

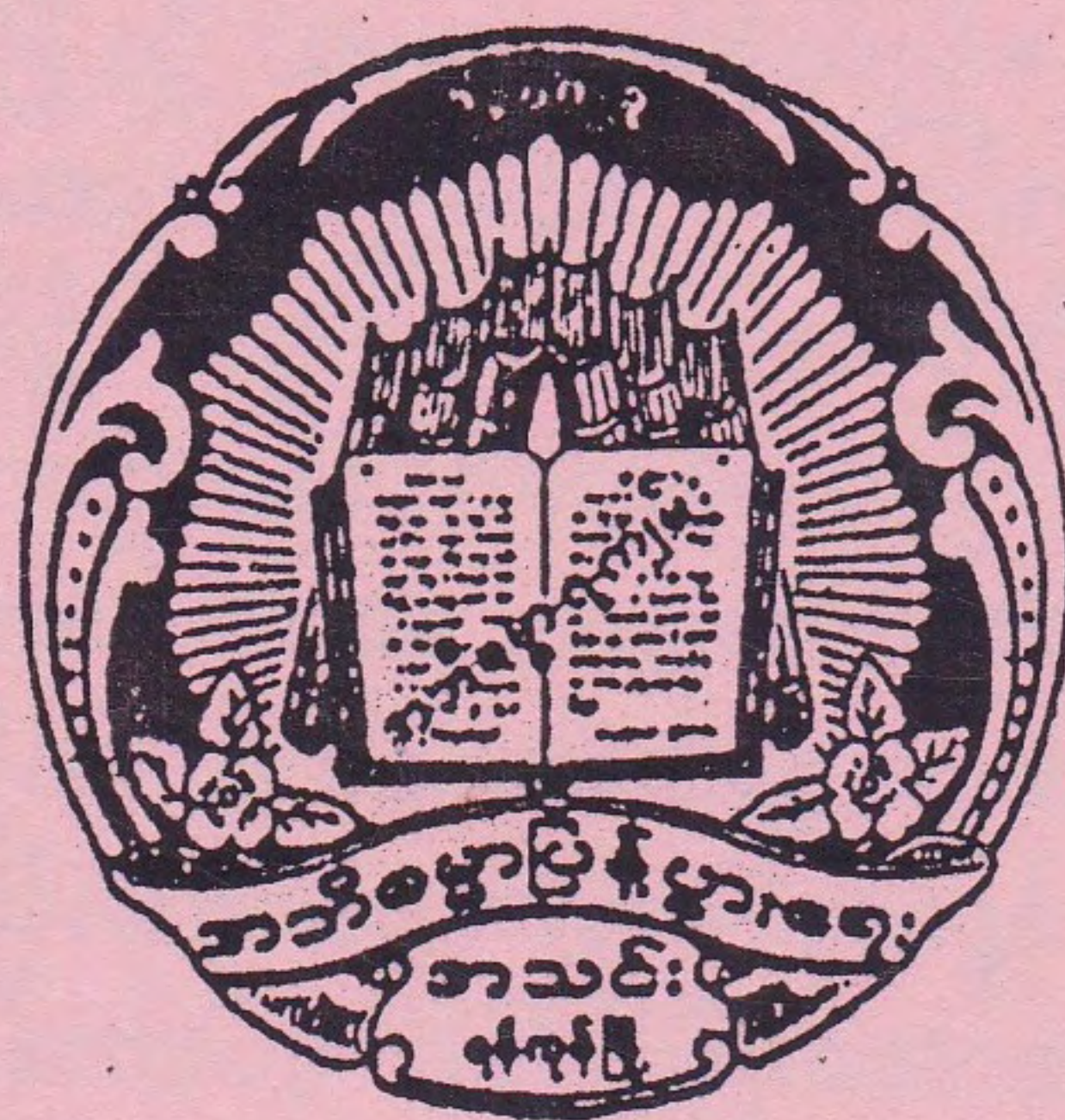
အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ

မူလပဋ္ဌာန်းဆရာတော်ဘုရား

အသံဖမ်း

ပဋ္ဌာန်းပို့ချစဉ်ကျမ်း

ပညာဝါရဝိဘင်္ဂ

အဘိဓမ္မာပြန့်ပွားရေးအသင်း

နှစ်၅၀ပြည့် နွေရတုအထိမ်းအမှတ်အဖြစ် ထုတ်ဝေသည်။

(အဘိဓမ္မာပြန့်ပွားရေးအသင်းမူပိုင်)

သာသနာ ၂၅၃၉

ကောဇာ ၁၃၅၇

ခရစ် ၁၉၉၅

ပထမတွဲ

မူလပဋ္ဌာန်းဆရာတော်
ဘဒ္ဒန္တ နာရဒ မဟာထေရ်
အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ
၁၂၅၉-၁၃၄၃
သက်တော် ၈၅-နှစ်၊ သိက္ခာတော် ၆၅-ဝါ
ထေရ်ပုဂ္ဂိုလ်

ဆရာတော် ဘဒ္ဒန္တနာရဒလောင်းလျာသည် ကြို့ပင်ကောက်မြို့၊ လမ်းမတော်လမ်း၊ ခမည်းတော် စာရေးကြီး ဦးစိန်၊ မယ်တော် ဒေါ်မေတို့မှ သက္ကရာဇ် ၁၂၅၉-ခုနှစ်၊ နတ်တော် လဆန်း ၄-ရက်၊ စနေနေ့ ၁၂-နာရီကျော်အချိန်တွင် မီးရှူးသန့်စင် ဖွားမြင်သော သားရတနာ တစ်ပါး ဖြစ်ပေသည်။ သားချင်း ၇ ယောက်ရှိရာ ဆရာတော်လောင်းလျာသည် ၆-ယောက် မြောက်ဖြစ်၍ ငယ်မည်မှာ မောင်စိန်ထွန်းဖြစ်၏။

ဆရာတော်လောင်းလျာ သတို့သားသည် ၁၂၇၈-ခုနှစ်၊ တန်ခူးလပြည့်ကျော် ၇-ရက်၊ ၁၉-နှစ်ကျော်အရွယ်သို့ ရောက်သောအခါ မယ်တော်ကြီး ဒေါ်မေ၏ ပစ္စယာနဂ္ဂဟဖြင့် ပြည်မြို့၊ အင်ကြင်းမြောင်တောရ ဆရာတော် ဘုရားကြီးထံ၌ နံနက် ၆-နာရီ ၃၀-မိနစ်အချိန်တွင် ရှင်သာမဏေအဖြစ်သို့ ရောက်၍၊ ထိုနေ့နံနက် ၇-နာရီအချိန်တွင် ပြည်မြို့၊ အင်ကြင်းမြောင်တောရ ခဏ္ဍာသိမ်တော်၌ စစ်ကွင်း သေဋ္ဌာရာမ ဆရာတော် အစရှိသော ကမ္မဝါဆရာတော်များနှင့်အတူ အင်ကြင်းမြောင်တောရ ဆရာတော်ကြီးကိုပင် ဥပဇ္ဈာယ်ပြု၍ ဥပမ္ပဒဇာတ် မြင့်မြတ်သော ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူသည်။

ဆရာတော်လောင်းလျာသည် ငယ်စဉ်က ကြို့ပင်ကောက်မြို့ အထက်တန်းကျောင်း၌ သတ္တမတန်းအောင်မြင် သည်အထိ ၁၀-နှစ်သားမှစ၍ ပညာသင်ကြားခဲ့ပြီးလျှင် ပြည်မြို့၊ ခေမာရုံ ကျောင်းတိုက်နှင့် ဂုဏဝတီကျောင်းတိုက်တို့၌ ပရိယတ္တိ အခြေခံကျမ်းစာများကို ဆည်းပူးသင်ကြားတော်မူခဲ့သည်။ ရဟန်းဖြစ်ပြီးနောက် မန္တလေးမြို့၊ ရွှေရေး ဆောင်တိုက်၊ တိုက်အုပ်ဆရာတော် ဦးကြည် (ခ) အရှင်အာဒိစ္စရံသီ၊ ဘုရားကြီးစာချဆရာတော် ဦးဇာဂရနှင့် ဦးပိမလ၊ မစိုးရိမ်တိုက်၊ မြင်းဝန်တိုက်၊ အမရပူရမြို့၊ ပခုက္ကူမြို့မှ အကျော်အမော် စာချဆရာတော်ကြီးများထံ ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာ၊ အနု၊ မဓု၊ နေ့ဝါ- ညဝါကျမ်းစာအဖုံဖုံကို ဆရာနည်းကျ ရယူတတ်မြောက် ပါရဂူ မြောက်အောင် သင်ယူဆည်းပူးတော်မူခဲ့လေသည်။ ပထမပြန်စာမေးပွဲ ပထမမယ်တန်း၊ ပထမလတ်တန်း၊ ပထမကြီးတန်း အောင်ပန်းတို့ကိုလည်း ဆွတ်လှမ်းရယူတော်မူခဲ့သည်။

ဆရာတော်သည် ၁၁-နှစ်တိုင်တိုင် အထက်ဖော်ပြပါ မြို့ရွာများရှိ ကျောင်းတိုက်များမှ အားရအောင် အဝါးဝစွာ ပညာသင်ယူတတ်မြောက်ပြီးနောက် မန္တလေးမြို့၊ မစိုးရိမ်ကျောင်းတိုက်ကြီးတွင် ပြန်လည်သီတင်းသုံး နေတော်မူသည်။ ကိစ္စတစ်ခုဖြင့် ခင်ဦးမြို့သို့ သွားရောက်ခဲ့သည်။ ထိုခါခါ သံဃာကင်းမဲ့နေသော တောကျောင်း တစ်ကျောင်းကို တွေ့ရှိရာမှ တောရဆောက်တည်လိုစိတ်ပေါက်ကာ ထိုဘေးရင်၌ သုံးနှစ်ကျော်ကျော် သီတင်း သုံးတော်မူကာ မိမိသင်ကြားခဲ့သည့် ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့ကို ပြန်လည်ကြည့်ရှုသုံးသပ်ဆင်ခြင်၍ ရပ်ရွာရှိ ဒကာ၊ ဒကာမများအား တရားဓမ္မဟောပြသွန်သင်တော်မူသည်။

ထို့ပြင် ကမ္ဘာစစ်မဖြစ်မီက အလယ်တောရ ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ တိုက်တွန်းချက်အရ အလယ်တောရ ၌လည်းကောင်း၊ မန္တလေးမြို့ မစိုးရိမ်တိုက်၊ အဘိဓမ္မာရဋ္ဌဂုရု ဘဒ္ဒန္တ သူရိယာဘိဝံသ ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ တိုက်တွန်းချက်အရ မစိုးရိမ်တိုက်၌လည်းကောင်း၊ ကမ္ဘာစစ်အတွင်းက ချပ်သင်းသူဌေး ဦးဘတင်၏ ပင့်လျှောက် ချက်အရ စစ်ကိုင်းတောင်ရိုး၌ လည်းကောင်း၊ စစ်ကြီးပြီးသောအခါတွင်လည်း ဆိုင်ရာပုဂ္ဂိုလ်အသီးသီးတို့၏ ပင့်လျှောက်ချက်အရ မော်လမြိုင်ကျွန်း၊ ဖျာပုံနှင့် ရန်ကုန်မြို့၊ ဇေယျဝတီ ကျောင်းများ၌လည်းကောင်း၊ အဘိဓမ္မာ ပြန့်ပွားရေးအသင်း၌ နှစ်ပေါင်း ၃၀-တိုင်တိုင် လည်းကောင်း၊ မိမိ သီတင်းသုံးသော ပဋ္ဌာန်း ကျောင်းတိုက်၌ လည်းကောင်း၊ ရဟန်းရှင်လူ၊ အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီးအပေါင်းတို့အား ပဋ္ဌာန်း၊ ယမိုက်၊ မာတိကာ၊ ဓာတုကထာ၊ သင်္ဂြိုဟ်စသော အဘိဓမ္မာဆိုင်ရာ ကျမ်းစာတို့ကို အထူးသင်ကြား ပို့ချပေးတော်မူ၍ အရည်အချင်းစစ် စာမေးပွဲများကိုပါ ကျင်းပပေးလျက် သာသနာတော်ကို အားပေးအားမြှောက် ထောက်ပံ့သယ်ဆောင်တော်မူသည်။

ဆရာတော်သည် အဘိဓမ္မာဒေသနာကို ပြုစုတော်မူရာတွင် ရောင့်ရဲအားရသည်ဟူ၍ မရှိဘဲ အချိန်အအားအလပ်မထား မနေမနားကြိုးစားလျက် အဘိဓမ္မာသင်တန်းများ ဖွင့်လှစ် သင်ကြားတော်မူသည်။ ထိုသို့သင်ကြားစဉ် အောက်ဖော်ပြပါ ကျမ်းစာများကိုလည်း ရေးသားပြုစု တော်မူခဲ့လေသည်။

ဆရာတော်ရေးသားပြုစုခဲ့သောကျမ်းများ

- ၁။ သင်္ခါပင်ကိုပိုင်သမျှခွဲယောအကျဉ်း
- ၂။ သင်္ခါပင်ကိုပိုင်သမျှခွဲယောအကျဉ်း
- ၃။ ပဋ္ဌာန်းပါရဂူကျမ်း
- ၄။ ယမိုက်ပါရဂူကျမ်း
- ၅။ ဓာတုကထာတုကထာပါရဂူကျမ်း
- ၆။ သင်္ခါပင်ပါရဂူကျမ်း နောက်ဆက်တွဲ
- ၇။ ဝေဒနာပဋိပက္ခယကျမ်းနှင့်နာမရူပပါရဂူကျမ်းယော
- ၈။ မူလယမက+ခန္ဓယမကကျမ်း
- ၉။ ဓာတုကထာကျမ်း (အင်္ဂလိပ်ဘာသာပြန်) Discourse on Elements.
- ၁၀။ ပဋ္ဌာန်းပါဠိတော် (ပထမအုပ်) (အင်္ဂလိပ်ဘာသာပြန်) Conditional Relation Part I
- ၁၁။ ပဋ္ဌာန်းပါဠိတော် (ဒုတိယအုပ်) (အင်္ဂလိပ်ဘာသာပြန်) Conditional Relation Part II
- ၁၂။ ပဋ္ဌာန်းဟောပုံနည်းမျိုးစုံ (ပထမအုပ်) (အင်္ဂလိပ်ဘာသာပြန်) Guide to conditional Relation Part I
- ၁၃။ ပဋ္ဌာန်းဟောပုံ နည်းမျိုးစုံ (ဒုတိယအုပ်) (အင်္ဂလိပ်ဘာသာပြန်) Guide to conditional Relation Part II
- ၁၄။ ပဋ္ဌာန်းလမ်းပြ
- ၁၅။ အဘိဓမ္မာအခါတော်နေ့ အသံလွှင့်တရားတော်များ

ဆရာတော်၏ပို့ချစဉ်တိတ်ခွေများမှ ဓာအုပ်အဖြစ် ပုံနှိပ်သောကျမ်းများ

- ၁။ ပဋ္ဌာန်းဆဝါရဝိဘင်္ဂ (အသံဖမ်းပို့ချစဉ်ကျမ်း)
- ၂။ ပဋ္ဌာန်းဆဝါရသင်္ချာ (အသံဖမ်းပို့ချစဉ်ကျမ်း)
- ၃။ ပဋ္ဌာန်းပညာဝါရဝိဘင်္ဂ (အသံဖမ်းပို့ချစဉ်ကျမ်း)
- ၄။ ပဋ္ဌာန်းပညာဝါရသင်္ချာ (အသံဖမ်းပို့ချစဉ်ကျမ်း) (ပထမပိုင်း)
- ၅။ ပဋ္ဌာန်းပညာဝါရသင်္ချာ (အသံဖမ်းပို့ချစဉ်ကျမ်း) (ဒုတိယပိုင်း)
- ၆။ ပဋ္ဌာန်းပဋ္ဌယနိဒ္ဒေသ (အသံဖမ်းပို့ချစဉ်ကျမ်း)
- ၇။ အာယတန ယမက + ဓာတုယမက (အသံဖမ်းပို့ချစဉ်ကျမ်း)
- ၈။ သစ္စယမက (အသံဖမ်းပို့ချစဉ်ကျမ်း)
- ၉။ သင်္ခါရယမက (အသံဖမ်းပို့ချစဉ်ကျမ်း)
- ၁၀။ စိတ္တယမက + ဓမ္မယမက (အသံဖမ်းပို့ချစဉ်ကျမ်း)
- ၁၁။ ဣန္ဒြိယ ယမက (အသံဖမ်းပို့ချစဉ်ကျမ်း)
- ၁၂။ အနုသယ ယမက (အသံဖမ်းပို့ချစဉ်ကျမ်း) စသည်တို့ဖြစ်ပါသည်။

ဆရာတော်သည် ဘာသာပြန်လုပ်ငန်းဖြင့် အဘိဓမ္မာပါဠိ၊ ပိဋကတ်စာပေကို ကမ္ဘာသို့ ပြန့်ချိနေသော လန်ဒန်ပါဠိအသင်းကြီးနှင့် ဆက်သွယ်၍ ကမ္ဘာသို့ပြန့်ပွားအောင် အားထုတ် ဆောင်ရွက်တော်မူခဲ့ပါသည်။

ဆရာတော်သည် ဆဋ္ဌသံဂါယနာ မဟာဓမ္မသဘင်၌ သုတ်သီလက္ခန္ဓာ၊ ယမိုက်၊ ပဋ္ဌာန်း၊ ပါဠိတော်ကျမ်းများနှင့် ပဉ္စပါကရဏ၊ အဋ္ဌကထာကျမ်းများအတွက် မူလဝိသောဓက ပဋိဝိသောဓက၊ ဩထာနသောဓက ပုဂ္ဂိုလ်အဖြစ် လည်းကောင်း၊ နိုင်ငံတော် ဗုဒ္ဓသာသနာအဖွဲ့၏ တောင်းပန်ချက်အရ ယမိုက်အရကောဏ်ကျမ်းကို ပြင်ဆင်ပေးခြင်းဖြင့် လည်းကောင်း၊ ဆဋ္ဌသံဂါယနာတင်ဆဲ တင်ပြီးအချိန်တို့၌ အမေရိကန်၊ ဂျာမနီ၊ သီဟိုဠ်၊ အိန္ဒိယ၊ အင်ဒိုနီးရှား၊ ကမ္ဘောဒီးယားစသော နိုင်ငံခြားသားများအား သင်္ဂြိုဟ်၊ ပဋ္ဌာန်းစသည့် ကျမ်းများကို သင်ကြားခြင်းဖြင့် လည်းကောင်း၊ နိုင်ငံတော်ဩဝါဒါစရိယဆရာတော်အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အဘိဓမ္မာပြန့်ပွားရေးအသင်းကြီး၏ ပထမ ဩဝါဒါစရိယဆရာတော် ဆူးလေ၊ ရွှေတိဂုံစေတီတော် ဂေါပကအဖွဲ့များ၏ ဩဝါဒါစရိယ အရာတော်အဖြစ်ဖြင့် လည်းကောင်း၊ တာဝန်အသီးသီးကိုယူတော်မူ၍ သာသနာတော် တည်တံ့ ခိုင်မြဲရေးနှင့် ပြန့်ပွားဝေစည်ရေးတို့အတွက် ထက်ထက်မျက်မျက် ဆောင်ရွက်သယ်ပိုးတော်မူခဲ့ လေသည်။

ဆရာတော် ဘဒ္ဒန္တ နာရဒမထေရ်မြတ်အား ၁၃၄၀-ပြည့်နှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံတော်၊ နိုင်ငံတော်ကောင်စီက "အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ" ဘွဲ့တံဆိပ်တော် ဆက်ကပ် လှူဒါန်း၍ ခံယူရရှိတော်မူသည်။

ဆရာတော်သည် သက်တော် (၈၅)၊ ဝါတော် (၆၅)ဝါအရောက်တွင် ဘုရား- ရဟန္တာ တို့သော်မှ မလွန်ဆန်နိုင်သော ရတီကမ္မဇရုပ်ကို ၁၃၄၃-ခုနှစ်၊ နတ်တော်လပြည့်ကျော် (၂)ရက် (၁-၁-၈၅)နေ့တွင် ချုပ်သိမ်းတော်မူခဲ့လေသည်။

၁၃၂၉ - ၃၊ ဝါဆိုလဆုတ် (၁၂)ရက်
၁၉၆၇ - ၃၊ သြဂုတ်လ (၂)ရက်၊ ဗုဒ္ဓဟူးနေ့
ပဋ္ဌာန်းကုသလတိက် ဝိဘင်္ဂ ပဋ္ဌာဝါရကို ပထမအကြိမ်ပို့ချခြင်း

ပဋ္ဌာန်းမည်ပုံ

ယနေ့ပဋ္ဌာန်းလာပြီးသင်ကြတဲ့ ဒကာတွေ ဦးပဉ္စင်းတွေကို မိမိတို့ရဲ့ အသိမိတ်ဆွေ ဖြစ်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေက မေးကြမယ်။ ဘယ်လိုမေးကြမလဲဆိုရင် “မိတ်ဆွေ၊ ဘာလုပ်နေ သလဲ” “ပဋ္ဌာန်းသင်နေတယ်” လို့ဖြေမယ်။ ပဋ္ဌာန်းသင်နေတယ်လို့ဆိုတော့ ပဋ္ဌာန်းဆို တာဘာလဲလို့-မေးခွဲလို့ရှိရင် ဘယ်လိုပြန်ပြီးဖြေကြပမလဲ။ ပဋ္ဌာန်းဖြစ်ဖြစ် ယမိုက်ဖြစ်ဖြစ် အဋ္ဌကထာဆရာကြီးက ယမိုက်ပါဠိတော်ကြီးကို ဖွင့်တော့မယ်ဆိုခွဲလို့ရှိရင်- “ကေနဋ္ဌေန ယမကန္တိ? ယုဂဋ္ဌဋ္ဌေန၊ ယုဂဋ္ဌဋ္ဌိယမကန္တိ ဝုစ္စတိ” ပဋ္ဌာန်းကြတော့ကာ “ကေနဋ္ဌေနပဋ္ဌာ နန္တိ? နာနပ္ပကာရပစ္စယဋ္ဌေန” - ပဋ္ဌာန်းဆိုတာဘာကြောင့်ပဋ္ဌာန်းခေါ်သလဲ။ နာနပ္ပကာရ ပစ္စယဋ္ဌေန- အထူးထူးအပြားပြားများပြားသော ပစ္စည်းရှိသည်၏ အဖြစ်ဟူသော အနက် ကြောင့်ပဋ္ဌာန်းမည်တယ်။ အထူးထူးအပြားပြား များပြားသော ပစ္စည်းရှိလို့ပဋ္ဌာန်းလို့ခေါ် တယ်တဲ့။ အထူးထူးအပြားပြား-များပြားသောပစ္စည်းရှိတယ်လို့ ဆိုတာ ဘယ်လိုရှိတာလဲ ဆိုတော့မူလဋီကာက - “တတ္ထဒကဿပိဓမ္မဿ ဟေတုအာဒီဟိ အနေကပစ္စယဘာဝ တောစ၊ ဧကေကဿပစ္စယဿအနေကဓမ္မဘာဝတောစ နာနပ္ပကာရပစ္စယဘာဝေဒိ တဗ္ဗာ”။ တရားတခုထဲကိုဟေတုအစရှိတဲ့ ပစ္စည်းတွေနဲ့ဝေဖန်လိုက်ခွဲလို့ရှိရင် ပစ္စည်းတွေ အများကြီးရတယ်။ ဒါကြောင့်လဲပဋ္ဌာန်းခေါ်တယ်။ တနည်းအားဖြင့်ပစ္စည်းတခုမှာ တရား ကိုယ်တွေအများကြီးရနိုင်တာကိုလဲ ပဋ္ဌာန်းရယ်လို့ခေါ်ပါတယ်တဲ့။

အဲဒီတော့တရားတခုတည်းကို ဟေတုအစရှိတဲ့ပစ္စည်းတွေနဲ့ ဝေဖန်တယ်ဆိုတာကို ပစ္စယနိဒ္ဒေသပကိဏ္ဍက ဝိနိစ္ဆယအဋ္ဌကထာမှာ ပစ္စည်းတိုင်းပစ္စည်းတိုင်း ပြု၍ ပါးသော ပစ္စည်းတွေကို ဝေဖန်ပြီးသကာလ ထားပါတယ်။ ဝေဖန်ထားတော့ အင်မတန်လဲကျယ် ဝန်းပါတယ်။ အဲဒီအဋ္ဌကထာဆိုတဲ့စကားကလေးကို ဆယ်စောင်တွဲ ပစ္စယတ္ထပကာသနီ ကြံ ပြန်တော့ ဂါထာကလေးတွေနဲ့ ပြထားပါတယ်။ အဲဒီလိုပြထားပြန်တော့ အင်မတန် လဲကောင်းပါတယ်။ ပစ္စယနိဒ္ဒေသအဋ္ဌကထာမှာ ဆိုထားတာတွေဟာလဲ အင်မတန်ဘဲ ကောင်းပါတယ်။ အင်မတန်ကောင်းပေမဲ့ ဒါတွေကိုမှတ်မိဖို့ရာ နားလည်ဖို့ရာဆိုတာက တော့မလွယ်လှပါဘူး။ ဥဒါဟရုဏ်အားဖြင့် ပစ္စယတ္ထပကာသနီမှာ ဂါထာကလေးတခု ပြထားပါတယ်။

တတ္ထ စတုဓမ္မာ ပန္နရသပစ္စယာတိ။
ဣဿာ မစ္ဆေရ ကုက္ကုစ္စ၊ ဝိစိကိစ္ဆာတိ စတုရော၊
အာရမ္မဏာမနန္တရော၊ သမနန္တံ သဟဇာတာ။
အညမညဉ္ဇ နိဿယော၊ ပနိဿယောပစ္ဆာဇာတော။

အသံဖမ်း ပဋ္ဌာန်းပို့ချစဉ်ကျမ်း

အာသေဝန သမ္ပယုတ္တာ၊ ဝိပဿန္တဋ္ဌိ နန္ဒီဒါ၊
ဝိဂတာ ဝိဂတာစေတိ၊ ပစ္စယာ ပန္နရသော၊

ဣဿာ၊ မစ္ဆရိယ၊ ကုက္ကုစ္စ၊ ဝိစိကိစ္ဆာတွေကို ပစ္စည်းပေါင်း ဘယ်လောက်ရသလဲလို့ ဝေဖန်လိုက်ခဲ့လို့ ရှိရင် အာရမ္မဏအစရှိတဲ့ (၁၅) ပါးသော ပစ္စည်းရနိုင်ပါတယ်တဲ့။ အဲဒီပစ္စည်းပေါင်း (၁၅) ပါးကိုလဲ သရုပ်ထုတ်ပြီးသကာလ ဂါထာကလေးနဲ့ စီပြလိုက် တယ်။ ဂါထာကလေးနဲ့ စီပြတော့ အဲဒီပြတဲ့ပစ္စည်းပေါင်း (၁၅) ခုကို ဘယ်လိုလုပ်ပြီး မှတ်ပ မလဲ။ မလွယ်ပါဘူး။

ဘုန်းကြီးများ ၃-၄ ဝါရတုံးက ဒီပစ္စယတ္ထပကာသနီလဲ ကြည့်ဘူးတယ်။ အဋ္ဌကထာ လဲကြည့်ဘူးတယ်။ အင်မတန်ကောင်းပါတယ်။ ကောင်းပေတဲ့ ဒါတွေကို ဘယ်လိုလုပ်ပြီး မှတ်ရပ မလဲလို့ ဆိုတာကို ဘယ်နည်းနဲ့မှ ဟိုအချိန်အခါ ကာလတုံးက မှတ်လို့ မရပါဘူး။ နောက်ပဋ္ဌာန်းကြံဆတဲ့ အခါကာလကြတော့ ဒါတွေဟာ အင်မတန်လဲကောင်းတဲ့ တရား တွေဖြစ်တယ်။ သိသို့ရာလဲ အင်မတန်ကောင်းတယ် ဆိုပြီး ဇယားက လေး လုပ် ပါ တယ်။ ဇယားကလေးလုပ်ပြန်တော့ အဋ္ဌကထာမှာ ဆိုခဲ့တဲ့အတိုင်း ဇယားလုပ် လို့ ရ ပါ တယ်။ ဒါပေတဲ့ အဲဒီဇယားအရ ဘယ်လိုလုပ်ပြီး မှတ်မလဲလို့ ဆိုတာကို စဉ်းစားလိုက်ပြန်တော့ မှတ်သို့ရန် မလွယ်ပြန်ဘူး။ မလွယ်တော့ ဘယ်နည်းလွယ်ပ မလဲလို့ ဒီဇယားအပေါ် မှာ အထပ်ထပ် အဖန်ဖန် ကြံဆလိုက်တဲ့အခါမှာ သဘောပေါက်လာပါတယ်။ သဘောပေါက် လာတော့ အဲဒီသဘောပေါက်ထာကလေးကို အင်မတန်လွယ်ကူအောင်လို့ ဆိုပြီး သံပေါက် ကလေးတခု လုပ်ထားပါတယ်။ ဒီသံပေါက်ကလေးကိုရပြီး ဒီသံပေါက်ရဲ့ သဘောကို နား လည်မယ်လို့ ဆိုရင် ကြော်နပ်မယ်လို့ ဆိုရင် ဘယ်စိတ်မှာ ပစ္စည်း ပေါင်း ဘယ် လောက် ရသလဲ-ဘယ်စေတသိက် မှာ ပစ္စည်းပေါင်း ဘယ်လောက်ရသလဲ၊ ဘယ်ရုပ်မှာ ပစ္စည်းပေါင်း ဘယ်လောက်ရသလဲလို့ မေးခဲ့လို့ ရှိရင် တမိနစ်အတွင်း-အလွန်ဆုံးပြောတာပါ-ချက်ခြင်း ပြန်ပြီး ဖြေနိုင်ပါတယ်။ အဲဒီသံပေါက်ကလေးကိုလဲ ပဋ္ဌာန်းပါရဂူ နောက်ဆက်တွဲမှာ ရေး ပြီးထားပါတယ်။

- ၁။ စိတ်အကုန်မှာ၊ ဟေ၊ပု၊ဈာ၊ မဂ္ဂါ၊ကမ်၊မရ၊
- ၂။ ထိုမှသေသ၊ ကူဝိသ၊ ရကြထိုက်သင့်စွာ၊

စိတ်မေးချင်ခဲ့လို့ ရှိရင် ဟေတု ပစ္စည်း မ ရ၊ ဟေ တုပစ္စည်း ဟာ ဟိတ် ၆ ပါးဘဲရှိ တယ်။ စိတ်မပါပါဘူး။ ပုရေဇာတပစ္စည်းဟာ ရုပ်တွေရှိတယ်။ စိတ်နဲ့ မဆိုင်ဘူး။ ဈာန ပစ္စည်း ဟာဝိတက်ဝိစာရပီတိ ဝေဒနာဒကဂ္ဂတာလို့ ဈာနင်တရားကိုယ် ၅ ပါးသာရှိတယ်။ စိတ်နဲ့ မဆိုင်ဘူး။ မဂ္ဂပစ္စည်းမှာလဲ မဂ္ဂင်တရားကိုယ် ၉ ပါး စိတ်နဲ့ မဆိုင်ဘူး။ ကမ္မပစ္စည်း မှာလဲတဲ စေတနာကလေးသာရှိတယ်။ စိတ်နဲ့ မဆိုင်ဘူး။ အဲဒီတော့ (၂၄) ပစ္စည်း ထဲ က ဒီ ၅ ပစ္စည်းနှုတ်လိုက်ပါ။ ကျန်တဲ့ (၁၉) ပစ္စည်းကို လက်ဆုပ်လက်ကိုင် ထား လိုက် ပါး ထားပြီးတဲ့နောက် ဥပမာ-ဘာမေးချင်သလဲ၊ မဟာကုသိုလ် စိတ်ရှုစိခုဆိုပါတော့၊ ပစ္စည်း နှုတ်ပြီး ဘယ်လောက်ရသလဲလို့ မေးချင်တယ်။ မေးချင်တော့ဘယ်လိုဆိုရမလဲ-

ပဋ္ဌာန်းမည်ပုံ

၃။ ကာဒု၊မောနှစ်၊ ဤသုံးဆစ်၊ မဖြစ်အဓိမှာ။

ဒီစိတ်ဟာ ဒုက္ခသဟဂုတ် ကာယဝိညာဉ်ဟုတ်သလား။ မောဟမူဒွေ ဟုတ်သလား။ ဟုတ်ခဲ့လို့ ရှိလျှင်ဖြင့်ရင် အဓိပတိပစ္စည်းမရဘူး။ မဟာကုသိုလ်စိတ်ဟာ သူနဲ့ မဆိုင်ဘူး။ ဒါဖြင့် ဒီသံပေါက်အတွက် ဘာမှမဆိုင်ဘူး။ နောက်ဘချက်က-

၄။ ဝိပါနာမ၊ မရှိက၊ မရဝိပါက၊

ဝိပါကစိတ်ဖြစ်မှသာလျှင် ဝိပါကပစ္စည်းရတယ်။ မဟာကုသိုလ် စိတ် ဟာ ဝိပါက မဟုတ်ခြင်းကြောင့် ဝိပါကပစ္စည်းမရဘူး။ မရခဲ့လို့ ရှိရင် ခုနက မူတည်ထားတဲ့ (၁၉) ပစ္စည်းထဲက ဝိပါကပစ္စည်းကို နှုတ်လိုက်ပါ။ ဘယ်လောက် ကျန်မလဲ။ (၁၀) ကျန်မယ်။ နောက်-

၅။ အရူပိမှာ၊ ဝိပ်ပစ္စာ၊ ကြဉ်ခါရေလေဘိ။

အရူပဝိပါက လေးခုဖြစ်ခဲ့လို့ ရှိရင် ဝိပ္ပယုတ္တမရဘူး။ ပစ္စာဇာတမရဘူး။ မဟာကုသိုလ်စိတ် ရှစ်ခုသည် အရူပဝိပါကလေးခု မဟုတ်သဖြင့် သူနဲ့မဆိုင်ပါဘူး။

၆။ ကိဇောဖြစ်မှ၊ အာသေရ၊ မှတ်ကအမြန်သိ။

မဟာကုသိုလ် စိတ်ရှစ်ခုဟာ လောကီဇောဖြစ်ပါတယ်။ လောကီဇော ဖြစ်သဖြင့် အာသေဝနရမယ်။ အာသေဝနရတော့ ခုနက (၁၀) ပစ္စည်းထဲမှာ အာသေဝန ပါပြီး သား ဖြစ်နေတယ်။ ဒါဖြင့်ရင် ကုသိုလ်စိတ် ၈-ခုဟာ ပစ္စည်းပေါင်းဘယ်လောက် ရသလဲ လို့ဆိုရင် (၁၉) ထဲမှာ ဝိပါက မဟုတ်ခြင်းကြောင့် ဝိပါက တစ်ပစ္စည်း နှုတ်လိုက်ရင် (၁၀) ပစ္စည်း ရပါတယ်။ ဒီလို သိရပါတယ်။

ပြီးတော့ကာမှ တဖန် စေတသိက်ဆိုင်ရာတွေကို ယူချင်ခဲ့လို့ ရှိရင် ဥပမာ ဆိုကြပါစို့။ လောဘစေတသိက်၊ ပစ္စည်းပေါင်း ဘယ်လောက်ရသလဲဆိုရင်-

ဟေ၊ပု၊ကံ၊ဟာ၊ ဣ၊မဂ်၊ဈာ၊ သတ္တာပစ္စယ။
ထိုမှသေသ၊ ဆဲ၊ခွန်မျှ၊ ရကြစေကုန်သာ။

ဟေတု၊ ပုရေဇာတ၊ ကမ္မ၊ အာဟာရ၊ ဣဇ္ဈိယ၊ မဂ္ဂ၊ ဈာန၊ အဲဒီ ခွန်နပ်ပစ္စည်းကို ချန်ထားလိုက်။ ကြွင်းကျန်တဲ့ (၁၇) ပစ္စည်းကို မူတည်လိုက်။ ပြီးတော့-

ဒေါစတုတ္ထ၊ ဝိစိမျှ၊ မရအဓိမှာ။

လောဘသည် ဒေါစတုတ်လဲ မဟုတ်ဘူး။ ဝိစိကိစ္ဆာလဲ မဟုတ်ဘူး။ မဆိုင်ဘူး။ (၁၇) ပစ္စည်းဘဲ ရသေးတယ်။

အကုသလ၊ စေဟူက၊ မရဝိပါက၊

လောဘသည် အကုသိုလ် စေတသိက် ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဝိပါက ပစ္စည်း နှုတ်လိုက်၊ နှုတ်လိုက်ရင် ခုနက (၁၇) ထဲက (၁၆) ခု ရပါတယ်။

ပစ္စည်းဓမ္မ၊ စေဟူက၊ တိုးကြအငယ်မှာ။

အငယ်ခွန်နစ် ပစ္စည်းရတဲ့ အနက်က လောဘတေတသိက်သည် ဟေတုဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဟေတုထပ်ထည့် ပေးလိုက်ခဲ့လို ရှိရင် ပစ္စည်းပေါင်း (၁၇) နေပါတယ်။ အဲဒီသဘောတွေကို မူလဋီကာက “ဧကဿပိ ဓမ္မဿ ဟေတုအာဒိတိ အနေက ပစ္စယဘာဝဘောစ”။ တရားတခု တွေ့လာခဲ့လို ရှိရင် ဒီတရားဟာ ဟေတုအစရှိတဲ့ ပစ္စည်းတွေနဲ့ ပစ္စည်းပေါင်း ဘယ်လောက် ကျေးဇူးပြုတယ်လို့ အဲဒီလို သိရမှုသည် ပဋ္ဌာန်းရယ်လို့ ခေါ်ပါတယ်။

ပြီးတော့ကားမှ “ဧကေကဿ ပစ္စယဿ အနေက ဓမ္မ ဘာဝဘောစ” လို့ ဆိုတာက တော့ ပစ္စည်းတခုမှာ တရားပေါင်းများစွာရှိတယ်။ ပစ္စည်းတခုမှာ တရားပေါင်းများစွာ ဆိုတာကဟေတုပစ္စည်း ဆိုပါတော့။ ဟေတုပစ္စည်းမှာ တရားပေါင်းများစွာ ဘယ်လောက် ရှိသလဲ။ ဟိတ် ၆-ပါး ရှိပါတယ်။ များပါတယ်။ ဒီတော့ ကမ္မပစ္စည်းတခုသာလျှင်ပစ္စည်း ကလဲတခု - တရားကလဲ စေတနာ တခုသာလျှင်ရှိပါတယ်။ ကြွင်းကျန်တဲ့ (၂၃)ပါး သော ပစ္စည်းတွေကြတော့ ပစ္စည်းတခုမှာ တရားပေါင်းများစွာ ရှိပါတယ်။ အဲဒါကြောင့်လဲ ပဋ္ဌာန်းရယ်လို့ ခေါ်ပါတယ်။ အဲဒါကပဋ္ဌာန်းခေါ်ပုံတနည်း။

ပြီးတော့ အဋ္ဌကထာက ထပ်ဖွင့်ပြန်တယ်။ “အပရောနယော၊ ကေနဋ္ဌေနပဋ္ဌာနန္တိ? ဝိဘဇနဋ္ဌေန၊ ကုသလာဒိနံဓမ္မာနံ ဟေတုပစ္စယာဒိဝသေန ဝိဘတ္တတ္တာ” ဘာကြောင့်ပဋ္ဌာန်း ခေါ်သလဲဆိုတော့ ဓမ္မသင်္ဂဏီမှာ ဟောခဲ့တဲ့ တိက်တွေဒုက်တွေရှိပါတယ်။ အဲဒီမှာ ရှိတဲ့ ကုသိုလ်စတဲ့တရားတွေကို ဟေတုအာရမ္မဏစတဲ့ (၂၄)ပါးသော ပစ္စည်းတို့ဖြင့် ဝေဖန် ပြီး ဟောသောကြောင့်လဲ ပဋ္ဌာန်းရယ်လို့ ခေါ်ပါတယ်။ ပစ္စယနိဒ္ဒေသမှာဖြစ်ဖြစ်၊ ဆဝါ ရမှာဖြစ်ဖြစ်၊ ပဉ္စာဝါရမှာ ဖြစ်ဖြစ်၊ အဲဒါတွေဟာ ကုသလတိက်အတွက် ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ အဗျာကတတွေကို ဟေတု၊ အာရမ္မဏ အစရှိတဲ့ (၂၄) ပစ္စည်းနဲ့ ဝေဖန်ပြီး ဟောပါတယ်။ အဲဒါကြောင့် ပဋ္ဌာန်းခေါ်တယ်။

တဖန်တနည်းအားဖြင့် “အပရောနယော၊ ကေနဋ္ဌေနပဋ္ဌာနန္တိ? ပဋိတတ္ထေန၊ ဝမနဋ္ဌေနာတိအတ္ထော”။ ဖြစ်ရာ၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်ကြောင့်လဲ ပဋ္ဌာန်းခေါ်ပါတယ်တဲ့။ ဖြစ်ရာ၏ အဖြစ်ဆိုတာ ဘယ်လိုလဲ? ဓမ္မသင်္ဂဏီစတဲ့ ကျမ်းတွေကြတော့ကား နည်းနာနယ တွေက အင်မတန် မကျယ်ဝန်းလှဘူး။ မကျယ်လွန်းလှတော့ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်မှာ ငြိစွမ်းသယောင်ယောင်ရှိနေတယ်။ ဟေတုအာရမ္မဏ အစရှိတဲ့ (၂၄) ပစ္စည်းတွေနဲ့ ကုသိုလ် စတဲ့တရားတွေကို အကျယ်ချဲ့ဘို့ရာ နည်းရတဲ့ အခါကာလမှာ သဗ္ဗညုတ ဉာဏ်တော်မှာ ငြိစွမ်းခြင်းမရှိဘဲဖြစ်လို့ ပဋ္ဌာန်းရယ်လို့ ခေါ်တယ်။ အဋ္ဌသလိနီများကြတော့ သဗ္ဗညုတ ဉာဏ်တော်ဟာ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဓမ္မသင်္ဂဏီအစရှိတဲ့ ကျမ်းတွေမှာ မကွန့်မြူးနိုင်ဘူး။ ပဋ္ဌာန်းကြမှာသာ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ကွန့်မြူးနိုင်တယ်လို့ ဆိုထားပါတယ်။ အဲ ဒါကို မူလ ဋီကာက ငြိစွမ်းခြင်းရှိတယ် မရှိဘူးဆိုတာကို ဥဒါရုဏ်တွေ ထုတ်ပြပါတယ်။ အားသွန်ခွန် ဖိုက် အင်မတန်ပြင်းထန်တဲ့ အရှိန်အဟုန်နဲ့ ပြေးသွားတဲ့ ယောက်ျားအတွက် သူပြေးရမဲ့ခရီး လမ်းဟာ အင်မတန်စောက်တဲ့ ချောက်ကမ်းပါးပြတ်ကြီးနဲ့ နီးနေမယ်လို့ ဆိုရင် အဲဒီလမ်း ဒီအရပ်ဟာ ငြိစွမ်းခြင်းနှင့်တကွ ပြေးသွားရာဖြစ်သလို ဓမ္မသင်္ဂဏီအစရှိတဲ့ ကျမ်းတွေဟာ

အကြောင်းအကျိုးဟော ဒေသနာသုံးပါး

ငြိစွမ်းခြင်းနှင့်တကွ ပြေးသွားရာအရပ်ဖြစ်ပါတယ်။ ပြေးသွားတဲ့ လမ်းမကြီးဟာ အင်မတန် ကျယ်တဲ့ ခရီးလမ်းမကြီးဖြစ်နေမယ်လို့ ဆိုရင်တစ်စုံတရာငြိစွမ်းခြင်းမရှိငြိစွမ်းခြင်းကင်းတဲ့ပြေး သွားရာခရီးလမ်းမကြီးဖြစ်သလို ပဋ္ဌာန်းကျမ်းကြီးဟာလဲဘဲ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ရဲ့ ငြိစွမ်း မှုကင်းရာ ဖြစ်ပါတယ်တဲ့။ အဲဒါကြောင့် ပဋ္ဌာန်းကို သုံးနည်းဖွင့်ပါတယ်။ အဲဒါကပဋ္ဌာန်း သင်တဲ့အခါမှာ ပဋ္ဌာန်းဟာ ဘာကိုပေါ်သလဲလို့ နားလည်ဖို့ရာအတွက် ပြောပြချက်ဖြစ် ပါတယ်။

ပဋ္ဌာန်းမည်ပုံတော့သိရပြီ။ ဒီပဋ္ဌာန်းမှာ ဘာတွေဟောသလဲဆိုရင် အကျဉ်း ချုပ် အားဖြင့် အလုံးစုံသော ပရမတ္ထတရားတွေကို ဟောတုအာရမ္မဏ အစရှိသော(၂၄)ပစ္စည်း တို့ဖြင့် ခွဲဝေ၍ အကြောင်းအကျိုးဆက်ပုံကိုဟောတယ်။

အကြောင်းအကျိုးဟော ဒေသနာသုံးပါး

မြတ်စွာ ဘုရားဟောတော်မူတဲ့ ဒေသနာတွေမှာ အကြောင်းအကျိုးကို ဟော တဲ့ ဒေသနာဟာ (၁) အရိယသစ္စ ဒေသနာ (၂) ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဒေသနာ (၃) ပဋ္ဌာန်း ဒေသနာရယ်လို့ သုံးမျိုးရှိတယ်။

၁။ အရိယသစ္စ ဒေသနာမှာ တရားဟူသမျှကို သစ္စာလေးပါးနဲ့ အကြောင်းအကျိုး ဆက်ပုံကိုဟောတယ်။ သစ္စာလေးပါးမှာ တဏှာဆိုတဲ့ သမုဒယသစ္စာက အကြောင်းတရား ဖြစ်တယ်။ ဘာအကြောင်းလဲဆိုတော့ သတ္တဝါတွေဟာ သုခဝေဒနာကို တဏှာမာန ဒိဋ္ဌိ နဲ့စွဲလမ်း နေကြတယ်။ ဒီစွဲလမ်းမှုဟာ တဏှာရှိလို့သာ ဖြစ်တယ်။ ဒီတော့ တဏှာဟာ ဝဋ်ဆင်းရဲအားလုံးကို ထူထောင်နေတယ်။ ဘေးဒုက္ခအမျိုးမျိုးရဲ့ အကြောင်းရင်း ဖြစ်လေ တော့ သမုဒယသစ္စာဟာ အကြောင်းတရား၊ ဒုက္ခသစ္စာဟာ အကျိုးတရား ဖြစ်တယ်။ မဂ်စိတ်လေးခုမှာရှိတဲ့ မဂ္ဂင်တရားကိုယ်ရှစ်ပါးဟာ မဂ္ဂသစ္စာ မည်တယ်။ ဒီမဂ္ဂသစ္စာဟာ အကြောင်းတရား၊ နိရောဓသစ္စာဆိုတဲ့ နိဗ္ဗာန်က အကျိုးတရား ဖြစ်တယ်။

၂။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဒေသနာက တေဘူမက တရားတွေကို ဘဝတခုအတွက် အပြည့် အစုံ (၁၂)ပါးသော အဝိဇ္ဇာစတဲ့ သဘောတရားတွေနဲ့ အကြောင်းအကျိုး ဆက်စပ်ပုံကို ဟောတဲ့ ဒေသနာဖြစ်တယ်။ ဘဝတခုအတွက် အပြည့်အစုံဟောရာမှာ ဒီဘဝဆိုလာခဲ့ရတဲ့ အကြောင်း။ ဒီဘဝက ကူးပြောင်းရာအကြောင်း။ ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌ ဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ သဘော တရားအကြောင်းများကို ဟောထားတယ်။ ဒီဘဝဆိုလာရတဲ့ အကြောင်းကတော့ ရှေးရှေး ဘဝကရှိနေခဲ့တဲ့ အဝိဇ္ဇာသင်္ခါရ တရားများပင်ဖြစ်တယ်။ ဘဝကူးဖို့ရာကတော့ ဘဝဇာတိ ဇရာ မရဏများ ဖြစ်တယ်။ ပစ္စုပ္ပန်ဘဝအတွက်ကတော့ ဝိညာဉ်အစ ဥပါဒါန်အဆုံး ဖြစ် တယ်။ ဒီပဋိစ္စ သမုပ္ပါဒ် ဒေသနာမှာ အဝိဇ္ဇာစသည်က အကြောင်း သင်္ခါရစသည်ကအကျိုး တရားများ ဖြစ်ကြတယ်။

၃။ ပဋ္ဌာန်း ဒေသနာကတော့ ယခုသင်ကြား ကြရလတံ့ ဖြစ်တဲ့ ဟောတု အာရမ္မဏ စတဲ့ (၂၄) ပစ္စည်းတို့ကို ဟောတာက ဟောတုရဲ့အကြောင်းတရား အကျိုးတရားစသည်ဖြင့် အကြောင်းအကျိုး ဆက်စပ်ပုံကို ဟောတာဖြစ်တယ်။ ဒီသုံးနည်းမှာ ပဋ္ဌာန်းအကြောင်း အကျိုးဆက်သွယ်ပုံဟာ အသိမ်မွေ့ဆုံး ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီအကြောင်း အကျိုးဆက်စပ်တဲ့ ဒေသနာသုံးမျိုးမှာ ယူနည်းနဲ့သူ အကြောင်း အကျိုး ဆက်စပ်ပုံကိုသာ ကြံဆရလိမ့်မယ်။ ဘာကြောင့်ဆိုတော့ နည်းတနည်းနဲ့ တနည်း ရောနှော ကြံစီမယ်ဆိုရင် ဉာဏ်ရှုတ်ထွေးရုံတွင်မက ယုံမှားခြင်းသို့ပင် ရောက်နိုင်ပါတယ်။ ဥပမာကား-ဖြင့် အရိယသစ္စာမှာ တဏှာဟာ သမုဒယ သစ္စာ အကြောင်းတရား ဖြစ်တယ်။ တဏှာမှကြွင်းမဲ့ လောကီစိတ် စေတသိက်ရုပ်တွေဟာ ဒုက္ခသစ္စာ အကျိုးတရားဖြစ်တယ်။ ဒါဟာ သစ္စာနည်းအားဖြင့် ရှင်းနေတာတဲ့။ ဒါပေမဲ့ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်နည်းအရ ဝေဒနာ ပစ္စယာတဏှာမှာ ဝေဒနာကအကြောင်း တဏှာကအကျိုး ဖြစ်နေပေမယ်လို့ ၎င်းဝေဒနာ ပစ္စယာတဏှာကိုသစ္စာနည်းနဲ့ကြံဆရင်တဏှာကအကြောင်း ဝေဒနာကအကျိုး ဖြစ်နေတော့ ပြောင်းပြန် ဖြစ်သွားလိမ့်မယ်။ ထိုနည်းတူစွာ သစ္စာနည်းနဲ့ ပဋ္ဌာန်းနည်းကိုလဲ မခရာရဘူး။ ရောရင် ခုနကလိုဘဲ ရှုတ်ထွေးဦးမယ်။ ဘယ်လိုလဲ? ပဋ္ဌာန်းအာရမ္မဏ ပစ္စည်း အဗျာက တောအကုသလဿမှာ “စက္ခုအဿာ ဒေတိအဘိနန္ဒတိ” လို့ ဟောရာမှာ ပဋ္ဌာန်းအာရမ္မဏ သဘောအရ စက္ခုပသာဒက အကြောင်းတရား၊ သာယာနှစ်သက်တဲ့ လောဘက အကျိုး တရားဖြစ်တယ်။ သစ္စာနည်းနဲ့ လောဘကအကြောင်း စက္ခုပသာဒက အကျိုးဖြစ်လိမ့်မယ်။ ဒီတော့ ဉာဏ်မရှုတ်ထွေးရအောင် ယူနည်းနဲ့သူ ယူရပေလိမ့်မယ်။

အာရမ္မဏ

စာအုပ်စာမျက်နှာနံပါတ်(က)မှာ သုဒ္ဓသင်္ချာရှိပါတယ်။ သုဒ္ဓသင်္ချာတွေဟာ ပါဠိ တော်မှာ ဟောသလို အရကောက်မှာ ပြသလိုမဟုတ်ပါဘူး။ မျိုးတွေနဲ့ စီစဉ်ထားပါတယ်။ မျိုးတွေနဲ့စီစဉ်ထားတယ်လို့ဆိုတာက ပစ္စယုဒ္ဓါရမှာမျိုးနဲ့ ဟောပါတယ်။ ပစ္စနိက်မှာလဲဘဲ မျိုးနဲ့ ဟောပါတယ်။ ပစ္စယုဒ္ဓါရကြတော့ ဘယ်လိုဟောသလဲလို့ဆိုရင် “ကုသလောဓမ္မော ကုသလဿဓမ္မဿ အာရမ္မဏပစ္စယေနပစ္စယော၊ သဟဇာတပစ္စယေနပစ္စယော၊ ဥပနိဿယ ပစ္စယေနပစ္စယော” စသည်ဖြင့် အာရမ္မဏမျိုး သဟဇာတမျိုး ဥပနိဿယမျိုးရယ်လို့ ကော် ပါတယ်။ ဒီမှာလဲဘဲအာရမ္မဏ၊ သဟဇာတ၊ ဥပနိဿယစသည်ဖြင့် မျိုးတွေနဲ့စီစဉ်ထားပါ တယ်။ ဒါတင်မှဒကသေးဘူး ပဉ္စာဝါရပစ္စနိက် သင်္ချာခမ်းတွေကြတော့ “နဟေဘုယာပဉ္စ ရဿ၊ နာရမ္မဏေပန္နရဿ” စသည်ဖြင့် ဟောတဲ့နေရာဌာနမှာ “နဟေဘုယာပဉ္စရဿ” အရ အလုံးစုံသောအာရမ္မဏပစ္စည်း၊ ဟေတုပစ္စည်းမှာပါ၊ အလုံးစုံသော သဟဇာတပစ္စည်း၊ အနန္တရူ၊ ပကတူ၊ ပုရော၊ ပစ္စာ၊ ကံ၊ ဟာ၊ ဣ၊ ပစ္စည်း၊ မိဿကသုံးပစ္စည်း” အဲဒီပစ္စည်းတွေ ဒီမျိုးတွေကိုပေါင်းလိုက်တဲ့အခါမှာ သင်္ချာဟာပန္နရဿ(၁၅)လာရပါတယ်။ ဒါကြောင့် ပစ္စယုဒ္ဓါရ-ပစ္စနိက်မှာ ဟောတဲ့သဘောအတိုင်းမျိုးတွေနဲ့ စီစဉ်ထားပါတယ်။ ဒီမျိုးတွေနဲ့ စီစဉ်ထားမှုအတွက် ဘာအကျိုးရှိသလဲဆိုရင် အာရမ္မဏရှစ်မျိုးမှာ အာရမ္မဏပစ္စည်းဟာ ခေါင်းဆောင်ဖြစ်ပါတယ်။ ခေါင်းဆောင်ဖြစ်တဲ့ အာရမ္မဏပစ္စည်းကိုရခဲ့လို့ရှိရင် နောက် ပိုင်းဖြစ်တဲ့ အာရမ္မဏာဓိပတိ- အာရမ္မဏပနိဿယစတဲ့ပစ္စည်းတွေကို တစုံတရာကျက်မှတ် ရမှုမရှိဘဲနှင့်အလိုအလျောက်ရနိုင်ပါတယ်။ ဘာကြောင့်? ဒီအာရမ္မဏာဓိပတိ-အာရမ္မဏပ နိဿယအစရှိတဲ့ပစ္စည်းတွေဟာ အာရမ္မဏပစ္စည်းရဲ့ အစိတ်တရားတွေဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီ တော့ခေါင်းဆောင်ဖြစ်တဲ့ ပစ္စည်းတခုရလိုက်ခဲ့လို့ရှိရင် သူရဲ့ နောက်လိုက်ဖြစ်တဲ့ အစိတ်

ဖြစ်တဲ့ပစ္စည်းတွေကို မကျက်ရဘဲနှင့် အလိုအလျောက် ရနိုင်ပါတယ်လို့ဆိုတဲ့ အကျိုးရှိပါတယ်။

အဲဒီတော့ပစ္စည်းစဉ်ကလေးကို သိထားခဲ့လို့ ရှိရင် ဘယ်လိုဘဲဟောဟော နောင် အခါကာလမှာ ဟေတု အာရမ္မဏအစရှိသဖြင့် စဉ်ဘို့ရာအတွက် မခက်ခဲပါဘူး။ အဲဒီတော့ ပထမရှေးဦးစွာ အာရမ္မဏရှစ်မျိုးထဲက သုဒ္ဓသင်္ချာကိုဆိုရပါလိမ့်မယ်။ သုဒ္ဓသင်္ချာဆိုတော့ စာအုပ် စာမျက်နှာ(က)မှာ ပစ္စည်းတရားပစ္စယုပ္ပန်တရားသင်္ချာလို့ ပြထားပါတယ်။ သင်္ချာ တွေဟာဘာတွေလဲဆိုတာကို လက်ျာဘက်က ကု-ကု လို့ဆိုတာကို ကုသလောကုသလဿ၊ ထိုနည်းတူကုသလောအကုသလဿ၊ ကုသလောအဗျာကတဿ၊ အကုသလောအကုသလဿ၊ အကုသလောကုသလဿ၊ အဗျာကတောအဗျာကတဿ၊ အဗျာကတောကုသလဿ၊ အဗျာကတော အကုသလဿ - လို့ အာရမ္မဏမျိုးထဲမှာ သင်္ချာအများဆုံးဟာ ၉ - ခုဘဲရှိပါတယ်။ (၉)ကိုပါဠိလို-နဝ-ရယ်လို့ ခေါ်ပါတယ်။ ပစ္စည်းရေတွေကလဲဘဲ သူ့အမှတ်ဆိုင်ရာကလေးတွေကို ဆိုရပါတယ်။ အဲဒီတော့ ဆိုပုံ ကလေးကို ဆိုပြပါဦးမယ်။

အာရမ္မဏပစ္စည်း၏သုဒ္ဓသင်္ချာဝါရဋ္ဌ- ကာမစိတ် စတုပညာသ၊ ဝိညာဏဉာယ တနစိတ် ၃-ခု၊ နေဝသညာနာသညာယတနစိတ် ၃-ခု၊ အဘိညာဉ်ဒွေ၊ လောကုတ္တရာစိတ် ရှစ်ခုအားတတ်သော စိတ်တခုယုတ်ကိုးဆယ် စေတသိက်ဒွေပညာသ၊ ရုပ်အဋ္ဌာရီသ၊ နိဗ္ဗာန်၊ ဤတရားတို့သည် အာရမ္မဏပစ္စည်းတတ်သော တရားတို့မည်ကုန်၏။ သင်္ချာနဝ၊ ပစ္စည်းရေ တစ်ဟူသည်တည်း။ ပစ္စည်းရေတစ်လို ဆိုတာ လက်ျာဘက်အစွန်းက (၁)ကလေးကြည့်ပြီး ပစ္စည်းရေတစ်လို ဆိုပါတယ်။ ဒါတွေဟာသဘာဝ ပစ္စည်းရေဖြစ်ပါတယ်။

အရင်အပတ်က သင်္ချာခဏ်းတွေ ပို့ချတုံးကလဲ ဒီသုဒ္ဓသင်္ချာပါဘဲ။ ဝိဘင်္ဂဝါရပို့ချ ရင်လဲဘဲ ဒီသုဒ္ဓသင်္ချာအားဖြင့်သာလျှင် အားလုံးကုန်သော သင်္ချာ ခဏ်းတွေရော ဝိဘင်္ဂ ခဏ်းတွေရော စခန်းသွားရပါတယ်။

အဲဒီတော့ သင်္ချာနဝလို့ဆိုတာ အမှတ်ကလေးတွေ ပြထားတဲ့အတိုင်းဆိုရပါ တယ်။ သင်္ချာနဝဟူသော်ကား ကုသလော ကုသလဿ၊ ကုသလော အကုသလဿ၊ ကုသလော အဗျာကတဿ၊ အကုသလော အကုသလဿ၊ အကုသလော ကုသလဿ၊ အကုသလော အဗျာကတဿ၊ အဗျာကတော အဗျာကတဿ၊ အဗျာကတော ကုသလဿ၊ အဗျာကတော အကုသလဿ၊-ဟူသည်တည်း။ ပြီးတော့ ပစ္စည်းရေတစ်ရှိပါတယ်။ ပစ္စည်း ရေတစ်က အာရမ္မဏက္ခက်တခုဘဲ ရှိပါတယ်။ ပစ္စည်းရေတစ်ဟူသော်ကား အာရမ္မဏဟူ သည်တည်း။

ဒီတော့ ဒီသင်္ချာနဝကို ဘယ်လိုလုပ်ပြီး ရတယ်လို့ဆိုတာကို ပစ္စည်းပစ္စယုပ္ပန်ကို သရုပ်ခွဲယူရပါတယ်။ အာရမ္မဏရဲ့ အာရုံတရားဟာ စိတ် စေတသိက် ရုပ် နိဗ္ဗာန်ရယ်လို့ ပရမတ္ထတရားလေးပါးဖြစ်ပါတယ်။ အာရမ္မဏီကဖြစ်တဲ့ ပစ္စယုပ္ပန်တရားကြံတော့ ဒီပညာ ဝါရမှာ ပစ္စယုပ္ပန်ရေသမျိုးလို့ သညာသမကောပါဘူး။ သညာတလို ဆိုတာက ဓမ္မအနေနဲ့ ဟောတာပေါ့။ ဒီမှာကနေအနေနဲ့ ဟောပါတယ်။ ပြီးတော့ ပညာဝါရမှာ ပရမတ္ထတရား

အစစ်ကို ဟောပါတယ်။ အာရုံပြုတတ်တဲ့ တရားတွေဆိုတာ ဝိသေတသိက် ဖြစ်ပါတယ်။ ရုပ်တရားတွေဟာ အာရုံမပြုတတ်ပါဘူး။ နိဗ္ဗာန်လို ဆိုတာကလဲဘဲ အသင်္ခတ - အပ္ပစွယ် တရား ဖြစ်ခြင်းကြောင့် မိမိသည်သာလျှင် အာရုံအနေမျိုးနဲ့ နေပါတယ်။ မည်သည့်တရား ကိုမျှ နိဗ္ဗာန်ကအာရုံမပြုပါဘူး။ အာရုံပြုတယ်လို့ ဆိုတာ သင်္ခတတရားဖြစ်တဲ့ နာမ်တရား တွေသည်သာလျှင် ဆိုင်ရာဖြစ်တဲ့ ရုပ်နာမ်တွေကို အာရုံပြုပါတယ်။ အသင်္ခတတရားဖြစ်တဲ့ နိဗ္ဗာန်ကမည်သည့် တရားကိုမျှ အာရုံမပြုသဖြင့် နိဗ္ဗာန်မရပါဘူး။ ဒီပဉ္စာဝါရမှာ ပရမတ္ထ အစစ်ကို ဟောခြင်းကြောင့် ပညတ်ကို ဧကန်အာရုံပြုတဲ့ရူပါဝစရစ်တ် ၁၅ ခု၊ အာကာသာ နဉ္စာယတနစိတ် ၃ ခု၊ အာကိဉ္စညာယတနစိတ် ၃ ခုဆိုတဲ့ ပညတ်ဧကန် ၂၁ တို့မပါပါဘူး။ မပါတော့ ကာမစိတ်အကုန်ရပါတယ်။ ရူပါဝစရစ်တ်က လုံးဝမရပါဘူး။ အာကာသာ နဉ္စာယတနစိတ် ၃၊ အာကိဉ္စညာယတနစိတ် ၃ ဟာလဲပညတ်ကို အာရုံပြုခြင်းကြောင့်မရပါ ဘူး။ အဘိညာဉ်ဒွေရပါတယ်။ ပြီးတော့လောကုတ္တရာစိတ်ရှစ်ခုရပါတယ်။

အဲဒီတော့ ဒါတွေကို သရုပ်ခွဲမယ်လို့ ဆိုရင် အာရမ္မဏသင်္ဂဟအတိုင်း ခွဲရပါတယ်။ ပစ္စည်းဘက်စိတ် ၈၉ ခုထဲက ကုသိုလ်မရှိဘူးလား? ရှိပါတယ်။ ပစ္စယုပ္ပန်ဘက်ကာမစိတ် ၅၄ ခုထဲက ကာမကုသိုလ် မရှိဘူးလား? ရှိပါတယ်။ အဘိညာဉ်ဒွေ ထဲကလဲ ကုသိုလ် အဘိညာဉ်ရှိပါတယ်။ လောကုတ္တရာစိတ် ၈ ခုထဲက မရှိတယ်။ ဒါပေမဲ့ မင်ဆိုတာနိဗ္ဗာန် ကိုသာ အာရုံပြုပါတယ်။ အဲဒီတော့ ကာမစိတ် ၅၄ ခုထဲက ကာမကုသိုလ် ရယ်။ ဝိညာ ဏဉ္စာယတနကုသိုလ်၊ နေဝသညာ နာသညာယတနကုသိုလ်နှင့် ကုသိုလ် အဘိညာဉ်တွေဟာ ဆိုင်ရာဖြစ်တဲ့ ကုသိုလ်စိတ် ဧကဝိသထဲက အရဟတ္တမဂ်ကြည့်တဲ့ ကုသိုလ်ဝိသကို အာရုံပြုပါ တယ်။ ဒါကြောင့် ကုသလော ကုသလဿ ရပါတယ်။

ပြီးတော့ အဲဒီကုသိုလ်ကို အကုသိုလ်ကတဖန် အာရုံပြုနိုင်ပါတယ်။ ကုသိုလ်ကို အာရုံပြု၍ အကုသိုလ်ဖြစ်နိုင်ပါတယ်။ အကုသိုလ်ဖြစ်နိုင်ကြောင်းကို ပါဠိ တော် ဟော တဲ့ အခါ ကာလမှာ ထင်ရှားပါလိမ့်မယ်။ ဒါကြောင့် ကုသလော အကုသလဿ ရပါတယ်။ အဲဒီကုသိုလ်ကို အဗျာကတဖြစ်တဲ့ ဆိုင်ရာဝိပဿိတိကြီးယာတွေက အာရုံပြုခြင်းကြောင့် ကုသ လော အဗျာကတဿ။

အကုသိုလ်ဒွါဒသကို အကုသိုလ်ဒွါဒသက အာရုံပြုခြင်း ကြောင့်အကုသလော အကု သလဿ။ အဲဒီအကုသိုလ်ကို ကုသိုလ်ကအာရုံပြုခြင်းကြောင့်အကုသလော ကုသလဿ။ အကု သိုလ်ကို အာရုံပြုပြီး ကုသိုလ်ဖြစ်နိုင်တဲ့ နည်းလမ်းတွေ သဘောတရားတွေဟာ ဒီပဋ္ဌာန်း အာရမ္မဏ ပစ္စည်း ပကတူပနိဿယ ပစ္စည်းမှာ ဟောသားပါတယ်။ မိမိတို့ရဲ့သန္တာန်မှာ ပုထုဇဉ်ဖြစ်သည့် အားလျော်စွာ တစ်ခုတရာပြုခဲ့တဲ့ အကုသိုလ်တရားတွေ ရှိပါလိမ့်မယ်။ အဲဒီ အကုသိုလ်တရားတွေကို ပြန်အာရုံပြုပြီး နှလုံးမသာမယာမှုတွေ ဖြစ် နေ မယ် ဆို လို့ ရှိ ရင် အကုသိုလ်သာ ဖြစ်လိမ့်မယ်။ ဒီတော့ ကုသိုလ်ဖြစ်အောင် ဘယ်လိုလုပ်ရမလဲဆိုတာကို ပါဠိ တော်ဟောတဲ့ အခါကာလမှာ ထင်ရှားပါလိမ့်မယ်။ ၎င်းအကုသိုလ်ကိုလဲ ဆိုင် ရာ ဖြစ် တဲ့ ဝိပဿိတိအဗျာကတတွေက အာရုံပြုခြင်းကြောင့် အကုသလော အဗျာကတဿရပါတယ်။

အဗျာကတောအဗျာကတဿကြတော့ ဝိတ် ၈၉ ထဲက ဝိပင်္ဂါကြိယာ တွေ ရှိပါတယ်။ ရှင်နိဗ္ဗာန်လဲရှိပါတယ်။ အဲဒီဝိပင်္ဂါကြိယာတွေကို ဆိုင်ရာဖြစ်တဲ့ ဝိပင်္ဂါကြိယာတွေက အာရုံပြုခြင်းကြောင့် အဗျာကတော အဗျာကတဿ ရပါတယ်။ ထိုနည်းတူစွာ ကုသိုလ်က အာရုံပြုခြင်းကြောင့် အဗျာကတော ကုသလဿ ရပါတယ်။ ဒီအဗျာကတကိုပင် အကုသိုလ်ကအာရုံပြုခြင်းကြောင့် အဗျာကတော အကုသလဿ လိုသင်္ချာ-နဝ-ရပါတယ်။

ပစ္စည်းရေတစ်လို ဆိုတာကတော့ ဒီအာရမ္မဏရှစ်မျိုးရဲ့ပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန်ကိုကြည့်လိုက်မယ်ဆိုရင် အာရမ္မဏပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန်နှင့် တရားအရတူတဲ့ ပစ္စည်း တခုမှ မရှိပါဘူး။ ဒါကြောင့် ပစ္စည်းရေဟာတစ်လို ဖြစ်နေပါတယ်။ အဲဒါအာရမ္မဏရဲ့ သုဒ္ဓသင်္ချာဖြစ်ပါတယ်။

ယခုသင်္ချာဝါရကို ပို့ချနေတာမဟုတ်ဘူး။ ဝိဘင်္ဂါရကို ပို့ချပြီးနေခြင်းကြောင့် ဆိုင်ရာဖြစ်တဲ့ သုဒ္ဓသင်္ချာအားလျော်စွာ ပါဠိတော်တွေကိုရင်း၊ အရကောဝါဒတွေကိုရင်း ဆိုရမှာဖြစ်ခြင်းကြောင့် တပုဒ်တပုဒ်စီဘဲ ပို့ချပြီးပေးပါမယ်။ သင်္ချာဝါရတို့ကတော့ ဒီလို တပုဒ်စီပို့ချပေးလို့မဖြစ်ဘူး။ ဘာကြောင့်? ဒီသင်္ချာတွေကိုသဘာဝတွေယူနာပွေ့ပြုလုပ်ရမှာဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဒါတွေကို အကုန်လုံး ပို့ချရပါတယ်။ ဒီကုသလော ကုသလဿ အရ ပါဠိတော်ထဲ သယ်လိုနေတယ်၊ အရတောက်ဟာက ဘယ်လိုနေတယ်လို့ ဆိုတာကို စာအုပ်မှာ ကြည့်လိုက်ပါ။ စာမျက်နှာ(၈)ရဲ့ခေါင်းစဉ်မှာ -ပညာဝိဘင်္ဂါရအာရမ္မဏမျိုး ပါဠိတော် ဇယားလို့ ရှိပါတယ်။ ဒီဘက်ကပစ္စည်းတရားက အာရုံ၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရားက အာရမ္မဏိက။ အဲဒီပစ္စည်းတရား အာရုံအရ ဘာတရားတွေရသလဲ၊ ပစ္စယုပ္ပန်အရ ဘာတရားတွေရသလဲ လို့ ဆိုတာကိုလဲ တခါထဲပြပြီးထားပါတယ်။ ပဒ-က ကုသိုလ်ရှိပါတယ်၊ ပဒါဝသာန-ကလဲ ကုသိုလ်ရှိပါတယ်။ အဲဒီပဒ-ပဒါဝသာန-ကို ပထမရှေးဦးစွာ ဆိုရပါလိမ့်မယ်။ ယခု အာရမ္မဏပစ္စည်းကို ဟောပြီး နေခြင်းကြောင့် အာရမ္မဏပစ္စယေနပစ္စယောလို့ ဆိုရပါလိမ့်မယ်။

ကုသလောကုသလဿ

ကုသလောဓမ္မော ကုသလဿဓမ္မဿ အာရမ္မဏပစ္စယေနပစ္စယော။ ဒါနံဒတွာသီလံ သမာဒိယိတွာ ဥပေါသထကမ္မိကတွာ တံ ပစ္စဝေက္ခတိ။ (ပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန်ကလေးတွေ ဆိုရပါတယ်။ ပြီးတော့ နောက်က အမှတ်ကလေးပြထားတာက ပစ္စဝေက္ခတိ-ကို ဆိုရပါတယ်။) ပုဗ္ဗေသုစိဏ္ဏာနိပစ္စဝေက္ခတိ။ ဈာနာပုဋ္ဌဟိတွာဈာနံပစ္စဝေက္ခတိ။ သေက္ခာဂေါတြာပုစ္စဝေက္ခန္တိ။ ဝေါဒါနံ ပစ္စဝေက္ခန္တိ (ပစ္စဝေက္ခန္တိမှာ ၂-ကလေးရှိသဖြင့် ပစ္စဝေက္ခန္တိကို ၂ခါဆိုရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ပုဒ် ၂ ပုဒ်ကိုခွဲလိုက်ပါတယ်။) ဝေါဒါနံ ပစ္စဝေက္ခန္တိ။ သေက္ခာ မဂ္ဂါ ဝုဋ္ဌဟိတွာ မဂ္ဂံပစ္စဝေက္ခန္တိ။ သေက္ခာဝါ ပုထုဇ္ဇနာဝါ ကုသလံ ပုစ္စဝေက္ခတော ဒုက္ခတော အနတ္တတောဝိပဿန္တိ။ (နောက်အပုဒ်ကြတော့ စေတောပရိယဉာဏ-လို့ခရေပွင့်ကလေး ပြထားပါတယ်။ ဒီလိုခရေပွင့်ကလေးပြထားလို့ ရှိရင် ဒီခရေပွင့်ကို အရင်ဆိုရပါ

တယ်။) စေတော ပရိယဉာဏေန ကုသလစိတ္တသမာဓိဿစိတ္တံ ဇာနန္တိ။ အာကာသာနဉာ
ယတနကုသလံ ဝိညာဏဉာယတန ကုသလဿ အာရမ္မဏ ပစ္စယေနပစ္စယော။ အာကိဉ္ဇညာ
ယတနကုသလံ နေဝသညာနာသညာယတန ကုသလဿ အာရမ္မဏ ပစ္စယေနပစ္စယော။
ကုသလာခန္ဓာ ဣဒ္ဓိဝိဇ္ဇာဏဿ။ စေတောပရိယဉာဏဿ။ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏဿ။
ယထာကမ္မုပဂဉာဏဿ။ အနာဂတံသဉာဏဿအာရမ္မဏ ပစ္စယေနပစ္စယော။

အဓိပ္ပာယ်

ဒါနံဒတ္တာတံပစ္စဝေက္ခတံ၊ ဒါနဆိုတဲ့ကုသိုလ်ကောင်းမှုပြုတယ်။ ပြုပြီးတဲ့နောက်မိမိပြု
တဲ့ ပရိစာဂစေတနာ ဝိသောဓနစေတနာပြဋ္ဌာန်းတဲ့ ကာမကုသိုလ်ကို(ဒါနလို ဆိုတာ ကာမ
ကုသိုလ်တဲ့) ပြန်ပြီးဆင်ခြင်တယ်။ ဘယ်လိုလဲ? ပုဂ္ဂိုလ်တယောက်ဟာ ထမင်းအဖျော် အိပ်
ယာကျောင်း အဝတ်သင်္ကန်းအစရှိတဲ့ ဒါနဝတ္ထုကိုလှူတယ်။ လှူတော့ကာ လှူဆဲဖြစ်တဲ့ ဝိထိ
ကလေးတခုချရတယ်။ ဘဝဂံစလန၊ ဘဝဂံပစ္စေဒ၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ ကာမဇော ၇ ကြိမ်။
အဲထို နောက်မှ တဒါရုံကျရင် တဒါရုံ၊ ပြီးတော့မှဘဝင်ကျတယ်။ ဒါလှူဆဲဖြစ်တဲ့ မုဉ္ဇစေတ
နာအားလျော်စွာ ဒါနကုသိုလ်မြောက်သွားတယ်။ ဒါနကုသိုလ် မြောက်သွားတဲ့နောက် ပစ္စ
ဝေက္ခတံအရ ဘယ် နှယ်ဆင်ခြင်သလဲ?။ “ငါသည် ဘုရားလောင်း အစရှိသော သူတော်
ကောင်းတို့သည် ဖြည့်ဆည်းပူးအပ်သော ဒါနပါရမီကိုဖြည့်ဆည်းခဲ့ရလေပြီ” ဖြည့်ဆည်းခဲ့
ရလေပြီဆိုပြီး မိမိပြုတဲ့ ဒါနကုသိုလ်ကိုပြန်ပြီး ဆင်ခြင်တယ်။ ဆင်ခြင်တော့ ပြုခဲ့တဲ့ဒါန
ကုသိုလ်လို ဆိုတာက ကာမကုသိုလ်ဖြစ်ပါတယ်။ ဆင်ခြင် လိုက် တဲ့ အခါကာလမှာလဲဘဲ
ဒီပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့သန္တာန်မှာ ကာမကုသိုလ်တရားဖြစ်လာတယ်။ အဲဒီတော့ ဒီပစ္စဝေက္ခတံလို ဆို
တဲ့ ဆင်ခြင်တဲ့ပါဠိကလေးဟာ အင်မတန်အဘိုးတန်ပါတယ်။ အင်မတန်အဘိုးတန်ဘယ်လို
ဆိုတာက ဘာဆိုလိုတာလဲ?။ အတိုင်းအရှည်မရှိ မိမိတို့ရဲ့သန္တာန်မှာ မိမိတို့ပထမလှူစဉ်
အခါကာလတုံးက ရခဲ့တဲ့ကုသိုလ်ကိုပြန်ပြီး ဆင်ခြင်လိုက်မယ်လို ဆိုရင် ဒီကုသိုလ်ထဲ ထပ်ပြီး
ရပါတယ်။ နောက်ထပ်တပြားမှ အကုန်အကျမခံရဘဲနှင့် မိမိတို့ပြုခဲ့တဲ့ကုသိုလ်တွေပြန်ပြန်ပြီး
အောင်းမွေမယ် ဆင်ခြင်မယ်ဆိုရင် အဲဆင်ခြင်တဲ့အတွက် မိမိတို့ရဲ့သန္တာန်မှာ ကာမကုသိုလ်
တွေချည်းဘဲဖြစ်ပါတယ်။ ဒီတော့မိမိပြုခဲ့တဲ့ ဒါနစတဲ့ကုသိုလ်ကို အာရုံပြုပြီး ပစ္စယပွန်ဘက်က
ဆင်ခြင်တဲ့ ကာမကုသိုလ်လာဖြစ်ပါတယ်။ ဒါဟာကုသိုလ်ကို အာရုံပြုပြီး ကုသိုလ်ဖြစ်တာ
ဘဲ။ ဒီဒါနကို အင်္ဂုတ္တရဒါနဝဂံစသည်တွေမှာ သံယုတ်တွေမှာဒါနအကြောင်းတွေ ဟောထား
ပါတယ်။ ဒါနအကြောင်း ဟောထားတယ်ဆိုတာ ဒါနလို ဆိုတာဟာ စရဏတရားပါ။
အဲစရဏတရားဖြစ်တော့ သံသရာမှာ ကျင်လည်ရတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ သမ္မာစရဏတရားဖြစ်တဲ့
ဒါနမပြည့်စုံခဲ့လို ရှိရင် ဒီပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ သံသရာတလျောက်မှာ ဆင်းရဲမယ်၊ မွဲတေနမယ်၊
အောက်တန်းကြမယ်။ ဘဝသမ္ပတ္တိ ဘောဂသမ္ပတ္တိတွေလဲ မပြည့်စုံဘူး။ အဲဒီတော့ကာ
သံသရာမှာ လူလောကမှာဖြစ်ဖြစ် နတ်ပြည်လောကမှာဖြစ်ဖြစ် အင်မတန်တင့်တင့်တယ်တယ်
ကြီးထွားတဲ့ တန်ခိုးစသည်တွေနဲ့ ပြည့်စုံပြီး နေကြတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ ဘာတွေသူလုပ်လာခဲ့
သလဲလို ဆိုရင် သံသရာမှာ စရဏတရားတွေကိုအားထုတ်လာခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီစရဏတရား

အဓိပ္ပာယ်

တွေအားထုတ်ပြီးလာခဲ့ခြင်းကြောင့် ဒီပုဂ္ဂိုလ်ဟာ ဘဝသံသရာမှာ အထက်တန်းကြတယ်။ ပြောင်ပြောင်လက်လက်နေနိုင်တယ်။ ထိုင်နိုင်တယ် စားနိုင်တယ် သောက်နိုင်တယ်။ ဝတ်နိုင်တယ်။ စရဏတရားဆိုတာ တရားကိုယ်အားဖြင့် သိလန့် သမာဓိဖြစ်တယ်။ ဒါပေမဲ့ဒီစရဏတရားတခုသာရှိပြီး ဝိဇ္ဇာလို ဆိုတဲ့ပညာတရား မရှိပြန်ခဲ့လို့ ရှိလျှင် ဒီပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ သက်တော်ထင်ရှားရှိတဲ့ မြတ်စွာဘုရားရှင်နဲ့ တွေ့သည့်တိုင်အောင် အကျွတ်တရားမရဘူး။ သက်သေက ကောသလမင်းဖြစ်ပါတယ်။ ကောသလမင်းကြီးသည် မြတ်စွာဘုရားရှင်နဲ့ အင်မတန် ရင်းနှီးပါတယ်။ ရာဇိကာရုံကျောင်းကြီးကိုလဲ ဆောက်ပြီးလှူဒါန်းပါတယ်။ မြတ်စွာဘုရားရှင်ထံကိုလဲ မပြတ်မလတ်သွားပါတယ်။ ရောက်တဲ့အခါကာလတိုင်း မြတ်စွာဘုရားကလဲ သူ့ကို တရားဟောတယ်။ ဘယ်လောက်ထိအောင် ဟောသလဲလို့ဆိုရင် သံယုတ်မှာ ကောသလသံယုတ်ရယ်လို့ တကျမ်းတဖွဲ့ရှိပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ဒီဒီပုဂ္ဂိုလ်ဟာ စရဏတရားနှင့်သာ ပြည့်စုံ၍ ဝိဇ္ဇာတရားမရှိလေတော့ သက်တော်ထင်ရှားရှိတဲ့ မြတ်စွာဘုရားရှင်နဲ့ တွေ့ရသည့်တိုင်အောင် ဘာမက်ဘာဖိုလ်မှ မရဘူး။ ကောသလသံယုတ်တကျမ်း ပေးပြီးသည့်တိုင်အောင် ဘာမက်ဘာဖိုလ်မှမရဘူး။ ဘာကြောင့်? သူ့မှာ ဝိဇ္ဇာလို ဆိုတဲ့ ပညာတရား မပြည့်စုံခဲ့ဘူး။ ဝိဇ္ဇာလို ဆိုတဲ့ ပညာတရားဟာက ဘာတွေလဲ? ရုပ်တရား နာမ်တရားတွေ သိရမယ်။ ဥပမာဆိုကြပါစို့။ ယခု အာရမ္မဏ ပစ္စည်းမှာ “ဒါနံ ဒတ္တာ” အရ အလှူကို လှူလိုက်တယ်။ ဒါန ကုသိုလ်တွေ ပြုလုပ်တယ်။ ပြုလိုက်တဲ့ အခါကာလမှာ “ငါပြုအပ်တဲ့ ဤဒါနဝတ္ထုသည်ကား စင်စစ်အဝိနိဗ္ဗောဂရုပ် ရှစ်ခုသာလျှင် ဖြစ်ခဲ့၏” ပထဝီအာပေါ တေဇော ဝါယော ဝဏ္ဏ ဝဋ္ဌ ရသ ဩဇာ-ပေါ့။ အဲဒီအဝိနိဗ္ဗောဂရုပ်-ဒါနဝတ္ထုလို ဆိုတာ ရုပ်တရားဘဲ။ “ငါသည်လှူအပ်တဲ့ ဒါန ကုသိုလ်စေတနာတွေက နာမ်တရားသာလျှင်ဖြစ်ခဲ့၏” အဲဒီလိုနာမ်တရား ရုပ်တရားတွေကို သိပြီးလှူမယ်လို့ ဆိုရင် ၎င်းပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့သန္တာန်မှာ ပညာတရားလာပြီးဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီအခါကာလမှာ ဝိဇ္ဇာတရားနဲ့ ပြည့်စုံတယ်လို့ခေါ်ရတယ်။ စရဏတရားသာလျှင်ရှိ၍ ဝိဇ္ဇာတရားမပြည့်စုံခဲ့လို့ ရှိလျှင်လဲဘဲ မဂ်တရား ဖိုလ်တရားမရဘူး။ ဝိဇ္ဇာတရားသာရှိ၍ စရဏတရား မပြည့်စုံပြန်လို့ ရှိလျှင်လဲဘဲ မဂ်တရား ဖိုလ်တရား မရဘူး။ ထိုထိုသုဂတိဘုံဘဝ စသည်ရောက်မှုဆိုတာက ဒါနသီလ ဘာဝနာတွေ ပုညကြိယာတရားတွေရှိရတယ်။ ဒီလိုမရှိဘဲနဲ့ ပညာရည်းသက်သက် လုပ်နေပြန်ခဲ့လို့ ရှိရင် သေတဲ့ အခါမှာ ကပ္ပိလရဟန်းကြီးလို ငါးဖြစ်နေလိမ့်မယ်။ ဘုရားသက်တော် ထင်ရှားရှိစဉ်တောင် အဟိတ်တိရစ္ဆာန် ဘုံဘဝမှာ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဒီသတ္တဝါဟာ မဂ်တရား ဖိုလ်တရား မရနိုင်ပြန်ဘူး။ ဥဒါရုဏ်အားဖြင့် ဆိုကြပါစို့။ ကျက်တူရွေးကလေး တကောင်ဟာ သူ့မှာဘာရှိသလဲ။ မျက်လုံးရှိတယ်။ ခြေထောက်ရှိတယ်။ အတောင်ပံရှိတယ်။ နှုတ်သီးရှိတယ်။ သူ့ရဲ့မျက်လုံးကိစ္စက ဘာတုံး?။ ဘယ်နေရာ ဘယ်အရပ် ဌာနမှာဖြင့် သစ်သီး ရှိတယ် မရှိဘူး။ ဒီအပင်ဟာ သီးမလား မသီးဘူးလားလို့ ဆိုတာကို ကြည့်ဘို့ရာအတွက် ဖြစ်တယ်။ အတောင်ဆိုတာက ဒီနေရာဌာနရောက်အောင် ပျံဘို့ရာအတွက်ဖြစ်တယ်။ နှုတ်သီးကတော့ရောက်တဲ့ အခါမှာ စားသောက်ဘို့ရန်ဖြစ်တယ်။ အဲဒီကျက်တူရွေးမှာ မျက်လုံး အတောင် ခြေထောက် နှုတ်သီး ပြည့်ပြည့်စုံစုံရှိမှသာလျှင် မိမိ၏တသက်လျှာ တဘဝအတွက်

ချမ်းချမ်းသာသာနေနိုင်တယ်။ ဒီလိုမဟုတ်ဘဲနဲ့ မျက်လုံးပျက်စီးနေမယ်လို့ ဆိုရင် ဘယ်လို လုပ်သွားမလဲ။ အတောင်ပံ ခြေထောက် ပျက်စီးနေမယ်ဆိုရင် ဘယ်လိုလုပ်သွားမလဲ။ မျက် လုံးအတောင်ပံ ခြေထောက်တော့ ပြည့်စုံနေပါပြီ။ နှုတ်သီးမရှိဘူး၊ နှုတ်သီးမရှိတော့ သူ့ နေရာဟော့ ရောက်အောင်သွားနိုင်တယ်။ ဒါပေမယ့်လို့ စားခြင်းငှာမစွမ်းနိုင်ဘူး။ ထိုနည်း တူပွားမျက်လုံးလို ဆိုတာဟာက ကမ္မဿကတဉာဏ်နဲ့တူတယ်။ ကံကံ၏အကျိုးကို ယုံကြည် တယ်။ အတောင်နဲ့ ခြေထောက်လို ဆိုတာဟာက စရဏအသင်းအပင်းဖြစ်တဲ့ သီလ သမာဓိ တရားတွေနဲ့တူတယ်။ နှုတ်သီးလို ဆိုတာက ပညာတရားတွေနဲ့တူတယ်။ အဲဒီတော့ အားလုံး ကုန်ရုံမှသာလျှင် ဒီပုဂ္ဂိုလ်ဒီသတ္တဝါဟာ အလိုရှိအပ်တဲ့ အသီးတွေစားနိုင်သလို ထိုနည်းတူ ပွားဝေနေယျ သတ္တဝါတွေမှာလဲဘဲ ဖြစ်လေရာတဝတို့၌ စရဏတရားတွေ ဝိဇ္ဇာတရားတွေ ကို ဖြည့်ဆည်းခဲ့ဘူးရတယ်။ ယခုသင်ကြားနေတယ်လို့ ဆိုတာ ဘာတွေတုံး ? မိမိတို့ အသီးသီးဆိုင်ရာဖြစ်တဲ့ ဒါနသီလဘာဝနာတွေကိုတော့ ပွားများခဲ့ပြီ။ ဆိုင်ရာဖြစ်တဲ့ ရုပ် တရားတွေ နာမ်တရားတွေ-ပဋ္ဌာန်းအားဖြင့် ပစ္စည်းပစ္စယုပ္ပန်တရားတွေ နားလည်ဘို့ရာ အတွက် ပညာပိုင်းဆိုင်ရာဖြစ်တဲ့ ဝိဇ္ဇာတရားမျိုးဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒါကြောင့် ဒီ ဝိဇ္ဇာရော စရဏရော ၂ မျိုးပြည့်စုံရပါတယ်။

အဲဒီဒါနဟာလဲ အာမိသဒါန ဓမ္မဒါနရယ်လို့ ၂-မျိုးရှိပါတယ်။ အလှူဝတ္ထုပစ္စည်း စသည် လှူဒါန်းတာတွေက အာမိသဒါန၊ ထိုထိုတရားစသည် လှူဒါန်းတာတွေက ဓမ္မ ဒါန၊ သက္ကစ္စဒါန အသက္ကစ္စဒါန၊ လှူဒါန်းတဲ့အခါကာလမှာ ရိရိသေသေလှူတာတွေ မရိမသေလှူတာတွေ။ ဘယ်သူတုံး ? ပါယာသိရာဇညမင်းကြီးဟာ အသက္ကစ္စဒါနဘဲ။ သူဟာမရိမသေလှူတယ်။ မရိမသေလှူဘော့ သူနတ်ပြည်တော့သွားဖြစ်ပါရဲ့။ သူ့ဘုံမိမာန် မှာ သူတယောက်ထဲ။ နတ်သမီးဆိုတာဝေးရော၊ ဒါအသက္ကစ္စဒါနတွေအတွက် ဖြစ်တယ်။ ထိုနည်းတူပွား ပူဇာဒါန အနုဂ္ဂဟဒါန၊ မိမိထက်မြင့်မြတ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေကို ပူဇော်တဲ့အခါ မှာ ပူဇာဒါနရယ်လို့ ဖြစ်တယ်။ မိမိအောက်ယုတ်ညံ့တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေကို ချီးမြှောက်တဲ့ အခါ ကာလမှာ အနုဂ္ဂဟဒါနရယ်လို့ ခေါ်တယ်။ ပြီးတော့သာဟတ္ထိကဒါန - အာဏတ္ထိကဒါန၊ ယာဝရဒါန-အထာဝရဒါန။ သပရိဝါရဒါန-အပရိဝါရဒါန၊ နိစ္စဒါန-အနိစ္စဒါန။ သသင်္ခါ ရဒါန-အသင်္ခါရဒါန။ ဇာနဒါန-အဇာနဒါန။ ဝဋ္ဋနိဿိတဒါန-ဝိဝဋ္ဋနိဿိတဒါန။ ဓမ္မဒါန အဓမ္မဒါန၊ ဓမ္မိကဒါန-အဓမ္မိကဒါန။ ဝတ္ထုဒါန-အဘယဒါန၊ အဇ္ဈတ္ထိကဒါန-ဗာဟိရဒါန။ သာဝဇ္ဇဒါန-အနာဝဇ္ဇဒါန။ အဂ္ဂဒါန-ဥစ္ဆိဋ္ဌဒါန။ ဟိနဒါန-ပဏိတဒါနစသည်ဖြင့် ဒါနတွေ ဟာအင်မတန်များပြားပါတယ်။

အဲဒီတော့ ထိုထိုဒါနပြုတဲ့အခါကာလ၌ မိမိပြုအပ်ပြီးတဲ့ ဒါနကိုအာရုံပြု၍ “ငါသည် သူတော်ကောင်းတို့ ဖြည့်ဆည်းပူးအပ်သော ဒါနပါရမီကို ဖြည့်ဆည်းပူးခဲ့ရလေပြီ ပြုခဲ့ရ လေပြီ” ဟု ဆင်ခြင်တဲ့အခါကာလ၌ ထိုဒါနစေတနာကိုအာရုံပြု၍ ကာမကုသိုလ်ဖြစ်တယ်။ အဲဒါကိုပင်လျှင် “ဒါနံဒတွာ တံ ပစ္စဝေက္ခတိ” လို့ ဟောတယ်။

အဓိပ္ပာယ်

ပြီးတော့မှ “သီလံ သမာဒိယံတွာ တံ ပစ္စဝေက္ခတိ” သီလအရက ဒီနေရာမှာ ဥပေါ သထကမ္မံလို့ ဟောမှာဖြစ်ခြင်းကြောင့် ငါးပါးသီလ ဆယ်ပါးသီလယူရပါတယ်။ အဲ မိမိတို့ သီလ ဆောက်တည်ကြတယ်။ သီလဆောက်တည်ပြီး ခုနကပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း မိမိတို့ဆောက် တည်အပ်တဲ့ သီလကုသိုလ်စေတနာကို အာရုံပြု၍ “ငါသည်သီလကို ဆောက်တည်ခဲ့ရလေ ပြီ၊ ငါးပါးသီလကို ဆောက်တည်ခဲ့ရလေပြီ၊ ဆယ်ပါးသီလကို ဆောက်တည်ခဲ့ရလေပြီ” စသည်ဖြင့် ဆင်ခြင်တဲ့အခါကာလမှာလဲ သီလကုသိုလ်ကိုအာရုံပြု၍ ကာမကုသိုလ်တခါဖြစ် ပြန်တယ်။ ဒါတွေဟာကာမဆိုင်ရာတွေချည်းဘဲ။ အဲဒီသီလမှာလဲ သီလဆောက်တည်တဲ့ အခါကာလမှာ တချို့ ယုတ်ညံ့တဲ့ဆန္ဒာဓိပတိ စိတ္တာဓိပတိ ဝီရိယာဓိပတိ ဝိမံသာဓိပတိအား ဖြင့်ဖြစ်စေအပ်တဲ့ သီလဟာဟီနသီလရယ်လို့ ခေါ်တယ်။ အလယ်အလတ်ဖြစ်တဲ့ ဆန္ဒစိတ္တ စသည်ဖြင့် ဖြစ်စေအပ်တဲ့သီလဟာ မဇ္ဈိမသီလရယ်လို့ ခေါ်တယ်။ အမြတ်ဖြစ်တဲ့ဆန္ဒစသည် ဖြင့်ဖြစ်စေအပ်တဲ့ သီလဟာပဏိတသီလရယ်လို့ ၃-မျိုးခွဲတယ်။

ပြီးတော့တချို့ သီလယူတဲ့အခါမှာ ဘယ်လိုနှလုံးသွင်းသလဲ?။ ငါသီလဆောက်တည် ခဲ့လို့ ရှိလျှင်ဖြင့်ရင် အိမ်နီးနားချင်းတွေက ငါ့ကို ချီးမွမ်းကြမှာဘဲ အံ့ဩကြမှာဘဲလို့ အိမ်နီး နားချင်းတွေရဲ့ ချီးမွမ်းမှု အံ့ဩမှု အရိုအသေပြုမှု အကျော်အစောရလိုမှု ဒါတွေကို တောင့် တာပြီး ဆောက်တည်ခဲ့လို့ ရှိရင် ဟီနသီလရယ်လို့ ခေါ်တယ်။ ငါသီလဆောက်တည်ခဲ့လို့ ရှိရင် စတန်စင်စစ် နတ်မင်းကြီးဖြစ်လိမ့်မယ်-နတ်မိဖုယားကြီးဖြစ်လိမ့်မယ် အစရှိသည်ဖြင့် မိမိဆောက်တည်အပ်သော သီလကို(ဘာလိုခြင်လို့လဲ?)လောကီကောင်းကျိုးတွေ ခံစား လိုလို့ သီလဆောက်တည်တာကို မဇ္ဈိမသီလရယ်လို့ ခေါ်တယ်။ အရိယာသူတော်ကောင်း တို့ ပြုသင့်တဲ့အမှုဘဲရယ်လို့ အရိယာသဘောရှိပြီးဆောက်တည်မယ်လို့ ဆိုရင် ပဏိတသီလ ရယ်လို့ ခေါ်တယ်။

တနည်းအားဖြင့် ဘယ်လိုလဲ?။ သူကသီလဆောက်တည်နေတယ် သီလဆောက် တည်နေတော့ အတ္တုတ္တံ သန-ပရဝ မ္ဘနသဘောကလေးတွေ ဆိုက်ရောက်နေတယ်။ ငါသာ လျှင် သီလနှင့်ပြည့်စုံ၏။ ငါမှတပါးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်ကား ဒုဿီလတွေ။ သူတို့ဥပုတ် စောင့်ရမှန်းတောင်မသိ၊ သီလဆောက်တည်ရမှန်းမသိ။ အဲဒီလို မိမိကိုယ်ကိုတော့ ချီး မြှောက်တယ်-သူကပါးတို့ကိုတော့ရှုံ့ ချတယ်။ အဲဒီလိုရှုံ့ ချလိုက်တဲ့အခါမှာသူရဲ့ သီလဟာ ညစ်နွမ်းပြီးသွားခြင်းကြောင့် ဟီနသီလရယ်လို့ ခေါ်တယ်။ ခုနကပြောသလို မိမိကိုတော့ မချီးမြှောက်ဘူး။ သူတပါးကိုလဲမရှုံ့ ချဘူး။ ဒါပေမဲ့ သူ ဆောက်တည်အပ်တဲ့ သီလကလော ကီဆိုင်ရာဖြစ်တဲ့သီလဖြစ်ခဲ့လို့ ရှိရင် မဇ္ဈိမသီလ။ လောကုတ္တရာဆိုင်ရာဖြစ်တဲ့ သီလဖြစ်ခဲ့လို့ ရှိရင် ပဏိတသီလရယ်လို့ ခေါ်ပါတယ်။ ပြီးတော့ တဏှာအစွမ်းဖြင့် ဘဝသမ္ပတ္တိတောဂ သမ္ပတ္တိအကျိုးငှာ ဆောက်တည်ခဲ့လို့ ရှိရင် လောဘသဘောကလေး ပါလာတယ်။ ဘယ်လို လဲ? ငါသီလဆောက်တည်တယ်-၎င်းဖြင့် နောင်ဘဝကြံခဲ့လို့ ရှိရင် ထိုထိုဥစ္စာစီးစိမ့်တွေ ရလိမ့်မယ်။ ကောင်းရာသုဂတိဘုံဘဝရလိမ့်မယ်လို့ ဆိုတဲ့ ရည်ရွယ်ချက်မျိုးနဲ့ဆောက်တည် လေတော့ဟီနယုတ်ညံ့တဲ့ သီလလို့ ခေါ်တယ်။ မိမိအတွက် သံသရာအနှောင်အဖွဲ့မှ လွတ် မြောက်ရန် ဆောက်တည်ခဲ့လို့ ရှိရင် မဇ္ဈိမသီလရယ်လို့ ခေါ်တယ်။ သတ္တဝါအားလုံး

သံသရာမှ လွတ်မြောက်စေခြင်းငှာ ဖြစ်စေအပ်တဲ။ ဘုရားလောင်းတွေရဲ့ ဥစ္စာဖြစ်တဲ။ သီသကြတော့ ပဏိတသီလရယ်လို ခေါ်တယ်။

အဲဒီသီလကို ဆောက်တည်ပြီး ထိုသီလကိုဆင်ခြင်တော့ဒီသီလဟာ တာလာဖြစ်မလဲ လို ဆိုရင်-ဆောက်တည်တယ်လို ဆိုတဲ။ “သမာဒိယိတွာ” ဆိုတဲ။ အသံကလေး လာခြင်းကြောင့် သမာဒါနိရတီလို ပြတယ်။ သမ္ပတ္တိရတီဆိုတာက ဆိုက်ရောက်လာတဲ။ အခါမှာ ရှောင်ကြဉ်တာ။ သမုစ္ဆေဒ ဝိရတီဆိုတာ မဂ်အားဖြင့် အကြွင်းမဲ့ ပယ်ဖြတ်တာတွေ။ အဲဒါတွေကြတော့ လောကမှာ သီလရယ်လို မထင်ရှားလို မယူဘူး။ ဒါပေမဲ ဒီသမ္ပတ္တိရတီ သမုစ္ဆေဒဝိရတီတွေဟာ အာရမ္မဏ ပစ္စည်းကော့မဖြစ်ဘူးလား? ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီဝိရတီ ၃-ပါးမှာ သမုစ္ဆေဒဝိရတီက သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တွေရဲ့ ကုသိုလ်ကအာရမ္မဏ ပစ္စည်းတတ်ပါတယ်။ ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်တွေရဲ့ကုသိုလ်ကိုတော့ အာရမ္မဏပစ္စည်းမတတ်ဘူး။ အဲဒါဟာ ‘သီလံသမာဒိယိတွာ တံပစ္စဝေက္ခတိ’ အရဖြစ်ပါတယ်။

ပြီးတော့ကော့မှ “ဥပေါသထကမ္မံကတွာတံ ပစ္စဝေက္ခတိ” ဆိုတော့ ခုနက ငါးပါးသီလ ဆယ်ပါးသီလ ယူခဲ့တော့ဥပေါသထကမ္မံကတွာအရ ရှစ်ပါးသီလယူရပါတယ်။ အဲဒီရှစ်ပါးသီလဟာလဲဘဲ ဥပုထ်ဆောက်တည်တဲ။ အခါကာလမှာ စာတုဒ္ဒသိဥပုထ်-ပန္နရသီဥပုထ်-အဋ္ဌမိဥပုထ်ရယ်လို ပခာန ၃ မျိုးရှိပါတယ်။ ဒီ ၃ မျိုးမှာ တဖန်ထပ်၍ အကြိနေ့မှာ ဆောက်တည်တဲ။ ဥပုထ်မျိုး၊ အထွက်တရက်နေ့မှာ ဆောက်တည်တဲ။ ဥပုထ်မျိုးရယ်လို ဥပုထ်အမျိုးအစားတွေရှိပါတယ်။

ဒါနသီလ ဥပေါသထဆောက်တည်တယ်။ ဆောက်တည်ပြီး သကာလဆင်ခြင်တယ်။ ဆင်ခြင်တယ်လို ဆိုတော့ ဆင်ခြင်မှုဟာက ဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်တွေမှာ ဖြစ်သလဲဆိုရင် သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တွေမှာလဲဘဲဖြစ်ပါတယ်။ ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်တွေမှာလဲဘဲဖြစ်ပါတယ်။ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ကြတော့ကော့? ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ဟာ ဒါနပြုပါတယ်။ ဒါနပြုပြီးတော့မိမိပြုတဲ။ ဒါနကို မဆင်ခြင်ဘူးလားဆိုတော့ ရဟန္တာလဲဆင်ခြင်ပါတယ်။ ဒါပေမဲရဟန္တာတွေကြတော့ ရဟန္တာမဖြစ်ခင်ကပြုခဲ့တဲ။ ကုသိုလ်ဟာ ကုသိုလ်ပါဘဲ။ ရဟန္တာဖြစ်လာလို ဆင်ခြင်လိုက်တဲ။ အခါမှာ ရဟန္တာရဲ့သန္တာန်မှာ ကုသိုလ်စိတ်မဟုတ်တော့ဘူး။ ကြိယာစိတ်ဖြစ်လာတယ်နော်။ ယခုပြောနေတာကပစ္စည်းကလဲကုသိုလ်ဖြစ်ရမယ်-ပစ္စယုပ္ပန်ကလဲ ကုသိုလ်ဖြစ်ရမယ်လို ဆိုတော့ ရဟန္တာတွေနဲ့ မဆိုင်တော့ပါဘူး။ အဲဒါက “ဒါနံဒတွာ သီလံ သမာဒိယိတွာဥပေါသထကမ္မံကတွာ တံ ပစ္စဝေက္ခတိ” အရကလေးပါ။

ပြီးတော့ “ပုဗ္ဗေသုစိဏ္ဏာနိ ပစ္စဝေက္ခတိ” ရှေးက လေ့ကျက်ခဲ့တဲ။ ဒါနသီလဘာဝနာတွေကို ဆင်ခြင်ပြန်တယ်။ ရှေးက လေ့ကျက်ခဲ့တဲ။ ဒါနသီလ ဥပေါသထတွေလို ဆိုတာဟာ မိမိအနီးကာလမှာ ပြုတာတွေကို ယူထားတော့ ပုဗ္ဗသုစိဏ္ဏအရ အနီးမဟုတ်တဲ။ ခတ်ဝေးဝေးက ပြုခဲ့တဲ။ ဒါနစသည်ကိုယူပါတဲ။ တနည်းအားဖြင့် ဒါနကုသိုလ်စသည်ကကြွင်းတဲ။ ကာမကုသိုလ်တွေကို အားလုံးကုန်ယူပါတဲ။ နောက်နည်းက အင်မတန်ကောင်းပါတယ်။ ပုညကြိယာ ဝတ္ထု ဆယ်ပါးထဲမှာ ဒါန သီလ ဘာဝနာ အပစာယန ဝေယျာ ဝစ္စ ပတ္တိဒါန စသည်တွေရှိပါတယ်။ အဲဒီတော့ကော့ ကားစီးသွားတဲ။ အခါကာလမှာကားပေါ်မှာအသက်

အဓိပ္ပာယ်

အရွယ်ကြီးတဲ့ အဘိုးကြီး အမယ်ကြီးတွေမယ်၊ တွေ့တဲ့အခါ ဒီအဘိုးကြီး အမယ်ကြီးကို စောင့်ရှောက်ပြီး နေရာမရှိခဲ့လို့ ရှိရင် နေရာပေးမယ်၊ ဆိုဆိုဆိုင်ရာဖြစ်တဲ့ ဝေယျာဝစ္စတွေ ပြုမယ်။ အဲဒီနောက်အိမ်ပြန်ရောက်လာတဲ့ အခါ “ငါသည်ကားပေါ်၌ ဒုက္ခသည် ရဟန်းတို့ ကို၎င်း၊ ထိုထိုအဘိုးအဖွားတို့ကို၎င်း ကူညီခဲ့ရလေပြီ၊ ဆိုင်ရာဖြစ်တဲ့ ဝေယျာဝစ္စတွေကို ပြုခဲ့ရ လေပြီ” လို့ ဆင်ခြင်လိုက်တဲ့ အခါမျိုးမှာ ပုဗ္ဗေသုစိတ္တာနိအရ ဖြစ်ပါတယ်။ နောက်ကြွင်း ကျန်တဲ့ ပတ္တိဒါနတို့ ပတ္တာနုမောဒနတို့ ဓမ္မသဝနတို့ ဒိဋ္ဌိဇုကမ္မတို့ဆိုတဲ့ ပုညကြိယာဝတ္ထု တွေဟာ ဒီပုဗ္ဗေသုစိတ္တာနိထဲမှာ အကုန်လုံးဝင်ပါတယ်။ ယနေ့ဒီပုဗ္ဗေသုစိတ္တာနိ အရက လေးကိုသာလျှင် အဓိပ္ပာယ် ပြောပါ့မယ်။ ကျန်တာတွေကို တော့ အရကောက် ကောက်ပြီး ဆိုရပါလိမ့်မယ်။

အရကောက်တော့ စာမျက်နှာ (၅) မှာ ရှိပါတယ်။ အဲဒီစာမျက်နှာ (၅) ရဲ့ အရ ကောက် ဆို ပုံ ကလေး ပြောမယ်။ ဒီဘက်ပစ္စည်း ကုသိုလ်က “အရဟတ္တမဂ် ကြင်သော ကုသိုလ်ဝိသ၊ စေတသိက်အဋ္ဌတိံသ” ပစ္စယုပ္ပန်ဘက်က မဟာကုသိုလ်စိတ် ၈-ခု၊ ဝိညာ ဏဉ္ဇာယတနကုသိုလ်၊ နေဝသညာ နာသညာ ယဘနကုသိုလ်၊ ဣဒ္ဓိဝိဓ၊ စေတောပရိယ၊ ပုဗ္ဗေ နိဝါသာနုဿတိ (ပုဗ္ဗေကိုပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိလို့ ဆိုပါ။ ယထာကိုယထာကမ္မ၊ ပဂလို ဆို ပါ)။ ယထာကမ္မ၊ ပဂ-အနာဂတံသ ကုသိုလ်အဘိညာဉ်၊ ဝိရတိ အပ္ပမညာ ကြင်သော စေတသိက်တေတ္တိံသ၊ ဒါကပစ္စယုပ္ပန်တရား၊ ကုသိုလ်ကိုကြည့်ပြီး သကာလ-ကုသလော ကုသလဿ၌ ကုသလောဓမ္မောဟူသော ကတ္တား ပုဒ်၏ အရကား (ပစ္စည်းလို့ ဆိုတာနဲ့ ကတ္တားလို့ ဆိုတာအတူတူပါ။ သဒ္ဓါနည်းအားဖြင့် ကတ္တားရှိနေသဖြင့် ကုသလောလို့ ဆို ပါတယ်။ ကုသလဿနေသဖြင့် သမ္ပဒါနိလို့ ဆိုပါတယ်။ အဲဒီကတ္တားဟာ ပစ္စည်းတရားပါ။ သမ္ပဒါနိဟာ ပစ္စယုပ္ပန်တရားပါ)။ ထပ်ဆိုပြမယ်။ ကုသလောကုသလဿ၌ ကုသလောဓမ္မော ဟူသော ကတ္တား ပုဒ်၏အရကား အရဟတ္တမဂ်ကြင်သော ကုသိုလ်ဝိသ၊ စေတသိက်အဋ္ဌတိံ သ ပစ္စည်းတရားရ၏။ ကုသလဿဓမ္မဿဟူသော သမ္ပဒါနိ ပုဒ်၏အရကား မဟာကုသိုလ် စိတ် ၈-ခု၊ ဝိညာဏဉ္ဇာယတနကုသိုလ်၊ နေဝသညာနာသညာယတနကုသိုလ်၊ ဣဒ္ဓိဝိဓ၊ စေ တော ပရိယ၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ၊ ယထာကမ္မ၊ ပဂ၊ အနာဂတံသ ကုသိုလ်အဘိညာဉ်- ဝိရတိ အပ္ပမညာကြင်သောစေတသိက် တေတ္တိံသ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။

ပြီးတော့မှ တနည်းကားလို့ တဖန်လာပြန်ပါတယ်။ တနည်းကားလို့ ဆိုတဲ့ ဇယား ကလေးကို ကျက်ခြင်းငှာစွမ်းနိုင်ခဲ့လို့ ရှိရင် ကျက်ပြီးထားရပါလိမ့်မယ်။ အဲဒီအာရမ္မဏ အကျယ်ဖြစ်တဲ့ အာရမ္မဏမျိုးပစ္စည်း အကောက်ဇယားဟာ ကုသလတိုက်တခုထဲအတွက် မဟုတ်ပါဘူး။ ပဋ္ဌာန်း ၂၄-ကျမ်းလုံးနဲ့ ဆိုင်ပါတယ်။ ဝေဒနာတိုက်ဝိပါကတိုက်စတဲ့ အာရမ္မ ဏအကောက်ဇယားဟာလဲ ဒီထဲမှာဘဲ အတွင်းဝင်ပါတယ်။ ဆိုင်ရာဆိုင်ရာတွေကို ခွဲပြီးယူ ရရုံဘဲထူးပါတယ်။ ဒီဇယားမှာ ပစ္စည်းပစ္စယုပ္ပန်လို့ ရှိပါတယ်။ ရှိတော့ပစ္စယုပ္ပန်တရားတွေ ကို အရင်ဖော်ဆိုရပါလိမ့်မယ်။ ပစ္စယုပ္ပန်တရားမှာ စက္ခုဝိညာဉ်ဒွေ (ပ-က သောတဝိညာဉ် ဒွေ၊ ဃာနဝိညာဉ်ဒွေ၊ ဇိဝှာဝိညာဉ်ဒွေ) ကာယဝိညာဉ်ဒွေ။ ပစ္စည်းဘက်ကပစ္စယုပ္ပန်ရပါရုံ

အသံဖမ်း ပဋ္ဌာန်းဝိသုဒ္ဓိကျမ်း

ပစ္စုပ္ပန်သဒ္ဓါရုံ ပစ္စုပ္ပန်ဂန္ဓာရုံ ပစ္စုပ္ပန်ရသာရုံ ပစ္စုပ္ပန်ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ၊ အဲဒီပထမအတွက်ကလေး ကိုဆိုပြပါလေ။

အာရမ္မဏတနည်းကား ဇယားဆိုရိုး

စက္ခုဝိညာဉ်ဒွေ အားတတ်သော ပစ္စုပ္ပန်ရူပါရုံ၊ သောတဝိညာဉ်ဒွေ အားတတ်သော ပစ္စုပ္ပန်သဒ္ဓါရုံ၊ ဃာနဝိညာဉ်ဒွေအားတတ်သော ပစ္စုပ္ပန်ဂန္ဓာရုံ။ ဇိဝှာဝိညာဉ်ဒွေ အားတတ်သော ပစ္စုပ္ပန်ရသာရုံ။ ကာယဝိညာဉ်ဒွေ အားတတ်သော ပစ္စုပ္ပန်ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ။ အဲဒီပထမအတွက်ကလေးကိုကြည့်လိုက်ခဲ့လို့ ရှိရင် ပစ္စည်းကလဲရင်တရားတွေပါ။ ပစ္စယုပ္ပန်က ဝိပါက်တရားတွေဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီတော့ အဗျာကတော့အဗျာကတဿနေရာမှာ သူ့ကို ရပါလိမ့်မယ်။ ယခုဇယားကိုဆိုတတ်အောင်ဆိုပြနေပါတယ်။ နောက်မှ ဆိုင်ရာ နုသလောကုသလဿ စသည်ကို အရကောက်ရပါလိမ့်မယ်။

မနောဓာတ် ၃-ခုအား တတ်သောပစ္စုပ္ပန်ပဉ္စာရုံ။ တဒါရုံဧကာဒသ ဟသိတုပ္ပါဒ် အားတတ်သော ကာမစိတ်စတုပညာသ၊ စေတသိက်ဒွေပညာသ၊ ရုပ်အဋ္ဌဝီသဟု ဆိုအပ်သောအာရုံ ၆-ပါး။ အကုသိုလ်ဒွါသ၊ မဟာကုသိုလ်၊ မဟာကြိယာ ဉာဏဝိပုယုတ် ၈-ခုအား တတ်သော လောကီစိတ်ဧကာဒသိတိ၊ စေတသိက်ဒွေပညာသ၊ ရုပ်အဋ္ဌဝီသ၊ ပညတ်ဟုဆိုအပ်သောအာရုံ ၆-ပါး။

ပညာဝါရောပညတ်မပါ ပါဘူး။ သို့သော်လဲအားလုံးကုန် ပစ္စယုပ္ပန်ဒွေသ ဆဝါရတို့ နဲ့ဆက်ဆံဘို့ရာအတွက် ပညတ်ကိုဆိုခိုင်းပါတယ်။

မဟာကုသိုလ်ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ်လေးခုအား တတ်သောအရဟတ္တမဂ် အရဟတ္တဒိလ်ကြဉ်သောစိတ် ၈၇ ခု၊ စေတသိက်ဒွေပညာသ၊ ရုပ်အဋ္ဌဝီသ၊ နိဗ္ဗာန်၊ ပညတ်ဟု ဆိုအပ်သောအာရုံ ၆-ပါး။ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် လေးခုအား တတ်သော စိတ်တခုယုတ်ကိုးဆယ်၊ စေတသိက်ဒွေပညာသ၊ ရုပ်အဋ္ဌဝီသ၊ နိဗ္ဗာန်၊ ပညတ်ဟု ဆိုအပ်သောအာရုံ ၆-ပါး။

နောက်တော့ ပစ္စယုပ္ပန်မှာရှိတာက ဒိဗ္ဗစက္ခု၊ ဒိဗ္ဗသောတကုသိုလ် ကြိယာအဘိညာဉ် ရယ်လို့ရှိပါတယ်။ ဒီတော့ ဒိဗ္ဗစက္ခု ကုသိုလ်ကြိယာ အဘိညာဉ်လို့ တွဲရပါလိမ့်မယ်။ သူ့အတွက် ပစ္စည်းဘက်က အချောင်းလေးပြထားတာက ပစ္စုပ္ပန်ရူပါရုံယူရပါတယ်။ နောက် ဒိဗ္ဗသောတ ကုသိုလ်ကြိယာ အဘိညာဉ်အတွက်ကြတော့ အစွက်ကလေးဟာက ဒူရ၊ ပဋိစ္ဆန္ဒ၊ သဏှ၊ သုခုမ ဖြစ်သော ပစ္စုပ္ပန်သဒ္ဓါရုံဆိုရပါတယ်။

ဒိဗ္ဗစက္ခုကုသိုလ်ကြိယာ အဘိညာဉ်အားတတ်သော ဒူရ၊ ပဋိစ္ဆန္ဒ၊ သဏှ၊ သုခုမ ဖြစ်သော ပစ္စုပ္ပန်ရူပါရုံ၊ ဒိဗ္ဗသောတ ကုသိုလ်ကြိယာ အဘိညာဉ်အားတတ်သော ဒူရ၊ ပဋိစ္ဆန္ဒ၊ သဏှ၊ သုခုမဖြစ်သော ပစ္စုပ္ပန် သဒ္ဓါရုံ။

ဣဒ္ဓိဝိကြေတော့ လက် သဲ ကွင်း က လေး ပြ ထား ပါ တယ်။ ဒါကဘရက်ကတ် (Bracket) အငယ်ကလေး။ အငယ်ဆိုရင်ပစ္စည်းဘက်က အငယ်နဲ့ယူရပါတယ်။ အဲဒါကို ဆိုရင်အကြီးနဲ့ဟပ်ပြီး ယူရပါတယ်။ ဒီတော့ ဣဒ္ဓိဝိကုသိုလ်အဘိညာဉ်အား တတ်သော

အာရမ္မဏ တနည်းကား ဇယားဆီရိုး

ပါဒကဖြစ်သော ရူပါဝစရကုသိုလ်၊ ပြီးတော့မှ နောက်ပိုင်းက သတသဟဿ စသော နိဗ္ဗိတ ရုပ်၊ ဒါကတော့ ၂-မျိုးလုံးနဲ့ ဆက်ဆံပါတယ်။

ဣဒ္ဓိဝိဓ ကုသိုလ်အဘိညာဉ် အားတတ်သော ပါဒက ဖြစ်သော ရူပါဝစရကုသိုလ် ပဉ္စမဈာန်၊ သတဟဿစသော နိဗ္ဗိတရုပ်ဟုဆိုအပ်သော အာရုံ ၆-ပါး။ ဣဒ္ဓိဝိဓကြိယာ အဘိညာဉ်အားတတ်သော ပါဒကဖြစ်သော ရူပါဝစရကြိယာပဉ္စမဈာန်၊ သတသဟဿ စသော နိဗ္ဗိတရုပ်ဟုဆိုအပ်သော အာရုံ ၆-ပါး။

နောက် စေတောပရိယကုသိုလ် ကြိယာ အဘိညာဉ်တွေကြတော့ အောက်နားမှာ အမှာပါပါတယ်။ ကုသိုလ် အဘိညာဉ်များ၌ အရဟတ္တမဂ် အရဟတ္တဖိုလ်ကို ချ၍ ဆိုတဲ့ ကြိယာကြတော့ကား သူ့မှာရှိတဲ့ အတိုင်းဆိုရပါတယ်။ အဲဒီတော့ စေတောပရိယ ကုသိုလ် အဘိညာဉ်နဲ့ ကြိယာအဘိညာဉ် ခွဲလိုက်တဲ့ အခါ ပစ္စည်းတက်က စိတ် ၈၉ ခုရှိပါတယ်။ အဲဒီစိတ် ၈၉ ခုထဲက ခရေပွင့်ကလေး ပြထားတဲ့အတိုင်း အရဟတ္တမဂ် အရဟတ္တဖိုလ်ကို ကြည့်ရပါတယ်။ ကြိယာကြတော့ကြည့်စရာမလိုပါဘူး။ သူ့မှာရှိတဲ့အတိုင်းဆိုရပါ့မယ်။ ၂-ခု ကို ခွဲဆိုရပါတယ်။

စေတောပရိယ ကုသိုလ်အဘိညာဉ်အားတတ်သော လွန်လေပြီးသော ၇-ရက်မှစ၍ လာလတံ့သော ၇-ရက်တိုင်အောင် ကာလသုံးပါး၌ တည်သော သူတပါးတို့၏ အရဟတ္တ မဂ် အရတ္တဖိုလ် ကြည့်သောစိတ် ၈၇-ခု၊ စေတသိက်ဒွေပညာသဟု ဆိုအပ်သော ဓမ္မာရုံ (ကြိယာကြတော့ သူ့အတိုင်းဆိုရပါ့မယ်)။ စေတောပရိယ ကြိယာအဘိညာဉ်အား တတ် သောလွန်လေပြီးသော ၇-ရက်မှစ၍ လာလတံ့သော ၇-ရက်တိုင်အောင် ကာလသုံးပါး၌ တည်သောသူတပါးတို့၏ စိတ်တခုယုတ်ကိုးဆယ် စေတသိက်ဒွေပညာသဟု ဆိုအပ်သော ဓမ္မာရုံ။

ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိမှာလဲ ဒီအတိုင်းပါဘဲ။ ခရေပွင့်ကလေးပြထားပါကယ်။ ပုဗ္ဗ နိဝါသာ နုဿတိ ကုသိုလ်အဘိညာဉ်အားတတ်သော ပုဗ္ဗေနိဝုဋ္ဌဖြစ်သော အရဟတ္တမဂ်အရ ဟတ္တဖိုလ်ကြည့်သော စိတ် ၈၇ ခု၊ စေတသိက်ဒွေပညာသ၊ ရုပ်အဋ္ဌ ဝိသဟု ဆိုအပ်သော ခန္ဓာငါးပါး။ ထိုခန္ဓာငါးပါးမှ အစဉ်လျှောက်၍ သိအပ်သော နိဗ္ဗာန်၊ အမည် အမျိုးစသော ပညတ်ဟု ဆိုအပ်သော အာရုံ ၆ ပါး။ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ ကြိယာ အဘိညာဉ်အား တတ်သော ပုဗ္ဗေနိဝုဋ္ဌဖြစ်သော စိတ်တခုယုတ်ကိုးဆယ်၊ စေတသိက်ဒွေပညာသ၊ ရုပ်အဋ္ဌ ဝိသဟုဆိုအပ်သော ခန္ဓာ ငါးပါး။ ထိုခန္ဓာငါးပါးမှအစဉ်လျှောက်၍ သိအပ်သော နိဗ္ဗာန် အမည်အမျိုးစသောပညတ်ဟုဆိုအပ်သော အာရုံ ၆ ပါး။

ယထာကမ္မုပဂကြတော့ အရဟတ္တမဂ်အရဟတ္တဖိုလ်တွေ မပါတော့ကြည့်စရာမလို တော့ပါဘူး။ သူ့မှာရှိတဲ့ အတိုင်းဆိုရပါ့မယ်။ ယထာကမ္မုပဂကုသိုလ်ကြိယာ အဘိညာဉ် အားတတ်သော အတိတ်ဖြစ်သော လောကီ ကုသိုလ် အကုသိုလ်ကံဟုဆိုအပ်သော ဓမ္မာရုံ။

အနာဂတံသကြတော့ ပုဗ္ဗေနည်းတူ ဆိုလို့ဆိုသဖြင့် ပုဗ္ဗေနိဝုဋ္ဌတွေမှာ အနာ ဂတ်ဖြစ်သော ထည့်ပေးရပါ့မယ်။ သူ့ကိုလဲ ကုသိုလ်ကြိယာ ၂ မျိုးခွဲရပါမယ်။ အနာ

အသံဖမ်း ပဋ္ဌာန်းပို့ချစဉ်ကျမ်း

ဂတံသကုသိုလ် အဘိညာဉ်အားတတ်သောအနာဂတ်ဖြစ်သော အရဟတ္တမဂ်အရဟတ္တဖိုလ် ကြံဉ်သောစိတ် ၈၇ ခု၊ စေတသိက်ဒွေပညာသ၊ ရုပ်အဋ္ဌဝိသဟုဆိုအပ်သော ခန္ဓာငါးပါး။ ထိုခန္ဓာငါးပါးမှအစဉ်လျှောက်၍သိအပ်သော နိဗ္ဗာန်၊အမည်အမျိုးစသော ပညတ်ဟုဆိုအပ် သောအာရုံ ၆ ပါး၊ အနာဂတံသ ကြံယာ အဘိညာဉ်အား တတ်သော အနာဂတ်ဖြစ် သောစိတ်တခု ယုတ်ကိုးဆယ်၊ စေတသိက်ဒွေပညာသ၊ရုပ်အဋ္ဌဝိသဟုဆိုအပ်သော ခန္ဓာငါး ပါး၊ထိုခန္ဓာ ငါးပါးမှ အစဉ်လျှောက်၍ သိအပ်သော နိဗ္ဗာန်အမည်အမျိုးစသော ပညတ်ဟု ဆိုအပ်သောအာရုံ ၆ ပါး။

အောက်ပိုင်းကြတော့မဟဂ္ဂုတ်ဈာန်တွေလာပါတယ်။ ထိုဈာန်တရားတွေရချင်ခဲ့လို့ ရှိရင် ယခုဆိုလတံ့ ဖြစ်တဲ့ကမ္မဋ္ဌာန်းတွေအားထုတ်ရပါတယ်။ ရူပါဝစရပထမဈာန်စိတ် ၃ ခု အား တတ်သော ကသိုဏ်းဆယ်ပါး၊ အသုဘ ဆယ်ပါး၊ ကာယဂတာသတိ၏ အာရုံဖြစ် သော ဆံအစရှိသော ကာယအစုပညတ်၊ အာနာပါနဿတိ၏ အာရုံဖြစ်သော ထွက်သက် ဝင်သက်ပညတ်၊ မေတ္တာကရုဏာ မုဒိတာဟူသော ဗြဟ္မဝိဟာရ တရားသုံးပါး၏ အာရုံဖြစ် သော အတိုင်းမသိသော သတ္တဝါပညတ်-ဤ ၂၅ ပါးသော ပညတ်ဟုဆိုအပ်သော ဓမ္မာရုံ။

ရူပါဝစရဒုတိယဈာန် တတိယဈာန် စတုတ္ထဈာန်တွေကြတော့ အာနာပါနဿတိ လို့ အကျဉ်းရေးထားပါတယ်။ အကျဉ်းရေးထားတာကို အထက်က ဆိုခဲ့တဲ့အတိုင်းဆိုရ ပါတယ်။ ဗြဟ္မဝိဟာရမှာလဲ အထက်ကဆိုခဲ့တဲ့ အတိုင်းဆိုရပါတယ်။ ပေါင်းလိုက်ခဲ့လို့ ရှိ ရင် ၁၄ ပါး ရပါတယ်။ အသုဘဆယ်ပါးမရဘူး။ ကာယဂတာသတိမရဘူး။ အသုဘဆယ် ပါးနဲ့ ကာယဂတာသတိဟာပထမဈာန်ကိုသာ ရနိုင်ပါတယ်။ ဒုတိယစတုတ္ထဈာန်တွေကို မရ နိုင်ပါဘူး။ ရူပါဝစရဒုတိယဈာန်စိတ် ၃ ခု တတိယဈာန်စိတ် ၃ ခု စတုတ္ထဈာန်စိတ် ၃ ခုအား တတ်သော ကသိုဏ်းဆယ်ပါး၊ အာနာပါနဿတိ၏ အာရုံဖြစ်သော ထွက်သက်ဝင်သက် ပညတ်၊ မေတ္တာကရုဏာ မုဒိတာဟူသော ဗြဟ္မဝိဟာရ တရားသုံးပါး၏ အာရုံဖြစ်သော အတိုင်းမသိသော သတ္တဝါပညတ်-ဤ ၁၄ ပါးသော ပညတ်ဟု ဆိုအပ်သော ဓမ္မာရုံ။

ပဉ္စမဈာန်မှာလဲ အတူတူပါဘဲ။ ဗြဟ္မဝိဟာရထဲက ပဉ္စမဈာန်က ဥပေက္ခာဗြဟ္မဝိဟာရ တခုဘဲရပါတယ်။ ဒါ့ကြောင့်ကသိုဏ်းဆယ်ပါး အာနာပါနဿတိ ဥပေက္ခာလို့ ဆိုတော့ ၁၂ ပါးဘဲရှိပါတယ်။ ရူပါဝစရပဉ္စမဈာန် စိတ် ၃ ခုအား တတ်သော ကသိုဏ်းဆယ်ပါး။ အာနာပါနဿတိ၏ အာရုံဖြစ်သော ထွက်သက် ဝင်သက်ပညတ်၊ ဥပေက္ခာ ဟူသော ဗြဟ္မဝိဟာရတရားတပါး၏ အာရုံဖြစ်သော အတိုင်းမသိသောသတ္တဝါပညတ်။ ဤ ၁၂- ပါးသောပညတ်ဟု ဆိုအပ်သောဓမ္မာရုံ။

အာကာသာနဉ္စာယတနစိတ် ၃-ခုအားတတ်သော အာကာသသည် ကြံဉ်အပ်သော ကသိုဏ်းကိုးပါးတို့တွင် တပါးပါးကို ခွာ၍ရအပ်သော ကောင်းကင်ပညတ်ဟုဆိုအပ်သော ဓမ္မာရုံ။ ဝိညာဏဉ္စာယတနကုသိုလ်အားတတ်သော ဤဘဝရှေးဘဝ အဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌ ဖြစ် ဘူးသော အာကာသာနဉ္စာယတနကုသိုလ်ဟု ဆိုအပ်သောဓမ္မာရုံ။ ဝိညာဏဉ္စာယတနဝိပါဏ် အားတတ်သောရှေးဘဝအဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌ ဖြစ်ဘူးသောအာကာသာနဉ္စာယတနကုသိုလ်ဟု

အာရမ္မဏ တနည်းကား ဇယားဆိုရိုး

ဆိုအပ်သောဓမ္မာရုံ၊ ဝိညာဏဉာယတနကြိယာအားတတ်သော ဤဘဝအဇ္ဈတ္တ သန္တာန်၌ ဖြစ်ဘူးသော အာကာသာနဉာယတနကြိယာ၊ ဤဘဝရှေးဘဝအဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌ဖြစ်ဘူးသော အာကာသာနဉာယတနကုသိုလ်ဟု ဆိုအပ်သောဓမ္မာရုံ၊ အာကိဉ္ဇညာယတနစိတ် ၃ ခုအား တတ်သော အာကာသာနဉာယတနကုသိုလ်ကြိယာ၏ မရှိခြင်း နတ္ထိဘောပညတ်ဟုဆိုအပ် သောဓမ္မာရုံ။

နေဝကြတော့ အမှာကလေးက ဝိညာနည်းတူဆိုလိုမှာပါတယ်။ အကောအစား အာကိ ဆိုလိုမှာပါတယ်။ အဲဒီတော့ဝိညာဏဉာယတနကုသိုလ်ဝိပင်္ဂါကြိယာ ကွက်ကလေး ကိုကြည့်ပါ။ ဒီဝိညာဏဉာယတကို နေဝသညာနာသညာယတနလို ဆိုလိုက်ပါ။ ပစ္စည်း တက်ကအာကာနေရာကို အာကိ လို့ ဆိုရပါလိမ့်မယ်။ နေဝသညာနာသညာယတနကုသိုလ် အားတတ်သော ဤဘဝရှေးဘဝအဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌ ဖြစ်ဘူးသော အာကိဉ္ဇညာယတန ကုသိုလ်ဟုဆိုအပ်သော ဓမ္မာရုံ။ နေဝသညာ နာသညာယတနဝိပင်္ဂါအားတတ်သော ရှေး ဘဝအဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌ ဖြစ်ဘူးသော အာကိဉ္ဇညာယတန ကုသိုလ်ဟုဆိုအပ်သောဓမ္မာရုံ။ နေဝ သညာ နာသညာယတန ကြိယာအားတတ်သော ဤဘဝ အဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌ ဖြစ်ဘူးသော အာကိဉ္ဇညာယတနကြိယာ၊ ဤဘဝရှေးဘဝ အဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌ ဖြစ်ဘူးသော အာကိဉ္ဇညာ ယတနကုသိုလ်ဟု ဆိုအပ်သောဓမ္မာရုံ။ လောကုတ္တရာစိတ် ၈ ခုအားတတ်သော နိဗ္ဗာန်ဟု ဆိုအပ်သောဓမ္မာရုံ။

ခုနက ကုသလောကုသလဿအရကောက်ခဲ့တဲ့ နေရာဌာနမှာပစ္စည်းကလဲ ကုသိုလ် ပစ္စယုပ္ပန်ကလဲ ကုသိုလ်လို့ ဆိုသဖြင့် ယခုဆိုထားတဲ့တရားထဲက ပစ္စည်းတရား ကုသိုလ်ဟာ တယ်နေရာမှာရှိသလဲ၊ ပစ္စယုပ္ပန်ကုသိုလ်ဟာ တယ်မှာရှိသလဲ။ ပစ္စည်းကလဲကုသိုလ်ဖြစ်ရမယ်။ ပစ္စယုပ္ပန်ကလဲ ကုသိုလ်ဖြစ်ရမယ်လို့ ဆိုကာကိုရှာလိုက်ခဲ့လို့ ရှိရင် ခုနက အကျဉ်းကောက် တဲ့ပစ္စည်းပစ္စယုပ္ပန်တရားတွေကို တွေ့ရပါလိမ့်မယ်။ အကျယ်တနည်းကား ကောက်တဲ့အခါ မှာလဲ ယခုဒီမှာရေးထားတဲ့အတိုင်း အကျယ်ကို ကောက်ရပါလိမ့်မယ်။

နောက်အပတ်ကြဲခဲ့လို့ ရှိရင် ယခုဆိုထားတာတွေကိုလဲ အဓိပ္ပာယ် ပြောရအုံးမယ်။ ရှေ့ကိုလဲ သွားရအုံးမယ်လို့ဆိုရင် တော်တော်နဲ့ ကုန်မှာမဟုတ်ဘူး။ ပြီးတော့တခုစဉ်းစား ရမှာတ ပညာဝါရဝိဘင်္ဂပို့ချပြီး ပေးနေတာ ခါတိုင်းခါတိုင်း အဓိပ္ပာယ်တွေ မပြောပါဘူး။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ အရကောက်ရဲ့သဘောတလေးတွေ ပါဠိရဲ့သဘောကလေးတွေ နား လည်ရင် တော်ပြီဆိုပြီးဘော့ ပါဠိနဲ့ အရကောက်သဘောတွေ ကိုသာ ပြောပါတယ်။ ယခု တော့ ဘာမှရည်ရွယ်ချက်မရှိဘဲနဲ့ ပို့ချပြီးနေတာ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ထိုက်သင့်တဲ့ အဓိပ္ပာယ် တွေကိုတော့ ပြောပြပါမယ်။ ကျယ်ကျယ်ဝန်းဝန်းကြီးတော့ ပြောမပြဘူး၊ ကျယ်ကျယ် ဝန်းဝန်းကြီးပြောပြခဲ့လို့ရှိရင် ယခုဆိုထားတဲ့ အာရမ္မဏတနည်းကား အကောက်သည်ပင် လျှင် ၂ ပတ် ၃ ပတ်လောက်ပြောရမယ်။ အဲဒီတော့ ထိုက်သင့်သလောက်သာသိရုံလောက် သာ ပြောပြပါမယ်။ ယနေ့အဘို့တော်ကြပါစို့။

သာဓု သာဓု သာဓု ။

၁၃၂၉-ခု၊ ဝါခေါင်လဆန်း(၁) ရက်
၁၉၆၇-ခု၊ သြဂုတ်လ (၆) ရက်၊ တနင်္ဂနွေနေ့
ပဋ္ဌာန်းကုသလတိက် ဒိဘင် ပဋ္ဌာဝါရကို ဒုတိယ အကြိမ်ပို့ချခြင်း။

အရင်အပတ်က ကုသလော ကုသလဿအတွက် ကတ္တားကောက် သမ္ပဒါနိကောက်
ကောက်ပြီးပါပြီ။ တနည်းကား အာရမ္မဏမျိုး ပစ္စည်းအကောက်ဇယားကို ကြည့်ရပါမယ်။
အဲဒီမှာ ပစ္စယုပ္ပန်ဘက်က ကုသိုလ်ကို အရင်လိုက်ရှာလိုက်ပါ။ ကုသိုလ်ကို လိုက်ရှာလိုက်တဲ့
အခါမှာ မဟာကုသိုလ်ဉာဏ ဝိပဿုတ် ၄ ခု တွေပါလိမ့်မယ်။ အဲဒီ မဟာကုသိုလ်ဉာဏ
ဝိပဿုတ်က ဒိဘင်က လောကီစိတ် ကောသီတိ-၈၁ လို့ ဆိုသဖြင့် လောကီ ကုသိုလ်က
(၁၇) ရပါလိမ့်မယ်။ နောက်အကွက်ကြည့်လိုက်ရင် မဟာကုသိုလ်ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၄ ခု
ရှိပါတယ်။ အရဟတ္တမဂ် အရဟတ္တဖိုလ်ကြည့်တဲ့စိတ် ၈၇-ခုလို့ ဆိုသဖြင့် ကုသိုလ်ဆိုင်ရာက
အရဟတ္တမဂ်ကြည့်တဲ့ကုသိုလ်စိတ် ဝိသရပါတယ်။ နောက်မနော ဒွါရာဝဇ္ဇန်းစသည်တွေမှာ
ကုသိုလ်မဟုတ်ပါဘူး။ ဒိဗ္ဗစက္ခု ဒိဗ္ဗသောတ ကုသိုလ်အဘိညာဉ် ရှိပါတယ်။ ဒါပေမဲ့
ပစ္စည်းဘက်က ကုသိုလ်မရှိပါဘူး။ ဣဒ္ဓိဝိကကုသိုလ်အဘိညာဉ်ရှိပါတယ်။ ဟူဠာဘက်က
ပါဒကဖြစ်တဲ့ ရူပါဝစရကုသိုလ် ပဉ္စမဈာန်ရပါလိမ့်မယ်။ စေတောပရိယာရူပါတယ်။ ပုဗ္ဗေနိ
ဝါသာနုဿတိ ကုသိုလ်အဘိညာဉ်ရှိပါတယ်။ ရပါတယ်။ ယထာကမ္မုပဂကုသိုလ် အဘိ
ညာဉ်ရပါတယ်။ အနာဂတံသ ကုသိုလ်အဘိညာဉ်လဲရပါတယ်။

နောက်အောက်ကြည့်လိုက်တဲ့ အခါမှာ ရူပါဝစရပထမဈာန်စိတ် ၃-ခု၊ ဒုတိယ
တတိယ စတုတ္ထပဉ္စမဈာန်တွေဟာ ပစ္စည်းဘက်က ကုသိုလ်မရှိပါဘူး။ အာကာသာနဉ္စယက
နစိတ် ၃-ခုထဲမှာ အာကာသာနဉ္စယတနဘက်က ကုသိုလ်ရှိပေမဲ့ပစ္စည်းဘက်က ကုသိုလ်မရှိ
ပါဘူး။ ဝိညာဏဉ္စယတန ကုသိုလ်ကြတော့ ပစ္စည်းဘက်က ကုသိုလ်ရှိပါတယ်။ ဝိပင်္ကင်္ကီ
ယာမဆိုင်ပါဘူး။ အာကိဉ္စညာယတနစိတ် ၃ ခုလဲမဆိုင်ပါဘူး။ နေဝသညာနာသညာယတန
ကုသိုလ်ကြတော့ ပစ္စည်းဘက်က အာကိဉ္စညာယတနကုသိုလ်ရှိပါတယ်။ လောကုတ္တရာ စိတ်
ရှစ်ခုထဲမှာမဂ်ရှိပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ပစ္စည်းဘက်က နိဗ္ဗာန်ဖြစ်နေသဖြင့်မဆိုင်ပါဘူး။ အဲဒီတော့
ဆိုင်ရာဟာက မဟာကုသိုလ်ဉာဏဝိပဿုတ်ရယ်၊ သမ္ပယုတ်ရယ်၊ ပြီးတော့ အဘိညာဉ်
ဆိုင်ရာတွေက ဣဒ္ဓိဝိ၊ စေတောပရိယာ၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ။ ယထာကမ္မုပဂ၊ အနာဂတံ
သကုသိုလ်အဘိညာဉ်ရပါတယ်။ ပြီးတော့ဝိညာဏဉ္စယတန ကုသိုလ်နဲ့ နေဝသညာနာ
သညာယတနကုသိုလ်ရပါတယ်။ အဲဒါကြည့်ပြီး တနည်းကား အကျယ်ဆိုရပါတယ်။ တ
နည်းကားအကျယ်ကိုဆိုမှသာ ပါဠိတော်မှာ ဟောပြီးထားတာနဲ့ ခိုက်ညီပါတယ်။ အဲဒါ
ကြောင့် တနည်းကားဆိုကြပါစို့။ ယခုဆိုခိုင်းနေတာကတော့ တခြားမဟုတ်ဘူး။ အဓိပ္ပာယ်
တွေချည်း ရှောက်ပြောနေရင် စာလဲမတွင်ဘူး။ အဲဒီတော့ စာဆိုမှုအတွက် ထက်ဝက်လောက်
အဓိပ္ပာယ်ကို ထက်ဝက်လောက်ပြောပေးပါမယ်။ အဓိပ္ပာယ်ကတော့ အကြွေးတော့တင်လိမ့်
မယ်။ ဒါပေမဲ့ နောက်သဟဇာတမျိုးတွေကျဟော့ အဓိပ္ပာယ် သိပ်ပြီး ပြောစရာမရှိပါဘူး။

တနည်းကား

ဒီအခါမှာ အဓိပ္ပါယ်တွေ ရှိပါလိမ့်မယ်။ ဒီတော့ တနည်းကားအတွက် မဟာကုသိုလ်ဉာဏ်
ဝိပဿုတ်စိတ် ၄-ခုကစပြီးတော့ ဆိုရပါလိမ့်မယ်။

တနည်းကား

တနည်းကား မဟာကုသိုလ်ဉာဏ်ဝိပဿုတ်စိတ် ၄-ခုအား တတ်သော လောကီကုသိုလ်
သတ္တရံသ၊ မဟာကုသိုလ်ဉာဏ် သမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခုအား တတ်သော အရဟတ္တမဂ်ကြင်္သေ
ကုသိုလ်စိတ်ဝိသ၊ (အရတောက်မှာတော့ အဘိညာဉ်တွေ လာပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ပါဠိ
တော်ရဲ့အစဉ်အတိုင်း ပါဠိတော်က အဘိညာဉ်တွေကို နောက်ဆုံးထားပြီးဟောပါတယ်။
ဒါကြောင့် အရူပဆိုင်ရာတွေကို ပထမရှေးဦးစွာ ဆိုကြပါစို့။) ဝိညာဏဉာဏယတန ကုသိုလ်
အားတတ်သော ဤဘဝ ရှေးဘဝ အဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌ဖြစ်ဘူးသော အာကာသာနဉာဏယတန
ကုသိုလ်။ နေဝသညာ နာသညာယတနကုသိုလ်အားတတ်သော ဤဘဝ ရှေးဘဝ အဇ္ဈတ္တ
သန္တာန်၌ဖြစ်ဘူးသော အာကိဉ္ဇညာယတန ကုသိုလ်။

ပြီးတော့ကားမှ အဘိညာဉ်တွေလာပါတယ်။ ဣဒ္ဓိဝိဓကစပါတယ်။ ဣဒ္ဓိဝိဓကုသိုလ်
အဘိညာဉ်အားတတ်သော ပါဒကဖြစ်သော ရူပါဝစရကုသိုလ်ပဉ္စမဈာန်။ စေတောပရိယ
ကုသိုလ်အဘိညာဉ်အားတတ်သော လွန်လေပြီးသော (၇)ရက်မှစ၍ လာလတံ သော (၇)
ရက်တိုင်အောင်ကာလသုံးပါး၌တည်သော သူတပါးတို့၏ အရဟတ္တမဂ်ကြင်္သေ
ကုသိုလ်
စိတ်ဝိသ။ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ ကုသိုလ်အဘိညာဉ်အားတတ်သော ပုဗ္ဗေနိဝုဋ္ဌဖြစ်သော
အရဟတ္တမဂ်ကြင်္သေ ကုသိုလ်စိတ်ဝိသ။ ယထာကမ္မုပဂ ကုသိုလ်အဘိညာဉ် အားတတ်
သောအတိတ်ဖြစ်သော လောကီကုသိုလ်ကံ။ အနာဂတံသ ကုသိုလ်အဘိညာဉ်အားတတ်
သောအနာဂတ်ဖြစ်သော အရဟတ္တမဂ်ကြင်္သေ ကုသိုလ်စိတ်ဝိသ ပစ္စည်းတရားရ၏။

ကုသလောကုလဿလိ ဆိုသဖြင့် လိုချင်တဲ့ ကုသိုလ်ကလေးတွေကိုသာရှေးပြီး ဆိုရ
ပါတယ်။ ဒါကပစ္စည်းတရားကို အကျယ်ဆိုတာပါ။ သမ္ပဒါန်ကြတော့ ယခုဆိုပြီးထားခဲ့တဲ့
အတိုင်းသမ္ပဒါန်ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီသမ္ပဒါန်ကို စာမျက်နှာ (၅)မှာ ကြည့်ရပါလိမ့်မယ်။

ကုသလဿဓမ္မဿဟူသော သမ္ပဒါန်ပုဒ်၏ အရ်ကား မဟာကုသိုလ်စိတ် ၈-ခု၊ ဝိညာ
နဉာဏယတနကုသိုလ်၊ နေဝသညာနာသညာ ယတနကုသိုလ်၊ ဣဒ္ဓိဝိဓ၊ စေတောပရိယ၊ ပုဗ္ဗ
ေနိဝါသာနုဿတိ၊ ယထာကမ္မုပဂ၊ အနာဂတံသ ကုသိုလ်အဘိညာဉ်+ဝိရတီအပ္ပမညာကြင်
သောစေတသိက် တေတ္ထိ သပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။

ဒီဘက်ကကရိုက်ရိုးရှိပါတယ်။ အဲဒီကရိုက်ရိုးဟာ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယောလိ
ဟောပြီးထားတဲ့ပါဠိအတွက်ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီကရိုက်ရိုးဟာသတ္တိကိုကောက်ပါတယ်။ သတ္တိကို
ကောက်တော့ ဒီကုသိုလ်ဆိုတဲ့အာရုံက ကုသိုလ်ဆိုတဲ့အာရမ္မဏိကတရားကို ကျေးဇူးပြုလိုက်
တဲ့အခါမှာပစ္စည်းပေါင်း ဘယ်လောက်ရသလဲ၊ သတ္တိပေါင်းဘယ်လောက်ရသလဲ ဆိုတာ
ကို အာရမ္မဏပစ္စယေနပစ္စယောက ပြပါတယ်။ ပြတော့ဒီမှာ ၃-ရှိပါတယ်။ ၃-ဟာကအာရမ္မ
ဏမျိုးတွေရဲ့ သုဒ္ဓသင်္ချာကြည့်လိုက်မယ်ဆိုရင် အာရမ္မဏာဓိပတိမှာ ပစ္စည်းတရားနာမ်ရှိပါ

တယ်။ အာရမ္မဏပနိဿယမှာ ပစ္စည်းတရားနာမ်ရှိပါတယ်။ ကြွင်းကျန်တဲ့ အာရမ္မဏပုရေ ဇာတ-ဝတ္ထာရမ္မဏစသည်တွေမှာ ပစ္စည်းတရားနာမ်မရှိပါဘူး။ ရုပ်ရှိပါတယ်။ အဲဒီတော့ ဒီ ၃-ပစ္စည်းဘဲရပါတယ်။ ယခုပစ္စည်းရဲ့ ပစ္စည်းပစ္စယုပ္ပန်ကို အာရမ္မဏသာ အပြည့်အစုံရ ပါတယ်။ အာရမ္မဏာဓိပတိနဲ့ အာရမ္မဏပနိဿယတို့က အပြည့်အစုံမရပါဘူး။ အဲဒီလို အပြည့်အစုံမရတဲ့ပစ္စည်း ၂-ခုအတွက် ယထာရဟရယ်လို့ ဆိုရပါတယ်။ အပြည့်အစုံရတဲ့ အာရမ္မဏပစ္စည်းအတွက် တပြိုင်နက်လို့ ဆိုရပါတယ်။ အဲဒီတော့ အာရမ္မဏက တပြိုင်နက် အာရမ္မဏာဓိပတိနဲ့ အာရမ္မဏပနိဿယက ယထာရဟဝင်ပါတယ်။ အဲဒါကြောင့် လက်သဲ ကွင်းကလေးမှာ ပြတ်ကရိုက်နေရာဌာနမှာတပြိုင်နက် ယထာရဟရယ်လို့ အမြဲဆိုရပါလိမ့် မယ်။

အာရမ္မဏပစ္စယေနဟူသော ကရိုက်း၊ ငါဋ္ဌ၏အရကား တပြိုင်နက် ယထာရဟတတ် ကောင်းသောအာရမ္မဏ၊ အာရမ္မဏာဓိပတိ၊ အာရမ္မဏပနိဿယ-ဤသုံး ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် အာရမ္မဏသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသရ၏။

အာရုံအကြောင်းက အကျိုးဖြစ်တဲ့ အာရမ္မဏိက တရားကို ကျေးဇူးပြုတဲ့အခါ အာရမ္မဏ၊ အဓိပတိ၊ ဥပနိဿယရယ်လို့ ၃-ပစ္စည်းရပါတယ်။ ဒါပေတဲ့ယခုဟောပြီးနေတာ ဟာကအာရမ္မဏပစ္စည်းကို ဟောနေပါတယ်။ ဒါကြောင့် အာရမ္မဏသတ္တိဟု ဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသရ၏လို့ အာရမ္မဏရဲ့ သတ္တိဝိသေသရပုံကလေးကို ထုတ်ဖော်ပြီးဆိုရပါတယ်။ အဲဒီတော့ ကုသလောကုသလဿ အရပြီးသွားပါပြီ။ ကုသလောကုသလဿ အရပြီးသွား တော့ စာမျက်နှာ(၈)မှာဘဲ ကုသလောကုသလဿ လာပါလိမ့်မယ်။ ပါဠိ၊ ပုဒ်မကလေး တွေက (Ditto Sign) ပါ တူတာကိုပြပါတယ်။

ကုသလော အကုသလဿ

ကုသလောဓမ္မော အကုသလဿဓမ္မဿ အာရမ္မဏပစ္စယေနပစ္စယော။ ဒါနံဒတ္တာ (ဒီတက်ကအစက်ကလေးတွေပြထားတာကို ကုသလဿတုံးက သီလံသမာဒိယိတွာ ဥပေါ သထကမ္မံကတွာတံ-လို့ဆိုခဲ့တာကို ရေးထားပါတယ်။ အဲဒီတော့ သီလံသမာဒိယိတွာ ဥပေါသထကမ္မံကတွာ-ကိုထည့်ပြီးဆိုရပါလိမ့်မယ်) ဒါနံဒတ္တာ သီလံ သမာဒိယိတွာ ဥပေါ သထကမ္မံ ကတွာ တံအဿာဒေတိအဘိနန္ဒတိ၊ (လက်သဲကွင်းကလေးတွေဟာက အာရမ္မဏာဓိပတိအတွက်ကို ပြပါတယ်။ သူ့ကို မဆိုရပါဘူး) တံအာရဗ္ဘရာဂေါဥပ္ပဇ္ဇတိဒိဋ္ဌိဥပ္ပဇ္ဇတိ ဝိစိကိစ္ဆာဥပ္ပဇ္ဇတိ ဥဒ္ဓစ္စံဥပ္ပဇ္ဇတိ ဒေါမနဿံဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ (အဲဒါကပထမအချက်ပါ။ ဒီမှာ ၂-ကို ပြထားသဖြင့် ပစ္စယုပ္ပန်ကို ၂ ခါထပ်ဆိုရပါလိမ့်မယ်။ နောက်တခါအတွက်ကပုဗ္ဗေသုစိဏ္ဏာ နိအရပါ) ပုဗ္ဗေသုစိဏ္ဏာနိအဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ တံအာရဗ္ဘ ရာဂေါဥပ္ပဇ္ဇတိ ဒိဋ္ဌိဥပ္ပဇ္ဇတိ ဝိစိကိစ္ဆာဥပ္ပဇ္ဇတိ ဥဒ္ဓစ္စံဥပ္ပဇ္ဇတိ ဒေါမနဿံဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဈာနာဝုဋ္ဌဟိတွာ ဈာနံအဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ တံအာရဗ္ဘရာဂေါဥပ္ပဇ္ဇတိ ဒိဋ္ဌိဥပ္ပဇ္ဇတိ ဝိစိကိစ္ဆာဥပ္ပဇ္ဇတိ ဥဒ္ဓစ္စံဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ (အစက် ကလေးတွေဟာအထက်ကအတိုင်း လိုက်ပေးရပါတယ်) ဈာနေပရိဟိနေ ဝိပုဋ္ဌိသာရိဿ ဒေါမနဿံဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ (ဒီပါဠိများအရ အရကောက်ကို ရေးထားပါတယ်။ ဒါနံဒတ္တာစသည်

တွေက ကာမကုသိုလ်ပါ။ ဈာနာဝုဠဟိတ္တာဏမဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ်တွေဖြစ်ပါတယ်။ ဒီဘက်က ပစ္စယုပ္ပန်တရားကြည့်လိုက်လျှင်လဲ အကုသိုလ်စိတ် ၁၂-ခုဘဲရပါတယ်။ အဲဒီတော့ပစ္စည်း တရားက လောကီကုသိုလ် သတ္တရသရမှာပေါ့။ ပစ္စယုပ္ပန်တရားက အကုသိုလ်ဒွါဒသရပါ တယ်။ အဲဒါကိုပင် စာမျက်နှာ(ဈ)မှာ ကုသလော အကုသလဿအတွက်ရေးထားပါတယ်။

ကုသလော အကုသလဿန္တိ-ကုသလောဓမ္မောဟူသော ကတ္တား ပုဒ်၏အရကား လောကီကုသိုလ်သတ္တရသ စေတသိက်အဋ္ဌတိံသ ပစ္စည်းတရားရ၏။ အကုသလဿဓမ္မောဟူ သော သမ္ပဒါန် ပုဒ်၏အရကား အကုသိုလ်ဒွါဒသစေတသိက်သတ္တဝီသပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။

ဒီ ၃-ခုဟာကလဲ ခုနကအတိုင်းပါဘဲ။ ဒီမှာနာမ်သာပစ္စည်း ရှိပါသေးတယ်။ အာရမ္မဏပစ္စယေနဟူသော ကရိုဏ်း ပါဠိ၏အရကား တပြိုင်နက်ယထာရဟတတ်ကောင်း သောအာရမ္မဏ၊ အဓိပတိ၊ ဥပနိဿယ ဤသုံးပစ္စယသတ္တိတို့တွင် အာရမ္မဏသတ္တိဟုဆိုအပ် သောသတ္တိဝိသေသရ၏။

ဒါတွေရဲ့အဓိပ္ပာယ်တွေက နောက်တဖြည်းဖြည်းမှ လာပါလိမ့်မယ်။ ပြီးတော့မှပါဠိ အတွက်စာမျက်နှာ(စ)မှာ ကုသလောအဗျာကတဿဟူသောအဗျာကတဿ

ကုသလောအဗျာကတဿ

ကုသလောဓမ္မော အဗျာကတဿဓမ္မဿ အာရမ္မဏပစ္စယေနပစ္စယော။ အရဟာ မဂ္ဂါဝုဠဟိတ္တာ မဂ္ဂံပစ္စဝေက္ခတိ။ ပုဗ္ဗေသုစိဏ္ဍာနိ ပစ္စဝေက္ခတိ။ ကုသလံ (အနိစ္စတောမှာ ဒုက္ခတော အနတ္တတောလို၊ ဒုက္ခနဲ့အနတ္တကိုထည့်ပေးပါ) ကုသလံအနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတောဝိပဿတိ။

စေတောပရိယ ဉာဏေနလို ဆိုတဲ့နေရာမှာ အထက်က ကုသလောကုသလဿ တုံး ကပြောခဲ့သလို ခရေပွင့်ပြထားပါတယ်။ အဲဒီလိုပြထားခဲ့လို့ရှိရင် သူ့ကိုအရင်ဆိုရပါ တယ်။ စေတောပရိယဉာဏေန ကုသလစိတ္တသမင်္ဂိဿ စိတ္တံဇာနာတိ၊ သေက္ခာဝါ ပုထုဇ္ဇနာ ဝါ ကုသလံအနိစ္စတောဒုက္ခတော အနတ္တတောဝိပဿန္တိ ။ ကုသလေနိရဒ္ဓေ ဝိပါကောတဒါ ရမ္မဏတာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ကုသလံအဿာဒေတိ(ရှေ့ကကုသလောအကုသလဿမှာ အဘိနန္ဒတိ စသည်တွေကို လိုက်ပေးရပါတယ်။ အစက်ခလေးအတွက်) အဘိနန္ဒတိ တံအာရဗ္ဗရာဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဒိဋ္ဌိဥပ္ပဇ္ဇတိ ဝိစိကိစ္ဆာဥပ္ပဇ္ဇတိ ဥဒ္ဓစ္စံဥပ္ပဇ္ဇတိ ဒေါဒနဿံဥပ္ပဇ္ဇတိ။ အကုသလေ နိရဒ္ဓေဝိပါကော တဒါရမ္မဏတာဥပ္ပဇ္ဇတိ။ အာကာသာနဉ္စာယတနကုသလံ ဝိညာဏဉ္စာ ယတန ဝိပါကဿစ ကြိယဿစ အာရမ္မဏပစ္စယေနပစ္စယော။ အာကိဉ္စညာ ယတနကုသလံ နေဝသညာနာသညာယတန ဝိပါကဿစ ကြိယဿစ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော။ ကုသ လာခန္ဓာ စေတောပရိယဉာဏဿ ပုဗ္ဗေနိ ဝါသာနဿတိဉာဏဿ ယထာကမ္မုပဂဉာဏဿ အနာဂတံ ဉာဏဿ အာဝဇ္ဇနာယ အာရမ္မဏ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

အရကောက်အတွက်စာမျက်နှာ(ဈ)မှာကြည့်ပါ။ တွေ့ရပါလိမ့်မယ်။

ကုသလော အဗျာကတဿန္တိ ကုသလောဓမ္မောဟူသော ကတ္တား ပုဒ်၏အရကား ကုသိုလ်စိတ် ၈ကပီသ၊ စေတသိက်အဋ္ဌတိံသ ပစ္စည်းတရားရ၏။ အဗျာကတဿဓမ္မောဟူ

သော သမ္ပဒေါန် ပုဒ်၏အရကားတဒါရုံဧကာဒသ၊ ပဉ္စဒါရာဝဇ္ဇန်းကြဉ်သော ကာမကြိယာ ၁၀၊ ဝိညာဏဉ္စာယတနဝိပင်္ဂါဟံကြိယာ၊ နေဝသညာနာသညာယတနဝိပင်္ဂါဟံကြိယာ၊ စေတောပရိယ၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနဿကိ၊ ယထာကမ္မပုဂ၊ အနာဂတံသကြိယာအဘိညာဉ် ဝိရတီ အပ္ပမညာကြဉ်သော စေတသိက်ကေတ္တိံ သပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။

တနည်းကားပါသဖြင့် ၎င်းတနည်းကားအတွက် အာရမ္မဏမျိုး ပစ္စည်းအကောက် ဇယားကိုဘဲကြည့်ရပါလိမ့်မယ်။ နောက်အပတ်ကြရင် အာရမ္မဏမျိုး ပစ္စည်းအကောက် ဇယားရဲ့ အကွက်ကလေးတွေကို ၁-၂-၃-၄ တွေထိုးလာရင်ပိုပြီး ပြောရသက်သာပါတယ်။ အဲဒီတော့ပစ္စည်းက ကုသိုလ်ဖြစ်ရမယ်။ ပစ္စယုပ္ပန်ကအများကတဖြစ်ရမယ်။ အများကတဖြစ် တော့ ပထမအကွက် ဒုတိယအကွက်မှာ မရှိပါဘူး။ တတိယအကွက်မှာ တဒါရုံဧကာဒသနဲ့ ဟသိတုပ္ပါဒ်ရှိပါတယ်။ ပစ္စည်းဘက်ကာမစိတ် စတုပညာသထဲက ကာမကုသိုလ်စိတ် ၈-ခု ရှိပါတယ်။ ဒီတော့ဒါကိုရပါတယ်။

တနည်းကား

တနည်းကား တဒါရုံဧကာဒသ၊ ဟသိတုပ္ပါဒ်အားတတ်သော မဟာကုသိုလ်စိတ် ၈-ခု (နောက်အကွက်မှာ မဟာကြိယာဉာဏဝိပုယုတ်စိတ် ၄-ခုဟာ အများကတပါ။ ပစ္စည်း ဘက်မှာ လောကီကုသိုလ်ရှိပါတယ်) မဟာကြိယာဉာဏဝိပုယုတ်စိတ် ၄-ခုအားတတ်သော လောကီကုသိုလ်သတ္တရသ၊ (မဟာကုသိုလ်ဉာဏသမ္ပယုတ်နဲ့မဆိုင်ပါဘူး။ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း မဟာကြိယာဉာဏသမ္ပယုတ်ဟာ အများကတ၊ ပစ္စည်းဘက်စိတ် ၈-ခုထဲက ကုသိုလ်ဧကဝိ သရှိပါတယ်) မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း မဟာကြိယာဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခုအားတတ်သော ကုသိုလ်စိတ်ဧကဝိသ၊ (အဘိညာဉ်တွေကျော်ပြီး အရူပဆိုင်ရာတွေကြည့်ပါ။ အရူပဆိုင်ရာ မှာ ဝိညာဏဉ္စာယတနဝိပင်္ဂါဟံရှိပါတယ်။ ပစ္စည်းဘက်က အာကာသာနဉ္စာယတန ကုသိုလ် ရှိပါတယ်။ အဲဒီတော့ ပစ္စယုပ္ပန်ဘက်ကဝိပင်္ဂါဟံနဲ့ ကြိယာရပါလိမ့်မယ်။ ဝိညာဏဉ္စာယတန ဝိပင်္ဂါဟံ အားတတ်သော ရှေးဘဝ အဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌ ဖြစ်ဘူးသော အာကာသာနဉ္စာယတန ကုသိုလ် (ကြိယာကြံတော့ကာ အာကာသာနဉ္စာယတန ကြိယာနဲ့မဆိုင်ပါဘူး။ လိုချင်တာ တာမကုသိုလ်လိုချင်ပါတယ်။ ဒီတော့ကုသိုလ်ဘဲရပါလိမ့်မယ်)၊ ဝိညာဏဉ္စာယတနကြိယာ အားတတ်သော ဤဘဝ ရှေးဘဝ အဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌ ဖြစ်ဘူးသော အာကာသာနဉ္စာယတန ကုသိုလ် (နေဝသညာ နာသညာယတနလဲ ဒီအဘိုင်းဆိုရပါတယ်)၊ နေဝသညာ နာသညာ ယတနဝိပင်္ဂါဟံ အားတတ်သော ရှေးဘဝ အဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌ဖြစ်ဘူးသော အာကာသာနဉ္စာယတန ကုသိုလ်။ နေဝသညာနာသညာယတနကြိယာအားတတ်သော ဤဘဝ ရှေးဘဝ အဇ္ဈတ္တ သန္တာန်၌ဖြစ်ဘူးသော အာကာသာနဉ္စာယတနကုသိုလ် (အဘိညာဉ်ခမ်းတွေမှာ ဒိဗ္ဗစက္ခု ဒိဗ္ဗသောတမုဆိုင်ပါဘူး။ ဣဒ္ဓိဝိဓော ကြိယာရှိပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ကြိယာအဘိညာဉ်က ကြိယာပါဒကကိုသာ အာရုံပြုပါတယ်။ ဒါ့ကြောင့် ဣဒ္ဓိဝိဓောဆိုင်ပါဘူး။ အောက်ကစေ တော၊ ပုဗ္ဗေ၊ ယထာ၊ အနာဂတံသကြိယာ အဘိညာဉ်တွေရှိပါတယ်။ အဲဒီ ၄-ခုအတွက် ဆိုရပါလိမ့်မယ်။ ဆိုတော့ ကြိယာအတွက်မှာ ကြည့်စရာမလိုပါဘူး။ အားလုံးကိုဘဲဆိုရ ကြောင်းကို တနေ့ကတုံးကပြောခဲ့ပါပြီ။)

စေတောပရိယ ကြိယာအဘိညာဉ်အားတတ်သော လွန်လေပြီးသော ၇-ရက်မှစ၍ လာလတ်သော ၇-ရက်တိုင်အောင် ကာလသုံးပါး၌တည်သောသူတပါးတို့၏ ကုသိုလ်စိတ် ဧကဝီသ၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ ကြိယာအဘိညာဉ် အားကတ်သော ပုဗ္ဗေနိဝုဉ္ဇဖြစ်သော ကုသိုလ်စိတ်ဧကဝီသ။ ယထာကမ္မုပဂကြိယာအဘိညာဉ်အားတတ်သော အတိတ်ဖြစ်သော လောကီကုသိုလ်ကံ။ အနာဂတံသကြိယာအဘိညာဉ် အားတတ်သော အနာဂတ်ဖြစ်သော ကုသိုလ်စိတ် ဧကဝီသပစ္စည်းတရားရ၏။

အဲဒါကအကျယ်ဖြစ်တဲ့ကတ္တားကောက်ပါ။ တဖန်သပ္ပဒါနိကိုတော့ စာမျက်နှာ(၈) ကြည့်ပြီး ခုနကဆိုတဲ့အတိုင်းပင် ထပ်ပြီးဆိုရပါလိမ့်မယ်။ ဒီပစ္စည်းပစ္စယုပ္ပန်တွေဟာ ဘာကြောင့် ဒီလိုဖြစ်နေသလဲလို့ ဆိုတာကိုတော့ နောက်အဓိပ္ပာယ်ပြောတဲ့အခါမှာ ပေါ်ပြီးလာ ပါလိမ့်မယ်။

အဗျာကတဿဓမ္မဿဟူသော သမ္ပဒါနိ ပုဒ်၏အရကား တဒါရုံဧကောဒေသ၊ ပဉ္စဒ္ဓါ ရာဝဇ္ဇန်းကြဉ်သော ကာမကြိယာ ၁၀။ ဝိညာဏဉ္စာယတနဝိပင်္ဂါကကြိယာ၊ နေဝသညာ နာဓညာယတနဝိပင်္ဂါကကြိယာ၊ စေတောပရိယ၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ၊ ယထာကမ္မုပဂ၊ အနာဂတံသကြိယာ အဘိညာဉ်-ဝိရတီအပ္ပမညာကြဉ်သော ရေတသိက်တေက္ခိ သပစ္စယုပ္ပန် တရားရ၏။

ကရိုဏ်းကတော့ခုနကအတိုင်းပါဘဲ။ အာရမ္မဏပစ္စယေနဟူသော ကရိုဏ်း ပါဠိ၏ အရကားတပြိုင်နက် ယထာရဟတတ်ကောင်းသောအာရမ္မဏ၊ အာရမ္မဏာဓိပတိ၊ အာရမ္မဏုပနိဿယံ ဤသုံးပစ္စယသတ္တိတို့တွင် အာရမ္မဏသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသရ၏။

အဓိပ္ပာယ်

အရင်အပေါ်က ကုသလောကုသလဿအတွက် “ဒါနံ ဒတ္တာ သီလံသမာဗိယံတွာ ဥပေါသထကမ္မံကတ္တာပံပစ္စဝေက္ခတိ၊ ပုဗ္ဗေသုစိဏ္ဏာနိပစ္စဝေက္ခတိ” အဓိပ္ပာယ်ပြောခဲ့ပါတယ်။ ဒါတွေဟာ အကြောင်းအရာဖြစ်တဲ့တရားက ကာမကုသိုလ်၊ အကျိုးအာရမ္မဏိက ပစ္စယုပ္ပန်တရားကလဲ ကာမကုသိုလ်ဘဲဖြစ်ပါတယ်။ ကာမကုသိုလ်ကို ဟောပြီးတဲ့နောက် မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ်ကို ပစ္စည်းအနေနဲ့ ဟောပါတယ်။

ဈာနာရုဠဟိတွာ ဈာနံပစ္စဝေက္ခတိ။ ဈာနံကထပြီးသကာလ မိခိရနဲ့တဲ့ဈာန်အင်္ဂါ တွေကိုဆင်ခြင်လိုက်တယ်။ ဆင်ခြင်လိုက်တဲ့အခါမှာ ဈာန်လို ဆိုတာကရူပကုသိုလ် အရူပ ကုသိုလ် ပေါင်းလိုက်ရင် မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ် ၉-ခုရှိပါတယ်။ အဲဒီဈာန်ခဏ်းတွေမှာ စတုက္က နည်းပဉ္စကနည်းရယ်လို့ ဓမ္မသင်္ဂဏီမှာဟောပါတယ်။ ဓမ္မသင်္ဂဏီမှ ကြွင်းကျန်တဲ့ ထိုထို အဘိ ဓမ္မာတွေ သုတ္တန်တွေမှာ စတုက္ကနည်းကိုသာ အဟောများပါတယ်။ ပဋ္ဌာန်းမှာလဲစတုက္က နည်းဘဲဟောပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ အရကောက်ဆရာတော်ကြီးက ပဉ္စကနည်းကိုများသော အားဖြင့် အရကောက်ပြောပါတယ်။ အရကောက်ပြောတဲ့ ဒီမှာလဲပဉ္စကနည်း အတိုင်းဘဲရေး ပြီးထားပါတယ်။ ဈာနံကထာယ်လို့ ဆိုတာ ဈာန်အရ အာဒိကမ္မိကဈာန်သမာပဇ္ဇနဈာန် ရယ်လို့ ၂-မျိုးလုံးဟူရပါတယ်။ ခုဠဟိတွာ ထတယ်လို့ ဆိုတာကဘော့ ဘဝင်ပါဘဲ။ ဈာနံ

ဝိထိချကြည့်လိုက်မယ်လို့ ဆိုရင် ဘဝင်္ဂလန၊ ဘဝင်္ဂပစ္ဆေဒ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ ပရိကံ၊ ဥပစာ၊ အနုလုံ၊ ဝေါကြဘူ၊ ဈာန်ဇောတကြိမ်၊ ဒါဟာအာဒိကမ္မိကပုဂ္ဂိုလ်အတွက်ပါ။ ထို့နောက် ဟိတ်ဘဝင်အများကျပါတယ်။ သမာပဇ္ဇန ဝိထိကြတော့ ဘဝင်္ဂလန၊ ဘဝင်္ဂပစ္ဆေဒ၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ ပရိကံ၊ ဥပစာ၊ အနုလုံ၊ ဝေါကြဘူ၊ ဈာန်ဈာန်ဟုအကြိမ်များ ဌာ၊ ထို့နောင်ဘဝင်အများ။

အဲဒီတော့ ဈာန်အရဟာ အာဒိကမ္မိကရယ် - သမာပဇ္ဇနရယ် ၂-မျိုးနဲ့ ဆက်ဆံပါတယ်။ ဝုဠဟိတွာ ကြတော့ကာဘဝင်ပါဘဲ။ ဈာန်ဝင်စားပြီး ဒီဈာန်ကထတဲ့နောက်ဆိုင်ရာ ဝိထိတခုပေါ်လာပါလိမ့်မယ်။ ပေါ်လာပြီးမှ “ငါသည်ဤအမည်ရှိသော ဈာန်ကိုဝင်စားခဲ့၏” လို့ မိမိဝင်စားခဲ့တဲ့ဈာန်ကို ပြန်ပြီးဆင်ခြင်လိုက်တဲ့အခါမှာ မိမိဝင်စားခဲ့တဲ့ဈာန်က ပစ္စည်းတရား။ ဆင်ခြင်တာက ပစ္စယုပ္ပန်တရား။ ဆင်ခြင်တယ် ဝိပဿနာရူတယ်လို့ ဆိုတဲ့ တရားတွေဟာ အားလုံးကုန်ကာမတရားတွေချည်းဖြစ်ပါတယ်။ ကာမတရားဖြစ်ကြောင်းကို လဲ အဋ္ဌကထာဆရာကပြထားပါတယ်။ အဲဒီတော့ ဈာန်ဝင်စားပြီး ဒီဈာန်ကိုဆင်ခြင်တယ် လို့ ဆိုတော့ ဈာန်လောဘီဈာန်ရတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်အတွက်ဖြစ်ပါတယ်။ ဈာန်မရတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ မဆင်ခြင်နိုင်ပါဘူး။ ဘာဖြစ်လို့? ရကိုမရလို့။

ဈာန်ရမှုလို့ဆိုတာဟာ မလွယ်ကူပါဘူး။ ဈာန်တရားဟာ လောကီတရား၊ လောကုတ္တရဖြစ်တဲ့မဂ်တွေ ဖိုလ်တွေနဲ့မဆိုင်ဘူး။ ဒါပေမဲ့ဈာန်ရချင်ခဲ့လို့ရှိရင် ဘာလုပ်ရသလဲ ဆိုတော့ တောကြီးတောင်ကြီးထဲမှာ ကကိုယ်ရေ တကာယနေပြီး ယခုအာရမ္မဏအကျယ် ဇယားကပြခဲ့တဲ့အတိုင်း ဈာန်ရကြောင်းဖြစ်တဲ့ ကမ္မဋ္ဌာန်းတွေဟာ ၂၆ ပါးရှိပါတယ်။ ကသိုဏ်း ၁၀ ပါး၊ အသုဘ ၁၀ ပါး၊ ကာယဂတာသတိ၊ အာနာပါနဿတိ။ မေတ္တာ ကရုဏာ မုဒိတာ ဥပေက္ခာ-အဲဒီ ၂၆ ပါးတို့တွင် တပါးပါးကို အားထုတ်ရပါတယ်။ သာ သနာပအခါတုံးက များသောအားဖြင့် ရသေ့ရဟန်းတွေဟာ ဈာန်ရချင်ခဲ့လို့ ရှိရင် ကသိုဏ်းတွေကို အားထုတ်ကြပါတယ်။ ဘေဇောကသိုဏ်း ပထဝီ ကသိုဏ်း၊ သြဒါတ ကသိုဏ်း စသည်ဖြင့်ကသိုဏ်းတွေကို အားထုတ်ကြပါတယ်။ ဒီကသိုဏ်းတွေကို အားထုတ် ကော့ အာရုံက တခုထဲနေရပါတယ်။ အာရုံတခုထဲနေမှသာလျှင် မိမိတို့ရဲ့သန္တာန်မှာ သမာ ဒိတရားရင့်သန်နိုင်ပါတယ်။ အင်္ဂလိပ်လို (One pointedness) လို့ခေါ်ပါတယ်။ အာရုံ တခုထဲနေရတယ်-လူသူမနီး တောကြီးထဲမှာ နေရတယ်။ မြို့လယ်ခေါင်နေပြီး ဈာန်တရား အားထုတ်လို့မရနိုင်ပါဘူး။ လောကီဖြစ်တဲ့ဈာန်တရားကိုသော်မှ မြို့လယ်နေပြီးအားထုတ်လို့ မရနိုင်ပါဘူး။ တောကြီးထဲမှာ အားထုတ်ပြန်တော့ကော ဘယ်လိုအားထုတ်ရမလဲ၊ မိမိသည် အားထုတ်လိုတဲ့ ဒါတွေကိုအကျဉ်းတို့ရုံတို့ရုံလောက်ဘဲ ပြောပြောသွားမယ်။ အကျယ်တွေ ပြောရင်မပြီးဘူး။ အဲမိမိအားထုတ်လိုတဲ့ကသိုဏ်းလို့ ဆိုတဲ့အာရုံကလေးတခုထဲ - အာနပါန အားထုတ်ချင်လဲရပါတယ်။ ဒီအာရုံကလေးတခုထဲမှာသာမိ ဝိစိတ်ကိုထားပြီး မည်သည့်ဆက် ဆံမှုမျိုး မည်သည့်ပလိမောဓမျိုး ပလိမောဓအကြီးအငယ် အကုန်လုံးစွန့်ပယ်ပြီး-ဒီအာရုံတခု ထဲမှာသာလျှင်စိတ်ထားပြီး တနေ့လုံးတညလုံးအားထုတ်ရပါတယ်။ အဲဒီလိုအားထုတ်တဲ့ အ ခါမှာအားထုတ်တဲ့ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်ဟာ အင်မတန်ပင်ပန်းပါတယ်။ မသက်သာပါဘူး။ ဘာခါထဲ

လူစဉ်မမှီလောက်အောင်ကို ဆင်းဆင်းရဲရဲအားထုတ်ရပါတယ်။ ဒီလိုအားထုတ်ရတဲ့ အားထုတ်မှုဟာက အင်မတန်ပြင်းထန်လို့ ဈာန်ရလာတဲ့အခါကြလျှင် အကျိုးကတော့က အင်မတန်တဲထက်သန်ပါတယ်။ မြဟွာဘုံရောက်ပြီး ကမ္ဘာများစွာ အသက်ရှည်နိုင်ပါတယ်။ ဒီဈာန်ရတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ ဈာန်ရလို့ ရှိရင် မိမိရတဲ့ဈာန်ကို ဝင်စားတယ်။ ဝင်စားတော့ ဈာန်တို့ရဲ့ချမ်းသာလို့ ဆိုတာ ပထမဈာန် ဒုတိယဈာန် တတိယဈာန် စတုတ္ထဈာန်ရယ်လို့ စတုတ္ထနည်းအားဖြင့် ၄ မျိုးရှိပါတယ်။ ပထမဈာန်ရလာလို့ မိမိရတဲ့ ပထမဈာန်ကို ဝင်စားလိုက်တဲ့အခါမှာ ဘာဖြစ်လာသလဲ? ပထမဈာန်ရတယ်လို့ ဆိုတာဟာ ကာမစန္ဒ ဗျာပါဒ ထိနမိဒ္ဓ ဥဒ္ဓစ္စ ကုတ္တုစ္စ ဝိစိကိစ္ဆာလို့ ဆိုတဲ့ နိဝရဏတရား ၅ ပါးကင်းဆိတ်ပြီးသွားပါတယ်။ မိမိရဲ့သန္တာန်မှာ ဒီနိဝရဏတရားတွေဟာ ဝိက္ခမ္ဘနသတ္တိနဲ့ ကင်းဆိတ်ပြီးသွားတော့ အင်မတန်နှစ်သိမ့်မှုပီတိ-ချမ်းသာမှုသုခဟာ ဈာန်ရတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေရဲ့ အရေအသားအသွေးတိုင်အောင် အနုမြူကလေးသော်မှ မကျန်ဘဲနဲ့ တကိုယ်လုံး ပြန့်နှံ့ပြီးချမ်းသာမှုဖြစ်နေပါတယ်။ ဒီပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့ သန္တာန်မှာ ကာယပဿဒ္ဓိစိတ္တပဿဒ္ဓိ တရားတွေကလဲ ဈာန်အားလျော်စွာ အလွန်တရာ ငြိမ်းချမ်းပြီးနေပါတယ်။ ကာယပဿဒ္ဓိ စိတ္တပဿဒ္ဓိလို့ဆိုတာသဘောတူအားဖြင့် တမျိုးထဲပြုထားပြီးသော်လည်း ပုဂ္ဂိုလ်တွေရဲ့သန္တာန်မှာ ဖြစ်ကြတဲ့အဆင့်အတန်းအားလျော်စွာ အင်မတန်များပြားပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ကိုယ်ချမ်းသာမှု စိတ်ချမ်းသာမှု ကိုယ်ငြိမ်းချမ်းမှု စိတ်ငြိမ်းချမ်းမှု ဆိုတာကိုတော့ တခုထဲအမျိုးတူတယ်လို့ ဆိုပြီး ပေါင်းထားပါတယ်။ အင်မတန်ချမ်းသာပါတယ်။ သူ့ရဲ့တကိုယ်လုံး ကိုယ်ရောစိတ်ရော လိုက်ပြီး ရှာလိုက်မယ်ဆိုရင် မချမ်းသာတဲ့ နေရာမတွေ့ထိတဲ့နေရာရယ်လို့ မရှိပါဘူး။ ဥပမာအားဖြင့် တစုံတရောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကိုရေချိုးပေးမှု၌ ကျွမ်းကျင်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ သူ့ရဲ့ လက်ထဲမှာ ရေချိုးကသယ်မှု ကလေး မြူးမြူးပြီး ရေဖျန်းဖျန်းပေးပြီး အခဲလုပ်တဲ့အခါမှာ အဲဒီရေချိုးကသယ်မှု ဟာ အခဲဖြင့်စိမ့်ဝင်တယ်-ဖွဲ့စည်းတယ်။ ဖွဲ့စည်းလိုက်တော့ အတွင်းရော အပြင်ရော ပြန့်နှံ့ပြီးနေတယ်။ ရေခဲထဲမှာနေခဲ့သလို ပါဘဲတဲ့။

အဲဒီဈာန်နဲ့ ပတ်သက်လို့ သဒ္ဓမညဖလသုတ်မှာ အဇာတသတ်ကို မြတ်စွာဘုရားဟောတဲ့ဈာန်သုခတွေပါ။ ဒီတော့သုတ္တန်တွေမှာ ဖြစ်ဖြစ် ဝိနည်းတွေမှာဖြစ်ဖြစ် ကြည့်လိုက်မယ်လို့ ဆိုရင် ဈာန်နဲ့ ကင်းပြီးဟောတာတွေဟာ အင်မတန်နည်းပါတယ်။ သုက္ခဝိပဿက ပုဂ္ဂိုလ်တွေကြတော့ ဈာန်တော့မပါပါဘူး။ အဲဒါလဲ အင်မတန်နည်းပါတယ်။ အဲဒါက ပထမဈာန်ရဲ့ ချမ်းသာ။

ဒုတိယဈာန်ရဲ့ချမ်းသာကြတော့အင်မတန် နက်တဲ့စိမ့်ရေအိုင်တခုရှိတယ်။ အဲဒီအိုင်ရဲ့ အရှေ့ဘက်ရော အနောက်ဘက်ရော တောင်ဘက်ရောမြောက်ဘက်ရောမှာ ရေဝင်ပေါက်က မရှိဘူး။ မိုးကလဲဘဲ အချိန်မှန်မှန်သည်းသည်းထန်ထန်မရွာဘူး။ ဒီတော့ ဒီရေဟာဘာဖြစ်နေသလဲ? ဒီရေအိုင်ဟာ စိမ့်တွေကလဲရှိနေတော့ အင်မတန်အေးမြတဲ့ ရေအယဉ် စိမ့်ထွက်နေတယ်။ စိမ့်ထွက်နေတော့ ဒီရေအိုင်ကိုပင်လျှင် အေးမြတဲ့ရေနဲ့ ပြန့်နှံ့ စေတယ်။ အဲဒီအေးမြတဲ့ ရေဟာ ရေအိုင်တခုလုံးကို မပြန့်နှံ့တဲ့နေရာရယ်လို့ ဘယ်နေရာဌာနမှာမှ မရှိတော့ဘူး။ အဲဒါ ဒုတိယဈာန်ချမ်းသာရဲ့ဥဒါဟရဏ်ပါ။

တတိယျာန်ချမ်းသာကြတော့ ဥပ္ပလကြာဆိုတဲ့ ကြာဖြူတို့ ကြာနီတို့ ကြာညိုတို့၊ ပဒုမ္မာ ကြာ ပုဏ္ဏရိပ်ကြာ အဲဒီကြာတော့တွေမှာ ကြာတွေဟာ ရေထဲမှာပေါက်ပြီးနေကြတယ်။ ရေ ထဲမှာဘဲကြီးပွားနေကြပေတယ်လို့ ရေအပေါ်ကိုပေါ်ပြီးထွက်မလာကြသေးဘူး။ ရေထဲမှာ မြုတ်ပြီးတော့ ကြီးပွားဖွံ့ဖြိုးပြီးနေကြတယ်။ အဲဒီကြာတွေဟာ အဖျားကနေပြီးအရင်းတိုင် အောင် အေးမြလှတဲ့ ရေနဲ့အကုန်လုံးစွတ်စိုပြန့်နွံ့ ပြီးသကာလ နေကြပါတယ်။ အဲဒီကြာတွေ ရဲ့ အစိတ်အပိုင်းအကုန်လုံးဟာ အေးမြတဲ့ရေနဲ့ မပြန့်နွံ့ တဲ့နေရာ မစွတ်စိုတဲ့နေရာ မထိတဲ့ နေရာရယ်လို့ နည်းနည်းကလေးမှ မရှိတော့သလို တတိယျာန်ဝင်စားတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်မှာလဲ သူ၏သန္တာန်၌ ကာယပဿဒ္ဓိ ဖိတ္တိပဿဒ္ဓိ အစရှိတဲ့တရားတွေဟာ မပြန့်နွံ့တဲ့နေရာမချမ်းသာ တဲ့နေရာရယ်လို့ မရှိပါဘူး။

စတုတ္ထျာန်ချမ်းသာကြတော့ အဝတ်ဖြူနဲ့တကိုယ်လုံး ခေါင်းမြီး ခြံပြီးထိုင်နေလိုက် နဲ့လို့ ရှိရင် အဲဒီပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့တကိုယ်လုံးမှာ ဖြူတဲ့အဝတ်နဲ့ မတွေ့ထိတဲ့နေရာ မပြန့်နွံ့တဲ့နေရာမရှိ သလို စတုတ္ထျာန်ကိုဝင်စားနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့ သန္တာန်မှာလဲဘဲ မပြန့်နွံ့ တဲ့နေရာ မတွေ့ထိ တဲ့နေရာ မချမ်းသာတဲ့နေရာရယ်လို့ မရှိဘဲ အကုန်လုံး အရေအသား အသွေး ပြန့်နွံ့ပြီး နေ ပါတယ်။ အဲဒါတွေဟာ ဈာန်ဝင်စားတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေရဲ့ ချမ်းသာတွေဖြစ်ပါတယ်။

ပဏ္ဍုသတိမင်းကြီးဟာ မိမိရဲ့ အဒိဋ္ဌသဟာယ မမြင်ဘူးတဲ့ ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီးရဲ့ မိတ်ဆွေဖြစ်ပါတယ်။ (မိတ်ဆွေဖြစ်တော့ ခင်ကျဉ်းကျဉ်းတို့ရုံကလေးပါဘဲ) မိတ်ဆွေဖြစ် တော့ သူကလက်ဆောင်ပေးလိုက်တယ်။ လက်ဆောင်ပေးလိုက်တော့ ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီးက ပြန်ပြီးလက်ဆောင်ပေးရလိမ့်မယ်။ လက်ဆောင်ပေးတော့ အမြတ်ဆုံးဖြစ်တဲ့ ရတနာပေး လေမှာဘဲရယ်လို့ ဘုရား တရား သံဃာရဲ့ ရတနာတွေကို အကုန်လုံးရေးပြီးပေးတယ်။ ရေး ပေးရာမှာ ပထမရှေးဦးစွာ “ဣဇတထာဂတောလောကေ ဥပ္ပန္နော အရဟံ သပ္ပာသမ္ပုဒ္ဓေါ ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နော သဂတော လောကဗိဒ္ဓ အနတ္တရောပုရိသ ဒမ္မသာရထိ သတ္တာဒေဝ မဒုဿာနံ ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါတိ” လို့ ဤကမ္ဘာလောက၌ အရဟံအစရှိတဲ့ဂုဏ်တော်ကိုးပါးနှင့် ပြည့်စုံတော်မူတဲ့ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည်ကား ထင်ရှားပွင့်ပေါ်နေခဲ့လေပြီစသည်ဖြင့် မြတ် စွာဘုရားရှင်၏ ဂုဏ်တော်ကျေးဇူးတော်တွေကို တစိတ်ဘဒေသအားဖြင့် ရေးပြီး ရတနာ သုတ်မှာလာတဲ့-

ယံကိဉ္စိတ္တံဣဇဝါဟုရံဝါ၊ သဂ္ဂေသုဝါ ယံရတနံပဏီတံ။
 နနောသမံ အတ္တိတထဝဂတေန၊ ဣဒမ္ဗိဗုဒ္ဓေရတနံပဏီတံ။
 ဧတေနသစ္စေနသုဝတ္တိဟောတု။

စသည်ဖြင့် ဤလူ့ပြည်၌၎င်း၊ နဂါးဂဠုပြည်၌၎င်း၊ နတ်ပြည် မြဟွာပြည် အလုံးစုံတို့၌၎င်း ဝါတို့မြတ်စွာဘုရားရှင်နှင့်တူမျှဘဲ မြင့်မြတ်တဲ့ ဂုဏ်ကျေးဇူးနဲ့ ပြည့်စုံတဲ့ ရတနာသည်ကား မရှိ။ မြတ်စွာဘုရားရှင်ရဲ့ကျေးဇူးတော် ဂုဏ်တော်ရတနာသည်သာလျှင် အမြတ်ဆုံးဘဲလို့ အဲဒီလိုရေးပြီး ဘုရားဂုဏ်တော်တွေ တရားဂုဏ်တော်တွေ သံဃာဂုဏ်တော်တွေရေးပြီး သကာလပေးတယ်။

နောက်ဆုံးပိတ်ကြတော့ အာနာပါနဲ့ ၁၆-ပါးသော အခြင်းအရာကိုရေးတယ်။ ၁၆-ပါးသော အခြင်းအရာဆိုတာ ဥပရိပဏ္ဏာသအာနာပါနုသုတ္တန်မှာ ဟောထားပါတယ်။ အာနာပါနုသုတ္တန်မှာ ၁၆-ပါးလို့ဆိုတာဟာက “ဒီသံဝါအဿသန္ဓေ ဒီသံအဿသမိတိပဇာနာတိ၊ ဒီသံဝါပဿသန္ဓေ ဒီသံပဿသမိတိပဇာနာတိ၊ ရသံဝါအဿသန္ဓေရသံအဿသမိတိပဇာနာတိ၊ ရသံဝါပဿသန္ဓေ ရသံပဿသမိတိပဇာနာတိ” စသည်ဖြင့် မိမိတို့ရဲ့ နှာသီးဖျားဆိုတာက နှာခေါင်းပိတ်ပြီးမနေရင် နှာခေါင်းက အသက်ရှူနိုင်ရင် နှာသီးဖျား။ နှာခေါင်းပိတ်နေတယ် အသက်ရှူလို့ မရဘူးဆိုရင် နှာခေါင်းဖျားထွက်သက်သည် ရှည်ရှည်ထွက်တဲ့အခါ ရှည်ရှည်ရယ်လို့ အောင်းမေ့ရတယ်။ ဝင်တဲ့ အခါမှာလဲ ရှည်ရှည်ဝင်တယ်ရယ်လို့ အဲဒီရှည်မှုတွေကို၎င်း တိုမှုတွေကို၎င်း အစအလယ် အဆုံးလို့ဆိုတဲ့ နှာသီးဖျားရင်ချိုင့်ချက်လို့ ဝင်တဲ့အခါ-ချက်ရင်ချိုင့် နှာသီးဖျားလို့ ထွက်တဲ့အခါ အဲဒီလိုအစအလယ်အဆုံးသုံးပါးလုံးကို မှတ်ရတယ်။

နောက်ဆုံးကြတော့ကော “ပဿမ္ဘယံကာယသင်္ခါရံအဿသိ သာမိတိ သိက္ခတိ၊ ပဿမ္ဘယံကာယသင်္ခါယံ ပဿသိသာမိတိ သိက္ခတိ” ထွက်သက်ဝင်သက် ပျောက်ငြိမ်းဆိုတာ ကတော့ စင်စစ်အမှန်အားဖြင့် ထွက်သက်ဝင်သက် ပျောက်ငြိမ်းသေးကာ မရှိတာမဟုတ်ဘူး။ သင်္ခါရယမိုက်များမှာ စတုတ္ထဈာန်ရတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေမှာ ထွက်သက် ဝင်သက် မရှိဘူး။ နိရောဓသမာပတ် ဝင်စားတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်မှာ ထွက်သက်ဝင်သက်မရှိ ရဘူး။ နှာခေါင်းသွားပြီး စမ်းကြည့် ထွက်သက်ဝင်သက်လို့ဆိုတဲ့ အဿသပဿာသဟာ စတုတ္ထဈာန်အချိန်ကစ၍ ချုပ်ငြိမ်းပြီး သွားပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ယခုအာနာပါနုအား ထုတ်နေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကြတော့ အင်မတန် သမာဓိကလဲ အားကောင်းပြီးလာတော့ ဒီအခါမှာ မိမိတို့သန္ဓေနှင့် ဤနေတဲ့ မိမိအားထုတ်ပြီးနေတဲ့ ထွက်သက် ဝင်သက်ဟာ ဘာဖြစ်နေသလဲ။ အင်မတန်သိမ်မွေ့လာတယ်။ အင်မတန် သိမ်မွေ့လာတော့ မိမိရဲ့ ထွက်သက် ဝင်သက်ကိုပင် မရှိသလောက် ရှာလို့ မရသလောက် သိမ်မွေ့ပြီးနေတာကို သင်္ခါရချုပ်ငြိမ်းတယ်လို့ ခေါ်ပါတယ်။ အဲဒါကိုပင်လျှင် ထွက်သက် ဝင်သက် ပျောက်ငြိမ်းတယ်လို့ ခေါ်ပါတယ်။ နောက်ဆက်ပြီး “ပိတိပဋိသံဝေဒီ အဿသိသာမိတိ သိက္ခတိ ပိတိပဋိသံဝေဒီ ပဿသိသာမိတိ သိက္ခတိ” ဆိုပြီး နှစ်သက်ခြင်း ပိတိကို ပညာဖြင့် ဆင်ခြင်လျက် “ငါသည် ထွက်သက်ကိုထုတ်အံ့၊ ဝင်သက်ကိုရှုအံ့။” ထိုနည်းတူစွာ “သုခပဋိသံဝေဒီ အဿသိသာမိတိ သိက္ခတိ၊ သုခပဋိသံဝေဒီ ပဿသိသာမိတိ သိက္ခတိ၊ စိတ္တသင်္ခါရ ပဋိသံဝေဒီ အဿသိသာမိတိ သိက္ခတိ၊ စိတ္တသင်္ခါရ ပဋိသံဝေဒီ ပဿသိသာမိတိ သိက္ခတိ” စသည်ဖြင့် တခါလာပါတယ်။ ပြီးတော့ “ပဿမ္ဘယံ စိတ္တသင်္ခါရံ အဿသိသာမိတိ သိက္ခတိ” အင်မတန်ရဲ့ ရင်းတဲ့ စိတ္တသင်္ခါရ ချုပ်ငြိမ်းစေတယ်။ အဲဒါက လေးပါး။ ပြီးတော့မှ တဖန် “စိတ္တပဋိသံဝေဒီ အဿသိသာမိတိ သိက္ခတိ” စိတ်ကိုပညာဖြင့် ဆင်ခြင်လျက် “အဘိပ္ပမောဒယံ စိတ္တံအဿသိသာမိတိ သိက္ခတိ” စိတ်ကို အင်မတန် ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာဖြစ်စေလျက် “သမာဒဟံစိတ္တံ” စိတ်ကိုအာရုံ ကောင်းစွာ ထားတာ။ “ဝိမောစယံစိတ္တံ” စိတ်ကို ကိလေသာမှ လွတ်စေတာ။ အဲဒါက လေးပါး။ အနိစ္စာနုပဿီ-အနိစ္စဟု အဖန်ဖန်ရှုလျက် ထွက်သက်ဝင်သက်ဖြစ်စေတယ်။ ဝိရာဝါနုပဿီ-ရာဝါ

အသံဖမ်း ပဋ္ဌာန်းပို့ချစဉ်ကျမ်း

ကင်းရာ နိဗ္ဗာန်ကို အဖန်ဖန်ရှုပြီး ထွက်သက်ဝင်သက်ဖြစ်စေတယ်။ နိရောဓာနုပဿီ ရာဂချုပ်
 ငြိမ်းရာ နိဗ္ဗာန်ကို အဖန်ဖန်ရှုပြီး ထွက်သက်ဝင်သက်ဖြစ်စေတယ်။ “ပဋိနိဿဂ္ဂါနုပဿီ
 ကိလေသာစွန့်ခွာရာနိဗ္ဗာန်၊ စွန့်တတ်တဲ့ မဂ်တရားကို အဖန်ဖန်ရှုလျက် ထွက်သက်ဝင်သက်
 ကို ဖြစ်တယ်။ အဲဒါက လေးပါး။ အဲဒီလို ၁၆ ပါးသော အာနာပါနုပဿီကို ရေးပြီး
 ပေးလိုက်တယ်။ ရေးပြီးတဲ့နောက် ဘယ့်နယ် မှာကြားလိုက်သလဲဆိုတော့ မိတ်ဆွေပတ္တ
 သာတိ၊ မြတ်စွာဘုရားပွင့်တော်မူခြင်းကြောင့် မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ တရားတော်ကို ကြားနာ
 ရကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် အချို့ မိမိတို့၏ မင်းစည်းစိမ်ကို စွန့်လွှတ်ကြ၍ ရဟန်းပြုကြ
 ကုန်၏။ အိမ်ရှေ့မင်းစည်းစိမ်ကိုလည်း စွန့်လွှတ်၍ ရဟန်းပြုကြကုန်၏။ စစ်သူကြီးစည်းစိမ်
 ကို စွန့်လွှတ်၍ ရဟန်းပြုကြကုန်၏။ အမတ်စည်းစိမ်ကို စွန့်လွှတ်၍ ရဟန်းပြုကြကုန်၏။
 သူဌေးသူကြွယ်တို့၏ စည်းစိမ်ကို စွန့်လွှတ်၍ ရဟန်းပြုကြကုန်၏။ မိတ်ဆွေပတ္တသာတိမင်း
 ကြီး၊ သင်လည်း အဘယ်၍ စွမ်းနိုင်ခဲ့ငြားအံ့ သင်သည်လည်း ရဟန်းပြုပါလေလော့လို့ ဆိုတဲ့
 တိုက်တွန်းစာကလေး ပေးလိုက်တယ်။ ပြီးတော့ကာမှ မိမိပေးလိုက်တဲ့ လက်ဆောင်ကို
 ဘုံခွန်နှစ်ဆင့်ရှိတဲ့ ပြဿဒိမှာ တစုံတယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်မှ မရှိတဲ့အခါမှာ ဖွင့်ပြီးကြည့်
 ပါလို့ မှာလိုက်တော့ ပတ္တသာတိမင်းကြီးလဲ ဒီအတိုင်းဘဲကြည့်တယ်။ ဒီအတိုင်း ကြည့်
 လိုက်တော့ ဘာပလမတွေ့သလဲ။ ဣလောကေ တထာဂတော ဥပ္ပန္နော အရဟံ သမ္မာ
 သဗ္ဗုဒ္ဓေါ စတဲ့ စာပိုဒ်ကလေး ဘတ်လိုက်ရတဲ့ အခါကာလမှာ မိမိရဲ့အနာနိ၌ ရှိတဲ့ မွှေး
 ညှင်းပေါင်း ကိုးသောင်း ကိုးထောင်ဟာ တခါထဲ အထက်လှန်ပြီး ကြက်သီး မွှေး ညှင်း
 ထတယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ အထက် လှန် ပြီး ဆိုတာ မြန်မာလိုတော့ ကြက်သီး မွှေး ညှင်း
 ထပြီး ပီတိဖြစ်နေတာဘဲ။ ဩော်ဘုရားဆိုတဲ့ အသံဟာ အလွန်တရာကြားနာခဲ့လှတဲ့ အသံ
 ဖြစ်တယ် “ယောသော ပိခေါ ဒုလ္လံဘော ဗုဒ္ဓေါတိလောကသ္မိ” လောကကြီးမှာ ဘုရားဆို
 တဲ့ အသံကိုကြားနာရမှုသည်ပင် အလွန်တရာခဲယဉ်းတယ်။ ငါသည်ကား အလွန်တရာ
 ခဲယဉ်းတဲ့ ဘုရားဆိုတဲ့အသံ ထိုဘုရားလူ့လောက၌ ပွင့်မှုဆိုတဲ့အသံကို ငါ့၏ မိတ်ဆွေကို
 အဖို့ပြု၍ ရလေစွာဘကား ဆိုပြီး ပီတိတွေဖြစ်ပြီး နေလိုက်တာ အဲဒီပီတိအဟုန်ကို မနဲခွာ
 ပြီး ငြိမ်းစေသည်အထိ စောင့်ဆိုင်းရတယ်။ ရှေ့ရှောက်ဆက်ပြီး တရားဂုဏ်တော်တွေ သံဃာ
 ဂုဏ်တော်တွေ နောက်ဆုံးပိတ် အာနာပါနု ကမ္မဋ္ဌာန်းရောက်တဲ့ အခါကြတော့ ဖြည့်ဆည်း
 ခဲ့ဘူးတဲ့ ပါရမီရှိခြင်းကြောင့် ဒီအာနာပါနု (၁၆)ချက်ကို ဖတ်လို ဆုံးဘာနဲ့ တပြိုင်နက်
 တခါထဲ စတုတ္ထဈာန်တိုင်အောင် ရတယ်။ စတုတ္ထဈာန်တိုင်အောင်ရတော့ ဈာန်ဝင်စားပြီး
 နေလိုက်တာ ၁၅ ရက်လုံးလုံး ကြာသွားတယ်။ ဒီတော့ကာမှ တိုင်းသူပြည်သားတွေက
 ဘယ့်နဲ့လဲ တို့မင်းကြီးဟာ တပါးတခြားသော တိုင်းပြည်ကပေးလိုက်တဲ့ လက်ဆောင်ကို
 ရတဲ့နေ့ကစပြီး တိုင်းပြည်ကိုလဲ မကြည့်ဘူး ကချေသည်တွေကိုလည်း မကြည့်ဘူး တရား
 ဆုံးဖြတ်ခြင်းအမှုကိုလဲ မပြုဘူး။ ဘယ်လိုများဖြစ်ပြီး နေပါလိမ့်ဆိုပြီး မင်းရင်ပြင်လာပြီး
 အော်ကြဟစ်ကြတော့ကာမှ ထွက်ကြည့်လိုက်တယ်။ ထွက်ကြည့်လိုက်တော့ လူတွေကို မြင်
 တယ်။ လူတွေမြင်တော့ ဘယ့်နဲ့အောင်းမေ့သလဲဆိုတော့ ငါသည် ဤပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အလိုသို့
 လိုက်လေမည်လား။ သို့မဟုတ် မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ အလိုကိုလိုက်လေမည်လား။ ဤပုဂ္ဂိုလ်

အဓိပ္ပာယ်

တို့အလိုလိုက်၍ မင်းပြုရမှု မည်သည်ကား ကမ္ဘာအသေခံ အနန္တမင်း ဖြစ်ခဲ့ရလေပြီ။ မြတ်စွာဘုရားအလိုတော် လိုက်လေမှတ်ရယ်လို့ တခါထဲ မိမိဦးစွန်းဖြတ်ပြီး သင်တို့အဲဒါဘဲ ယူပေတော့ဆိုပြီး ပစ်လိုက်တယ်။

ဒါနဲ့နောက်ဆုံးကြတော့ သပိတ်သင်္ကန်းကို ဝယ်ခိုင်းပြီးတော့ထွက်ရှာတယ်။ တောထွက်တယ်လို့ဆိုတာဟာ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို သွားပြီး ဖူးဘို့ရာအတွက် ထွက်သွားတယ်။ ထွက်သွားတော့တိုင်းသူပြည်သားတွေကလဲအကုန်လုံးလိုက်ကြ၊ ငိုကြွေးကြ၊ အဲဒီအခါမှာ ဒီပုဂ္ဂိုလ်တွေက ဘယ်နဲ့ပြောသလဲဆိုရင် “အရှင်မင်းမြတ်လောကမှာ ဘုရားပွင့်တယ်မပွင့်ဘူးဆိုတာကိုလဲ အသင်မင်းမြတ်သည် တစုံတရာမသိခဲ့၊ အသင်မင်းမြတ်၏ မိတ်ဆွေဖြစ်တဲ့ ဗိဗ္ဗိသာရမင်းကြီး၏ အမှာစကားကြောင့်သာဖြစ်တယ်။ ဒီတော့ပွင့်တယ် မပွင့်တယ် ဆိုတာကို စုံစမ်းပါဦး၊ စုံစမ်းပြီးမှသွားပါ” လို့တားမြစ်တော့ ပတ္တမြားတိမ်ကြီးက “အချင်းတို့ ငါ၏ မိတ်ဆွေဖြစ်တဲ့ဗိဗ္ဗိသာရမင်းကြီးသည်ကားစကားနှစ်ခွန်းမပြော၊ တခွန်းသာလျှင်ပြောသည်” ဆိုပြီး တခါထဲထွက်သွားတယ်။ ထွက်သွားတော့လိုက်ကြ၊ နောက်တော်က ဇနက္ခဇာတ်တော်မှာလာခဲ့တဲ့အတိုင်း စည်းကလေးတားပြီး အလိုက်မခိုင်းတော့ သူတို့လဲမလိုက်ဝံ့ကြဘူး။ မလိုက်နိုင်တော့ တချို့ကသစ်ပင်ပေါ်က တက်ပြီးကြည့်ကြ ပြသဒ်ပေါ်ကတက်ပြီး ကြည့်ကြတယ်။ မင်းကြီးဟာငါသွားတာအမှီမရှိရင် မဖြစ်ဘူးဆိုပြီး လှည်းကုန်သည်တွေနဲ့ အတူတကွသွားတယ်။ သွားတော့မြတ်စွာဘုရားရှင် တောထွက်တဲ့အခါတုံးက ဘိနပ်လဲမစီးဘူး၊ ထီးလဲမပါဘူး၊ အဖော်လဲမပါဘူး၊ ဒီတော့သူဘိနပ်လဲမစီးဘူး၊ ထီးလဲမဆောင်းဘူး၊ အဖော်လဲမပါဘူး၊ သူတပါးတဲ သပိတ်ကလေးလွယ်ပြီး လှည်းကုန်သည်တွေနောက်လိုက်၊ အဲလိုက်တော့ကာဖြစ်သလဲ။ အင်မတန်နူးညံ့တဲ့မင်းမြတ်ဟာ မြေပြင်မှာအင်မတန်ကြမ်းတမ်းတဲ့ ခရီးသွားရလေတော့ ဖဝါးတွေက တခါထဲ အဖူးပေါက်ပြီး ကွဲတယ်သွေးထွက်တယ်။ သွေးထွက်တော့ အဲဒီထွက်တဲ့သွေးတွေကို ဆင်းရဲဒုက္ခတွေကို ဘယ်လိုဖြေဖျောက်သလဲ။ အာနာပါနစတုတ္ထဈာန်ရပြီးသားဖြစ်တော့ ဈာန်ဝင်စားတယ်။ “ကုလပုတ္တောအာနာပါန စတုတ္ထဈာန်-သမာပဇ္ဇိတွာ မဂ္ဂိဒရထ ကိလမထ ပရိဋ္ဌာဟံ ဝိက္ခမ္ဘေတွာ ဈာနရတိယာဝိတိနာမေတိ” ဆိုတော့သူရတဲ့ စတုတ္ထဈာန်ဝင်စားတာပေါ့။ စတုတ္ထဈာန်ဝင်စားလိုက်တဲ့အခါကြတော့ မိမိသန္တာန်မှာ ဖြစ်တဲ့အင်မတန်ပင်ပန်းတဲ့ ခရီးကြမ်းတွေ အင်မတန်ပူလောင်မှုတွေ မိမိရဲ့သန္တာန်မှာ ဖြစ်ပေါ်တဲ့ဒုက္ခဝေဒနာတွေကိုဘဲ ဒီဈာန်ဝင်စားတဲ့အခါမှာ ဈာန်ရဲ့သတ္တိအားဖြင့် ဒီဝေဒနာတွေကို ပယ်ခွါပြီးဈာန်ဆိုတဲ့ မွေ့လျော်မှုအားဖြင့်သာလျှင် လွန်မြောက်စေတယ်တဲ့နော်။ အဲ သွားလိုက်တာဟာ ၉၂ ယူဇနာတိုင်တိုင် လွန်သွားတယ်။ သာဝတ္ထိပြည်လွန်သွားပြီး ရာဇဂြိုဟ်ပြည်ရောက်သွားတယ်။ ရာဇဂြိုဟ်ပြည်ရောက်သွားတော့ မြတ်စွာဘုရားဘယ်မှာလဲလို့ မေးတော့ လွန်ခဲ့ပြီလို့ဆိုတော့ ၄၅ ယူဇနာနောက်ပြန်သွားဘို့ ကျန်သေးတယ်။ ဒီကနေတော့ အချိန်မရှိဘူး၊ နက်ဖန်မှသွားလေမှတ်ရယ်လို့ အိုးထိမ်းသည်ဇရပ်သွားပြီး “အချင်း အိုးထိမ်းသည်၊ သင့်အဖော်နမလေးပါက ငါသည်သင်၏ အိုးလုပ်ရာဇရပ်၌ ဤတညတာမျှတည်းဆိုဘို့ရာအတွက် ခွင့်ပူပါ” လို့ သွားပြီး ခွင့်တောင်းတော့ အိုးထိမ်းသည်က ခွင့်ပြုလိုက်တယ်။

မြတ်စွာဘုရားရှင်ကလဲ မဟာကရုဏာဉာဏ်တော်နဲ့ ကြည့်လိုက်တဲ့အခါမှာ ဤပတ္တု သာတိမင်းကြီးသည် ငါဘုရားရှင်မသွားပါက ဤတညလွန်သောအခါကာလ၌ ကိုးကွယ်ရာ မဲ့ကန်စင်စစ်သေရပေလိမ့်လဲဟု ဆိုတယ်။ ငါဘုရားသွားခဲ့လို့ ရှိရင် အနာဂါမ်ဖြစ်ပြီး ဗြဟ္မာ့ဘုံ ရောက်ခါရဟန္တာဖြစ်လိမ့်မယ်လို့ မြင်တယ်။ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကလဲဘဲ ပတ္တုသာတိမင်းကြီး တဲ့ဆို မြတ်စွာဘုရားရှင်ရဲ့ရောက်ခြည်တော်ခြောက်ပါး အစရှိတဲ့အသရေတော်တွေကို တစ် တရာမပြတ်နဲ့ လာပြည့်နေအခါကာလမှာ လမင်းကြီးသည်အပြည့်အဝထွက်ပြီးလာငြားသော် လည်း မိုးတိမ်ဖုံးပြီးထားသလိုသာမည ဖြစ်တဲ့ရဟန်းအသွင်အားဖြင့် ကြုံတယ်။ ၄၅ ယူဇနာ ခရီးကို တန်ခိုးနဲ့ မကြာဘူး ခြေကျင်ဘဲကြွတော်မူတယ်။ ကြွတော်မူပြီး အိုးထိမ်းဇရပ်ရောက် တဲ့အခါကြော့ဘေ့ အိုးထိမ်းသည်ကို ခွင့်ပန်ပြန်တယ်။ ခွင့်ပန်တဲ့အခါမှာ အိုးထိမ်းသည်က အရှင်ဘုရား ပထမရဟန်းတပါးလာပြီး ခွင့်ပန်ပါတယ်။ ရဟန်းဆိုတာ တချို့က တပီး တည်းနေချင်တယ်။ ငါကပထမခွင့်ပြုထားတာဟာ ခွင့်ပြုတာဘဲကောင်းတယ်။ ဒါမှမဟုတ် ရင် သူတို့အချင်းချင်း စကားများပြီးနေလိမ့်မယ်။ အဲဒီတော့ “အရှင်ဘုရား၊ ပထမရဟန်း ရှိပါတယ်။ ၎င်းရဟန်းက ကျေနပ်ခွင့်ပြုခဲ့လို့ ရှိရင် အရှင်ဘုရားသီတင်းသုံးဘော်မူပါ” လို့ ဆိုတော့မြတ်စွာဘုရားရှင်က၎င်း ပတ္တုသာတိထံသွားပြီး ခွင့်တောင်းတယ်။ ပတ္တုသာတိက လဲအိုးထိမ်းဇရပ်ဟာ အကျယ်ကြီးပါတဲ့ အရှင်ဘုရားသီတင်းသုံးပါလို့ ခွင့်ပြုတယ်။

အဲဒါနဲ့ ပတ်သက်ပြီးတော့ သီဟိုဠ်က ဝေပုလ ရာဟုလ ဆိုတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ် ရေးတဲ့ “What the Buddha taught”-လို့ဆိုတဲ့ စာအုပ်ကလေး စာမျက်နှာနံပါတ် ၆-မှာ တယ်လိုရေးထားသလဲလို့ ဆိုတော့ “There is an important story in the Majjhima Nikaya Sutta No. 140, which illustrates this. The Buddha once spent a night in a potter’s shed. In the same shed there was a young recluse who had arrived earlier. They did not know each other.”

လို့ရေးထားတယ် ‘They’ လို့ဆိုတာဘာ ဘယ်သူလဲ? ဘုရားနဲ့ ပတ္တုသာတိဘဲ၊ ဘုရားက မဟာကရုဏာဉာဏ် ဝင်စားပြီး သိလို့ - ပတ္တုသာတိဆီသွားတာကိုပင် ဒီစာ ကလေးက “They did not know each other” လို့ ရေးထားပါတယ်။

ဒီလိုရောက်သွားတဲ့ အခါမှာ ဘုရားက ဖလသမာပတ်ဝင်စားတယ်။ ဖလသမာပတ် အကြောင်းကိုတော့ ဖလသမာပတ်ဆိုင်ရာကြမ္မာ ပြောပါမယ်။ ပတ္တုသာတိက အာနာပါန စတုတ္ထဈာန်ဝင်စားပါတယ်။ အဲဝင်စားလို့ အချိန်ကြာတော့ ဘုရားက တရားဟောတယ် ဆိုပါတော့၊ ခပ်ကျဉ်းကျဉ်းဘဲ၊ ‘ဆရာတုရော ယံပုရိသော’ စသည်ဖြင့် ဟောလိုက်တဲ့ အခါမှာပတ္တုသာတိဟာ အနာဂါမ်ဖြစ်သွားတယ်။ အနာဂါမ်ဖြစ်သွားတော့ မြတ်စွာဘုရား ရှင်ရဲ့ထံမှာ ရဟန်းပြုချိန် တောင်းပန်တယ်။ တောင်းပန်တော့ မြတ်စွာဘုရားက “အချင်း ရဟန်း၊ သင့်အား သပိတ်သင်္ကန်း ပြည့်စုံခဲ့လေပြီလော” လို့ မေးတော့ မပြည့်စုံသေးပါ။ သပိတ်သင်္ကန်း မပြည့်စုံတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေကို ငါဘုရားက ရဟန်းပြုပြီးတော့ မပေးဘူးလို့ မိန့်တော့ သပိတ်သင်္ကန်းလိုက်ပြီးရှာတယ်။ ရှာတော့ကာ သူ့ရဲ့ဘိုင်း သူပြည်သား ဖြစ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေရဲ့ အထံလဲမသွားဘူး။ မိမိသာရမင်းကြီးရဲ့ အထံလဲမသွားဘူး။ မြတ်စွာဘုရား

ရှင်သည် ကျွန်မပုဂ္ဂိုလ် စွန့်ပစ်အပ်သောအဝတ်ကို ဝံ့သကူကောက်၍ သက်န်းချုပ်ခါ ဝတ်ခဲ့၏။ ငါသည်လည်း ထိုနည်းတူစွာ ကောက်လေမှတ် ရယ်လို့ ရေဆိပ်တို့သုသာန်တို့ အဝတ် စလိုက်ပြီးရှာတယ်။ ဒီလိုရှာတဲ့အခါ၌ ရန်သူဖြစ်တဲ့ ဘီလူးမက နွားယောင်ဆောင်ပြီး ဝှေ့လိုက်တာ ပတ္တုသတ်တိမင်းသည်ကောင်းကင်၌ပင်လျှင် အသက်ပြောက်ပြီးတော့ မှောက်ရက်သား အောက်ကြတယ်။

အဲဒီနေရာဌာနမှာ ဘာဖြစ်လို့မြတ်စွာဘုရားရှင်က ၎င်းပုဂ္ဂိုလ် ပတ္တုသတ်ကို ဧဟိဘိက္ခုမခေါ်သလဲ။ ဧဟိဘိက္ခုမခေါ်မှုသည် ၂ မျိုးရှိတယ်။ ပစ္စိမဘဝိကဖြစ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေကို မှခေါ်တယ်။ (ယမိုက်များကြတော့ ခန္ဓယမိုက်ကစပြီး ပစ္စိမဘဝိကဆိုတဲ့အသံတွေပါလာပါတယ်) အဲဒီပစ္စိမဘဝိကဆိုတာ ယခုဘဝမှာ ဧကန်စင်စစ်အရဟတ္တမင်း အရဟတ္တပိုင်းရမဲ့ရဟန္တာဖြစ်မဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေကို ပစ္စိမဘဝိကရယ်လို့ ခေါ်ပါတယ်။ ပတ္တုသတ်ဟာ ပစ္စိမဘဝိက ပုဂ္ဂိုလ်လားဆိုတော့ ပစ္စိမဘဝိက မဟုတ်သေးပါဘူး။ အချို့ကေဒါဒကတော့ သက်န်းမလှခဲ့ဘူးလို့ဘုရားက ဧဟိဘိက္ခုမခေါ်ဘူးလို့ပြောပါတယ်။ မဟုတ်ဘူး။ သူကပစ္စိမဘဝိကမဟုတ်လို့။ ပစ္စိမဘဝိကဖြစ်တဲ့ ဒီဘဝမှာ ဧကန်ရဟန္တာဖြစ်မဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကိုသာလျှင် မြတ်စွာဘုရားရှင်များဟာ ဧဟိဘိက္ခုမခေါ်တယ်။ ပစ္စိမဘဝိက ပုဂ္ဂိုလ်ဆိုတာ ဘယ်လိုဘဲ သတ်သတ် ရဟန္တာမဖြစ်သေးသ၍ ဘယ်တော့မှမသေဘူး။ မြင့်မိုရ်တောင်ကြီး ၂-လုံးနဲ့ညှပ်ပြီး သတ်လဲမသေဘူး။ ဗာကုလတို့ကြည့်။ ငါးတွေမျှ သွားလို့မသေဘူး။ သံကိစ္စသာမကောတို့ ကြည့် မီးရှိ လို့မသေဘူး။ ဒါဘာကြောင့်? သူတို့ဒီဘဝမှာ ရဟန္တာဖြစ်ရမဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေ။ အဲဒီပစ္စိမဘဝိကဖြစ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဟာလဲဘဲ ဧကန်ဖြစ်တဲ့ ပစ္စိမဘဝိက-အနေကန်ဖြစ်တဲ့ ပစ္စိမဘဝိက ရယ်လို့ရှိပါတယ်။ ယခုပြောတာက ဧကန်ဖြစ်တဲ့ပစ္စိမဘဝိက ပုဂ္ဂိုလ်တွေ။ အနေကန်ဖြစ်တဲ့ ပစ္စိမဘဝိက ပုဂ္ဂိုလ်တွေကြတော့ အကြောင်းချို့တဲ့ခဲ့လို့ ရှိရင် ယခုဘဝမှာ ရဟန္တာမဖြစ်နိုင်ဘူး။ ကုဋေရှစ်ဆယ်ကြွယ်တဲ့ သူဌေးသားလိုပေါ့။ ၎င်းပုဂ္ဂိုလ်သည် ပထမရှေးဦးစွာသာ ဘုရားနဲ့တွေ့မယ်လို့ ဆိုရင် ရဟန္တာဖြစ်နိုင်တဲ့သတ္တိရှိတယ်။ ဒါပေတဲ့ သုံးဖြိုးပျော်ပါးပြီးနေခြင်းကြောင့် ပထမအချိန်မှာလဲမတွေ့၊ ဒုတိယအချိန်မှာလဲမတွေ့၊ တတိယအချိန်မှာလဲမတွေ့ နောက်ဆုံးပိတ် ခွက်လက်ဆွဲပြီး တောင်းစားရတဲ့ အချိန်မှာမှသွားပြီး တွေ့ခြင်းကြောင့် ဘာမင် ဘာဖိုလ်မှ မရတော့ဘူး။ ဟိုဗာဟိရဒါရစ်တို့ကြတော့ဟူဘုတ် နွားမဝှေ့ပြီးသတ်တယ်။ ၎င်းပုဂ္ဂိုလ်ဟာ ခိပ္ပာဘိညဇတဒင်္ဂရတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်။ သူဟာပစ္စိမဘဝိက အစစ်အမှန်ဟုတ်တယ်။ ရဟန္တာလဲဖြစ်နေတယ်။ ဘာဖြစ်လို့ သူ့ကြတော့ ဧဟိဘိက္ခုမခေါ်သလဲဆိုတော့ ၎င်းပုဂ္ဂိုလ်နဲ့ ပတ္တုသတ်အစရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ ကဿပဘုရားလက်ထက်တုံးက အနှစ် ၂-သောင်းကာလပတ်လုံး အင်မတန်ပြင်းပြင်းထန်ထန် ရဟန်းတရားတွေ အားထုတ်ခဲ့ပါတယ်။ အင်မတန်ကျင့်ကြံခဲ့ပါတယ်။ အသက်သေသည်အထိ ကျင့်ခဲ့ပါတယ်။ ဒါပေတဲ့ ဗာဟိရတို့ကြတော့ ဘယ်လိုနှလုံးသွင်းကလေးရှိသလဲ။ ငါ့အားလူတဲ့ သပိတ်သက်န်းတို့သည်ကား ငါနှင့်သာလျှင်သက်ဆိုင်ခဲ့၏။ တပါးတခြားသောပုဂ္ဂိုလ်တွေကို ဘာမှလှူနေစရာ အကြောင်းမရှိဘူး ငါယူမယ်။ ငါသာသုံးဆောင်မယ်လို့ ဆိုတဲ့ နှလုံး သွင်း မျိုး အား ဖြင့် သက်န်းတထည် သပိတ်တလုံးမလှူခဲ့ဘူးခြင်းကြောင့် မြတ်စွာဘုရားရှင်နဲ့ တွေ့ပြီး အင်မတန်

လျှင်မြန်တဲ့ အသိဉာဏ်ရှိတဲ့ ခိပ္ပာဏိယာတေဒဂါရ ပုဂ္ဂိုလ်ပင်ဖြစ်ငြားသော်လည်း ဧဟိဘိက္ခု၊ အခေါ်မခံရဘဲနဲ့ ခုနကပြောခဲ့တဲ့ ရန်သူဖြစ်တဲ့ နွားမဝေ့ သတ်ပြီးသေကြရတယ်။ ဘာကြောင့် ဒီဘီလူးမဟာက သူတို့ရဲ့ရန်သူဖြစ်ရသလဲလို့ ဆိုတော့ ဒါတွေဟာက အဘိတ်ကို ပြန်စင်းစားလိုက်မယ်ဆိုရင် သူတို့ကလဲ ဆိုးခဲ့တယ်။ သူတို့က ဘယ်လိုဆိုးခဲ့သလဲဆိုတော့ သူဌေးသားလေးယောက် ပြည့်တန်ဆာမတယောက်ခေါ်ပြီး ဥယျာဉ်ထဲသွားတယ်ပျော်ပါးတယ်။ ပျော်ပါးပြီး ညအတော်ကလေးမိုးချုပ်တဲ့ အခါတယောက်ကအကြံပေးတယ်။ ဟေ့ - ဒီအားရအောင်တော့ ပျော်ပါးပြီးပြီ၊ ဒါပေမယ်လို့ မိုးလဲချုပ်နေတော့ ဟောဒီ ပြည့်တန်ဆာမကြည့်လိုက်ရင် လက်ဝတ်လက်စားတွေ အပြည့်အစုံရှိဘယ်၊ မိုးချုပ်နေတော့ ဒီပြည့်တန်ဆာမသတ်ပြီး လက်ဝတ်လက်စားတွေ ယူလိုက်မယ်ဆိုရင် ဘယ်သူမှလဲ သိမှာ မဟုတ်ဘူး။ မကောင်းဘူးလားလို့ တယောက်က အကြံပေးလိုက်တဲ့ အခါမှာ ကျန်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေက ဆိတ်ဆိတ်နေကြတယ်။ ဆိတ်ဆိတ် နေခဲ့လို့ ရှိရင် ဒါသဘောတူတာဘဲ။ “ကိုယ်တိုင်တိုက်တွန်း၊ ချီးမွမ်းဖိတ်တူ” ကိုယ်တိုင်လုပ်လုပ် ချီးမွမ်းချီးမွမ်း ဖိတ်တူဖိတ်တူ အဲဒါတွေဟာကအတူတူဘဲ။ အဲဒီလိုသတ်ပစ်လိုက်တဲ့အခါ ပြည့်တန်ဆာမက ဤပုဂ္ဂိုလ်တို့ သည်အလွန်တရာဆိုးသွမ်းလေစွတကား။ ငါ့အားလည်းအလိုရှိသမျှ ပျော်ပါးခဲ့ကြ၏။ ငါ၏ ဥဇ္ဇာပစ္စည်းတို့ကိုလည်း ယူတိုရန်အတွက် ငါ့အားလည်းသတ်ခဲ့၏။ အဲဒါကြောင့်ငါသည် နောင်ဖြစ်လေရာဘဝတို့၌ ဤ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ပြန်၍ သတ်နိုင်ရတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ရပါလို့၏လို့ ဆုတောင်းမှားခဲ့တယ်နော်။ အဲသည်လိုမှားသည်အားလျော်စွာ ဤပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ အသတ်ခံရတယ်။ အဲသည်တော့လိုရင်းအချုပ်အားဖြင့် ဘာပြောလိုတာလဲလို့ ဆိုလျှင်ဖြင့်ရင် ပုတ္တု သာတိမင်းကြီးသည် ၃၉၂-ယူဇနာရှိတဲ့ ခရီးကြမ်းကြီးကိုသွားတဲ့အခါကာလမှာ အင်မတန် ကိုယ်၏ပင်ပမ်းခြင်း၊ ဖိတ်၏ပင်ပမ်းခြင်းစတဲ့ ဆင်းရဲဒုက္ခတွေခံစားရဘယ်။ အဲဒီခံစားရတဲ့ သူ့ရဲ့ဒုက္ခတွေကို မိမိရအပ်တဲ့အာနာပါနု စတုတ္ထဈာန်ကိုဝင်စားခြင်းဖြင့် ဤကိုယ်၏ဆင်းရဲမှု ဖိတ်၏ဆင်းရဲမှုတွေကို ဖြေဖျောက်တယ်။ အဲဒါကြောင့်ဒီမှာလဲဘဲ “ဈာနာဝုဋ္ဌဟိတ္တာဈာန် ပစ္စဝေက္ခတိ” ဈာနလာဘီ ဈာန်ရတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်သည် မိမိတို့ရဲ့တဲ့ ပထမဈာန် ဒုတိယဈာန် တတိယဈာန် စတုတ္ထဈာန် အရူပဈာန်လေးခု ၎င်းတို့မှာ အာဒိကမ္မိကဈာန်ဖြစ်ဖြစ် သမာပဇ္ဇနဈာန်ဖြစ်ဖြစ် ဒီဈာန်ကထပြီး မိမိတို့ရဲ့တဲ့ ဈာန်အင်္ဂါစသည်တွေကို ဆင်ခြင်လိုက်တဲ့ အခါ၌ မဟာဂုတ်ကုသိုလ် ၉-ခုက အာရမ္မဏအကြောင်းတရား ဆင်ခြင်တဲ့ ကာမကုသိုလ်က ပစ္စယုပ္ပန်အကျိုးတရားလို့ ‘ဈာနာဝုဋ္ဌဟိတ္တာဈာန်ပစ္စဝေက္ခတိ’ အရ ယနေ့အတွက် ကိစ္စ ပြီးကြပါစို့။

သာဓု သာဓု သာဓု ၊

၁၃၂၉-ခု၊ ဝါခေါင်လဆန်း (၄)ရက်
၁၉၆၇-ခု၊ ဩဂုတ်လ (၉) ရက်၊ ဗုဒ္ဓဟူး နေ့
ပဋ္ဌာန်း၊ ကုသလတိက် ဝိဘင်္ဂပညာဝါရကို တတိယအကြိမ် ဝိချခြင်း။

အရကောက်စိစစ်ပုံ

သုဒ္ဓသင်္ချာအရ ကုသလော ကုသလော၊ ကုသလော အကုသလော၊ ကုသလော အဗျာကတဿ-လို့ သုဒ္ဓသင်္ချာကို ကြည့်လိုက်ရင် ဒီအရကောက်တွေထွက်လာပုံကို နဲ့နဲ့ပြော ပြပါမယ်။

ပစ္စည်းဘက်က အရဟတ္တမဂ်ကြည့်တဲ့ ကုသိုလ်စိတ်ဝိသ၊ စေတသိက်အဋ္ဌတိ သ ရပါ တယ်။ ဘာကြောင့် အရဟတ္တမဂ်ကြည့်ရတယ်လို့ ဆိုတာကိုတော့ နောက် အကျယ် အရ ကောက်ကိုပြောတဲ့အခါမှာ ပြောပြပါမယ်။ ပစ္စယုပ္ပန်ဘက်က မဟာကုသိုလ်ရှိနေပါတယ်။ ကုသိုလ်ရှိနေတယ်ဆိုရင် အရဟတ္တမဂ် အရဟတ္တဖိုလ်ကို အာရုံမပြုနိုင်ပါဘူး။ ကာမစိတ် စတုပညာသထဲက ကုသိုလ်ရွေးလိုက်ရင် မဟာကုသိုလ်စိတ် ၈ ခု ရ နေ ပါ တယ်။ ဝိညာ ဏဉ္စာယတန ၃၊ နေဝသညာ နာသညာယတန - ၃ ထဲက ဝိညာဏဉ္စာယတနကုသိုလ်၊ နေဝ သညာ နာသညာယတန ကုသိုလ်ရပါတယ်။ နောက်အဘိညာဉ်တွေမှာ ပဋ္ဌာန်းရဲ့ ထုံးစံ အတိုင်း ခွဲလိုက်တဲ့အခါမှာ အဘိညာဉ် ၇ ပါးရပါတယ်။ ဒိဗ္ဗစက္ခုနဲ့ ဒိဗ္ဗသောတယာ ရုပ်ကိုသာ အာရုံပြုသဖြင့် မရပါဘူး။ ကျန်တဲ့ဣဒ္ဓိဝိဓ၊ စေတောပရိယ၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ၊ ယထာကမ္မုပဂ၊ အနာဂတံသ ကုသိုလ်အဘိညာဉ် တွေရပါတယ်။ အောက်ပိုင်းက မဂ်ဟာ မဆိုင်ပါဘူး။ ဒါ့ကြောင့် ပစ္စယုပ္ပန်ဟာ ဒီလိုဖြစ်ပါတယ်။

နောက် ကုသလော အကုသလောကြတော့ အကုသိုလ်ဟာ လောကုတ္တရာ တရား တွေကို အာရုံမပြုပါဘူး။ ဒါ့ကြောင့် ပစ္စည်းဘက်က လောကီကုသိုလ်သာရပါတယ်။

ထမန်ကုသလော အဗျာကတဿ ကြည့်လိုက်ရင် ကာမစိတ် ၅၄ ခုထဲက အဗျာကတ ဆိုင်ရာ ရွေးထုတ်ရင် ကာမဝိပါက်တေဝိသ၊ ကာမကြိယာ ကောဒဿ - ရပါတယ်။ ကာမ ဝိပါက်တေဝိသက ဒေပဉ္စဝိညာဉ် တဆယ်နှင့် မနောဓာတ်သုံးခုဟာ ရုပ်တွေကိုသာ အာရုံ ပြုပါတယ်။ အဲဒါကြောင့် သူမရတော့ပါဘူး။ ကြိယာအထဲကကြည့်ပြန်တော့ ပစ္စဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်း ဟာမနောဓာတ်မှာ ဝင်ပြီး နေခြင်းကြောင့် ပညာရုံကို အာရုံပြုပါတယ်။ ဒါ့ကြောင့် ပစ္စ ဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်းကြည့်ရပါတယ်။ ဝိညာဏဉ္စာယတန ၃၊ နေဝသညာ နာသညာယတန စတုထဲက ဝိညာဏဉ္စာယတန ဝိပါက်ကြိယာ နေဝသညာ နာသညာယတန ဝိပါက်ကြိယာ ရပါတယ်။ အဘိညာဉ် (၇) မျိုးထဲက ကြည့်လိုက်တော့ ဒိဗ္ဗစက္ခု ဒိဗ္ဗသောတ ယာရုပ်ကို အာရုံပြုသဖြင့် မရပါဘူး။ ဣဒ္ဓိဝိဓကြတော့ ကြိယာအဘိညာဉ် ဖြစ်ငြားသော်လည်း ပစ္စည်းတရားဟာက ကုသိုလ်ဖြစ်နေသဖြင့် ဣဒ္ဓိဝိဓ အဘိညာဉ်လဲမရပါဘူး။ ဒါ့ကြောင့် ကျန်တဲ့ အဘိညာဉ် ၄ မျိုးစေတောပရိယ၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ၊ ယထာကမ္မုပဂ၊ အနာဂတံသကြိယာ အဘိ ညာဉ်ရပါတယ်။

ကရိုဏ်းကြဟော့ ပစ္စည်းရေ (၃)ခုမှာ အာရမ္မဏက တပြိုင်နက် ဝင်ပါတယ်။ အာရမ္မဏာ ဖိပတိနဲ့ အာရမ္မဏပုဂ္ဂိုလ်နိဿယဟာ ပစ္စည်းပစ္စယုပ္ပန် အပြည့်အစုံမရသဖြင့် ယထာဂဟပင်ပါတယ်။ အရင်အပတ်က ပို့ချခဲ့တဲ့ အရကောက်ကို အသင့်အတင့် ထိုက်သင့်သည့် အားလျော်စွာ ပြောပါတယ်။ ပစ္စယုပ္ပန် ကြိယာဖြစ်ခြင်းကြောင့် ပစ္စည်းတက်ကကုသိုလ် ဧကဝိသ အကုန်လုံးရပါတယ်။

အကုသလော အကုသလဿ

ယနေ့အကုသလော အကုသလဿကို ဆိုရပါလိမ့်မယ်။ စာမျက်နှာ(ဆ)ကို ကြည့်ပါ။ ဆိုပြမယ်။ အကုသလောဓမ္မော အကုသလဿဓမ္မဿ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော၊ (ရာဂံ/ဒိဋ္ဌိ-မှာ အလယ်ကမျဉ်းကြောင်းကလေးပါပါတယ်။ ဒီဘက်က ၂ - ရေးထားပါတယ်။ လက်သဲကွင်းတွေကိုကြည့်ပြီး မနေပါနဲ့တော့)။ ရာဂံအဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ တံ အာရဗ္ဘရာဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဒိဋ္ဌိဥပ္ပဇ္ဇတိ ဝိစိကိစ္ဆာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဥဒ္ဓစ္စံဥပ္ပဇ္ဇတိ ဒေါမနဿံဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ (ဒါကရာဂအတွက် တဖန်) ဒိဋ္ဌိ အဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ တံ အာရဗ္ဘရာဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဒိဋ္ဌိဥပ္ပဇ္ဇတိ ဝိစိကိစ္ဆာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဥဒ္ဓစ္စံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဒေါမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ (အဲဒါက ရာဂဒိဋ္ဌိလောဘ ဆိုင်ရာပါ။ ကျန်တဲ့ ဒေါသဆိုင်ရာ မောဟဆိုင်ရာတွေကြတော့ အဿာဒန-အဘိနန္ဒတွေမဖြစ် နိုင်ပါဘူး။ ဒါကြောင့် အဿာဒန-အဘိနန္ဒနသဒ္ဓါနဲ့ မဟောပါဘူး။) ဝိစိကိစ္ဆာ အာရဗ္ဘဝိစိ ကိစ္ဆာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဒိဋ္ဌိဥပ္ပဇ္ဇတိ ဥဒ္ဓစ္စံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဒေါမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဥဒ္ဓစ္စံအာရဗ္ဘ ဥဒ္ဓစ္စံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဒိဋ္ဌိဥပ္ပဇ္ဇတိ ဝိစိကိစ္ဆာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဒေါမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဒေါမနဿံ အာရဗ္ဘ ဒေါမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဒိဋ္ဌိဥပ္ပဇ္ဇတိ ဝိစိကိစ္ဆာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဥဒ္ဓစ္စံဥပ္ပဇ္ဇတိ။

အရကောက်အတွက် စာမျက်နှာ(ဈ)မှာ ကြည့်ရပါတယ်။ ပစ္စည်းကလဲ အကုသိုလ် ပစ္စယုပ္ပန်ကလဲ အကုသိုလ်ဖြစ်သဖြင့် အကုသိုလ်စိတ် အပြည့်အစုံရကြပါတယ်။ ကရိုဏ်း (၃) ကြတော့လဲ အထက်ကပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း ပစ္စည်းဟာနာမ်ဘဲရှိပါသေးတယ်။ နာမ်ရှိခဲ့ လို့ ရှိရင် ဒီ ၃ ပစ္စည်းဘဲရပါတယ်။

အကုသလော အကုသလဿန္တိ အကုသလော ဓမ္မောဟူသော ကတ္တား ပုဒ်၏အရ ကား အကုသိုလ်စိတ်ဒွါဒေသ၊ စေတသိက်သတ္တဝိသပစ္စည်းတရားရ၏။ အကုသလဿ ဓမ္မဿ ဟူသော သမ္ပဒါန် ပုဒ်၏အရကား အကုသိုလ်စိတ်ဒွါဒေသ၊ စေတသိက်သတ္တဝိသ ပစ္စယုပ္ပန် တရားရ၏။ အာရမ္မဏ ပစ္စယေနဟူသော ကရိုဏ်း ပါဠိ၏ အရကား တပြိုင်နက် ယထာဂဟ တတ်ကောင်းသော အာရမ္မဏ အဖိပတိ ဥပနိဿယ ဤသုံးပစ္စယသတ္တိတို့တွင် အာရမ္မဏ သတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသရ၏။

ပြီးတော့ စာမျက်နှာ(ဆ)မှာဘဲ အကုသလော ကုသဿကို ကြည့် ရပါလိမ့် မယ်။ ဒီပါဠိတွေ အရကောက်တွေရဲ့ အဓိပ္ပာယ်တွေကို သူ့အချိန်ကြရင် လာပါလိမ့်မယ်။ ယခုတော့ ပါဠိနဲ့ အရကောက်ကလေးဘဲ ဆိုရပါလိမ့်မယ်။

အကုသလော ကုသလသာ

အကုသလောဓမ္မော ကုသလသာဓမ္မဿ အာရမ္မဏပစ္စယေနပစ္စယော။ သေက္ခာပဟီ နေ ကိလေသပစ္စဝေက္ခန္တိ။ ဝိက္ခမ္ဘိတေကိလေသပစ္စဝေက္ခန္တိ။ ပုဗ္ဗေသမုဒါစိဏ္ဏေကိလေ သေဇာနန္တိ။ သေက္ခာဝါပုထုဇ္ဇနာဝါအကုသလံ အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿန္တိ။ (ခရေပွင့်ကလေးရှိပါတယ်)။ စေတောပရိယဉာဏေန အကုသလစိတ္တ သမင်္ဂိဿ စိတ္တံဇာနန္တိ။ အကုသလာ ခန္ဓာ စေတောပရိယဉာဏဿ၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏဿ၊ ယထာ ကမ္မုပဂဉာဏဿ၊ အနာဂတံသဉာဏဿ အာရမ္မဏပစ္စယေနပစ္စယော။

စာမျက်နှာ(စု)မှာ အရကောက်ရှိပါတယ်။ ပစ္စည်းကအကုသိုလ်နေသဖြင့် အကု သိုလ်အတွက် စဉ်းစားစရာမလိုပါဘူး။ အကုသိုလ်ဒွါဒသအကုန်ရပါတယ်။ ပစ္စယုပ္ပန် ဘက်က ကာမစိတ်စတုပညာသထဲမှာ မဟာကုသိုလ်စိတ် ၈ ခုရှိပါတယ်။ ဝိညာဏဉာယတ န နေဝသညာ နာသညာယတနတွေကတော့ အကုသိုလ်ကိုအာရုံမပြုပါဘူး။ သူတို့ဆိုင်ရာ ဖြစ်တဲ့အာကာသာနဉာယတန အာကိဉာညာယတနတွေကို အာရုံပြုပါတယ်။ အဘိညာဉ်တွေ ကြည့်လိုက်ပြန်တော့လဲ ဒိဗ္ဗစက္ခုဒိဗ္ဗသောတသည် ရုပ်ကိုအာရုံပြုခြင်းကြောင့်မရပါဘူး။ ဣဒ္ဓိ ဝိခနဲလဲမဆိုင်ပါဘူး။ ဒါ့ကြောင့် အထက်ကအတိုင်း အဘိညာဉ်လေးပါးဘဲရပါတယ်။

အကုသလော ကုသလသန္တိ - အကုသလောဓမ္မောဟူသော ကတ္တား ပုဒ်၏အရ ကား အကုသိုလ်စိတ်ဒွါဒသစေတသိက် သတ္တဝိသပစ္စည်းတရားရ၏။ ကုသလသာဓမ္မဿဟူ သော သမ္ပဒါန် ပုဒ်၏အရကား မဟာကုသိုလ်စိတ် ၈ ခု၊ စေတောပရိယ၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသာ နုဿတိ၊ ယထာကမ္မုပဂ၊ အနာဂတံသကုသိုလ်အဘိညာဉ်၊ စေတသိက်ဆတ္တိံလ ပစ္စယုပ္ပန် တရားရ၏။

ကရိုဏ်းကြတော့ အကုသိုလ်ကို ကုသိုလ်ကအာရုံပြုတဲ့အခါမှာ အာရမ္မဏာဓိပတိ အာရမ္မဏပနိဿယ မရပါဘူး။ ဘာဖြစ်လို့လဲ? အာရမ္မဏာဓိပတိ အာရမ္မဏပနိဿယ ဆို တာ အလေးအမြတ်အာရုံပြုရပါတယ်။ မိမိတို့ရဲ့သန္တန်မှာဖြစ်နေတဲ့ မဟာကုသိုလ်စိတ် ၈ ခုဟာ မိမိတို့ပြုခဲ့ပြီးဖြစ်တဲ့ အကုသိုလ်တွေကို အလေးအမြတ် အာရုံမပြုနိုင်ပါဘူး။ ဒါ့ ကြောင့် အာရမ္မဏာဓိပတိ အာရမ္မဏပနိဿယ မရတော့ဘူး။ ဘာသာရတော့သလဲ? ယခု ဟောနေတဲ့ အာရမ္မဏပစ္စည်းတခုသာလျှင်ရပါတယ်။ ဒါ့ကြောင့်(၁)ကလေးဟာ အာရမ္မ ဏအတွက်ကို ဆိုပါတယ်။

အာရမ္မဏပစ္စယေနဟူသော ကရိုဏ်း ပါဠိ၏အရကား အာရမ္မဏသတ္တိသာရ၏။

အကုသလော အဗျာကတဿ

အကုသလော အဗျာကတဿအတွက် စာမျက်နှာ(ဆ)ကို ပြန်ကြည့်လိုက်ပါဦး။ အကုသလောဓမ္မော အဗျာကတဿဓမ္မဿ အာရမ္မဏပစ္စယေနပစ္စယော။ အရဟာ ပဟီနေ ကိလေသပစ္စဝေက္ခန္တိ။ ပုဗ္ဗေသမုဒါစိဏ္ဏေကိလေသေဇာနာတိ။ အကုသလံအနိစ္စတော ဒုက္ခ တောအနတ္တတောဝိပဿတိ။ စေတောပရိယဉာဏေန အကုသလစိတ္တ သမင်္ဂိဿစိတ္တံဇာနာ

တိ၊(ဒီပိုင်ဒေ. ဝင် ရဟန္တာနဲ့သာ ဆိုင်ပါတယ်။)သေကွာဝါ ပုထုဇ္ဇနာဝါ အကုသလံ အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတောဝိပဿန္တိ။ ကုသလေနိရဒ္ဒေ ဝိပါကော တဒါရမ္မဏတာဥပ္ပဇ္ဇတိ။ အကုသလံ အဿာဒေတိ အတိနန္ဒတိ တံ အာရမ္ဘရာဂေါဥပ္ပဇ္ဇတိ ဒိဋ္ဌိဥပ္ပဇ္ဇတိ ဝိစိကိစ္ဆာဥပ္ပဇ္ဇတိ ဥဒ္ဓစ္စံဥပ္ပဇ္ဇတိ ဒေါမနသံဥပ္ပဇ္ဇတိ။ အကုသလေနိရဒ္ဒေ ဝိပါကော တဒါရမ္မဏတာဥပ္ပဇ္ဇတိ။ အကုသလာဓနော စေတောပရိယ ဉာဏဿ၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ ဉာဏဿ၊ ယထာကမ္မုပဝ ဉာဏဿ၊ အနာဂတံသဉာဏဿ၊ အာဝဇ္ဇနာယ၊ အာရမ္မဏပစ္စယေနပစ္စယော။

စာမျက်နှာ(၅)မှာဘဲ အရကောက်ရှိပါတယ်။ အကုသလော အများကတသအတွက် အရကောက်ကို အကျဉ်းမှတ်မယ်ဆိုရင် ကုသလော အများကတသနဲ့ ဆအောတူပါတယ်။ ဘာမရသလဲဆိုတော့ ဝိညာဏဉာဏယထာန ဆိုပါကြိယာ။ နေဝသညာ နာသညာယထာန ဝိပါကကြိယာမရပါဘူး။ ကုသလော အများကတသတုံးကတော့ ကုသိုလ်ဖြစ်တဲ့အကောသာ နဉာယထာန အာဟိဉ္ဇညာယထာန တွေရှိခြင်းကြောင့် ဝိညာဏဉာဏယထာန ဝိပါကကြိယာ။ နေဝသညာ နာသညာယထာန ဝိပါကကြိယာတွေရပါတယ်။ ဒီမှာတော့ ပစ္စည်းတရားက အကုသိုလ်ဖြစ်နေသဖြင့် မရပါဘူး။ ဒါကြောင့် ကာမဆိုင်ရာက တဒါရုံနဲ့ ကာမ ကြိယာ ၁၀-ရပါတယ်။ အတိညာဉ်ကြပြန်တော့ အတိညာဉ်လေးပါးဘဲရပါတယ်။ ဒိဗ္ဗစက္ခုဒိဗ္ဗသောတ ဣန္ဒြိယတွေမရပါဘူး။ ကရိုဏ်းကြပြန်တော့ အကုသိုလ် တဒါရုံစသည်တွေဟာ အာရမ္မဏာဓိပတိရဲ့ ပစ္စယုပ္ပန်မှာကြည့်လိုက်ရင် တခုမှပေါ်ပါဘူး။ အာရမ္မဏာဓိပတိ မရသဖြင့် အာရမ္မဏာပလဲမရပါဘူး။ ဒီတော့ ပစ္စယုပ္ပန်တရားတွေဟာ အာရမ္မဏသက်သက်နဲ့သာ သက်ဆိုင်သဖြင့် အာရမ္မဏ တစ်ပစ္စည်းဘဲရပါတယ်။

အကုသလော အများကတသန္တိ အကုသလော ဓမ္မော ဟူသော ကတ္တား ပုဒ်၏ အရကား အကုသိုလ်စိတ် ဒွါဒေသ စေတသိက် သတ္တဝီသ ပစ္စည်းတရားရ၏။ အများကတသ ဓမ္မဿဟူသော သမ္ပဒါန် ပုဒ်၏ အရကား တဒါရုံကောဒဿ၊ ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်းကြည့်သော ကာမကြိယာတဆယ်။ စေတောပရိယ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ ယထာကမ္မုပဝ အနာဂတံသ ကြိယာအတိညာဉ်၊ စေတသိက် တေတ္ထိံသ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ အာရမ္မဏ ပစ္စယေနဟူသော ကရိုဏ်း ပါဌ်၏ အရကား အာရမ္မဏ သတ္တိသာရ၏။

အာရမ္မဏပစ္စည်း ယနေ့ကုန်အောင်ဘဲပို့ချပေးပါမယ်။ စာကတော့ ထိုက်သင့်သလို ကုန်အောင်ပို့ချပေးပါမယ်။ အဲဒီပွယ်ကတော့ တဖြည်းဖြည်းလိုက်ပြီး ပြောပါမယ်။ စာမျက်နှာ (၆) ပါဌ်မှာ အများကတော အများကတသကို ဆိုရပါမယ်။

အများကတော အများကတသ

အများကတော ဓမ္မော အများကတသံ ဓမ္မဿ အာရမ္မဏ ပစ္စယေန ပစ္စယော။ အရဟာ ဖလံပစ္စဝေက္ခတိ၊ နိဗ္ဗာနံ ပစ္စဝေက္ခတိ၊ နိဗ္ဗာနံဖလဿ အာဝဇ္ဇနာယ အာရမ္မဏ ပစ္စယေန ပစ္စယော။ အရဟာစက္ခု အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿတိ၊ သောတံ ယာနံ ဇိဝ်ကာယံ ရူပေ သဒ္ဓေ ဝဇ္ဇေ ရသေ ဖေါဋ္ဌဗ္ဗေ ဝတ္ထုံ ဝိပါကာများကတော ကြိယာများက

တနည်းကား

တောခန္ဓေ အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿတိ၊ (ခရေပွင့် ကလေး ရှိ ပါ တယ်။) ဒိဗ္ဗစက္ခုနာ ရူပိပဿတိ၊ ဒိဗ္ဗာယသောက ဝေတုယာသဒ္ဓိ ဆုဏ္ဍိတိ၊ စေတောပရိယညာ ဣယာဗျာကတ ကြိယာဗျာကတ စိတ္တသမင်္ဂိယ၊ စိတ္တိဇာနာတိ၊ အာကာသာ နဉ္ဇာယတနကြိယံ ဝိညာဏဉ္ဇာယတနကြိယာ အာရမ္မဏ ပစ္စယေန ပစ္စယော၊ အာကိဉ္ဇညာ ယတနကြိယံ နေဝသညာ နာသညာယတနကြိယာ အာရမ္မဏ ပစ္စယေန ပစ္စယော၊ ရူပါယ တနိ စက္ခုဝိညာဏာ အာရမ္မဏ ပစ္စယေန ပစ္စယော၊ (ပ-ဆိုတဲ့ပေယျာလကလေးအတွက် ပေယျာလတွေ ဖော်ဆိုရပါလိမ့်မယ်။) သဒ္ဓါယတနိ သောတဝိညာဏာ အာရမ္မဏ ပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဂန္ဓာယတနိ ဃာနဝိညာဏာ အာရမ္မဏ ပစ္စယေန ပစ္စယော၊ ရသာ ယတနိ ဇိဝှိဝိညာဏာ အာရမ္မဏ ပစ္စယေန ပစ္စယော၊ ဖေါဠဗ္ဗာယတနိ ကာယဝိညာဏာ အာရမ္မဏ ပစ္စယေန ပစ္စယော။ အဗျာကတာ ခန္ဓာဣဒ္ဓိဝိဉာဏာ စေတောပရိယညာဏာ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏာ အနာဂတံသညာဏာ အာဝဇ္ဇနာယ အာရမ္မဏ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

စာမျက်နှာ (၈၂) မှာ အရကောက်ရှိပါတယ်။ အဗျာကတလို့ ဆိုတော့ အဗျာကတ ဆိုင်ရာ ဝိပင်္ဂါကြိယာ ရုပ်နိဗ္ဗာန်တွေ အကုန်ရပါတယ်။ ပစ္စယုပ္ပန်ကကာမစိတ် စတုပညာ သထက ကာမဝိပင်္ဂါတေဝိသ ကာမကြိယာ ကောဒသ။ အရကောက် အလိုအကိုင်း အကုန် ရပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ တဒါရုံတွေမဟောဘူး၊ မနောခတ်တွေကိုမဟောပါဘူး။ ဝိညာဏဉ္ဇာ ယတန ၃-နေဝသညာ နာသညာယတန ၃-ထဲက ဆိုင်ရာဖြစ်တဲ့ အာကာသာဏဉ္ဇာ ယတန ကြိယာအာကိဉ္ဇညာယတန ကြိယာတွေကိုအာရုံပြုကြတဲ့ ဝိညာဏဉ္ဇာယတနကြိယာ နေဝသညာ နာသညာယတနကြိယာ ရပါတယ်။ ဒီကြံတော့ ဒိဗ္ဗစက္ခု ဒိဗ္ဗသောတတွေရလာပါပြီ။ ဘာ ဖြစ်လို့?။ ပစ္စည်းဘက်က ရင်ရှိပါတယ်။ ဒါ့ကြောင့် ဒိဗ္ဗစက္ခု ဒိဗ္ဗသောတ ဣဒ္ဓိဝိဉာဏ စေတော ပရိယ ရပါတယ်။ ယထာကမ္မုပဂကြံတော့ မရဘူးဘူး၊ ဘာကြောင့်?။ ယထာကမ္မုပဂ အဘိညာဉ်ဟာ အတိတ်ဖြစ်တဲ့ လောကီ ကုသိုလ် အကုသိုလ်ကိုသာ အာရုံပြုပါတယ်။ ပစ္စည်းက အဗျာကတဖြစ်နေသဖြင့် ကုသိုလ် အကုသိုလ်မဟုတ်ပါဘူး။ ဒါ့ကြောင့် ယထာ ကမ္မုပဂ မရပါဘူး။ ပုဗ္ဗေနိဝါသ အနာဂတံသတွေရပါတယ် ဖိုလ်လေးခုလဲရပါတယ်။

အဗျာကတော အဗျာကတသန္တိ အဗျာကတော မြွေဟူသော ကတ္တားပုဒ်၏ အရကား ဝိပင်္ဂါစိတ်ဆတ္တိ သကြိယာစိတ် ဝိသ၊ စေတသိက်အဋ္ဌတိ သ ရုပ်အဋ္ဌဝိသ နိဗ္ဗာန် ပစ္စည်းတရားရ၏။ အဗျာကတသမ္ပဿဟူသော သမ္ပဒါနိပုဒ်၏အရ ကားကာမဝိပင်္ဂါတေ ဝိသကာမကြိယာကောဒသ ဝိညာဏဉ္ဇာယတနကြိယာ နေဝသညာနာသညာယတနကြိယာ ဒိဗ္ဗစက္ခု ဒိဗ္ဗသောတ ဣဒ္ဓိဝိဉာဏ စေတောပရိယ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ အနာဂတံသကြိယာ အဘိညာဉ် ဖိုလ် ၄ ခု (ဖိုလ်လေးခုဟာ ပစ္စည်းဘက်က နိဗ္ဗာန်ရှိပါတယ်) စေတသိက် ဆတ္တိ သ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။

ကရိုဏ်းကို နောက်မှတ် ဖြောဖြပါမယ်။ တနည်းကား ဆိုရပါလိမ့်မယ်။ တနည်း ကားအတွက် အာရမ္မဗျား ပစ္စည်း အကောက် ဖယားကို စာ အုပ်မှာ ကြည့် ရ ပါ မယ်။ ပစ္စည်းအဗျာကတ ပစ္စယုပ္ပန် အဗျာကတ ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီတော့ ပစ္စည်းဘက်က ဆိုင်ရာ

အဗျာကတတွေကို ရွေးရပါလိမ့်မယ်။ ပစ္စယုပ္ပန်ဘက်ကလဲဆိုရင် အဗျာကတတွေကို ရွေးရ ပါလိမ့်မယ်။ ပြီးတော့ ပထမအကွက်မှာ ကြည့်လိုက်ရင် ပစ္စည်း အဗျာကတပစ္စယုပ္ပန် အဗျာကတရှိပါတယ်။ အဲဒီတော့ တကွက်စီဆိုပြပါမယ်။

တနည်းကား

တနည်းကား စက္ခုဝိညာဉ် ဒွေအားတတ်သော ပစ္စုပ္ပန်ရူပါရုံ။ သောတဝိညာဉ်ဒွေ အားတတ်သော ပစ္စုပ္ပန် သဒ္ဓါရုံ။ ဃာနဝိညာဉ်ဒွေအားတတ်သော ပစ္စုပ္ပန်ဂန္ဓာရုံ။ ဇိဝှာ ဝိညာဉ် ဒွေအားတတ်သော ပစ္စုပ္ပန်ရသာရုံ။ ကာယဝိညာဉ်ဒွေအားတတ်သော ပစ္စုပ္ပန် ဖေါဋ္ဌဗ္ဗာရုံ။ မနောဓာတ် ၃ ခုအားတတ်သော ပစ္စုပ္ပန်ပဉ္စာရုံ။ (တတိယအကွက် ကြံတော့ ကာမစိတ်စတုပညာသထဲက ကာမဝိပင်္ဂါ တေဝိသ ကာမကြိယာ ဧကောဒသရပါတယ်။ ရုပ်ကလဲ အဋ္ဌဝိသ၊ ဒါကြောင့် ကာမဝိပင်္ဂါနဲ့ ကာမကြိယာကို ဆိုရပါလိမ့်မယ်။ စေတသိက် က ပဉ္စတိံသ ယှဉ်ပါလိမ့်မယ်။) တဒါရုံဧကောဒသ ဟသိတုပ္ပါဒ် အားတတ်သော ကာမ ဝိပင်္ဂါတေဝိသ ကာမကြိယာ ဧကောဒသ၊ စေတသိက်ပဉ္စတိံသ ရုပ်အဋ္ဌဝိသဟု ဆိုအပ်သော အာရုံ ၆ ပါး။

ယခုပဉ္စာဝါရမှာ ပရမတ္ထတရားတွေကို ဟောနေသဖြင့် ပညတ်တွေ မပါပါဘူး။ ပညတ်တွေနဲ့ မဆိုင်ပါဘူး။ အောက်အကွက်ကြည့်လိုက်ရင် ပစ္စယုပ္ပန်ထဲက မဟာကြိယာ ဉာဏ ဝိပဿနာ ရှိပါတယ်။ ပစ္စည်းဘက်က လောကီစိတ် ဧကသိတိထဲက လောကီဝိပင်္ဂါ မာတ္တိံသ ကြိယာစိတ်ဝိသရှိပါတယ်။ စေတသိက်ကလဲ ပဉ္စတိံသဘဲ ရပါတယ်။ ရုပ်အဋ္ဌဝိသ လဲ ရပါတယ်။

မဟာကြိယာဉာဏ ဝိပဿနာစိတ်လေးခုအားတတ်သော လောကီ ဝိပင်္ဂါမာတ္တိံသ ကြိယာစိတ်ဝိသ၊ စေတသိက်ပဉ္စတိံသ၊ ရုပ်အဋ္ဌဝိသဟုဆိုအပ်သော အာရုံ ၆ -ပါး။

ပြီးတော့ မဟာကုသိုလ်ဉာဏ သမ္ပယုတ်နဲ့မဆိုင်ပါဘူး။ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းတွေရပါ တယ်။ ပစ္စည်းဘက်က စိတ် ၈၉ ခု ရသဖြင့် ဝိပင်္ဂါကြိယာတွေ အကုန်ရပါတယ်။ နိဗ္ဗာန် လဲဘဲ ရပါတယ်။ ရုပ်တွေလဲဘဲရပါတယ်။

မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခုအားတတ်သော ဝိပင်္ဂါ စိတ်ဆတ္တိံသ ကြိယာစိတ်ဝိသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိံသ ရုပ်အဋ္ဌဝိသ နိဗ္ဗာန်ဟုဆိုအပ်သော အာရုံ ၆-ပါး။

ပြီးတော့ အဘိညာဉ်တွေကို နောက်ဆုံးဆိုရပါလိမ့်မယ်။ နောက်ဘာသာရသလဲ ဆိုတော့ ‘အာကာသာနဉ္စာယတနကြိယံ ဝိညာဏဉ္စာယတနကြိယာသ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော’ လို့ဆိုသဖြင့် ဝိညာဏဉ္စာယတနကြိယာကို အောက်မှာကြည့်ပြီး ဆိုရပါလိမ့်မယ်။ ပစ္စည်းကလဲ ကြိယာဖြစ်သဖြင့် အထက်က အကြောင်းကလေးကိုဘဲ ကြည့်ဆိုရပါလိမ့်မယ်။

ဝိညာဏဉ္စာယတန ကြိယာအားတတ်သော ဤဘဝအဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌ ဖြစ်ဘူးသော အာကာသာနဉ္စာယတနကြိယာဟု ဆိုအပ်သော ဓမ္မာရုံ။ (နေဝလဲအတူတူပါတဲ့) နေဝသညာ

နာသညာယတန ကြိယာအားတတ်သော ဤဘဝအဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌ ဖြစ်ဘူးသော အာဂိဉ္ဇ ညာယတနကြိယာဟု ဆိုအပ်သောဓမ္မာရုံ။

နောက် အဘိညာဉ်ခမ်းတွေကြတော့ ယထာကမ္မုပဂအဘိညာဉ်မှတစ်ပါး ကြွင်း ကျန်တဲ့အဘိညာဉ် ၆-ပါးအကုန်ရပါတယ်။ ဒိဗ္ဗစက္ခုကြိယာအဘိညာဉ် အားတတ်သောဒူရ ပဋိစ္ဆန္တသဏှသုခုမဖြစ်သော ပစ္စုပ္ပန်ရူပါရုံ။ ဒိဗ္ဗသောတကြိယာ အဘိညာဉ်အားတတ်သော ဒူရပဋိစ္ဆန္တသဏှ သုခုမဖြစ်သောပစ္စုပ္ပန်သဒ္ဓါရုံ။ ဣဒ္ဓိဝိဓကြိယာအဘိညာဉ်အားတတ်သော ပါဒကဖြစ်သော ရူပါဝစရကြိယာ ပဉ္စမဇာနိ။ သတသဟဿာစသော နိမ္မိတရုပ်ဟုဆိုအပ် သော အာရုံ ၆-ပါး။ (စေတောပရိယကြတော့ကာစိတ် ၈၉-ခုထဲကဆိုင်ရာဖြစ်တဲ့ဝိပင်္က ကြိယာကိုဘဲယူရပါတယ်။ ကြိယာအဘိညာဉ် ပစ္စယုပ္ပန်နေခြင်းကြောင့် ကြည့်စရာမလိုတော့ ပါဘူး)။ စေတောပရိယကြိယာအဘိညာဉ် အားတတ်သော လွန်လေပြီးသော (၇) ရက်မှ စ၍ လာလတံ့သော (၇) ရက်တိုင်အောင်ကာလသုံးပါး၌တည်သော သူတပါးတို့၏ ဝိပင်္က စိတ်ဆတ္တိံသကြိယာစိတ်ဝိသ စေတသိက် အဋ္ဌတိံသဟု ဆိုအပ်သောဓမ္မာရုံ။ (ပုဗ္ဗေနိဝါသ ကြတော့ နိဗ္ဗာန်တိုင်အောင်ဘဲဆိုရပါတယ်။ အမည်အမျိုးစသောပညတ်ဟု ဆိုအပ်သောကို မဆိုရပါဘူး။ ပညတ်ကိုမဟောပါဘူး)။ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိကြိယာအဘိညာဉ်အားတတ် သော ပုဗ္ဗေနိဝုဋ္ဌဖြစ်သော ဝိပင်္ကစိတ်ဆတ္တိံသ ကြိယာစိတ်ဝိသ စေတသိက်အဋ္ဌတိံသ ရုပ် အဋ္ဌဝိသဟု ဆိုအပ်သော ခန္ဓာငါးပါး။ ထိုခန္ဓာငါးပါးမှ အစဉ်လျှောက်၍ သိအပ်သော နိဗ္ဗာန်ဟုဆိုအပ်သော အာရုံ ၆-ပါး။ (အနာဂတံသလဲ အတူတူပါတဲ)။ အနာဂတံသကြိယာ အဘိညာဉ်အားတတ်သော အနာဂတ်ဖြစ်သော ဝိပင်္ကစိတ်ဆတ္တိံသ ကြိယာစိတ်ဝိသ စေ တသိက် အဋ္ဌတိံသ ရုပ်အဋ္ဌဝိသဟု ဆိုအပ်သော ခန္ဓာငါးပါး။ ထိုခန္ဓာငါးပါးမှ အစဉ် လျှောက်၍ သိအပ်သောနိဗ္ဗာန်ဟုဆိုအပ်သော အာရုံ ၆-ပါး။ (အောက်ဆုံးကွက်ကြည့်လိုက် ရင် လောကုတ္တရာစိတ်ရှစ်ခုထဲမှာ ဖိုလ်ရှိပါတယ်။ ဒီဖိုလ်စိတ်ဟာ နိဗ္ဗာန် ကိုအာရုံပြုပါ တယ်) ဖိုလ်လေးခုအားတတ်သော နိဗ္ဗာန်ဟုဆိုအပ်သော ဓမ္မာရုံ-ဤအာရုံ ၆-ပါးပစ္စည်း တရားရ၏။

သမ္ပဒါန်ကိုတော့ခုနကအတိုင်းဆိုရမှာဖြစ်ခြင်းကြောင့် ခုနကအရကောက်ကိုပြန်ပြီး ကြည့်ပါ။ စာမျက်နှာ(၅)မှာရှိပါတယ်။ အဗျာကတဿ ဓမ္မဿဟူသော သမ္ပဒါန် ပုဒ်၏ အရကား ကာမဝိပင်္ကတေဝိသ၊ ကာမကြိယာဒကာဒသ၊ ဝိညာဏဉ္ဇာယတနကြိယာ၊ နေဝ သညာ နာသညာယတနကြိယာ၊ ဒိဗ္ဗစက္ခု ဒိဗ္ဗသောတ ဣဒ္ဓိဝိဓ စေတောပရိယ ပုဗ္ဗေနိဝါသာ နုဿတိ အနာဂတံသကြိယာအဘိညာဉ် ဖိုလ်လေးခု စေတသိက် ဆတ္တိံသ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။

ကရိုဏ်းရှစ် သို့ဆိုတာ အာရမ္မဏရှစ်မျိုးနဲ့ အကုန်လုံးဆိုင်ပါတယ်။ အဲဒီအာရမ္မဏ ရှစ်မျိုးကို သုဒ္ဓသင်္ချာခမ်းမှာ ကြည့်လိုက်စမ်းပါ။ (၁) ပစ္စည်းတွေပါလိမ့်မယ်။ (၁) ပစ္စည်းထဲက အာရမ္မဏတစ်ပစ္စည်းသည်သာလျှင် တပြိုင်နက်ရပါတယ်။ ကြွင်းကျန်တဲ့ (၇) ပစ္စည်းဟာ ယထာရဟဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီ (၁) ပစ္စည်းက အာရမ္မဏ၊ အာရမ္မဏာဓိပတိ။

ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေဇာတနိဿယ၊ အာရမ္မဏပုရေဇာတ၊ အာရမ္မဏပုရေဇာတ၊ ဝတ္ထာရမ္မဏ ပုရေဇာတပိပ္ပလုတ္တ၊ အာရမ္မဏပုရေဇာတတ္ထိ၊ အာရမ္မဏပုရေဇာတ အဝိဂတရယ်လို့ ရှိပါတယ်။ ဒါပေမယ့်လို့ ဒီမှာရှိတဲ့အတိုင်း ခပ်ကျဉ်းကျဉ်းဘဲဆိုလိုက်ပြပါစို့။

အာရမ္မဏပစ္စယေနဟူသော ကရိုဏ်းပါဠိ၏ အရကား တပြိုင်နက် ယထာရဟတတ် ကောင်းသော အာရမ္မဏ၊ အဓိပတိ၊ နိဿယ၊ ဥပနိဿယ၊ ပုရေဇာတ၊ ပိပ္ပလုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ-ဤရှစ်ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် အာရမ္မဏသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသရ၏။

အဗျာကတော ကုသလဿ

ပြီးတော့ အဗျာကတော ကုသလဿအတွက် ပါဠိလာပါလိမ့်မယ်။ စာမျက်နှာ(၉) မှာဘဲ ရှိပါတယ်။ အဗျာကတောဓမ္မော ကုသလဿ ဓမ္မဿအာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော၊ သေက္ခာဖလံပစ္စဝေက္ခန္တိ။ နိဗ္ဗာနံ ပစ္စဝေက္ခန္တိ၊ နိဗ္ဗာနံ ဝေါတြဘုဿ ဝေါဒါနဿ မဂ္ဂဿ အာရမ္မဏ ပစ္စယေနပစ္စယော။ သေက္ခာဝါပုထုဇ္ဇနာဝါ စက္ခု အနိဇ္ဇတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿန္တိ။ (သောတံနောက်မှာ-ပ-ကလေးထိုးထားပါတယ် ဒီ-ပ ကလေးဟာ အထက်ကဆိုခဲ့တဲ့ ယာနံ ဇိဝ္ဗံစသည်တွေကို အကုန်ဆိုပါတယ်)။ သောတံ ယာနံ ဇိဝ္ဗံကာယံ ရူပေသဒ္ဓေ ဝန္ဓေရသေ ဖေါဠဗ္ဗေ ဝတ္ထု ဝိပါကာဗျာကတေ ကြိယာဗျာကတေဓန္ဓေ အနိစ္စတော ဒုက္ခတောအနတ္တတော ဝိပဿန္တိ။ ဒိဗ္ဗေနစက္ခုနာ ရူပံပဿန္တိ ဒိဗ္ဗာယသောတဓာတုဿ သဒ္ဓံသုဏန္တိ။ စေတောပရိယဉာဏန ဝိပါကာဗျာကတေ ကြိယာဗျာကတစိတ္တဿ ဖေါဠဗ္ဗေဓန္ဓေအနန္တိ။ အဗျာကတောဓန္ဓာ ဣဒ္ဓိဝိဉာဏဿ စေတောပရိယဉာဏဿ ပုဗ္ဗေနိဝါ သာနုဿတိဉာဏဿ အနာဂတံသညာဏဿ အာရမ္မဏ ပစ္စယေနပစ္စယော။

စာမျက်နှာ(၅)မှာ အကောက်ရှိပါတယ်၊ အရဟတ္တဖိုလ်ကြည့်ပါဘယ်၊ ကုသလော ကုသလဿလုံးက အရဟတ္တမဂ်ကြည့်ပါတယ်။ တခုကြောင့်? ပစ္စယပွန်ဟာ ကုသိုလ်ဖြစ်နေ နဲ့ပါ။ သေက္ခပုထုဇဉ်တွေရဲ့ သန္တာန်မှာဖြစ်တဲ့ မဟာကုသိုလ်စိတ် ဝ-ခုဟာ အရဟတ္တ ဖိုလ် အရတ္တဖိုလ်ကို အာရုံမပြုနိုင်ပါဘူး။ တခုကြောင့်? သူတို့မရဘူး။ အာရုံပြုတယ်လို့ ဆို ဘာ မိမိတို့ရဲ့ဘဲ မဂ်ဖိုလ်ကိုသာ အာရုံပြုနိုင်ပါတယ်။ ပုထုဇဉ်တော့ ပြောစရာမရှိပါဘူး။ သေက္ခရဲ့သန္တာန်မှာဖြစ်တဲ့ မဟာကုသိုလ်တွေဟာ အရဟတ္တမဂ် အရဟတ္တဖိုလ်ကို အာရုံမပြု နိုင်ပါဘူး။ ဒီတော့ ကာမစိတ်စတုပညာသထဲက ကုသိုလ်ဟာ မဟာကုသိုလ်စိတ် ဝ-ခုရှိပါ တယ်။ ဝိညာဏဉာဏယတန နေဝသညာ နာသညာယတနတွေတော့ လုံးဝမရတော့ပါဘူး။ ကုသိုလ်ဖြစ်နေလို့ ဝိညာဏဉာဏယတန ကုသိုလ်က အာကာသာနဉာဏယတန ကြိယာကို အာရုံ မပြုပါဘူး။ နေဝသညာ နာသညာယတန ကုသိုလ်ကလဲ အာကိဉ္ဇညာဏယတန ကြိယာကို အာရုံ မပြုနိုင်ပါဘူး။ အဘိညာဉ်ခဏ်းမှာ ဒိဗ္ဗစက္ခု ဒိဗ္ဗသောတက ရုပ်တွေပါသဖြင့် အာရုံ ပြုပါတယ်။ ဣဒ္ဓိဝိဉာဏလဲ ပါဒကဖြစ်တဲ့ ရူပဝစရ ကြိယာ ပစ္စမဇာန်တွေကို အာရုံ မပြုပါဘူး။ သတသဟဿစတဲ့ နိမ္မိကရုပ်ကိုသာ အာရုံပြုပါလိမ့်မယ်၊ စေတောပရိယရပါ တယ်၊ ယထာကမ္မုပဂကိုလဲ ကုသိုလ်မဟုတ်ခြင်းကြောင့် မရပါဘူး။ ပုဗ္ဗနှင့် အနာဂတံသ ရပါတယ်၊ မဂ်လေးခုဟာလဲ နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုသဖြင့် ရပါတယ်။

အဗျာကတော ကုသလသန္တ အဗျာကတော ခမ္မောဟူသော ကတ္တာပုဒ်၏ အရ
ကား အရဟတ္တဖိုလ်ကြဉ်သော ဝိပင်္ဂါနိတ်ပဉ္စတိံသ ကြိယာစိတ်ဝိသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိံ
သ ရုပ်အဋ္ဌဝိသ နိဗ္ဗာန် ပစ္စည်းတရားရ၏။ ကုသလသ ခမ္မောဟူသော သမ္မဓါန်ပုဒ်၏ အရ
ကား မဟာကုသိုလ်စိတ် ၈-ခု၊ ဒိဗ္ဗစက္ခု၊ ဒိဗ္ဗသောတ ဣဒ္ဓိဝိခ စေတောပရိယ ပုဗ္ဗေနိဝါသာ
နုဿတိ အနာဂတံသ ကုသိုလ်အဘိညာဉ် မဂ်လေးခု စေတသိက်ဆတ္တိံသ ပစ္စယုပ္ပန်တရား
ရ၏။

တနည်းကားအရ ပစ္စယုပ္ပန်ကုသိုလ်လို ဆိုသဖြင့် ကုသိုလ်ဆိုင်ရာကို ရွေးရပါသည်။
ရွေးလိုက်တော့ စတုတ္ထအက္ခက်မှာ မဟာကုသိုလ်ရှိပါသည်။ ဤဏဝိပ္ပယုတ် ၄-ခု၊ ပစ္စည်း
ကတော့ လောကီဆိုင်ရာဖြစ်တဲ့ အဗျာကတော့ကိုယူရပါလိမ့်မယ်။

တနည်းကား

တနည်းကား မဟာကုသိုလ်ဤဏဝိပ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခုအားတတ်သောလောကီဝိပင်္ဂါ
မာတ္တိံသ ကြိယာစိတ်ဝိသ စေတသိက်ပဉ္စတိံသ ရုပ်အဋ္ဌဝိသဟု ဆိုအပ်သော အာရုံ ၆
ပါး။ မဟာကုသိုလ်ဤဏဝိပ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခုအားတတ်သော အရဟတ္တဖိုလ်ကြဉ်သော
ဝိပင်္ဂါနိတ်ပဉ္စတိံသ ကြိယာစိတ်ဝိသ စေတသိက်အဋ္ဌတိံသ ရုပ်အဋ္ဌဝိသ နိဗ္ဗာန်ဟုဆိုအပ်
သောအာရုံ ၆-ပါး။ (မနောဋ္ဌါ၊ ဣဒ္ဓိဝိခ၊ မဆိုင်ပါဘူး။ အဘိညာဉ်တွေရပါသည်။) ဒိဗ္ဗစက္ခု
ကုသိုလ်အဘိညာဉ်အားတတ်သော ဒုရ ပဋိစ္ဆန္တ သဏှ သုခုမဖြစ်သော ပစ္စုပ္ပန်ရူပါရုံ။ ဒိဗ္ဗ
သောတကုသိုလ်အဘိညာဉ် အားတတ်သော ဒုရ ပဋိစ္ဆန္တ သဏှ သုခုမဖြစ်သော ပစ္စုပ္ပန်သဒ္ဓါ
ရုံ။ (ဣဒ္ဓိဝိခကြံတော့ ပါဒကတွေနဲ့ မဆိုင်ပါဘူး။ သတသဟဿစတဲ့ နိမ္မိတရုပ်တရပါတော့
မယ်။) ဣဒ္ဓိဝိကုသိုလ်အဘိညာဉ် အားတတ်သော သဘသဟဿစသော နိမ္မိတရုပ်ဟုဆို
အပ်သော အာရုံ ၆-ပါး။ (စေတောပရိယ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိတွေမှာ အရဟတ္တဖိုလ်ကြဉ်
ပေးရပါလိမ့်မယ်။) စေတောပရိယ ကုသိုလ်အဘိညာဉ်အားတတ်သော လွန်လေပြီးသော
(၇)ရက်မှစ၍ လာလတံသော(၇)ရက်တိုင်အောင် ကာလသုံးပါး၌တည်သော သူတပါး
တို့၏အရဟတ္တဖိုလ်ကြဉ်သော ဝိပင်္ဂါနိတ်ပဉ္စတိံသ၊ ကြိယာစိတ်ဝိသ၊ စေတသိက်အဋ္ဌတိံ
သဟုဆိုအပ်သော ခမ္မာရုံ။ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ ကုသိုလ်အဘိညာဉ်အားတတ်သော ပုဗ္ဗ
နိဝုဋ္ဌဖြစ်သော အရဟတ္တဖိုလ်ကြဉ်သော ဝိပင်္ဂါနိတ်ပဉ္စတိံသ၊ ကြိယာစိတ်ဝိသ၊ စေတသိက်
အဋ္ဌတိံသ၊ ရုပ်အဋ္ဌဝိသဟုဆိုအပ်သော ခန္ဓာငါးပါး။ ထိုခန္ဓာငါးပါးမှ အစဉ်လျောက်၍
သိအပ်သော နိဗ္ဗာန်ဟုဆိုအပ်သော အာရုံ ၆-ပါး။ (ယထာကမ္မုပဂမရပါဘူး။) အနာဂတံသ
ကုသိုလ်အဘိညာဉ် အားတတ်သော အနာဂတ်ဖြစ်သော အရဟတ္တဖိုလ်ကြဉ်သော ဝိပင်္ဂါ
နိတ်ပဉ္စတိံသ၊ ကြိယာစိတ်ဝိသ၊ စေတသိက်အဋ္ဌတိံသ ရုပ်အဋ္ဌဝိသဟုဆိုအပ်သော ခန္ဓာ
ငါးပါး။ ထိုခန္ဓာငါးပါးမှ အစဉ်လျောက်၍ သိအပ်သော နိဗ္ဗာန်ဟုဆိုအပ်သော အာရုံ
၆-ပါး။ (အောက်ဆုံးလောကုတ္တရာက မဂ်ရပါသည်။) မဂ်လေးခုအားတတ်သော နိဗ္ဗာန်ဟု
ဆိုအပ်သော ခမ္မာရုံ ဤအာရုံ ၆-ပါးပစ္စည်းတရားရ၏။

သမ္မဒါန်ကို ခုနကအတိုင်း ဆိုရပါလိမ့်မယ်။ ကုသလသမ္မေဿဟူသော သမ္မဒါန် ပုဒ်၏အရကား မဟာကုသိုလ်စိတ်ရှစ်ခု၊ ဒိဗ္ဗစက္ခု၊ ဒိဗ္ဗသောတ၊ ဣန္ဒြိဝိစ၊ စေတောပရိယ၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ အနာဂတံသ ကုသိုလ်အဘိညာဉ် မဂ်လေးခု စေတသိက်အဋ္ဌတိံသ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။

ကရိုဏ်း(၀)ကလဲ ခုနကအတိုင်းဆိုရပါတယ်။ အာရမ္မဏပစ္စယေနဟူသော ကရိုဏ်း ပါဠိ၏အရကား တပြိုင်နက် ယထာရဟတတ်ကောင်းသော အာရမ္မဏ၊ အဓိပတိ၊ နိဿယ၊ ဥပနိဿယ၊ ပုရေဇာတ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ-ဤရှင်ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် အာရမ္မဏ သတ္တိဟု ဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသရ၏။

အဗျာကတော အကုသလဿ

နောက်ဆုံး အဗျာကတော အကုသလဿတခုတ်ကျန်ပါတော့တယ်။ အဗျာကတော ခန္ဓော အကုသလဿ ခန္ဓဿ အာရမ္မဏ ပစ္စယေန ပစ္စယော၊ စက္ခု အဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ၊ ဟံ အာရဗ္ဗ ရာဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဒိဋ္ဌိဥပ္ပဇ္ဇတိ ဝိစိကိန္နာဥပ္ပဇ္ဇတိ ဥဒ္ဓဗ္ဗံဥပ္ပဇ္ဇတိ ဒေါမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ သောတံ ဃာနံ ဇိဝံ ကာယံ ရူပေ သဒ္ဓေ ဝန္နေ ရသေ ဖောဋ္ဌဗ္ဗေဝတ္ထံ၊ ဒိပါကာဗျာကတော ဩယာဗျာကတေ ခန္ဓေ အဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ၊ ဟံ အာရဗ္ဗ ရာဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဒိဋ္ဌိဥပ္ပဇ္ဇတိ ဝိစိကိန္နာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဥဒ္ဓဗ္ဗံဥပ္ပဇ္ဇတိ ဒေါမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။

စာမျက်နှာ (ဗျ)မှာ အရကောက်ရှိပါတယ်။ ပစ္စယုပ္ပန်က အကုသိုလ်ဖြစ်ပါတယ်။ ပစ္စယုပ္ပန် အကုသိုလ်ဖြစ်သဖြင့် လောကီဆိုင်ရာဖြစ်တဲ့ အဗျာကတတွေကိုတဲ့ ကောက်ရပါတော့တယ်။

အဗျာကတော အကုသလဿ၌ အဗျာကတော ခန္ဓောဟူသော ကတ္တား ပုဒ်၏ အရကား လောကီဝိပါဂ်ဗာတ္ထိံသ၊ ဩယာဝိသ၊ စေတသိက်ပဋ္ဌတိံသ၊ ရုပ်အဋ္ဌာနီသပစ္စည်း တရားရ၏။ အကုသလဿ ခန္ဓဿဟူသော သမ္မဒါန် ပုဒ်၏ အရကား အကုသိုလ်ဒွါဒသ စေတသိက် သတ္တဝိသ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။

အာရမ္မဏ ပစ္စယေနဟူသော ကရိုဏ်း ပါဠိ၏ အရကား (ရှင်ပစ္စည်းအတူတူပါဘဲ) တပြိုင်နက် ယထာရဟ တတ်ကောင်းသောအာရမ္မဏ၊ အဓိပတိ၊ နိဿယ၊ ဥပနိဿယ၊ ပုရေဇာတ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ-ဤရှင်ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် အာရမ္မဏ သတ္တိဟု ဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသရ၏။

အာရမ္မဏပစ္စည်းအတွက် သင်္ချာ ၉ ချက် ပါဠိရော အရကောက်ပါကုန်သွားပါပြီ။

အဓိပ္ပာယ်

ယခုနောက်က ကျန်ခဲ့တဲ့ အဓိပ္ပာယ်တွေကိုဆက်ပြီး အဓိပ္ပာယ်ပြောပါမယ်။ အရင်အပတ်က- 'ဗျာနာဝုဋ္ဌဟိတွာ ဗျာနံပစ္စဝေက္ခတိ' ဘဲ ပြီးပါသေးတယ်။ ယခု သေက္ခာ ဝေါကြဘုံ ပစ္စဝေက္ခန္တိ။ 'သေက္ခာ ဝေါကြဘုံပစ္စဝေက္ခန္တိ' မှာ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တွေလို မဟုတ်နဲ့ ဆိုထားပါတယ်။ ဒီသေက္ခ ဟာ ဘယ် သေက္ခ လဲဆိုတော့ 'သောတာပန္နံသန္ဓာယဝုတ္တံ၊ သောဟိ ဝေါကြဘုံပစ္စဝေက္ခတိ' လို့ အဋ္ဌကထာက ဖွင့်ပါတယ်။ သေက္ခလို့ မဟုတ်နဲ့ ဆိုထားပေ။

တယ်လို့ သောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်ကိုသာ ရည်ရွယ်ပြီး ဟောပါတယ်တဲ့။ ဘာကြောင့်? သောတာပတ္တိမဂ္ဂဝိထိ ချကြည့်မယ်ဆိုရင် ဘဝင်္ဂစလန၊ ဘဝင်္ဂပစ္ဆေဒ၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇနိ၊ ပရိကံ၊ ဥပစာ၊ အနုလုံ၊ ဂေါတြဘူ၊ သောတာပတ္တိမဂ်ဇောတကြိမ်လို့ အဲဒီ သောတာပတ္တိမဂ်ရဲ့ ရှေ့မှာ ဂေါတြဘူစိတ်ရှိပါတယ်။ ဒါကြောင့် သေက္ခာအရ သောတာပန်ကိုယူပါ။

ပြီးတော့ “ဝေါဒါနံပစ္စဝေက္ခန္တိ”။ ဝေါဒါနံကြတော့ သကဒါဂါမိနဲ့ အနာဂါမိ ပုဂ္ဂိုလ်တွေကိုယူပါတဲ့။ ဒီပုဂ္ဂိုလ်တွေရဲ့ သန္တာန်မှာဖြစ်တဲ့ စိတ်ကြတော့ အင်မတန်တဖြူစင် သန့်ရှင်းနေခြင်းကြောင့် ဝေါဒါနံဆိုတဲ့ အမည်နဲ့ ဟောပါတယ်လို့ ဆိုတဲ့အကြောင်းကို အဋ္ဌကထာက “ဝေါဒါနန္တိဗျဒံပန သကဒါဂါမိ အနာဂါမိနော သန္တာယဝုတ္တံ၊ တေသဉ္စိ တံ စိတ္တံ ဝေါဒါနံနာမဟောတိ” လို့ မိန့်ပါတယ်။ ဂေါတြဘူဆိုတာတာလဲ၊ ဂေါတြဘူရဲ့ အကြောင်းကို ပဋိသန္တိဒါ မဂ်မှာ အကျယ်ဖွင့်ပြထားပါတယ်။ ဖွင့်ပြလိုက်တဲ့ ပရိယာယ် ပုဒ်တွေကလဲ အင်မတန်တဖြူစင်များပါတယ်။ အဲဒီထဲက တခု ၂ ခုလောက်ဘဲ ပြောပါမယ်။ ဂေါတြဘူလို့ ဆိုတာဟာ အပဖြစ်တဲ့ သင်္ခါရနိမိတ်မှ ထွက်မြောက်လွတ်ကင်းခြင်း၌ ဖြစ်တဲ့ ပညာ။ ဒီပညာဟာ ဘယ်လို ဂေါတြဘူ ဉာဏ်မည်သလဲ။ ဖြစ်ပေါ်ခြင်း ဖြစ်ပွားခြင်းကို လွှမ်းမိုးတတ်သောကြောင့်လဲ ဂေါတြဘူမည်တယ်။ သင်္ခါရနိမိတ်ကို လွှမ်းမိုးတတ်သော ကြောင့်လဲဘဲ ဂေါတြဘူမည်တယ်စသည်ဖြင့် ပေယျာလတွေနဲ့ တကွ ဂေါတြဘူမည်ကြောင်း ကို(၆၆)ပုဒ်ပြတယ်။ ဒီတော့ ဂေါတြဘူလို့ ဆိုတဲ့ အသံဟာ မဟဂ္ဂုတ်အတွက် ကာမအနွယ် ကို လွှမ်းမိုးနှိပ်စက်တတ်လို့ ဂေါတြဘူခေါ်ပါတယ်။ မဟဂ္ဂုတ်ဆိုတာ ရူပဈာန် အရူပဈာန် ဒီရှေ့မှာဖြစ်တဲ့ ဂေါတြဘူပါ။ အဲဒီရူပဈာန် အရူပဈာန်တွေကိုလဲ နည်းတူစွာ ဝိထိချ ကြည့်လိုက်ရင် ဘဝင်္ဂစလန၊ ဘဝင်္ဂပစ္ဆေဒ၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇနိ၊ ပရိကံ၊ ဥပစာ၊ အနုလုံ၊ ဂေါတြဘူ၊ ရူပါဝစရ ပထမဈာန် ဇောတကြိမ်စသည်ဖြင့် အားလုံးကုန် ဒီအတိုင်းဘဲသွား ပါတယ်။ ဒီဂေါတြဘူဆိုတာ ဈာန်ရတော့မယ်လို့ ဆိုရင် မိမိတို့ရဲ့ သန္တာန်မှာ ဖြစ်နေတဲ့ ကာမဆိုတဲ့ အနွယ်ကို လွှမ်းမိုးနှိပ်စက်တတ်လို့ ဂေါတြဘူခေါ်တယ်။

မဂ္ဂဝိထိရှေ့မှာဖြစ်တဲ့ ဂေါတြဘူကြတော့ သူကမဂ်ကို ရောက်တော့မယ်။ မဂ်ကို ရောက်ခဲ့လို့ရှိရင် ဒီပုဂ္ဂိုလ်ဟာ ဘာဖြစ်သွားမလဲ? အရိယာ ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်လွှားပါလိမ့်မယ်။ ဒီတော့ လောကုတ္တရာ သောတာပတ္တိမဂ်အတွက် ပုထုဇဉ် အနွယ်ကို လွှမ်းမိုး တိုက် ဖျက် တတ်လို့ ဂေါတြဘူရယ်လို့ခေါ်ပါတယ်။ အဲဒီဂေါတြဘူဟာ ခုနကပြောခဲ့တဲ့ ပဋိသန္တိဒါ မဂ်မှာ ဂေါတြဘူ(၁၀) ပါးပြပါတယ်။ ဂေါတြဘူ (၁၀) ပါးဆိုတာ ရူပဈာန် စတုက္က နည်းအားဖြင့် လေးပါး၊ အရူပဈာန်လေးပါးဆိုတော့ ရှစ်ပါးရှိပါတယ်။ အဲဒီ ရူပဈာန် အရူပဈာန်ရှစ်ပါးရဲ့ရှေ့မှာ ဂေါတြဘူရှိတယ်။ အဲဒီဂေါတြဘူဟာ သမထရဲ့ အစွမ်းအားဖြင့် ဖြစ်တဲ့ ဂေါတြဘူရှစ်ပါး။ ဝိပဿနာရဲ့ အစွမ်းအားဖြင့် မဂ်စိတ် ၄ ခုရှေ့မှာ ဂေါတြဘူ ရှိပါတယ်။ ဖလသမာပတ် ဖိုလ်ဆိုတဲ့ စိတ် ၄ ခုရှေ့မှာလဲဘဲ ဂေါတြဘူရှိပါတယ်။ ဖလ သမာပတ္တိမှာ ဂေါတြဘူဆိုတဲ့အသံနဲ့လှာပါတယ်။ အနုလုံဆိုတဲ့ အသံနဲ့မလှာဘူး။ ပြီးတော့ သုညတဝိဟာရ အကျိုးငှါ အနိမိတ္တဝိဟာရ သမာပတ်အကျိုးငှါလို့ ၂ ပါးထည့်လိုက်တော့ ဝိပဿနာဇောအားဖြင့် ၁၀ ပါးရှိပါတယ်။ ဒီတော့ ဂေါတြဘူသည် ၁၀ ပါးရှိပါတယ်။

အဲဒီ (၁၀) ပါးထဲက ကုသိုလ်ဆိုင်ရာဖြစ်တဲ့ ဂေါတြဘူက (၁၅) ပါးရှိပါတယ်။ (၁၅) ပါးဆိုတာ ခုနကပြောခဲ့တဲ့ မဟဂ္ဂုတ်ဆိုင်ရာကရှစ်ပါး၊ လောကုတ္တရာဆိုင်ရာက အရဟတ္တ ခိုင်းစဉ်လိုက်မယ်လို့ဆိုရင် အရဟတ္တမဂ်တိုင်အောင် (၇)ပါး။ အဲဒါကြောင့် (၁၅)ပါးရှိ ပါတယ်။ အကုသိုလ် ဂေါတြဘူရယ်လို့တော့ မရှိတော့ဘူး။ အများကတစ်ဖြစ်တဲ့ ဂေါတြ ဘူ ၃ ပါးကတော့ ခုနကပြောခဲ့တဲ့ အရဟတ္တခိုင်းဆိုင်ရာကတပါး သုညဘဝိဟာရသမာ ပတ်အကျိုး အနိဗ္ဗိတ္တဝိဟာရ သမာပတ်အကျိုး၄ပါးဖြစ်တဲ့ ဂေါတြဘူက နှစ်ပါး ဆိုတော့ အများကတစ်ဆိုင်ရာ ၃ ပါးရှိပါတယ်။ အဲဒီ (၁၅)ပါးသော ဂေါတြဘူထဲက နောက်ဆုံး ခိုင်းတဲ့ ဝိမောက္ခ ၃ ပါးရှိပါတယ်။ ဒီဝိမောက္ခ ၃ ပါးတွင် သမာပတ်ဖြစ်တဲ့ ဂေါတြဘူက လောကုတ္တရာဖြစ်တဲ့ ဝိမောက္ခ ၃ ပါးကို ပကတိပန်ဿယသတ္တိနဲ့ ကျေးဇူး ပြုပါတယ်။ ဝိပဿနာ ဂေါတြဘူကြတော့ အနန္တရ သမနန္တရ ဥပနိဿယ နတ္ထိ ဝိဂတလို့ ၅ ပစ္စယ သတ္တိနဲ့ ကျေးဇူးပြုပါတယ်။ အဲဒီဂေါတြဘူက နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုတဲ့အကြောင်းကို အများ ကတော့ ကုသလဿမှာ 'နိဗ္ဗာန် ဂေါတြဘူဿ အာရမ္မဏ ပစ္စယေန ပစ္စယော'လို့ ဟော ပါတယ်။ ဒီဂေါတြဘူဟာ အာဝဇ္ဇန်းမဟုတ်ပေဘယ်လို့ အာဝဇ္ဇန်း အရာမှာ တည်ပါ တယ်။ သောတာပတ္တိမဂ္ဂဝိထိမှာ ဂေါတြဘူဟာ အနုလုံတွေလို သင်္ခါရကို အာရုံ မပြုပါ တူး။ ပရိကံဥပစာ အနုလုံတိုင်အောင် တေဘူမက သင်္ခါရတရားတွေကို အာရုံပြုပါသေး တယ်။ ဂေါတြဘူကြတော့ ဒီတေဘူမက သင်္ခါရတွေကို အာရုံမပြုဘဲနဲ့ နိဗ္ဗာန်ကိုအာရုံပြုပါ တယ်။ နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုပြီးတဲ့နောက် ၎င်းဂေါတြဘူက မဂ်ကို အမှတ်သညာပေးပါတယ်။ မဂ်ကို အမှတ်သညာပေးတယ်လို့ ဆိုတာက မိမိသည်နိဗ္ဗာန်ကိုအာရုံပြုသလို မဂ်ကိုလဲအာရုံ ပြုသူ့ရာအတွက် အမှတ်သညာပေးပြီးတော့ ချုပ်သွားတယ်။ ချုပ်တယ်လို့ဆိုတာ ဂေါတြဘူရဲ့ အခြားခွဲ မှာမဂ်ရှိပါတယ်။ မဂ်အစရှိတဲ့နောက် စိတ်ပေါ်လာရင်ရှေးရှေးစိတ်တွေဟာအမြဲ ချုပ်ရပါတယ်။ ရှေးရှေးစိတ်တွေ မချုပ်ဘဲနဲ့ နောက်နောက်စိတ်တွေဟာ ပေါ်ပြီးမလာနိုင်ပါ တူး။ အဲဒါကိုအနန္တရပစ္စည်းကြတော့ ဘယ်နဲ့ဟောသလဲ။ "ဂေါတြဘူမဂ္ဂဿ အနန္တရ ပစ္စ ယေနပစ္စယော" လို့ဟောပါတယ်။ အဲဂေါတြဘူ ချုပ်သွားတော့ မဂ်ကလဲ မိမိရဲ့ရှေ့က ဂေါ ထြဘူပေးလိုက်တဲ့သညာကို မလွှတ်ဘဲနဲ့ ဘဝသံသရာမှာ တခါမှမဖောက်ထွင်းဘူးတဲ့ မခွဲစိတ် ဘူးတဲ့လောဘဆိုတဲ့ ဒေါသဆိုတဲ့ မောဟဆိုတဲ့ ကိလေသာတရားတွေကို ဖောက် ခွဲတယ်။ ခွဲစိတ်တယ် ပယ်တယ်။ ပါဠိဟောပုံက ပထမရှေးဦးစွာ ကာမဆိုင်ရာတွေကို ဟောပါတယ်။ နောက် မဟဂ္ဂုတ်ဆိုင်ရာ ဈာနာဝုဋ္ဌဟိတွာ ဈာန်တွေကို ဟောပါတယ်။ ဈာန်ကိုဟောပြီး တော့ မဂ်ကိုမဟောသေးဘဲနဲ့ ဂေါတြဘူကိုဟောတယ်။ ဒီဂေါတြဘူ ဝေါဒါနိကိုဟော ခြင်းကတော့ ၎င်းဂေါတြဘူ ဝေါဒါနိသည် မဂ္ဂဝိထိရဲ့ ရှေ့မှာနေ၍ နိဗ္ဗာန်ကိုအာရုံပြုလေ တော့ ဒီဂေါတြဘူစိတ် ဝေါဒါနိစိတ်ဟာ ကာမစိတ်ပင် ဖြစ်ငြားသော်လည်း ဈာန်စိတ် ထက် အာရုံပြုတဲ့နေရာဌာနမှာ အထက်တန်းကြပါတယ်။ မဟဂ္ဂုတ်ဈာန်တွေထဲက ရူပဈာန် တွေဟာ ဘာတွေကိုအာရုံပြုသလဲ? ပညတ်တွေကို အာရုံပြုပါတယ်။ အရူပ ဆိုင်ရာ ဖြစ်တဲ့ ဈာန်တွေကလဲ ပညတ်နဲ့ အာကာ၊ အာကီ ကုသိုလ်ကြိယာတွေကို အာရုံပြုပါတယ်။ ဒီတော့ ၎င်းဂေါတြဘူဟာ ကာမစိတ်ပင်ဖြစ်သော်ငြားလည်း မဟဂ္ဂုတ်ဈာန်တွေနဲ့ နှိုင်းယှဉ်လိုက်

တဲ့အခါမှာ အာရုံနေရာ၌ ဤဂေါတြဘူ ဝေါဒါနိတွေကသာပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဣာနာ ဝုဠဟိတောဈာန် ပစ္စဝေက္ခတိ-လို့ ဟောပြီးတဲ့နောက် ဂေါတြဘူဝေါဒါနိကိုဟောပါတယ်။

ဒါလောက်တောင် အစွမ်းသတ္တိရှိတဲ့ ဂေါတြဘူ၊ နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုနိုင်တဲ့ ဂေါတြဘူဟာ ပဋိသန္ဓေကျိုးများပေးမလားလို့ စင်းစားကြည့်လိုက်ရင် ပေးတယ် မပေးဘူးလို့ အထူးစင်းစားနေစရာမလိုဘူး။ ဂေါတြဘူအရကဘာလဲ ? သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့ သန္တာန်မှာ ဖြစ်တဲ့ မဟာကုသိုလ်ဉာဏ သမ္ပယုတ်စိတ် ၄ ခုတဲ့။ မဟာကုသိုလ်ဖြစ်ရင် ၎င်းမဟာကုသိုလ်ဟာ ဘာလုပ်ရမလဲ ? ပဋိသန္ဓေကျိုး ဧကန်ပေးရမယ်။ အဲဒီလို ပဋိသန္ဓေကျိုးပေးကြောင်းကို ပဋ္ဌာန်း ပရိတ္တာရမ္မဏတိက်မှာ “အပ္ပမာဏာရမ္မဏော ဓမ္မော ပရိတ္တာရမ္မဏဿ ဓမ္မဿ ကမ္မ ပစ္စယေန ပစ္စယော။ နာနာက္ခဏိကာ အပ္ပမာဏာရမ္မဏာစေတနာ ဝိပါကာနံ ပရိတ္တာရမ္မဏာနံ ခန္ဓာနံ ကမ္မပစ္စယေန ပစ္စယော” လို့ ဟောပါတယ်။ ဒီမှာလဲ နာနာက္ခဏိကဖြစ်တဲ့ စေတနာပါ။ ဝိပါကာနံ ပရိတ္တာရမ္မဏာနံ ခန္ဓာနံ အရ အဟိတ်ကုသလဝိပါက် ၈ ခုရယ် မဟာဝိပါက် ၈ ခုရယ်လို့ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရပါတယ်။ မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ်မှာရှိတဲ့ စေတနာဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒါကို အဋ္ဌကထာက ဘယ်နဲ့ဖွင့်သလဲလို့ ဆိုတော့ “အပ္ပမာဏာရမ္မဏာ စေတနာတိ သေက္ခာနံ ဂေါတြဘူစေတနာ”။ အပ္ပမာဏာ စေတနာလို့ ဆိုတာ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တွေရဲ့ ဂေါတြဘူစေတနာတဲ့။ “ပစ္စဝေက္ခဏာ စေတနာတိ ပိဝတ္ထုဝဋ္ဌတိ” ပစ္စဝေက္ခဏာ စေတနာလို့လဲ ဆိုနိုင်ပါတယ်တဲ့။ ပစ္စဝေက္ခဏာ စေတနာလို့ ဆိုတော့ နောက်ပိုင်းမှာ ပစ္စဝေက္ခဏာဝိထိ တွေလာပါလိမ့်မယ်။ ပစ္စယုပ္ပန်အတွက် “ဝိပါကာနံ ပရိတ္တာရမ္မဏာနန္တိ ပဋိသန္ဓိယံ ကမ္မံ အာရမ္မဏံကတွာ ပဝတ္ထေ စက္ခုဝိညာဏာ ဒိဝသေန ရူပါဒိအာရမ္မဏံ တဒါရမ္မဏဝသေန ဇဝနေနဂဟိတ ပရိတ္တာရမ္မဏဉ္စ အာရမ္မဏံကတွာ ဥပ္ပန္နာနံ” ဆိုတော့ ဝိပါကာနံ ခန္ဓာနံ အရပဋိသန္ဓေအခါမှာ ဒီပရိတ္တာရမ္မဏဉ္စ အာရမ္မဏံ စိတ်ဟာ ဘယ်သူ့ အာရုံပြုမလဲ ? ကံကို အာရုံပြုပြီးဖြစ်တယ်။ ပဝတ္ထိအခါကြတော့ စက္ခုဝိညာဉ်အစွမ်းအားဖြင့် ရူပါရုံအစရှိသည်တွေကို အာရုံပြုမယ်။ မဟာဝိပါက်တွေပါနေပါတယ်။ တဒါရုံကိစ္စတတ်တဲ့အခါ ဇောယူတဲ့ ကာမဖြစ်တဲ့အာရုံကို အာရုံပြုပြီးဖြစ်ပါတယ်တဲ့။ အချို့ပုဂ္ဂိုလ်တွေက ဂေါတြဘူစိတ်ဟာ ပဋိသန္ဓေကျိုးမပေးနိုင်ဘူးလို့ ပြောခဲ့လို့ရှိရင် ယခုပဋ္ဌာန်းပါဠိတော် ပရိတ္တာရမ္မဏတိက်မှာ ဟောထားတဲ့သုတ်နဲ့ တားမြစ်လိုက်တာပေါ့လို့ဆိုတဲ့အကြောင်းကို “ယေပနဂေါတြဘူစိတ္တေန နတ္ထိပဋိသန္ဓိတိဝဒန္တိ-တေဣမိနာသုတ္တေန ပဋိသေစေတဗ္ဗာ” လို့ ဆိုပါတဲ့။ အဲဒါကဂေါတြဘူအကြောင်း။ ဝေါဒါနိ (၁၃) ပါးကို တော့ လိုခြင်လျှင်ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်မှာကြည့်ကြပါတော့။

နောက်အပိုဒ်ကလေးက “သေက္ခာမဂ္ဂါဝုဠဟိတော မဂ္ဂံ ပစ္စဝေက္ခန္တိ”။ ဒီကြတော့ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်ဟာ သောတာပန် သကဒါဂါမ် အနာဂါမ်သုံးမျိုး ယူရပါတယ်။ မဂ္ဂါအရ အောက်မဂ်ကို ယူရပါတယ်။ ဝုဠဟိတောကြတော့ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ မဂ်မှ ထတယ်။ ထတယ်လို့ဆိုတာ ဘယ်လိုထသလဲ ? ခုနကပြောတဲ့ မဂ္ဂဝိထိမှာ ဘဝဂံ စလန၊ ဘဝဂံ ပစ္စေဒ၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ ပရိကံ၊ ဥပစာ၊ အနုလုံ၊ ဂေါတြဘူ၊ မဂ်ဇောတကြိမ်၊ ဖိုလ်

စော ၂ ခြံ ၃ ခြံ။ ထိုနောင်တိတိတ် တဝင်အများ ဆိုစိစိ ဂုပါတယ်။ အဲဒီလိုစိစိ ဖြစ်လာတော့ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ မဂ်ရဘယ်၊ မဂ်ရတယ်ဆိုတာ ယခုချွဲတဲ့ ဒီထိဖြစ် တယ်။ အဲဒီမဂ်ရဲ့ နောင်မှာ မိုလ်ဂိုပါတယ်၊ မိုလ်ပြီးတော့ တဝင်ဂိုပါတယ်။ အဲဒီမဂ်မိုလ် တဝင်တွေကို လွန်မြောက်ပြီးတဲ့နောက်မှ ပစ္စဝေက္ခန္တိ လို့ ဆိုသဖြင့် ပစ္စဝေက္ခကာ ဇောဒီ ထိ ကြွလာပါတယ်။ ကြတော့ ဒီဒီသည် မည်သည့်မဂ်ကို ရတယ်လို့ဆိုတာ ဒီမဂ်ကိုဆင် ခြင်ဆို့ရာအတွက် ထတာကိုပင်လျှင် မဂ္ဂါဂုဋ္ဌဟိတွာလို့ ဆိုပါတယ်။ မဂ်သက်သက်ကတော့ ကယ်နည်းနဲ့မှ ထမူဆင်ခြင်မှုမဖြစ် နိုင် ပါဘူး။ ဘာ့ကြောင့်? စိတ္တ နိယာမ ဓမ္မတာ ရဲ့ သဘောအားဖြင့် မဂ်စိတ် ဥပါဒ်ပြီးတဲ့နောက် ချက်ခြင်း မိုလ်စိတ်လိုက်ပြီး လာပါတယ်။ နောက်ပစ္စဝေက္ခကာဒီထိဖြစ်တာကို “သေက္ခာမဂ္ဂဂုဋ္ဌဟိတွာမဂ္ဂပစ္စဝေက္ခန္တိ” လို့ ဆိုပါတယ်။

ဒီတော့ မဂ်ရဆိုရာအတွက် ဘာလုပ်ရမလဲ? မဂ်ရဆိုရာအတွက် ဘာတွေ လုပ်ရ မလဲဆိုတာကို ပြောရမှာ တော်တော်ကလေး ကျယ်ပါလိမ့်မယ်။ “သဗ္ဗေသင်္ခါရာ အနိစ္စာ သဗ္ဗေသင်္ခါရာဒုက္ခာ သဗ္ဗေဓမ္မာအနတ္တာ” စသည်ဖြင့် တေဘူမက သင်္ခါရတွေရဲ့ အနိစ္စ ဖြစ်ပုံ ဒုက္ခဖြစ်ပုံ အနတ္တဖြစ်ပုံတွေကို စီးဖြန်းရတယ်။ ဒီနေရာမှာ တခုဝင်းစားစရာကို ပြော ပြ ဖယ်၊ သဗ္ဗေသင်္ခါရာ အနိစ္စာ သဗ္ဗေသင်္ခါရာ ဒုက္ခာဆိုတဲ့ နေရာဌာနမှာ နိဗ္ဗာန် နာမပညတ်က ကြွင်းကျန်တဲ့ သင်္ခါရတရားဟူသမျှဟာ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တပါ။ သဗ္ဗေဓမ္မာ အနတ္တာကြ တော့ သင်္ခါရတရားဟူသမျှနဲ့ တကွ နိဗ္ဗာန်ပညတ်တွေကိုပါ အနတ္တရယ်လို့ ယူ ရတယ်။ အဲဒီနိဗ္ဗာန်နဲ့ ပညတ် အနတ္တယူပုံကို ဝိနည်းပရိဝါပါဠိတော်မှာ “အနိစ္စာသဗ္ဗေသင်္ခါရာ၊ ဒုက္ခာနတ္တာစ သင်္ခါတာ၊ နိဗ္ဗာနဉ္စေ ပညတ္တိ၊ အနတ္တာ ဣဘိနိစ္ဆယာ၊ ဗုဒ္ဓစန္ဒေ အနုပုန္ဒေ၊ ဗုဒ္ဓါဒိစ္စေ အနုဂ္ဂတေ၊ တေသံသဘာဝဓမ္မာနံ၊ နာမ မတ္တံန နာယတိ” နိဗ္ဗာန်နဲ့ ပညတ် အနတ္တမည်တယ်။ ဒါပေတဲ့ နိဗ္ဗာန်ဟာ အနိစ္စမဟုတ်ဘူး။ နိစ္စတရား၊ အမြဲ ထင်ရှား ရှိ နေ တာ။ ဒုက္ခတရားမဟုတ်ဘူး။ သုခတရား၊ နိဗ္ဗာန်ရဲ့ လက္ခဏာဟာ အမြဲသန္တိ သုခလို့ ဆို တော့ အင်မတန်ငြိမ်းချမ်းတဲ့ ချမ်းသာရှိနေသဖြင့် နိဗ္ဗာန်ဟာ နိစ္စ တရား သုခ တရား ဖြစ် တယ်။ ဒါပေတဲ့ အတ္တတော့ မဟုတ်ဘူး။ အနတ္တတရားပါ။

ယခုပြောခဲ့တဲ့ လက္ခဏာရေးသုံးပါးကို ဆင်ခြင်တဲ့ နေရာဌာနမှာ သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ အနိစ္စာ စသည်ဖြင့် ဆင်ခြင်ရမယ်လို့ဆိုတော့ သဗ္ဗေဓမ္မာ အနတ္တာအရ နိဗ္ဗာန်နဲ့ ပညတ် ပါမနေဘူးလား။ သဗ္ဗေဓမ္မာ အနတ္တာလို့ သက်သက်ဆိုရင်တော့ နိဗ္ဗာန်နဲ့ ပညတ် ဟာ ခုနက ပြော ခဲ့ တဲ့ အတိုင်း ပါလိမ့်မယ်။ ဓမ္မပဒ အဋ္ဌကထာများကြတော့ “သဗ္ဗေသင်္ခါရာ အနိစ္စာတိ၊ ယဒါပညာယ ပဿတိ၊ အထနိဗ္ဗိန္ဒတိဒုက္ခေ၊ ဧသမဂ္ဂေါ ဝိသုဒ္ဓိယာ” လို့ ဟော တယ်။ ထိုနည်း တူ စွာ ဒုက္ခ အနတ္တကိုလဲ ဒီလိုဘဲဟောတယ်။ “သဗ္ဗေဓမ္မာ အနတ္တာတိ ယဒါပညာယ ပဿတိ” ကို အဋ္ဌကထာက ဘယ်လိုဖွင့်ထား သလဲ ဆို တော့ “သဗ္ဗေ ဓမ္မာ အနတ္တာတိ ပဉ္စက္ခန္ဓာ ဧဝအဓိပ္ပေတာ” တဲ့။ ဒီလိုဖွင့်ပြတော့ “သဗ္ဗေဓမ္မာ အနတ္တာ” အရ ဘာယူရမလဲ၊ တေဘူမက ခန္ဓာတွေကိုဘဲ ယူရမယ်။ ဘာ့ကြောင့်? ယဒါပညာယ ပဿတိ ဆိုတော့ ဝိပဿနာရှုရမှာကိုး-ဝိပဿနာ ရှုရမှာဖြစ်ခြင်းကြောင့် သဗ္ဗေဓမ္မာ အနတ္တာလို့ဘဲ

ဆိုပြီးတော့ မိမိရဲ့ သန္တာန်ထဲက တောဘူမက သင်္ခါရ ရုပ်နာမ်တွေကိုသာ နှလုံးသွင်းရမယ်။ ရှုဆင်ခြင်ရမယ်။ ဘာကြောင့်? တောဘူမက ရုပ်နာမ်တွေသာ ဝိပဿနာရဲ့ အာရုံဖြစ်တယ်။ နိဗ္ဗာန်နဲ့ ပညတ်တာ ဝိပဿနာရဲ့ အာရုံမဟုတ်ဘူး။ ဒါကြောင့် သဗ္ဗေဓမ္မာ အနတ္တာလို သာမည ဟောထားပြီးတော့ ၎င်းကို ဝိပဿနာ ရှုမယ်ဆိုရင် တောဘူမက တရားတွေကိုသာ ယူရပါတယ်တဲ့။

ဒီတော့သဗ္ဗေသင်္ခါရာအနိစ္စာ ဒုက္ခာ အနတ္တာလို ဝိပဿနာရှုတဲ့အခါမှာ ရှုတဲ့ပုဂ္ဂိုလ် တိုင်းမင်္ဂတွေရမလား? ပဋ္ဌာန်းကတော့ မင်္ဂရပြီးတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေကို ပြောနေပါတယ်။ မင်္ဂရ ဘယ်ဆိုတာ ဘုန်းကြီးများအနေအားဖြင့် လွယ်ကူတယ်ရယ်လို့ မပြောလိုဘူး။ ဘာဖြစ်လို့ သဲလို့ ဆိုတော့ အနမတဂ္ဂသံသရာကစ၍ ယနေ့ထက်တိုင်အောင် မင်္ဂရတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေ အ သင်္ချေအနန္တရှိပြီးနေပါတယ်။ ပြီးတော့ဒီမင်္ဂရမှုတွေဟာ ပါရမီနဲ့ဆက်စပ်တယ်။ ပါရမီဆို တာကလဲ တခြားမဟုတ်ဘူး။ ဒီရိယပညာစတဲ့ ဣန္ဒြေတွေရဲ့ ရင့်ကျက်မှုတဲ့။ ဒီဒီရိယပညာ စတဲ့ ဣန္ဒြေတွေမရင့်ကျက်ခဲ့လို့ ရှိရင် ဒီပုဂ္ဂိုလ်ဟာဘယ်နည်းနဲ့မှ မင်္ဂရပါဘူး။ ပါရမီမပြည့် သေးခဲ့လို့ ရှိရင် ဘယ်နည်းနဲ့မှမရဘူး။

ဒီတော့ဒီပါရမီရဲ့ အကြောင်းကို နဲ့နဲ့ပြောပြပါမယ်။ သာမညဖလသုတ်အဋ္ဌကထာ များမှာ မဟာသီဝမထေရ်ကြီးရဲ့ အကြောင်းကို ရေးထားပါတယ်။ မဟာသီဝမထေရ်လို့ ဆိုတာ ဂိုဏ်း (၂၀) ဂိုဏ်းရဲ့ ဆရာကြီးဖြစ်ပါတယ်။ သူကိုယ်တိုင်က ပုထုဇဉ်ဖြစ်နေပေတဲ့ သူ့မှာရဟန္တာဖြစ်နေတဲ့ တပည့်ပေါင်းသုံးသောင်းရှိတယ်။ ရဟန္တာဖြစ်တဲ့ တပည့်တွေက ဘယ်နဲ့လဲ ငါတို့တော့ကိစ္စပြီးပြီ၊ ငါတို့ရဲ့ ဆရာဖြစ်တဲ့ မဟာသီဝမထေရ်ကြီးသည်ကား ရဟန်းတို့ကိစ္စပြီးလေပြီလောရယ်လို့ (အကျဉ်းချုပ်ကလေးဘဲပြောမယ်) ဆင်ခြင်တဲ့ အခါ မှာမပြီးသေးကြောင်းသိတော့မှ တပည့်များသူ့ ဆီလာပြီး ပြဿနာတွေဘာတွေမေး။ ပေး တော့မှ သတိရပြီး ကိုင်းငါသွားပြီးတရားအားထုတ်လေဦးမှတဲ့။ ငါတရားအားထုတ်လိုက် ခဲ့လို့ရှိရင် ၂-ရက် ၃-ရက်နဲ့ ရဟန္တာဖြစ်မှာဘဲလို့ ထင်ပြီး သူရဲ့ တပည့်တွေကိုတောင်မှ မပန်ကြားဘဲနဲ့ တောထွက်ပီးအားထုတ်တယ်။ ဘယ်လောက်အားထုတ်ရသလဲ၊ အနှစ် ၃၀ ဘိုင်တိုင်အားထုတ်ရတယ်။ မိမိရဲ့ ရည်ရွယ်ချက်က ၂-ရက် ၃-ရက်နဲ့ ရဟန္တာဖြစ်လိမ့်မယ် လို့ ထင်တယ်။ ဒါပေတဲ့ တနှစ် - ဝိသုဒ္ဓိပဝါရဏာပြုမယ်။ ဝိသုဒ္ဓိပဝါရဏာလို့ ဆိုတာ ကိ လေသာကင်းစင်တဲ့ရဟန္တာတို့ရဲ့ ပဝါရဏာမျိုးကို ဝိသုဒ္ဓိပဝါရဏာလို့ ဆိုတယ်။ နောက် ဘနှစ်ဆက်ပြီး အားထုတ်လိုက်တယ်။ မရဘူး။ ဒီလိုဘဲဆက်ဆက်ပြီး အားထုတ်လိုက်တာ ၂၉-နှစ်ရောက်လာတယ်။ ခြေထောက်လဲမဆေးဘူး၊ မအိပ်ဘူး၊ စင်္ကြံသွားလိုက် ထိုင်လိုက် နဲ့ ပြင်းပြင်းထန်ထန်ကြီး အားထုတ်လိုက်တာ ၂၉-နှစ်ရောက်လာတယ်။ ၂၉-နှစ်မြောက်မှာ လဲမရဘူး။ ငိုတယ်။ ငိုတော့သူရဲဂူဝစောင့်တဲ့ နတ်သမီးကငိုပြတယ်။ ငိုတော့ ဟဲ့နင်ဘယ်သူ လဲလို့ မေးတော့၊ နတ်သမီးလို့ ပြောတယ်။ ဘာဖြစ်လို့ ငိုသလဲမေးတော့ - ဩရှင်ငိုလို့ များ မင်္ဂဖိုလ်ရမလားလို့ ငိုစမ်းကြည့်တာဘဲလို့ ပြောတယ်။ ဒါနဲ့ သတိသံဝေဂ ရခါထိပ်လန့်ပြီး အားထုတ်လိုက်တော့မှ နှစ်ပေါင်း ၃၀-မြောက်မှာမှသာ ရဟန္တာဖြစ်သွားတယ်။

အသံဖမ်း ပဋ္ဌာန်း၊ ဝိသုဒ္ဓိကျမ်း

ဒါဒါကိုရိုကာကဘယ့်နဲ့ ပြသလဲဆိုတော့ “ဧတ္ထကံကာလံ ဝိပဿနာယသုခိ ဣဘာဝ
ဘော ဣဏဿပရိပါကံဂဘတ္တာ”၊ ဒါလောက်အားထုတ်မှသာလေ့ကျက်မှု ဝိပဿနာ
အတွက် ရင့်ကျက်မယ်။ သူ့ရဲ့ဥဏ် သူ့ရဲ့ ပါရမီ သူ့ရဲ့ ပညာစတဲ့ဣန္ဒြေတွေဟာလဲ ရင့်ကျက်
ခြင်းရောက်မှာမို့လို့တဲ့။ နှစ်ပေါင်း ၃၀-တိုင်တိုင်အားထုတ်ရတယ်။ ဒီတော့ဘာကိုဆိုလို
သလဲဆိုရင် ပုဂ္ဂိုလ်တယောက်ဟာ ၁၀-နှစ်အားထုတ်မှ မဂ်ရမယ်ဆိုရင် ဒီပုဂ္ဂိုလ်ဟာ ၉-နှစ်
အားထုတ်ပြီး “ငါဒါလောက်အားထုတ်ပေတဲ့ မရတော့ပါဘူး” ဆိုပြီး လက်လွှတ်ပစ်လိုက်
ရင် တနှစ်လို့နေသေးတဲ့အတွက် ဒီပုဂ္ဂိုလ်ဟာမဂ်ဖိုလ်ကိုမရပါဘူး။ ဘာဖြစ်လို့? သူ့ရဲ့ ပါရ
မီကိုက ၁၀-နှစ်တိုင်တိုင်အားထုတ်မှရမဲ့ ပါရမီမျိုးဖြစ်ပါတယ်။

ပြီးတော့ရှင်အာနန္ဒာ။ အရှင်အာနန္ဒာဆိုတာ မြတ်စွာဘုရားရှင်ရဲ့ ညီဘက်လဲဖြစ်
တယ်။ အလုပ်အကျွေးလဲဖြစ်တယ်။ ဧတဒဂ်တွေလဲ ရထားတာလဲမနဲ့ဘူး။ ဒါပေမဲ့ ရှင်အာ
နန္ဒာကိုမြတ်စွာဘုရားက မိမိသက်တော်ထင်ရှားရှိစဉ် ရဟန္တာဖြစ်အောင် လုပ်ပေးဘို့မစွမ်း
နိုင်ဘူး။ ရှင်အာနန္ဒာကကော ရဟန္တာမဖြစ်ခြင်ဘူးလား။ ဖြစ်ခြင်လိုက်တာမှသရေရိနေတာ
တဲ့။ သံယုတ်မှာ အခြားရဟန်းတွေက ဘုရားထံသာပြီး ကမ္မဋ္ဌာန်းတောင်းတယ်။ တောင်း
သွားပြီးအားထုတ်တယ်။ ချက်ခြင်းရဟန္တာဖြစ်သွားကြတယ်။ ချက်ခြင်းရဟန္တာဖြစ်တဲ့ အခါ
“ဒိဏာမေဇာတိ - ဝုသိတံဗြဟ္မစရိယံ - ကတံကရဏီယံ - နာပရံဣတ္ထတ္တယာတိပဇာနာမိ”
ရယ်လို့ ရဟန္တာဖြစ်ကြောင်း ဘုရားလာလာလျှောက်ကြတယ်။ သူကမြတ်စွာဘုရားအနား
မှာရှိလေတော့ဘယ်နှယ်လဲ တယ်မြန်ပါကလားလို့ သရေကြပြီး ငါလဲသူ့လိုရဟန္တာ
ဖြစ်အောင် အားထုတ်မှဘဲရယ်လို့ မြတ်စွာဘုရားရှင်ထံကပ်ပြီး ကမ္မဋ္ဌာန်းတောင်းတယ်။
မြတ်စွာဘုရားရှင်ကလဲ သူကျေနပ်ပါစေတော့လို့ ဆိုပြီး “ရူပံအာနန္ဒ နိစ္စံဝါ အနိစ္စံဝါတိ၊
အနိစ္စံဘန္တေ ယံပနာနိစ္စံ၊ ဒုက္ခံဝါတံသုခံဝါတိ၊ ဒုက္ခံဘန္တေ ယံပနာနိစ္စံဒုက္ခံဝါပရိဏာမဓမ္မံ၊
တဏှံနုလံသမုနံပဿိတုံ၊ ဧတံမမ၊ ဧသောဟမသ္မိ၊ ဧသောမေအတ္တာတိ၊ နောဗဟဘံဘန္တေ”
လို့ မေးဖြေပြီး ခန္ဓာငါးပါးရဲ့ အနိစ္စဒုက္ခအနတ္တဖြစ်ပုံတွေကို ဟောလိုက်တယ်။ အရှင်အာ
နန္ဒာလဲသွားပြီးအားထုတ်-မရရှာဘူး။ ဘာကြောင့်? ပါရမီမပြည့်သေးလို့။ ပါရမီမပြည့်
သေးတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေကို မြတ်စွာဘုရားရှင်က တယ်နည်းနဲ့မှ မဂ်ရအောင် ဖိုလ်ရအောင်မစွမ်း
ဆောင်နိုင်ပါဘူး။

ဒါဒါအရှင်အာနန္ဒာကို ပရိနိဗ္ဗာန သုတ် များ ကြတော့ “ကဘပုညောသိ အာနန္ဒ”
စသည်ဖြင့် မြတ်စွာဘုရား ရှင်ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုခါနီးမှာ အားပေးပါတယ်။ “ချစ်သား အာနန္ဒာ
သင်သည်ကား ကမ္ဘာတသိန်းကာလပတ်လုံး ဆုတောင်းမှုပြည့်စုံသာခဲ့တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်တယ်။
ချစ်သား အာနန္ဒာ သင်သည် ကမ္မဋ္ဌာန်းကိုလွှတ်ပြီး မေ့မေ့လျော့လျော့ကော့မနေနဲ့ ကြိုးစား
အားထုတ်ရင် လျှင်မြန်စွာ အာသဝေါကင်းတဲ့ ရဟန္တာဖြစ်ပါလိမ့်မယ်” လို့ မိန့်တော်မူ
တယ်။ ပဌမ သံဂါယနာတင်မဲ့ အချိန်ကာလ နီးကပ်ခါမှသာ အရှင်အာနန္ဒာ ရဟန္တာ
ဖြစ်သွားပါတယ်။ ဒါလဲပါရမီပါးတဲ့။

ပြီးတော့ ဥပရိပဏ္ဏာသ အာနာပါနသုတ်ကြတော့ မြတ်စွာဘုရားရှင်များ သီတင်းကျွတ်လပြည့်နေ့မှာ ပဝါရဏာပြုပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ မြတ်စွာဘုရားရှင်ရဲ့ အထံမှာ တရားအားထုတ်ပြီးနေကြတဲ့ ရဟန်းပုဂ္ဂိုလ်တွေရဲ့ သမထဝိပဿနာ နုနေးသေးမယ် သူတို့ရဲ့ ပါရမီကလဲဘဲ မရင့်ကျက်သေးဘူးဆိုရင် ဒီပဝါရဏာကို သီတင်းကျွတ်လပြည့်နေ့မှာ မပြုဘဲနဲ့ တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်နေ့ကို ရွှေ့လိုက်တယ်။ ရွှေ့ပြီး မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ဆိုင်းငံ့ပြီးနေတယ်။ ဒေသစာရီလဲမကြာဘူး၊ တပါးတခြားသော အရပ်က ရဟန်းတွေလဲမလာစေရဘူး။ ဒါဘာကြောင့်? ရဟန်းတွေရဲ့ သမထဝိပဿနာနုသေးလို့ ငံ့လင့်တော်မူတာဖြစ်တယ်။ အဲဒါကို “ဘဂဝါဝိ တဒါ ဘိက္ခုနံ ဖိတ္တာစာရံ ပရိဝိမံသန္တော သမထဝိဿနာနံ တရုဏဘာဝံဥတွာ” စသည်ဖြင့် အဋ္ဌကထာက ပြပါတယ်။

ပြီးတော့ မာဟိယသုတ်မှာလဲ ပြပါသေးတယ်။ မာဟိယဆိုတာ ဒိပ္ပါဘိည ဧတဒဂ်ရ ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဒီမာဟိယကိုလဲ ပါရမီမပြည့်သေးလို့ ဣန္ဒြေမရင့်ကျက်သေးလို့ စောင့်နေပါတယ်။ ဘုရား တရားမဟောဘူး။ မာဟိယဆိုတာ အင်မတန်ဝေးလံတဲ့ သုပ္ပါရက ဆိပ်ကမ်းခရီးကလာတယ်။ မိမိသေရမဲ့ ဘေးကိုမြင်ပြီးတော့ မြတ်စွာဘုရားရှင်ထံကို ယူဇနာနှစ်ထောင်ဝေးတဲ့ ခရီးကလာတယ်။ ဒီအခါမှာ မာဟိယက လမ်းမှာရှိသေးတယ်။ ကျောင်းရောက်ခါနီးနေပြီ။ ဒါပေမဲ့ သူ့မှာ ပညာစတဲ့ ဣန္ဒြေတွေက မရင့်ကျက်သေးတော့ ဘုရားက တရားမဟောသေးဘဲနဲ့ ဘာလုပ်သလဲ။ ‘ဆွမ်းခံထွက်သွားတယ်။’ “ဘဂဝါဝိ မာဟိယဿ အာဂမနံဥတွာ နတာဝဿ ဣန္ဒြိယာနိ ပရိပိကံ ဂတာနိ။ ခဏန္တရေ ပနပရိပိကံ ဂမိဿတိ တဿဣန္ဒြိယာနံ ပရိပိကံ အာဂမယမာနော မဟာဘိက္ခု သံဃပရိဉာတော ဟသ္မိ ခဏေ သာဝတ္ထိ ပိဏ္ဍာယ ပါဝိသိ။” မြတ်စွာဘုရားရှင်က မာဟိယသာမှာ ကိုသိတယ်။ သိပေတယ်လို့ မာဟိယရဲ့ ဣန္ဒြေရင့်ကျက်ခြင်းသို့ မရောက်သေးဘူး။ ခဏနေရင်တော့ ဣန္ဒြေရင့်ကျက်ခြင်းသို့ ရောက်သိမ့်မယ်လို့ မာဟိယရဲ့ ဣန္ဒြေရင့်ကျက်ခြင်းကို ငံ့လင့်တော်မူပြီး များစွာသော ရဟန်းအပေါင်းခြံရံခါ သာဝတ္ထိပြည်သို့ ဆွမ်းခံကြွတော်မူတယ်။ မာဟိယလဲ ရောက်လာပြီး မြတ်စွာဘုရားဘယ်မှာလဲလို့ ရဟန်းတွေကိုမေးတော့ ဘုရားဆွမ်းခံကြွသွားတယ်ဆိုတော့ ဆွမ်းခံတဲ့နေရာဌာနကို ချက်ခြင်းလိုက်သွားတယ်။ လိုက်တော့ ရောင်ခြည်တော်ခြောက်ပါးလွှတ်ပြီး သတ္တဝါအပေါင်းတို့ရဲ့ ကြည်ညိုဘွယ်ရာကိုဆောင်ကာ မြတ်စွာဘုရားရှင် ဆွမ်းခံကြွတာကို မြင်တော့ကာမှ “ငါသည် အလွန်တရာရှည်ဝေးလှစွာသော ကာလပတ်လုံး ဤကဲ့သို့ အလွန်တင့်တယ်တဲ့ ရောင်ခြည်တော်တို့နှင့်ပြည့်စုံတဲ့ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို မဖူးမြင်ရလေစွတကား” လို့ အင်မတန်နှစ်သက် ဝမ်းမြောက်ခြင်း ဖြစ်ပြီးသကာလ မြတ်စွာဘုရားထံ ချဉ်းကပ်ခါ “ဒေသေတုမေ တန္တေဘဂဝါ ဓမ္မံ၊ ဒေသေတု သုဂတော ဓမ္မံ၊ ယံမမဿဒီဃ ရတ္တံဟိတာယ သုခါယ” ဘုန်းတော်ကြီးသော မြတ်စွာဘုရား တပည့်တော်ကို တရားဟောတော်မူပါဘုရား။ ကောင်းသောစကားကို ဆိုတော်မူတတ်တဲ့ မြတ်စွာဘုရား၊ တပည့်တော်ရဲ့ ရှည်စွာသော နေ့ညဉ့်ကာလပတ်လုံး စီးပွားချမ်းသာခြင်းအကျိုးငှါ တပည့်

တော်အား တရားဟောတော်မူပါဘုရားရယ်လို့ တောင်းပန်တယ်။ ဒီတောင်းပန်တဲ့ အချိန်
 လာလားလေးဟာ ဘာမှကြာမှာမဟုတ်ဘူး။ နောက် ၅ မိနစ် ၁၀ မိနစ်လောက်ကြာခဲ့လို့
 ရှိရင် ဗီဇဟိယဟာ ပါရမီပြည့်လာမှာတဲ့။ ဣန္ဒြေရင့်ကျက်လာမှာတဲ့။ အဲဒီအချိန်ကလေး
 ကိုသော်မှ ဖြတ်စွာဘုရားရှင်က တရားမဟောသေးဘဲနဲ့။ “အကောလောဂေါတာဝ ဗာဟိ
 ယ” ဗာဟိယအချိန်မဟုတ်သေးဘူး။ အခါမဟုတ်သေးဘူး။ အခါမဟုတ်သေးဘူးလို့ ဆို
 တာ ဘာကိုဆိုလိုတာလဲဆိုရင် ဝေနေယျတို့ရဲ့ ဣန္ဒြေရင့်ကျက်မှုကလေးကို ဆိုလိုတယ်။ ဣန္ဒြေ
 ရင့်ကျက်မှုလို့ ဆိုတာ ရှင်သာရိပုတ္တရာအစရှိတဲ့ မထေရ်ကြီးတွေရဲ့ အရာတောင်မဟုတ်ဘူး။
 ဖြတ်စွာဘုရားရှင်နဲ့သာဆိုင်ပါတယ်။ ဗာဟိယ ကိုယ်တိုင်က မိမိဣန္ဒြေ ရင့် ကျက် တယ် မရင့်
 ကျက်ဘယ်ဆိုတာကိုတော့ မသိနိုင်ဘူး။ ဘုရားက ဗာဟိက မင်းဣန္ဒြေ မရင့် ကျက် သေး ဘူး
 တောနေအုံးလို့ မပြောဘဲနဲ့ အချင်းဗာဟိယ၊ ငါသည်ကား သာဝတ္ထိမြို့တွင်းမှာ ဆွမ်းခံဝင်
 နေသေးဘယ်၊ မင်းကိုတရားဟောဘို့ရာ အခါမဟုတ်သေးဘူးလို့ မိန့်တယ်။ အဲဒါလဲ ပါရမီ
 မပြည့်သေး။ ဣန္ဒြေမရင့်သေးလို့တဲ့။”

ဒါတင်မဟုတ်သေးဘဲနဲ့ သက္ကပဋ္ဌာသုတ်များကြတော့သိကြားမင်းပထမအကြိမ်လာ
 တယ်။ ဘုရားက အဟောမခံဘူး။ ဘာကြောင့်? သူ့ကိုတွေ့လို့ သူ့ကိုတရားဟောလို့ ဘာ
 အကြောင်းလေးမှာလဲ။ ဘုရားဟာ အကျိုးမရှိတဲ့ ကိစ္စဆိုရင် ဘာတခုမှမလုပ်ဘူး။ အဲဒီလို
 သိကြားလာမယ်လို့ ဆိုတာကို ဘုရားကသိတော့၊ “တဒါကိရ ဘဂဝါ သက္ကဿေဝအပ
 ခိပါက ဂတံဗြဟ္မံ ဝိဒိတွာ ဩကာသံအကာရေတုကာမော ဖလသမာပတ္တိ ဝိဟာ ရေန
 နိသိဒ္ဓိ” ဖြတ်စွာဘုရားရှင်က သိကြားမင်းရဲ့ ဣန္ဒြေတွေ မရင့်ကြက်သေးဘူး ဗြဟ္မာတို့ဟာ
 မရင့်ကျက်သေးဘူးလို့ သိတယ်။ သိတော့ သိကြားကို မိမိအား ဖူးမြင်ဖို့အတွက် အခွင့်
 မပေးလိုဘော့ ဘာလုပ်နေသလဲ? ဖလသမာပတ် ဝင်စားနေပါတယ်။ ဒါတွေဟာ ဣန္ဒြေ
 မရင့်ကျက်မှုတွေ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒါတော့ ပဋ္ဌာန်းမှာ “ဗျာနာပုဋ္ဌာဟံဗျာ ဗျာနံပဗ္ဗဝေက္ခန္တိ သေက္ခာ ဝေါကြာတံ
 ဗုဒ္ဓဝေက္ခန္တိ ဝေါဒါနံ ပဗ္ဗဝေ ဗုဒ္ဓိံ သေက္ခာ မဂ္ဂါဗုဒ္ဓဟိဗျာ မဂ္ဂံ ပဗ္ဗဝေက္ခန္တိ” လို့ ဗျာနံ
 ဗျာနံ နောက်မှာ မင်္ဂလိယလားပါတယ်။ ဗျာနံဗျာနံ နောက်မှာ မင်္ဂလိယလားတယ်ဆို
 တာ။ အသေအားဖြင့် သုက္ခန်တွေမှာ သမာဓိယာနိက ဝိပဿနာ ယာနိက ရယ်လို့ ၂ မျိုး
 ပါတယ်။ သုက္ခန်တွေ နောက်ပြည့်လိုက်ရင် သမထဖြစ်တဲ့ ဗျာနံတွေ ဟောပြီးတဲ့နောက်မှာ
 သုက္ခန်တွေပဲတယ်။ အာနေဉ္စ သပ္ပာယ်သုတ်မှာ ရှင်အာနန္ဒာက သုက္ခဝိပဿက ရဟန္တာ
 နှစ်ယောက်တွေရဲ့ ဖြစ်ပုံဖြစ်နည်းကို မေးချင်တော့ ‘ကတမောပနဘန္တေ အရိယောဝိမောက္ခော
 ကိ ဣဇေ’ ဟူ၏’? ဖြတ်စွာဘုရား၊ အလွန်တရာ မှန်မြတ်တဲ့ အရဟတ္တဖိုလ်ဆိုတာ ဘယ်
 လို့ပါလဲလို့ မေးတယ်။ သူရဲ့ ရည်ရွယ်ချက်က ဘာလဲ။ သမာပတ်ဆိုတဲ့ ဗျာနံတွေကို အခြေ
 ခံပြီး ဝိပဿနာပွားလိုက်ပလားဆိုရင် ဗျာနံရကတည်းကိုက ၎င်းပုဂ္ဂိုလ် ရဲ့ သန္တာန် မှာ
 သမာဝိဟာ အင်မတန် အားကောင်းနေပြီ။ သမာဓိအားကောင်းပြီးနေတော့ ‘သမာဟိတော
 ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ’ ဆိုတဲ့အတိုင်း ဝိပဿနာ အားထုတ်တဲ့အခါမှာ အင်မတန်လွယ်

ကူတယ်။ လွယ်ကူတော့ ဒီသမာပတ်ကို ပဒဋ္ဌာန်လုပ်ပြီး အခြေခံပြုပြီး ပွားများလိုက်လို့ ရဟန္တာဖြစ်လာတဲ့ရဟန်းဟာဥဒါဟရဏ် ဘာနဲ့ တူသလဲဆိုရင် လှေဖြစ်ဖြစ် ဖေါင်ဖြစ်ဖြစ် အမှီပြုပြီး အင်မတန် ရေစီးသန်တဲ့ မြစ်ကြီးပင်လယ်ကြီးရဲ့ တဘက်ကမ်းကိုကူးမယ်လို့ ဆိုရင် မိမိမှာ လှေသင်္ဘောကိုဖြစ်ဖြစ် ဖေါင်တွေကိုဖြစ်ဖြစ် အမှီရလေတော့ ဘာမှမပင်ပန်း သလို၊ မပင်မပန်းဘဲနဲ့ ရဟန္တာဖြစ်နိုင်တယ်။ သုက္ခဝိပဿကဆိုတဲ့ဈာန် အစေးအညော် ခြောက်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေကြတော့ ဘာနဲ့ တူသလဲ?။ သူကပင်္ကဏ္ဍက သင်္ခါရဆိုတဲ့ ခန္ဓာငါး ပါးကို သုံးသတ်ရတယ်။ ခန္ဓာငါးပါးတွေ သုံးသတ်ပြီး ရဟန္တာဖြစ်အောင် အားထုတ်တဲ့ အခါမှာ ဥဒါဟရဏ်ဘာနဲ့ တူသလဲဆိုရင် ဟိုဘက်ကမ်းကိုရောက်အောင် လှေဘိုသင်္ဘောတို့ ဖေါင်တို့ ဘာအကူအညီမှ မရဘဲနဲ့ မိမိရဲ့ လက်ရုံး အားကိုးနဲ့ တဘက် ကမ်း ရောက် အောင် ကူးရလိမ့်မယ်။ ကူးတဲ့အခါမှာ အင်မတန် ပင်ပန်းတယ်။ အဲဒါက မဂ်ရတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ် တွေမှာ သမထလမ်းနဲ့ ရသလား၊ ဝိပဿနာလမ်းနဲ့ ရသလားလို့ ဆိုတာ ကို ပြ တယ်။ အဲဒါကို “သမာပတ္တိ” တာဝပဒဋ္ဌာန် ကတွာဝိပဿနံ ဝနေတွာ အရဟတ္တံ ဝဏ္ဏန္တော ဘိက္ခု နာဝံ ဝါဠုမ္ပါဒိနိဝါ နိဿာယမဟောသံတရိတွာ ပါရံ ဝစ္ဆန္တော ဝိယ န ကိ လ မ တိ။ သုက္ခဝိပဿကောပန ပင်္ကဏ္ဍက သင်္ခါရေသမ္ပသိတွာ အရဟတ္တံ ဝဏ္ဏန္တော ဗာဟု ဗလေ နသောတံ ဆိန္ဒိတွာ ပါရံ ဝစ္ဆန္တော ဝိယ ကိ လ မ တိ။ ဣတိ ဣမဿ သုက္ခဝိပဿကဿ အရ ဟတ္တံ ပုစ္ဆာမိတိ ပုစ္ဆတိ” ရယ်လို့ အဋ္ဌကထာက ဖွင့်ပါတယ်။

ပြီးတော့ မဂ်ရချင် ဖိုလ်ရချင်လို့ တရားအားထုတ်ကြတယ်။ အားထုတ်ကြတဲ့အခါ မှာ ဒီပုဂ္ဂိုလ်ဟာ ဘယ်လို အတန်းအစားလဲ။ ဘယ်လိုပုဂ္ဂိုလ်မျိုးလဲ။ ဒီ ပုဂ္ဂိုလ် ဟာ ဗုဒ္ဓ ဝေနေယျလား၊ သာဝကဝေနေယျလား? ဘယ်လိုအတန်းအစားမျိုးလဲလို့ ဆိုတာကိုလဲ ဘဲ စဉ်းစားစရာရှိပါတယ်။ မဟာပုဏ္ဏမသုတ်မှာ ကမ္မဋ္ဌာန်းဆရာက သာမညပုဂ္ဂိုလ်မဟုတ် ပုထုဇဉ်မဟုတ်၊ တကယ့်ရဟန္တာအစစ်ကြီး။ သူ့မှာ တပည့်ခြောက်ကျိပ်ရှိတယ်။ အဲဒီခြောက် ကျိပ်ကို ကမ္မဋ္ဌာန်းပေးတယ်။ ကမ္မဋ္ဌာန်းပေးတဲ့အခါ ဒီတပည့်တွေကလဲဘဲ အင်မတန်ကိုဘဲ သမ္ပပ္ပဓာန် ဝီရိယနဲ့ ကြိုးစားအားထုတ်ကြတယ်။ ကမ္မဋ္ဌာန်းကတော့ မဟာဘုတ်တွေပေး ဘယ်။ ဥပါဒါရုပ်ဆိုင်ရာဖြစ်တဲ့ ရုပ်တွေကိုပေးတယ်၊ နာမ်တွေကိုပေးတယ်။ ၎င်းရုပ်နာမ် တွေရဲ့ ဖြစ်ပုံအကြောင်း အကျိုးနဲ့ တကွ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တရူပုံတွေကို ပေးတယ်။ အဲဒီလို ပေးတဲ့အတိုင်း ဒီပုဂ္ဂိုလ်တွေကလဲ တသွေမတိမ်း အင်မတန်ကြိုးစားပြီး အားထုတ်ရှာကြပါ တယ်။ ဘယ်လောက်ကြိုးစားသလဲဆိုလျှင် သူတို့ရဲ့ မေ့လျော့မှုလို့ ဆိုတဲ့ ပမာဒဟာ ကြက် ကလေး ရေတခါသောက်လောက်တောင်မှ မေ့လျော့မှုမရှိကြဘူး။ အင်မတန်အားထုတ်ပါ တယ်။ ဒါပေမဲ့ ဒီပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ ရဟန္တာ တပည့်ဖြစ်ပေမဲ့ ဆရာ ရဟန္တာ နည်း ပေး တဲ့ အတိုင်း အားထုတ်ပေမယ်လို့ မဂ်မရနိုင်ကြပါဘူး။ ဘာကြောင့်? သူတို့ဟာ ဗုဒ္ဓဝေနေယျ ဖြစ်နေတယ် သာဝက ဝေနေယျမဟုတ်ဘူး။ သာဝကဝေနေယျမဟုတ်တော့ သူတို့ဆရာသံ ဆည်းကပ်တော့ ဆရာက သူပေးတဲ့ နည်းနာတွေကိုမေးတယ်။ မြေနိုင်ကြတယ်။ မဂ်ဖိုလ် အကြောင်းမေးတဲ့အခါကြတော့ မမြေနိုင်ကြဘူး။ မဂ်ဖိုလ်အကြောင်းတွေကို မေး လို့ မ ရ

ဘူး၊ အဲဒီလိုမရတော့ ဆရာကစင်းစားတယ်။ ၎င်းပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ အင်မတန် အားထုတ် အပ်တဲ့ ဝီရိယရှိကြတာဘဲ။ ကြက်ရေတခါသောက်တောင် မေ့လျော့ခြင်းမရှိခဲ့။ ဒါပေမဲ့ ဒီပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ မဂ်ဖိုလ်ကို မရနိုင်ကြဘူး။ ငါဟာလဲ ဒီပုဂ္ဂိုလ်တွေရဲ့ အဇ္ဈာသယကို မသိဘူး။ ဒီပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ ဗုဒ္ဓဝေနေယျ ဖြစ်ကြကုန်လိမ့်လဲ ဆိုတဲ့ ရည်ရွယ်ချက်နဲ့ ဘုရား ဆီခေါ်သွားရတယ်။ အဲဒါကို “ဣမေစ အာရဒ္ဓဝီရိယာ ဝိဟရန္တိ၊ ကုက္ကုဋေသ ပါနိယပိ ဝနကာလမတ္တဗ္ဗိ နေသံပမာဒကိရိယာနတ္ထိ၊ ဧဝံသန္တေပိ မဂ္ဂံလောနိ နိဗ္ဗတ္တေတုံန သက္ကောန္တိ၊ အဟံဣမေသံ အဇ္ဈာသယံ နဇာနာမိ-ဗုဒ္ဓဝေနေယျာ ဧတေဘဝိဿန္တိ” ရယ်လို့ အဋ္ဌကထာ က ဖြစ်ပါတယ်။ ဗုဒ္ဓဝေနေယျဖြစ်နေရင် ရဟန္တာရဲ့အထံမှာ ဘယ်လောက်ဘဲ အားထုတ်အားထုတ်မရဘူး၊ သာဝကဝေနေယျဖြစ်နေတဲ့ အခါမှာတော့ ဘုရားကဟောလို့လဲရတယ်။ သာဝကကလဲ ဟောလို့ရတယ်။ အဲဒီတော့ မဂ်ရမူသည် ဗုဒ္ဓဝေနေယျလား၊ သာဝကဝေနေယျလားလို့ဆိုတဲ့ အကြောင်းလဲရှိပါသေးတယ်။ ဒီကနေ ဒါနဲ့ ဘဲကိစ္စပြီးကြပါစို့။

သာဓု သာဓု သာဓု ။

၁၃၂၉-ခု၊ ဝါခေါင်လဆန်း (၈) ရက်
၁၉၆၇-ခု၊ ဩဂုတ်လ (၁၃) ရက် တနင်္ဂနွေနေ့
ပဋ္ဌာန်းကုသလတိက် ဝိဘင်္ဂပဋ္ဌာဝါရကို စတုတ္ထအကြိမ်ပို့ချခြင်း။

အာရမ္မဏာဓိပတိ

ယနေ့အာရမ္မဏာဓိပတိ-အာရမ္မဏူပနိဿယပစ္စည်းကို ဆိုရပါလိမ့်မယ်။ သူ့ရဲ့ သုဒ္ဓသင်္ချာကို စာမျက်နှာ(က)မှာကြည့်ပါ။ ဆိုပြမယ်။

အာရမ္မဏာဓိပတိ-အာရမ္မဏူပနိဿယပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသင်္ချာဝါရ၌ အလေးအမြတ် ပြုတတ်သော လောဘမူစိတ်ရှစ်ခု၊ မဟာကုသိုလ်စိတ်ရှစ်ခု၊ မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ်လေးခု၊ လောကုတ္တရာစိတ်ရှစ်ခုအားတတ်သော အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော ဣဋ္ဌဖြစ် သောနိပ္ပန္နရုပ်အဋ္ဌာရသာ၊ ဒေါသမူဒွေမောဟမူဒွေဒုက္ခသဟဂုတ်ကာယဝိညာဉ်ကြည့်သောစိတ် ၈၄-ခု၊ ဒေါစတုက် ဝိစိကိစ္ဆာကြည့်သော စေတသိက် ၄၇-ခု၊ နိဗ္ဗာန်။ ဤတရားတို့သည် အာရမ္မဏာဓိပတိ-အာရမ္မဏူပနိဿယပစ္စည်းတတ်သော တရားတို့မည်ကုန်၏။ သင်္ချာ-သတ္တ၊ ပစ္စည်းရေ ၃-ဟူသည်ကည်း။

အာရမ္မဏာဓိပတိနဲ့ အာရမ္မဏူပနိဿယကို တွဲထားတာကတော့အားလုံးကုန် သုဒ္ဓသင်္ချာနှင့်တကွ အရကောက်တွေတူခြင်းကြောင့် တွဲထားပါတယ်။ သင်္ချာကအာရမ္မဏတုံးက လို နဝ-မရဘဲနဲ့ သတ္တရပါတယ်။ အကုသလောကုသလသာ၊ အကုသလောအမျှာကတသာ၊ မရပါဘူး။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ သတ္တဝါတွေရဲ့ သန္တာန်မှာ ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ဖြစ်နေတဲ့ အခါကာလမှာ ဒီကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ဟာ အကုသိုလ်ကို အလေးအမြတ်အာရုံမပြုပါဘူး။ ဒါကြောင့်အကုသလော ကုသလသာ မရပါဘူး။ ထိုနည်းတူစွာ အမျှာကတဆိုင်ရာတရား တွေကလဲ အကုသိုလ်ကို အလေးအမြတ်အာရုံမပြုပါဘူး။ ဒါကြောင့် ဒီ ၂-ချက်မရသဖြင့် သင်္ချာဟာ သတ္တ ဖြစ်ပါတယ်။ ပစ္စည်းရေကြတော့ အာရမ္မဏာဓိပတိ-အာရမ္မဏူပနိဿယဆို သဖြင့် အဓိပတိ-ဥပနိဿယ ၂ ပစ္စည်းတပ်ထည့်ရပါတယ်။ အာရမ္မဏက ဝေါင်းဆောင် ဖြစ်ခြင်းကြောင့် အာရမ္မဏပစ္စည်းကတော့ အာရမ္မဏမျိုးဟူသမျှမှာ အမြဲလိုက်ရပါတယ်။ ဒါကြောင့်ပစ္စည်းရေဟာ ၃-ဖြစ်ပါတယ်။

စာမျက်နှာ (၄) ကိုကြည့်လိုက်ပါ။ စာမျက်နှာ (၄) မှာ အာရမ္မဏာဓိပတိ အာရမ္မဏူပနိဿယပစ္စည်းသရုပ်ခွဲဇယားရယ်လို့ ပြထားပါတယ်။ ပစ္စယုပ္ပန်တရားတွေ ကြည့်လိုက် မယ်ဆိုရင် လောဘမူစိတ်ရှစ်ခု မဟာကုသိုလ် ဉာဏဝိပဿနာ သမ္ပယုတ် ၂ မျိုးခွဲထားပါ တယ်။ မဟာကြိယာဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခု လောကုတ္တရာစိတ်ရှစ်ခုရယ်လို့ သုဒ္ဓသင်္ချာက ဆိုခဲ့တဲ့အတိုင်း ပစ္စယုပ္ပန်တရားဖြစ်တယ်။

လောဘမူစိတ်ရှစ်ခုဟာ ပစ္စည်းဘက်ကအလေးအမြတ်ပြုအပ်တဲ့ ဣစ္စဖြစ်တဲ့နိဗ္ဗန္ဒရုပ် အဋ္ဌာရသ ဒေါသမူဒွေ မောဟမူဒွေ ဒုက္ခသဟဂုတ် ကာယဝိညာဉ်ကြဉ်သော လောကီစိတ် ၇၆-ခု၊ ဒေါစတုက်ဝိစိကိစ္ဆာကြဉ်သော စေတသိက် ၄၇-ခုကို အလေးအမြတ်အာရုံပြုပါ တယ်၊ မဟာကုသိုလ်ဉာဏဝိပဿနာစိတ် ၄-ခုက လောကီကုသိုလ် သတ္တရသကို အလေးအမြတ် အာရုံပြုပါတယ်။

မဟာကုသိုလ်ဉာဏသမ္ပယုတ် ၄-ခုက လောကီကုသိုလ် ၁၇-ခု၊ အောက်မင် ၃-ခု၊ အောက်ဖိုလ် ၃-ခု၊ နိဗ္ဗာန်ကိုအလေးအမြတ် အာရုံပြုပါတယ်။ မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ် ၄-ခုကြတော့ အရဟတ္တမဂ် အရဟတ္တဖိုလ် နိဗ္ဗာန်ကို အလေးအမြတ် အာရုံပြုပါတယ်။ အဲဒီတော့ ဆိုရိုးကလေးကို ပထမဆိုပြီးတော့ကာမှ သင်္ချာသတ္တဘယ်လိုလာရတယ်လို့ ဆို တာကိုသရုပ်ခွဲပြပါမယ်။ ဆိုရိုးကလေးပထမဆိုလိုက်ကြပါဦးစို့။

အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော လောဘမူ စိတ်ရှစ်ခုအား တတ်သော အလေးအမြတ် ပြုအပ်သော ဣစ္စဖြစ်သော နိဗ္ဗန္ဒရုပ် အဋ္ဌာရသ၊ ဒေါသမူဒွေ မောဟမူဒွေ ဒုက္ခသဟဂုတ် ကာယ ဝိညာဉ်ကြဉ်သော လောကီစိတ် ၇၆ ခု၊ ဒေါစတုက် ဝိစိကိစ္ဆာကြဉ်သော စေတ သိက် ၄၇ ခု အလေးအမြတ် ပြုတတ်သော မဟာကုသိုလ်ဉာဏ ဝိပဿနာစိတ် ၄ ခုအား တတ်သော အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော လောကီကုသိုလ်သတ္တရသ၊ အလေးအမြတ်ပြုတတ် သော မဟာကုသိုလ်ဉာဏ သမ္ပယုတ်စိတ် ၄ ခုအား တတ်သော အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော လောကီကုသိုလ်သတ္တရသ အောက်မင် ၃ ခု အောက်ဖိုလ် ၃ ခု နိဗ္ဗာန်၊ အလေးအမြတ်ပြု တတ်သော မဟာကြိယာဉာဏ သမ္ပယုတ်စိတ် ၄ ခုအား တတ်သော အလေးအမြတ်ပြုအပ် သော အရဟတ္တမဂ် အရဟတ္တဖိုလ်နိဗ္ဗာန်၊ လောကုတ္တရာစိတ်ရှစ်ခုအား တတ်သောနိဗ္ဗာန်။

လောကုတ္တရာစိတ် ၈ ခုကြတော့ အလေးအမြတ် ပြုတတ်သောဆိုတဲ့ ဝိသေသနကို မထည့်တော့ပါဘူး။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ လောကုတ္တရာစိတ် ၈ ခုဟာ အရိယာပုဂ္ဂိုလ် တွေရဲ့ သန္တာန်မှာဖြစ်ပါတယ်။ ဒီအရိယာပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ မိဒိတို့သည် အာရုံပြုအပ်တဲ့ နိဗ္ဗာန်တရားကို ဧကန်အလေးအမြတ် အာရုံပြုကြပါတယ်။ နိဗ္ဗာန်ရဲ့ အရသာ နိဗ္ဗာန်ရဲ့ သန္တိသုခ သဘောတွေကို အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တွေက ဧကန်စင်စစ် သိကြပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဒီအာရမ္မဏာ ဓိပတိမှာ လောကုတ္တရာစိတ် ၈ ခုဟာ နိဗ္ဗာန်ကို ဧကန်အလေးအမြတ် အာရုံ ပြုပါတယ်။ ကြွင်းကျန်တဲ့ တရားတွေကတော့ ဧကန်မဟုတ်ပါဘူး။ အလေး အမြတ် ပြုတဲ့ အခါမှာ ပြုပါလိမ့်မယ်။ မပြုတဲ့အခါမှာ မပြုပါဘူး။

အဲဒီတော့ ပထမအကွက်မှာ ပစ္စယုပ္ပန်ဟာ လောဘရှိပါတယ်။ လောဘရှိသဖြင့် အကုသိုလ်ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီဘက်ကပစ္စည်းကြည့်လိုက်ရင် နိဗ္ဗန္ဒရုပ် အဋ္ဌာရသဆိုတာ အများ ကတဖြစ်ပါတယ်။ လောကီစိတ် ၇၆ ခုထဲက ကုသိုလ် အကုသိုလ် အများကတ ၃ မျိုးရပါ တယ်။ ဒီတော့ ပထမအကွက်အရ အများကတော့ အကုသလဿ - အကုသလော အကုသ လဿ-ကုသလော အကုသလဿလို့ ၃ ချက်ထွက်ပါလိမ့်မယ်။ နောက်ဒုတိယအချက်မှာ ပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန် ကုသိုလ်ရှိသဖြင့် ကုသလော ကုသလဿရပါတယ်။ တတိယအချက်မှာကြ

အာရမ္မဏာဓိပတိ

တော့ ပစ္စယုပ္ပန်က ကုသိုလ်ဖြစ်ပါတယ်။ ပစ္စည်းဘက်က ကုသိုလ်အများကတော့ ၂ မျိုးရှိသဖြင့် ကုသလော ကုသလဿ-အများကတော့ ကုသလဿလို့ ၂ ရက်၊ နောက် မဟာ ကြိယာ ဉာဏ သမ္ပယုတ်စိတ် ၄ ခုကြောင့် ပစ္စယုပ္ပန်သည် အများကတဖြစ်ပါတယ်။ ပစ္စည်းဘက်က ကုသိုလ် အများကတ ၂ မျိုးရှိပါတယ်။ ဒါကြောင့် ကုသလော အများကတဿ-အများက တော့ အများကတဿ၊ နောက်ဆုံးပိတ် လောကုတ္တရာစိတ် ၈ ခုမှာ ကုသိုလ် အများကတ ၂ မျိုးရှိပါတယ်။ နိဗ္ဗာန်ဟာ အများကတဖြစ်ခြင်းကြောင့် အများကတော့ ကုသလဿ-အများ ကတော့ အများကတဿရပါတယ်။ အဲဒီတော့ ကုသလော ကုသလဿအရ ကြည့်လိုက်မယ် ဆိုရင် ပစ္စယုပ္ပန်ဘက်က မဟာကုသိုလ်ဉာဏ သမ္ပယုတ်စိတ် ၄ ခု၊ ပစ္စည်းဘက်ကကြည့်ရင် ကုသိုလ်ရှိပါတယ်။ မဟာကုသိုလ်ဉာဏ သမ္ပယုတ်စိတ် ၄ ခု ပစ္စယုပ္ပန်အတွက်၊ ပစ္စည်းဘက် ကကြည့်ရင် ကုသိုလ်ရှိပါတယ်။ အောက်မဂ် ၃ ခုလို့ဆိုသဖြင့် အရဟတ္တမဂ်ကြည့်တဲ့ ကုသိုလ် စိတ် ဝိသရပါတယ်။ ဒီတော့ ကုသလော ကုသလဿရပါတယ်။ ကုသလော အကုသလဿ ရပါတယ်။ ကုသလော အကုသလဿက ပထမသရုပ်ခွဲကြဲတဲ့အတိုင်း အထက်ဆုံးအကွက် မှာ ကုသလော အကုသလဿရှိပါတယ်။ ကုသလော အများကတဿကြောင့် အများကတ မှာ မဟာကြိယာဉာဏ သမ္ပယုတ်စိတ် ၄ ခုရှိပါတယ်။ ပစ္စည်းဘက်က အရဟတ္တမဂ်ဘဲရှိ ပါတယ်။ ဒါဟာ ကုသလော အများကတဿဖြစ်ပါတယ်။ အကုသလော အကုသလဿ ဟာ ပထမဆုံးအကွက်မှာရှိပါတယ်။ အကုသလော ကုသလဿလိုက်ရှာရင် တွေ့ရမယ်မ ဟုတ်ပါဘူး။ အကုသလော အများကတဿလဲ တွေ့ရမယ်မဟုတ်ပါဘူး။ အကုသိုလ်သည် ပထမဆုံးအကွက်မှာသာလျှင်ရှိပါတယ်။ အများကတော့ အများကတဿကြောင့် ပစ္စည်း ဘက်က အရဟတ္တဖိုလ် နိဗ္ဗာန်၊ ပစ္စယုပ္ပန်ဘက်က မဟာကြိယာဉာဏ သမ္ပယုတ်စိတ် ၄ ခု ရှိပါတယ်။ ပစ္စည်းဘက်က နိဗ္ဗာန်နဲ့ ဖိုလ် ၄ ခုရှိပါတယ်။ အများကတော့ ကုသလဿကြ တော့ အောက်ဖိုလ် ၃ ခု နိဗ္ဗာန်ပစ္စည်းဘက်ကရှိပါတယ်။ ပစ္စယုပ္ပန်ဘက်က မဟာကုသိုလ် ဉာဏ သမ္ပယုတ်စိတ် ၄ ခုရှိပါတယ်။ အောက်ဆုံးကွက်က နိဗ္ဗာန်ဟာ အများကတ။ လော ကုတ္တရာစိတ် ၈ ခုထဲက မဂ် ၄ ခုဟာ ကုသိုလ်ဖြစ်ပါတယ်။ အများကတော့ အကုသလဿ ကြောင့် ပထမဆုံးအကွက်မှာသာလျှင်ရှိပါတယ်။ ဒါကို သရုပ်ခွဲလိုက်ရင် အကောက်ခွဲ ကိစ္စပြီးသွားပါလိမ့်မည်။ ဒီတော့ ၎င်းအာရမ္မဏာဓိပတိရဲ့ သုဒ္ဓသင်္ချာ အရ သင်္ချာ သတ္တ ရပါတယ်။

အဲဒီသင်္ချာသတ္တအတွက် စာမျက်နှာ(၈)က ပါဠိကို ဆိုရပါလိမ့်မယ်။ အာရမ္မဏတုံး ကတော့ အာရမ္မ-လို့ ဆိုခဲ့ပါတယ်။ ဒီနေရာမှာ အာရမ္မဏာဓိပတိ အာရမ္မဏူပနိဿယ ၂ မျိုးနဲ့ဆိုင်သဖြင့် ဝရံကဘွာ-လို့ဆိုတဲ့ အဓိပတိ အသံကလေးနဲ့ အလေးအမြတ်ပြုတာကို ထည့်ပြီး ဆိုရပါလိမ့်မယ်။ ဒီလိုဆိုပြန်တော့ လက်ထဲကွင်းပြထားတဲ့ နေရာတွေကိုသာလျှင် ဆိုရပါတယ်။ ဒါထက်တိုးပြီး မဆိုရပါဘူး။ တဲ့ကြောင့်? ကြွင်းကျန်တဲ့ ပါဠိတွေဟာ အာ ရမ္မဏာဓိပတိနဲ့ မဆိုင်ပါဘူး။

ကုသလော ကုသလဿ

ကုသလောဓမ္မော ကုသလဿ ဓမ္မဿ အဓိပတိ ပစ္စယေနပစ္စယော၊ အာရမ္မဏာ ဓိပတိ၊ (အာရမ္မဏာ ဓိပတိလို့ဆိုတဲ့ အသံကလေးကိုဆိုပါ။ ဘာကြောင့်? အဓိပတိ သည် အာရမ္မဏာဓိပတိ၊ သဟဇာတာဓိပတိရယ်လို့ ၂ မျိုးရှိပါတယ်။ သဟဇာတာဓိပတိအတွက် သဟဇာတ အငယ်ကြတော့ လာပါလိမ့်မယ်။ ဒါကြောင့် အာရမ္မဏာဓိပတိမှန်းသိအောင် အာရမ္မဏာဓိပတိ အသံကလေးနဲ့ ဆိုပါ။ အာရမ္မဏာဓိပတိလို့ ဆိုသဖြင့် အာရမ္မဏ ပနိဿယော လို့ဆိုတဲ့ ကိစ္စလဲဘဲပြီးသွားပါတယ်။ အတူတူပါဘဲ)။

(ကု-ကု) “ကုသလောဓမ္မော ကုသလဿ ဓမ္မဿ အဓိပတိ ပစ္စယေန ပစ္စယော၊ အာရမ္မဏာ ဓိပတိ-ဒါနံဒတွာ သီလံသမာဒိယိတွာ ဥပေါသထကမ္ပိကတွာ တံဂရုံကတွာ ပစ္စဝေက္ခတိ။ (ဂရုံကတွာကလေးကို လက်သဲကွင်းနဲ့ ပြုပြီးထားပါတယ်) ပုဗ္ဗေသုစိဏ္ဍာနိ ဂရုံကတွာ ပစ္စဝေက္ခတိ၊ ဈာနာဝုဠဟိတွာ ဈာနံဂရုံကတွာ ပစ္စဝေက္ခတိ၊ သေက္ခာဂေါတြိဘုံ ဂရုံကတွာပစ္စဝေက္ခန္တိ။ ဝေါဒါနံ ဂရုံကတွာ ပစ္စဝေက္ခန္တိ။ သေက္ခာ မဂ္ဂါဝုဠဟိတွာ မဂ္ဂံဂရုံကတွာ ပစ္စဝေက္ခန္တိ”။

လက်သဲကွင်းကလေးရဲ့ ကိစ္စကုန်သွားပါပြီ။ ကုန်သွားရင် အာရမ္မဏာ ဓိပတိရဲ့ပါဠိ လဲ ကုန်သွားပါပြီ။ အောက်ပိုင်းဖြစ်တဲ့ အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတောတွေဟာ မဆိုင် ပါဘူး။ ဒါကြောင့် အောက်ပိုင်းဆိုင်ရာ ပါဠိတွေကို ဆိုစရာမလိုတော့ပါဘူး။

သူ့ရဲ့ အရကောက်ကလေးက ပစ္စဝေက္ခန္တိ တွေလာသဖြင့် မဟာကုသိုလ်စိတ်ဂခုဘဲ ရှိပါတယ်။ ပစ္စည်းဘက်က အရဟတ္တမဂ်ကြည့်တဲ့ ကုသိုလ်စိတ် ၂၀-ရပါတယ်။ အဲဒီအရ ကောက်ဟာ စာမျက်နှာ(ည) မှာရှိပါတယ်။

ကုသလော ကုသလဿန္တိ-ကုသလော ဓမ္မောဟူသော ကတ္တား ပုဒ်၏ အရကား အလေးအမြတ် ပြုအပ်သော အရဟတ္တမဂ်ကြည့်သော ကုသိုလ်စိတ်ဝိသ၊ စေတသိက်အဋ္ဌတိ သ ပစ္စည်းတရားရ၏။ ကုသလဿ ဓမ္မဿဟူသော သမ္ပဒါနိပုဒ် ၏ အရကား အလေး အမြတ် ပြုတတ်သော မဟာကုသိုလ်စိတ် ဂ ခု စေတသိက် တေတ္ထိ သ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။

တနည်းကားအတွက် ခုနက စာမျက်နှာ (၄)က ပြောခဲ့တာတွေ ကြည့်ရပါတယ်။ ကြည့်လိုက်ရင် ဒုတိယ တတိယ ၂ ကွက်ဘဲရှိပါတယ်။ တနည်းကား အလေးအမြတ် ပြု တတ်သော မဟာကုသိုလ်ဉာဏ ဝိပုယုတ်စိတ် ၄ ခုအားတတ်သော အလေးအမြတ် ပြုအပ် သော လောကီကုသိုလ် သတ္တရသ၊ အလေးအမြတ်ပြုဘတ်သော မဟာ ကုသိုလ် ဉာဏ သမ္ပယုတ်စိတ် ၄ ခုအားတတ်သော အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော လောကီကုသိုလ် သတ္တရသ အောက် မဂ် ၃ ခု ပစ္စည်းတရားရ၏။

သမ္ပဒါနိကြတော့ ခုနကဆိုခဲ့တဲ့အတိုင်းဘဲ ဆိုရပါတယ်။ မဟာကုသိုလ်စိတ် ဂခုဘဲ ရပါလိမ့်မယ်။ ကရိုဏ်းအတွက် လက်သဲကွင်းကလေးနဲ့ ပြုထားတာက တပြိုင်နက်ရပါတယ်။ တပြိုင်နက်ရတယ်ဆိုတာ အာရမ္မဏာ ဓိပတိ ပစ္စည်းပစ္စယုပ္ပန် အပြည့်အစုံရပါတယ်။ အာ

အာရမ္မဏာဓိပတိ

ရမ္မဏူပနိဿယ အပြည့်အစုံရပါတယ်။ အာရမ္မဏကတော့ ခေါင်းဆောင်ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ပြောစရာမရှိပါဘူး။ အာရမ္မဏထုံးက ယထာရဟတ္ထေကာက ပစ္စည်းပစ္စယုပ္ပန် အပြည့်အစုံ မရခြင်းကြောင့် ယထာရဟဆိုရပါတယ်။ ဒီမှာအပြည့်အစုံရပါတယ်။

ကုသလဿဓမ္မဿ ဟူသော သမ္ဗဒါန် ပုဒ်၏အရကား အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော မဟာကုသိုလ်စိတ် ၈ ခု၊ စေတသိက်တေတ္ထိံသ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ အဓိပတိ ပစ္စယေန ဟူသော ကရိုဏ်းပါဠိ၏ အရကား တပြိုင်နက် တတ်ကောင်းသော အာရမ္မဏ၊ အာရမ္မဏာဓိပတိ၊ အာရမ္မဏူပနိဿယ ဤ-၃-ပစ္စယ သတ္တိတို့တွင် အာရမ္မဏာဓိပတိ သတ္တိဟုဆိုအပ် သော သတ္တိပိသေသရ၏။

ကုသလော ကုသလဿကိစ္စပြီးသွားပါပြီ။ ကုသလော အကုသလဿအတွက် ပါဠိ ဟာစာမျက်နှာ (၈) မှာရှိပါတယ်။ လက်သဲကွင်းကလေး ပြယားတာကိုသာ ဆိုရပါလိမ့် မယ်။ အကုသိုလ်လိုဆိုတော့ ပစ္စယုပ္ပန်တရားဟာ လောဘမူစိတ် ၈-ခုအဖြစ်ပါ။ လော ဘမူစိတ် ၈-ခုရှိတော့ “အဿာဒေတိ၊ အဘိနန္ဒတိ” လို့ ရာဂနဲ့ဒိဋ္ဌိသာရပါတယ်။ ရာဂနဲ့ ဒိဋ္ဌိသာလောဘမူနဲ့ ဆိုင်ပါတယ်။ ဝိစိကိစ္ဆာ ဥဒ္ဓစ္စ ဒေါမနဿတွေဟာ မဆိုင်ပါဘူး။ အဲဒါ ကြောင့် ရာဂနဲ့ဒိဋ္ဌိကိုသာဆိုရပါတယ်။

ကုသလော အကုသလဿ

(ကု-အကု) ကုသလောဓမ္မော အကုသလဿဓမ္မဿ အဓိပတိပစ္စယေနပစ္စယော။ အာရမ္မဏာဓိပတိ-ဒါနံဒတွာ သီလံသမာဒိယံတွာ ဥပေါသထကမ္မကတွာတံ ဂရုံကတွာ အဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ၊ တံ ဂရုံကတွာ ရာဂေါဥပ္ပဇ္ဇတိ ဒိဋ္ဌိဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ပုဗ္ဗေသုစိန္တာနိ ဂရုံ ကတွာ အဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ၊ တံ ဂရုံကတွာ ရာဂေါဥပ္ပဇ္ဇတိ ဒိဋ္ဌိဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဈာနာဝုဋ္ဌ ဟိတွာ ဈာနံ ဂရုံကတွာအဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ၊ တံ ဂရုံကတွာ ရာဂေါဥပ္ပဇ္ဇတိ ဒိဋ္ဌိဥပ္ပဇ္ဇတိ။

ဒီမှာလဲ သူ့ပါဠိကလေးကြည့်လိုက်မယ်ဆိုရင် ဒါနံစသည်တွေက ကာမဘဲ၊ ဈာနာ ဝုဋ္ဌဟိတွာကမဟုတ်ဘဲ။ ကာမနဲ့ မဟုတ် ပေါင်းလိုက်ရင် လောကီကုသိုလ်ရပါတယ်။ ပစ္စယုပ္ပန်သက်က ရာဂဒိဋ္ဌိလို ဆိုတာ လောဘမူစိတ် ၈-ခုဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီတော့ပစ္စည်း ကလောကီကုသိုလ်နဲ့ ပစ္စယုပ္ပန်က လောဘမူစိတ် ၈-ခု ဒါဘဲရမှာပါဘဲ။ အရကောက်ကို ခာမျက်နှာ(ည)မှာကြည့်ပါ။

ကုသလော အကုသလဿန္တိ - ကုသလောဓမ္မောဟူသော ကတ္တား ပုဒ်၏အရကား အလေးအမြတ်ပြုအပ်သောလောကီကုသိုလ် သတ္တရသ စေတသိက် အဋ္ဌတိံသပစ္စည်းတရား ရ၏။ အကုသလဿဓမ္မဿဟူသော သမ္ဗဒါန် ပုဒ်၏အရကား အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော လောဘမူစိတ် ၈-ခု၊ စေတသိက်ဗာပိသ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ (ကရိုဏ်းကလဲ နာမ်တွေသာ ချုပ်ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဒီ ၃-ပစ္စည်းဘဲရပါတယ်)။ အဓိပတိပစ္စယေနဟူသော ကရိုဏ်း ပါဠိ၏ အရကား တပြိုင်နက်တတ်ကောင်းသော အာရမ္မဏ၊ အာရမ္မဏာဓိပတိ၊ အာရမ္မဏူပနိဿယ ဤ ၃-ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် အာရမ္မဏာဓိပတိသတ္တိဟု ဆိုအပ်သော သတ္တိပိသေသရ၏။

အသံဖမ်း ပဋ္ဌာန်းပို့ချစဉ်ကျမ်း

ကုသလောအဗျာကတဿအတွက် စာမျက်နှာ(၅)ကို ကြည့်လိုက်ရင်ပစ္စည်းဘက်က အရဟတ္တမဂ်ရှိပါတယ်။ ပစ္စယုပ္ပန်ဘက်က မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခုရှိပါတယ်။ ဒါ့ဘဲရတော့ ဒီပါဠိကလေးဘဲလာပါတော့မယ်။

ကုသလော အဗျာကတဿ

(ကု-ဗျာ) ကုသလောဓမ္မော အဗျာကတဿဓမ္မဿ အဓိပတိပစ္စယေန ပစ္စယော၊ အာရမ္မဏာဓိပတိ-အရဟတ္တံ ဗဂ္ဂါ ဝုဠယိတွာ မဂ္ဂံ ဝရံကတွာ ပစ္စဝေက္ခတိ။

အရကောဘက်ကလဲ ဒီတရားဘဲရပါတယ်။ ကုသလော အဗျာကတဿ၌ ကုသလော ဓမ္မောဟူသော ကတ္တား ပုဒ်၏အရကား အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော အရဟတ္တမဂ် ပစ္စည်း တရားရ၏။ အဗျာကတဿဓမ္မဿဟူသော သမ္ပဒါနံ ပုဒ်၏အရကား အလေးအမြတ်ပြုတတ် သော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခု စေတသိက် တေတ္ထိံသ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ (ကရိုဏ်းကလဲအတူတူပါတဲ) အဓိပတိပစ္စယေနဟူသော ကရိုဏ်း ပါဠိ၏အရကား တပြိုင် နက် စာတ်ကောင်းသောအာရမ္မဏ၊ အာရမ္မဏာဓိပတိ၊ အာရမ္မဏူပနိဿယ ဤ ၃-ပစ္စယ သတ္တိတို့တွင် အာရမ္မဏာဓိပတိသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသရ၏။

အကုသလော အကုသလဿကြတော့ ပစ္စည်းကလဲလောဘာမူ၊ ပစ္စယုပ္ပန်ကလဲ လော ဘမူဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒါကြောင့်ရာဂနိဗ္ဗိဒ္ဓိ ဒီ ၂ မျိုးကိုသာလျှင် ဟောပါလိမ့်မယ်။ စာမျက်နှာ (၈)မှာကြည့်ပါ။

အကုသလော အကုသလဿ

(အကု-အကု) အကုသလောဓမ္မော အကုသလဿဓမ္မဿ အဓိပတိပစ္စယေန ပစ္စ ယော၊ အာရမ္မဏာဓိပ(ဒိ-ရာဂံ ဝရံကတွာ အဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ၊ တံ ဝရံကတွာ ရာဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဒိဋ္ဌိဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဒိဋ္ဌိံ ဝရံကတွာ အဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ၊ တံ ဝရံကတွာ ရာဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဒိဋ္ဌိဥပ္ပဇ္ဇတိ။

အရကောဘက်ကလွယ်ပါတယ်။ အကုသလော အကုသလဿ၌ အကုသလောဓမ္မော ဟူသော ကတ္တား ပုဒ်၏အရကား အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော လောဘာမူစိတ်ရှစ်ခု ပစ္စည်း တရားရ၏။ အကုသလဿဓမ္မဿဟူသော သမ္ပဒါနံ ပုဒ်၏အရကား အလေးအမြတ်ပြုတတ် သော လောဘာမူစိတ်ရှစ်ခု၊ စေတသိက်ဗာဝိသ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ အဓိပတိပစ္စယေနဟူ သော ကရိုဏ်း ပါဠိ၏အရကား တပြိုင်နက်တတ်ကောင်းသောအာရမ္မဏ၊ အာရမ္မဏာဓိပတိ၊ အာရမ္မဏူပနိဿယ ဤ ၃-ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် အာရမ္မဏာဓိပတိ သတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိ ဝိသေသရ၏။

ပြီးတော့အဗျာကတော အဗျာကတဿအတွက် သရုပ်ခွဲဇယားစာမျက်နှာ (၅) ကို ကြည့်လိုက်ရင် ပစ္စယုပ္ပန်မှာ မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် အဗျာကတတွေပါလိမ့်မယ်။ ပစ္စည်းဘက်က အရဟတ္တဖိုလ်နိဗ္ဗာန်တွေမယ်။ အောက်ပိုင်းလောကုတ္တရာစိတ် ရှစ်ခုထဲက ဖိုလ်ရှိပါတယ်။ ပစ္စည်းကနိဗ္ဗာန်ရှိပါတယ်။ ဒါ့ဘဲရပါတယ်။ အဲဒီတရားအတွက်ပါဠိတော်

အာရမ္မဏာဓိပတိ

ကဒိအတိုင်းဘဲ ထုတ်ပါတယ်။ စာမျက်နှာ(၄) ဆိုကြည့်ပါ။ အများကတော့ အများကတယာ မှာကြည့်ပါ။

အများကတော့ အများကတယာ

(ဗျာ - ဗျာ) အများကတော့ ဓမ္မော အများကတယာ ဓမ္မဿ အဓိပတိ ပစ္စယေန ပစ္စယော၊ အာရမ္မဏာဓိပတိ-အရဟဏဖလံ ဂရံကက္ခာ ပစ္စဝေက္ခန္တိ၊ နိဗ္ဗာန် ဂရံကက္ခာ ပစ္စဝေက္ခန္တိ။ နိဗ္ဗာန် ဖလဿ အဓိပတိ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

စာမျက်နှာ(၅) မှာ အရကောက်ကိုကြည့်ပါ။ အများကတော့ အများကတယာ အများကတော့ ဓမ္မောဟူသော ကတ္တား ပုဒ်၏ အရကား အလေး အမြတ် ပြုတတ်သော မဟာကြိယာဉာဏ သမ္ပယုတ်စိတ် ၄ ခုအားတတ်သော အလေး အမြတ် ပြုအပ်သော အရဟတ္တဖိုလ် နိဗ္ဗာန် ဖိုလ် ၄ ခုအား တတ်သောနိဗ္ဗာန် ပစ္စည်းတရားရ၏။ အများကတယာ ဓမ္မဿဟူသော သမ္ပဒါန် ပုဒ်၏ အရကား အလေး အမြတ် ပြုတတ်သော မဟာကြိယာ ဉာဏ သမ္ပယုတ်စိတ် ၄ ခု၊ ဖိုလ် ၄ ခု၊ စေတသိက်ဆတ္တိံသ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ အဓိပတိ ပစ္စယေနဟူသော ကရိုဏ်း ပါဠိ၏ အရကား တပြိုင်နက် တတ်ကောင်းသော အာရမ္မဏ၊ အာရမ္မဏာ ဓိပတိ၊ အာရမ္မဏုပနိဿယ - ဤ ၃-ပစ္စယ သတ္တိတို့တွင် အာရမ္မဏာဓိပတိ သတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသရ၏။

အများကတော့ ကုသလဿအတွက် စာမျက်နှာ (၄) အရကောက်ဇယားကို ကြည့် ရင် တတိယအကွက်က မဟာကုသိုလ်ဉာဏ သမ္ပယုတ်စိတ် ၄ ခုအား တတ်သော အောက် ဖိုလ် ၃ ခု နိဗ္ဗာန်၊ ပြီးတော့ မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် ၄ ခုနဲ့ မဆိုင်ပါဘူး။ လောကုတ္တ ရာဇဏ မဂ်ရှိပါတယ်။ ပစ္စည်းက နိဗ္ဗာန်ရှိပါတယ်။ အဲဒီတော့ ပစ္စယုပ္ပန်က မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ်နဲ့ မဝိရှိပါတယ်။ ပစ္စည်းတရားက အောက်ဖိုလ် ၃ ခုနဲ့ နိဗ္ဗာန် ရပါတယ်။ အဲဒါကလေးအတိုင်းပင် ပါဠိကလဲ ထွက်လာပါလိမ့်မယ်။

အများကတော့ ကုသလဿ

(ဗျာ - ကု) အများကတော့ ဓမ္မော ကုသလဿ ဓမ္မဿ အဓိပတိ ပစ္စယေန ပစ္စယော။ အာရမ္မဏာဓိပတိ-သေက္ခာ ဖလံ ဂရံကက္ခာ ပစ္စဝေက္ခန္တိ။ နိဗ္ဗာန် ဂရံကက္ခာ ပစ္စဝေက္ခန္တိ။ နိဗ္ဗာန် ဂေါတြတုဿ၊ ဝေါဒါနဿ၊ မဂ္ဂိဿ အဓိပတိ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

အရကောက်ကလဲ ခုနကပြောခဲ့တဲ့ အတိုင်းပါဘဲ။ အများကတော့ ကုသလဿအတွက် အများကတော့ ဓမ္မောဟူသော ကတ္တား ပုဒ်၏ အရကား အလေး အမြတ် ပြုတတ်သော မဟာကုသိုလ်ဉာဏ သမ္ပယုတ်စိတ် ၄ ခုအားတတ်သော အလေး အမြတ် ပြုအပ်သော အောက်ဖိုလ် ၃ ခု နိဗ္ဗာန်၊ မဂ် ၄ ခုအားတတ်သော နိဗ္ဗာန်ပစ္စည်းတရားရ၏။ ကုသလဿ ဓမ္မဿဟူသော သမ္ပဒါန် ပုဒ်၏အရကား အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော မဟာကုသိုလ်ဉာဏ သမ္ပယုတ်စိတ် ၄ ခု၊ မဂ် ၄ ခု၊ စေတသိက်ဆတ္တိံသ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ အဓိပတိ ပစ္စယေနဟူသော ကရိုဏ်း ပါဠိ၏ အရကား တပြိုင်နက် တတ်ကောင်းသော အာရမ္မဏ၊ အာ

ရမ္မဏာ ဓိပတိ၊ အာရမ္မဏူပနိဿယ ဤ ၃-ပစ္စယ သတ္တိတို့တွင် အာရမ္မဏာဓိပတိ သတ္တိ ဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသရ၏။

အဗျာကတော အကုသလဿ သရုပ်ခွဲကြည့်လိုက်ရင် ပစ္စယုပ္ပန်က လောဘမူ စိတ်ဘဲရှိပါတယ်။ ပစ္စည်းဘက်ဆိုင်ရာက နိပ္ပန္နရုပ်တွေရှိပါတယ်။ လောကီစိတ် ၇၆ ခုထဲက လောကီဝိပဿနာကြိယာရပါလိမ့်မယ်။ အဲဒီလောကီဝိပဿနာ မာတ္တိ သထကလဲ ဒုက္ခသဟဂုတ် ကာယဝိညာဉ်ကြဉ်ထားသဖြင့် ဧကတိ သရပါလိမ့်မယ်။ ဒီအတွက် ပါဠိထွက်ပါလိမ့်မယ်။

အဗျာကတော အကုသလဿ

(ဗျာ-အကု) အဗျာကတော ဓမ္မော အကုသလဿ ဓမ္မဿ အဓိပတိ ပစ္စယေန ပစ္စယော၊ အာရမ္မဏာဓိပတိ-စက္ခုဂရုံကတွာ အဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ၊ တံဂရုံကတွာရာ ဂေါဥပုဇ္ဇတိ ဒိဋ္ဌိ ဥပုဇ္ဇတိ၊ သောတံ ယာနံ ဇိဝံ ကာယံ ရူပေ သဒ္ဓေ ဂန္ဓေ ရသေ ဖောဋ္ဌဓမ္မေ ဝတ္တံ၊ (အဲဒါက ရုပ်ဆိုင်ရာပါ) ဝိပဿနာဗျာကတေ ကြိယာဗျာကတေ ခန္ဓေ ဂရုံကတွာ အဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ၊ တံဂရုံကတွာ ရာဂေါဥပုဇ္ဇတိ ဒိဋ္ဌိဥပုဇ္ဇတိ။

အရူပမာဏက ပစ္စယုပ္ပန်က လောဘမူစိတ် ဂ ခုရှိပါတယ်။ ပစ္စည်းတရားတွေက ခုနက ပြောခဲ့တဲ့ ရုပ်အတွဲနဲ့ ဝိပဿနာကြိယာတွေ ရပါတယ်။

အဗျာကတော အကုသလဿနဲ့ အဗျာကတော ဓမ္မောဟူသော ကတ္တာပုဒ်၏ အရ ကား အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော ဆုဋ္ဌဖြစ်သော နိပ္ပန္နရုပ်အဋ္ဌာရယ၊ ဒုက္ခသဟဂုတ် ကာယ ဝိညာဉ်ကြဉ်သော လောကီဝိပဿနာ ဧကတိ သ၊ ကြိယာစိတ်ဝိသ၊ စေတသိက်ပဉ္စတိ သ ပစ္စည်းတရားရ၏။ အကုသလဿ ဓမ္မဿဟူသော သမ္ပဒါနံ ပုဒ် ၏ အရ ကား အလေး အမြတ်ပြုတတ်သော လောဘမူစိတ် ဂ ခု၊ စေတသိက်မာဝိသ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။

ကရိုဏ်းကြတော့ တပြိုင်နက် လိုချင်ရင် အထက်ကပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း (၃) ပစ္စည်းဘဲ ရပါတယ်။ ဒီလိုမဟုတ်ဘဲနဲ့ ယထာရဟအနေနဲ့ လိုချင်ရင် အာရမ္မဏရှစ်မျိုးတုံးက ကောက် ခဲ့တဲ့အတိုင်း ရှစ်ပစ္စည်းကို ကောက်ရပါတယ်။ တပြိုင်နက်ကတော့ ဒီ (၃) ပစ္စည်းဘဲရပါတယ်။ ကြွင်းကျန်တဲ့ (၅) ပစ္စည်း ကယထာရဟ အနေနဲ့ လာဝင်ပါတယ်။ ဒီတော့ ဒီ-(ဂ)ကလေး အတွက် ယထာရဟ ဘဲဆိုကြပါစို့။

အဓိပတိ ပစ္စယေနဟူသော ကရိုဏ်းပါဠိ၏ အရကား တပြိုင်နက် ယထာရဟတတ် ကောင်းသော အာရမ္မဏ၊ အဓိပတိ၊ နိဿယ၊ ဥပနိဿယ၊ ပုရေဇာတ၊ ဝိပုယုတ္တ၊ အတ္တိ၊ အဝိဂတ-ဤရှင်ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် အာရမ္မဏာ ဓိပတိသတ္တိဟု ဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရ၏။

အာရမ္မဏာ ဓိပတိ ရဲ့ ကိစ္စပြီးသွားပါပြီ။ နောက်အပတ်ကြည့်လို့ရှိရင် အာရမ္မဏ ပုရေဇာတတို့ ဝတ္တာတို့ အာပုမိတို့ ဝတ္တာဓိတို့ အားလုံးကုန်၊ ကုန်စရာ အကြောင်းရှိပါ တယ်။

အဓိပ္ပာယ်

အရင်အပတ်က “သေက္ခာ မဂ္ဂါ ဝုဠဟိတ္တာ မဂ္ဂံ ပစ္စဝေက္ခန္တိ” ဆိုတဲ့ နေရာမှာ မဂ္ဂ အကြောင်းကိုဘဲ ပြောရပါသေးတယ်။ ပစ္စဝေက္ခန္တိလို့ဆိုတဲ့ ပစ္စဝေက္ခဏာတွေကို မပြောရသေးပါဘူး။ မဂ်ရမူလို့ဆိုတာဟာ ဧကန်စင်စစ် မဂ်ရတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်အဘွက် ပဋ္ဌာန်းပါဠိဘော်မှာ ဟောပြီးထားပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ တစုံတယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်က မိမိမဂ်ရနေပြီ ဒါမှမဟုတ် ရဟန္တာဖြစ်နေပြီ၊ “ဒိဏာဇာတိ ဝုသိတံဗြဟ္မစရိယံ ကတံ ကရဏီယံ၊ နာပရံ ဣတ္ထတ္တာယာတိ ပဇာနာမိ” ဆိုပြီး ရဟန္တာဖြစ်ကြောင်းကို ပြောကြတဲ့အတိုင်း ကျွန်ုပ်တို့သည် ပဋိသန္ဓေနေမှု ကုန်ခမ်းခဲ့ပါပြီ မြတ်သော သာသနာ့ဗြဟ္မစရိယကို ကျင့်သုံးခဲ့ပြီးပါပြီ၊ ပြုသင့်ပြုထိုက်တဲ့ မဂ်ကိစ္စတွေကိုလဲ ပြုခဲ့လို့ ပြီးပါပြီ၊ ထိုမဂ်ကိစ္စမှတစ်ပါး တစ်ပါး တခြားသော ကိစ္စတွေ သူ့မှာ ပြုတွယ်မရှိတော့ပါဘူးလို့ ဆိုတဲ့ ရဟန္တာဖြစ်ကြောင်းကို ပြောကြားတဲ့စကားရပ်တွေ အရိယာဖြစ်ကြောင်းလို့ ပြောကြားတဲ့ စကားရပ်တွေ လာပြောခဲ့လို့ ရှိရင်ဒီပုဂ္ဂိုလ်ကို မြတ်စွာဘုရားရှင် ကိုယ်တော်တိုင်က ဆဗ္ဗိသောနေသုတ်မှာ ဘယ်လိုပြောထားသလဲ? အဲဒီလိုလာပြီး ပြောခဲ့လို့ ရှိရင် အင်မတန်သဘောတူတဲ့ သဘောမျိုးနဲ့ နှစ်သက်မှုလဲ မရှိလိုက်ပါနဲ့အုံး၊ မကြိုက်တဲ့သဘောမျိုးနဲ့ ကန့်ကွက်မှုလဲ မလုပ်လိုက်ပါနဲ့ဦးဘုံး၊ ဘယ်လိုလုပ်ရမလဲ။ မဂ်ရတယ် ဖိုလ်ရတယ်လို့ လာပြောခဲ့လို့ ရှိရင် ဒီပုဂ္ဂိုလ်ကို စစ်ဆေးကြည့်ပါဦးတဲ့။ စစ်ဆေးကြည့်ဖို့ကို ဥပရိပဏ္ဏာသ ဆဗ္ဗိသောနေသုတ် အဋ္ဌကထာက အကျဉ်းချုပ်ကလေးပြထားပါတယ်။ ဘယ်လိုစစ်ဆေးရမလဲ? “ကိံ တေ အဓိဂတံ” မင်းဘာတွေရတာလဲ။ တစုံတယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်က သူ့ဈာန်ရတယ် မဂ်ရတယ် ဖိုလ်ရတယ် ပြောခဲ့လို့ ရှိရင် သူ့ အပြောနဲ့ သူ့ ကိုသွားပြီး အရိအသေမပြုနဲ့ဦး၊ တစုံတရာလှူဒါန်းခြင်း စသည်ကို မပြုနဲ့ဦး၊ ဘယ်နဲ့ မေးရမလဲ။ သူ့ရတာဟာဘာလဲ၊ ဈာန်ရတာသား၊ မဂ်စသည်တို့တွင် တစ်ပါးပါးရသလားလို့ မေးရမယ်။ ဒီတော့ အားထုတ်တဲ့ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်ဟာက မိမိတို့ တကယ်ရခဲ့လို့ ရှိရင် မိမိတို့တကယ်ရထားတဲ့ ဈာန်ဘုရား မဂ်ဘုရားဖိုလ်တရားတွေဟာ သူတို့မှာ အင်မတန်ထင်ရှားမှာဘဲ၊ အဲဒီလိုထင်ရှားတော့ မိမိတို့ဟာ ဘယ်ဈာန် တရား ရပါတယ်၊ ဘယ်မဂ်တရားရပါတယ်၊ ဘယ်ဖိုလ်တရားရပါတယ်လို့ ပြောနိုင် ရလိမ့် မယ် တဲ့၊ အဲဒီလိုပြောနိုင်တဲ့အတိုင်း ပြန်ပြီးပြောလိုက်ပါပြီတဲ့၊ ပြောတော့ ဒါနဲ့ ကျေနပ် နေရရောလားဆိုတော့ မဟုတ်သေးဘူး၊ ထပ်ပြီးမေးအုံး။ “ကိန္တိ တေ အဓိဂတံ” မင်းဘယ်လိုလုပ်ရတာလဲလို့ ဆိုတာဟာ မဂ်ဖိုလ်ရတယ်လို့ ဆိုရင် မဂ်ဖိုလ်ရကြောင်း ဖြစ်တဲ့ အနိစ္စ စတဲ့ လက္ခဏာစသည်တို့တွင် မည့်သည့်တရားမျိုးကို သင်အကြီးအမှူးပြုပြီး စီးဖြန်းခဲ့သလဲ။ ၃၀-ပါးသော အာရုံတွေရှိခဲ့တယ်။ ပြီးတော့ ရုပ်နာမ်အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓစသည် တွေ ဖြစ်တဲ့ တရားတွေကို ဘယ်တရားကို အကြောင်းပြုပြီး နှလုံးသွင်းခဲ့သလဲလို့ မေးရမယ်၊ အဲဒီလိုမေးလိုက်တဲ့အခါမှာ ဒီပုဂ္ဂိုလ်ဟာ တကယ်မဂ်ရဖိုလ်ရဖြစ်ခဲ့လို့ ရှိရင် သူ့နှလုံးသွင်းခဲ့တဲ့ဘုရားတွေဟာ သူ့မှာ အင်မတန် ထင်ရှားပါတယ်။ ထင်ရှားတော့ ဒီဘုရားတွေကို နှလုံးသွင်းပါတယ်လို့ ပြန်ဖြေရလိမ့်မယ်။ ဒါနဲ့ ကျေနပ်ရောလားဆိုတော့လဲ မဟုတ်သေးဘူး။ ဘယ်လိုထပ်မေးရမလဲ။ “ကဒါ တေ အဓိဂတံ” ကောင်းပြီ၊ ဒါဖြင့်ရင် မင်းမဂ်ရတယ်ဆိုတာ ဘယ်အချိန်က

ရလသလဲ၊ ပနကံအကျိန်ဟ ရမာပလသး မှန်းတဲ့အချိန်က ရတာလား၊ ဒါမှပင် ဘယ်ကိစ္စအချိန်လဲ။ ညနေအချိန်ရတာလား၊ သူ့သိရမယ်၊ ဒီလိုပေးလိုက်တဲ့အခါမှာ တကယ်မိရတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်များကြံတော့ မိမိတို့ဘယ်အချိန်က မင်ရတယ်လို့ ဆိုတာကို အင်မတန် ထင်ထင် ရှားရှားကြီး သိနိုင်ကြပါတယ်။ သိနိုင်ကြတော့ မိမိတို့ရဲ့တဲ့အချိန် ဘယ်အချိန်မှာ ရပါတယ်လို့ အတိအကျ ဖြေနိုင်ကြပါတယ်။ အဲဒါနဲ့ မကြေနပ်နဲ့ဦး၊ တယ်လိုထပ်ပေးရမလဲ။ “ကတ္တဘေဏမိဂတံ” ကောင်းပြီ၊ မင်းဒီအချိန်မှာရတယ်လို့ ဆိုရင် မင်းဘယ်နေရာမှာရသလဲ၊ မင်းနေ့နေတဲ့အခါကာလမှာ ရသလား၊ ညနေတဲ့အခါကာလမှာရသလား၊ တယ်နေရာမှာရသလဲလို့ မေးမြန်းလိုက်တဲ့အခါ တကယ်ရဲ့လို့ ရှိရင် မိမိနေရာဌာနကို သိရမှာပေါ့။ တယ် နေရာဌာနမှာရတယ်လို့ ဖြေနိုင်ရမယ်။ တဖန်ထပ်မံပြီး ကဲကောင်းပြီ မင်းမင်ရတယ်လို့ ဆိုရင် “ကတမေတေ ကိလေသပဟီနာ” မင်းမင်ရဲ့လို့ ရှိရင် မင်းရတဲ့ မင်တွေဟာ ဘာကိလေသတွေကို ပယ်ခဲ့သလဲ၊ ဒါတွေရဲ့အကျယ်ကို “ပဟီနေ ကိလေသပစ္စဝေက္ခန္တိ၊ ဝိက္ခမ္ဘိတေ ကိလေသေ ပစ္စဝေက္ခန္တိ” မှာ ပြောပြပါမယ်။ မင်ရလာခဲ့လို့ ရှိရင် ဒီမင်က ဒီ ကိလေသတွေကိုပယ်တယ်။ သောတာပတ္တိ မင်ရလာတယ်ဆိုရင် မင်းရတဲ့ သောတာပတ္တိ မင်ကဘယ်လိုကိလေသမျိုးတွေကို ပယ်သလဲ၊ သကဒါဂါမိ မင်သည်တွေကကော ဘယ်ကိလေသတွေကို ပယ်သလဲဆိုတာကို မင်ရတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တိုင်း (ဒါပေတဲ့ ချင်းချန်ချက်ကလေးက၊ ပဏ္ဍာသမှာ မဟာနာမ်မင်းသားကြီးကြံတော့ မိမိပယ်ခဲ့တဲ့ ကိလေသ ကြွင်းကျန်တဲ့ ကိလေသကို မသိလို့ ဘုရားလာပြီး လျှောက်တဲ့အကြောင်းကို ပဟီန ကိလေသ ၈ သည် တွေမှာ ပြောပြပါမယ်။ ဒါကလဲ ဝိဇ္ဇကတ်သုံးပုံမှာ မိမိပယ်ခဲ့တဲ့ ကိလေသတွေကို မသိတာဟာ မဟာနာမ်မင်းသားကြီး တယောက်ဘဲရှိပါတယ်။ ဒီအပြင် ပုဂ္ဂိုလ်တွေ အကြောင်းထည့်ပြီး ဖေဟာပါဘူး) မိမိတို့ပယ်ခဲ့တဲ့ ကိလေသတွေဟာ ဒီမင်ရတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ် တွေမှာ အင်မတန် ထင်ရှားပါတယ်။ ထင်ရှားတော့ ဘယ် ကိလေသတွေကို ပယ်ခဲ့ဘယ်၊ ဘယ် ကိလေသတွေဟာ ကြွင်းကျန်ပြီး နေဘယ်ဆိုတာကို ဒီပုဂ္ဂိုလ်တွေ ဧကန်သိနိုင်ပါတယ်။

ဒါတင်ကျေနပ်မနေသေးဘဲနဲ့ “ကတမေသံ တွံ ဓမ္မာနံလာဘီ” ကောင်းပြီ၊ ဒီလို ဆိုရင် ဘယ်မင်ရသလဲ မင်းရတာ သောတာပတ္တိမင်လား၊ သကဒါဂါမိ မင်သည် တပီးပီးလားလို့ မေးပါ။ အဲဒီတော့ကော မင်ရတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဆိုရင် မိမိတို့ရတဲ့ မင်ဟာ အင်မတန် ထင်ရှားတယ်။ ပြီးတော့ ဘာစင်းစားရမလဲဆိုရင် မင်ရမှု ဖိုလ်ရမှုလို့ ဆိုတာ သူတပီးက ဆုံးဖြတ်ပေးနေစရာ လုံးဝမလိုပါဘူး။ သူတပီးပြောမှ မဟုတ်ပါဘူး။ မင်ရမှုဟာသူတပီးနဲ့ လုံးဝမဆိုင်ပါဘူး။ ဘာဖြစ်လို့လဲလို့ ဆိုတော့ အနမတဂ္ဂသံသရာဘလျှောက်လုံး ဘယ်တုန်းကမှ အာရုံမပြုခဲ့ရဘူးတဲ့ သန္တိသုခသဘောဆိုတဲ့ ပရမတ္ထနိဗ္ဗာန်တရားကြီးကို မြင်ရတယ်။ မင်ရတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ မျက်မှောက်ပြုရဘယ် ဥပမာအားဖြင့် ကောင်ကင်ပြိုင်မှာ လပြည့် နေ့အခါ ထွက်လာတဲ့ လပြည့်ဝန်းကြီးကို မိမိတို့ရဲ့ ပဘတိချက်စိနဲ့ ဒိဋ္ဌပစ္စက္ခမြင်ရသလို မင်သည် အာရုံပြုအပ်တဲ့ မင်ရဲ့ အာရုံဖြစ်တဲ့ နိဗ္ဗာန်ကို မင်ဉာဏ်လေးပါးဆိုတဲ့ ဓမ္မစက္ခုနဲ့ ဒိဋ္ဌပစ္စက္ခမြင်ရ မျက်မှောက်ပြုရ၍ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီတော့ မဂ်ရတယ်ဆိုတာ ရတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေမှာ အင်မတန်ထင်ရှားတယ်။ သာမည အထက်တန်းဖြစ်တဲ့ ရဟန်းပုဂ္ဂိုလ်တွေ၊ တပျိုးတခြားသော ပုဂ္ဂိုလ်တွေမဆိုနဲ့ သုပ္ပဗုဒ္ဓဆိုတဲ့ အနုကြီးသော်မှ မိမိမဂ်ရလာတဲ့အခါမှာ မဂ်ရကြောင်းသိပါတယ်။ သုပ္ပဗုဒ္ဓဆိုတဲ့ အနုကြီးဟာ သူက အနုဖြစ်နေတော့ မြတ်စွာဘုရား တရားဟောတော်မူတဲ့အခါမှာ လူတွေက အင်မတန်များတော့ တစုံတရာ စားစရာသောက်စရာများ ရလိမ့်မည်လားလို့ သွားတယ်။ ဟိုမှာ ဘုရား တရားဟောနေတာ တွေတော့ ငါလဲကြိုတဲ့အခါ တရားနာဦးမှ ဆဲ ရယ်လို့ ပရိသတ် အစွန်နားကင်တယ်။ ပရိသတ်နားမကပ်ဝံ့ဘူး၊ သူကအနုဖြစ်နေတာကိုး။ အဲဒီလို ပရိသတ် အစွန်နားက တရားနာတယ်။ တရားနာလို့ တရားဟောလို့ ပြီးသွားတော့ ဘာဖြစ်သွားသလဲ၊ သောတာပန်ဖြစ်သွားတယ်။ သောတာပန် ဖြစ် သွားတာ နဲ့ တပြိုင်နက် ဒီသုပ္ပဗုဒ္ဓကြီးဟာ မိမိရတဲ့ သောတာပတ္တိမဂ်ရဲ့ဂုဏ်ကို မြတ်စွာဘုရားကို အင်မတန်လျှောက်ထားချင်တယ်။ အင်မတန်လျှောက်ထားချင်ပေမဲ့ သူက အနုကြီးဖြစ်နေတော့ ပရိသတ် အလယ်မှာ မဝင်ဝံ့ဘူး။ ဒါနဲ့စောင့်နေတယ်။ လူတွေက ဘုရားတရားဟောပြီးတဲ့ အခါမှာ ဘုရားကို ရှိခိုးကြ၊ ပြန်ကြ၊ ဘုရားကလဲ ကျောင်းတော်ကြွတဲ့အခါမှာ သူလဲ ဘုရား ရှင် ရှဲ့နောက်ကျောင်းတော်လိုက်သွားတယ်။ အဲဒီဇောမှာ သိကြားက သုပ္ပဗုဒ္ဓ အနုကို သူရတဲ့ ဂုဏ်ကျေးဇူးတွေကို ထင်ရှားပြောမှာကိုသိတယ်။ သိကြားကသိတော့ ဒီအနုကြီးထံသွားပြီး ခံခမ်းလေဦးမှတ်ဆိုပြီး ကောင်းကင်မှာ ရင်ပြီး “သုပ္ပဗုဒ္ဓ မင်းဟာ တကယ့်ကို ဆင်းရဲတဲ့မို့တဲ့ အကောင်။ အဲဒီတော့ မင်းကို သုံးလို မကုန် စားလို မကုန်နိုင်အောင် ဥစ္စာတွေပေးမယ်။ မင်း ဘုရားကို ဘုရားမဟုတ်ဘူးလို့ ပြောရမယ်။ တရားကို တရားမဟုတ်ဘူးလို့ပြောရမယ်။ သံဃာကို သံဃာမဟုတ်ဘူးလို့ ပြောပါ” လို့ ခိုင်းတယ်။ သောတာပန်ရယ်လို့ ဖြစ်လာခဲ့လို့ ဒို့ရင် မြတ်စွာဘုရားရှင်အား အစလဖြစ်တဲ့ သဒ္ဓါဘုရား မတုံ့မလှုပ်တဲ့ သဒ္ဓါတရားနဲ့ အင်မတန်ကြည်ညိုတယ်။ မိမိအသက်ကိုသာ အသေခံမယ်။ ဘုရားကို ဘုရားမဟုတ်ဘူးရယ်လို့ ဘယ်တော့မှမပြောဘူး။ တရားသံဃာကိုလည်း ထိုနည်းတူစွာ ဘယ်တော့မှ မပြောဘူး။ အသက်ကိုသာ အသေခံမယ်။ ဒီလိုသိကြားကပြောလိုက်တော့ သုပ္ပဗုဒ္ဓက သိကြားကို တယ်နှယ်မေးသလဲဆိုတော့ “ဟေ့ မင်း ဘယ်သူလဲ”။ သိကြားက “ငါနတ်ပြည်ကို အစိုးရတဲ့ သိကြားပေါ့” လို့ ပြောတယ်။ သုပ္ပဗုဒ္ဓက “ဟေ့ လူမိုက် အရှက်မရှိတဲ့သိကြား၊ ငါဟာမင်းနဲ့ ဝကားပြောဆိုဖို့ရန် အဘက်မတန်ဘူး။ မင်းက ငါ့ကိုမပြောသင့်တာတွေ ပြောတဲ့အပြင် လူဆင်းရဲ လူမွဲရယ်လို့ မင်းက ငါ့ကို ဘာကြောင့် စွတ်စွဲနိုင်ရသလဲ၊ ငါဟာ မြတ်စွာဘုရားရှင်ရဲ့ ရင်၌ ဖြစ်တဲ့သားတော် စင်စစ်ဖြစ်ပြီ။ ငါဟာ မင်းပြောသလို သူဆင်းရဲ ငမွဲ မဟုတ်ဘူး။ မဟုတ်တဲ့အပြင် ငါကေန်ချမ်းသာတယ်။ ဘာဖြစ်လို့? ငါ့မှာ မွန်မြတ်တဲ့ ချမ်းသာကိုရနေလေတော့ ငါ့မှာ များပြားလှတဲ့ ဥစ္စာတွေလဲရှိပါတယ်” လို့ သူ့ရဲ့သန္တာန်မှာ ထင်ရှားရှိနေတဲ့ ဥစ္စာတွေကို သုပ္ပဗုဒ္ဓက တယ်နဲ့ မော်ပြသလဲဆိုတော့-

အသံဖမ်း ပဋ္ဌာန်းပို့ချစဉ်ကျမ်း

သဒ္ဓါနေ သီလနေ၊ သုတနေ ဧဝံ၊
ဟိရိဩတ္တပ္ပိယံနေ၊ ပညာဝေသတ္တမံနေ၊
ယဿဧတေနာအတ္ထိ။ ဣတ္ထိယာပရိသဿဝါ၊
အဒလိဒ္ဓေါတိတံအာဟု၊ အမောယံတဿဇိဝိတံ။

အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်မှာ သဒ္ဓါဆိုတဲ့ဥစ္စာ၊ သီလဟိရိဩတ္တပ္ပ သုတစာဝပညာဆိုတဲ့ သူတော်ကောင်းတရား (၇) ပါးရှိမယ်။ ဒီလိုသူတော်ကောင်းတရား (၇) ပါးရှိတဲ့ ယောက်ျားဖြစ် ဖြစ် မိန်းမဖြစ်ဖြစ် ဒီပုဂ္ဂိုလ်တွေကို ဆင်းရဲတယ်လို့မဆိုရဘူး။ သူတို့ရဲ့အသက်ရှင်နေမှုဟာ ကလဲ အကျိုးမဲ့ အချိုးအနှီးမဟုတ်ဘူး အင်မတန်အကျိုးများတယ်။

ဒီတော့ ခုနကပြောခဲ့တဲ့ ဆဗ္ဗိသောနေသုတ်ကို ဆက်လိုက် ဤပါဠိစဉ်။ ဒီလိုဘာမဂ် ရပါတယ်လို့ မေးသမျှ ၆ ချက်လုံးကို ဖြေနိုင်တယ်ထားဦးတော့ အရမ်းယုံပြီးမပစ်လိုက်ပါနဲ့ဦး။ ဘာကြောင့် ? ပရိယတ်ကိုသင်ကြားထားမယ် မေးမြန်းမှုတွေရှိမယ်။ ဒီလိုပရိယတ်မှာ လိမ္မာတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ကြံတော့ မေးတဲ့အတိုင်းဖြေနိုင်တာဘဲ။ ဒီတော့ နောက်ထပ်ပြီး မဂ်ရကြောင်းဖြစ်တဲ့ ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒါကိုမေးရမယ်။ ပုဗ္ဗဘာဂ ပဋိပဒါဆိုတာစရဏတရား ၁၅ပါးပါ။ စရဏတရား ၁၅ ပါးလို့ဆိုတာ အကျယ်တော့မပြောတော့ဘူး။ “သီလနိဘောဇာ၊ သဒ္ဓမ္မာနှင့်၊ ဈာန်မှာလေးပါး ဤဆယ့်ငါး၊ မှတ်သားစရဏ” သီလနိဘောဇာ ဆိုတာဟာက ပါတိမောက္ခသံဝရသီလတွေ ဣန္ဒြိယသံဝရသီလ ဘောဇနေမတ္တညူတာ ဇာဂရိယာနုယောဂ သဒ္ဓမ္မာဆိုတဲ့ သူတော်ကောင်းတရား (၇) ပါး ဈာန်လေးပါး၊ ဒါတွေပေါင်းလိုက်ရင် စရဏတရား(၁၅)ပါးရှိတယ်။ အဲဒီစရဏတရား(၁၅)ပါးကို ၎င်းပုဂ္ဂိုလ်သည် မဂ်မရမီ ရှေးအဖို့ အခါကာလတုံးက စင်ကြယ်ခဲ့သလား ကျင့်ခဲ့သလား မစင်ကြယ်ဘူးလားလို့ဆိုတာကို စုံစမ်းစစ်ဆေးကြည့်ရဦးမယ်တဲ့။ စုံစမ်းစစ်ဆေးကြည့်လို့ စင်ကြယ်တယ် ဆိုရင်တော့ အဲဒီပုဂ္ဂိုလ်ဟာ လောကုတ္တရာတရားကိုရဘယ်၊ မစင်ကြယ်ဘူးဆိုရင်တော့ လောကုတ္တရာတရားကို ရတာမဟုတ်သေးပါဘူး။ အဲဒီပုဗ္ဗဘာဂ ပဋိပဒါဆိုတာက အရင်တခါပြောခဲ့တဲ့ ပဏ္ဍိသာတိတို့လို ဈာန်ရပြီးသား ပုဂ္ဂိုလ်ကြံရင် မြတ်စွာဘုရားရှင်က ပုဗ္ဗဘာဂ ပဋိပဒါကို ဟောမနေတော့ဘူး။ တခါထဲ ဝိပဿနာကိုဟောပါတယ်။ ဒါကြောင့် အရင်တုံးက “ဆရာတုရောယံ ပုရိသော” စသည်ဖြင့် ဝိပဿနာဆိုင်ရာကို တခါထဲဟောပါတယ်။ ဒီလိုမဟုတ်ဘဲနဲ့ မဂ်ရကြောင်းအကျင့်ကလဲ စင်ကြယ်တယ် ရှည်စွာသော နေ့ညဉ့်ကာလပတ်လုံး ဒီပုဂ္ဂိုလ်ဟာ သိက္ခာသုံးပါးကိုလဲ မမေ့ဘူး။ နိုးကြားမှုလဲ အမြဲရှိနေမယ်။ သူ့စိတ်ကလဲ ကောင်းကင်ကို လက်ပါးနဲ့ လှမ်းလိုက်တဲ့အခါမှာ ဘာမှညိတွယ်မှုမရှိသလို ဒီပုဂ္ဂိုလ်ဟာ ပစ္စည်းလေးပါးမှာ ဘာမှညိတွယ်မှုမရှိကြောင်း ထင်ရှားနေတယ်ဆိုရင် အဲဒီပုဂ္ဂိုလ်ပြောတဲ့ မဂ်တရားတွေ ဖိုလ်တရားတွေဆိုတာ နှစ်သက်စရာပါဘဲ။ ဒါပေမယ်လို့ ဒီလိုပြောရုံနဲ့လဲဘဲ ပူဇော်မှု မပြုလိုက်ပါနဲ့ဦးတဲ့။ ဘာကြောင့်? တချို့ပုထုဇဉ်တွေကြံတော့ သူတို့ရဲ့ကျင့်ပုံတွေ နေပုံထိုင်ပုံတွေဟာ ရဟန္တာများနဲ့ အင်မတန်တူတယ်။ ရဟန္တာများ ကျင့်သလို နေသလို ထိုင်သလို အင်မတန်တူတယ်။ ဒီတော့ သူတို့ကို ထိုဆိုအကြောင်း ဥပါယ်တွေနဲ့

ထိတ်လန့်အောင်-ထိတ်လန့်အောင်လို့ ဆိုတာက အနာဂါမ်ဆိုရင် မထိတ်ဘူး မလန့်ဘူး ပေါ့။ အဲထိတ်လန့်အောင် စမ်းကြည့်ကြပါဦးတဲ့။ ရဟန္တာအစစ် မှန်ခဲ့လို့ရှိရင် မိမိဦးထိပ်မှာ မိုးကြိုးကြပြီးနေတာတောင်မှ တစုံတရာကြောက်မှုတွေမရှိဘူး။ ကိုယ်လက်ခက်တရော်မှုတွေမရှိဘူး။ ကြက်သီးမွေးညှင်းထမှုမရှိပါဘူး။ ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်တွေကြားတာ နဲ့နဲကလေးနဲ့ ကြောက်ကြပါတယ်။ ဒီတော့ စမ်းပုံကလေးက ဘယ်လိုဆိုတာ အဋ္ဌကထာက ဖွင့်ပြပါတယ်။ ဒီဃဘာဏက အဘယမထေရ်-အဲဒီမထေရ်ကြီးဟာ သူနဲ့ အတူတကွနေတဲ့ ပိဏ္ဍာတ် ဓုတင်ဆောင်တဲ့ ရဟန်းတပါးကို ပုထုဇဉ်ဘဲလား ရဟန္တာဘဲလားလို့ စုံစမ်းလို့ မရပါဘူး။ အင်မတန်အနေအထိုင်ကောင်းတယ်။ အမှုအရာ အင်မတန် ပြည့်စုံတယ်။ ဒီတော့ သူ့ရဲ့ ဦးပဉ္စင်းကလေးတပါးကို ပြုလုပ်ပုံပြုလုပ်နည်းကို သညာပေးတယ်။ သူပေးတဲ့သညာအတိုင်း ဦးပဉ္စင်းကလေးက တနေ့ကြတော့ အဲဒီရဟန်း ရေချိုးနေတဲ့အခါမှာ ကလျာဏီမြစ်ဝက ရေငုတ်ပြီး ရဟန္တာရယ်လို့ ဒီဃဘာဏက အဘယမထေရ်ကြီးက ထင်နေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့ ခြေထောက်ကိုသွားဆွဲတယ်။ သွားဆွဲလိုက်တော့ ခုနက ပိဏ္ဍပါတီက ရဟန်းဟာ ဟာ-မိကျောင်းဆွဲပါပြီရယ်လို့ အင်မတန်ကြောက်အားလန့်အားနဲ့ သိတ်အော်လိုက်တာကိုး။ အဲဒီအခါကြမှ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ဟာ ရဟန္တာမဟုတ် ပုထုဇဉ်ရယ်လို့ သိရတယ်။ တနည်းအားဖြင့် စန္ဒမုဒတိဿမင်း လက်ထက်က မဟာဝိဟာရကျောင်းတိုက်မှာ သံဃမထေရ်ဖြစ်တဲ့ ရဟန္တာကြီး ရှိပါတယ်။ သူက ရဟန္တာအစစ်ဘဲ ဒါပေတဲ့ သူက မျက်စိက အင်မတန်အားနည်းနေတော့ တပါးတခြားသော ရဟန်းတွေလို ဆွမ်းခံမလိုက်နိုင်ရှာဘူး ကျောင်းမှာဘဲ နေတယ်။ စန္ဒမုဒတိဿမင်းကလဲ ရဟန္တာဟုတ်သလား မဟုတ်သလားရယ်လို့ စုံစမ်းချင်တယ်။ စုံစမ်းချင်တော့ ရဟန်းတွေ ဆွမ်းခံကြုံနေတဲ့ အချိန်အခါမှာ အသံမကြားရအောင် မထေရ်ထံ ချဉ်းကပ်တယ်။ ချဉ်းကပ်ပြီးတော့ ဒီမထေရ်ရဲ့ခြေထောက်ကို မြွေများကိုက်လိုက် သလို ဇပ်ကနဲ ဆွဲလိုက်တယ်။ ဆွဲလိုက်တော့ မထေရ်ကြီးဟာ ကျောက်တိုင်ကြီးလို တစုံတရာလှုပ်ရှားခြင်းမရှိဘဲနဲ့ “ဟေ့မင်းဘယ်သူလဲ” လို့ မေးလိုက်တယ်။ ဒီတော့ရှင်ဘုရင်က “တပည့်တော် တိဿပါဘုရား” လို့ လျှောက်ကြားတယ်။ အဲဒီလို ရဟန္တာဖြစ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ် တွေကြတော့ တစုံတရာ ကြောက်ခြင်းမရှိပါဘူး။

တနကတော့ တချို့ပုထုဇဉ်ဖြစ်နေပေတယ်လို့ အင်မတန်ရဲရင့်တယ်။ ကြောက်စိတ် ဆိုလို့ လုံးဝမရှိဘူး။ အဲဒီပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကြတော့ ဘယ်လိုစုံစမ်းရမလဲ။ သူ့တို့နှစ်သက်တဲ့ အာနဲ့ နဲ့စုံစမ်းရမယ်။ ဝသဘမင်းဟာ မထေရ်တပါးကို စုံစမ်းချင်တော့ ဘယ်လိုလုပ်သလဲဆိုရင် မထေရ်ကိုပင့်တယ်။ ပင့်၍ထိုင်စေ ပြီးတော့ သူ့ရဲ့ ရွှေနားမှာ ဇီးဖျော်ရေလုပ်တို့ရာအတွက် တခါထဲဇီးသီးတွေကို အနယ်ခိုင်းတယ်။ အနယ်ခိုင်းတော့ အဲဒီမထေရ်ကြီး ဘာဖြစ်သလဲ ဆိုတော့-သရေကြလာတာပေါ့။ သရေကြလာတော့ ပုထုဇဉ်မှန်း ထင်ရှားတာပေါ့။ အဲဒါ ကြောင့် ရဟန္တာလို့ဆိုတာ ရသတဏှာကို ပယ်ပြီးဖြစ်တယ်။ နတ်မှာဖြစ်တဲ့ အရသာကို သော်မှနှစ်သက်မှုမရှိဘူး။ ဒီလိုအကြောင်းဥပါယ်တွေနဲ့စုံစမ်းလိုက်တဲ့အခါကြတော့ ကြောက် နေမယ် ကိုယ်လက်ခက်ထရော်ရှိနေမယ် ကြက်သီးထနေမယ် ရသာတဏှာ ဖြစ်နေမယ်လို့ ဆိုရင် အသင်သည် ရဟန္တာကေန်စင်စစ် မဟုတ်လို့ သာ ပယ်ပြစ်လိုက်ပါတော့တဲ့။ ဒီလိုမှ

မဟုတ်ဘဲနဲ့ မကြောက်ဘူး ကိုယ်သက်ခက်သရော်လဲ မဖြစ်ဘူး ထိတ်သန့်မှုလဲ မရှိဘူး ခြင်္သေ့များလိုနေမယ် နတ်ရဲ့ အာရုံများကိုသော်မှ နှစ်သက်မှုမဖြစ်ဘူးဆိုရင်တော့ ပူဇော်မှု စသည်ကို ပြုခြင်းငှာထိုက်ပါတယ်တဲ့။ အဲဒါကရဟန္တာဟုတ်မဟုတ် စုံစမ်းတာတွေဖြစ်တယ်။

အရိယာဖြစ်တဲ့ သောတာပန်ဟုတ်မဟုတ်လို့ စုံစမ်းမှုကလေးကတော့ ဘယ်လိုလဲ ဆိုရင်-သီလကွန် ကုဋဒန္တသုတ်မှာ-ဒီပုဂ္ဂိုလ်ဟာ သောတာပန် ဟုတ်တယ် မဟုတ်ဘူးလို့ စုံ စမ်းတဲ့နည်းကိုပြထားပါတယ်။ ကြီးကြားမှုကို ရေခဲနို့ ရေရောတိုက်ခဲ့လို့ရှိရင် နို့ ရေသာဝင် မယ် - ရေမဝင်ဘူး။ ထိုနည်းတူစွာသောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်တွေကိုလဲ သေအရက်နဲ့နို့ ရေရောတိုက် မယ်လို့ ဆိုရင် နို့ ရေသာဝင်မယ် သေအရက်မဝင်ဘူး။ အဲဒီလို မဝင်တာ ကြီးကြားမှုမှာ တော့ ကြီးကြားတို့ရဲ့ မျိုးရိုးယောနိကြောင့်ဖြစ်တယ်။ သောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်များကြတော့သော တာပန်ဆိုတဲ့ အရိယာတို့ရဲ့ မမ္မတာကြောင့်ဖြစ်တယ်လို့ ကုဋဒန္တသုတ် အဋ္ဌကထာက “သစေဝိဿသုရဉ္စဒီရဉ္စမိဿေတွာ မုခေပက္ခိပန္နိ၊ ခိရမေဝပဝိဘဘိ၊ နသုရာ၊ ယထာကောဉ္စ သကုဏာနံ ခိရမိဿကေ ဥဒကေခိရမေဝ ပဝိသတိနဉ္စဒကံ၊ ဣဒံယောနိသိဒ္ဓိ စေဝဣဒံ ဓမ္မတာ သိဒ္ဓိန္နိစ ဝေဒိတဗ္ဗံ” ဟု ဖြင့် အဘင်းတိုက်မယ်။ သေရည်မဝင်ရင် ဘာဖြစ် လဲ။ သောတာပန်များကို အရက်နှင့်နို့ရည် ရောတိုက်ခဲ့လို့ ရှိရင် ဘာဖြစ်မလဲ။ ပစာထဲမှ ထဲမှ တခါလဲ အန်ထုတ်ပြန်လိုက်မယ်။ အဲဒါကို မန်လည် ဆရာတော်ကြီးရေးတဲ့ မဃ ဒေဝလင်္ကာသစ်မှာလဲ “ယောနိဓမ္မတာ၊ ငှက်တံထွာဖြင့်၊ ကြီးကြားတို့အား၊ နှစ်ပါးနို့ ရေ၊ ရောထွေတိုက်ကာ၊ မျိုကျိုက်နို့ သာ၊ ရေမပါသို့၊ ပမာဘို့တူ၊ မွေးစဟူသည်၊ ငယ်မူငယ်ရာ၊ ငယ်ဘာသာနှင့်၊ သညာနဲ့ နဲ့၊ အမှတ်မဲ့လည်း၊ သူငယ်ခံတွင်း၊ နို့ သေသွင်းသော်၊ မယွင်း မှန်စွာ၊ နို့ သာဝင်လျက်၊ သေအံထွက်သား၊ မဂ်၏သတ္တိ၊ ပြီးသိဒ္ဓိနှင့်” လို့ မိန့်ပါတယ်။ ဒါက ဆရာတော်ကြီးက ဘာကိုရည်ရွယ်သလဲလို့ ဆိုတော့ သောတာပန်ဖြစ်လာခဲ့လို့ ရှိရင် အနာသတ္ထာရ မုခဉ္စလ္လောကန ဘေးကြီးက လွန်ခြောက်ပြီးသွားတယ်။ အဲဒီသောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ ယခုဘဝသေပြီး နောက်ဘဝ လူဖြစ်လာတဲ့အခါမှာ တပါးတခြားသောဆရာ မရှိဘူး။ ခြိတ်ဥာဒုရားရှင်သည်သာလျှင် ကိုးကွယ်ရာဖြစ်တယ်။ ခြိတ်ဥာဒုရားရှင်မှတပါး တပါးတခြားသောဆရာမရှိ။ ၎င်းပုဂ္ဂိုလ်သည် ဘယ်လောက်ဘဲ မွေးခါးသေသွေးဖြစ်ပြီး နေခြားသော်လည်း ပါဏာတိပါတ - သူ့အသက်မသတ်ဘူး။ ခုနကပြောသလို နို့ ရည်နဲ့ အရက်ရောပြီးတိုက်မှ သူရဲ့ ရောဂါပျောက်တော့မှာလဲ ဆို အရက်နဲ့ ရောပြီး တခုံဘခုသော သေးကို တိုက်မယ်လို့ ဆိုရင် ဒီအရက်မဝင်ဘူး။ အဲဒါကို ရည်ရွယ်၍ “ပမာထို တူ၊ မွေးစ ဟူသည်၊ ငယ်မူငယ်ရာ၊ ငယ်ဘာသာနှင့်၊ သညာနဲ့ နဲ့၊ အမှတ်မဲ့လည်း၊ သူငယ်ခံတွင်း၊ နို့ သေသွင်းသော်၊ မယွင်းမှန်စွာ၊ နို့ သာဝင်လျက်၊ သေအံထွက်သား၊ မဂ်၏သတ္တိ၊ ပြီး သိဒ္ဓိနှင့်” ဆိုပြီး၊ မန်လည်ဆရာတော်ကြီးကလဲ ရေးထားပါတယ်။

သုတ်ပါထေယျ သိင်္ဂါလသုတ်ကြပြန်တော့လဲသေရည်ဟာ မဂ်ရနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေရဲ့ ခံတွင်းထဲကို မဝင်ကြောင်းကို အဋ္ဌကထာက “အမိဂတမဂ္ဂါန ဂြိသာအန္တောမုခေမေဝနပဝိ သတိ” လို့ မဂ်ရတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်မှာ သေအရက်မဝင်ကြောင်းကို ပြပါတယ်။ ဘာကြောင့်မဝင်သလဲ

အဓိပ္ပါယ်

ဆိုတာကတော့ ပါဏာတိပါတ၊ အဒိန္နာဒါန၊ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရ၊ မုသာဝါဒ၊ သုရာမေရိယာလိုဆိုတဲ့ ငါးပါးသောကံကို သောတာပန်ဖြစ်တဲ့အခါ ကေနစင်စစ်ပယ်ထားပြီး ဖြစ်ပါတယ်။

အဲဒီမဂ်တွေရဲ့ပယ်ပုံတွေကို “ပဟိနေကိလေသေပစ္စဒေဝက္ခန္ဓိ” စတဲ့နေရာဌာနကြတော့ ဆက်ပြီးပြောပါမယ်။ နောက်အပတ်မှာ အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်တွေရဲ့ အကြောင်းကို နဲ့ပြောပြပါမယ်။ ပြောပြပြီးတဲ့နောက်မှ ပစ္စဒေဝက္ခန္ဓိအရ ပစ္စဒေဝက္ခန္ဓာဘိယိဒေတွဖြစ်ပုံကို ပြောပြပါမယ်။ တပည့်တော်အဓိပ္ပါယ်တွေကိုဘယ်တော့မှ မပြောပါဘူး။ ဒီအဓိပ္ပါယ်ကို ပြောနေရင် အင်မတန်လဲပင်ပန်းတယ်။ လူကလဲ သိပ်ပြီးမကျန်းမာဘူး။ ယခုတော့အသံသွင်းချင်ပါတယ်။ ဒီဘကြိမ်တော့ပို့ချပြီးပေးပါဦးဆိုလို့ ဒီအဓိပ္ပါယ်တွေကို နဲ့ကျယ်ကျယ်ကလေးပြောနေပါတယ်။ အဓိပ္ပါယ်ကတော့ အကြွေးအတော်ကလေး တင်ပါလိမ့်မယ်။ ဒါပေမဲ့ နောက်ကိုခွဲအောင်ကြည့်ပြီးပြောသွားပါမယ်။ အကြွေးတင်တာကို အကြွေးချေနည်းကတော့ အင်မတန်လွယ်ပါတယ်။ တပည့်တော်တို့ မန္တလေးမှာ စာလိုက်တဲ့အခါက ဆရာတော် ဦးဇာဂရကြီးဆီမှာ သမ္မောအဋ္ဌကထာနှင့် မူလဒီကာလိုက်ဘူးပါတယ်။ ကစ္စာယနသာရလဲ လိုက်ဘူးပါတယ်။ ကစ္စာယနသာရပဏာမဆိုတဲ့ ဂါထာကလေးတခုကိုချနေတာဟာဘလလောက်ကြာတယ်။ အဲဒီပဏာမရဲ့ အဓိပ္ပါယ်တွေကို ပြောနေလိုက်တာမပြီးနိုင်ဘူး။ စာတွေကရှေ့ရှောက်တက်တက်သွားလိုက်တာ အဓိပ္ပါယ်ကြွေးတွေက အင်မတန်တင်လာတယ်။ ကြာတော့ဒီကြွေးတွေကို ဘယ်လိုလုပ်ပြန်လိုက်သလဲဆိုတော့ မပြောတော့ဘဲနဲ့ လျှော်ပြန်လိုက်တယ်။ ဆရာတော် ဦးကြည်ကဒီလိုမဟုတ်ဘူး။ ဆရာတော်ဦးကြည်ကတော့ မနေ့ကချခဲ့တဲ့အဓိပ္ပါယ်တွေကို ယနေ့ပြောတယ်။ ပြောလို့အချိန်မမှီဘူးဆိုရင် ကျယ် ကျယ် ဝင့် ဝင့် မပြောဘူး။ ပါဠိလျှောက်တဲ့ပြောတယ်။ နက်ဖန်ကြတော့ ကျန်ခဲ့တဲ့အဓိပ္ပါယ်ကို ထပ်ပြီးဆက်ပြောတယ်။ အဲဒီတော့ ဆရာတော်ဦးကြည်ရဲ့စာချမှဟာ ဘယ်တော့မှ ကြွေးမတင်ဘူး။ ဆရာတော်ဦးဇာဂရကြီးတော့ အင်မတန်အကြွေးတင်ပါတယ်။ တပည့်တော် ဘိုကမ္မာယနသာရလိုက်လဲ အကြွေးတင်တာဘဲ သမ္မောလိုက်တဲ့အခါမှာလဲ အကြွေးတင်တာဘဲ။ အဲဒီတော့ အကြွေးတွေကို တော့သိပ်ပြီးတော့ မတင်ရစေဘူးပေါ့။ ဘာဖြစ်လို့ဒီမှာကျယ်ကျယ်ဝင့်ဝင့်ကြီးပြောနေသလဲဆိုတော့ သဟဇာတမျိုးကြတဲ့အခါ အဓိပ္ပါယ်သိပ်ပြောစရာမရှိပါဘူး။ သဟဇာတရဲ့ သဘောကလေး ပြောလိုက်ခဲ့လို့ ရှိရင်ကိစ္စပြီးသွားမယ်။ ပြောစရာက အာရမ္မဏမျိုးတွေရဲ့ အဓိပ္ပါယ်ပြောစရာရှိတယ်။ ပကတူပနိဿယမျိုးတွေရဲ့ အဓိပ္ပါယ်တွေ ပြောစရာရှိတယ်။ အနန္တရူပနိဿယမျိုးတွေကြတော့ အသင့်အတင့်နဲ့နဲ့ပါးပါးဘဲပြောစရာရှိပါတယ်။ အဲဒီလို များများမပြောရမဲ့ဟာတွေကြတော့ ပြီးသွားမှာဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဒီမှာတော်တော်ကလေး ကျယ်ကျယ်ဝင့်ဝင့်ပြောနေပါတယ်။ ယနေ့တော်ကြပါစို့။

သာဓု သာဓု သာဓု ။

၁၃၂၉ - ၃၊ ဝါခေါင်လဆန်း (၁၁)ရက်
၉၆၇-၃၊ သြဂုတ်လ (၁၆)ရက်၊ ဗုဒ္ဓဟူးနေ့
ပဋ္ဌာန်း၊ ကုသလတိက် ပဋ္ဌာဝါရ ဝိဘင်္ဂကို ပဋ္ဌပအကြိမ် ပို့ချခြင်း

အာရမ္မဏပုရေဇာတ

အာရမ္မဏာဓိပတိနှင့် အာရမ္မဏူပနိဿယ ပြီးသွားပါပြီ၊ ယခု အာရမ္မဏပုရေဇာတပါ၊ စာမျက်နှာ (က) ကိုကြည့်ပါ။ အာရမ္မဏ ပုရေဇာတရဲ့ သုဒ္ဓသင်္ချာကို ဆိုရပါလိမ့်မယ်။

အာရမ္မဏပုရေဇာတ ပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသင်္ချာဝါရ၌ ကာမစိတ် စတုပညာသ၊ ဒိဗ္ဗစက္ခု၊ ဒိဗ္ဗသောတ အဘိညာဉ်အား တတ်သောပစ္စုပ္ပန် နိပ္ပန္နရုပ် အဋ္ဌာရသ။ ဤတရားတို့သည် အာရမ္မဏ ပုရေဇာတ ပစ္စည်းတတ်သော တရားတို့မည်ကုန်၏။ သင်္ချာတိဏိ၊ ပစ္စည်းရေ (၄)ဟူသည်တည်း။ သင်္ချာတိဏိဟူသော်ကား အဗျာကတော အဗျာကတဿ၊ အဗျာကတော ကုသလံဿ။ အဗျာကတော အကုသလဿ ဟူသည်တည်း။ ပစ္စည်းရေ(၄) ဟူသော်ကား အာရမ္မဏ၊ ပုရေဇာတ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ - ဟူသည်တည်း။

သင်္ချာနှင့် ပစ္စည်းရေပုံက-ပစ္စည်းတရားက ပစ္စုပ္ပန် နိပ္ပန္နရုပ် အဋ္ဌာရသလို့ဆိုသဖြင့် အဗျာကတကိန်း သေပါတယ်။ ပစ္စုပ္ပန်ဘက်က ကာမစိတ် စတုပညာသထဲမှာ ကာမ ကုသိုလ်ရှိပါတယ်။ ဒိဗ္ဗစက္ခု၊ ဒိဗ္ဗသောတအဘိညာဉ်ကလဲ ကုသိုလ်အဘိညာဉ် ရှိပါတယ်။ ဒါ့ကြောင့် အဗျာကတော ကုသလဿ ရပါတယ်။ ပြီးတော့ ကာမစိတ် စတုပညာသထဲက ကာမစိတ်ပိတ် ကာမကြိယာတွေရှိတယ်။ ဒိဗ္ဗစက္ခု၊ ဒိဗ္ဗသောတကြိယာ အဘိညာဉ်တွေရှိခြင်းကြောင့် အဗျာကတော အဗျာကတဿရပါတယ်။ ကာမစိတ် စတုပညာသထဲကအကုသိုလ် ရှိသဖြင့် အဗျာကတော အကုသလဿလို့ သင်္ချာ (၃) ချက်ရပါတယ်။ ပစ္စည်းရေ (၄) ကတော့ အာရမ္မဏက ခေါင်းဆောင်ဖြစ်သဖြင့် အမြဲလိုက်ပါတယ်။ ပုရေဇာတရမူက အာရမ္မဏ ပုရေဇာတရှိပါတယ်။ အတ္ထိအဝိဂတရမူကတော့ အာရမ္မဏ ပုရေဇာတတ္ထိ အာရမ္မဏ ပုရေဇာတ အဝိဂတရယ်လို့ အတ္ထိ အဝိဂတ ပစ္စည်းမှာ ဟောပါတယ်။ အဲဒါကြောင့် ပစ္စည်းရေ (၄) ရပါတယ်။

အဲဒီ သုဒ္ဓသင်္ချာရဲ့ ပါဠိကို စာမျက်နှာ (ဇ) မှာ ကြည့်ရပါလိမ့်မယ်။ အဗျာကတော အဗျာကတဿအတွက်ကြက်ခြေပြထားတာရှိပါတယ်။ အဲဒီ ကြက်ခြေပြထားတာကိုသာ ဆိုရပါလိမ့်မယ်။ ဒါ့ကြောင့် ဒီကြက်ခြေပြထားတဲ့ နေရာတွေဟာ သူတို့ရဲ့ သုဒ္ဓသင်္ချာက ပစ္စုပ္ပန်နိပ္ပန္နရုပ် အဋ္ဌာရသဆိုသဖြင့် ရုပ်ဆိုင်ရာတွေကိုပြထားပါတယ်။ ပြီးတော့ အောက်ကို တဖန်ကြည့်လိုက်ရင်- ရှုပုံ၊ သဒ္ဓ - ရှိပါတယ်။ ပြီးတော့ အောက်ဆုံးကြည့်လိုက်ရင်- ရှုပါယ တန် စသည်တွေ ရှိပါတယ်။ အဲဒီ ကြက်ခြေပြထားတာတွေကိုပင်လျှင် ဆိုရပါလိမ့်မယ်။

ဒီပုရေဇာတပစ္စည်းမှာ အာရမ္မဏပုရေဇာတ ဝတ္ထုပုရေဇာတရယ်လို့ ၂ - မျိုးရှိသဖြင့် ယခုဟောနေတာက အာရမ္မဏပုရေဇာတ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါ့ကြောင့် အာရမ္မဏပုရေဇာတ လို့ အာရမ္မဏာပီပတိ တုံးကလိုဘဲ ဆိုရပါလိမ့်မယ်။

အဗျာကတော အဗျာကတဿ

အဗျာကတောဓမ္မော အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ ပုရေဇာတပစ္စယေနပစ္စယော၊ အာရမ္မဏ ပုရေဇာတံ - အရဟာစက္ခံ၊ အနိစ္စတော ဒုက္ခဘော အနတ္တတော ဝိပဿတိ၊ သောတံ ဃာနံ ဇိဝ္ဗိကာယံ ရူပေ သဒ္ဓေ ဝန္တေ ရသေ ဖေါဋ္ဌဗ္ဗေ ဝတ္ထံ၊ (ဒါတင်ပါဘဲ) အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿတိ၊ (နောက်ကြိုက်ခြေ ကလေးအတွက်) ဒိဗ္ဗေနစက္ခုနာ ရူပံပဿတိ။ ဒိဗ္ဗာယသောတ ဓာတုယာ သဒ္ဓံ သုဏာတိ။ (အောက်ဆုံးကွက်အတွက်) ရူပါယတနံ စက္ခု ဝိညာဏဿ ပုရေဇာတ ပစ္စယေနပစ္စယော။ သဒ္ဓါယဘနံ သောတဝိညာဏဿ ပုရေဇာတ ပစ္စယေနပစ္စယော။ ဝန္တာယတနံ ဃာနဝိညာဏဿ ပုရေဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော။ ရသာယတနံ ဇိဝ္ဗိကဝိညာဏဿ ပုရေဇာတ ပစ္စယေနပစ္စယော။ ဖေါဋ္ဌဗ္ဗာယတနံ ကာယ ဝိညာဏဿ ပုရေဇာတ ပစ္စယေနပစ္စယော။

အရကောက်စာမျက်နှာ (ည)မှာ အာရမ္မဏ ပုရေဇာတရယ်လို့ ရှိပါတယ်။ ပထမ အတွက်ကလေးကစက္ခုဝိညာဉ်ဧွေးအားတတ်သောစသည်တွေက ရူပါယတနံ စက္ခု ဝိညာဏဿစသည်တို့အတွက် ဟောပါတယ်။ မနောဓာတ် ၃ခုအား တတ်သော ပစ္စုပ္ပန်ပဉ္စာရုံ လို့ဆိုတာကတော့ ပဉ္စာဝါရမှာ မဟောပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ ရသင့်လို့ ကောက်ထားပါတယ်။ ပဉ္စာဝါရမှာ ဘာကြောင့်မဟောသလဲလို့ ဆိုတော့ ပဉ္စာဝါရဟာ ဝိညာဏကာယဒေသနာ ဖြစ်ပါတယ်။ ပစ္စယနိဇ္ဈေသတုံးကတော့ ဓာတုဒေသနာဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဒီမနောဓါတ် ၃ ခု အတွက် ရူပါယတနံ သဒ္ဓါယတနံ ဝန္တာယဘနံ ရသာယဘနံ ဖေါဋ္ဌဗ္ဗာယဘနံ မနောခံဓာတု ယာ တံသဗ္ဗသုတ္တကာနန္ဒဓမ္မာနံ အာရမ္မဏပစ္စယေနပစ္စယော - လို့ ဟောပါတယ်။ ပဉ္စာဝါရ ကြတော့ ဒီမနောဓါတ်ကို မနောဝိညာဏဓါတ်ထဲသွင်းပြီး ဓါတ်ခြောက်ပါး ခွဲတဲ့နေရာ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဒီမနောဓါတ် ၃ ခုအတွက် သီးခြားမဟောပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ ရသင့်သည် အားလျော်စွာ ကောက်ရပါတယ်။ ပြီးတော့ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ ကာမကြိယာဇောကိုးခု၊ တဒါရုံ ကောဿလ်၊ ဆိုတာ အဗျာကတဆိုင်ရာဖြစ်တဲ့ တရားတွေပါ။ အဲဒီမှာလဲ တဒါရုံတွေ မဟောဘူး။ ဒါကို နောက်မှတပြောပါမယ်။ ပြီးတော့ ဒိဗ္ဗေနစက္ခုနာစသည်အရ ဒိဗ္ဗစက္ခု၊ ဒိဗ္ဗသောတကြိယာ အဘိညာဉ်တွေရပါတယ်။ အဲဒါကြောင့် ရေးထားတဲ့အတိုင်းဘဲ အရ ကောက်ရပါလိမ့်မယ်။

အဗျာကတော အဗျာကတဿန္တိ - အဗျာကတော ဓမ္မောဟူသော ကတ္တား ပုဂ္ဂိုလ် အရကား ကျွဲဝိညာဉ်ဧွေးအား တတ်သောပစ္စုပ္ပန်ရူပါရုံ၊ သောတဝိညာဉ်ဧွေးအား တတ် သော ပစ္စုပ္ပန်သဒ္ဓါရုံ၊ ဃာနဝိညာဉ်ဧွေးအား တတ်သော ပစ္စုပ္ပန်ဝန္တာရုံ၊ ဇိဝ္ဗိကဝိညာဉ်ဧွေး အား တတ်သော ပစ္စုပ္ပန်ရသာရုံ၊ ကာယဝိညာဉ်ဧွေးအား တတ်သော ပစ္စုပ္ပန် ဖေါဋ္ဌဗ္ဗာရုံ၊ မနောဓါတ်သုံးခုအားတတ်သော ပစ္စုပ္ပန်ပဉ္စာရုံ၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ ကာမကြိယာဇော

အသံဖမ်း ပဋ္ဌာန်းပို့ချစဉ်ကျမ်း

ကိုးခု၊ တဒါရုံဒကာဒသအား တတ်သောပစ္စုပ္ပန် နိပ္ပန္နရုပ်အဋ္ဌာရသ။ ဒိဗ္ဗစက္ခုကြိယာ အဘိညာဉ်အား တတ်သော ခုရ ပဋိစ္ဆန္တ သဏှ သုခုမဖြစ်သော ပစ္စုပ္ပန်ရူပါရုံ၊ ဒိဗ္ဗသောတ ကြိယာ အဘိညာဉ်အား တတ်သော ခုရ ပဋိစ္ဆန္တ သဏှ သုခုမဖြစ်သော ပစ္စုပ္ပန်သဒ္ဓါရုံ ပစ္စည်း တရားရ၏။

အဗျာကတဿဓမ္မဿဟူသော သမ္ပဒါန် ပုဒ်၏အရကား (အထက်က အစိပ်အစိပ်ခွဲ ပြီးဆိုထားတာတွေကို အားလုံးကုန်ပေါင်းလိုက်ရင်-ခုနစ်သုဒ္ဓသင်္ချာမှာသရုပ်ခွဲပြီးပြတာလို ကာမဝိပါက်တေဝီသ၊ ကာမကြိယာဒကာဒသ၊ ဒိဗ္ဗစက္ခု၊ ဒိဗ္ဗသောတကြိယာ အဘိညာဉ် တွေ ရပါတယ်။ အဲဒါကြောင့် သမ္ပဒါန်ကြတော့ လက်သဲကွင်းကလေး ပြထားတဲ့အတိုင်း အပေါင်းကိုဘဲဆိုရပါတယ်။) ကာမဝိပါက်တေဝီသ၊ ကာမကြိယာဒကာဒသ၊ ဒိဗ္ဗစက္ခု၊ ဒိဗ္ဗသောတ ကြိယာအဘိညာဉ်၊ ဖေတသိက်တေတ္ထိံသ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။

ကရိုဏ်းကြတော့ အာရမ္မဏ ပုရေဇာတမှာ သူရဲ့ ပစ္စည်းရေအတိုင်း တပြိုင်နက် လိုချင်ရင် (၄) ပစ္စည်းဆိုရပါတယ်။ ယထာရဟယုဗယ်ဆိုရင် (၆) ပစ္စည်း ဆိုရပါတယ်။ ယထာရဟအတွက် ဘယ်ပစ္စည်းဝင်လာသလဲ? နိဿယရယ် ဝိပ္ပယုတ္တရယ် ဝင်လာပါ တယ်။ အဲဒီနိဿယ-ဝိပ္ပယုတ္တမှာ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း မရဏာသန္ဓဇောငါးချက် တဒါရုံလို ပစ္စယုပ္ပန်တရားရှိပါတယ်။ ပစ္စည်းကတော့ ဟဒယဝတ္ထုဘဲရှိပါတယ်။ အဲဒါကြောင့် ယထာ ရဟလိုဘဲ ဆိုလိုက်ကြပါရဲ့။ ပုရေဇာတ ပစ္စယေနဟူသော ကရိုဏ်း ပါဠိနဲ့ အရကား တပြိုင်နက် ယထာရဟတတ်ကောင်းသော အာရမ္မဏ၊ နိဿယ၊ ပုရေဇာတ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္တိ၊ အဝိဂတ-ဤ(၆) ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် ပုရေဇာယသတ္တိဟု ဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရ၏။

အဗျာကတော ကုသလဿ

စာမျက်နှာ (၉) က ပါဠိ ဆိုရပါလိမ့်ဦးမယ်။ အဗျာကတော ကုသလဿအတွက် သရုပ်ခွဲထားခဲ့တဲ့ အတိုင်း ကာမကုသိုလ်နှင့် ကုသိုလ်အဘိညာဉ်ရပါတယ်။ ကာမကုသိုလ် အတွက်-အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿန္တိ-စသည်ဖြင့် ကြက်ခြေပြထားတဲ့နေရာ ကိုသာ ဆိုရပါလိမ့်မယ်။

အဗျာကတောဓမ္မော ကုသလဿဓမ္မဿ ပုရေဇာတပစ္စယေနပစ္စယော။ အာရမ္မဏ ပုရေဇာတံ-သေက္ခာဝါ ပုသုဇ္ဇနာဝါ စက္ခုအနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿန္တိ။ သောတံ ယာနံ ဇီဝံ ကာယံ ရူပေ သဒ္ဓေ ဝန္ဓေ ရသေ ဖေါဋ္ဌဗ္ဗေ ဝတ္ထု အနိစ္စတော ဒုက္ခ တော အနတ္တတော ဝိပဿန္တိ။ ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာရူပံပဿန္တိ။ ဒိဗ္ဗာယသောတဓာတုယာ သဒ္ဓံ သုဏန္တိ။ (ပါဠိဒါဘဲရှိပါတယ်။)

အရကောက်ကလဲ စာမျက်နှာ (ည) သရုပ်ခွဲထားတဲ့ အတိုင်းဘဲ အရကောက်ဖြစ် ပါတယ်။ ကရိုဏ်းကလဲဘဲ (၆) ဘဲရပါတယ်။ ယထာရဟဖြစ်ပါတယ်။ တပြိုင်နက်ဆိုရင် (၄) ဘဲ ရပါတယ်။

အဗျာကတောကုသလသန္တိ အဗျာကတောဓမ္မောဟူသော ကတ္တားပုဒ်၏အရ
 ကားမဟာကုသိုလ်စိတ် ရှစ်ခုအားတတ်သော ပစ္စုပ္ပန်နိပ္ပန္နရုပ် အဋ္ဌာရသ၊ ဒိဗ္ဗစက္ခုကုသိုလ်
 အဘိညာဉ်အားတတ်သော ဒူရပဋိစ္ဆန္တ သဏှာ သုခုမဖြစ်သော ပစ္စုပ္ပန်ရူပါရုံ၊ ဒိဗ္ဗသောတ
 ကုသိုလ်အဘိညာဉ်အားတတ်သော ဒူရပဋိစ္ဆန္တ သဏှာသုခုမဖြစ်သောပစ္စုပ္ပန် သဒ္ဓါရုံပစ္စည်း
 တရားရ၏။ ကုသလသဓမ္မဿဟူသော သမ္ပဒါန် ပုဒ်၏အရကား (သူ့မှာရှိတဲ့ အတိုင်းပါ
 ဘဲ)မဟာကုသိုလ်စိတ်ရှစ်ခု၊ ဒိဗ္ဗစက္ခု၊ ဒိဗ္ဗသောတကုသိုလ်အဘိညာဉ် စေတသိက် ဆတ္တိံ သ
 ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ပုရေဇာတပစ္စယေနဟူသော ကရိုဏ်း ပါဠိ၏အရကား တပြိုင်နက်
 ယထာရဟတတ်ကောင်းသော အာရမ္မဏ၊ နိဿယ၊ ပုရေဇာတ၊ ဝိပုယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ-
 ဤ(၆)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် ပုရေဇာတသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသရ၏။

အဗျာကတော အကုသလသ

နောက်ပါဠိကို စာမျက်နှာ(၉)မှာကြည့်ပါ။ ပစ္စည်းက နိပ္ပန္နရုပ်အဋ္ဌာရသဖြစ်သဖြင့်
 ရုပ်တွေလာပါလိမ့်မယ်။ ပစ္စယုပ္ပန်အကုသိုလ်ဖြစ်သဖြင့် အသာဒေတိ စသည်တွေလာပါ
 လိမ့်မယ်။

အဗျာကတောဓမ္မော အကုသလသဓမ္မဿ ပုရေဇာတ ပစ္စယေနပစ္စယော။ အာရမ္မ
 ဏပုရေဇာတံ - စက္ခု၊ အသာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ၊ တံအာရပ္ပ ရာဂေါဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဒိဋ္ဌိဥပ္ပဇ္ဇတိ၊
 ဝိစိကိစ္ဆာဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဥဒ္ဓစ္စံဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဒေါမနသံဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ သောတံ ဃာနံ ဇိဝှံ ကာယံ ရူပေ
 သဒ္ဓေ ဝန္နေ ရသေ ဖေါဋ္ဌဗ္ဗေ ဝတ္တံ၊ အသာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ၊ တံ အာရပ္ပရာဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊
 ဒိဋ္ဌိဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဥဒ္ဓစ္စံဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဒေါမနသံဥပ္ပဇ္ဇတိ။

အရကောက်ကို စာမျက်နှာ(ည)မှာကြည့်လိုက်ပါ။ ပစ္စည်းနိပ္ပန္နရုပ်နဲ့ ပစ္စယုပ္ပန် အ
 ကုသိုလ်ဘဲရပါတယ်။ ကရိုဏ်းကြတော့ တပြိုင်နက် ယထာရဟ(၈)ပစ္စည်းရပါတယ်။ သာ
 ကြောင့်လဲဆိုတော့ အကုသိုလ်ဒွါဒသထဲမှာ လောဘရှိပါတယ်။ လောဘရှိတော့ လောဘပူ
 မရဏာသန္နဇော ဝင်လာပါတယ်။ လောဘမူ မရဏာသန္နဇောဝင်လာတဲ့အခါမှာ ဝတ္တာဓိ
 ရပါတယ်။ ဝတ္တာဓိ ရခဲ့လို့ ရှိရင် ဝတ္တာဓိမှာ ပစ္စည်းရေ (၈) ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါ့ကြောင့်
 ယထာရဟ (၈) ပစ္စည်းရပါတယ်။

အဗျာကတော အကုသလသန္တိအဗျာကတောဓမ္မောဟူသော ကတ္တား ပုဒ်၏ အရ
 ကား အကုသိုလ်ဒွါဒသ အားတတ်သော ပစ္စုပ္ပန်နိပ္ပန္နရုပ် အဋ္ဌာရသ ပစ္စည်းတရားရ၏။
 အကုသလသဓမ္မဿဟူသော သမ္ပဒါန်ပုဒ်၏ အရကား အကုသိုလ်ဒွါဒသ၊ စေတသိက်
 သတ္တဝီသ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ပုရေဇာတ ပစ္စယေနဟူသော ကရိုဏ်းပါဠိ၏ အရကား
 တပြိုင်နက် ယထာရဟ တတ်ကောင်းသော အာရမ္မဏ၊ အဓိပတိ၊ နိဿယ၊ ဥပနိဿယ၊
 ပုရေဇာတ၊ ဝိပုယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ-ဤ (၈) ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် ပုရေဇာတ သတ္တိဟု
 ဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသရ၏။

ဝတ္တာဓိရမ္မဏ

အာရမ္မဏပုရေဇာတရဲ့ ပါဠိ အရကောက်ပြီးသွားပါပြီ။ စာမျက်နှာ (၈) ဝတ္တာ
 ရမ္မဏရဲ့ သုဒ္ဓသင်္ချာကို ဆိုရပါလိမ့်မယ်။

ဝတ္ထာရမ္မဏပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသင်္ချာဝါရ၌ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ မရဏာသန္ဓေဇောငါးချက်၊ တဒါရုံအားတတ်သော စုတိစိတ်မှပြန်၍ ရေသည်ရှိသော် (၁၇) ချက်မြောက်သော စိတ်နှင့်အလှူ ဥပါဒ်သောဟဒယဝတ္ထု။ ဤတရားတို့သည် ဝတ္ထာရမ္မဏ ပစ္စည်းတတ်သော တရားတို့မည်ကုန်၏။ သင်္ချာတိဏိ။ ပစ္စည်းရေ(၆) ဟူသည်တည်း။ သင်္ချာတိဏိဟူသော်ကား အပျာကတော အပျာကတဿ၊ အပျာကတော၊ ကုသလဿ၊ အပျာကတော အကုသလဿ ဟူသည်တည်း။ ပစ္စည်းရေ(၆) ဟူသော်ကား အာရမ္မဏ၊ နိဿယ၊ ပုရေဇာတ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အညှိ၊ အဝိဂတဟူသည်တည်း။

ဒီမှာလဲ ပစ္စည်းတရားက ဟဒယဝတ္ထုဖြစ်ခြင်းကြောင့်အပျာကတကိန်းသေပါဘယ်၊ ပုရယုတ္တနိဿယသင်္ချာထဲက မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ မရဏာသန္ဓေကြိယာဇောငါးချက်၊ တဒါရုံယူလိုက်တဲ့အခါမှာ အပျာကတော အပျာကတဿရပါဘယ်၊ ကုသိုလ်မရဏာ သန္ဓေဇောငါးချက်ယူလိုက်တဲ့အခါမှာ အပျာကတော ကုသလဿ၊ အကုသိုလ် မရဏာသန္ဓေဇောငါးချက် ယူလိုက်တဲ့အခါမှာ အပျာကတော အကုသလဿရယ်။ ဝိသင်္ချာတိဏိလာဖြစ်ပါတယ်။ ပစ္စည်းရေ(၆)ကတော့ အာရမ္မဏပုရေဇာတကရဲ့တဲ့ (၄) ပစ္စည်းအခြေလိုက်ပါလိမ့်မယ်။ အဲဒီ(၄)ပစ္စည်းထဲမှာ ဝတ္ထာသို့ဆိုတဲ့ဝတ္ထုအသံကလေးပါလားရင် နိဿယနဲ့ ဝိပ္ပယုတ္တထည့်ပေးရပါတယ်။ တာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ နိဿယပစ္စည်းမှာ ဝတ္ထုပုရေဇာတ နိဿယရှိပါတယ်။ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်းမှာ ဝတ္ထုပုရေဇာတ ဝိပ္ပယုတ္တရှိပါတယ်။ ဒီဝတ္ထာရမ္မဏပစ္စည်းဟာ တပည့်တော်တို့ ပဉ္စာဝါရဝိဘင်္ဂဝါရမှာ သီးခြားအနေနဲ့ မဟောပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ သဘာဝသန္ဓာတော ကြတော့ကား ဒီဝတ္ထာရမ္မဏပစ္စည်းကို ဟောပါတယ်။ အာရမ္မဏပုရေဇာတက ပစ္စည်းရေ(၄)ခုလိုက်တယ်လို့ ဆိုသဖြင့် ဒီဝတ္ထာရမ္မဏပစ္စည်းဟာ အာရမ္မဏပုရေဇာတပစ္စည်းကထွက်လာသလားလို့ စဉ်းစားရရှိပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ မဟုတ်ပါဘူး။ ထွက်လာတာက နိဿယပစ္စည်း ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်းက ထွက်လာတာဖြစ်ပါတယ်။ တာကြောင့်လဲဆိုတော့ တပည့်တော်တို့ သဘာဝမှာ အာရမ္မဏ ပစ္စယာ နိဿယေ တိဏိ-ဆိုတဲ့နေရာမှာ ဝတ္ထာရမ္မဏကို ယူရပါတယ်။ ဝိပ္ပယုတ္တတိဏိဆိုတဲ့ နေရာမှာလဲ ဝတ္ထာရမ္မဏကိုဘဲ ယူရပါတယ်။ အဲဒါကြောင့် ဒီဝတ္ထာရမ္မဏဟာ နိဿယပစ္စည်း ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်းက ထွက်လာတာဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ပစ္စည်းရေ (၆) အရ အာရမ္မဏ ပုရေဇာတ (၄) ထဲမှာ နိဿယနဲ့ ဝိပ္ပယုတ္တထည့်လိုက်ရင် ပစ္စည်းရေ (၆) ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီတော့ သူ့ရဲ့ပါဠိတို့ အကောက်တို့ဟာကလဲ ယခုသရုပ်ခွဲပြီးတားတဲ့ အတိုင်းပါဘဲ၊ ပစ္စည်းက ဟဒယဝတ္ထု ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဝတ္ထုရယ်လို့ ဟောပါလိမ့်မယ်။ စာမျက်နှာ(၉)မှာ ရှိပါတယ်။ မရဏာသန္ဓေကြိယာဇော ငါးချက်ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ရဟန္တာနဲ့ဆိုင်ပါတယ်။

အပျာကတော အပျာကတဿ

အပျာကတော ဓမ္မော အပျာကတဿ ဓမ္မဿ နိဿယ ပစ္စယေန ပစ္စယော(နိဿယ-ဝိပ္ပယုတ္တ-စသည်ဖြင့်-၆-ပစ္စည်းရလေတော့ ဟောချင်တဲ့ ပစ္စည်းကို ဟောရပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ခုနကပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း အာရမ္မဏ ပစ္စယာ နိဿယေတိဏိ အံရ နိဿယက ထွက်လာခြင်းကြောင့် နိဿယလိုဘဲ ဆိုလိုက်ပါတော့။)

အဗျာကတော မဗ္ဗော အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ နိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။ အရဟာ ဝတ္ထု အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿတိ။

ပါဠိက ဒါဘဲရပါတယ်။ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းအတွက် တဒါရုံတွေအတွက်ကို သီးခြား မဟောပါဘူး။ အရကောက်ကသာ ကောက်ထားပါတယ်။ ဒီတော့ ဘာဖြစ်လို့ မဟော သလဲဆိုတာကိုတော့ နောက်အဓိပ္ပာယ်ပြောတဲ့အခါမှ ပြောပြပါမယ်။ အဲဒီအရ ကောက် ကလေးကလဲ အောက်မှာ ပြထားတဲ့အတိုင်း လွယ်ပါတယ်။

အဗျာကတော အဗျာကတဿ၌ အဗျာကတော ဓမ္မောဟူသော ကတ္တား ပုဒ်၏ အရကား မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ မရဏာသန္တကြိယာ ဇောငါးချက်၊ တဒါရုံအားတတ်သော စုတိစိတ်မှပြန်၍ ရေသည်ရှိသော်(၁၇)ချက် မြောက်သောစိတ်နှင့်အတူ ဥပါဒ်သော ဟဒယ ဝတ္ထုပစ္စည်းတရားရ၏။ အဗျာကတဿ ဓမ္မဿဟူသော သမ္ပဒါန် ပုဒ်၏ အရကား မနောဒွါ ရာဝဇ္ဇန်း၊ မရဏာသန္တကြိယာဇော ငါးချက်၊ တဒါရုံကောဒသ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။

ကရိုဏ်းမှာ လက်သဲကွင်းနဲ့ ပြထားသဖြင့် ယခုဆိုခဲ့တဲ့ ဝတ္ထုရမ္မဏ သုဒ္ဓသချာ သဘာဝပစ္စည်းရေအတိုင်း တပြိုင်နက်ဆိုရပါတယ်။ နိဿယပစ္စယေနဟူသော ကရိုဏ်း ပါဠိ၏ အရကား တပြိုင်နက် တတ်ကောင်းသော အာရမ္မဏ၊ နိဿယ၊ ပုရေဇာတ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ-ဤ (၆)ပစ္စယ သတ္တိတို့တွင် နိဿယ သတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရ၏။

အဗျာကတော ကုသလဿ

အဗျာကတော ကုသလဿမှာလဲ သရုပ်ခွဲထားတဲ့အတိုင်း ကုသိုလ် မရဏာ သန္တ ဇောရပါတယ်။ ကုသိုလ်ဆိုလျှင် သေက္ခပုထုဇဉ် ပုဂ္ဂိုလ်တွေနဲ့ ဆိုင်ပါတယ်။ ကုသိုလ်ရယ် လို့ ပစ္စယုပ္ပန်ရလာရင် ထိုက်သည့်အားလျော်စွာ ပစ္စဝေက္ခန္တိ ဟူ၍၎င်း၊ ဝိဿန္တိ ဟူ၍၎င်း၊ ဇာနန္တိ ဟူ၍၎င်း ဟောပါတယ်။ ဒီနေရာမှာတော့ ဟဒယဝတ္ထုကို အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တဟူ၍ ဝိပဿနာရှုရမှာ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဝိပဿန္တိဟု ဟောပါတယ်။

အဗျာကတောဓမ္မော ကုသလဿဓမ္မဿ နိဿယ ပစ္စယေနပစ္စယော။ သေက္ခာဝါ ပုထုဇ္ဇနာဝါ ဝတ္ထု အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿန္တိ။

အရကောက်ကလဲ ဒီအတိုင်းပါဘဲ။ အဗျာကတော ကုသလဿ၌ အဗျာကတော ဓမ္မောဟူသော ကတ္တား ပုဒ်၏ အရကား မရဏာ သန္တကုသိုလ် ဇောငါးချက်အား တတ်သော စုတိစိတ်မှပြန်၍ ရေသည်ရှိသော်(၁၇)ချက် မြောက်သောစိတ်နှင့်အတူ ဥပါဒ်သော ဟဒယ ဝတ္ထုပစ္စည်းတရားရ၏။ ကုသလဿ ဓမ္မဿဟူသော သမ္ပဒါန် ပုဒ်၏ အရကား မရဏာ သန္တကုသိုလ်ဇောငါးချက် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ (ကရိုဏ်းအတူတူပါဘဲ) နိဿယ ပစ္စယေန ဟူသော ကရိုဏ်း ပါဠိ၏ အရကား တပြိုင်နက်တတ်ကောင်းသော အာရမ္မဏ၊ နိဿယ၊ ပုရေဇာတ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ-ဤ (၆)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် နိဿယသတ္တိဟုဆိုအပ် သော သတ္တိဝိသေသရ၏။

အဗျာကတော အကုသလဿ

နောက်ပြီးမတော့ အဗျာကတော အကုသလဿအတွက် အကုသိုလ် မရဏ သန္ဓဇော လို့ဆိုသဖြင့် လောဘ ဒေါသ မောဟတွေ အကုန်ရပါတယ်။

အဗျာကတော ဓမ္မော အကုသလဿ ဓမ္မဿ နိဿယ ပစ္စယေန ပစ္စယော၊ ဝတ္ထု အဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ၊ တံအာရဗ္ဘရာဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဝိဇ္ဇိဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဝိဝိကိန္ဒာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဥဇ္ဇန္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဒေါမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။

အရကောဏ်ကလဲ သူ့ ပါဠိအဘိဓာန်ပါဘဲ အကုသိုလ် မရဏာ သန္ဓဇောငါးချက် ကောဏ်ရပါတယ်။ ပစ္စည်းကတော့ ဟဒယဝတ္ထုပါဘဲ၊ ကရိုဏ်းကြဲတော့ ခုနကပြောခဲ့တဲ့ အဘိဓာန် ဝတ္ထာဓိကလေးဝင်လာပါတယ်။ ဝတ္ထာဓိဝင်လာသဖြင့် ဝတ္ထာဓိကသဘာဝ ပစ္စည်း ရေအဘိဓာန်(၈) ပစ္စည်းတပြိုင်နက် ယထာရဟ ရပါလိမ့်မည်။

အဗျာကတောအကုသလဿ၌ အဗျာကတော ဓမ္မောဟူသော ကတ္တား ပုဒ်၏ အရ ကား မရဏာသန္ဓ အကုသိုလ်ဇောငါးချက်အား တတ်သောစုတိစိတ်မှပြန်၍ ရေသည်ရှိ သော် (၁၇) ချက်မြောက်သောစိတ်နှင့်အတူ ဥပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထု ပစ္စည်းတရားရ၏။ အကုသလဿ ဓမ္မဿဟူသော သမ္ပဒါနိ ပုဒ်၏ အရကား မရဏာသန္ဓအကုသိုလ်ဇောငါး ချက် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ နိဿယ ပစ္စယေနဟူသော ကရိုဏ်း ပါဠိ၏ အရကား တပြိုင်နက် ယထာရဟ တတ်ကောင်းသော အာရမ္မဏ၊ အနိပတိ၊ နိဿယ၊ ဥပနိဿယ၊ ပုရေဇာတ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတဗျူ(၈)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် နိဿယသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိ ဝိသေသရ၏။

နိဿယလို့ဆိုတာ ဥပလက္ခဏအားဖြင့် မှတ်ပြီးဆိုတာပါ။ သူ့ရဲ့ သဘာဝပစ္စည်း ရေ(၆)ခုရှိပါတယ်။ ဒီ(၆)ပစ္စည်းဟာ တပြိုင်နက်ပစ္စည်းရေ(၆)ခုဖြစ်ခြင်းကြောင့် အာ ရမ္မဏဆိုချင်ဆို၊ နိဿယဆိုချင်ဆို၊ ပုရေဇာတ ဝိပ္ပယုတ္တ အတ္ထိ အဝိဂတ။ တယ်ပစ္စည်းကို ဆိုဆိုရပါတယ်။ တခုကြောင့်လဲဆိုတော့ ဃဋနာမှာ အာရမ္မဏ၊ နိဿယ၊ ပုရေဇာတ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတန္တိတိဏိ စသည်ဖြင့်ဟောထားပါတယ်။

အာပုဗ္ဗိ

ပြီးတော့ အာပုဗ္ဗိလာပါတယ်။ စာမျက်နှာ(က)သုဒ္ဓသင်္ချာကို ကြည့်လိုက်ပါဦး။ ဒီသုဒ္ဓသင်္ချာတွေရဲ့ အဓိပ္ပာယ်ကတော့ နောက်သူတို့အခမ်းရောက်လာမှဘဲ ကြည့်ပြီးပြော ပါမယ်။

အာရမ္မဏ ပုရေဇာတာဓိပတိပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသင်္ချာဝါရ၌ - အလေးအမြတ်ပြု တတ်သော လောဘမူစိတ်ရှစ်ခုအားတတ်သော အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော ဣဋ္ဌဖြစ်သော ပစ္စုပ္ပန်နိပ္ပန္နရုပ်အဋ္ဌာရဿ။ ဤတရားတို့သည် အာရမ္မဏပုရေဇာတာဓိပတိပစ္စည်းတတ်သော တရားတို့မည်ကုန်၏။ သင်္ချာ ဧကံ၊ ပစ္စည်းရေ(၆)ဟူသည်တည်း။ သင်္ချာဧကံဟူသော်ကား အဗျာကတောအကုသလဿဟူသည်တည်း။ ပစ္စည်းရေ(၆)ဟူသော်ကား အာရမ္မဏ၊ အနိ ပတိ၊ ဥပနိဿယ၊ ပုရေဇာတ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတဟူသည်တည်း။

သူရဲ၊ သုဒ္ဓသင်္ချာအရပစ္စည်းက နိပ္ပန္နရုပ်အဋ္ဌာရသဖြစ်သဖြင့် အဗျာကတဖြစ်ပါတယ်။ ပစ္စယုပ္ပန်က လောဘမူစိတ်ရှစ်ခုဖြစ်သဖြင့် အကုသိုလ်ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါ့ကြောင့်အဗျာကတော အကုသလဿလို့ သင်္ချာကချက်သာရပါတယ်။ ပစ္စည်း(၆)ကတော့ အာရမ္မဏပုရေဇာ တက (၄) ပစ္စည်းအမြဲလိုက်ပါလိမ့်မယ်။ အဲဒီမှာအာပုဓိလို့ဆိုတဲ့ အဓိပတိအသံကလေးပါ လာတယ်။ အဓိပတိအသံကလေးပါလာရင် ဘေစောကအာရမ္မဏာဓိပတိ အာရမ္မဏပု နိဿယလို့ ပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း အဓိပတိအသံပါလာရင် အာရမ္မဏာဓိပတိနဲ့ အာရမ္မဏပုနိဿ ယလိုက်ရပါတယ်။ ဒီတော့အာရမ္မဏ ပုရေဇာတ(၄)ပစ္စည်းထဲမှာ အဓိပတိနဲ့ဥပနိဿယ ထည့်ရင် (၆)ပစ္စည်းဖြစ်ပါလိမ့်မယ်။ သူရဲ၊ ပါဠိနဲ့ အရကောက်က စာမျက်နှာ (၅)မှာ ဖြစ် ပါတယ်။

ပစ္စုပ္ပန်နိပ္ပန္နရုပ်ဆိုရင် စက္ခုကနေပြီး ဝတ္ထုထိအောင်လာပါတယ်။ ဒီတော့ပစ္စုပ္ပန် အသေ တဃာန ဒိဋ္ဌိကလေး ရပသဒ္ဓ ဝန္တရသ ဖောဋ္ဌဗ္ဗေ လို့ ဆိုရင် ဩဠာရုပ်ကရုပ်ဒွါဒသနဲ့ပါတယ်။ ဝတ္ထုလို့ ဆိုတာက ဟဒယဝတ္ထုကလေးဖြစ်ပါတယ်။ (၁၃)နဲ့ ချိပါသေးတယ်။ ဒါပေမယ့် သုဒ္ဓသင်္ချာက နိပ္ပန္နရုပ်အဋ္ဌာရသလို့ ဆိုတော့ ရုပ်ငါးခုကျန်နေတယ်။ အဲဒီရုပ်ငါးခုဘာ ဘာကြောင့် ကျန်နေသလဲ? ကျန်နေခဲ့လို့ ရှိရင် ဘာဖြစ်လို့ နိပ္ပန္နရုပ်အဋ္ဌာရသလို့ ဟောထားသလဲ လို့ ဆိုတာကိုတော့ သူ့ ဆိုင်ရာ သုဒ္ဓသင်္ချာရောက်တဲ့အခါ နိပ္ပန္နရုပ်အဋ္ဌာရသ ရကြောင်း၊ ဘယ်နေရာဘယ်ဌာနမှာဟောကြောင်းကို ပြောပြပါမယ်။ အဲသူက ဓိ-ကလေးပါတော့ အဓိ ပတိအသံကလေးနဲ့ဘဲဆိုလိုက်ကြပါစို့။

အဗျာကတောဓမ္မော အကုသလဿဓမ္မဿ အဓိပတိ ပစ္စယေနပစ္စယော။ စက္ခုဝရံ ကတော အဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ၊ တံဝရံကတော ရာဂေါဥပုဇ္ဇတိ၊ ဒိဋ္ဌိဥပုဇ္ဇတိ။ သောဇံ ဃာနံ ဇိဝံ ကာယံ ရူပေ သဒ္ဓေ ဝန္တရသေ ဖောဋ္ဌဗ္ဗေ ဝတ္ထုဝရံကတော အဿာဒေတိ အဘိ နန္ဒတိ၊ တံဝရံကတော ရာဂေါဥပုဇ္ဇတိ၊ ဒိဋ္ဌိဥပုဇ္ဇတိ။

အရကောက်ကလဲ သူ့ သုဒ္ဓသင်္ချာ အတိုင်းပါဘဲ။ ဘာမှစင်းစားစရာ မလိုတော့ ပါဘူး။

အဗျာကတော အကုသလဿန္တိ အဗျာကတောဓမ္မောဟူသော ကတ္တာဒံ ပုဒ်၏အရ ကား အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော လောဘမူစိတ်ရှစ်ခုအား ဘတ်သော အလေးအမြတ်ပြု အပ်သော ဣဋ္ဌဖြစ်သော ပစ္စုပ္ပန်နိပ္ပန္နရုပ်အဋ္ဌာရသ ပစ္စည်းတရားရ၏။ အကုသလဿဓမ္မဿ ဟူသော သမ္ပဒါနိ ပုဒ်၏အရကား အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော လောဘမူစိတ်ရှစ်ခု ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။

ဒီမှာလက်သဲကွင်းကလေးနဲ့ ပြထားသဖြင့် တပြိုင်နက် (၆) ပစ္စည်းရပါတယ်။ ဒီတပြိုင် နက် (၆) ပစ္စည်းဟာ သူရဲသဘာဝပစ္စည်းရေဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့်ယထာရဟလိုချင်ခဲ့လို့ ရှိရင် (၈) ပစ္စည်းယူရပါတယ်။ လက်သဲကွင်းကလေးနဲ့ဘဲ ပြထားသဖြင့် တပြိုင်နက်ဘဲ ဆို လိုက်ကြပါစို့။

အဓိပတိပစ္စယေနဟူသော ကရိုဏ်း ပါဠိ၏အရကား တပြိုင်နက် တတ်ကောင်းသော အာရမ္မဏ၊ အဓိပတိ၊ ဥပနိဿယ၊ ပုရေဇာတ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂက-ဤ (၆) ပစ္စယသတ္တိတို့ကွင်း အဓိပတိသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဒီသေသရ၏။

အာပုဗ္ဗိဆိုတာ ပညာပါရင်ဘင်မှာ သီးသန့်မရှိပါဘူး။ သဘာဝယဉ်နာတွေ ရောက်ရင်လာခါလဲကိစ္စပြီး အဆင်သင့်ဖြစ်အောင်လို့ ထည့်ပြီးထားတာပါ။ ဒါတွေဟာသဘာဝယဉ်နာတွေအတွက်ပါ။

ဝတ္ထုခံ

ဝတ္ထုခံဟာလဲ ဥပနိဿယနဲ့ နိဿယရဲ့ သဘာဝဖြစ်ပါတယ်။ နိဿယ ပစ္စယာ ဥပနိဿယထက် လို့ဆိုတဲ့အခါမှာ ဝတ္ထုခံ ရပါတယ်။ စာမျက်နှာ(က)နောက်ဆုံးဝတ္ထုခံကလေး ဆိုရပါလိမ့်မယ်။

ဝတ္ထုရမ္မဏာဓိပတိပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသင်္ချာဝါရဋ္ဌ - အလေး အမြတ် ပြုတတ်သော လောဘမူမရဏာသန္ဓေ ငါးချက်အားတတ်သော အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော စုတိစိတ်မှ ပြန်၍ရေသည်ရှိသော် (၁၇) ချက်မြောက်သော စိတ်နှင့်အတူ ဥပါဒ်သောဟဒယဝတ္ထု၊ ဤတရားတို့သည် ဝတ္ထုရမ္မဏာဓိပတိပစ္စည်း ကတ်သောတရားတို့မည်ကုန်၏။ သင်္ချာဧကံ။ ပစ္စည်းရေ (၈) ဟူသည်တည်း။ သင်္ချာဧကံဟူသော်ကား အဗျာကတောအကုသလဿဟူသည်တည်း။ ပစ္စည်းရေ (၈) ဟူသော်ကား အာရမ္မဏ၊ အဓိပတိ၊ နိဿယ၊ ဥပနိဿယ၊ ပုရေဇာတ၊ ဝိပုယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ-ဟူသည်တည်း။

ဒီမှာလဲပစ္စည်းဟဒယဝတ္ထုက အဗျာကတ။ ပစ္စယုပုန်လောဘမူမရဏာသန္ဓေက အကုသိုလ်ဖြစ်ပါတယ်။ ပစ္စည်းရေ (၈) ရမူကဘော့ ခုနကပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း ဝတ္ထုဆိုတဲ့ အသံပါလာလျှင် နိဿယနဲ့ ဝိပုယုတ္တထည့်ရပါတယ်။ အဓိပတိအသံပါလာလျှင် အဓိပတိနဲ့ ဥပနိဿယထည့်ရပါတယ်။ အဲဒီတော့ ဝတ္ထုခံလို့ဆိုတဲ့နေရာမှာ ဝတ္ထုသံကလေးလဲ ပါပါတယ်။ အဓိ-အသံလဲပါပါတယ်။ အဲဒါကြောင့်အာပု(၄) ပစ္စည်းထဲမှာ (၄) ပစ္စည်းထပ်ထည့်လိုက်ရင် ပစ္စည်းရေ(၈)ခုဖြစ်ပါတယ်။ ပါဠိနဲ့ အရကောက်အတွက် စာမျက်နှာ(၄)မှာ ကြည့်ရပါမယ်။ သူ့ကိုလဲအဓိပတိဘဲဆိုလိုက်ကြပါစို့။

အဗျာကတော ဓမ္မော အကုသလဿ ဓမ္မဿ အဓိပတိပစ္စယေန ပစ္စယော၊ ဝတ္ထုဂရံကတွာ အဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ၊ တံဂရံကတွာ ရာဂေါဥပုဇ္ဇတိ၊ ဒိဋ္ဌိဥပုဇ္ဇတိ။ (ဒါပါဘဲ)

အရကောက်ကလဲ အောက်ဆုံးမှာရှိပါတယ်။ သူ့ရဲ့သုဒ္ဓသင်္ချာအတိုင်း ဘာမှရှင်းနေစရာမလိုပါဘူး။ (၈)ဂဏန်းကလေးမှာ လက်သဲကွင်းပါပါတယ်။ တပြိုင်နက်ဖြစ်ရပါမယ်။

အဗျာကတော အကုသလဿနဲ့အဗျာကတောဓမ္မောဟူသော ကတ္တာပုဒ်၏ အရကား အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော လောဘမူ မရဏာသန္ဓေ ငါးချက် အားတတ်သော အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော စုတိစိတ်မှ ပြန်၍ရေသည်ရှိသော် (၁၇) ချက်မြောက်သောစိတ်နှင့်အတူ ဥပါဒ်သောဟဒယဝတ္ထုပစ္စည်းတရားရ၏။ အကုသလဿဓမ္မဿဟူသော သမ္ပဒါနိပုဒ်၏ အရကား အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော လောဘမူ မရဏာသန္ဓေ ငါးချက် ပစ္စယုပုန်တရား ရ၏။ အဓိပတိပစ္စယေနဟူသောကရိဏ်းပါဠိ၏ အရကား တပြိုင်နက်ဘတ်ကောင်းသော အာရမ္မဏ၊ အဓိပတိ၊ နိဿယ၊ ဥပနိဿယ၊ ပုရေဇာတ၊ ဝိပုယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ-ဤ(၈)ပစ္စယ သတ္တိတို့တွင် အဓိပတိ သတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသရ၏။

အဓိပ္ပာယ်

အာရမ္မဏမျိုးကုန်သွားပါပြီ။ နောက်အပတ်ကြာရင် သဟဇာတမျိုး ဟောရပါလိမ့်မယ်။ အရင်အပတ်က အဓိပ္ပာယ်ကို သေတော့ပန် ပုဂ္ဂိုလ်တို့ရဲ့ သဘာဝတွေကို ပြောခဲ့ပါတယ်။ သကဒါဂါမ် ပုဂ္ဂိုလ်တွေကြတော့ကာ သူတို့ရဲ့ အကြွင်းမဲ့ ပယ်အပ်တဲ့ တရားမရှိခြင်းကြောင့် များစွာ မထူးလှပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ မဟာနာမ်ဖြစ်တဲ့ သကဒါဂါမ် ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးရဲ့ အကြောင်းကို ပဟိနေကိလေသေကျမှ ပြောပြပါမယ်။

အဓိပ္ပာယ်

ယနေ့ အနာဂါမ် ပုဂ္ဂိုလ်အကြောင်းကို ပြောပြပါမယ်။ အနာဂါမ် များ ကြံတော့ “သဗ္ဗေတသန္တိ ဒဏ္ဍဿ၊ သဗ္ဗေဘာယန္တိ မစ္စုနော” ဟယ်လိုပုဂ္ဂိုလ်မျိုးမဆို ဒါဏ်သားမှာ ကြောက်တယ်၊ ထိပ်လန့်တယ်၊ သေရမှာကြောက်တယ်၊ သေရမှာ ကြောက်တယ် လို့ ဆိုတဲ့ နေရာမှာ ဒီ-သဗ္ဗ သဒ္ဓါဟာ အကြွင်းအကျန်ရှိတဲ့ သာဝသေသသဗ္ဗဖြစ်ပါတယ်။ သာဝသေသ သဗ္ဗဖြစ်တော့ ဒီပါဠိထဲမှာ အနာဂါမ်နဲ့ ရဟန္တာတွေမပါဘူး။ ကြောက်တယ်၊ ကြောက်တယ်လို့ ဆိုတာဟာ ဘာကြောင့်လဲ? ဒေါသရဲ့သတ္တိပါ။ အနာဂါမ်များ ဒေါသကိုပယ်ပြီး ဖြစ်လေတော့ သူတို့ဟာ ဒါဏ်သားမှာလဲ မကြောက်ဘူး။ သေရမှာလဲမကြောက်ဘူး။ ကြောက်တယ်ဆိုတာ ဒေါသရဲ့သတ္တိဖြစ်တယ်။ သေရမှာမကြောက်ပုံကို ဗုဒ္ဓပဏ္ဏာသ အဋ္ဌကထာ အနွှေဝနနဲ့ စပ်ပြီး ပြဆိုပုံကလေးကို နဲ့နဲ့ပြောပြပါမယ်။ သက်တမ်းတိုကြတဲ့ဘုရားများ (အကျယ်တော့မဟုတ်ဘူး) ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူတဲ့ အခါမှာ ဓာတ်တော်တွေဟာ ဘလုံးတစ်ခုထဲ မနေဘဲနဲ့ မြတ်စွာဘုရားရှင်များရဲ့ အဓိဋ္ဌာန်တော်မြတ်ရဲ့ အာနုဘော်ကြောင့် အစိတ်စိပ် အမြွှာမြွှာဖြစ်ခဲ့တယ်။ တပည့်တော်တို့ရဲ့ မြတ်စွာဘုရားဟာ အင်မတန် သက်တမ်းတိုတဲ့ အချိန်မှာ ပွင့်လေတော့ ငါဘုရားဟာ ရှေးဘုရားများလို ကြွာရှည်မနေရဘူး။ ငါဘုရားတို့ ဖူးမြင်ရတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေကနဲပြီး မဖူးမြင်ရတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေက အင်မတန် များတယ်။ အဲဒီတော့ ငါဘုရားရဲ့ဓာတ်တော်တွေကို ထိုထိုအရပ်မှာ ပူဇော်ကြမယ်၊ ဖူးမြော်ကြမယ်ဆိုရင်အယုတ်ဆုံးအားဖြင့်နတ်ပြည်ရောက်ကြလိမ့်မယ်လို့ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုတော်မူခါနီးမှာ ကိုယ်တော်ရဲ့ဓာတ်တော်တွေကို အစိတ်စိပ်အမြွှာမြွှာဖြစ်တဲ့ အဓိဋ္ဌာန်ပြုခဲ့ပါတယ်။

သက်တော်ရှည်တော်မူကြတဲ့ ကဿပဘုရားများကြောင့် ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုတဲ့အခါကလမှာ ဓာတ်တော်တွေဟာ ရှေ့တုံးကြီးလို အစိတ်အခွဲတခုတည်းသာဖြစ်တယ်။ အဲဒီဓာတ်တော်ကို စေတီတည်တဲ့ရာစီးဝေးတဲ့အခါမှာ တယောက်ကအမြင့်ဘယ်လောက်တည်မလဲ နှိုမေးတယ်။ (၇) ယူဇနာတည်မယ်လို့ အချို့ကပြောကြတယ်။ တယူဇနာဟာ ၁၃ မိုင်ခွဲရှိတယ်လို့ငယ်ငယ်တုံးက O. White ရေးတဲ့အင်္ဂလိပ်ဘာသာပြန်ဝေဿန္တရာစာအုပ်မှာ မှတ်ထားတာ။ ပါဠိအဘိဓာန်ကတော့ (၇) မိုင်လောက်ရှိတယ်လို့ ဆိုတယ်။ ဒီတော့ဒီပြင်ပုဂ္ဂိုလ်တွေက ဟာကြီးလှပါတကား။ (၇) ယူဇနာတောင် အမြင့်တည်မယ်လို့ ဆိုရင် နောင်အခါပြင်ဆင်နိုင်တဲ့ရာအတွက် အင်မတန်ခဲယဉ်းပါတယ်လို့ပြောတော့ကာမှ ၆ ယူဇနာ၊ ၅ ယူဇနာ၊ ၄ ယူဇနာ၊ ၃ ယူဇနာ၊ ၂ ယူဇနာလျှော့ချပြီး တယူဇနာတည်တဲ့ရာ အတွက် အားလုံးကုန်သဘောတူကြတယ်။ အဲဒီလို လျှော့ချတဲ့ အထဲမှာ တယ် သူပါသလဲဆိုတော့

လက္ခဏာကမထေရ်က ခေါင်းဆောင်အဖြစ် ပါဝင်တယ်။ အဲဒီလို တယူဇနာ တည်အောင် လျှော့ချလိုက်တော့ ယခုပွင့်တော်မူတဲ့ ဘုရားရှင်လက်ထက်မှာ ဘာလာဖြစ်သလဲ ? အင်မတန်ပုထိုး ရဟန္တာကလေး လက္ခဏာကမထေရ်လေးဖြစ်တယ်။ ဒါပြီးရင်လို့ ကောင်းစေချင်လို့ ပြောပေတယ်လို့ ဝဇီကံကလိုက်တော့ခံရတယ်။ အုဋ္ဌတွေဘယ်လိုစိကြမလဲလို့ တိုင်ပင်ကြတော့ အပြင်ဘက်အုဋ္ဌကအုဋ္ဌတချုပ်ကို တသိန်းတန်ရွှေအုဋ္ဌ။ အတွင်းဘက်က ငါးသောင်းတန်ရွှေအုဋ္ဌတွေစီမယ်။ အင်္ဂတေကြတော့ ဆေးဒါန်း မြင်းသီလာတွေလုပ်မယ်။ ဘိသပ်မြေတွေမဟုတ်ဘူး။ ရေကိစ္စအတွက်ကတော့ ဆီကိုလုပ်မယ်လို့ ဆုံးဖြတ်ကြပြီး ဘာ လုပ် ကြသလဲ ? ဒီစေတီ တည်ဘို့ရာအတွက် လေးဘက်ရှိလေတော့ တဘက်ကမ်းကို တာဝန်ပေးတယ်။ တဘက်က ပထဝီနွရ အိမ်ရှေ့မင်းသားကို တာဝန်ပေးတယ်။ တဘက်က စစ်သူကြီး ခေါင်းဆောင်တဲ့ အမတ်များကို တာဝန်ပေးတယ်။ တဘက်ကတော့ကာ သူဌေးခေါင်းဆောင်တဲ့လူတွေကို တာဝန်ခွဲပေးတယ်။

မင်းရယ် အိမ်ရှေ့ရယ် စစ်သူကြီးရယ်ကတော့၊ သူ့ဘိုက ရွှေပေါလို့ လုပ်နိုင်ဘယ်သူဌေးခေါင်းဆောင်တဲ့ ဆင်းရဲသားဘက်က ရွှေမလောက်ဘော့ အလုပ်နောက်ကြတယ်။ အလုပ်နောက်ကျနေကြောင်း ယသောရတ-အမည်ရှိတဲ့ ပိဋကသုံးပုံဆောင် အနာဂါမ်ဥပါသကာကြီးက သိလေတော့ လှည်းငါးရာကပြီး ဇမ္ဗုဒိပ်တကျွန်းလုံးမှာရှိတဲ့ ဇနပုဒ်တွေကို လှည့်လည်ပြီး ကဿပဘုရားရှင် ပရိနိဗ္ဗာန် စံလွန်တော်မူခဲ့လေပြီ။ ငါတို့တယူဇနာရှိတဲ့ စေတီကြီးတည်ပြီးနေတယ်။ သင်တို့သည် စွမ်းနိုင်သလောက် ရွှေဖြစ်ဖြစ် ငွေဖြစ်ဖြစ် ရတနာခုနစ်ပါးဖြစ်ဖြစ် ဆေးဒါန်း မြင်းသီလာဖြစ်ဖြစ် လှူကြပါလို့ တိုက်တွန်းတယ်။ အဲဒီလိုဘိုက တွန်းတော့ လူတွေကလဲ မိမိတို့စွမ်းအားအလျောက် ရွှေငွေစသည်ကို လှူဒါန်း တဲ့ လူကလှူဒါန်းတယ်။ ရွှေငွေစသည်ကို မလှူဒါန်းနိုင်တဲ့လူက ဆီဆန်စသည်ကို လှူဒါန်းတယ်။ ဒီလို လှူတဲ့ဆီဆန်စသည်တွေကိုတော့ အလုပ်သမားတွေစားဘို့ရာအတွက် ပို့လိုက်တယ်။ ကျန်တာတွေကိုတော့ ရွှေနဲ့လဲတယ်။ ဒီအတိုင်း ဇမ္ဗုဒိပ်တကျွန်းလုံးကိုလှည့်ပြီး အလှူခံပါတယ်။ စေတီကြီးကတော့ ပြီးပါပြီ။ ပြီးလေတော့ ဆရာလဲ စေတီကိုလာ၍ ရှိခိုးလှည့်ပါလို့ စာလွှာသဝဏ်ပို့လိုက်ကြပါတယ်။ အနာဂါမ်ကြီးကလဲ မင်းတို့ အလုပ် ပြီး အောင် လုပ် ကြ၊ ငါဇမ္ဗုဒိပ်တကျွန်းလုံး လှည့်လည်ပြီးနေတယ်လို့ သဝဏ်လွှာပို့လိုက်တယ်။ ဒီသဝဏ်လွှာနှစ်စောင်ဟာ လမ်းခရီးမှာ ဆုံမိကြတယ်။ ဆရာကြီးကလဲ စေတီကို ရှိခိုးမယ်လို့ တယောက်ယဲ ထွက်လာခဲ့တယ်။ သူ့အလှူခံခဲ့တဲ့ ရွှေငွေတွေကိုတော့ သူလုံးဝမကိုင်ပါဘူး။ အားလုံးကို လှည်းနဲ့ ပြန်ပို့လိုက်ပါတယ်။ ဒီလိုတယောက်တည်းပြန်လာတော့ လမ်းခရီးအကြား တောအုပ်ထဲက ခိုးသားငါးရာနဲ့တွေ့တယ်။ အဲဒီထဲမှာ တယောက်က ဒီအနာဂါမ်ကြီးကို မြင်တဲ့အခါ ဒီပုဂ္ဂိုလ်ဟာ ဇမ္ဗုဒိပ်တကျွန်းလုံးက ရွှေတွေစုပြီးလာတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်လေတော့ ရွှေအိုးကြီးကိုလှုံ့လာတာဖြစ်ပါလိမ့်မယ်လို့ ကျန်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေကို ပြောပြတယ်။ ပြောပြီး ဒီအနာဂါမ် ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးကိုဖမ်းကြတယ်။ ဒီတော့ အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးက မင်းတို့ကို ဘာကြောင့် ဖမ်းကြတာလဲလို့မေးတော့ ဇမ္ဗုဒိပ်တကျွန်းလုံးက ရွှေတွေကို အသင်စုပြီး လာခဲ့ဘယ်မဟုတ်ဘူးလား အကျွန်ုပ်တို့အားလဲ ရွှေနဲ့ပေးပါလို့ တောင်းကြတယ်။ ဒီလိုတောင်းတော့မင်း

အဓိပ္ပာယ်

တို့ ကဿပ ဘုရားပရိနိဗ္ဗာန်ပြုလို့ တယူနောဂှိတဲ့ စေတီကြီးစည်နေတယ် ဆိုတာ မင်းတို့ မသိကြဘူးလား။ ဒီအတွက် ငါစုဆောင်းတာ၊ ငါအတွက်လုံးဝ မဟုတ်ဘူး။ ဒီရွှေငွေတွေ ကိုလဲရတဲ့ နေရာကနေပြီး စေတီတည်သူ့ရာအတွက် ပို့လိုက်ပြီးပြီ။ ငါ့မှာ ဝတ်ထားတဲ့ပုဆိုး က လွဲလို့ တချင်း ရွေးမျှလောက်သော အသပြာတောင် မရှိပါဘူးလို့ ပြောတယ်။ ဒီတော့ တချို့က ဆရာကြီးကို လွှတ်လိုက်ပါလို့ ပြောတယ်။ တချို့က ဒီဆရာကြီးဟာ မင်းမှူးမတ် စသည်တို့ရဲ့ အပူဇော်ခံနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်တယ်။ ငါ့ကိုကိစ္စရှိလို့ မြို့ထဲသွားလို့ ငါတို့ကို မြင်ရင်မင်းကိုသော်၎င်း၊ မင်းအမတ်စသည်ကိုသော်၎င်း ပြောကြားကြလိမ့်မယ်။ အဲဒီအခါ မှာ ငါတို့ အကျိုးမဲ့ ပျက်စီးကြလိမ့်မယ်လို့ ပြောတယ်။ ဒီတော့ အနာဂါမ်ကြီးက အမောင် တို့၊ ငါဒီလိုမလုပ်ပါဘူး မပြောပါဘူးလို့ ပြောတယ်။ အဲဒီလိုပြောမှုဟာ အနာဂါမ်ကြီး က သူတို့ကို သနားလို့ သာ ပြောတာ။ သူ့အသက်ကို တွယ်တာမှု ကြောင့် ကြောက်လို့ ပြောတာမဟုတ်ဘူး။ ဒီလိုလွှတ်မယ် ဖမ်းမယ်လို့ အငြင်းအခုံဖြစ်ကြပြီး ဖမ်းမယ်ဆိုတဲ့ ဝါဒ ကများတော့ ဖမ်းပြီး အနာဂါမ် ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးကို သတ်လိုက်ကြပါရော။ အင်မတန် အား ကောင်းတဲ့ ဂုဏ်ကျေးဇူးနဲ့ ပြည့်စုံတဲ့ အရိယာသာဝကကို ပြစ်မှားကြလေတော့ ဆီမီး အလျှံကို ငြမ်းလိုက်သလို ဒီပုဂ္ဂိုလ် ငါးရာရဲ့ မျက်စိတွေဟာ တခါထဲ ကွယ်ပြီးသွားပါ တယ်။ အဲဒီတော့ ဒီပုဂ္ဂိုလ် အကန်းတွေရဲ့ နေရာ ဌာနဖြစ်ခြင်းကြောင့် အန္တ ဝ န ရယ်လို့ ခေါ်တယ်။ ဆိုလိုရင်းက အနာဂါမ်ဟာ ဒေါသကို အကြွင်းမဲ့ပယ်ပြီး ထားခြင်း ကြောင့် ခိုးသားငါးရာက သတ်မယ်လို့ ဆိုငြားသော်လဲ လုံးဝကြောက်ရွံ့ခြင်း မရှိပါဘူး။

ပြီးတော့ ယဋိကာရသုတ်မှာ ယဋိကာရအိုးထိန်းသည်ကြီးဟာ အနာဂါမ်ကြီးပါ။ အဲဒီအနာဂါမ်ကြီးအကြောင်းကိုတော့ အကျဉ်းချုပ်ဘဲပြောပြမယ်။ ကဿပဘုရားလက်ထက် ကိကိမည်တဲ့ ကာသိမင်းက မြတ်စွာဘုရားအားသူနေတဲ့ ဗာရာဏသီတိုင်းပြည်မှာ ဝါဆိုဆို ပင့်တယ်။ ဘုရားက “မင်းကြီး ဝေဂဋ္ဌိန်နိဂုံးမှာနေတဲ့ ယဋိကာရအိုးထိန်းသည်ကြီးဟာ ငါ ဘုရားအား ဝါဆိုဆိုရာအတွက် ပင့်ထားတယ်။ ငါကလဲဝါဆိုမယ်လို့ ဝန်ခံပြီးဖြစ်တယ်။ မင်းကြီးပင့်တာကို လက်မခံနိုင်ဘူး” လို့ မြတ်စွာဘုရားက အမိန့်ရှိတော်မူသဖြင့် “မြတ်စွာ ဘုရား၊ တပည့်တော်ထက် သာလွန်ထူးမြတ်တဲ့ အလုပ်အကျွေးများ ရှိပါသေးသလားလို့” လျှောက်တဲ့အခါမှာ မြတ်စွာဘုရားက “မင်းကြီး၊ သင်မင်းကြီးက ငါ့ဘုရားဝါဆိုဘူးလို့ လက်မခံတဲ့အတွက် သင့်မှာနှလုံးမသာယာမှုတွေရှိတယ်။ သင်နှလုံးမသာယာမှုရှိသလို ယဋိ ကာရအိုးထိန်းသည်ကြီးမှာ ဒီနှလုံးမသာယာမှုတွေဟာလုံးဝမရှိပါဘူး” ဆိုပြီးတော့ယဋိကာ ရအိုးထိန်းသည်ကြီးရဲ့ ဂုဏ်ကျေးဇူးတွေကို များစွာဘဲပြောကြားပါတယ်။ နည်းဒါမဟုတ် ပါဘူး။ ယဋိကာရသုတ်ကြီးမှာ “ယဋိကာရော ခေါ်မဟာရာဇကုမ္ဘကာရောဇကဘတ္တိကော နိက္ခိတ္တမဏိသုဝဏ္ဏောအပေတဇာတရူပရံဇတော” စသည်ဖြင့် မင်းကြီး ယဋိကာရအိုးထိန်း သည်ကြီးသည် တထပ်တည်းသာစား၏။ အနာဂါမ်ဖြစ်လာခဲ့လို့ ရှိရင် လောလုပ္ပတဏှာရဲ့ အာရုံဖြစ်တဲ့ အစာအာဟာရတွေကိုဖြတ်ပြီး တထပ်သာလျှင် မိမိ၏အသက်ရှည်သူ့ရာအတွက် စားတော့တာဘဲ။ ပတ္တမြားရွှေငွေဆိုလျှင်လဲ စွန့်ပယ်ပြီးထားတယ်။ ရွှေငွေကိုလဲခံယူမှုမပြု ဘူး ဆိုပြီးတော့ ယဋိကာရအိုးထိန်းသည်ကြီးရဲ့ ဂုဏ်ကျေးဇူးတွေကို ပြောပြတော့မှာ။

မင်းကြီးက “မြတ်စွာဘုရား၊ ယဋိကာရအိုးထိန်းသည်ကြီးကား အရတော်လေစွတကား” စသည်ဖြင့် လျှောက်ကြားပြီး အဲဒီအိုးထိန်းသည်ကြီးရဲ့ထံကို ဘာတွေ သူ့ပိုလိုက်သလဲဆို ဘော့ သလေးဆန်ကလွှာပေါင်းငါးရာ။ အဲဒီဆန်နဲ့ လျှောက်ပတ်တဲ့ ဟင်းချက်ဘို့ရာကလဲ ဘဲ လွှာပေါင်းငါးရာ၊ ပေါင်းလွှာပေါင်းတထောင်ပိုစေပြီး” ယဋိကာရပုဏ္ဏားကြီး အားဒီပစ္စည်းတွေခံယူပါလို့ လွှတ်လိုက်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ကပြောတော့ အိုးထိန်းသည်ကြီးက ဘယ် နှယ်ပြန်ပြောသလဲ? မင်းတို့မင်းတွေဆိုတာ အင်မတန်ကိစ္စများတယ်၊ ပြုဘယ်တွေလဲ အင်မ တန်များတယ်။ အဲဒီတော့ တော်ပါပြီကွာ၊ ငါမလိုချင်ဘူး၊ မင်းတို့မင်းအားသာလျှင်ဖြစ်ပါ စေတော့လို့ ဆိုပြီး ပယ်ပစ်လိုက်တယ်။ အလှူမခံဘူး။ ဘာဖြစ်လို့ ပယ်သလဲဆိုတာကို အဋ္ဌ ကထာက ဘယ်နှယ်ပြသလဲ? ဒီအိုးထိန်းသည်ကြီးဟာ အနာဂါမ်ကြီး၊ အနာဂါမ်ကြီးဖြစ် တော့ အပ္ပိစ္ဆဂုဏ် (အပ္ပိစ္ဆဂုဏ်ဆိုတာ အလိုနည်းတဲ့ဂုဏ်) အလိုနည်းတဲ့ဂုဏ်ကို ရပြီးဖြစ် လေတော့ ဘယ်လိုကြံသလဲလို့ ဆိုရင်၊ ငါဟာဒီမင်းနဲ့ တခါမှ တွေ့ဘူးတာလဲမဟုတ် မြင်ဘူး တာလဲမဟုတ်၊ ဒီဆန်တွေ၊ ဆန်အားလျှောက်ပတ်တဲ့ ချက်စရာဟင်းတွေကို ငါ့ထံဘာကိစ္စ ပို ရတာလဲ။ မြတ်စွာဘုရား မာရာဏသီကိုကြွသွားတာငါသိတယ်။ ဧကန်ဒီမင်းက မြတ်စွာ ဘုရားကို ဝါဆိုဘို့တောင်းပန်တဲ့အခါမှာ ငါ့ကိုဝန်ခံပြီးဖြစ်ကြောင်းပြောပြီး ငါ့ရဲ့ဂုဏ် ကျေးဇူးတွေကိုပြောတာဖြစ်လိမ့်မယ်။ ဂုဏ်ကျေးဇူးကိုပြောတာက သာမညပုဂ္ဂိုလ်မဟုတ်။ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကိုယ်တော်တိုင်က ယဋိကာရအိုးထိန်းသည်ကြီးရဲ့ ဂုဏ်ကျေးဇူးတွေကို ပြောနေတယ်။ အဲဒီလိုဂုဏ်ကျေးဇူးကို ပြောလို့ ရတဲ့ လာဘ်လာဘဆိုတာ ဘာနဲ့ဥဒါဟ ရုဏ်တူသလဲလို့ ဆိုရင် ကချေသည်များ ကလို့ ရတာနဲ့တူတယ်။ သီချင်းဆိုတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်များ သီချင်းဆိုလို့ ရတာနဲ့တူတယ်။ အဲဒီတော့ ငါ့အားဒီမင်းကြီးပို တဲ့ပစ္စည်းတွေနဲ့ ဘာလုပ်ရ မှာလဲ ငါ့ဟာငါ့အလုပ်လုပ်ကိုင်လို့ ရတဲ့ပစ္စည်းနဲ့ မျက်ကန်းဖြစ်တဲ့မိဘနှစ်ပါးကိုလဲ ငါ့လုပ် ကြွေးမယ်။ မြတ်စွာဘုရားအားလဲ လုပ်ကြွေးနိုင်သားဘဲလို့ဆိုတဲ့ နှလုံးသွင်းနဲ့ပယ်လိုက်တယ်။ ဂုဏ်ကျေးဇူးကိုပြောတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်က မြတ်စွာဘုရားဖြစ်သည့်တိုင်အောင် အပ္ပိစ္ဆဂုဏ်ရဲ့ အစွမ်း အားဖြင့် လက်မခံဘူး။ အဲဒီတော့ဒီသုတ်အရ အနာဂါမ်ရယ်လို့ ဖြစ်လာခဲ့လို့ ရှိရင်ဘာဖြစ် ရသလဲ။ ဧကဘတ္တိကစသည်ဖြင့် ဆယ်ပါးသီလမြီတယ်ဆိုတဲ့ သဘောမျိုးဘဲဖြစ်ပါတယ်။

ပြီးတော့ဗုဒ္ဓဝေဒလ္လသုတ်မှာလဲ ဝိသာခဥပါသကာဟာမြတ်စွာဘုရားတရားနာရလို့ သောတာပန်ဖြစ်ရာက အနာဂါမ်ဖြစ်လာတဲ့အခါ သူ့ရဲ့ ဣန္ဒြေနဲ့ စိတ်များဟာ အင်မတန် ငြိမ်သက်တယ်။ ‘သန္တိန္ဒြေယောသန္တမာနသော’ သောတာပန်ဖြစ်စဉ်အခါကာလတုံးက အိမ် ပြန်လာတဲ့အခါမှာ ဟိုဟိုဒီဒီကိုကြည့်လိုက်တယ်။ ပြီးစရာရှိရင်လဲပြီးလိုက်တယ်။ ရယ်စရာရှိ ရင်လဲ ရယ်လိုက်တယ်။ ဒါပေမဲ့ အနာဂါမ်ဖြစ်လာဘဲအခါ ဒါတွေမလုပ်တော့ဘူး။ သူ့ရဲ့ အိမ်ရှင်မက သူ့ ကိုခါတိုင်းကြိုနေကြအတိုင်း ပြာသာဒ်ဦးကဆင်းပြီးတော့ သူ့လက်ကိုဆွဲဘို့ ရာလက်လှမ်းပေးပေတယ်လို့ သူ့ရဲ့ အိမ်ရှင်မပေးတဲ့လက်ကို မဆွဲတော့ဘူး။ ရှေးအခါက ထမင်းအတူတူစားပေတဲ့ ယခုသူ့ အိမ်ရှင်မ မွေဒိန္နာကိုသော်မှ ပြောကြားခြင်းမပြုဘဲနဲ့ တယောက်ထဲဘဲထမင်းစားတယ်။ ညအိပ်ပြန်တော့လဲ အခြားအိပ်ခန်းတခုကို သုတ်သင်စေ ပြီး တယောက်ထဲဘဲအိပ်တယ်။ ဒါတွေဟာအနာဂါမ်တို့ရဲ့ တာမရာဂါနုသယကိုအကြွင်းမဲ့

အဓိပ္ပာယ်

ပယ်တဲ့သဘောတွေတဲ့၊ ဒီလိုအနာဂါမ်ရဲ့ သဘာဝအတိုင်း အတူလဲထမင်းမစား၊ အတူလဲ မအိပ်၊ စကားလဲမပြောဘဲ နေတဲ့အခါမှာ ဓမ္မဒိန္နာက စင်းစားတယ်။ ဝိသာခသည် ငါ့အပြင် အခြားတောင့်တမှုများ ရှိလေသလား၊ ဒါမှမဟုတ် ဘယ်သူကများ ဂုံးတိုက် ထားလို့လဲ၊ ဒါမှမဟုတ် ငါ့မှာများ အပြစ်ရှိလေရော့သလားလို့ အင်မတန်ပြင်းထန်တဲ့ ဒေါမနုဿဖြစ်ပြီး တရက်နှစ်ရက်ကြာတော့ ငါ့သိအောင် စုံစမ်းမယ်ဆိုပြီး ဝိသာခ ဥပါ သကာရှိရာ တိုက်ခန်းသို့သွားပြီး ရှိခိုးခါရပ်တယ်။ ဒီတော့ ဥပါသကာက ဟေ -ဓမ္မဒိန္နာ၊ မင်းဘာကိစ္စအခါမဲ့လာရတာလဲလို့ မေးတော့၊ ဟုတ်တယ်-လာပါတယ်၊ အရှင်ဟာ ရှေး တနဲ့ လုံးဝမတူတော့ဘူး၊ အပြင်မှာများ တောင့်တမှုရှိလို့လားလို့ မေးတော့၊ မရှိပါ ဘူး၊ ဂုံးတိုက်ထားလို့လားလို့ မေးတော့လဲမဟုတ်ပါဘူး၊ ဒါဖြင့်သူ့မှာ ဘာအပြစ်ရှိလို့ လဲလို့မေးတော့ မရှိပါဘူး။ ဒါဖြင့် ရှေးကလိုသူ့ကို ဘာကြောင့် စကားကောင်းကောင်း မပြောနိုင်ရသလဲမေးတော့ ဥပါသကာက ကြံစိတ်တယ်။ လောကုတ္တရာတရားဆိုတာ လွန်စွာ လေးလံတဲ့ တာဝန်ကြီးဖြစ်တယ်။ မိမိရတဲ့ ဂုဏ်ကျေးဇူးကို ထင်ရှား မပြုကောင်း ဘူး၊ အဲဒီအဓိပ္ပာယ်က ဘာလဲဆိုတော့ လောကုတ္တရာတရားလို့ဆိုတဲ့ မဂ်ဘရားဖိုဘ်တရား ရလော ခဲ့လို့ရှိရင် အင်မတန် လေးလံတဲ့ တာဝန်ကြီးကို ထမ်းဆောင်ပြီး နေရတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်နဲ့တူ တယ်။ ငါဟာ သောတာပန်ဖြစ်တယ်၊ သကဒါဂါမ်ဖြစ်တယ်၊ အနာဂါမ်ဖြစ်တယ် စသည် ဖြင့် သူတပါးတွေကို မပြောကောင်းဘူး။ ရဟန်းဘော်များကြရင် တကယ် သောတာပန် ဖြစ်တာတွေ သကဒါဂါမ်ဖြစ်တာတွေ အနာဂါမ်ဖြစ်တာတွေကိုသော်မှ ရဟန်းအချင်းချင်း ကလွဲလို့ သာမဏေများကိုတောင် မပြောကောင်းဘူး၊ ငမူကိုရင်ကို ပြောခဲ့လို့ရှိရင် အာပတ် သင့်တယ်။ မရဘဲနဲ့ရတယ်လို့ပြောလို့ လူ့စတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်က ယုံကြည်မယ်ဆိုရင် ဒီပုဂ္ဂိုလ်ဟာ တခါထဲ ပါရာဇိကကြတော့တာတဲ့၊ အဲဒါကို ရည်ရွယ်တယ်။ ဝိသာခကတော့ ပါရာဇိကဏ် ကျစရာမရှိဘူး၊ ဒကာဘဲ။ ဒါပေမဲ့ သူ့မှာ အင်မတန် လေးလံတဲ့ တာဝန်ကြီးဖြစ်လေတော့ မိမိရတဲ့ ဂုဏ် ကျေးဇူး ကို ထင်ရှားမပြုကောင်းပါဘူးတဲ့။ ငါ၏သဘာဝကို ဓမ္မဒိန္နာ အား မပြောခဲ့လို့ရှိရင် ဓမ္မဒိန္နာဟာ ရင်ကွဲပြီးသေတော့မှာတဲ့လို့ ဓမ္မဒိန္နာကို ချီးမြှောက် လိုတဲ့ သဘောနဲ့ “ဓမ္မဒိန္နာ၊ ငါသည် မြတ်စွာဘုရားရဲ့ ဒေသနာကို ကြားနာရလို့ လော ကုတ္တရာတရားကို ရခဲ့ပြီ” လို့ ပြောတယ်။ လောကုတ္တရာတရားရတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ ဒီလိုလောကီ အမှုအရာတွေ မအပ်စပ်တော့ဘူးလို့ ပြောတယ်။ အဲဒါတွေဟာ အနာဂါမ်တို့ရဲ့ သဘော ကို မှန်းဆနိုင်တို့ရာအတွက် အကျဉ်းချုပ်ပြောတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ရဟန္တာတို့ရဲ့ အကြောင်း ကိုတော့ ပြောပြီးပါပြီ။

ပြီးတော့ “သေက္ခာ မဂ္ဂါဝုဠဟိတွာ မဂ္ဂံပစ္စဝေက္ခန္တိ” ဆိုတဲ့ နေရာမှာ ဂေဟကံပုဂ္ဂိုလ် တွေသည် မိမိတို့ရဲ့မဂ်ကထာ၊ မဂ်ကထာတယ်လို့ ဆိုတဲ့ အကြောင်းကိုလဲ ပြောခဲ့ပြီ။ ထပြီး မဂ်ကိုဆင်ခြင်တယ်။ မဂ်ကိုဆင်ခြင်သဖြင့် ဒီဆင်ခြင်တဲ့ ကုသိုလ်ဟာ မဟာ ကုသိုလ် ဉာဏ သမ္ပယုတ်ဖြစ်ပါတယ်။ ဆင်ခြင်တယ် ဆင်ခြင်တယ်လို့ ဆိုတာဟာ အရိယာရယ်လို့ ဖြစ်လာ ခဲ့လို့ရှိရင် မိမိတို့ရဲ့မဂ်ဖိုလ်၊ မျက်မှောက်ပြုအပ် အာရုံပြုသောအားဖြင့် ဩအပ်တဲ့နိဗ္ဗာန်၊ မိမိဘယ်ကိလေသာတွေ ပယ်ပြီးပြီဆိုတဲ့ ပယ်ပြီးတဲ့ကိလေသာ ကြွင်းကျန်တဲ့ကိလေသာ

တွေကို ဆင်ခြင်ကြပါတယ်။ မဂ်ကိုဆင်ခြင်တဲ့အခါမှာ “ဣမိနာဝတာဟံ မဂ္ဂေနအာဝတော” ငါသည် ဤမဂ်အားဖြင့် လာခဲ့ပြီတကား။ ဖိုလ်ကိုဆင်ခြင်တဲ့အခါမှာ “အသံမေအာနိသံ သောလဒ္ဓေါ” ငါသည် ဤအကျိုးကို ရအပ်ပေစွတကား။ ပယ်ပြီး ကိလေသာ ဆင်ခြင်တဲ့ အခါမှာ “ဣမေနာမ မေကိလေသာပဟိနာ” ငါသည် ဤမည်သော ကိလေသာကို ပယ်အပ် ကုန်ပြီ။ ကြွင်းတဲ့ ကိလေသာကို ဆင်ခြင်တဲ့အခါမှာ “ဣမေနာမမေကိလေသာ အဝသိဋ္ဌာ” ငါအား ဤမည်သော ကိလေသာတွေဟာ ကျန်ပြီးနေသေးတယ်လို့ ဒါကို ဆင်ခြင်တယ်။ အဲဒီလိုကျန်သေးတဲ့ ကိလေသာတွေကို ပဋ္ဌာန်းကြတော့ “ဝိက္ခမ္ဘိတေ ကိလေသေ” ရယ် လို့ ဟောပါတယ်။ အဲဒီပယ်ပြီး ကြွင်းကျန်တဲ့ ကိလေသာအကြောင်းကို “ပဟိနနကိလေ သေ” ကြတော့ တခါထပ်ပြီးပြောပါမယ်။ နိဗ္ဗာန်ကို ဆင်ခြင်တဲ့အခါကြတော့ “အဝသာ နေစအသံမေဓမ္မော အာရမ္မဏတော ပဋိဝိဒ္ဓေါ”။ အဆုံး၌လည်း ဤတရားကို ငါသည် အာရုံပြုသောအားဖြင့် သိအပ်လေပြီရယ်လို့ သောတာပန်-သကဒါဂါမ်-အနာဂါမ်များ မှာ ပစ္စဝေက္ခဏာ ငါးပါးစီရပါတယ်။ ရဟန္တာကြတော့ကာ ကြွင်းကျန်တဲ့ကိလေသာမရှိ လေတော့ လေးပါး ပေါင်းလိုက်လျှင် သောတာပန် သကဒါဂါမ် အနာဂါမ် ငါးပါးစီ ၁၅-ပါး၊ ရဟန္တာလေးပါးလို့ ဆိုတော့ ပစ္စဝေက္ခဏာစီဆီ ၁၉ ပါးဖြစ်ပါတယ်။

ဒီပစ္စဝေက္ခဏာစီဆီ (၁၉)ပါးလုံးကို ပဋ္ဌာန်းမှာ အတိအကျ ဟောထားပါတယ်။ သောတာပန်-သကဒါဂါမ်-အနာဂါမ် ပုဂ္ဂိုလ်တို့ မိမိတို့ရဲ့တဲ့ မဂ်ကို ဆင်ခြင်ကြောင်းကို ကုသလော ကုသလဿမှာ “သေက္ခာမဂ္ဂါဝုဠဟိတွာ မဂ္ဂံ ပစ္စဝေက္ခန္တိ” လို့ ဟောထားပါ တယ်။ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ် ဆင်ခြင်တာကိုတော့ ကုသလော အဗျာကတဿမှာ “အရဟာ မဂ္ဂါဝုဠဟိတွာ မဂ္ဂံပစ္စဝက္ခန္တိ” လို့ ဟောတယ်။ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တွေ ဖိုလ်ကိုဆင်ခြင်ကြောင်း ကို အဗျာကတော ကုသလဿမှာ “သေက္ခာဖလံပစ္စဝေက္ခန္တိ” လို့ ဟောတယ်။ ရဟန္တာ ဖိုလ်ကိုဆင်ခြင်တာကို အဗျာကတော အဗျာကတဿမှာ “အရဟာဖလံပစ္စဝေက္ခန္တိ” လို့ ဟောတယ်။ သေက္ခ ပုဂ္ဂိုလ်တွေပယ်ပြီး ကိလေသာနဲ့ ကြွင်းကျန်တဲ့ ကိလေသာတွေကို ဆင်ခြင်တာကို အကုသလော ကုသလဿမှာ “သေက္ခာပဟိနန ကိလေသပစ္စဝေက္ခန္တိ ဝိက္ခမ္ဘိတေ ကိလေသေ ပစ္စဝေက္ခန္တိ” လို့ ဟောတယ်။ ရဟန္တာကတော့ ကြွင်းကျန်တဲ့ ကိလေသာ မရှိတော့ ပယ်ပြီး ကိလေသာကိုသာ ဆင်ခြင်ကြောင်းကို အကုသလော အဗျာ ကတဿမှာ “အရဟာ ပဟိနန ကိလေသပစ္စဝေက္ခန္တိ” လို့ ဟောပါတယ်။ သေက္ခ ပုဂ္ဂိုလ်တွေ နိဗ္ဗာန်ကို ဆင်ခြင်တာကို အဗျာကတော ကုသလဿမှာ “သေက္ခာ နိဗ္ဗာနံ ပစ္စ ဝေက္ခန္တိ” လို့ ဟောတယ်။ ရဟန္တာဆင်ခြင်တာကိုတော့ အဗျာကတော အဗျာကတဿမှာ “အရဟာ နိဗ္ဗာနံ ပစ္စဝေက္ခန္တိ” လို့ အဲဒီလို အပြည့်အစုံဟောပြီး ထားပါတယ်။ ဒီတော့ ပစ္စဝေက္ခန္တိ အရသည် မဂ်ကိုဆင်ခြင်တာ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ် ၄ ခုဘဲ ယူရပါလိမ့်မယ်။ ယနေ့အတွက် “သေက္ခာ မဂ္ဂါဝုဠဟိတွာ မဂ္ဂံပစ္စဝေက္ခန္တိ” အရ ပြီးပါပြီ။ နောက်အပတ်ကြမှ သေက္ခာဝါ ပုထုဇ္ဇနာဝါ ကုသလံ အနိစ္စတော အစရှိသည်ကို ဆက်ပြီး ပြောပါမယ်။

သာဓု သာဓု သာဓု ။

၁၃၂၉-ခု၊ ဝါခေါင်လဆန်း (၁၅) ရက်
၁၉၆၇-ခု၊ ဩဂုတ်လ (၂၀) ရက်၊ တနင်္ဂနွေနေ့
ပဋ္ဌာန်း ကုသလတိက်ပဋ္ဌာဝါရ ဝိဘင်္ဂကို ဆဋ္ဌအကြိမ်ပို့ချခြင်း

အဓိပ္ပာယ်

အာရမ္မဏမျိုး အဓိပ္ပာယ်တော်တော်ကလေးကျန်နေပါသေးတယ်။ အရင်အပတ်က “သေက္ခာမဂ္ဂါဝုဠဟိတွာမဂ္ဂံပစ္စဝေက္ခန္တိ” ကို အဓိပ္ပာယ်ပြောခဲ့ပါတယ်။ ပထမဒါန-သီလ-ဥပေါသထ-ပုဗ္ဗေသုစိဏ္ဏ-ဒါတ၊ တာမဖြစ်ပါတယ်။ နောက်ဈာနာဝုဠဟိတွာက မဟာဂုတ်ဖြစ်ပါတယ်။ သူ့ရဲ့ နောက်မှာ မင်္ဂလာရပါမယ်။ ဒါပေမဲ့ ဝေါတြဘူဝေါဒါနိတွေက နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုခြင်းကြောင့် ၎င်းဝေါတြဘူ ဝေါဒါနိတွေကိုအရင်ဟောပါတယ်။ ပြီးတော့မှ မင်္ဂလာတယ်။ ခုနက ဒါန သီလ ပုဗ္ဗေသုစိဏ္ဏ ဈာန အဲဒီ ၂-ချက်ကိုပေါင်းပြီး လောကီကုသိုလ်တွေကိုဟောပါလိမ့်မယ်။

“သေက္ခာဝါ ပုထုဇ္ဇနာဝါကုသလံအနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿန္တိ” လို့ဆိုတဲ့အရက်အဓိပ္ပာယ်ပြောပြပါမယ်။ သေက္ခာပုထုဇ္ဇနပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ ကုသိုလ်ကို အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တရယ်လို့ ဝိပဿနာရှုပါတယ်။ ဒီနေရာမှာ ကုသိုလ်ရယ်လို့ သာမညဆိုပေတယ်လို့ လောကီကုသိုလ်ကိုသာယူရပါတယ်။ ဇယားမှာလဲ လောကီကုသိုလ် ၁၇-ခုရယ်လို့ ကောက်ထားပါတယ်။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ ဝိပဿနာစီးဖြန်းတဲ့အခါမှာ လောကုတ္တရာတရားတွေကို အာရုံပြုပြီးတော့မစီးဖြန်းရဘူး။ တေဘူမကဝဋ်ဒုက္ခတရားတွေကို အာရုံပြုပြီးစီးဖြန်းပါမှ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တသဘောတွေထင်နိုင်ပါတယ်။ ဝိပဿနာရဲ့ အာရုံဟာလဲ တေဘူမကတရားများသာဖြစ်ပါတယ်။ ဒါဖြင့်ကောင်း ပြီ၊ လောကုတ္တရာစိတ် စေတသိက်မှာကော ဥပါဒ်ဌိဘင်္ဂရယ်လို့ မရှိဘူးလား? လောကုတ္တရာစိတ်စေတသိက်မှာ ဥပါဒ်ဌိဘင်္ဂရှိပါတယ်။ လောကုတ္တရာစိတ်စေတသိက်တွေကော အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တမှာပါတဲ့ သင်္ခါရတရားမဟုတ်ပါဘူးလားဆိုရင်၊ မဟုတ်ဘူးလို့ မဖြေနိုင်ဘူး။ ဘာကြောင့်? “သင်္ခါတာဓမ္မာ၊ အသင်္ခါတာဓမ္မာ၊ သပ္ပစ္စယာဓမ္မာ၊ အပ္ပစ္စယာဓမ္မာ” လို့ ဟောတဲ့နေရာဌာနမှာ လောကုတ္တရာတွေပါတယ်။ အဲဒီတော့ ဟုတ်ပါတယ်လို့ ဆိုရပေလိမ့်မယ်။ ဒါပေမဲ့ မင်္ဂလာကလေးသာသတ်ပြီး ဝဋ်ဒုက္ခမှ ထွက်မြောက်ကြောင်းဖြစ်တယ်။ ဖိုလ်က ဒိဋ္ဌဓမ္မဖြစ်တဲ့ နိဗ္ဗာန်ခံစားဘို့ရာဖြစ်တယ်။ ဒီတော့ ဒီမင်္ဂလာတွေကို အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တရယ်လို့ ဝိပဿနာရှုပေမယ်လို့ နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်ဖြင့် ပြီးငွေ့ဘို့ရာမဖြစ်နိုင်ဘူး။ ဒါကြောင့် လောကီဘရားတွေကိုသာ ကောက်ယူရပါတယ်။

နောက် “အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿန္တိ” လို့ ဟောတော်မူမည့် အကုသိုလ်တွေဝိပါက်ကြိယာတွေ ရုပ်တရားတွေလဲဘဲ ဒီသဘောအတိုင်းလောကီတရားများ ဘဲဖြစ်ကြပါတယ်။ အဲဒါက “သေက္ခာဝါပုထုဇ္ဇနာဝါကုသလံအနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿန္တိ” အရဖြစ်ပါတယ်။

နောက်အပိုဒ်ကလေးက “စေတောပရိယ ဉာဏေန ကုသလစိတ္တသမင်္ဂိဿ စိတ္တဇာနန္တိ” ဒါကလဲ ကုသလော ကုသလဿဖြစ်ခြင်းကြောင့် သေက္ခပုထုဇဉ်တွေပါတဲ့။ အဲဒီစေတောပရိယ အဘိညာဉ်ကို အရကောက်တဲ့အခါ “စေတောပရိယကုသိုလ် အဘိညာဉ်အား တတ်သော လွန်လေပြီးသော ၇ ရက်မှစ၍ လာလတံ့သော ၇ ရက်တိုင်အောင် ကာလသုံးပါး၌ တည်သောသူတပါးတို့၏ အရဟတ္တမဂ်ကြဉ်သော ကုသိုလ်စိတ်ဝိသ၊ စေတသိက် အဒ္ဓဘ် သဟုဆိုအပ်သော ဓမ္မာရုံ” လို့ ကောက်ခဲ့ပါတယ်။

ဒီတော့ စေတောပရိယ အဘိညာဉ်အကြောင်းကလေးကို နဲ့နဲ့ပြောပြပါမယ်။ အဘိညာဉ်ဆိုတာဟာ ကသိုဏ်းစသည်ကိုအာရုံပြုပြီး ပွားများအားထုတ်အပ်တဲ့ ဈာန်တရားတွေရဲ့ နိဿန္နအကျိုး၊ မဟဂ္ဂုတ်တရားတွေရဲ့ ဒိဋ္ဌဓမ္မအကျိုးဖြစ်ပါတယ်။ ဒီအဘိညာဉ်ကို ရနိုင်တို့ရာအတွက် ရှေးဦးစွာ လောကီသမာပတ် ကိုးပါးကိုရပြီးဖြစ်ရမယ်။ ကသိုဏ်းနဲ့ ဈာန်တွေကိုလဲ အနုလုံ ပဋိလုံ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်မှာလာတဲ့အတိုင်း ၁၄ ပါးသော အခြင်းအရာအားဖြင့် နိုင်နိုင်နင်းနင်း ဝင်စားနိုင်ပြီးတဲ့နောက် မိမိရဲ့ စိတ်ကို နူးညံ့ပျော့ပျောင်းအောင် လုပ်ရပါတယ်။ ကောင်းမွန်ထက်သန်လာအောင်လဲတဲ့ ဆုံးမယဉ်ကျေးစေရပါတယ်။ အဲဒီနောက်မှ ဆန္ဒစိတ္တဝိရိယ ဝိမံသဆိုတဲ့ အဓိပတိတရား ကိုယ်လေးပါးရွှေသွားပြုပြီး ဝသီတော် ၅ ပါးနဲ့ နိုင်နိုင်နင်းနင်းလေ့လာပါမှ ဒီအဘိညာဉ်တွေကိုရနိုင်ပါတယ်။ ရှေးရှေးဘဝက အဘိညာဉ်ဆိုတဲ့အကြောင်းနဲ့ ပြည့်စုံလာခဲ့တဲ့ အလွန်တရာထက်သန်ကြတဲ့ အဘိတိက္ခပုဂ္ဂိုလ်များကြတော့ သမာပတ်ကိုးပါးလုံး (သမာပတ်ကိုးပါးဆိုတာ အရူပသမာပတ်တွေပါ ပါပါတယ်) မရသည့်တိုင်အောင် ရူပဗညမဈာန်ကို နိုင်နင်းခဲ့လို့ ရှိရင် ရနိုင်ပါတယ်။ ဘုရားပစ္စေက ဗုဒ္ဓါစတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေကြတော့ အဘိညာဉ်အတွက် အထူးအားမထုတ်ရတော့ဘဲ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ရဲ့ အစွမ်းအားဖြင့် ဒီအဘိညာဉ်ကိုရနိုင်ပါတယ်။

အဲဒီအဘိညာဉ်ရဲ့ အကြောင်းတွေကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ်မှာ အဘိညာဉ်နိဒ္ဒေသဆိုပြီး တခမ်းတနား အတော်ကျယ်ဝန်းစွာ ဖွင့်ပြထားပါတယ်။ သင်္ဂြိုဟ်ကျမ်းများမှာ အဘိညာဉ်ကို ငါးပါးရယ်လို့ ပြပါတယ်။ အကြောင်းကတော့ ယသကာမ္မုပဂ အဘိညာဉ်နဲ့ အနာဂတံသ အဘိညာဉ် ၂ ပါးဟာ ဒိဗ္ဗစက္ခုနဲ့ကင်းပြီး ပရိကံ အသီးအခြားမရှိပါဘူး။ အဲဒီလို ပရိကံ အသီးအခြားမရှိတော့ ဒီအဘိညာဉ် ၂ ပါးကို ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်ထဲမှာ သွင်းလိုက်ပါတယ်။ အဲဒီငါးပါးထဲမှာ အာသဝက္ခယ အဘိညာဉ်ကို သွင်းလိုက်ခဲ့လို့ရှိရင် အဘိညာဉ် ၆ ပါးဖြစ်ပါတယ်။ ပဋ္ဌာန်းကြတော့ အဘိညာဉ် ၇ ပါးကိုဟောပါတယ်။ အဘိညာဉ်ဝင်စားလိုတဲ့အခါမှာ ချက်ခြင်းအဘိညာဉ်ကို ဝင်စားလို့ မရပါဘူး။ ပထမရှေးဦးစွာ “သတံ ဟောမိ၊ သဟဿံဟောမိ” ဖန်ဆင်းချင်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ ငါလိုပုဂ္ဂိုလ်ပေါင်းဘရာဖြစ်ချင်တယ်။ တထောင်ဖြစ်ချင်တယ်စသည်ဖြင့် ပရိကံပြုတဲ့အခါမှာ ဒီပရိကံစိတ်ကို ကောင်းစွာထားနိုင်တို့ရာအတွက် အဓိဋ္ဌာန်ရဲ့ အခြေခံဖြစ်တဲ့ ပါဒကရူပါဝစရ ပဉ္စမဈာန်ကို ဝင်စားရပါတယ်။ ဝိထိကတော့ ရူပါဝစရ ပဉ္စမဈာန် သမာပဇ္ဇနဝိထိဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလိုဝင်စားရတဲ့အကျိုးကို “ပုဗ္ဗေအဘိညာပါဒက ဈာနသမာပဇ္ဇနံ ပရိကမ္မ စိတ္တဿသမာဓာနတ္ထံ” လို့ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်မှာ ဆိုပါတယ်။

တဖန် မိမိအလိုရှိတဲ့အတိုင်း ပြီးစီးသေတည်းလို့ ခံဉာဏ်ရပါတယ်။ ခံဉာဏ်တယ် ဆိုတာ ဖြစ်လိုရာကိုစိတ်နဲ့ အာရုံပြုပြီး ဆောက်တည်တာပါ။ ဒီဝိထိကကာမဇော မနော ဒွါရဝိထိဖြစ်ပါတယ်။ ဒီအဓိဋ္ဌာန်ဝိထိဖြင့် အာရုံ ၆ ပါးတို့တွင် တပါးပါးကို အာရုံပြုပါ တယ်။ နောက်တဖန် အဘိညာဉ်အားရှိအောင် ဒီအဘိညာဉ်ကိုအားပေးဘို့ရာအတွက် အဘိ ညာဉ်ရဲ့ အခြေခံဖြစ်တဲ့ ပါဒကပဉ္စမချာန်ဝိထိကို ထပ်မံဝင်စားရပြန်ပါတယ်။ အဲဒီနောက် လေးဝိထိမြောက်မှာမှ အဓိဋ္ဌာန်တဲ့အတိုင်းဖြစ်စေနိုင်တဲ့ အဘိညာဉ် ဝိထိ ဖြစ် ပေါ်လာ ပါ တယ်။ အထက်ကပြောခဲ့တဲ့ ပဋ္ဌာန်းမှာဟောတဲ့ အဘိညာဉ် (၇) ပါးမှာ ဒိဗ္ဗစက္ခုနဲ့ ဒိဗ္ဗ သောတအဘိညာဉ် ၂ ပါးဟာ ပုဂ္ဂိုလ်စွမ်းသက်သက်အားဖြင့်ဖြစ်တဲ့ အဘိညာဉ်များဖြစ် ပါတယ်။ ဘာဆိုလိုသလဲ ? ပုဂ္ဂလဓိဋ္ဌာန် အဘိညာဉ်ရယ် သို့ခေါ်ပါတယ်။ စေတောပရိယ အဘိညာဉ်ကြတော့ ယခုပြောနေတဲ့ “စေတောပရိယဉာဏန” နောက်ဆုံးမှာ လာဦးမဲ “ကုသလာခန္ဓာ စေတောပရိယဉာဏဿ” လို့ ၂ ခါဟောတော့ စေတောပရိယ အဘိ ညာဉ်ဟာ ပုဂ္ဂလ, ဓမ္မ ၂ မျိုးလုံးနဲ့ ဆက်ဆံပါတယ်။ ကျန်တဲ့ဣဒ္ဓိဝိစေတဲ အဘိညာဉ်တွေ ကတော့ ဓမ္မဓိဋ္ဌာန် အဘိညာဉ်သက်သက်ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒါနဲ့ ပတ်သက်လို့ အဋ္ဌကထာက နောက်ဆုံး စေတောပရိယ အဘိညာဉ်ထပ်၍ ပါလာကြောင်းကို “ကုသလာခန္ဓာ ဣဒ္ဓိ ဝိစေတဏဿာတိ အာဒိဟိပုဂ္ဂလံ အနာမသိတွာ ဓမ္မဝသေနဒသေတိ၊ တေနေဝေတ္တဟေဋ္ဌာ ဂဟိတမ္ပိစေတော ပရိယဉာဏံ ပုနုတ္တံ” လို့ မိန့်ဆိုပါတယ်။

အဲဒီစေတော ပရိယအဘိညာဉ်ကို အာရမ္မဏ အရကောက်အကျယ်မှာ စေတော ပရိယအဘိညာဉ်အတွက် ဆိုရိုးကလေးက ခုနကပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း “လွန်လေ ပြီးသော (၇) ရက်မှစ၍ လာလတံ့သော (၇) ရက်တိုင်အောင် ကာလသုံးပါး၌တည်သော သူတ ပါးတို့၏ စိတ် (၈၇) စိတ် (၈၉) ဒီမှာ ကုကိုလ်ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ကုသိုလ်အဘိညာဉ်က ပစ္စယုပ္ပန်နေ၍ ကုသိုလ်စိတ်ဝိသလို့ဆိုရပါတယ်။ စေတသိက် ဒွေပညာသဟု ဆိုအပ်သော ဓမ္မာရုံလို့ရှိပါတယ်။ ဒီတော့ ဒီစေတောပရိယ အဘိညာဉ်ဟာ မိမိသန္တာန်မှာရှိတဲ့ စိတ် စေတသိက်ဆိုတဲ့ နာမက္ခန္ဓာလေးပါးဓမ္မာရုံကိုအာရုံမပြုဘဲ သူတပါး သန္တာန်မှာ ဖြစ်တဲ့ စိတ်စေတသိက်တွေကိုသာ အာရုံပြုပါတယ်။ အာရုံပြုတော့ စေတောပရိယ အဘိညာဉ်ဟာ ဗဟိဒ္ဓကိုအာရုံပြုတဲ့ အာရုံဖြစ်ကြောင်း အင်မတန်ထင်ရှားပါတယ်။ လွန်လေပြီးသော (၇) ရက်မှစ၍ လာလတံ့သော (၇) ရက် တိုင်အောင်ဆိုဘာ ရှေ့ (၇) ရက် နောက် (၇) ရက် အတွင်းမှာဖြစ်သမျှ သူတပါးတို့ရဲ့ စိတ်အကြံအမျိုးမျိုးကိုသိတယ်။ တဖန် ကာလသုံးပါး၌ တည်သောလို့ဆိုတော့ အတိတ်ရော ပစ္စုပ္ပန်ရော အနာဂတ်ရောဆိုတဲ့ ကာလသုံးပါးမှာဖြစ်တဲ့ စိတ်ကိုအာရုံပြုတာဖြစ်ပါတယ်။ ဒီအဘိညာဉ်ဟာ ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်ကိုရပြီးတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်မှာ သာဖြစ်ပါတယ်။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်နဲ့ သူတပါးတို့ရဲ့ စိတ်၏မှီရာ နှ လုံးသွေးရဲ့ အဆင်းကိုမြင်နိုင်တယ်။ သူတပါးစိတ်ကို သိခြင်တယ်လို့ဆိုလျှင်ဖြင့်ရင် ဒီစိတ် ဟာ ဘယ်မှာရှိသလဲ။ ၎င်းစိတ်ဟာ သင်္ဂြိုဟ်ဝတ္ထုသင်္ဂဟမှာ လာခဲ့တဲ့ အတိုင်း ဟဒယဝတ္ထု ကိုမှီပါတယ်။ အဲဒီဟဒယဝတ္ထုဟာလဲတဲ့ နှလုံးသွေးမှာ အနံ့ ရှိပါတယ်။ အဲဒီဟဒယဝတ္ထု ကိုမှီနေတဲ့ စိတ်ကို သိနိုင်ပါတယ် မြင်နိုင်ပါတယ်။ ဒီတော့ ဒီဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်ကို ရှေးဦး

စွာဝင်စားပြီးမှ ဒီအဘိညာဉ်ကိုဝင်စားရပါတယ်။ ဒီထိကတော့ ယထာကမ္မပဝ အနာဂတံသ အဘိညာဉ်များ လိုတဆက်တည်းမဖြစ်ဘဲ ပါဒကဗျာန်ဝိထိ အဓိဋ္ဌာန်ဝိထိများဟာ အသီးသီးရကြပါတယ်။ သူတပါးရဲ့ စိတ်ကိုသိဘယ်ဆိုတာ အထက်အထက်ဖြစ်တဲ့ အရိယာများကသာ အောက်အောက်ဖြစ်တဲ့ အရိယာနဲ့ ပုထုဇဉ် ပုဂ္ဂိုလ်တို့ရဲ့စိတ်ကို သိကြပါတယ်။ အောက်အောက်ဖြစ်တဲ့ အရိယာတွေက အထက်အထက်ဖြစ်တဲ့ အရိယာတွေရဲ့ စိတ်ကို မသိနိုင်ကြပါဘူး။ ဘာကြောင့်လဲ? သူတို့မှမရဘဲ၊ မရတော့မသိနိုင်ပါဘူး။

ဝါဒကွဲ။ ဒီစေတောပရိယ အဘိညာဉ်ဟာ သူတပါးတို့ရဲ့ကာလသုံးပါးမှာ ဖြစ်တဲ့စိတ်ကိုအာရုံပြုတဲ့နေရာမှာ အတိတ်အနာဂတ်ကာလအတွက် ဝါဒကွဲမရှိဘူး။ ပစ္စုပ္ပန်ကာလမှာ ဝါဒကွဲကြပါတယ်။ ဘယ်လိုလဲ? စေတောပရိယ အဘိညာဉ်နဲ့ သူတပါးတို့ရဲ့ စိတ်ကို အာရုံပြုတဲ့နေရာမှာ အာရုံဖြစ်တဲ့ သူတပါးတို့ရဲ့ စိတ်က ဘဝဂံစလန၊ ဘဝဂံပစ္ဆေဒ၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ ဇော၊ ဇောလို့ မနောဒွါရဝိထိဖြစ်တယ်။ အဲဒီလိုဖြစ်ရင်အာရမ္မဏိက ဖြစ်တဲ့ စေတောပရိယအဘိညာဉ်ကလဲဘဲ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ ပရိကံ၊ ဥပစာ၊ အနုလုံ၊ ဂေါတြဘူ၊ အဘိညာဉ်ရယ်လို့ ဖြစ်လာတယ်။ ဒီလိုဖြစ်တော့အာရမ္မဏိက မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းက အာရုံမနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းစိတ်ကို ဆင်ခြင်တယ်။ ဒီမနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းရဲ့ နောက်မှာ ဖြစ်ကြတဲ့ အာရမ္မဏိက ပရိကံ၊ ဥပစာ၊ အနုလုံ၊ ဂေါတြဘူ၊ အဘိညာဉ်စိတ်တွေကလဲ ဒီအာရုံဖြစ်တဲ့ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းကိုပင်ဆက်လက်ပြီး အာရုံပြုမယ်ဆိုရင် မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းက ပစ္စုပ္ပန်ကို အာရုံပြုရမယ်။ ပရိကံစတဲ့စိတ်တွေက အတိတ်ကိုအာရုံပြုရလိမ့်မယ်။ ဒီလိုဆိုရင်အာဝဇ္ဇန်း တခုသာရှိတဲ့ ဝိထိတခုအတွင်းမှာ ပစ္စုပ္ပန်ကိုအာရုံပြုတဲ့စိတ်က တမျိုးအတိတ်ကိုအာရုံပြုတဲ့ စိတ်ကတမျိုးဖြစ်နေတော့ ကာလအားဖြင့် ကွဲပြားရာရောက်နေမယ်။ ဒီလိုတဝိထိအတွင်းမှာ ဖြစ်နေကြတဲ့စိတ်တွေဟာ ကာလအားဖြင့် ကွဲပြားထိုက်သလားဆိုတော့ မကွဲပြားထိုက်ပါဘူး။

တဖန်အာရမ္မဏိက မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းက သူတပါးတို့ရဲ့ စိတ်အာရုံ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းကိုဆင်ခြင်တယ်။ ပရိကံစသည်တို့ကတော့ မိမိနဲ့ တိုက်ဆိုင်ပြီးဖြစ်နေတဲ့ သူတပါးတို့ရဲ့ ဇောစိတ်ကို အာရုံပြုမယ်ဆိုပြန်ရင် အာဝဇ္ဇန်းဆင်ခြင်တဲ့အာရုံကတမျိုး ပရိကံစသည်တို့ရဲ့ အာရုံကတမျိုးဖြစ်နေတော့ အာရုံတဖန်ကွဲနေပြန်တယ်။ အာရုံကွဲနိုင်တာဟာ မဂ္ဂဝိထိ ဖလဝိထိမှတစ်ပါး ဝိထိတခုထဲမှာ အာရုံမကွဲရဘူး။ ဒါဖြင့်သူတပါးတို့ရဲ့ ပစ္စုပ္ပန်စိတ်ကို ဘယ်လိုအာရုံပြုကြပါ့မလဲ?။

အဋ္ဌကထာ။ အဋ္ဌသာလိနိနိက္ခေပကဏ္ဍမှာ အဋ္ဌကထာဆရာက အာရမ္မဏိက မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း ဆင်ခြင်တဲ့စိတ်ကိုပင် သူ့ နောက်ကဖြစ်ကြတဲ့ ပရိကံစသည်တွေက အာရုံပြုပါတယ်တဲ့။ ဒီလိုအာရုံပြုတော့ အထက်ကပြောခဲ့သလို မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းက ပစ္စုပ္ပန်အာရုံပြုပြီး ပရိကံစသည်က အတိတ်ကိုအာရုံပြုတယ်လို့ မဆိုထိုက်ပါဘူးတဲ့။ ဘာကြောင့်လဲ? မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းဆင်ခြင်တဲ့စိတ်ဟာ ပရိကံစသည်တို့ ပေါ်လာတဲ့အခါမှာ ချုပ်နှံပြီးဖြစ်ပေမဲ့ ဒီပစ္စုပ္ပန်ဟာ သန္တတိပစ္စုပ္ပန် အဒွါပဗ္ဗုပ္ပန် သဘောအားဖြင့် ပစ္စုပ္ပန်လို့ ဆိုနိုင်ပါတယ်တဲ့။

အဓိပ္ပာယ်

ပစ္စုပ္ပန်ဆိုတာ ဥပုသ်ဦးတင်ရယ်လို့ ခဏဝယ်သုံးခုက်အခိုက်မှာသာ ခဏပစ္စုပ္ပန်ရယ် လို့ခေါ်ပါတယ်။ အာရုံတခုခုကို အာရုံပြုတဲ့နေရာမှာ ဆိုင်ရာအာရုံကို ပိုင်နိုင်စွာသိသည်တိုင် အောင် ခေတီထိတရပ်တတန်းကြီး ဖြစ်နေခဲ့လို့ရှိရင် သန္တတိပစ္စုပ္ပန်ရယ်လို့ခေါ်ကယ်။ ပစ္စုပ္ပန်တဖန်လုံးကိုတော့ အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန်ရယ်လို့ခေါ်တယ်။ ဒီလိုပစ္စုပ္ပန်သုံးမျိုးရှိလေတော့ အာဝဇ္ဇန်းဆင်ခြင်တဲ့စိတ်ကိုပင် ပရိကံစသည်က ဆက်လက်၍အာရုံပြုတဲ့နေရာမှာ အာဝဇ္ဇန်း ဆင်ခြင်တဲ့စိတ်က ပရိကံစသည်တို့ရဲ့ အခိုက်မှာချုပ်သွားပြီဖြစ်လေတော့ ခဏပစ္စုပ္ပန်လို့ တော့မဆိုနိုင်ပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ အထက်ကပြောခဲ့တဲ့သန္တတိ အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန်အားဖြင့် ပစ္စုပ္ပန် လို့တော့ဆိုနိုင်ပါတယ်တဲ့။ ဒီတော့အာဝဇ္ဇန်းဆင်ခြင်တဲ့စိတ်ကို ပရိကံစသည်က ဆက်လက်၍ အာရုံပြုတဲ့အခါတဒီထိအတွင်းမှာ ကာလကွဲတယ်လို့လဲမဆိုရပါဘူးတဲ့။ အဲဒါကအဋ္ဌကထာမှာ ဝါဒပါ။

ဋီကာ။ မူလဋီကာဆရာကြီးကတော့ဒီလိုမဟုတ်ဘူး။ စေတောပရိယအဘိညာဉ် နဲ့ပြည့်စုံတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ သူတပါးရဲ့ သန္တာန်မှာရှိတဲ့ ဖြစ်ဆဲဖြစ်တဲ့ ပစ္စုပ္ပန်စိတ်ကိုသိလိုတဲ့ အခါသူတပါးတို့ရဲ့ ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်တဲ့စိတ်ကို အာဝဇ္ဇန်းနဲ့ ဆင်ခြင်တယ်။ အာဝဇ္ဇန်းနောက် ကဖြစ်တဲ့ ပရိကံစတဲ့ဇောတွေကလဲ မိမိတို့နဲ့ အတူ ဥပါဒ်ပြိုင်တဲ့သူတပါးတို့ရဲ့ ပစ္စုပ္ပန်စိတ် ကိုပင် အသီးသီးအာရုံပြုလေတော့ဓမ္မအားဖြင့်၎င်း ကာလအားဖြင့်၎င်းကွဲပြားတယ်လို့ မဆို သင့်ပါဘူးတဲ့။ ဘာကြောင့်လဲ? အာဝဇ္ဇန်းက ဘာဆင်ခြင်သလဲ? စိတ်ကိုဆင်ခြင်တယ်။ ပရိကံစသည်ကရုပ်ကိုအာရုံပြုရင်သာ အာရုံကွဲမယ်။ ဒီနေရာမှာအာရုံတရားကစိတ်ချည်းဖြစ် နေလေတော့ အာရုံမကွဲပါဘူးတဲ့။ ထို့ပြင်အာဝဇ္ဇန်းက ပစ္စုပ္ပန်စိတ်ကိုဆင်ခြင်မယ်။ ဇော တွေကအတိတ်ကို အာရုံပြုမယ်ဆိုရင် ကာလကွဲမယ်။ ဒီမှာဒီလိုမဟုတ်ဘူးတဲ့။ အာဝဇ္ဇန်းနဲ့ ဇောတွေအားလုံးဟာ ပစ္စုပ္ပန်ကိုချည်း အာရုံပြုနေတာဖြစ်တော့ ကာလအားဖြင့်လဲမကွဲပါ ဘူးတဲ့။ ဒါကြောင့် အဋ္ဌကထာဆရာမိန့်ဆိုတဲ့ သန္တတိပစ္စုပ္ပန် အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန်ကိုမယူဘဲ မူလ ဋီကာဆရာကြီးက ခဏပစ္စုပ္ပန်ကိုသာယူအပ်ပါတယ်တဲ့။

သန္တတိပစ္စုပ္ပန် အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန်ဆိုတာ သုတ္တန်များမှာသာ ဟောထားပါတယ်။ အဘိ ဓမ္မာအတွက် ကာလကို ရွေးချယ်တဲ့အခါမှာ ခဏပစ္စုပ္ပန်ကိုသာ ရွေးချယ် ရပါတယ်။ အထောက်က ဓမ္မသင်္ဂဏီများမှာ “အတိတာဓမ္မာ၊ အနာဂတာဓမ္မာ၊ ပစ္စုပ္ပန္နာဓမ္မာ” ရယ် လို့ဟောထားတဲ့နေရာမှာ ပစ္စုပ္ပန္နာဓမ္မာအရ သန္တတိပစ္စုပ္ပန် အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန်အားဖြင့် မယူ သင့်ပါဘူး။ သန္တတိပစ္စုပ္ပန် အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန်အားဖြင့် ယူမယ်ဆိုရင် အဘိဓမ္မာဆိုင်ရာ ဝိထိတိုင်း မှာယူရလိမ့်မယ်။ အဲဒီလိုယူရင် ဘာဖြစ်လာမလဲ ? ပဋ္ဌာန်းအနန္တရပစ္စည်း အာဝေဝန ပစ္စည်းများမှာ “ပစ္စုပ္ပန္နာဓမ္မော ပစ္စုပ္ပန္နဿ ဓမ္မဿ အနန္တရ ပစ္စယေန ပစ္စယော၊ အာ ဝေဝန ပစ္စယေန ပစ္စယော” လို့ ဟောရပေလိမ့်မယ်။ အနန္တရပစ္စည်းထက် သန္တတိအဒ္ဓါ ပစ္စုပ္ပန်ဆိုတဲ့ရာအတွက် နီးကပ်လှတဲ့တရားမရှိပါဘူး။ အဲဒီတော့ ခုနက အဋ္ဌကထာ ဆရာ ကြီးပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း သန္တတိ ယူမယ်လို့ ဆိုလျှင်ဖြင့် ရင် ရှေ့စိတ်ကလေးကလဲ ပစ္စုပ္ပန်၊ နောက်စိတ်ကလေးကလဲ ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်နိုင်ရမယ်။ အဲဒီလိုဖြစ်နိုင်ခဲ့လို့ရှိရင် ရှေးပစ္စုပ္ပန် ဖြစ်တဲ့စိတ်က နောက်ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်တဲ့စိတ်ကို အနန္တရသတ္တိ အာဝေဝနသတ္တိနဲ့ ကျေးဇူးပြုဘို့

ရာအတွက် ဟောရလိမ့်မယ်။ အဲဒီလိုဟောသလားဆိုတော့ မဟောပါဘူး။ ဘာကြောင့်လဲ ဆိုတော့ အနန္တရပစ္စည်းမှာ ရှေးရှေးစိတ်တွေဟာ အတိတ်တရားဘဲဖြစ်တယ်။ နောက် နောက်ပေါ်လာတဲ့ စိတ်တွေဟာ ပစ္စုပ္ပန်စိတ်တွေဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒါကြောင့် “အဘိတော ဓမ္မော ပစ္စုပ္ပန်ဿ ဓမ္မဿ အနန္တရ ပစ္စယေန ပစ္စယော၊ အာသေဝန ပစ္စယေန ပစ္စယော” လို့ သာ အတိတ်တရားက ပစ္စုပ္ပန်တရားအား အနန္တရ အာသေဝနသတ္တိနဲ့ ကျေးဇူးပြုကြောင်း ကိုယောလေတော့ ခဏပစ္စုပ္ပန်သာသင့်ပါတယ်။

ဒါတစ်ခု မကသေးဘဲ ခဏပစ္စုပ္ပန်တွေ ဟောပုံဟာ အဘိဓမ္မာဝိတင်း ပါဠိတော် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အဘိဓမ္မာ ဘာဇနိယများမှာ ပစ္စုပ္ပန်စိတ္တက္ခဏ တချက်ကလေးအတွက် ပဋိစ္စ သမုပ္ပါဒ်ဖြစ်ပုံကို မဟာကုသိုလ် ပထမစိတ်အတွက် ဟောထားပုံက “ကတဓမ္မော ကုသ လာယယန္တိ သမယေ ကာမာဝစရံကုသလံ စိတ္တံ ဥပ္ပန္နံဟောတိ သောမနဿ သဟဂတံဉာဏ သဗ္ဗယုတ္တံ ရူပါရမ္မဏံဝါ သဒ္ဓါရမ္မဏံဝါ ဂန္ဓာရမ္မဏံဝါ ရသာရမ္မဏံဝါ ဖောဠဗ္ဗာရမ္မဏံဝါ ဓမ္မေရမ္မဏံဝါ၊ ယံလံဝါပနာရဗ္ဗ၊ တသ္မိံ သမယေ ကုသလမူလ ပစ္စယာသင်္ခါရေ” ပဋိစ္စ သမုပ္ပါဒ်မှာ အဝိဇ္ဇာ ပစ္စယာ သင်္ခါရ ရယ်လို့ ဆုတ္တန္တဘာဇနိယများကြတော့ ဟောပါ တယ်။ ဒါပေတဲ့ အဘိဓမ္မာဘာဇနိယကြတော့ ကုသိုလ်မူလအကြောင်းပြုပြီး သင်္ခါရဖြစ် တယ်လို့ ဟောပါတယ်။ “သင်္ခါရ ပစ္စယာ ဝိညာဏံ၊ ဝိညာဏပစ္စယာ နာမံ” (ရုပ်မပါပါ ဘူး၊ မဟာကုသိုလ်ဖြစ်ပါတယ်။ ဥပမာ-ပထမဇောကလေး အနိက်အတန်မှာဆိုရင် ရုပ်မ ဖြစ်ပါဘူး။ စိတ်နဲ့ စေတသိက် ၃၀ ကို ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဖြစ်ပုံကို ဟောနေတာပါ။) “နာမ ပစ္စယာ ဆဠာယတနံ” (စက္ခာယတန စသည်တွေနဲ့ မဆိုင်ပါဘူး။ မနာယတနနဲ့ သာဆိုင် လို့ ဆဠာယတနံလို့ ဟော ပါ တယ်) “ဆဠာယတန ပစ္စယာ ဖဿော၊ ဖဿပစ္စယာ ဝေဒနာ၊ ဝေဒနာပစ္စယာ ပသာဒေါ” (ကုသိုလ်ဖြစ်နေတော့ တဏှာမဟုတ်ဘူး။ ပသာ ဒလို့ ဟောတယ်။ ပသာဒဆိုတာ သဒ္ဓါတရားပါတဲ့) “ပသာဒပစ္စယာ အဓိမောက္ခော၊ အဓိမောက္ခ ပစ္စယာ ဘဒေါ၊ ဘဝ ပစ္စယာ ဇာဓိ၊ ဇာတိပစ္စယာ ဇရာ မရဏံ၊ ဧဝမေတဿ ကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ သမုဒယောဟောတိ” လို့ ဆိုတဲ့ ဒီပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို ထောက်ထား နဲ့လို့ ရှိရင် စိတ္တက္ခဏကလေး တချက်အတွက် အဘိဓမ္မာတွေမှာ ဟော ပုံ ဖြစ် ပါ တယ်။ အဲဒါက “စေတောပရိယဉာဏေန ကုသလစိတ္တသမင်္ဂိယာ စိတ္တဇာနန္တိ” နဲ့ စပ်လို့ ခဏ ပစ္စုပ္ပန်ယူပုံဖြစ်ပါတယ်။

အာကာကု-ဝိညာကု။ ။ပြီးတော့ - “အာကာသာနဉ္ဇာယတန ကုသလံ ဝိညာ ဏဉ္ဇာယတနကုသလဿ အာရမ္မဏပစ္စယေနပစ္စယော။ အာကိဉ္ဇညာယတန ကုသလံ နေဝ သညာနာသညာယတန ကုသလဿ အာရမ္မဏပစ္စယေနပစ္စယော” လို့ ဟောပါတယ်။ အဲဒီမှာ အာကာသာနဉ္ဇာယတနကုသလံ ဝိညာဏဉ္ဇာယတန ကုသလဿဆိုတဲ့နေရာမှာ ဒီကတချက် ပြောလိုက်ခဲ့လို့ရှိရင် ကျန်တာတွေဟာ ကိစ္စအကုန်လုံး ပြီးသွားပါလိမ့်မယ်။ သူရဲ့ ဆိုရိုး ကလေးက ပစ္စည်း အာကာသာနဉ္ဇာယတနကုသိုလ်နေတဲ့အခါမှာ ဘယ်လိုဆိုသလဲ? အရ ကောက်အကျယ်က “ဝိညာဏဉ္ဇာယတန ကုသိုလ်အားတယ်သော ဤဘဝ ရှေးဘဝ အဇ္ဈတ္တ သန္တာန်၌ဖြစ်ဘူးသော အာကာသာနဉ္ဇာယတန ကုသိုလ်” လို့ ဆိုခဲ့ပါတယ်။ ဒီတော့ သူ့

အတွက် ပုထုဇဉ်သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ အရူပသွင်း အာကာသာနဉာယတနဖြစ်တဲ့ ကုသိုလ်ကို ရူပါဝစရပဉ္စမဈာန်ရပြီးတဲ့နောက် အားထုတ်တဲ့အခါမှာ ရလာတယ်။ ဆိုလိုရင်းက အာကာသာနဉာယတနကုသိုလ်ဈာန်ကို ရပြီးပြီဆိုပါတော့။ အဲဒီပုဂ္ဂိုလ်ဟာ တဖန်ဆက်လက်ပြီးအားထုတ်တဲ့အခါမှာ ဒီဘဝမှာဘဲ ဝိညာဏဉာယတန ကုသိုလ်ကိုရပြန်တယ်။ ရတော့ ဒီဝိညာဏဉာယတနကုသိုလ်က ဒီဘဝမှာ မိမိရဲ့တဲ့ မိမိရဲ့အဇ္ဈတ္တသန္တာန်မှာဖြစ်တဲ့ အာကာသာနဉာယတနကုသိုလ်ကိုအာရုံပြုပါတယ်။ ဒါကဒီဘဝ။

အာကာကု - ဝိညာကု။ ။ရှေးဘဝကြတော့ ဘယ်လိုလဲ? ရှေးဘဝကြတော့ဝိညာဏဉာယတနဈာန်ကိုရပြီးတော့ ဒီပုဂ္ဂိုလ်ဟာစုတိသွားတယ်။ သေပြီးဝိညာဏဉာယတနဈာန်ကိုရတော့သူဘယ်သွားဖြစ်မလဲ? ဝိညာဏဉာယတနဘုံကို သူရောက်သွားတယ်။ ဝိညာဏဉာယတနဘုံကိုရောက်လို့ ဝိညာဏဉာယတနဈာန်ကို ဝင်စားတဲ့အခါမှာ ဒီဝိညာဏဉာယတနဈာန်က ရှေးဘဝ ကာမရူပဘုံတွေကမိမိရဲ့တဲ့ မိမိရဲ့ အဇ္ဈတ္တသန္တာန်မှာဖြစ်ခဲ့ဘူးတဲ့ အာကာသာနဉာယတနကုသိုလ်ကို အာရုံပြုမှာပေါ့။ အဲဒါက အာကာသာနဉာယတနကုသိုလ်က ဝိညာဏဉာယတနကုသိုလ်ကို ကျေးဇူးပြုပုံဖြစ်ပါတယ်။

အာကာကု - ဝိညာဝိ။ ။ပြီးတော့ကုသလော အများကတယကြတော့ “အာကာသာနဉာယတနကုသလံ ဝိညာဏဉာယတနဝိပါကဿစ ကြိယဿစ” လို့ဟောထားပါတယ်။ ဝိညာဏဉာယတနဈာန်ကိုရပြီး ဝိညာဏဉာယတနဘုံကို သွားဖြစ်တယ်။ ဖြစ်တော့ ဝိညာဏဉာယတနဝိပါကလို့ဆိုတာ ကိစ္စသင်္ဂဟအရ ပဋိသန္ဓေဘဝင်စုတိ သုံးကိစ္စတတ်ပါတယ်။ အဲဒီပဋိသန္ဓေဘဝင်စုကိစ္စတတ်တဲ့ ဝိညာဏဉာယတနဝိပါက ဘယ်သူ အာရုံပြုမလဲ? ရှေးဘဝမိမိရဲ့ အဇ္ဈတ္တသန္တာန်မှာဖြစ်ခဲ့ဘူးတဲ့ အာကာသာနဉာယတန ကုသိုလ်ကိုအာရုံပြုရလိမ့်မယ်။ ဒီမှာပဋိသန္ဓေက အာရုံပြုတော့ အာကာသာနဉာယတနကုသိုလ်ဆိုတာကမ္မနိမိတ်ဖြစ်တဲ့အာကာသာနဉာယတနကုသိုလ်ပါ။ အဲဒါက ဝိပါကကုသိုလ်ကို အာရုံပြုတာ။

အာကာကု - ဝိညာကြိ။ ။ပြီးတော့ အာကာသာနဉာယတန ကုသိုလ်က ဝိညာဏဉာယတနကြိယာကို ဘယ်လိုကျေးဇူးပြုမလဲ။ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တယောက်ဆိုပါတော့။ ပုထုဇဉ်သေက္ခအဖြစ်တုံးက အာကာသာနဉာယတန ကုသိုလ်ကိုသာရခဲ့တယ်။ ဒါပေမဲ့ဒီဘဝမှာဘဲဒီပုဂ္ဂိုလ်ဟာရဟန္တာဖြစ်သွားတယ်။ ရဟန္တာဖြစ်သွားတော့ ဝိညာဏဉာယတနဈာန်ကို မရသေးဘူး။ ရဟန္တာဖြစ်သွားတဲ့နောက်မှာ ဝိညာဏဉာယတန ကြိယာဈာန်ကို ရတယ်။ ရဟန္တာဖြစ်ပြီးတဲ့နောက်ကြရင် သူရတဲ့ဈာန်တွေဟာအားလုံးကုန် ကြိယာဈာန်တွေဖြစ်ရပါလိမ့်မယ်။ ကြိယာဈာန်ဖြစ်တော့ ပထမရှေးဦးစွာရအပ်တဲ့ ဝိညာဏဉာယတနဈာန်ဟာ ဒီဘဝမိမိရဲ့ အဇ္ဈတ္တသန္တာန်မှာ ပုထုဇဉ်သေက္ခဘဝတုံးကရခဲ့တဲ့ ဖြစ်ခဲ့တဲ့ အာကာသာနဉာယတနကုသိုလ်ကို အာရုံပြုပါတယ်။ အဲဒီနောက်ဒီရဟန္တာဟာ အာကာသာနဉာယတနကုသိုလ်ကိုပြန်ပြီးတော့ မဝင်စားသေးသမျှကာလပတ်လုံး (ဝင်စားရင်ဘာဖြစ်သွားမလဲ အာကာသာနဉာယတနဟာ ကြိယာဖြစ်သွားပါလိမ့်မယ်)။ ဝိညာဏဉာယတန ကြိယာဈာန်ကို ဝင်စားတိုင်း ဒီဘဝမှာ မိမိရဲ့ အဇ္ဈတ္တသန္တာန်မှာ ဖြစ်ခဲ့ဘူးတဲ့ အာကာသာနဉာယတနကုသိုလ်ဈာန်ကိုဘဲအာရုံပြုရပါတယ်။

အဓိပ္ပါယ်

အဲဒီတန်ခိုး ၁၀-ပါးထဲက အဓိဋ္ဌာနိဋ္ဌိဆိုတာဟာ အရှင်စူဠပန်တို့လို တပါးထဲက ငါးရာဖြစ်အောင် တထောင်ဖြစ်အောင်အများကြီးဖြစ်လာအောင်ပြုလုပ်နိုင်ပါတယ်။ အများကြီးကလဲ တပါးထဲဖြစ်အောင်ဖြစ်စေနိုင်ပါတယ်။ ကောင်းကင်ပြန်နိုင်တာတွေ မြေကြီးလျှိုးနိုင်တာတွေ ရေပေါ်မှာ မြေပေါ်မှာလိုသွားနိုင်တာတွေ၊ ဤလူ့ပြည်လောကကနေ၍ လတွေ နေတွေကို မိမိလက်နဲ့သုံးသပ်နိုင်တာတွေ၊ ဗြဟ္မာ့ပြည်တိုင်အောင်သွားနိုင်တာတွေ၊ ဝင်္ဂါမြစ် ရေဟာ ထောပတ်တွေဖြစ်စေသတည်းလို့ အဓိဋ္ဌာန်တဲ့အတိုင်း ဝင်္ဂါမြစ်ရေကို ထောပတ် တွေဖြစ်လာအောင် ပြုလုပ်နိုင်တာတွေဟာ အင်မတန်များပြားပါတယ်။ အဲဒါဟာအဓိဋ္ဌာ နိဋ္ဌိဖြစ်ပါတယ်။

ဝိကုဗ္ဗနိဋ္ဌိဆိုတာကတော့ မိမိရဲ့ ပကတိအသွင်ကိုစွန့်ပြီး သူငယ်အသွင် နဂါးအသွင် ဝဋ္ဋုအသွင် ကုမ္ဘံ ယက္ခ ဝန္ဓဗ္ဗအသွင် နတ်အသွင် ဗြဟ္မာအသွင် အစရှိသည်ကိုဖန်ဆင်းနိုင်တာ ပါ။ ရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်တို့ နန္ဒောပနန္ဒနဂါးကြီးစသည်ကိုဆုံးမတဲ့အခါမှာ အမျိုးမျိုးအပုံပုံ တွေကို ဖန်ဆင်းပြီးဆုံးမတာတွေဖြစ်ပါတယ်။

မနောမယိဒ္ဓိကြတော့ သံလျက်အိမ်ထဲက သံလျက်ကိုထုတ်လိုက်သလို ခြွေရဲ့ပုဆိုးထဲက မြွေကိုနှုတ်လိုက်သလို မြွေအရေကနေပြီး မြွေကောင်ကိုနှုတ်လိုက်သလို မိမိကိုယ်ထဲက မိမိနဲ့ ထပ်တူကိုယ်အမျိုးမျိုးကို ထုတ်ဖော်ဖန်ဆင်းနိုင်မှုဖြစ်ပါတယ်။

ဉာဏဝိပွါရိဒ္ဓိဆိုတာကတော့ မင်္ဂလေးပါးဇောမှာ ကိလေသာအမျိုးမျိုးကို ပယ်နိုင် တာတွေ၊ အရှင်မာကုလတို့ ငါးမျိုးလို့မသေတာတွေ၊ သံကိစ္စ သာမဏေတို့ အမေသေလို့ မီးသပြိုင်တဲ့အခါ မိမိကဝမ်းထဲမှာရှိနေပေတယ်လို့ မသေတာတွေဟာ ဉာဏဝိပွါရိဒ္ဓိ ဖြစ်ပါတယ်။

သမာဓိဝိပွါရိဒ္ဓိဆိုတာကတော့ ဦးခေါင်းရိပ်ပြီးစ ရှင်သာရိပုတ္တရာကို နိရောဓ သမာပတ်ဝင်စားနေစဉ် သံတင်းပုတ်ကြီးနဲ့ ဘီလူးက ပုတ်ခတ်ပေမဲ့ မသေတာတွေ၊ နိရောဓသမာပတ် ဝင်စားနေတဲ့အခိုက်အတန့် အခါကာလမှာ သဗ္ဗိဝမထေရ်ကိုအသေထင် ပြီး မီးရှို့ ပေမဲ့ မသေတာတွေ၊ သူဌေးသမီး ဥတ္တရာကို ပြည့်တန်ဆာမ သိရိမာက ထောပတ် ဆီပူနဲ့ လောင်းပေမဲ့ မသေတာတွေ၊ သာမာဝတီကို ဥတေနမင်းကြီးက မြှားနဲ့ ပစ်ပေမဲ့ မသေတာတွေဟာ သမာဓိဝိပွါရိဒ္ဓိရဲ့ တန်ခိုးဖြစ်ပါတယ်။

အရိယိဒ္ဓိကြတော့ အင်မတန် စက်ဆုတ်ဘွယ်ဖြစ်တဲ့ အနိဋ္ဌာရုံတွေကို ဣဋ္ဌာရုံရယ်လို့ ရှုမှတ်နိုင်မှုတွေ၊ နတ်သမီးတို့ရဲ့ ဣဋ္ဌာရုံဖြစ်သည်တိုင်အောင် အနိဋ္ဌာရုံရယ်လို့ ရှုနိုင်မှုတွေ၊ ဒွါရ(၆)ပါးဖြင့် အာရုံ(၆)ပါးကိုတွေ့ပေမယ်လို့ စိတ်အမျိုးမျိုးမဖြစ်ဘဲ လျစ်လျူရှုနိုင်မှု တွေ ဖြစ်ပါတယ်။

ကမ္မဇိဒ္ဓိဆိုတာကတော့ ယခုငှက်တွေ ကောင်းကင်ပျံနေကြတာ ကမ္မဇိဒ္ဓိတွေပါ။ ကမ္ဘာ့ဦးကလူတွေနဲ့ ဥတ္တရာမာတာ ဝိယကံမာတာဆိုတဲ့ ဝိနိပါတိကတစ္ဆေတွေ ကောင်း ကင်ပျံနိုင်မှုဟာ ကမ္မဇိဒ္ဓိတွေပါ။

ပုညိန္ဒကတော စကြာမင်းများ ကောင်းကင်ယုံနိုင်မှု ဇောဘိကသူဌေး စသည်တို့ရဲ့ မြေမှ ပဒေသာပင်ပေါက်ပြီးလာမှုတွေဖြစ်ပါတယ်။ ကပ္ပဇိန္ဒကတော့ ပဋိသန္ဓေထဲကစပြီး တော့ ပါလာပါတယ်။ ပုညိန္ဒကတော့ကုသိုလ်အမျိုးမျိုးပေးချိန်မှာ ပေါ်လာပါတယ်။

ဝိဇ္ဇာမယိန္ဒိဆိုတာက ဝိဇ္ဇာမိရ်ပုဂ္ဂိုလ်တွေ သူတို့ရဲ့ မန္တာန်ဆေးဝါး အင်းအိုင် လက်ဖွဲ့ စသည်ဖြင့် မြေလျှိုးမိုးယုံနိုင်တာတွေ၊ စစ်အင်္ဂါလေးပါးကို ဒီပုဂ္ဂိုလ်တွေဖန်ဆင်းနိုင် တာတွေဟာ ဝိဇ္ဇာမယိန္ဒိဖြစ်ပါတယ်။

နောက်ဆုံး တတ္တတတ္တ သမ္မာပယောဂပစ္စယိန္ဒိ ဆိုတာကတော့ ကသိုလ်စား စသည်ကို အားထုတ်တဲ့အခါကာလမှာ ပထမချာန် စသည်ကို ရတာတွေ၊ ယခုလောကမှာ ရှိကြတဲ့ လူတွေ အတတ်အမျိုးမျိုးကို တတ်ကြတာတွေဖြစ်ပါတယ်။ အထက် က ပြခဲ့တဲ့ဆုဒ္ဓိသုံးပါးနဲ့ ဆိုင်တဲ့ ဣန္ဒြိဝိဒအဘိညာဉ်ဟာ ကာမ မဟဂ္ဂုတ်အတိတ်အနာဂတ် ပဋုပ္ပန် အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ ဆိုတဲ့အာရုံ(၆)ပါးကို အာရုံပြုနိုင်ပေမဲ့ ယခု ကုသလော ကုသလဿ အဘွက် မဟဂ္ဂုတ်ဖြစ် တဲ့ ပါဒကရူပါဝစရပဉ္စမချာန်ကိုသာ အာရုံပြုပါတယ်။ ဣန္ဒြိဝိဒ ဉာဏဿစေတော ပရိယ ဉာဏဿ အကြောင်းပြောခဲ့ပါပြီ။

ပုဗ္ဗေနိဝါသာ နုဿတိ ဉာဏဿ-အရ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ အဘိညာဉ်ဆိုတာ မိမိ နဲ့ ဘာကွ သူတပါးတို့ရဲ့ ရှေးရှေးသောဘဝ - ကပ်ကမ္ဘာတွေက ဖြစ်ခဲ့သမျှ ကျင်လည်ခဲ့ဘူး သမျှ ခန္ဓာငါးပါး၊ ဒီခန္ဓာငါးပါးနဲ့ စပ်တဲ့ အမျိုးအမည်ပုံပန်းသဏ္ဍာန်တွေကို ဘယ်တုံးတ ဘယ်လိုဖြစ်ခဲ့တယ်၊ ဘာဘာညာညာစသည်တွေ၊ အဲဒါတွေကို) အလုံးစုံ သိနိုင်ပါတယ်။ ဇာတ်တော် နိပါတ်တော်တွေမှာ အတိတ်အကြောင်းတွေကို ဟောသမျှတွေဟာ ဒီအဘိ ညာဉ်ရဲ့ စွမ်းရည်သတ္တိဖြစ်ပါတယ်။

ယထာကမ္မုပဂကြတော့ ထိုထိုသတ္တဝါတွေရဲ့ ထိုထိုကံအားလျော်စွာ ထိုထိုဘဝ သို့ ကပ်ရောက်ပြီး သူတို့ရဲ့ အတိတ်ကံကို သိတာဖြစ်ပါတယ်။ ကံကိုပခာန ထားပြီးဆိုပေတဲ့ ဒီကံနဲ့ ယှဉ်တဲ့ စိတ်စေတသိက် နာမက္ခန္ဓာလေးပါးလုံးကိုပင် အာရုံပြုနိုင်ပါတယ်။

အနာဂတံသကြတော့ အနာဂတ်ဖြစ်တဲ့ ကပ်ကမ္ဘာမှာ မည်သို့မည်ပုံ ဖြစ်လတံ့ကို သိတာဖြစ်ပါတယ်။ မြတ်စွာဘုရားများ နောင်အခါ ဒီသတ္တဝါဟာ မည်သို့မည်ပုံဖြစ်လတံ့ ဟု ဗျာဒိတ်ပေးတော်မူတဲ့ နေရာဌာနမှာ ဒီအနာဂတံသ အဘိညာဉ်ရဲ့ သတ္တိဖြစ်ပါတယ်။

ယခုကုသလော ကုသလဿကို ပြောနေတဲ့အတွက် ဆိုင်ရာဖြစ်တဲ့ အာရုံအာရမ္မဏိက တရားတွေဟာ ကုသိုလ်များဖြစ်ကြပါတယ်။ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိနဲ့ အနာဂတံသ အဘိညာဉ်ရဲ့ ဆိုရိုးမှာ “ထိုခန္ဓာငါးပါးမှ အစဉ်လျှောက်၍ သိအပ်သောနိဗ္ဗာန်” ရယ်လို့ ပါပါတယ်။ ဒီတော့ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ အဘိညာဉ်နဲ့ အနာဂတံသ အဘိညာဉ်ဟာ နိဗ္ဗာန်ကိုအာရုံပြုသလား မပြုဘူးလားလို့ ဆိုတာကိုတော့ အဗျာကဘကြမှာ ရှင်းပြပါမယ်။ ဒီတော့ ကုသလော ကုသလဿကိစ္စပြီးကြပါစို့။

ကုသလော အကုသလဿ

ကုသလော ကုသလဿပြီးတော့ ကုသလော အကုသလဿကို ဟောပါတယ်။ ကုသလော ခမ္မော အကုသလဿဓမ္မဿ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဒါနံဒတ္တာ

ဆီလသမာဒိယိတွာ ဥပေါသထကမ္ပကတွာ တံအဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ တအာရဗ္ဗရာ
 ဂေါဥပုဇ္ဇတိ၊ ဒိဋ္ဌိဥပုဇ္ဇတိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာဥပုဇ္ဇတိ၊ ဥဒ္ဓစ္စဥပုဇ္ဇတိ၊ ဒေါမနဿ ဥပုဇ္ဇတိ၊ (ပုဗ္ဗ
 သုစိတ္တာနိ-မှာလဲဒီအတိုင်းပါဘဲ။ ကုသလော အကုသလဿမှာ အဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ
 ။ မျိုးရှိပါတယ်။) အဿာဒေတိ-သာယာတယ်လို့ ဆိုတာ လောဘမူသောမနဿသဟဂုတ်
 နဲ့ ခံစားတာ။ အဘိနန္ဒတိ - နှစ်သက်တာကတော့ သပ္ပာယ်တိကတဏှာစွမ်းနဲ့ နှစ်သက်ပါ
 တယ်။ ရှင်လမ်းဝမ်းမြောက်ပါတယ်။ တနည်းအားဖြင့် ဒိဋ္ဌိဆိုတဲ့နှစ်သက်ခြင်းဖြင့် နှစ်
 သက်တာဖြစ်ပါတယ်လို့ အဋ္ဌကထာကဆိုပါတယ်။ ယခုပြောနေတဲ့ စကားတွေဟာ များ
 သောအားဖြင့် အဋ္ဌကထာဒီကာရဲ့ စကားတွေဖြစ်ပါတယ်။ ဒီတော့ ဒါတွေကို ပါဠိထုတ်
 ပြီးတော့ အထူးပြုပြီးမနေတော့ပါဘူး။ ဒီကာကသာယာတယ်ဆိုတာ ရာဂနဲ့ တက္ခဖြစ်တဲ့
 သောမနဿရဲ့ ကိစ္စတဲ့။ သောမနဿနဲ့ တက္ခဖြစ်တဲ့ရာဂရဲ့ကိစ္စကိုဆိုလိုတယ်။ အဋ္ဌကထာ
 ပြတနည်းကားအရ ဒိဋ္ဌိစွမ်းဖြင့် အလွန်နှစ်သက်တယ်လို့ မဆိုနိုင်ဘူးတဲ့။ ဘာကြောင့်လဲလို့
 ဆိုတော့ ဒဿနတိကံကြည့်ပါ။ “ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗာဓမ္မာ၊ ဘာဝနာယပဟာတဗ္ဗာ
 ဓမ္မာ။” ဒဿနေနပဟာတဗ္ဗာ-အတွက်အကြွင်းမဲ့ ပယ်တာဘာလဲ? ဒိဋ္ဌိတသမ္ပယုတ်စိတ်
 လေးခုနဲ့ ဝိစိကိစ္ဆာပယ်ပါတယ်။ ဘာဝနာယပဟာတဗ္ဗာ အရမှာဒိဋ္ဌိကေသမ္ပယုတ်ပေါ
 တော့ဘူး။ ပေါတော့ ဒိဋ္ဌိဆိုတဲ့နှစ်သက်ခြင်းနဲ့ နှစ်သက်တယ်လို့ အဋ္ဌကထာဆရာကဆိုသား
 ကော့ ဒီလာကပါဠိတော် ဘယ်လိုကိုးပြလိုက်သလဲ။ “ဘာဝနာယပဟာတဗ္ဗာ ဓမ္မာ
 ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗဿဓမ္မဿ အာရမ္မဏ ပစ္စယေနပစ္စယော။ ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗာ
 ရာဂံအဿံဒေတိ အဘိနန္ဒတိ”။ အဲဒီနေရာမှာအဘိနန္ဒတိ လို့ဟောပါတယ်တဲ့။ အဲဒီအဘိနန္ဒ
 တိဟာ ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗတိကံအရဒိဋ္ဌိနဲ့ ဆိုင်သလား? မဆိုင်ပါဘူးတဲ့။ အဲဒီဒိဋ္ဌိကို
 သောတပဉ္စမိကပယ်ပြီး ပါပြီတဲ့။ ဒီတော့အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့် မိမိတို့ပြုခဲ့တဲ့ ဒါနစသတဲ့
 မဟာကုသိုလ်ကို အာရုံပြုပြီး ဝါဟာဖြင့် ဒါနသီလစသည်ကိုပြုခဲ့ပြီ။ ဒီဒါန သီလ စသည်ကို
 ပြုရတဲ့အကျိုးအတွက် ကေန်စင်စစ် လူ့ချမ်းသာ နတ်ချမ်းသာတွေအတွက် သာယာနေမယ်
 နှစ်သက်နေမယ်။ ဒီဒါနစသည်တွေကို အာရုံပြုပြီး သူ့ရဲ့သန္တာန်မှာ- ရာဂဖြစ်ပြန်တယ်။
 တနည်းအားဖြင့် ဒါနစသည်ကိုပြုတဲ့လူကို အလှူပေးတဲ့အခါမှတစ်ပါး တခြားသောပုဂ္ဂိုလ်
 တွေက ဘယ်လိုခေါ်ကြမလဲ။ အလှူဒါယကာကြီး ကျောင်းဒါယကာကြီး ဘုရားဒါယကာ
 ကြီး စသည်ဖြင့်ခေါ်ကြပြောကြ မြောက်ကြတဲ့အခါမှာ သတ္တဝါတွေရဲ့ သန္တာန် သတ္တဝါ
 တွေရဲ့ သဘောအတိုင်း မိမိပြုတဲ့ဒါနစသည်တွေ အာရုံပြုပြီးတော့ ဘာလာဖြစ်မလဲ? သာ
 ယာမှုတွေ နှစ်သက်မှုတွေဖြစ်ပါတယ်။ ကုသိုလ်သဘော သောမနဿဖြစ်တာနဲ့ လောဘ
 သဘော သောမနဿဖြစ်တာဟာ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့ မျက်နှာကိုကြည့်လိုက်ရင် စိတ္တဇရုပ်ဖြစ်ပုံခြင်း
 အင်မတန်ကွာခြားပါတယ်။ ကုသိုလ်မျက်လုံး မေတ္တာမျက်လုံးနဲ့ ကြည့်တာနဲ့ လောဘမျက်
 လုံးနဲ့ ကြည့်တာဟာ ထူးခြားပါတယ်။

ဒိဋ္ဌိဖြစ်ပုံကတော့ ဒါနကိုအာရုံပြု၍ အတ္တ-အတ္တနိယ၊ ငါ့ကိုယ် ငါ့ဥစ္စာစသည်ဖြင့်
 အယူမှားတဲ့အခါမှာဖြစ်ပါတယ်။ ဒိဋ္ဌိရယ်လို့ ဖြစ်သမျှတွေဟာ တဏှာရဲ့အလိုကိုအစဉ်လိုက်
 ကြတယ်။ တဏှာရဲ့ အလိုကို အစဉ်လိုက်ကြတော့ တဏှာကြီးစိုးတယ်။ ဒိဋ္ဌိဖြစ်သမျှဆိုတာ

တဏှာကြီးစိုးခံရပါတယ်။ ဒါ့ကြောင့် ဥပရိပဏ္ဏာသမာဓိဒ္ဓိဘော်များကြတော့ “တဏှာပိပတေယျန” လို့ ဒိဋ္ဌိဖြစ်ကြောင်းကို ဟောပါတယ်။ တဏှာကြီးစိုးတယ်လို့ ဆိုတာ ထူးထူးဆန်းဆန်းမဟုတ်ပါဘူး။ ဒီဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်ဘဝတယ်မှာဖြစ်တာလဲ။ လောဘမူစိတ်ရှစ်ခုမှာဖြစ်တာ၊ လောဘမူစိတ်ရှစ်ခုမှာဖြစ်တော့ တဏှာနဲ့ ပတ်သက်ပြီးလာပါတယ်။

မဆုံးဖြတ်နိုင်တဲ့အခါကြတော့ ဝိစိကိစ္ဆာဖြစ်ပါတယ်။ မဆုံးဖြတ်နိုင်ဘူးလို့ ဆိုတာ “ငါသည်ဤဒါနစတဲ့ ကုသိုလ်ကိုပြုခဲ့လေပြီ၊ ဤဒါနစတဲ့ကုသိုလ်ပြုခြင်းကြောင့် ထိုထိုသုဂတိဘုံဘဝတို့၌ ဖြစ်ပေလတံ့ဟု ပြောကြ၏။ သူတို့ပြောတဲ့အတိုင်း ဟုတ်များဟုတ်လေရော့ သလား၊ မဟုတ်ဘူးလား” စသည်ဖြင့် မိမိကိုယ်တိုင်မဆုံးဖြတ်နိုင်တာ။ ပျံ့လွင့်တဲ့အခါမှာ ဥဒ္ဓစ္စ။ ဒေါမနဿကတော့ “ငါသည်ကောင်းတာကို လုပ်ခဲ့တာမဟုတ်ဘူး” ရယ်လို့ နှလုံးမသာမယဖြစ်တဲ့အခါကာလမှာ ဒေါမနဿဖြစ်ပါတယ်။

ဥပမာအားဖြင့် လူတယောက်ဟာ ငွေအကူများများရပြီး အမြတ်ပေါ်လိမ့်မယ်ဆိုတဲ့ရည်ရွယ်ချက်နဲ့ သူ့မှာရှိတဲ့ နွားတရှင်းရောင်းပြီး အလှူတခုပြုလုပ်ခဲ့ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ သူမြော်မှန်းချက်အတိုင်းမကိုက်ဘူး။ ကျွေးရ မွေးရနဲ့ အတော် ကုန် သွား တယ်။ အတော် ကုန်သွားတော့ အလှူလုပ်လိုက်တာ အမြတ်ရမလားလို့ ရည်ရွယ်ပေတယ်လို့ အရှုံးပေါ်နေတယ်။ အဲဒီတော့ လှူမဲ့ နေ ဘုန်းကြီးပင့်၊ ဘုန်းကြီးကတရားဟောတဲ့ အခါ ဘာတွေ ဟောမှန်းမသိဘူး။ အင်မတန် သူ့ရဲ့ စိတ်ဟာ ပျံ့လွင့်နေတယ်ပေါ့။ ငါ့မှာ လယ်လုပ်စရာ တောင် နွားမရှိတော့ဘူး။ ဘယ်လိုလုပ်ရမလဲလို့ စိတ်ဟာ အင်မတန် ပျံ့လွင့် နေတယ်။ ဥဒ္ဓစ္စဖြစ်နေတယ်။ အဲ တရားဟောပြီးလို့ အလှူဒါယကာ ရေစက်ချလို ပြောတော့ ရေစက် ခွက်ကြီးကိုပေးပြီး ရေစက်ချနေပေတယ်လို့ ဘုန်းကြီးက ဘာတွေ ဟောနေမှန်းကို မ သိ ဘူး။ ရေစက် ချပြီးတာ တောင်မှမသိတော့ ဘေးကလူတွေက အလှူဒါယကာ အမျှဝေပါလို့ ပြော တော့မှ အမျှအမျှလို့ မဝေနိုင်ဘဲနဲ့ သူ့ရဲ့ စိတ်နှလုံးက အင်မတန်ပူလောင်တဲ့ ဒေါမနဿ ဖြစ်နေလေတော့ အကျိုးနဲ့ ပါပြီခင်များရယ်လို့ အမျှဝေလိုက်တယ်။ အဲဒါတွေဟာ ဥဒ္ဓစ္စ ဒေါမနဿဖြစ်တာတွေပါ။

ပြီးတော့ “ဈာနာဂုဋ္ဌဟိတွာ ဈာနံအသာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ တံအာရမ္မရာဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဒိဋ္ဌိဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဥဒ္ဓစ္စံဥပ္ပဇ္ဇတိ”။ ဈာန်ကသပြီး မိမိရတဲ့ ဈာန် ကို သာယာမှုစသည်ဖြစ်တယ်။ ဖြစ်တဲ့အခါမှာ ရာဂဒိဋ္ဌိစသည်ဖြစ်တယ်။ ဒေါမနဿကတော့ မိမိရတဲ့ ဈာန်ကို အာရုံပြုပြီး ဒေါမနဿရယ်လို့ ဖြစ်မှုမရှိပါဘူး။

ပုထုဇဉ်သေက္ခ ပုဂ္ဂိုလ်တွေဆိုတာ လောဘကိုလုံးဝ ပယ်သတ်နိုင်တာမဟုတ်တော့ သာယာစရာရှိရင် သာယာကြမယ်၊ နှစ်သက်စရာရှိရင် နှစ်သက်ကြမယ်။ မိမိတို့အိမ်မှာရှိ နေကြတဲ့ သက်ရှိ သက်မဲ့ နှစ်သက်ဘွယ်ဖြစ်တဲ့ အာရုံတွေကိုသော်မှ ကြည့်ကြည့်ပြီး ပီတိ သောမနဿတွေဖြစ်နေကြတာဟာ လောဘမှာ အင်မတန်ထင်ရှားပါတယ်။

ယခုဟာက ဈာနလာဘီ ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီပုဂ္ဂိုလ်ဟာ ဈာန်ဝင်စားစဉ်အခါ ဝင်စားခဲ့တဲ့ ဈာန်ချမ်းသာကို ခံစားခဲ့ရလေတော့ မိမိသန္တာန်မှာဖြစ်ခဲ့တဲ့ ဈာန်ကိုအာရုံ

ပြုပြီးတော့ သာယာမှု နှစ်သက်မှု ဖြစ်ပါတယ်။ ဝိစိကိစ္ဆာ ဥဒ္ဓစ္စဖြစ်မှုတွေကိုတော့ သူ့ရဲ့ သဘာဝအတိုင်း ထင်ရှားပါတယ်။

ပြီးတော့ကာမှ “ဈာနပရိဟိနေ ဝိပုဋ္ဌိသာရိဿ ဒေါမနဿ ဥပ္ပဇ္ဇတိ” မိမိရဲ့ခွဲတဲ့ ဈာန်ထရားတွေ လျော့ကျသွားတဲ့အခါမှာ “ငါ့အား မွန်မြတ်သောတရားသည် ပျောက်ပျက်ခဲ့လေပြီ” လို့ နှလုံးမသာမယာတဲ့ အခါမှာ ဒေါမနဿဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီအရကတော့ ဈာန်ရပြီးတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ တစုံတရာမလျောက်ပတ်တဲ့ လောဘနေယျစတဲ့ အကြောင်းကြောင့်၊ ဈာန်လျှော့ထယ်လို့ဆိုတာ များသောအားဖြင့် လောဘကြောင့် ဖြစ်ပါတယ်။ ဟရိဇေတို့ ရှင်သာမဏေကလေးတို့ ဒါတွေဟာလဲ လောဘကြောင့်ဖြစ်ပါတယ်။ မိမိရဲ့ခွဲတဲ့ ဈာန်က လျော့တဲ့အခါ “ငါ့အား မွန်မြတ်တဲ့တရား ပျောက်ပျက်ခဲ့လေပြီ” လို့ မိမိတို့ရဲ့ခွဲတဲ့ ဈာန်ကိုအာရုံပြုပြီး နှလုံးမသာမယာဖြစ်တဲ့အခါ ဒေါမနဿဖြစ်ပါတယ်။

ဈာန်လျှော့ခွဲတဲ့အကြောင်းထဲက ဝတ္ထုတခုက ရဟန်းတော်သုံးကျိပ်ဟာ ကလျာဏီကျောင်း မဟာစေတီကိုရှိခိုးပြီးတော့ တောအုပ်လမ်းခရီးက ပြန်လာကြပါတယ်။ ခရီးလမ်းကြားမှာမီးလောင်ပြင်လယ်ထဲက အလုပ်လုပ်ပြီးပြန်လာတဲ့လူတယောက်ကို တွေ့ကြပါတယ်။ ဒီလူရဲ့တကိုယ်လုံးမှာ မီးသွေးတွေပေကျနေရုံမကဘဲ မီးသွေးတွေပေနေတဲ့ ပုဆိုးတထည်ကိုလဲ ခါးတောင်းမြှောင်အောင် ကြိုက်ထားလေတော့ ဒီလူဟာမီးလောင်ထားတဲ့ သစ်ပင်ငုတ်ကြီးနဲ့ တူနေတယ်။ ဒီလူဟာ နေ့အခါအလုပ်လုပ်ပြီးတဲ့နောက် တဝက်မီးလောင်ထားတဲ့ ထင်းစီးကိုပုခုံးပေါ်ထမ်းပြီး ကျောက်ပေါ်မှာကျနေတဲ့ ဆံပင်ဖရိဖရဲနဲ့ လူသွားရာလမ်းကလေးက လာလိုက်တာ ရဟန်းတော်များရဲ့ ရွှေတူရူအရပ်သို့ ရောက်လာတယ်။

သူရောက်လာတယ်ဆိုရင်ဘဲ ရဟန်းတော်များနဲ့အတူပါလာတဲ့ ကိုရင်ကလေးတွေက ဒီလူကိုမြင်တော့ သူတို့အချင်းချင်းကြည့်ကြပြီး “ကိုရင်၊ အဲဒီလူကြီးဟာ ကိုရင်အဖေဘဲ၊ အဖိုးဘဲ၊ ဦးကြီးဘဲရယ်လို့ ပြောကြ လျှောင်ကြရုံတင်မက ဒီလူကြီးထံသွားပြီး ဒကာကြီး၊ ဒကာကြီးနံမည် ဘယ်လိုခေါ်သလဲလို့ မေးလိုက်ကြတယ်။ ဒီလူကြီးက သူ့ကို နံမည်ခမေးလိုက်တယ်ဆိုရင် အတော် နှလုံးမသာမယာဖြစ်ပြီးတော့ သူထမ်းလာတဲ့ထင်းစီးကို မိုးကနဲ လွှတ်ချလိုက်ပြီး ခါးတောင်းကြိုက်ဖြုတ်၊ ပုဆိုးပြင်ဝတ်ပြီးတော့ မထေရ်ကြီးတွေကို ရှိခိုးပြီး “အရှင်ဘုရားတို့၊ ခဏရပ်တော်မူပါဘုရား” လို့ လျှောက်ထားတာနဲ့ မထေရ်များကလဲ ရပ်တော်မူကြတယ်။ ကိုရင်များကတော့ မထေရ်ကြီးများရဲ့ မျက်မှောက်မှာ တောင်နောက်ပြောင်ကြတုံးဘဲရှိသေးတယ်။

ဒကာက “အရှင်ဘုရားတို့၊ အရှင်ဘုရားတို့ဟာ ဖန်ရည်စွန်းတဲ့ အဝတ်ကိုဝတ်ရုံနဲ့ ငါတို့ဟာ အထွဋ်အထိပ်ကိုရောက်နေကြပြီလို့များ မှတ်ထင်ကြပါသလား။ တပည့်တော်လဲ ရှေးအခါက အရှင်ဘုရားများလို ရဟန်းဝတ်ခဲ့ပါတယ်။ အရှင်ဘုရားများမှာ စိတ်ဘည်ကြည်မှု သမာဓိကလေးများသော်မှမရခဲ့ပါ။ တပည့်တော်ဟာ သာမညပုဂ္ဂိုလ် မဟုတ်ပါဘူး။ ဤသာသနာတော်မှာ အင်မတန် တန်ခိုးအာနုဘော်ကြီးမားတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တယောက် ဖြစ်ခဲ့ပါတယ်။ ဘယ်လောက်တန်ခိုးအာနုဘော်ကြီးမားသလဲလို့ဆိုရင် ဟောဒီကောင်းကင်

ကြီးကို မြေကြီးဖြစ်လာအောင် တပည့်တော်လုပ်နိုင်အောင်၊ ခြေကြီးကို ကောင်းကင်ကြီးဖြစ်အောင်လုပ်ပြုနိုင်တယ်။ ဝေးတာကိုနီးအောင်၊ နီးတာကိုဝေးအောင် တပည့်တော်လုပ်ပြုနိုင်ပါတယ်။ စကြဝဠာတထောင်ကို ခဏကလေးနဲ့ တပည့်တော်လှည့်ပတ်နိုင်တယ်။ အရှင်ဘုရားတို့၊ တပည့်တော်ရဲ့လက်ကိုကြည့်စမ်းပါ။ ယခုတော့ မျောက်လက်နဲ့တူနေတယ်။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီလက်တွေဖြင့်ပင် ဒီလူ့ လောကကနေပြီး သကာလ၊ လတွေ၊ နေတွေကိုသုံးသပ်နိုင်ခဲ့ပါဘယ်။ လတွေ နေတွေကို တပည့်တော်ရဲ့ ခြေဖဝါးအောက်ထားပြီး ခြေပွတ်အိုးချမ်းပြုလုပ်နိုင်ခဲ့ပါဘယ်။ အဲဒီလောက်ကြီးမားလှတဲ့ တပည့်တော်ရဲ့ တန်ခိုးတွေဟာ မေ့လျော့မှုကြောင့် ယခု ကွယ်ပျောက်ပျက်စီးခဲ့ရပါပြီ။ အရှင်ဘုရားတို့ဟာ တပည့်တော်ကို အာရုံပြုပြီးသကာလ မမေ့မလျော့နေကြ၍ ဇာတိဇရာမရဏရဲ့အဆုံးကိုပြုကြပါ။” လို့ ထိတ်လန့် သံဝေဂရစေပြီးသကာလ အဆုံးအမပေးလိုက်တယ်။ မထေရ်များဟာလဲ ဒကာပြောနေတဲ့ အခိုက်အတန့်မှာပင် သံဝေဂရပြီး တရားအားထုတ်လိုက်တာ ဒီမထေရ်သုံးကျိပ်လုံး ဒီနေရာမှာဘဲ ရဟံန္တာဖြစ်သွားကြပါတယ်။

အဲဒီလို မိမိရထားတဲ့ မွန်မြိတ်တဲ့ဈာန်တရားက လျှောက်တဲ့အခါမှာ ဒီဈာန်လာဘီပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ ငါ့အား ရှေးရှေးအခါကာလက ဤကဲ့သို့ တန်ခိုးကြီးလှ မွန်မြိတ်လှတဲ့ ဈာန်တရားတွေရခဲ့လေပြီ။ ထိုဈာန်တရားတွေကား ယခုအခါကာလ၌ ငါ၏သန္တာန်ဌာနရှိ ပျောက်ပျက်ခဲ့လေပြီလို့ မိမိတို့ရခဲ့တဲ့ ဈာန်တရားတွေကို အာရုံပြု၍ ဒေါမနဿဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒါကိုပင်လျှင် “ဈာနေပရိဟိ နေဝိပုဋိသာရိဿ ဒေါမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ” လို့ ဟောပါတယ်။ ယနေ့ ကုသလော အကုသလဿအတွက် ပြီးသွားပါပြီ။

သာဓု ... သာဓု သာဓု ။

၁၃၂၉-ခု၊ ဝါခေါင်လဆုတ် (၃) ရက်
၁၉၆၇-ခု၊ သြဂုတ်လ (၂၃) ရက်၊ ဗုဒ္ဓဟူးနေ့
ပဋ္ဌာန်းကုသလတိက်ပဉ္စာဝါရဝိဘင်္ဂကိုသံဃမအကြိမ်ပို့ချခြင်း

ကုသလော အဗျာကတဿ

အရင်အပတ်က ကုသလော အကုသလသံအတွက်ပြီးခဲ့ပါပြီ။ ယခုအပတ်ကုသလော အဗျာကတဿပါ။ ကုသလောအဗျာကတဿမှာ ပါဠိတွေလဲဆိုပြီးပါပြီ။ အဲဒီမှာ “အရဟာ မဂ္ဂါဝုဋ္ဌဟိတ္တာမဂ္ဂံပစ္စဝေက္ခတိ” ။ ဒါကမထူးပါဘူး၊ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့ မဂ္ဂပစ္စဝေက္ခဏာဝိထိ ဖြစ်ပါတယ်။ “ပုဗ္ဗေသုစိဏ္ဍာနိပစ္စဝေက္ခတိ” ။ အဲဒါကရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ဟာ မိဒါရှားကလေး ကျက်ခဲ့တဲ့ကောမကုသိုလ်တွေကို ဆင်ခြင်ပါဘယ်။

“ကုသလံ အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿတိ” ။ ရဟန္တာဖြစ်လာခဲ့တဲ့ အခါမှာ “ငါ့ဖြင့်ရဟန္တာကိစ္စပြီးပြီ၊ ဘာမှလုပ်စရာမရှိတော့ဘူး” လို့၊ မဂ်ကိစ္စ ၁၆ ချက်တွေ မှာလဲ လုပ်စရာမရှိတော့ဘူးလို့ ဆိုပြီး ရဟန္တာဖြစ်တဲ့အခါမှာ အလကားနေသလားဆိုတော့ မဟုတ်ပါဘူး။ မိမိတို့ရဲ့သန္တာန်မှာဖြစ်ခဲ့တဲ့လောကီ ကုသိုလ်တွေကိုလဲ အနိစ္စဒုက္ခအနတ္တရယ် လို့ ဝိပဿနာပြုပါတယ်။ ကုသိုလ်တရား အကုသိုလ်တရားကို ဝိပဿနာရူပူအတော်ကလေး ရှားပါတယ်။ အထက်ကလဲ “သေက္ခာဝါ ပုထုဇ္ဇနာဝါ ကုသလံ အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿန္တိ” လို့ ဟောခဲ့ပါတယ်။

ပြီးတော့ “စေတောပရိယဉာဏေနကုသလစိတ္တသမင်္ဂိဿစိတ္တံ ဇာနာတိ” ။ စေ တော ပရိယအဘိညာဉ်အကြောင်းကိုလဲ အရင်အပတ်က အကျယ်တဝင့်ပြောပြီးခဲ့ပါပြီ။ ဒီနေ ရာမှာလဲ အတူတူပါဘဲ။ အဲဒီတိုင်အောင် ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တွေနဲ့သာလျှင်ဆိုင်ပါတယ်။

ပြီးတော့မှ “သေက္ခာဝါ ပုထုဇ္ဇနာဝါ ကုသလံ အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿန္တိ၊ ကုသလေ နိရုဒ္ဓေ ဝိပါကော တဒါရမ္မဏဘာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ကုသလံ အဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ တံအာရဗ္ဗ ရာဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဒိဋ္ဌိဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဥဒ္ဓန္ဓ်ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဒေါ မနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ အကုသလေ နိရုဒ္ဓေ ဝိပါကော တဒါရမ္မဏတာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ” ။

သေက္ခပုထုဇ္ဇာပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ မိမိတို့ရဲ့ သန္တာန်မှာဖြစ်တဲ့ကောမကုသိုလ်တွေကို အနိစ္စ ဒုက္ခအနတ္တလို့ ရှုတဲ့အခါမှာ ဝိပဿနာဇောကျပါတယ်။ ဝိပဿနာဇောလို့ ဆိုတာ ကောမ ကုသိုလ်ဇော ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီကောမကုသိုလ်ဇော ချုပ်သွားတဲ့အခါမှာ ကောမဝိပါက်က တဒါရုံကိစ္စနဲ့ဖြစ်ပါတယ်။ ဆိုလိုရင်းကဇောနောင်မှာ တဒါရုံကျပါတယ်။ ဇောနောင်မှာ တဒါရုံကျတော့ ဒီတဒါရုံဟာ ဘယ်သူ့ ကိုအာရုံပြုသလဲ။ ကောမကုသိုလ်တွေကိုဘဲအာရုံပြုရ ပါတယ်။ သေက္ခာဝါပုထုဇ္ဇနာဝါကုသလံလို့ သာမညအားဖြင့် ဟောငြားသော်လဲ တဒါရုံ ရဲ့ အာရုံဖြစ်ခြင်းကြောင့် ကုသိုလ်ဟာ ကောမကုသိုလ်ဖြစ်ပါတယ်။ ထိုနည်းတူစွာ ဒီကုသိုလ်

တွေကို ဝိပဿနာသာရူသလားလို့ ဆိုတော့ ဝိပဿနာသာရူတာမဟုတ်ပါဘူး။ သာယာမှု စသည်တွေလဲဖြစ်လာပါတယ်။ ဒီလိုသာယာမှုစသည်တွေဖြစ်လာတဲ့အခါမှာ အကုသိုလ် ဇောကျပါတယ်။ အဲဒီအကုသိုလ်ဇောနောင်မှာဖြစ်တဲ့တဒါရုံကလဲ ကာမကုသိုလ်ကိုပင်လျှင် အာရုံပြုပါတယ်။ ဒီတော့ဒီနေရာမှာ ပစ္စယုပ္ပန်တရားက ကာမဝိပါက်ဖြစ်ပါတယ်။ ကာမ ဝိပါက်ဖြစ်တော့ ဒီကာမဝိပါက်ဟာတပည့်တော်တို့ကိစ္စသင်္ဂဟအရ ဘယ်နှစ်ကိစ္စတတ်မလဲ။ ပဋိသန္ဓေ-ဘဝင်-စုတိ-တဒါရုံရယ်လို့ လေးကိစ္စတတ်တယ်။ အဲဒီလို လေးကိစ္စတတ်ပါလျက် သားနဲ့ ဒီနေရာမှာ ပဋိသန္ဓေဘဝင်စုတိကိုတော့ မဟောဘဲနဲ့ တဒါရုံကိုသာ ဘာကြောင့် ဟောထားသလဲဆိုတော့ အဋ္ဌကထာဆရာကြီးက ပဋိသန္ဓေဘဝင်စုတိရဲ့အစွမ်းအားဖြင့်ဖြစ်မှု ကိုသိနိုင်ခဲ့ပါတယ်တဲ့။ သိနိုင်ခဲ့လို့မဟောတာတဲ့။ အဲဒါကို မူလဒီကာဆရာကြီးက ဘယ်လိုဆို သလဲလို့ ဆိုရင် တဒါရုံကလဲကုသိုလ်ကံကိုပင် အာရုံပြုတယ်။ ပဋိသန္ဓေ-ဘဝင်စုတိတွေကလဲ ကုသိုလ်ကံကိုပင်အာရုံပြုကြတော့ အာရုံပြုကြတာချင်းတူနေတယ်။ ထူနေတော့ တဒါရုံကို ဟောလိုက်ခဲ့လို့ ရှိရင်- ပြုလိုက်ခဲ့လို့ ရှိရင် ပဋိသန္ဓေဘဝင်စုကိစ္စတွေကိုလဲ ပြပြီးသားဖြစ်ပါ တယ်တဲ့။ အဲဒါက မူလဒီကာဆရာကြီးရဲ့ဝါဒပါ။

“ကုသလေနိရုဒ္ဓေ-အကုသလေနိရုဒ္ဓေ” ဆိုတာက ခုနကပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း တဒါရုံ ဟာကုသိုလ်အကုသိုလ်ဇောတွေရဲ့ နောင်မှာသာဖြစ်နိုင်ပါတယ်။ ကြိယာဇောနောင်ဖြစ်နိုင် မဖြစ်နိုင်ရဲ့အကြောင်းတွေကိုတော့ နောက်မှာပြောပြပါမယ်။

အာကာသာနဉ္စာယတန ကုသလံ ဝိညာဏဉ္စာယတန ဝိပါကဿစ ကြိယဿစ အာရမ္မဏ ပစ္စယေနပစ္စယော၊ အာကိဉ္စညာယတနကုသလံ နေဝသညာ နာသညာယတန ဝိပါကဿစ ကြိယဿစ အာရမ္မဏပစ္စယေနပစ္စယော။

အာရုံကအာကာသာနဉ္စာ ယတနကုသိုလ်၊ အာရမ္မဏိကက ဝိညာဏဉ္စာ ယတန ဝိပါကနဲ့ ကြိယာဖြစ်ပါတယ်။ ဒီနေရာမှာခုနက တဒါရုံဘုံက အဋ္ဌကထာဆရာက ပဋိသန္ဓေ ဘဝင်စုတိကိစ္စတတ်တဲ့ ကာမဝိပါက်ကို အသိခက်လို့မဟောဘူးလို့ အကြောင်းပြတယ်။ ဟောဒီဝိညာဏဉ္စာယတနဝိပါက်ဟာ အရူပဝိပါက်ဖြစ်ပါတယ်။ အရူပဝိပါက်ဖြစ်တော့ ဘာကိစ္စတတ်မှာလဲ? ပဋိသန္ဓေဘဝင်စုတိကိစ္စတတ်ရမှာဘဲ။ ဒီအရူပဝိပါက်ဟာ သုံးကိစ္စ တတ်ပါတယ်။ ခုနကတုံးကတော့ အသိခက်လို့မဟောဘူး။ ယခုတော့ဘာဖြစ်လို့ ဟော ပြန်တာလဲ? ဟောပြန်တာကတော့ ဝိညာဏဉ္စာယတနဝိပါက်ဟာ ပဋိသန္ဓေဘဝင်စုတိကိစ္စ မှတပါး ဘာကိစ္စမှမတတ်တော့ ခုနကပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း အသိခက်တာတော့ မှန်တယ်။ ဒီကိစ္စမှတပါးဝိညာ ဏဉ္စာယတနဝိပါက်ဟာ တဒါရုံကိစ္စမတတ်လေတော့ ရသင့်သလိုဘဲ ဟောရတာဖြစ်ပါတယ်တဲ့။ ခုနကတုံးကတော့ တဒါရုံကိစ္စတတ်လို့ တဒါရုံအနေနဲ့ ဟောခဲ့ တယ်။

ပြီးတော့ “ကုသလာဓန္ဓာ ဒေ တောပရိယဉ္စာဏဿ၊ ပုဗ္ဗေနိ ဝါ သာနုဿတိ ဉ္စာဏဿ၊ ယထာကမ္မုပဂဉ္စာဏဿ၊ အနာဂတံသဉ္စာဏဿ၊ အာဝဇ္ဇနာယ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စ ယော။

အဘိညာဉ်ခဏ်းတွေ၊ စေတောပရိယ ဉာဏဿ ဘသည်တွေ အားလုံးကုန်ပြောပြီး ခဲ့ပါပြီ။ ကျန်တာက အာဝဇ္ဇနာယကျန်ပါတယ်။ အာဝဇ္ဇနာယဆိုတာကတော့ အရကောက် အကျယ်ကဆိုတဲ့အလုံးစုံသော အာရုံကို အာရုံပြုနိုင်တဲ့ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းဘဲဖြစ်ပါတယ်။ ဒီတော့ ကုသလောအဗျာကတဿ ကိစ္စပြီးကြပါပြီ။

အကုသလော အကုသလဿ

အကုသလော အကုသလဿမှာ “ရာဂံအဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ၊ တံအာရပ္ပရာဂေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဒိဋ္ဌိဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဥဒ္ဓစ္စံဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဒေါမနဿံဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဒိဋ္ဌိံအဿာဒေ တိ အဘိနန္ဒတိ၊ တံအာရပ္ပရာဂေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဒိဋ္ဌိဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဥဒ္ဓစ္စံဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဒေါမနဿံဥပ္ပဇ္ဇတိ” ၊ ရာဂံအဿာဒေတိဆိုတဲ့နေရာမှာ ရာဂအရဘယ်သူနဲ့ ဆိုင်သလဲ? မိမိ ရဲ့ သန္တာန်မှာဖြစ်တဲ့ရာဂ သူတပါးရဲ့ သန္တာန်မှာဖြစ်တဲ့ ရာဂလို့ ၂-ပါးလုံးကို ယူနိုင်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ မိမိရဲ့ သန္တာန်မှာဖြစ်တဲ့ရာဂရဲ့ အစွမ်းအားဖြင့်ပြုမှသာလျှင်သာပြီးသင် ရှားပါတယ်။ အဲဒီရာဂကိုသာယာမှုတွေ နှစ်သက်မှုတွေဒီရာဂကို အာရုံပြုပြီးရာဂစေတည် တွေထပ်ပြီးဖြစ်မှုတွေဟာ လူ့ပြည်လောက နတ်ပြည်လောကမှာ အင်မတန်ထင်ရှားပါတယ်။ ပစ္စယုပ္ပန်တရားက အကုသိုလ်စိတ် ၁၂-ခုဖြစ်လေတော့ သတ္တဝါတွေရဲ့ သန္တာန်မှာ ဒီလောဘလို ဆိုတဲ့ ရာဂကိုအာရုံပြုပြီး နေ့စဉ်နေ့တိုင်းဖြစ်ပေါ်နေကြတဲ့ လောဘ မောဟ ဒေါသတရားတွေဟာ အင်မတန်ထင်ရှားပါတယ်။

“ဒိဋ္ဌိံအဿာဒေတိ” ဆိုတာကတော့ မိမိတို့ရဲ့ဝါဒ မိမိတို့ရဲ့ အယူအဆဟာ ဘယ် လောက်ဘဲမှားနေနေ ဒီမှားယွင်းတဲ့အယူအဆကို မစွန့်လွှတ်နိုင်ရုံမကဘဲနဲ့ မိမိတို့မှောက် မှောက် မှားမှားယူခဲ့တဲ့အယူကိုပင် သာယာနှစ်သက်ပြီး နေတတ်ကြပါတယ်။ ဒီဒိဋ္ဌိဝါဒ မိစ္ဆာအယူတွေဟာ လူတို့ရဲ့ သက်တမ်းတထောင်လောက်ကစပြီး ပေါ်လာတယ်လို့ စက္က ဝတ္တိသုတ်မှာ ဟောခဲ့ပါတယ်။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိအယူဟာ (၁၀) ပါးရှိပါတယ်။ (၁) အလ္လရဲ့ အကျိုးမရှိဘူး (၂) ယဇ်ကြီးပူဇော်မှုရဲ့ အကျိုးမရှိဘူး (ယဇ်ကြီးပူဇော်မှုဆိုတာ အလ္လဝှံ ကြီးလုပ်တာခေါ်တယ်) (၃) အလ္လဝှံငယ်ဆိုတဲ့ ယဇ်ငယ်ပူဇော်မှုလဲ အကျိုးမရှိဘူး (၄) ကုသိုလ် အကုသိုလ်ကံတွေ ဘယ်လောက်ပြုထားထား ကောင်းတဲ့အကျိုး၊ မကောင်းတဲ့အ ကျိုးပေးလိမ့်မယ်ဆိုတဲ့ အကျိုးလဲမရှိဘူး (၅) ယခုပစ္စုပ္ပန် လောက ဆိုတာလဲမရှိဘူး (၆) သေသွားရင်ပြတ်တာဘဲ။ တမလွန်လောကဆိုတာလဲမရှိဘူး (၇) အမိဋ္ဌိ ပြုအပ်တဲ့ ကျေးဇူး လဲမရှိဘူး။ (၈) အဘမှာ ပြုအပ်တဲ့ ကျေးဇူးလဲမရှိဘူး။ (၉) နတ်မြဟာများလို ဥပပတ် ပုဂ္ဂိုလ်လဲမရှိဘူး။ (၁၀) ပစ္စုပ္ပန်လောက တမလွန်လောကကို ကိုယ်တို့မြီးထွင်းသိပြီး ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက်ပြုကြတဲ့ ဒီလောက ၂ ပါးကို ဟောကြားနိုင်ကြတဲ့ ဘုရားရှင်များက အာရုံပြု နိုင်ကြတဲ့ ရဟန်းပုဏ္ဏား ပုဂ္ဂိုလ် ရယ်လို့ မရှိဘူးရယ်လို့ မိစ္ဆာဝါဒကြီး ပေါ်ပေါက် လာတဲ့ အခါမှာ လောကီယဖြစ်တဲ့ သဒ္ဓမ္မတရားတွေကွယ်ကုန်ကြတယ်။ လောကီယသဒ္ဓမ္မ ဆိုတာ သုစရိုက်ဆယ်ပါး၊ ကုသလကမ္မပထ တရားဆယ်ပါး၊ ပုညကြိယာဝတ္ထုဆယ်ပါး၊ က သိုဏ်းဆယ်ပါး၊ အပ္ပမညာဇ္ဇာန်လေးပါး၊ ရူပအရူပသမာပတ်နှစ်ပါး၊ လောကီအဘိညာဉ်

၅ ပါးဖြစ်ပါတယ်။ ဒီပြင် ပစ္စုပ္ပန်လောက တမညွန်လောကရှိတယ်။ အပါယ်လေးပါးရှိ တယ်။ နတ်ပြည်ခြောက်ထပ် ဗြဟ္မာ့တုံ ၂၀ ရှိတယ်။ အနန္တစကြဝဠာ ကမ္ဘာလောက ရှိတယ်။ ဒုစရိုက်ဆယ်ပါး အကုသလကမ္မပထ တရားဆယ်ပါးဟာ အပါယ်လေးပါးသို့ သွားရန် လမ်းခရီးဖြစ်တယ်။ သုစရိုက်ဆယ်ပါး ကုသလကမ္မပထ တရားဆယ်ပါးဟာ လူ့ပြည် နတ်ပြည်သို့သွားရန် လမ်းခရီးဖြစ်တယ်။ ဈာန်သမာပတ်ရှစ်ပါးဟာ ဗြဟ္မာ့ပြည် သို့သွားရန် လမ်းခရီးဖြစ်တယ်လို့ ဒီလောကီယ သဒ္ဓမ္မကိုလောကမှာ ပညာရှိအဘိညာဉ် ရပြီးဖြစ်ကြတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်များက ဟောကြားသားတဲ့ ကမ္ဘာစောင့်တရားကြီးများလဲဖြစ်တယ်။ ဒီလိုလောကီယသဒ္ဓမ္မတွေ ကွယ်ပျောက်ပြီး မိစ္ဆာဝါဒလွှမ်းမိုးလာတဲ့အခါမှာ အထက်က ပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း ဒီမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိအယူကိုအာရုံပြုပြီးမဖြစ်နိုင်တဲ့ အကုသိုလ်ရယ်သို့မရှိတော့ဘူး။ ဒါဟာ “ဒိဋ္ဌိ အဿာဒေတိ” စသည်အရဖြစ်ပါတယ်။

ပြီးတော့ - “ဝိစိကိစ္ဆံ အာရဇ္ဈံ ဝိစိကိစ္ဆာဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဒိဋ္ဌိဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဥဒ္ဓစ္စံဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဒေါမ နဿံဥပ္ပဇ္ဇတိ” စသည်တွေကို ဟောတာကတော့ ဝိစိကိစ္ဆာတွေဟာက မိမိတို့အချင်းချင်း သဘာဝတရားဖြစ်လေတော့ “ဝိစိကိစ္ဆံ အာရဇ္ဈံ ဝိစိကိစ္ဆာဥပ္ပဇ္ဇတိ” လို့သူတို့ကို အရင်ဟော တယ်။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီဝိစိကိစ္ဆာတို့ ဥဒ္ဓစ္စတို့ ဒေါမနဿတို့ဆိုတာတွေဟာ မောဟ ဒေါသ တရားတွေ ဖြစ်တယ်။ မောဟ ဒေါသတရားတွေဖြစ်တော့ သာယာတွယ်မဟုတ်ဘူး၊ သာယာ တွယ်မဟုတ်သဖြင့် အဿာဒေတိ စသည်ဖြင့်မဟောဘူး။ ဒါပေမဲ့ နိဘာရားတွေကို အာရုံပြု ပြီး ဒိဋ္ဌိဖြစ်နိုင်သေးလေတော့ ဒိဋ္ဌိဥပ္ပဇ္ဇတိလို့ဟောတယ်။ အဲဒါက အကုသလော အကုသ လဿအရ။ အဲဒီအကုသလော အကုသလဿအရမှာ ကရိုဏ်းအရကောက်ဆိုခဲ့သို့ ရှိရင် (၃)ပစ္စည်းရှိပါတယ်။)အဲဒီ(၃) ပစ္စည်းအတွက် အရကောက်မှာဘဠိဉနက် ယသာရဟလို့ မပါဘဲနဲ့ ကျေနပ်ပါတယ်။

အကုသလော ကုသလဿ

ပြီးတော့ - အကုသလော ကုသလဿအရ “သေက္ခာပဟီနေ ကိလေသေပဇ္ဇဝေက္ခန္တိ။ ဝိက္ခမ္ဘိတေကိလေသေပဇ္ဇဝေက္ခန္တိ။ ပုဗ္ဗေသမုဒါစိဇ္ဈေကိလေသေဇာနန္တိ”။ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ် ဆိုတာသောတာပန် သကဒါဂါမ် အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်တွေဖြစ်ပါတယ် ပါဠိတော်က “ပဟီနေ ကိလေသေ” လို့ ဟောထားတော့ ဟောထားတဲ့ ပါဠိတော်အရ ပဟီနေကိလေသေအရကို အရကောက်ဆရာတော်ကြီးက ပယ်အပ်တဲ့ကိလေသာကိုသာပြောပါတယ်။ သေက္ခဆိုတာသော တာပန် သကဒါဂါမ် အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်တွေ ဖြစ်နေလေတော့ သောတာပန်က ကိလေသာ ဆယ်ပါးထဲက ဘယ်ကိလေသာကိုယ်သလဲ? ဒိဋ္ဌိဝိစိစ္ဆာကိလေသာ ၂-ပါးကို ပယ်တယ်။ သကဒါဂါမ်ကြံတော့ အကြွင်းမဲ့ပယ်တဲ့ ကိလေသာမရှိဘူး။ ရန်ရင်းကြမ်းဘမ်းတဲ့ ရာဂဒေါ သမောဟတွေကို ခေါင်းပါးစေပါတယ်။ အနာဂါမ်က ကာမရာဂဆိုတဲ့ လောဘတစ်စိတ်နဲ့ ဗျာပါဒဆိုတဲ့ ဒေါသကိုအကြွင်းမဲ့ ပယ်ပါတယ်။ အဲဒီအနာဂါမ်များဟာ ဗြဟ္မာ့တုံရောက်တဲ့ အခါ ဗြဟ္မာ့တုံမှာရှိတဲ့ ဘုံဗိမာန်ကြီးတွေ မြင်ရတော့ရတဲ့အခါ “အဟောသုခံ” စသည်ဖြင့်

အဓိပ္ပါယ်

ကျူးရင့်ကြဲတဲ့အတွက် ဒီအနာဂါမ်တွေဟာ ရူပရာဂတွေကို မပယ်နိုင်ကြသေးပါဘူး။ အဲဒါက သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့ ပဟိနေကိလေသအရဖြစ်တယ်။

ဝိက္ခမ္ဘိတေကိလေသေ ကြံတော့ မပယ်ရသေးတဲ့ ကိလေသာတွေပါ။ သောတာပန် မပယ်ရသေးတဲ့ ကိလေသာတွေက လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟ၊ မာန၊ ထိနဥဒ္ဓစ္စ၊ အဟိရိက၊ အနောတ္တပ္ပရယ်လို့ ကိလေသာ(၈)ပါးဖြစ်ပါတယ်။ သကဒါဂါမိမဂ်ခေါင်းပါးစေအပ်တဲ့ သိမ်မွေ့တဲ့ကိလေသာများကလဲ ခုနကပြောခဲ့တဲ့ကိလေသာ(၈)ပါးဖြစ်ပါတယ်။ အနာဂါ မိမဂ်မပယ်ရသေးတာကတော့ ရူပရာဂ၊ အရူပရာဂဆိုတဲ့ လောဘစိတ်၊ မောဟ၊ မာန၊ ထိနဥဒ္ဓစ္စ၊ အဟိရိက၊ အနောတ္တပ္ပရယ်လို့ ကိလေသာ(၇)ပါးဖြစ်ပါတယ်။ ရဟန္တာပယ်တဲ့ ကိလေသာ ကိုတော့ အကုသလေ၊ အဗျာကတဿကြံတော့ ဟောပါတယ်။ ၎င်းမှာအထက်က အနာဂါမ်မပယ်ရသေးတဲ့ ကိလေသာ(၇)ပါးဘဲဖြစ်ပါတယ်။ ဒါဟာကိလေသေရယ်လို့ ဟောတဲ့အတွက် ကိလေသာများကို ထုတ်ပြုခြင်းဖြစ်ပါတယ်။ စင်စစ်တော့ သောတာပန်ရယ်လို့ ဖြစ်လာတဲ့အခါမှာ အကြွင်းမဲ့ပယ်အပ်တဲ့ ကိလေသာစတဲ့ တရားတွေဟာ ဒါတင်မကပါဘူး။ အင်မတန်များပါတယ်။ သောတာပတ္တိမဂ်အကြွင်းမဲ့ပယ်တဲ့ အကုသိုလ်ဆိုင်ရာဖြစ်တဲ့ တရားတွေဟာ(၅၀)ရှိပါတယ်။ ဘာတွေလဲ? သောတာပတ္တိမဂ်ဟာ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ၊ သီလဗ္ဗာပရာမာသ၊ ဝိစိကိစ္ဆာဆိုတဲ့ သံယောဇဉ်က(၃)ပါး။ ဒိဋ္ဌိဝိစိကိစ္ဆာဆိုတဲ့ ကိလေသာက(၂)ပါး။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ၊ ပါဏာတိပါပ၊ အဒိန္နာဒါန၊ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရ၊ မုသာဝါဒ၊ မိစ္ဆာအာဇီဝရယ်လို့ မိစ္ဆတ္တကရား(၆)ပါးပယ်ပါတယ်။ အာဝါသကုသလာဘဓမ္မဝဏ္ဏဆိုတဲ့မိစ္ဆရိယတရား(၅)ပါးကိုလဲ အကြွင်းမဲ့ပယ်ပါတယ်။ အနိစ္စကိုနိစ္စ၊ အနတ္တကိုအတ္တရယ်လို့ ထင်မှားမှု သညာဝိပ္ပလ္လာသ ၂ပါး၊ စိတ္တဝိပ္ပလ္လာသ ၂ပါး၊ ဒိဋ္ဌိဝိပ္ပလ္လာသ ၂ပါး၊ ဒုက္ခကိုသုခ၊ အသုဘကို သုဘရယ်လို့ ထင်မှားမှု ဒိဋ္ဌိဝိပ္ပလ္လာသ ၂ပါး၊ ဝိပ္ပလ္လာသ ၁၂-ပါးရှိတဲ့အနက်က(၈)ပါးကို ပယ်ပါတယ်။ သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ သီလဗ္ဗာပရာမာသကာယဂန္ထ၊ ဣဒံသစ္စာဘိနိဝေသကာယဂန္ထက ၂ပါး။ အဂတိလေးပါး။ အဂတိလေးပါးဆိုတာ ဒီပုဂ္ဂိုလ်ဟာ ငါ့အမိ၊ ငါ့အဘ၊ ငါ့ဆွေမျိုး၊ ငါ့မိတ်ဆွေ၊ ငါ့ကပည့်ဘဲ စသည်ဖြင့် ချစ်မြတ်နိုးတဲ့ ဆန္ဒအားလျော်စွာ မပြုသင့်တာတွေကိုပြုတယ်။ ဒီပုဂ္ဂိုလ် ငါ့ကိုလာဘ်ပေးတယ်ဆိုပြီး ပိုင်ရှင်မဟုတ်မှန်း သိလျက် သားနဲ့ ပိုင်ရှင်ဖြစ်အောင် ပြုလုပ်မှုတွေဟာ ဆန္ဒာဂတိ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီပုဂ္ဂိုလ်ဟာဖြင့် ငါ့ရဲ့ ရန်သူဘဲ-သို့မဟုတ် တခဏခြင်းဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ဒေါသ ကောရေ့ အစွမ်းအားဖြင့် ပိုင်ရှင်အစစ်ကို ပိုင်ရှင်မပြုမှုတွေဟာ ဒေါသာဂတိ ဖြစ်ပါတယ်။ အချို့ကြံတော့ နှုံးနှေးမှု တွေ ဝေမှုတွေကြောင့် အမှန်ကို ဘာလုပ်ရမှန်းမသိဘူး။ ဘာပြောရမှန်းမသိဘဲနဲ့ ပိုင်ရှင်မဟုတ်ဘဲနဲ့ ပိုင်ရှင်ဖြစ်အောင် ပြုလုပ်ပေးတာဟာ မောဟဂတိဖြစ်ပါတယ်။ ဒီပုဂ္ဂိုလ်ဟာ မင်းကျွမ်းဝင်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ် အရေးပါအရာရောက်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်တယ်။ ငါ့ရဲ့ အကျိုးမဲ့ကိုပြုလုပ်လိမ့်မည်လို့ ကြောက်ပြီး ဥစ္စာရှင်မဟုတ်ပါတဲလျက် ဥစ္စာရှင်ပြုလုပ်ပေးတာဟာ ဘယာဂတိ ဖြစ်ပါတယ်။ ပစ္စည်းဝေခြင်းတဲ့နေရာမှာလဲ ချစ်လို့ များများပေးတာတွေ၊ ငါ့ရန်သူဘဲရယ်လို့ ဒေါသစွမ်းဖြင့် နဲ့နဲ့ပေးတာတွေ၊ တွေဝေလို့ ပေးပြီး မပေးရသေးတာမသိဘဲ တချို့နဲ့နဲ့

တချို့များကပေးတော့တဲ့ သူ့ကိုမပေးရင် ငါ့အကျိုးမှ ပြုတော့မှာတဲ့ရယ်လို့ ကြောက်
 လို့ ပိုပေးတာတွေဟာ ဘာသာတိဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီအဂတိလေးပါးကို သောတာပန်ရယ်
 လို့ ဖြစ်လာရင် လုံးဝပယ်ထားတယ်။ ဒိဋ္ဌာသဝ ဒိဋ္ဌာယ ဒိဋ္ဌိယောဂကိုလဲပယ်တယ်။ ဝိစိ
 ကိစ္ဆာ နိဝရဏနဲ့ ဩဋ္ဌာရိကဖြစ်တဲ့ ကုက္ကုစ္စကိုပယ်တယ်။ ဒိဋ္ဌိပရာမာသ၊ သီလဗ္ဗတုပါဒါနီ
 အတ္တဝါဒုပါဒါနီ ၂ ပါး၊ အနုသယထဲက ဒိဋ္ဌာနုသယဝိစိကိစ္ဆာနုသယ ၂ ပါး၊ အကုသလကမ္မ
 ပထထဲက မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ပါဏာတိပါတ အဒိန္နာဒါန ကာမေသုမိစ္ဆာစာရ မုသာဝါဒရယ်လို့
 (၅)ပါး၊ အကုသိုလ်စိတ်ထဲက ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ် စိတ် ၄ ခုနဲ့ ဝိစိကိစ္ဆာရယ်လို့ (၅)
 ပါးကိုပယ်တော့ သောတာပတ္တိ မဂ်အကြွင်းမဲ့ပယ်တဲ့ တရားတွေဟာ (၅၀) ရှိပါတယ်။ အပါ
 ယဂမနိယဖြစ်တဲ့ (၂၇) ပါးကိုတော့ တံနုကရအားဖြင့်ပယ်ပါတယ်။ အဲဒီ (၂၇) ပါးကို
 အနာဂါမိမဂ်က အကြွင်းမဲ့ပယ်ပါလိမ့်မယ်။

သကဒါဂါမိမဂ်ကတော့ အကြွင်းမဲ့ပယ်ကာမရှိပါဘူး။ အသက်ကပြောခဲ့တဲ့ ဩဋ္ဌာ
 ရိကဖြစ်တဲ့ (၂၇) ပါး သောတာပန်ကို ခေါင်းပါးအောင်ပြုပါတယ်။

အနာဂါမိမဂ်အကြွင်းမဲ့ပယ်တာကတော့ ကာမရာဂသံယောဇဉ် ပဋိသံသံယောဇဉ်
 ၂ ပါး၊ ဒေါသကိလေသာ ၁ ပါး၊ မိစ္ဆာသက်ပ္ပ ဝိသုဏ္ဍဝါစာ ဖရသဝါစာရယ်လို့
 မိစ္ဆတ္တ ၃ ပါး၊ လောကခံတရားရှစ်ပါးထဲက အလာဘ အယသ ဒုက္ခ နိန္ဒ - ဒီလေးပါးပယ်
 တယ်။ အသုဘေသုတလို့ဆိုတဲ့ သညာ-စိတ္တဝိပ္ပလ္လာသ (၂) ပါးပယ်တယ်။ ဗျာပါဒကာယ
 ဝန္တကတပါး၊ ကာမာသဝ ကာမောယ ကာမယောဂက (၃) ပါး၊ ကာမစ္ဆန္ဒနိဝရဏ
 ဗျာပါဒနိဝရဏ၊ ကြွင်းတဲ့ အနဝသေသကုက္ကုစ္စပယ်ပါတယ်။ အနုသယထဲက ကာမရာ
 ဂါနုသယ ပဋိဃာနုသယ (၂) ပါး၊ မလထဲက ဒေါသလို့ဆိုတဲ့ မလတပါးပယ်ပါတယ်။
 ဗျာပါဒ ဝိသုဏ္ဍဝါစာ ဖရသဝါစာလို့ အကုသလကမ္မပထက (၃) ပါး၊ ဒေါသမူစိတ်
 ၂ ပါးရယ်လို့ အားလုံး (၂၇) ပါးကို အနာဂါမိမဂ်က အကြွင်းမဲ့ပယ်ပါတယ်။ ကျန်နေတဲ့
 သုခုမဖြစ်တဲ့ (၄၇) ပါးကို တံနုကရအားဖြင့်ပယ်တယ်။ အဲဒီ (၄၇) ပါးကို “အရဟာ ပဟိနေ
 ကိလေသာ” ကြံတော့ ပြောပြပါမယ်။ သောတာပတ္တိမဂ် အနာဂါမိမဂ်ကို အကြွင်းမဲ့ပယ်
 ရသေးတဲ့ ကိလေသာတရားတွေကို ပဋ္ဌာန်းမှာ ဝိက္ခမ္ဘိတေကိလေသေလို့ ဟောပါတယ်။
 ဒီမှာ “သေက္ခာပဟိနေ ကိလေသေပစ္စဝေက္ခန္တိ” သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ မိမိတို့ရဲ့ သန္တာန်မှာ
 ပယ်ခဲ့ပြီးတဲ့ ကိလေသာတွေကို ဆင်ခြင်တယ်တဲ့။ ဆင်ခြင်တယ်ဆိုတော့ ပယ်ထဲကိလေသာကို
 ဆင်ခြင်တဲ့ဝိထိ အရင်အပတ်ကပြောခဲ့ပါပြီ။

ဒီတော့ ဆင်ခြင်တဲ့အခါမှာ သောတာပန်သကဒါဂါမိရယ်လို့ဖြစ်လာပေမဲ့ မိမိပယ်
 ပြီးဖြစ်တဲ့ ကိလေသာကို မဆင်ခြင်ခဲ့လို့ ရှိရင် (ပဋ္ဌာန်းကတော့ ဆင်ခြင်တယ်လို့ဘဲ ဟော
 ပါတယ်) ဘာကိုပယ်ခဲ့မှန်းကိုမသိ။ အဲဒီမသိတဲ့အကြောင်းကို မူလပဏ္ဏာသစ္စဒုက္ခက္ခန္ဓသုတ်
 မှာ သာကီဝင်မင်းသားကြီး မဟာနာမ်အကြောင်းကို အကြောင်းပြုပြီးဟောထားပါတယ်။
 မြတ်စွာဘုရားဟာ သက္ကတိုင်း ကပိလဝတ်ပြည် နိဂြောဓာရုံကျောင်းမှာ သီတင်းသုံးတော်

အဓိပ္ပါယ်

မူတဲအခါ မြတ်စွာဘုရားထံ ချဉ်းကပ်ရှိခိုးပြီး မြတ်စွာဘုရားကို လျှောက်ကြားပါတယ်။ မဟာနာမ်ဆိုတာ သကဒါဂါမိပုဂ္ဂိုလ်ကြီးဖြစ်ပါတယ်။ ဘယ်လိုလျှောက်ကြားသလဲဆိုတော့ “မြတ်စွာဘုရား၊ တပည့်တော်ဟာ လိုချင်ခြင်းဟာ (လောဘ) ပြစ်မှားခြင်းဟာ (ဒေါသ) တွေဝေချင်းတွေဟာ (မောဟ) ၎င်းတို့ကို စိတ်ရဲ့ညစ်ညူးကြောင်းရယ်လို့သိပေမဲ့ တခါတရံ ကြတော့ ဒီလိုချင်မှု၊ ပြစ်မှားမှု၊ တွေဝေမှုတရားတွေဟာ တပည့်တော်ရဲ့ ပကတိစိတ်ကို ကုန်ခမ်းစေ၍ တည်ကြံပါတယ်။ ဒီတော့ ငါ့အဇ္ဈတ္တသန္တာန်မှာ ဘယ်တရားတွေချား မပယ်ရသေးလို့ တခါတရံ ဒီလိုချင်မှု၊ ပြစ်မှားမှု၊ တွေဝေမှုတွေဖြစ်ပါသလဲလို့ တပည့်တော် အကြံဖြစ်ပါတယ်” လို့ မြတ်စွာဘုရားကို လျှောက်ကြားတယ်။ ဒီမဟာနာမ်မင်းသားကြီးဟာ သူရတဲ့ သကဒါဂါမိမင်းနဲ့ လောဘ ဒေါသ မောဟတွေကို အကြွင်းမဲ့ ပယ်ပြီးပြီရယ်လို့ မှတ်ထင်နေတာဖြစ်ပါတယ်။ ဒါဟာ ကြွင်းကျန်တဲ့ကိလေသာကို မဆင်ခြင်လို့ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီပစ္စဝေက္ခဏာ(၁၉)ဝိထိကို ပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်မှာ အပြည့်အစုံပင်ဟောထားပါတယ်။ သင်္ဂြိုဟ်ကတော့ “မဂ္ဂိဖလဉ္ဇနိဗ္ဗာနံ၊ ပစ္စဝေက္ခတိပဏ္ဍိတော၊ ဟိနေကိလေသော၊ သေသော၊ ပစ္စဝေက္ခတိဝါနဝါ” ရယ်လို့ ဆိုလေတော့ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ကိုတော့ ဧကန်ဆင်ခြင်တယ်။ ပယ်ပြီးနဲ့ ကြွင်းကျန်တဲ့ကိလေသာကိုတော့ အချို့ဆင်ခြင်တယ် အချို့မဆင်ခြင်ဘူးရယ်လို့ ဆိုတာ မဟာနာမ်မင်းသားကြီးကိုရည်ရွယ်တာနဲ့တဲ တူပါတယ်။

ခုနကပြောခဲ့တဲ့ စူဠဒုက္ခက္ခန္ဓသုတ်အဋ္ဌကထာကတော့ကော တမျိုးဖွင့်ပြီးပြီပါတယ်။ ဒီပစ္စဝေက္ခဏာဝိထိတွေဟာ အရိယာဖြစ်တိုင်း အားလုံးပြည့်ပြည့်စုံစုံမဆင်ခြင်ကြပါဘူးတဲ့။ တချို့ကပယ်ပြီး ကိလေသာကိုသာ ဆင်ခြင်တယ်။ တချို့က ကြွင်းတဲ့ကိလေသာကိုသာ ဆင်ခြင်တယ်။ တချို့က မဂ်ကိုသာ တချို့က ဖိုလ်ကိုသာ တချို့က နိဗ္ဗာန်ကိုသာ ဆင်ခြင်တော့ ဒီပစ္စဝေက္ခဏာ ၅ ဝိထိမှာ တမျိုး နှစ်မျိုး သုံးမျိုး ဆင်ခြင်ကြပါတယ်တဲ့။ ဒီပစ္စဝေက္ခဏာ ၅ ဝိထိရဲ့ စီစဉ်ပုံများဟာ တကျမ်းနဲ့ တကျမ်း မတူပါဘူး။ ကွဲပြားကြပါတယ်။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်မှာ ပထမရှေးဦးစွာ မဂ်ကိုဆင်ခြင်တယ်။ နောက် ဖိုလ်ကိုဆင်ခြင်တယ်။ နောက် ပယ်ပြီး ကိလေသာ၊ နောက်ကြွင်းကျန်တဲ့ ကိလေသာ၊ နောက်ဆုံး နိဗ္ဗာန်ကိုဆင်ခြင်တယ်ရယ်လို့ စီစဉ်ထားပါတယ်။ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်ကြတော့ပယ်ပြီး ကိလေသာ မပယ်ရသေးတဲ့ကိလေသာ မဂ်ဖိုလ် “နိဗ္ဗာန်ရယ်လို့ စီစဉ်ထားပါတယ်။ အဲဒါကို” ပစ္စဝေက္ခဏောသုပထမံ ကိလေသပစ္စဝေက္ခဏံဟောတိ၊ တတောမဂ္ဂဖလနိဗ္ဗာန ပစ္စဝေက္ခဏာနိ” ရယ်လို့ ပြဆိုပါတယ်။

ပြီးတော့ “ပုဗ္ဗေသမုဒါစိဏ္ဏေ ကိလေသေဇာနန္တိ” သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်နဲ့ ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ မိမိရဲ့ သန္တာန်မှာ ရှေးအခါကာလက လေ့ကျက်ခဲ့ဘူးတဲ့ ဖြစ်ခဲ့ဘူးတဲ့ ကိလေသာ ၁၀ ပါးရှိပါတယ်။ အဲဒီကိလေသာ ၁၀ ပါးရှိလေတော့ ငါ၏သန္တာန်၌ ဤကဲ့သို့သော ကိလေသာတို့သည် ဖြစ်ခဲ့ဘူးပါတကားလို့ ဖြစ်ခဲ့တဲ့ကိလေသာတွေကို အာရုံပြုပြီးသိတဲ့အခါမှာ မိမိရဲ့ သန္တာန်မှာ ရှေးကလေ့ကျက်ခဲ့တဲ့ ကိလေသာ ၁၀ ပါးက အာရုံတရား၊ သိတဲ့ကာမကုသိုလ်က အာရမ္မဏိက တရားဖြစ်ပါတယ်။

တဖန်“သေက္ခာဝါ ပုထုဇ္ဇနာဝါ အကုသလံ အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿန္တိ”ဒါက ရှေးကပြောခဲ့တဲ့အတိုင်းပါတဲ့။ အကုသိုလ်အာရုံပြုပြီး ဝိပဿနာရှုတာ ပါတဲ့။ “စေတောပရိယဉာဏေန အကုသလစိတ္တ သမင်္ဂိယာ စိတ္တံဇာနန္တိ”။ ဒါလဲ ပြောခဲ့ ပါပြီ။ “အကုသလာခန္ဓာ စေတောပရိယ ဉာဏဿ၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနဿတိ ဉာဏဿ၊ ယထာကမ္မုပဂဉာဏဿ၊ အနာဂကံသ ဉာဏဿ အာရမ္မဏ ပစ္စယေန ပစ္စယော” ဒါလဲ ပြောခဲ့ပါပြီ။

အကုသလော အဗျာကတဿ

အကုသလော အဗျာကတဿမှာ “အရဟာပဟိနေ ကိလေသေ ပစ္စဝေက္ခတိ၊ ပုဗ္ဗေ သမုဒါစိဏ္ဏေ ကိလေသေဇာနာတိ။ ရဟန္တာပယ်တဲ့ ကိလေသာတွေပါ။ အကုသလော ကုသလဿတုံးက အနာဂါမိမဂ် မပယ်နိုင်တဲ့ ကြွင်းကျန်နေတဲ့ ရူပရာဂ အရူပရာဂဆိုတဲ့ လောဘတစ်ဝိ၊ မောဟ မာန ထိန မိဒ္ဓ ဥဒ္ဓစ္စ အဟိဒါက အနောတ္တပ္ပ ကိလေသာ(၇)ပါးကို ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ကြံတော့ အကြွင်းမဲ့ ပယ်လိုက်ပါတယ်။ ရဟန္တာဖြစ်လာတော့ ကြွင်းကျန်တဲ့ ကိလေသာမရှိလို့ “ဝိက္ခမ္ဘိတေ ကိလေသေ” လို့ မဟောတော့ဘူး။ ဒါက ကိလေသာနဲ့ ပတ်သက်တာဖြစ်ပါတယ်။ အကျယ်ကတော့ အရဟန္တာမဂ်ကကြွင်းတဲ့ သံယောဇဉ် ၅ပါး၊ ကြွင်းတဲ့ကိလေသာ (၇) ပါး၊ ကြွင်းတဲ့မိစ္ဆတ္တ (၆)ပါး၊ လာဘ ယသ သုဒ ပသံသဆိုတဲ့ လောကဓင် (၄) ပါး၊ ဒုက္ခ သုခဆိုတဲ့ သညာဝိပုလ္လာသ စိတ္တဝိပုလ္လာသ (၂)ပါး၊ ကြွင်းတဲ့ အဘိဇ္ဈာကဝယဂန္ဓ (၁)ပါး၊ တဝါသာ-အဝိဇ္ဇာသဝ (၂) ပါး၊ တဝေါယ-အဝိဇ္ဇာသ (၂) ပါး၊ တဝယောဂ-အဝိဇ္ဇာယောဂ (၂)ပါး၊ ကြွင်းတဲ့နိဝရဏ (၃) ပါး၊ ကာမုပါ ဒါနိ (၁)ပါး၊ မာနာနုသယ-ကဝရာဂါနုသယ - အဝိဇ္ဇာနုသယ (၃) ပါး၊ သောဘ-မောဟလို့ဆိုတဲ့ မလ (၂) ပါး၊ ကြွင်းအကုသလ ကမ္မပထ (၂) ပါး၊ ကြွင်း ဒိဋ္ဌိဂတ ဝိပုယုတ်စိတ် ၄ ခုနဲ့ ဥဒ္ဓစ္စလို့ (၅)ပါး၊ အားလုံးပေါင်းလိုက်ရင် ရဟန္တာဟာ အကြွင်း မဲ့ ပယ်တဲ့ တရား (၄၇) ပါးရှိပါတယ်။

“ပုဗ္ဗေသမုဒါစိဏ္ဏေ ကိလေသေ ဇာနာတိ” အရကတော့ ရဟန္တာဖြစ်လာတဲ့အခါ မှာလဲ ရှေးရှေးအခါကာလက ငါ၏သန္တာန်ဝယ် ဤတဲ့သို့သော ကိလေသာမျိုး တို့ သည် ဖြစ်ခဲ့လေစွတကားလို့ မိမိသန္တာန်၌ ပုထုဇဉ်သေက္ခာဘဝတုံးကဖြစ်ခဲ့တဲ့ ကိလေသာတွေ ကို သိတာဖြစ်ပါတယ်။

“အကုသလံ အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿာဘိ” ဒါကလဲမထူးပါဘူး။ ရဟန္တာ ဖြစ် လာ ပြီး တဲ့ နောက် အကုသိုလ် တရားတွေကို အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တရယ်လို့ ဝိပဿနာ ရှုပါတယ်။

“စေတောပရိယ ဉာဏေန အကုသလစိတ္တ သမင်္ဂိယာ စိတ္တံဇာနာတိ”။ ဒါလဲပြော ခဲ့ပါပြီ။

“သေက္ခာဝါ ပုထုဇ္ဇနာဝါ အကုသလံ အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿန္တိ၊ ကုသလေနိရုဒ္ဓေ ဝိပါကော တဒါရမ္မဏတာ ဥပ္ပဇ္ဇာဘိ၊ အကုသလံ အသာဒေဘိအဘိနန္ဒတိ၊

တံ အာရမ္မရာဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဒိဋ္ဌိဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဥဒ္ဓစ္စံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဒေါမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ အကုသလေနိရုဒ္ဓေ ဒိပါကော တဒါရမ္မဏတာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။” ဒါကလဲ မထူးပါဘူး။ ဟိုတုံးကတော့ ကုသိုလ်၊ ဒီမှာ အကုသိုလ်၊ အာရုံသာလျှင် ထူးပါတယ်။ ဟိုတုံးကတော့ ကုသိုလ်အာရုံ ပြုပြီး ဝိပဿနာရုတ်အခါမှာ ကုသိုလ်ဇော နောင်တဒါရုံ။ ဒီကုသိုလ်တွေကို သာယာတဲ့ အခါမှာ အကုသိုလ်ဇော နောင်တဒါရုံကျတာတွေကို ဟောပါတယ်။ ဒီကျတော့ အာရုံက အကုသိုလ်၊ ဟိုတုံးက ကုသိုလ်ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါဘဲထူးပါတယ်။

“အကုသလာနန္ဒာ စေတောပရိယ ဉာဏဿ၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနဿာဘိ ဉာဏဿ၊ ယထာကမ္မုပဂ ဉာဏဿ၊ အနာဂံတံသ ဉာဏဿ၊ အာဝဇ္ဇနာယ အာရမ္မဏ ပစ္စယေန ပစ္စယော” ဒါတွေကလဲ ပြောပြီးဖြစ်ပါတယ်။

အဗျာကတော အဗျာကတဿ

အဗျာကတော အဗျာကတဿမှာ “အရဟာမလံ ပစ္စဝေက္ခတိ။ နိဗ္ဗာနံ ပစ္စဝေက္ခတိ။ နိဗ္ဗာနံ ဖလဿ အာဝဇ္ဇနာယ အာရမ္မဏ ပစ္စယေန ပစ္စယော”။ အရဟာမလံ ပစ္စဝေက္ခတိ ဆိုတော့ ဖလပစ္စဝေက္ခဏာဖြစ်ပါတယ်။ နိဗ္ဗာနံ ပစ္စဝေက္ခတိလို့ ဆိုတာကတော့ နိဗ္ဗာနကို ဆင်ခြင်ပါတယ်။ ဒါတွေကို ပစ္စဝေက္ခဏာဝိထိဘုံးက ပြောခဲ့ပါတယ်။ နိဗ္ဗာနံ ပစ္စဝေက္ခတိ နေရာမှာ နိဗ္ဗာနရဲ့ အကြောင်းကို တပည့်တော်တို့ အသံလွှင့်စဉ်က အထိုက် အလျှောက် ပြောခဲ့ပါပြီ။ ဒါတွေကို ဒီမှာထပ်ပြီးမပြောတော့ဘဲ အသံလွှင့်တဲ့အထဲမှာ မှပါ သေးတဲ့ အနည်းငယ်မျှသော အကြောင်းကိုပြောပြပါမယ်။ ဒီနိဗ္ဗာန်ဟာ ယခု အာရမ္မဏပစ္စည်းမှာ ဟောထားတဲ့ ဝေါဟာရသံသယတို့ရဲ့ အာရုံဖြစ်ပါတယ်။ အာရုံဖြစ်ကြောင်းကို “နိဗ္ဗာနံ ဝေါဟာရဿ ဝေါဒါနဿ မဂ္ဂဿ ဖလဿ အာဝဇ္ဇနာယ’ ရယ်လို့ ဆိုင်ရာတွေမှာဟော ထားပါတယ်။ အဲဒီနိဗ္ဗာန်ဟာ “အဇ္ဈတ္တာဓမ္မော၊ ဗဟိဒ္ဓါဓမ္မော၊ အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓါဓမ္မော” ဆိုတဲ့ မာတိကာ အရ ပဟိဒ္ဓါဓမ္မောအရ၊ ကောက်လိုက်ခဲ့လိုရှိရင် စိတ်စေတသိက် ရုပ်နိဗ္ဗာန်ရပါတယ်။ အဇ္ဈတ္တာဓမ္မောအရ စိတ်စေတသိက် ရုပ်ဘဲရတယ်။ နိဗ္ဗာန်မပါဘူး။ ဒီကော့ နိဗ္ဗာန်လို့ ဆိုတာဟာ သတ္တဝါတို့ရဲ့ သန္တာန်မှာ လုံးဝပတ်သက်မှုမရှိတဲ့ ဝါဒတရားဖြစ် ပါတယ်။ ပဟိဒ္ဓါဖြစ်တဲ့ နိဗ္ဗာန်ကိုအာရုံပြုပြီး သတ္တဝါတွေရဲ့ သန္တာန်မှာဖြစ်ကြတဲ့ ဝေါဟာရ သံသယတွေရဲ့ ဖြစ်ပုံတွေကို အဇ္ဈတ္တတိက် အာရမ္မဏပစ္စည်းမှာ “ဗဟိဒ္ဓါဓမ္မော အဇ္ဈတ္တဿ ဓမ္မဿ အာရမ္မဏ ပစ္စယေန ပစ္စယော။ အရိယာ နိဗ္ဗာနံ ပစ္စဝေက္ခန္တိ၊ နိဗ္ဗာနံ ဝေါဟာရဿ ဝေါဒါနဿ မဂ္ဂဿ ဖလဿ အာဝဇ္ဇနာယ အာရမ္မဏ ပစ္စယေန ပစ္စယော” လို့ ဟောထား တော့ သတ္တဝါတွေရဲ့ သန္တာန်မှာ မရှိပါဘူး။

ဒါပေမဲ့ ယံဟုတ်အင်္ဂုတ္တိရ်များမှာ “အဝိစဒ္ဓာဟံ အာဝုသော ဣမသ္မိ’ ညေဝဗျာမ မတ္တေ ကဋ္ဌေဝရေသသညမ္ပိ သမနကေ လောကဉ္စပညပေမိ၊ လောကသမုဒယဉ္စလောက နိရောဓဉ္စလောကနိရောဂေါ ဝိနိစ ပညပေမိ။” ဤဘလံမျှလောက်သော ခန္ဓာကိုယ်မှာပင် ဒုက္ခကိုလည်း ဝါဘုရားပညတ်တော်မူတယ်။ ဒုက္ခဖြစ်ကြောင်း သမုဒယ၊ ဒုက္ခချုပ်ကြောင်း

နိရောဓ၊ ဒုက္ခရဲ့ချုပ်ရာနိဗ္ဗာန်သို့ရောက်ကြောင်းအကျင့်မဂ္ဂကိုလဲ ငါတုရားပညတ်တော်မူတယ် လို့ ရောဟိတနတ်သား မေးတဲ့အမေးကို ဖြေဆိုထားပါတယ်။ ဒေသနာအရဆိုရင် နိရောဓ သစ္စာဆိုတဲ့နိဗ္ဗာန်ဟာ သတ္တဝါတွေရဲ့ ခန္ဓာမှာပင် ရှိနေဖြစ်နေသလိုဖြစ်နေတယ်။ အထက်က ပြောခဲ့တဲ့ မဟိဒ္ဓါဓမ္မာအရနဲ့ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်မနေဘူးလား? ဆန့်ကျင်ဘက်မဖြစ်ပါဘူး။ ဒီနိဗ္ဗာန်ဟာလဲ မိမိတို့ရဲ့ အဇ္ဈတ္တခန္ဓာကိုယ်မှာရှိနေတာမဟုတ်ပါဘူး။ အကြောင်းကတော့ မိမိရဲ့ခန္ဓာကိုယ်မှာ ရှိနေဖြစ်နေတဲ့ ရုပ်နာမ်တေဘူမက တရားတွေကို အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ အားဖြင့် ရှုနေတဲ့ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့ စိတ်ဟာ ထိုဖြစ်ပျက်နေတဲ့ ရုပ်နာမ်တို့ကို မြင်နေရာက သင်္ခါရတရားမဖြစ်တဲ့ ချုပ်ငြိမ်းနေတဲ့ နိဗ္ဗာန်ကိုလှမ်းပြီး ဂေါတြဘူတအာရုံပြုလိုက်ပါတယ်။ အဲဒီလိုအာရုံပြုလိုက်တော့ ခန္ဓာကိုယ်မှာရှိနေသလို တင်စားပြီးဟောထားတာဖြစ်ပါတယ်။ မုချဇကန် အမှန်မဟုတ်ပါဘူး။ အဇ္ဈတ္တသန္တာန်မှာဖြစ်လို့ ဟောထားတာမဟုတ်ပါဘူး။ တင်စားပြီးဟောထားတာဖြစ်ပါတယ်။ ဂေါတြဘူတ နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုလိုက်တဲ့ အခါမှာ နိဗ္ဗာန်ဟာ မိမိအဇ္ဈတ္တသန္တာန်မှာရှိတဲ့ နိဗ္ဗာန်တရားမဟုတ်ပါဘူး။ မဟိဒ္ဓသန္တာန်မှာရှိတဲ့ နိဗ္ဗာန်တရားဖြစ်ပါတယ်။

“နိဗ္ဗာန် အာဝဇ္ဇနာယ အာရမ္မဏ ပစ္စယေန ပစ္စယော” ၊ အဲဒီအာဝဇ္ဇနာယ အရဟာ လဲ နိဗ္ဗာန် ပစ္စဝေက္ခဏာဝိသိမှာပါတဲ့ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း ဖြစ်ပါတယ်။ နိဗ္ဗာန်ကိုဆင်ခြင်တဲ့ အခါမှာ ဘဝင်္ဂစလန၊ ဘဝင်္ဂပစ္စေဒ၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ ပစ္စဝေက္ခဏာဇော(၇) ကြိမ် လို့ ဝိသိဖြစ်တဲ့အခါ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းက နိဗ္ဗာန်ကိုအာရုံပြုပါတယ်။ ဒီမနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း ဟာ အင်မတန်ကြီးကျယ်တဲ့ စိတ်ဖြစ်ပါတယ်။ သဗ္ဗညုတဉာဏ်မဟုတ်ပေမဲ့ သဗ္ဗညုတဉာဏ် နဲ့ အလားတူတဲ့စိတ်ဟာ ဘယ်စိတ်လဲဆိုရင် ဒီမနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းကိုဘဲ ညွှန်ပြရပါလိမ့်မယ်။ အဲဒီမနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းနဲ့ စပ်လို့ မဇ္ဈိမ ပဏ္ဏာသ တေဝိဇ္ဇာသုတ်မှာ ဝဋ်ဆိုတဲ့ ဗုရမိုဇ်က မြတ်စွာဘုရားအား “အရှင်ဘုရား၊ ရဟန်းဂေါတမဟာ အလုံးစုံကို သိတယ် မြင်တယ်၊ ငါ့သွားနေတဲ့အခါဖြစ်ဖြစ် ရပ်နေတဲ့အခါဖြစ်ဖြစ် အိပ်ပျော်နေတဲ့အခါ ဖြစ်ဖြစ် နိုးကြား နေတဲ့အခါ ဖြစ်ဖြစ် အမြဲမပြတ် ဉာဏ်အမြင်ဟာ ရှေးနှုတ်တယ်လို့ အကြမ်းနဲ့ ဉာဏ် အမြင်ကို ဝန်ခံတယ်လို့ တပည့်တော်များ ကြားဘူးပါတယ်ဘုရား၊ မြတ်စွာဘုရား ဒီလို ပြောကြတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ စကားတော်အရ ပြောဆိုတာ ဖြစ်ကြပါ သလား။ မြတ်စွာဘုရားကို မဟုတ်မမှန်သောအားဖြင့် မစွပ်စွဲတဲ့များ ရှိကြပါသလား။ အကြောင်းမှန်ကို အကြောင်းမှန် အားလျော်စွာ ပြောကြပါသလား။ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ စကားတော်ကို လိုက်၍ ပြောဆိုတဲ့ သီတင်းသုံးဖော် တယောက်ယောက်ဟာ သူတပျိုး ကဲ့ရဲ့အင်တဲ့ အကြောင်းရှိလေတော့ ကဲ့ရဲ့စရာအနည်းငယ်မျှ မရှိပါသလား?” လို့ လျှောက် ကြားတယ်။ ဒီလိုလျှောက်ကြားတော့ မြတ်စွာဘုရားက အထက်ပါအတိုင်း ပြောကြတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ ငါတုရားရဲ့ စကားအရ ပြောကြတာမဟုတ်ဘူး။ ငါ့ကိုမဟုတ်မမှန်သော အားဖြင့် စွပ်စွဲကြတာဘဲရယ်လို့ မိန့်တော်မူတယ်။

အဲဒီပုဂ္ဂိုလ်တော်အရ မြတ်စွာဘုရားက ပြန်ပြီးဖြေဆိုလိုက်တော့ ခုနကပြောခဲ့တဲ့ မြတ် စွာဘုရားရှင်ရဲ့ သဗ္ဗညုတ ဉာဏ်တော်တွေဟာ ဘာမှမသိသလိုလို ဖြစ်မနေဘူးလား။

အဲဒါကို အဋ္ဌကထာဆရာကြီးက မြတ်စွာဘုရားဟာ ဝန်မခံသင့်တာကို မူတည်ပြီး ဝန်ခံသင့်တာကိုပါ မြတ်စွာဘုရားက ပယ်လိုက်တာဖြစ်ပါတယ်တဲ့။ မြတ်စွာဘုရားသည် အလုံးစုံကိုသိတယ် မြင်တယ်၊ အကြွင်းမဲ့ ဉာဏ်အမြင်ရှိတယ်လို့ ဆိုတာဟာ ဝန်ခံရမှာဖြစ်ပါတယ်။ သွားနေတဲ့အခါ ရပ်နေတဲ့အခါ အိမ်ပျော်နေတဲ့အခါများကတော့ ဝန်မခံသင့်ပါဘူး။ ဘာဖြစ်လို့လဲလို့ဆိုတော့ သဗ္ဗညုတ ဉာဏ်တော်နဲ့ အလုံးစုံ ညေယျ ဓမ္မတွေကို သိတယ်လို့ ဆိုပေမဲ့ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းနဲ့ ဆင်ခြင်ပြီးသကာလမှသာ သိနိုင်ပါတယ်။ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းမပါခဲ့လို့ ရှိရင် ဘာကိုမှ မသိနိုင်ပါဘူး။ အဲဒါကြောင့် မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းဟာ အင်မတန်အရေးပါ အရာရောက်တဲ့ စိတ်မျိုးဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒါက-“နိဗ္ဗာန် အာဝဇ္ဇနာယ အာရမ္မဏ ပစ္စယေန ပစ္စယော 'အရ ဖြစ်ပါတယ်။

ပြီးတော့ “အရဟတက္ခု အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿတိ။ သောတံ ဃာနံ ဇိဝ္ဗံ ကာယံ ရူပေသဒ္ဓေ ဂန္ဓေ ရသေ ဖောဋ္ဌဗ္ဗေ ဝတ္ထုံ ဝိပါကာဗျာကတေ ကြိယာဗျာကတေခန္ဓေ အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿတိ” ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ဟာ မိမိရဲ့ သန္တာန် သူတပါးရဲ့ သန္တာန်မှာရှိတဲ့ စက္ခုသောတ အစရှိတဲ့ တရားတွေကို အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တရယ်လို့ ဝိပဿနာရှုတယ်။ အဗျာကတော အဗျာကတဿ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်ဆိုင်ရာ ဖြစ်တဲ့ ဝိပါကကြိယာ အဗျာကတတွေကိုလဲ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တရယ်လို့ ဝိပဿနာရှုတယ်။ ဝိပဿနာရှုတယ်လို့ ဆိုခြင်းကြောင့် ဒီဝိပါကတွေဟာ လောကီ ဝိပါကတွေ ဖြစ်ရမယ်။

အာရမ္မဏပစ္စည်းရဲ့ အရကောက်ကို ကြည့်လိုက်ရင် ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာတွေမှာ အရကောက် ဆရာတော်ကြီးအလိုဆန္ဒအတိုင်း ရုပ်အဋ္ဌဝိသရယ်လို့ ရေးထားပါတယ်။ ဒါမေမဲ့ ပရမတ္ထဓမ္မများကိုသာ ဟောတဲ့ ပဋ္ဌာန်း(၂၄)ကျမ်းလုံးရဲ့ ပဉ္စာဝိဘင်္ဂါရတွေမှာ ပရမတ္ထအစစ်မဟုတ်ကြတဲ့ အနိပ္ပန္နရုပ်တွေကိုမဟောပါဘူး။ နိပ္ပန္နရုပ်(၁၀)ခုကိုသာ ဟောပါတယ်။ ဒီနိပ္ပန္နရုပ်(၁၀)ခုကိုသော်မှ သနိဒဿနတိက်ကလွဲရင် အပြည့်အစုံမဟောဘဲ (၁၃)ခုကိုသာ ဟောပါတယ်။ သြဋ္ဌာရိကရုပ် ၁၂ ပါးနဲ့ ဟဒယဝတ္ထုကိုဟောပါတယ်။ အဲဒါကို အဋ္ဌကထာက ဘယ်လိုဆိုသလဲဆိုတော့ ဒီရုပ်တွေဟာ ဝိပဿနာရှုတဲ့အခါမှာ ထင်ရှားလို့ နိပ္ပန္နရုပ်(၁၁)ပါးကို ဟောတယ်တဲ့။ အဲဒီလိုဟောကြောင်းကို အဋ္ဌကထာက “စက္ခုအနိစ္စတောတိ ဝိပဿနာနုတ္တမေန သြဋ္ဌာရိကာယတနာနိ ဝတ္ထုရူပဉ္စာတိ ဧကောဒသရူပါနိပါက ဇုတ္တာ ဂဟိတာနိ’ရယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ (၁၃)ခု မဟုတ်ဘဲနဲ့ (၁၁)ခု ဖြစ်တာကတော့ ဖောဋ္ဌဗျာရုံကို ရုပ်သုံးခုမယူဘဲနဲ့ တနုထယူထားလို့ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီနိပ္ပန္နရုပ်(၁၀)ခု အပြည့်အစုံကို သနိဒဿနတိက်မှာ ဘာကြောင့်ဟောသလဲလို့ စင်းစားရင် အခြားတိက်တွေမှာ သုခုမရုပ်ရယ်လို့ သီးခြားပဒအဖြစ်နဲ့ နေတာတခုမှမရှိတော့ သြဋ္ဌာရိကရုပ်တွေကို အကုန်ဟောထားတယ်။ တပဒထဲမှာသာ ရုပ်များအနေများပါတယ်။ ကုသသတိက်ဆိုရင် ရုပ်ဟာ ဘယ်မှာနေပါသလဲ ? အဗျာကတမှာနေပါတယ်။ ဝိပါကတိက်ဆိုရင် တတိယပဒမှာ နေပါတယ်။ ဥပါဒိဏ္ဍတိက်ကြတော့ နှစ်ပဒရှိပါတယ်။ “ဥပါဒိန္နုပါဒါနိယာဓမ္မာ-အနုပါဒိန္နုပါဒါနိယာဓမ္မာ” ဥပါဒိန္နုပါဒါနိယာအရ ကမ္မဇရုပ်တွေ ရှိပါတယ်။ အနုပါဒိန္နုပါဒါ

နိယာ-အရ တိဇရုပ်တွေရှိပါတယ်၊ နှစ်ပဒရှိပါတယ်၊ ဒါပေတဲ့အဲဒီနှစ်ပဒမှာရှိတဲ့ရုပ်တွေဟာ
 ဩဋ္ဌာရိကဏေ သုခုမဓရော ရောနေပါတယ်။ ထိုနည်းတူစွာ ဥပ္ပန္နတိက် အတိတတိက် အဇ္ဈတ္တ
 တိက်တွေ ကြည့်လိုက်ရင် အကုန်လုံးရုပ်တွေပေါ်ပါတယ်။ ဥပ္ပန္နတိက်မှာ ပစ္စုပ္ပန်ဆိုင်ရာတွေ၊
 သနိဒဿနသင်္ဂဟကြံတော့ သုခုမရုပ်ရယ်လို့ သီးခြား တတိယပဒ အနိဒဿနအပ္ပဋိဃာ ဓမ္မာ
 မှာနေပါတယ်။ သနိဒဿနသပ္ပဋိဃာဓမ္မာအရ ရူပါရုံရပါတယ်။ အနိဒဿသပ္ပဋိဃာဓမ္မာ
 အရ ကြွင်းတဲ့ဩဋ္ဌာရိက ရုပ်တွေပေါ်ပါတယ်။ အနိဒဿနအပ္ပဋိဃာဓမ္မာအရ သုခုမရုပ်တွေ
 ပေါ်ပါတယ်။ အဲဒီလို သီးခြားနေတော့ ဒီသုခုမရုပ်ကိုမဟောလို မဖြစ်တော့ဘူး။ မဟောလို
 မဖြစ်တော့ ဟောရတော့မှာဘဲ။ ဘယ်လိုဟောသလဲ? အဲဒီ(တ-ဟ)အနိဒဿန အပ္ပဋိဃာမှာ
 “ဝတ္ထုဗျတ္တိန္ဒြိယံ ပုရိသိန္ဒြိယံ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ အာပေါဓေတံ ကမဇ္ဇိကာရံ အာဟာရံ အနိဒဿန
 အပ္ပဋိဃေခန္ဓေအနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿန္တိ” စသည်ဖြင့် ဟောပါတယ်။
 အဲဒီတော့ နိပ္ပန္နရုပ် (၁၀)ခုထဲကကျန်တဲ့ (၅)ခုကို သနိဒဿနတိက်မှာ ဟောပါတယ်။

တဖန် ဒီအာရမ္မဏပစ္စည်းမှာ နိပ္ပန္နရုပ် အဋ္ဌာရသသကိုသာ ဟောပါတယ်။ အနိပ္ပန္န
 ရုပ်နဲ့ မဆိုင်ပါဘူးရယ်လို့ အထောက်အထား ပြပါဦးလို့ ဆိုရင် ဥပ္ပန္နတိက်ပဉ္စာဝါရ ပစ္စ
 နိက် “နောအတ္ထိယာဒ္ဓေ၊ နောအဝိဂတေဒ္ဓေ” ကိုပြရပါလိမ့်မယ်။ ကုသလတိက်စသည်တို့မှာ
 “နောအတ္ထိယာ” လို့ ဟောပေမဲ့ အာရမ္မဏမျိုး ပကတူပမျိုးတို့ ပြုတ်မသွားဘဲ ကျန်နေသေး
 ရင် အတ္ထိဆိုင်ရာ သင်္ချာသာလျော့ပြီး အာရမ္မဏပကတူပ သင်္ချာမလျော့ကြောင်းကို သင်္ချာ
 ဝါရပို ချတုံးက စာလိုက်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်များနားလည်ပြီး ဖြစ်ကြပါလိမ့်မယ်။ ဥပ္ပန္နတိက် “နော
 အတ္ထိယာဒ္ဓေ၊ နောအဝိဂတေဒ္ဓေ” ကြံတော့ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ရဲ့ ကွန်မြူးပုံဟာ အင်
 တော်ဆန်းကျယ်ပါတယ်။ သင်္ချာကြံစီတို့ရာလဲ အတော်ဘဲခက်ပါတယ်။ အဲဒီဥပ္ပန္နတိက်ရဲ့
 အာရမ္မဏဥပနိဿယသင်္ချာတွေဟာ (ပ ပ) (ဒု-ပ) (တ ပ) ရယ်လို့ သုံးချက်စီ ရကြပါ
 တယ်။ အတ္ထိရဲ့ သင်္ချာဟာ (ပ-ပ) လို့ တချက်သာရပါတယ်။ “နောအတ္ထိယာဒ္ဓေ” လို့ ဟော
 ဟဲ အခါမှာ ကုသလတိက်စသည်များလို အတ္ထိဆိုင်ရာ (ပ ပ) သာပြုတ်သွားတာမဟုတ်ဘဲ
 နဲ့ အာရမ္မဏဥပနိဿယတို့မှာ ဟောထားတဲ့ (ပ-ပ) အားလုံးပါ ပြုတ်သွားကြ ပါတယ်။
 မပြုတ်လျှင်မဖြစ်နိုင်ပါဘူး။ အာရမ္မဏ ဘာကြောင့်ပြုတ်ရသလဲ။ အာရမ္မဏမှာ ဟောတဲ့
 (ပ-ပ) နဲ့ အာရမ္မဏ ပုရေဇာတမှာဟောတဲ့ (ပ ပ) ဟာ အရတူနေပါတယ်။ အရတူနေရင်
 အာရမ္မဏပစ္စည်းမှာ နိပ္ပန္နရုပ် အဋ္ဌာရသသာရကြောင်း ထင်ရှားပါတယ်။ အာရမ္မဏ
 ပုရေဇာတရဲ့ ပစ္စည်းတရားဟာ နိပ္ပန္နရုပ် အဋ္ဌာရသသာဖြစ်ပါတယ်။ ဘယ်လိုတူသလဲလို့ ဆို
 တော့ အာရမ္မဏပစ္စည်း (ပ-ပ) မှာ “ဥပ္ပန္နံ စက္ခုအနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော
 ဝိပဿတိ၊ အဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ၊ တံ အာရဗ္ဗရာဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဒိဋ္ဌိဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ
 ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဥဒ္ဓစ္စံဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဒေါမနဿံဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဥပ္ပန္နံ သောတံ ဃာနံ ဇိဝှံ ကာယံ ရူပေ သဒ္ဓေ
 ဝန္ဓေ ရသေ ဖောဋ္ဌဗ္ဗေ ဝတ္ထု ဥပ္ပန္ဓေခန္ဓေ အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿတိ၊
 အဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ၊ တံအာရဗ္ဗရာဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဒိဋ္ဌိဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊
 ဥဒ္ဓစ္စံဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဒေါမနဿံဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာရူပံပဿတိ၊ ဒိဗ္ဗာယသောတ ဓာတုယာ
 သဒ္ဓံ သုဏာတိ။ ရူပါယတနံ စက္ခုဝိညာဏဿ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော။ ပေယျာလ။

အနိပ္ပါယ်

ဖောဋ္ဌံဗ္ဗာယတနံ ကာယဝိညာဏသံအတ္ထိပစ္စယေနပစ္စယော။ ဥပ္ပန္နာခန္ဓာ ဣဒ္ဓိဝိဓညဏဿ အာဝဇ္ဇနာယ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော” လို့ အာရမ္မဏပစ္စည်းမှာ ဟောပါတယ်။ အာရမ္မဏ ပုရေဇာတကြံတော့ မပါတာက ဥပ္ပန္နာခန္ဓာနဲ့ ဣဒ္ဓိဝိဓညဏဿလို့ မပါပါဘူး။

ဥပ္ပန္နောခန္ဓောမှာ အာရမ္မဏပစ္စည်းရဲ့ သဘောအတိုင်း ဟောပေမဲ့ ထူးထွေတဲ့ နာမ် တရားများ မဟုတ်ပါဘူး။ ဒီတရားတွေဟာ ပစ္စုပ္ပန် နိပ္ပန္နရုပ်များသာ ဖြစ်ကြပါတယ်။ အဲဒီလို အာရမ္မဏနဲ့ အာပုတိုအရ တူကြလို့ ရုပ်များကိုလဲဘဲ နိပ္ပန္နရုပ်များသာ အညီ အမျှရကြပါတယ်။

ဥပနိဿယ ပြုတ်မှုအတွက် အာရမ္မဏပု နိဿယပြုတ်ကြောင်းကိုတော့ အထူးပြော နေစရာမလိုပါဘူး။ အနန္တရူပ နိဿယကို ဒီတိုက်မှာ မဟောပါဘူး။ ပကတူပ နိဿယ (ပ-ပ) ပြုတ်ရတာက အတ္ထိ ၉ မျိုးလုံးမှာ ဥပ္ပန္နတိက်ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ပကတူပ နိဿယ (ပ-ပ)ရဲ့ ပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန်များဟာ ပစ္စုပ္ပန်ကာလများသာဖြစ်လို့ ပြုတ်ရခြင်းဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် “နောအတ္ထိယာဒ္ဓေ၊ နောအဝိဝတေဒ္ဓေ” ဖြစ်နေပါတယ်။

ဒါဖြင့်ရင် အာရမ္မဏ ပုရေဇာတမှာ အာရမ္မဏတုံးက “ဥပ္ပန္နာခန္ဓာ ဣဒ္ဓိဝိဓည ဏဿ” လို့ ပါလာပါတယ်။ အာရမ္မဏ ပုရေဇာတကို ကြည့်လိုက်ရင် ဣဒ္ဓိဝိဓညဏဿလို့ မဟောဘူး။ ဣဒ္ဓိဝိဓညဏဿလို့ အာရမ္မဏ ပစ္စည်းမှာ ဟောလားတော့ အာရမ္မဏ ပုရေဇာတမှာ ဣဒ္ဓိဝိဓ အဘိညာဉ် မပါပါကလားလို့ မေးစရာရှိတယ်။ ငါ့ ကိုယ်ဟာ စိတ်များလို့ လျင်မြန်စွာသွားနိုင်ပါစေလို့ အဓိဋ္ဌာန်တဲ့ အခါကာလမှာ ခန္ဓာလိုက်မှာရှိတဲ့ ပစ္စုပ္ပန် နိပ္ပန္နရုပ်တခုခုဟာ ဣဒ္ဓိဝိဓ အဘိညာဉ်အား အာရမ္မဏ ပုရေဇာတသတ္တိနဲ့ ကျေး ဇူးပြုလေတော့ ပစ္စုပ္ပန် နိပ္ပန္နရုပ်ကို အာရုံပြုတဲ့ ဣဒ္ဓိဝိဓ အဘိညာဉ်ကို အာရမ္မဏ ပုရေ ဇာတပစ္စည်းကရပါတယ်။ အဲဒီလို အာရမ္မဏနဲ့ အာရမ္မဏ ပုရေဇာတတို့ အရဘူလို့ “နောအတ္ထိယာဒ္ဓေ” လို့ ဖြစ်ပါတယ်။ အရမတူခဲ့လို့ ရှိရင် “တိဏိ ဖြစ်နေပါလိမ့်မယ်။ ဒါဖြင့် ရင် အာရမ္မဏ ပုရေဇာတမှာ ဣဒ္ဓိဝိဓ အဘိညာဉ်ကို ဘာကြောင့်မဟောသလဲလို့ မေးရင် ဣဒ္ဓိဝိဓ အဘိညာဉ်ရဲ့ ဆိုရိုးအကျယ်ကြည့်စမ်းပါ။ အဲဒီဣဒ္ဓိဝိဓ အဘိညာဉ်ဟာ နိပ္ပန္နရုပ် ကိုသာ အာရုံပြုတာမဟုတ်ပါဘူး။ ပါဒကဖြစ်တဲ့ ရူပါဝစရ ပဉ္စမဈာန်ကိုလဲ အာရုံပြုနေ ပါတယ်။ အာရမ္မဏ ပုရေဇာတရဲ့ ပစ္စည်းက နိပ္ပန္န ရုပ်သာ ဖြစ် ပါ တယ်။ ဒါကြောင့် မဟောတာပါ။

ပြီးတော့ “ဒိဗ္ဗေနစက္ခါနာ ရူပံပဿတိ” မလာခင် ဘာ လာ ရ မလဲ ဆိုတော့ ဒီမှာ အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿတိလို့ ဟောတယ်။ တုသလော အမျာဘာတဿ၊ အကုသလော အမျာကတဿတွေကိုထောက်ခဲ့လို့ ရှိရင် ဘယ်လိုဟောသင့်သလဲ? “အရဟတ စက္ခါအနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿတိ၊ ကြိယေနိရုဒ္ဓေဝိပါကော ဣရမ္မဏ တာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ” လို့ ဟောသင့်တယ်။ ဘာကြောင့် မဟောသလဲ? အရကောက် ကြည့် စမ်းပါ။ အရကောက်ကြီးကို ကြည့်စမ်းခဲ့လို့ ရှိရင် ကြိယာဇောနောင် တဒ နှစ်တယ်။ ကြိယာဇော နောင်မှာ တဒါရုံကျတာက “တဒါရုံဗကောဒဿ၊ ဟသိတုပ္ပုဗ္ဗိအားတတ်သော ကာမစိတ် စတုပညာသ စေတသိက် ဒွေပညာသ ရုပ်အဋ္ဌဝိသဟုဆိုအပ်သော အာရုံ ၆ ပါး”

လှိုင်းတစ်လှိုင်းလည်း။ ဒီတော့ ကုသိုလ်အကုသိုလ်ဇောနောင်တွေမှာ တဒါရုံကျနိုင်သလို ကြိယာဇောနောင်မှာလဲ အရကောက်ထားတဲ့အတိုင်း တဒါရုံကျသင့်ပါတယ်။ အဲဒီကြိယာ ဇောနောင်မှာကျတဲ့ တဒါရုံကို ဟောသလားလို့ဆိုတော့ မဟောပါဘူး။ တိကပဋ္ဌာန်း တကျမ်းလုံးမှာ ဇောနောင်တဒါရုံကျမှုကို ကုသလတိက် ဝိပါကတိက် သံကိသိဋ္ဌတိက် အာ စယတိက် ဟိနတိက်များမှာ “ကုသလေနိရုဒ္ဓေ ဝိပါကောတဒါရမ္မဏတာဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ အကုသ လေနိရုဒ္ဓေဝိပါကော တဒါရမ္မဏတာဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ကုသလာကုသလေနိရုဒ္ဓေ ဝိပါကောတဒါ ရမ္မဏတာဥပ္ပဇ္ဇတိ” ရယ်လို့ တိက်အားလျော်စွာ ဟောပါတယ်။ အရကောက်များမှာလဲ တဒါရုံကောဒသ ဟသိတုပ္ပါဒ်အားတတ်သော ကာမစိတ်စတုပညာသ စေတသိက်ဋ္ဌပညာ သရုပ်အဋ္ဌဝိသလို ကြိယာဇော နောင်တဒါရုံကျနိုင်ကြောင်းကို ပြဆိုထားပေမဲ့ ကြိယာဇော နောင်တဒါရုံကျမှုကို မည်သည့်ပဋ္ဌာန်းမှာမှ မဟောပါဘူး။ ပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်ကြီးတွေ အ ကုန်လိုက်ကြည့်၊ ကြိယာဇောနောင်တဒါရုံကျမှု ဟောထားတာမရှိဘူး။

မူလဋီကာဆရာကြီးက တဒါရုံဆိုတာ အင်မတန် မငြိမ်မသက် လှုပ်လှက်ခတ်ဖြစ်နေ တဲ့ ကုသိုလ် အကုသိုလ်ဇောများရဲ့ နောက်ကိုသာ လိုက်ပါတယ်တဲ့။ ဥပမာအားဖြင့် ငြိမ်ငြိမ် သက်သက်ကလေး မြစ်ထဲမှာ ဖက်ခွက်ကလေးမျောလာတယ်ဆိုတော့၊ အဲဒီဖက်ခွက်နောက် ကို ရေအယဉ်က မလိုက်တော့ဘူး။ ရဟန္တာများရဲ့ သန္တာန်မှာသာဖြစ်ကြတဲ့ အင်မတန် နှိပ်ယက်လှတဲ့ ကြိယာဇောများနောင်မှာ တဒါရုံတွေဟာ မလိုက်သင့်ပါဘူးတဲ့။ အဲဒါ ကြောင့် ပဋ္ဌာန်းအာရမ္မဏပစ္စည်းမှာ ကုသိုလ် အကုသိုလ်ဇော နောင်တဒါရုံကိုဟောပေမဲ့ ကြိယာဇော နောင်တဒါရုံကို မဟောဘူးလို့ မူလဋီကာဆရာကြီးကပြတယ်။

အဲဒီလိုမူလဋီကာ ဆရာကြီးရဲ့ ဝါဒကို အနုဋီကာဆရာကြီးက ကြိယာဇောတွေဆို တာဟာ ဝိညုတ်ရုပ်ကိုဖြစ်စေနိုင်ပါတယ်တဲ့။ ဝိညုတ်ရုပ်ကိုဖြစ်စေနိုင်တော့ မူလဋီကာဆရာ ကြီးမိန့်ဆိုသလို အင်မတန် ငြိမ်သက်စွာမျောနေတဲ့ ဖက်ခွက်ကလေးနဲ့မတူပါဘူးတဲ့။ လှုပ်လှက် ခတ်တဲ့ ဗျာပါရသဘောရှိတယ်လို့ ဆိုထိုက်ပါတယ်တဲ့။ ပဋ္ဌာန်းမှာ မဟောဘာကတော့ အလိုတော် တမျိုးတမည်ကြောင့် ဖြစ်မှာပါဘဲလို့ ပြောတယ်။ ဒီအနုဋီကာဆရာကြီးရဲ့ မိန့်ဆို ချက်ကိုစင်းစားရင် ရဟန္တာအရှင်မြတ်တို့ရဲ့ သန္တာန်မှာ ကာယဝိညုတ် ဝစီဝိညုတ်ဖြစ်မှုက တော့ ထင်ရှားပါတယ်။ အဲဒီလိုထင်ရှားတော့ ကြိယာဇောတွေဖြစ်ပေမဲ့ ဗျာပါရသဘော တော့ရှိတယ်။ အဲဒီလိုမိန့်ဆိုချက်ဟာ လျောက်ပတ်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ပဋ္ဌာန်းမှာမဟောဘူး လို့ဆိုတဲ့ မူလဋီကာရဲ့ စကားကိုတော့ ဝန်ခံထားတယ်။ မဟောခြင်းရဲ့ အကြောင်းကိုတော့ ပြတ်ပြတ်သားသား မိန့်တော်မမူဘဲနဲ့ အလိုတော်တမျိုးကြောင့် မဟောတာလို့ အနုဋီကာ ကမိန့်တယ်။

တပည့်တော်တို့မြန်မာပြည်မှာရှိကြတဲ့ ဆရာတော်ကြီးများကတော့ မူလဋီကာ အနု ဋီကာဆရာကြီးတို့ရဲ့ ပဋ္ဌာန်းမှာ မဟောဘူးလို့ဆိုတဲ့စကားကို လက်ခံတော်မမူကြပါဘူး။ လက်ခံတော်မမူကြဘဲနဲ့ ဟောပုံကို ဘယ်လိုအထောက်အထားပြသလဲ၊ အနန္တရ ပစ္စည်း မှာ-“ကြိယံဝုဋ္ဌာနဿ” လို့ ဟောထားသားဘဲတဲ့၊ ဝုဋ္ဌာနဿအရ ဘာကိုယူမလဲ? တဒါရုံနဲ့

ဘွင်ယူရမယ်လို့ အဋ္ဌကထာကပြပါတယ်။ ဒီကာကတော့ စုတိပါယူပါလို့ ပြပါတယ်။ ကြိယာ
ဇောနောင်မှာ ဝုဋ္ဌောခေါ်တဲ့ တဒါရုံဖြစ်သင့်တယ်လို့ ဆုံးဖြတ်တော်မူကြပါတယ်။

ဒီတော့ မူလဒီကာဆရာကြီးရဲ့ ပြောပြမှု အာဘော်ကို စင်းစားကြည့်မယ်ဆိုရင်
ပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်မှာ ကုသိုလ်အကုသိုလ် ဇောနောင်သာ တဒါရုံကျကြောင်း ထိုထိုတိုက်
ဒုက်အားလျော်စွာ အာရမ္မဏပစ္စည်းမှာ ဟောထားပါတယ်။ “ကြိယေနိရုဒ္ဓေ ဝိပါကော
တဒါရမ္မဏတာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ” ရယ်လို့ ဘယ်မှာမှ မဟောထားပါဘူး။ ဤကုသလတိုက် အများ
ကတော့ အများကတဿမှာကော ဟောသလား? မဟောပါဘူး။ ကြိယာဇောနောင်မှာ
တဒါရုံကျခွင့်ရှိခဲ့လို့ ရှိရင် ကြိယာချည်းသက်သက်နေတဲ့ ဝိပါကတိုက်မှာ “ဝိပါကဓမ္မာ
ဝိပါကဓမ္မ ဓမ္မာ၊ နေဝဝိပါက နဝိပါကဓမ္မဓမ္မာ” ဆိုတော့ တတိယပဒမှာ ကြိယာရှိပါတယ်။
အဲဒီတတိယပဒ(တ ပ)မှာ “အရဟာ စက္ခု အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿတိ၊
ကြိယေနိရုဒ္ဓေ ဝိပါကော တဒါရမ္မဏတာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ” ရယ်လို့ ဟောစရာကောင်းပါတယ်။
ကုသလတိုက် အများကတော့ အများကတဿမှာလဲ ဟောစရာကောင်းပါတယ်။ ဒီလိုမဟော
တဲ့နဲ့ “ကုသလာကုသလေနိရုဒ္ဓေ ဝိပါကော တဒါရမ္မဏတာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ” ရယ်ဆိုတာ ဟော
ထားပါတယ်။

ကြိယံဝုဋ္ဌာနဿ-အရဝုဋ္ဌောလို့ ဆိုတာ ပဉ္စဝိညာဉ်လဲ ရပါတယ်။ ပဉ္စဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်းရဲ့
နောင်မှာ ပဉ္စဝိညာဉ်ဥပါဒ်ပါတယ်။ အဲဒီ ပဉ္စ ဝိညာဉ်ကိုလဲ ဝုဋ္ဌောလို့ ခေါ်ရပါတယ်။
ဒီတော့ ဝုဋ္ဌောလို့ ဆိုတာဟာ ပဉ္စဝိညာဉ် တဒါရုံဘွင် စုတိများဖြစ်ကြပါတယ်။ “မဟဂ္ဂတာ
ခန္ဓာ ပရိတ္တဿဝုဋ္ဌာနဿ” လို့ ဝုဋ္ဌောအသံနဲ့ ဟောတော့ မဟဂ္ဂုတ်ခန္ဓာတွေက ဘာတွေ
လဲ? ရူပအရူပ မဟဂ္ဂုတ်ဇောတွေဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီမဟဂ္ဂုတ်ဇောနောင်မှာ ဝုဋ္ဌာနဿလို့
ဟောတိုင်း တဒါရုံကျမလား? မဟဂ္ဂုတ်ဇောနောင်မှာ ဘယ်တော့မှ တဒါရုံမကျဘူး၊ တဒါ
ရုံဆိုတာ ကာမဇော၊ ကာမသတ္တဝါ၊ ကာမအာရုံဖြစ်မှသာ တဒါရုံကျနိုင်ပါတယ်။ ဒီတော့
မဟဂ္ဂတာခန္ဓာ ပရိတ္တဿ ဝုဋ္ဌာနဿ အရဘာကိုယူရမလဲ? ဘဝင်ကိုသာယူရသလို “ကြိယာ
ဝုဋ္ဌာနဿ၊ နေဝဝိပါက ဓမ္မဓမ္မာ ခန္ဓာဝုဋ္ဌာနဿ” မှာလဲတဲ့ ရသင့်ရထိုက်တဲ့ ပဉ္စဝိညာဉ်
ဘဝင်စုတိများကို ယူပါလို့ဆိုတဲ့ နှလုံးသွင်းအားဖြင့် မူလဒီကာ ဆရာကြီးက ပြောဟာဖြစ်
ပါတယ်။

ပြီးတော့- “ဒိဗ္ဗေနစက္ခုနာရူပံပဿတိ။ ဒိဗ္ဗာယသောတဓာတုယာသဒ္ဓိံ ဣဏာတိ”
ဒိဗ္ဗစက္ခုဒိဗ္ဗသောတ အဘိညာဉ်တွေကျန်နေပါတယ်။ ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်ဖြင့် ဇာတ်ခဏာက်
ဘဲဝေးဝေး၊ ဒီကနေပြီး လန်ဒန်ကိုကြည့်ချင်သလား၊ အမေရိကန်ကိုကြည့်ချင်သလား၊ ရုရှား
ကိုကြည့်ချင်သလား ကြည့်ချင်တာကို မြင်နိုင်ပါတယ်။ နတ်ပြည်မှာ နတ်သမီး၊ နတ်နော်ရာ
ကိုကြည့်ချင်သလား မြင်နိုင်ပါတယ်။ မြဟ္တာပြည်တိုင်အောင်လဲ မြင်နိုင်ပါတယ်။ မြင့်မိုရ်
တောင်ကြီးဖုံးကွယ်ပြီးထားတဲ့ အနုမြူကလေးတွေကိုလဲ မြင်နိုင်ပါတယ်။ အလွန်တရာသိမ်
မွေ့နူးညံ့တဲ့ ပရမာနုမြူတိုင်အောင်ဖြစ်တဲ့ အဆင်းကိုလဲ ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်နဲ့ မြင်နိုင်ပါ
တယ်။ ဒါတွင်မှမကသေးဘဲ မိမိကိုယ်ရဲ့ အတွင်းသန္တာန်မှာရှိနေတဲ့ ရူပါရုံတွေကိုလဲ မြင်နိုင်

ဆန္ဒရာသီနံ အာရမ္မဏပစ္စယောဟောတိ” လို့ နိဗ္ဗာန်ကိုပစ္စည်းယူ၍ ကြွင်းကျန်တဲ့ဆိုင်ရာ ဖြစ်တဲ့ ကုသိုလ်ဝိပဿနာကြိယာတွေကို ကျေးဇူးပြုမယ်လို့ ဆိုရင် ၆-ပါး ဖြစ်နိုင်ပါတယ်တဲ့။ ၆-ပါးဖြစ်နိုင်တယ်လို့ ဆိုတော့ ယခုအာရမ္မဏပစ္စည်းအရမှာဆိုရင် နိဗ္ဗာန်ကိုဂေါတြဘူ ဝေါဒါန်ကိစ္စတတ်တဲ့ ကာမကုသိုလ်၊ ပုဗ္ဗေနိဝါယာနုဿတိ အနာဂတံသ အဘိညာဉ်ကိစ္စ တတ်တဲ့ ရူပကုသိုလ်၊ လောကုတ္တရာမဂ်ဖိုလ်၊ နိဗ္ဗာနပစ္စဝေက္ခဏာ ဝီထိက အာဝဠာနိစ္စ ကတ်တဲ့ ကာမကြိယာ၊ ပုဗ္ဗေနိဝါယာနုဿတိ အနာဂတံသ အဘိညာဉ်ကိစ္စတတ်တဲ့ ရူပကြိ ယာရယ်လို့ ဒီတရား ၆-ပါးက အာရုံပြုတယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ ဒီအဋ္ဌကထာမိန့်ဆိုချက်ထဲက အဘိညာဉ်ကိစ္စတတ်တဲ့ ရူပကုသိုလ်ကြိယာက နိဗ္ဗာန်ကိုအာရုံပြုတယ်ဆိုတာကို မူလဒီကာ ဆရာကြီးက မနှစ်သက်တဲ့အတွက် ဒီရူပကုသိုလ်ကြိယာကိုဖြုတ်ပြီး လေးရာသီကိုသာယူ လိုပါတယ်။

မူလဒီကာကဘယ်လိုဆိုသလဲ? ပုဗ္ဗေနိဝါယာနုဿတိအဘိညာဉ်ဟာ ခန္ဓာဝါးပါးမှ အစဉ်လျှောက်ပြီး နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုနိုင်တယ်လို့ ဆိုရင် ပရိတ္တတိက္ကံမှာ “အပ္ပမာဏာန္ဓော ပုဗ္ဗေနိဝါယာနုဿတိ ဉာဏဿ” လို့ ဟောသလို “နိဗ္ဗာန် ပုဗ္ဗေနိဝါယာနုဿတိ ဉာဏဿ အာရမ္မဏပစ္စယေနပစ္စယော” လို့ ဟောရမှာပေါ့တဲ့။ ဟောသလားလို့ ဆိုတော့ မဟာ ပါဘူး။ ဒီနိဗ္ဗာန်ဟာ ပုဗ္ဗေနိဝါယာနုဿတိ အဘိညာဉ်အား အာရမ္မဏသတ္တိနဲ့ ကျေးဇူး ပြုမယ်ဆိုရင် နိဗ္ဗာန်ဟာ ပုဗ္ဗေနိဝါယာနုဿတိတရားဖြစ်ရလိမ့်မယ်တဲ့။ နိဗ္ဗာန်ဆိုတာ အသင်္ခတတရား ဖြစ်ပါတယ်။ အသင်္ခတတရားဖြစ်တော့ ပုဗ္ဗေနိဝါယာနုဿတိတရားဘယ်နည်းနဲ့မှ မဖြစ်နိုင်ပါဘူးတဲ့။ ပြီးတော့ ဒီပုဗ္ဗေနိဝါယာနုဿတိအဘိညာဉ်နဲ့ ပုဗ္ဗေနိဝါယာနုဿတိဖြစ်တဲ့အပ္ပမာဏာတရားတို့ကို အာရုံ ပြုတဲ့နေရာမှာလဲ ဒီအဘိညာဉ်နဲ့ နိဗ္ဗာန်ကိုသိရကျိုးလဲဘာမှမရှိပါဘူးတဲ့။

ထင်ရှားအောင် ပြောရမယ်လို့ ဆိုရင် အရင်ကပြောခဲ့တဲ့ အတိုင်း စေတောပရိယ အဘိညာဉ်နဲ့ သူတပါးရဲ့ စိတ်ကိုအာရုံပြုတဲ့ နေရာမှာ စေတောပရိယအဘိညာဉ်ကသင်စွာ သာမြဲတတ်ပါတယ်။ အာရုံမပြုတတ်ပါဘူး။ ကာမတရားကသာ သူတပါးရဲ့ စိတ်ကို အာရုံ ပြုနိုင်သလို (ပါဠိတော်ဇယားကလေး ကြည့်လိုက်မယ်လို့ ဆိုရင်စေတောပရိယ အဘိညာဉ် ရဲ့ ဆိုင်ရာအကွက်မှာ စေတောနောင်ကာမကုသိုလ်ကြိယာရယ်လို့ ပြထားတာတွေရပါလိမ့် မယ်)။ ထိုနည်းတူစွာပုဗ္ဗေနိဝါယာနုဿတိ အဘိညာဉ်နဲ့ ပုဗ္ဗေနိဝါယာနုဿတိဖြစ်တဲ့ အပ္ပမာဏာန္ဓော လို့ ဆိုတဲ့ မဂ်ဖိုလ်တရားတို့ကို အာရုံပြုနိုင်ပါတယ်။ မဂ်ဖိုလ်တို့ရဲ့ အာရုံဖြစ်တဲ့ နိဗ္ဗာန်ကို တော့အာရုံမပြုနိုင်ပါဘူး။ ဒါကြောင့် ၆-ရာသီမဟုတ်ဘဲ ၄-ရာသီသာ ဆိုသင့်ပါတယ်တဲ့။ ဒီနေရာမှာ အနုဒ္ဓိကာဆရာကြီးက ရေခဲနေတယ်၊ ဘာမှမပြောတော့ဘူး။

အချို့ပုဂ္ဂိုလ်များက နိဗ္ဗာန်ဟာ အသင်္ခတ တရားဖြစ်လို့ ပုဗ္ဗေနိဝါယာ နုဿတိ အဘိညာဉ်က အာရုံမပြုနိုင်ဘူးလို့ မူလဒီကာ ဆရာက မိန့်ဆိုတယ်။ ပညတ်ကော နိဗ္ဗာန် နည်းတူ အသင်္ခတ တရားမဟုတ်ဘူးလား? ဒီအသင်္ခတဖြစ်တဲ့ ပညတ်ကို ပုဗ္ဗေနိဝါယာ နုဿတိ အဘိညာဉ်က အာရုံပြုကြောင်းကို “ဧဝံနာမော၊ ဧဝံဂေါတ္ထော” စသည်ဖြင့် ပုဗ္ဗ

နိဝါသာနုဿတိ အဘိညာဉ်ခဏ်းများမှာ ဟောထားလေတော့ အသံတဖြစ်တဲ့ ပညတ်ကို အာရုံပြုနိုင်ရင် အသံတဖြစ်တဲ့ နိဗ္ဗာန်ကိုလဲ အာရုံပြုနိုင်ရမှာ ပေါ့လို့ ပြောကြတယ်။

မူလဒီကာ ဆရာကြီးက “နာနပ္ပကာရကံ ပန ပညတ္တိ အာရမ္မဏံ တေဘူမက ကုသလဿ အကုသလဿ ရူပါဝစရ ဝိပါကဿ အရူပါဝစရ ဝိပါကဿ တေဘူမက ကြိယဿ ဣမေသံနဝန္တံ အာရမ္မဏ ပစ္စယောဟောဘိ” လို့ တဆက်တည်းမှာပင် မိန့်ဆိုတဲ့ အဋ္ဌကထာ ဆရာရဲ့ စကားကို ပညတ်ဟာလဲ နိဗ္ဗာန်လိုဘဲ အသံတ တရားဖြစ်နေလို့ ပုဗ္ဗေနိဝါသာ နုဿတိ အဘိညာဉ်ရဲ့ အာရုံပြုမှုကို လက်မခံနိုင်ပါဘူးရယ်လို့ မူလဒီကာ ဆရာ ကြီးက တစုံတရာ ကန့်ကွက်မှုမရှိပါဘူး။ သဘောတူလက်ခံခဲ့ပါတယ်။ မူလဒီကာဆရာကြီး ပြောနေတာက ပညတ်ကိစ္စမဟုတ်ပါဘူး။ နိဗ္ဗာန်ကိစ္စဖြစ်ပါတယ်။

နိဗ္ဗာန်နဲ့ ပညတ်ဟာ ဥပါဒ်ဌိတင် မရှိမှုအတွက်ကြောင့် အသံတ တရားချင်းတူ ပေမဲ့သဘောကတော့ အင်မတန်ကွဲပြားခြားနားပါတယ်။ နိဗ္ဗာန်က သဘောတရားကိုယ် အားဖြင့် ထင်ရှားရှိနေတဲ့ ပရမတ္ထ တရားဖြစ်ပါတယ်။ ပညတ်က ဒီလိုသဘောတရားကိုယ် ထင်ရှားမရှိပါဘူး။ ဒီတော့ အသံတချင်းတူရုံနဲ့ အဘိညာဉ်ရဲ့ အာရုံဖြစ်ရမယ်လို့ မဆိုနိုင်ပါဘူး။ ဒီပညတ်ကို ပုဗ္ဗေနိဝါသာ နုဿတိ အဘိညာဉ်က အာရုံပြုကြောင်းကို ပစ္စယ နိဒ္ဒေသမှာ “သဗ္ဗေဓမ္မာ မနောဝိညာဏ ဓာတုယာတံ သပ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ အာရမ္မဏ ပစ္စယေန ပစ္စယော” လို့ ဆိုတဲ့အရမှာ တနည်းကား အရထည့်သွင်းပြီး ကောက်ထားပါတယ်။ အဲဒီပစ္စယ နိဒ္ဒေသမှာ သဗ္ဗေဓမ္မာရယ်လို့ မနောဝိညာဏဓာတ် အာရုံပြုနိုင်တဲ့ အာရုံ ၆ ပါးကို သိမ်းကြီးပြီး ဟောထားပေမဲ့ ယခုပြဆိုခဲ့တဲ့ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိနဲ့ မဆိုင်ပါဘူး။

ထို့ပြင် သာမညဖြစ်တဲ့ ပညတ်တရားဟာ ပုဗ္ဗေနိဝါသာ နုဿတိရဲ့ အာရုံဖြစ်ကြောင်းကို ထိုထိုပါဠိတော်ကြီးများမှာ “ဧဝံနာမော၊ ဧဝံဝေါတ္ထော” စသည်ဖြင့် အတိအကျ ဟောတော်မူပါလျက် အဓိပတိဖြစ်တဲ့ နိဗ္ဗာန်တရားကြီးကို ဘာကြောင့် အတိအကျ ဟောတော်မူရသလဲ။ ပရမတ္ထ တရားသက်သက်ကိုသာ ဟောတဲ့ ပဉ္စာဝါရ ဝိဘင်္ဂပါဠိတော်ကြီး မှာ အင်မတန်ထင်ရှားတဲ့ ပရမတ္ထ အဘိညာဉ်များက ဧကန်ပရမတ္ထဖြစ်တဲ့ နိဗ္ဗာန်ကိုအာရုံ ပြုနိုင်ရင် အတိအကျ အသေအခြာ ဟောရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

“အပ္ပမာဏာ ခန္ဓာ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ ဉာဏဿ” စသည်ဖြင့် ဟောတဲ့နေရာမှာ အပ္ပမာဏာ ခန္ဓာအရ လောကုတ္တရာစိတ် ရှစ်ခု၊ စေတသိက် ဆတ္တိံ သ၊ နိဗ္ဗာန်ဖြစ်နေတော့ ခန္ဓဝိမုတ်ဖြစ်တဲ့ နိဗ္ဗာန်ကိုများ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိက အာရုံပြု သေးသလား ရယ်လို့ ယုံမှားစရာ ဖြစ်နေမိသေးတယ်။ ဘယ် တရားနဲ့ မှ မရောဘဲ နိဗ္ဗာန် တရား တပါး တည်းသာ ရှိနေတဲ့ ဒုကမစတိတာ သပ္ပစ္စယဒုက် သင်္ခတဒုက် (ဒု-ပ) “သပ္ပစ္စယာ ဓမ္မာ အပ္ပစ္စယာ ဓမ္မာ” မှာ အပ္ပစ္စယာ အရနိဗ္ဗာန်တခုထဲရှိပါတယ်။ “သင်္ခတာဓမ္မာ၊ အသင်္ခတာ ဓမ္မာ” မှာ အသင်္ခတာအရ နိဗ္ဗာန်တခုထဲရှိပါတယ်။ ဘာနဲ့ မှ မရောပါဘူး။ အဲဒီမရောတဲ့ နေရာဌာနမှာ “အပ္ပစ္စယော ဓမ္မော သပ္ပစ္စယဿ ဓမ္မဿ အာရမ္မဏ ပစ္စယေန ပစ္စယော။ အရိယာနိဗ္ဗာနံ ပစ္စဝေက္ခန္တိ၊ နိဗ္ဗာနံ ဝေါတြဘုဿ ဝေါဒါနဿ မဂ္ဂဿ ဖလဿ အာဝဇ္ဇနာယ

အဓိပ္ပာယ်

အာရမ္မဏ ပစ္စယေန ပစ္စယော”လို့သာ ဟောပါတယ်။ “နိဗ္ဗာန် ပုဗ္ဗေနိဝါသာ နုဿတိ ဣဏဿ”ရယ်လို့ မဟောလေတော့ နိဗ္ဗာန်ဟာ ဒီပုဗ္ဗေနိဝါသာ နုဿတိ အဘိညာဉ် အား အာရမ္မဏ သတ္တိနဲ့ ကျေးဇူးမပြုကြောင်း ဒီပါဠိကိုထောက်ထားခဲ့လို့ရှိရင် အင်မတန် ထင်ရှားပါတယ်။ ဒီပါဠိတော်မျိုးတွေကို ရည်ရွယ်ပြီး မူလဒီကာဆရာကြီးက ပုဗ္ဗေနိဝါ သာ နုဿတိ အဘိညာဉ်ဟာ နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုကြောင်း ပဋ္ဌာန်းမှာ မဟောဘူးလို့ ဆိုတာ ဖြစ်ပါလိမ့်မယ်။ ပုဗ္ဗေနိဝါသာ နုဿတိ အဘိညာဉ်ကို ပြလိုက်သဖြင့် အနာဂတံသ အဘိ ညာဉ်မှာလဲ အတူတူဘဲဖြစ်ပါတယ်။

အဗျာကတော ကုသလဿ၊ အဗျာတော အကုသလဿ

ဒီယနေ့ အဗျာကတော အဗျာကတဿ ပြီးသွားပါပြီ။ အောက်ပိုင်းဆိုင်ရာတွေမှာလဲ အဗျာကတော ကုသလဿအတွက် ထူးထွေတဲ့ အဓိပ္ပာယ်မရှိပါဘူး။ “သေက္ခာဖလံ ပစ္စ ဝေက္ခန္တိ။ နိဗ္ဗာန် ပစ္စဝေက္ခန္တိ။ နိဗ္ဗာန် ဝေါကြဘုဿ ဝေါဒါနဿ မဂ္ဂဿ အာရမ္မဏ ပစ္စယေန ပစ္စယော”မထူးပါဘူး။ “သေက္ခာဝါ ပုထုဇ္ဇနာဝါ စက္ခု အနိစ္စတော ဣက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿန္တိ” စသည်ဖြင့် အဗျာကတောကုသလဿ အဗျာကတော အကုသလဿ မှာ ဟောတဲ့ တရားတွေဟာ တစုံတရာထူးထွေခြင်း မရှိခြင်းကြောင့် အာရမ္မဏရဲ့ အဓိပ္ပာယ် ပြောမှု ယနေ့ကိစ္စပြီးကြပါစို့။

သာဓု သာဓု သာဓု။

၁၃၂၉-ခု၊ ဝါခေါင်လဆုတ် (၇) ရက်
၁၉၆၇-ခု၊ ဩဂုတ်လ (၂၇) ရက်၊ တနင်္ဂနွေနေ့
ပဋ္ဌာန်းကုသလတိက် ပဋ္ဌာဝါရဝိဘင်္ဂကို အဋ္ဌမအကြိမ်ပို့ချခြင်း

အာရမ္မဏ အဓိပ္ပာယ်

အရင်အပတ်က အာရမ္မဏပစ္စည်းရဲ့ အဓိပ္ပာယ်တွေကို ပြောခဲ့ပါပြီ။ အာရမ္မဏလို့ ဆိုတာ အာရုံတရားပါ။ အာရမ္မဏပစ္စည်းလို့ဆိုတာ ဘာခေါ်သလဲဆိုရင် အာရုံရဲ့ အစွမ်း၊ အာရုံရဲ့ အဖြစ်အားဖြင့် အာရမ္မဏိကတရားတွေကို ကျေးဇူးပြုတတ်တဲ့တရားဟာ အာရမ္မဏပစ္စည်းဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီအာရုံဟာ ရူပါရုံ၊ သဒ္ဓါရုံ၊ ဂန္ဓာရုံ၊ ရသာရုံ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ၊ ဓမ္မာရုံရယ်လို့ အာရုံ ၆-ပါး ရှိပါတယ်။ အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့် စိတ်စေတသိက် ရုပ်နိဗ္ဗာန်ပညတ် များပင်ဖြစ်ပါတယ်။ ပဋ္ဌာဝါရပညတ်ကို မဟောကြောင်းကို ပြောခဲ့ပါပြီ။

အာရုံ။ ။အာရုံဆိုတာဘာလဲ? အာရုံဆိုတာ စိတ်စေတသိက်တို့ မွေ့လျော်ရာဖြစ်ပါတယ်။ အင်မတန်ဆန်းဆန်းကြယ်ကြယ် မွေ့လျော်ဘွယ်ရာ ပြုလုပ်ထားတဲ့ ဥယျာဉ်ကြီးတွေ ပြတိုက်ကြီးတွေ ဘိုင်စကုတ်ရုံကြီးတွေစသည်ဟာ လူတို့ရဲ့ မွေ့လျော်ဘွယ်ရာကြီးဖြစ်သလို အာရုံ ၆-ပါး တရားတွေဟာလဲ စိတ်စေတသိက်တို့ရဲ့ မွေ့လျော်ရာဖြစ်ကြတယ်။ စိတ်ဆိုတာတစ်ခုတည်းပင် အာရုံနဲ့ ကင်းပြီးမဖြစ်နိုင်ကြပါဘူး။ ဒါဖြင့်အိပ်ပျော်ပြီးဘဝင်ကျနေတဲ့အခါ ကောလို့ ဆိုရင်ဒီဘဝင်ဟာလဲ ကံကမ္မနိမိတ် ဂတိနိမိတ်သုံးပါးမှာ တပါးပါးကို အာရုံပြုနေပါတယ်။ ယခုနိ ကြားနေတဲ့အခါ၊ ယခုပြောနေတဲ့ အဓိပ္ပာယ်ကို နားထောင်နေတဲ့အခါမှာလဲ ဝိထိတခုနဲ့တခုအကြားမှာ ဘဝင်များစွာကျနေပါတယ်။ အဲဒီဘဝင်တွေဟာ နိမိတ်တပါးပါးကို အာရုံပြုမြဲဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဘဝင်ဆိုတဲ့ဝိပါက်စိတ်များရဲ့ အင်မတန်နူးညံ့သိမ်မွေ့မှုကြောင့် ဒီဘဝင်တို့ရဲ့အာရုံကို ထင်ထင်ရှားရှား မသိနိုင်ကြပါဘူး။

တနည်းအားဖြင့် အားနည်းနေလို့ မစွမ်းမသန်ဖြစ်နေကြတဲ့ လူအိုလူမင်းနဲ့ လူနာတွေဟာ ကြိုးတန်း ကြိမ်တန်း တောင်ဝှေးစသည်တို့ကို စွဲကိုင်မှီတွယ်ပြီးထကြရတယ်။ သွားကြရတယ်။ အဲဒီလိုထကြရ သွားကြရသလို စိတ်စေတသိက်တွေဟာလဲ အာရုံ ၆-ပါးဆိုတဲ့ ကြိုးတန်းစသည်ကို စွဲကိုင်မှီတွယ်ရမှသာဖြစ်ကြပါတယ်။ လူအိုလူနာတွေဟာ ကြိုးတန်းစသည်ကိုဆွဲကိုင်ရတဲ့အတွက် အင်အားရှိကြသလို စိတ်စေတသိက်တွေကလဲ အာရုံ ၆-ပါးအတွက်ကြောင့် အင်အားရှိကြပါတယ်။

စိတ် စေတသိက် ရုပ် နိဗ္ဗာန် ပညတ်ရယ်တို့ အာရုံ ၆-ပါးတရားဖြစ်လေတော့ အာရမ္မဏပစ္စည်းမထိုက်တဲ့ မဖြစ်နိုင်တဲ့တရားရယ်လို့ မရှိပါဘူး။ ပစ္စည်းတရားကိုစင်းစားကြည့်ရင် ဒီအာရမ္မဏပစ္စည်းဟာ (၃၁) ဘုံမှာဖြစ်နိုင်တယ်။ သက်မဲ့ ဖြစ်တဲ့ တောတောင်ရေမြေသမုဒ္ဒရာတွေမှာလဲ အာရမ္မဏပစ္စည်းတရားအဖြစ်နဲ့ နေနိုင်ပါတယ်။ ဘာကြောင့်? ရုပ်တွေပါပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ပစ္စယုပ္ပန်တရားကြတော့ နာမ်တရားဖြစ်နေလို့ ရုပ်သာရှိတဲ့

အာရမ္မဏာ ဝိပတိ

အသညသတ်တုံမှာမရနိုင်ပါဘူး။ သက်မဲ့သန္တာန်တွေမှာလဲ မရနိုင်ပါဘူး။ အရူပတုံများကြ
တော့ ပဉ္စာရုံမရှိပါဘူး။ ဓမ္မဒရုံတခုထဲသာရပါတယ်။

အာရုံ ၆-ပါးဘာ စိတ်စေတသိက်တွေရဲ့ မွှေးလျော်ရာဆိုပေမဲ့ သတ္တဝါတွေရဲ့ စိတ်
ဟာ “ပါပသ္မိ ရှုမတေမနော” အရ မကောင်းမှုတွေမှာသာ များသောအားဖြင့် မွှေးလျော်
ကြ၊ သာယာကြပါတယ်။

ဒီလိုမွှေးလျော်ကြ သာယာကြတာတွေကို “စက္ခုအဿာဒေဝီ” စသည်ဖြင့်
ဟောထားပါတယ်။ ဒီစက္ခုစတဲ့ ရုပ်တရားတွေထဲက သတ္တဝါတွေဟာ ရူပါရုံစတဲ့ အာရုံ
ငါးပါး ကာမဂုဏ်တရားတွေကို အနှစ်သက်ဆုံး အကြိုက်ဆုံးဖြစ်တာကိုတော့ အားလုံး
အသိတဲ့ဖြစ်ကြပါတယ်။ ဒီကာမဂုဏ်တွေရဲ့ အပြစ်တွေကိုတော့ ပဏ္ဍာသစသည်မှာ
“ဘယန္တိဘိက္ခဝေ ကာမာနမေတံ အဓိဝစနံ” စသည်ဖြင့် ကာမဂုဏ်ဆိုတာ နှစ်ကြောက်မက်
ဘွယ်ဘေးကြီးတဲ့ - ဆင်းရဲဒုက္ခတွင်းကြီးတဲ့ - အနာရောဂါဆိုးကြီးတဲ့ - အိုင်းအမာကြီးတဲ့
အနှောင်အဖွဲ့ကြီးတဲ့ - ရှုံးဘွက်အိုင်ကြီးတဲ့ရယ်လို့ ဟောထားပါတယ်။

ကုသိုလ် အကုသိုလ် အများကတရားတွေကို ပဋ္ဌာန်းမှာဟောတဲ့အတိုင်း အနိစ္စ ဒုက္ခ
အနတ္တရှုလို့ ဥဒယဘယညဏ်ထက်သန်လာတဲ့အခါ ဝိပဿနာရဲ့ ညစ်ညူးကြော်ငြိမ်း ဝိပဿ
နပတ္တိလေသတရားဆယ်ပါးထဲက ဝိပဿကယောဂီမှာ ပဿဒ္ဓိတရားရယ်လို့ ဖြစ်လာပါ
တယ်။ အဲဒီအခါမှာ ဝိပဿနာနဲ့ ယှဉ်တဲ့ ဝီတိသုခဆိုတဲ့ မွှေးလျော်မှုဖြစ်ကြောင်းကို

သုညာဂါရံပဝိဋ္ဌဿ၊ သန္တစိတ္တဿဘိက္ခုနော၊
အမာနုသီရတိဟောကိ၊ သမ္မာဓမ္မဝိပဿတော-လို့ ဟောထားပါတယ်။

ဒါက အာရုံတရားများဟာ စိတ်တို့ရဲ့ မွှေးလျော်ဘွယ်ရာနဲ့ စပ်လို့ ပြောပြတာပါ။
ဈာန်တရားတွေရဲ့ ချမ်းသာပုံ မွှေးလျော်ဘွယ်ရှိပုံတွေကိုတော့ ပြောပြခဲ့ပြီးပါပြီ။ ဖိုလ်
တရားရဲ့ မွှေးလျော်ဘွယ်ရှိပုံ ချမ်းသာပုံကိုတော့ အနန္တရပစ္စည်းရောက်တဲ့အခါမှ “အန
လောမံသေက္ခာယ ဖလသမာပတ္တိယာ” လို့ ဟောပါလိမ့်မယ်။ အဲဒီအခါကြာမှ ဖလသမာ
ပတ်ရဲ့ ချမ်းသာပုံတွေကို ပြောပြပါမယ်။ အာရမ္မဏကိစ္စပြီးကြပါစို့။

အာရမ္မဏာ ဝိပတိ

အဓိပတိပစ္စည်းမှာ အာရမ္မဏာ ဝိပတိ - သဟဇာတာ ဝိပတိ ပစ္စည်း ရယ်လို့
၂ မျိုးရှိပါတယ်။ ယခုအာရမ္မဏမျိုးတွေကို ပြောနေတော့ အာရမ္မဏမျိုး ခိုင်ရာဖြစ်တဲ့
အာရမ္မဏာဝိပတိကို ပြောပြပါမယ်။ အဓိပတိဟာ အာရမ္မဏာ ဝိပတိ - သဟဇာတာ
ဝိပတိရယ်လို့ ၂ မျိုးရှိနေပေဘယ်လို့ ဒီ ၂ မျိုးဟာ ၀ မျိုးနဲ့ ၀ မျိုး သဟဇာတာ
ကြပါဘူး။ ဥပမာအားဖြင့် ဝါဒမတူတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ် ၂ ယောက် ဟအိမ်ထဲမှာနေမှ ဟအိမ်ထဲ
မှာနေတော့ ဒီဝါဒမတူတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ် ၂ ယောက်ဟာ အတူတကွနေနိုင်ဘယ်။ အတူတကွစား
နိုင်ဘယ် - အတူတကွအလုပ်လုပ်နိုင်ဘယ်။ ဒါပေမဲ့ ဝါဒရေးရာကြလာခဲ့လို့ ရှိရင် ဒီပုဂ္ဂိုလ်

၂ ယောက်ဟာ တယောက်ရဲ့ ဝါဒကို တယောက်လက်မခံနိုင်သလို ဘယ်နည်းနဲ့မှ သဘောချင်းမတိုက်ဆိုင်နိုင်သလို ဒီအာရမ္မဏာဓိပတိနဲ့ သဟဇာတာဓိပတိဟာလဲ အဓိပတိပစ္စည်းတခုထဲမှာ အတူဖြစ်နေကြပေတယ်လို့ သဘာဝမဖြစ်ကြပါဘူး၊ သဘောမတူကြပါဘူး၊ ဒါပေမဲ့ သဘာဝတွေဆိုင်ရာမှာ “အဓိပတိပစ္စယာ နိဿယေအဋ္ဌ” လို့ ဟောတဲ့နေရာဌာနမှာ ဝတ္ထုရမ္မဏာဓိပတိ၊ သဟဇာတာဓိပတိနှစ်မျိုးရပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဝတ္ထုရမ္မဏာဓိပတိက သူ့ကိစ္စ သူဆောင်ရွက်ပါတယ်။ သဟဇာတာဓိပတိကလဲ သူ့ကိစ္စ သူဆောင်ရွက်ပါတယ်။ အဲဒီတော့ ဝါဒခြင်းမတူကြပါဘူး။

အာရမ္မဏာဓိပတိရဲ့ အာရုံတရားဆိုတာ အာရမ္မဏ ပစ္စည်းထဲက သတ္တဝါတွေ အလွန်နှစ်သက်အပ် မြတ်နိုးအပ် လေးစားအပ်တဲ့ ဣဋ္ဌာရုံများဖြစ်ကြောင်းကို သုဒ္ဓသင်္ချာဆိုတုံးက “အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော ဣဋ္ဌဖြစ်သော နိဗ္ဗန္ဒရုပ် အဋ္ဌာရသ” စသည်ကို ဆိုခဲ့ပါတယ်။ ဒီလိုလေးမြတ်အပ်တဲ့ ရုပ်နာမ်အာရုံများဟာ မိမိနဲ့စပ်နေတဲ့ အာရမ္မဏိက နာမ်တရားတွေရဲ့ အပေါ်မှာ လွန်လွန်ကဲကဲ အုပ်စိုးနေကြပါတယ်။ ရှေးခေတ်က ကျွန်ုပ်တို့ပိုင်းမွှေးကြတဲ့ အရှင်သခင်များဟာ သူတို့ရဲ့ ကျွန်တွေကို သူတို့ရဲ့ အလိုအတိုင်းသာ ဖြစ်ကြစေသလို သူတို့အပေါ်မှာသာ အမြဲမပြတ် ကိုင်းရှိုင်းခစားအောင် ပြုနိုင်ကြသလို ဒီအာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စည်းထိုက်တဲ့ တရားတွေကလဲ သူတို့ကို အာရုံပြုနေကြတဲ့ အာရမ္မဏိက နာမ်တရားတွေကို သူတို့အလိုသို့သာ လိုက်စေကြတယ်။ သူတို့အပေါ်မှာသာ အမြဲ မပြတ် ကိုင်းရှိုင်းခစားအောင်ပြုနိုင်ကြတယ်။ ဥပမာအားဖြင့် ရှေ့ကိုအင်မတန်အလိုရှိနေတဲ့ လူတယောက်ကို ဒီရှေ့ဟာ လွန်စွာဘိစီး နှိပ်စက်နိုင်တယ်။ ဒီလူဟာ ဒီရှေ့အတွက်နဲ့ ဒုက္ခများစွာခံစားနေရပေမယ့်လို့ ဒီရှေ့ကို မပုံးနိုင် မပယ်နိုင် မစွန့်လွှတ်နိုင်ပါဘူး။

အာရုံဆိုတာ သာမညအာရုံ အဓိပတိအာရုံရယ်လို့ ၂ မျိုးရှိပါတယ်။ သာမညအာရုံမျိုးကတော့ အာရမ္မဏ သတ္တိသာရှိတယ်။ အဓိပတိသတ္တိမရှိပါဘူး။ ဒီသာမညအာရုံ အလေးအမြတ်မပြုအပ်တဲ့အာရုံဟာ အာရမ္မဏနဲ့သာဆိုင်ပြီး အဓိပတိနဲ့မဆိုင်ပါဘူး။ မဆိုင်ကြောင်းကို ပဋ္ဌာန်းသင်္ချာခဏ်းကြတော့ “အာရမ္မဏ ပစ္စယာ နာဓိပတိယာနဝ” ရယ်လို့ ဟောထားပါတယ်။ အလေးအမြတ်ပြုအပ်တဲ့ အာရုံကတော့ အာရမ္မဏ၊ အာရမ္မဏာဓိပတိ ၂ မျိုးလုံးနဲ့ ဆိုင်ပါတယ်။ ဆိုင်ကြောင်းကိုလဲ “အာရမ္မဏပစ္စယာ အဓိပတိယာသတ္တ” ရယ်လို့ ဟောထားပါတယ်။

အလေးအမြတ်ပြုအပ်တဲ့ အာရုံမျိုးဆိုတာ ဘယ်လိုအာရုံမျိုးလဲ? အရိအသေပြုအပ်ကျောက်ထီးကဲ့သို့ လေးစားအပ်ပါတယ်။ ဒီအာရုံကိုရလာတဲ့အခါမှာလဲ မစွန့်လွှတ်နိုင်ကြပါဘူး။ ဒီအာရုံကိုလဲ ရလာတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေက မထေမဲ့မြင်မပြုကြပါဘူး။

သုဒ္ဓသင်္ချာ

သုဒ္ဓသင်္ချာနဲ့ ပတ်သက်လို့ အာရမ္မဏမျိုးဆိုင်ရာမှာ အနိဗ္ဗန္ဒရုပ်မရကြောင်း ပြောခဲ့ပါပြီ။ အဲဒီရုပ်တွေဟာ ထင်ထင်ရှားရှား စွဲလမ်းလောက်အောင် သဘောတရားမရှိကြပါဘူး။

သူတို့ဟာ နိပ္ပန္နရုပ် (၁၀) ပါးတို့ရဲ့ အမှုအရာသာ ဖြစ်လေတော့ ဉာဏ်အမြင်မှာလဲ မထင်ရှားတဲ့အပြင် ပရမတ်တရားမဟုတ်ဘဲ ပညတ်တရားများသာဖြစ်ကြပါတယ်။ ပစ္စည်း တရားမှာ နာမ်တရားထဲက ဒေါသမူဒွေ၊ မောဟမူဒွေ၊ ဒုက္ခသဟဂုတ် ကာယဝိညာဉ်ကြဲ ဝှဲထားပါတယ်။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ ဒီစိတ်တွေဟာ သတ္တဝါတွေရဲ့ သန္တာန်မှာ ပူပန်စေ တတ် ဆင်းရဲစေတတ်တဲ့ အနိဋ္ဌတရားများဖြစ်ပါတယ်။ တွေဝေပျံ့လွင့်ယုံမှားပြီး မဆုံး ဖြတ်နိုင်တဲ့တရားများဖြစ်ပါတယ်။ ဒေါသမူဒွေကြတော့ လူမြင်တိုင်းမိုးတဲ့တရားများဖြစ်ကြ လေတော့ သူတို့ဟာ အလေးအမြတ်အာရုံပြုအပ်တဲ့ တရားများမဟုတ်ကြပါဘူး။

ပစ္စယုပ္ပန်တရားကိုကြည့်လိုက်ရင် စိတ်ပေါင်း (၂၀) ပါး ခဲ ရှိ ပါ တယ်။ မဟာ ကုသိုလ်စိတ်ရှစ်ခု၊ မဟာကြိယာဉာဏ သမ္ပယုတ်စိတ်လေးခု၊ လောကုတ္တရာစိတ်ရှစ်ခု၊ လော ဘမူလို့ (၂၀) ပါးခဲရှိပါတယ်။ ဘာကြောင့် ဒီ (၂၀) ပါးကိုသာ ပစ္စယုပ္ပန်အဖြစ် ဟော ထားသလဲဆိုရင် ပါဠိတော်ရဲ့ ဟောထားပုံကိုကြည့်ပါ။ ယခုဟောခဲ့တဲ့ ပါဠိတော်ကြီးမှာ “ဒါနိဒတ္တာ သီလံသမာဒိယိတွာ ဥပေါသထကမ္မိကတွာ တံဂရုံကတွာ ပစ္စဝေက္ခိတိ” စသည် ဖြင့်၎င်း “အသာဒေတိ” စသည်ဖြင့်၎င်း ဟောတော်မူခဲ့တဲ့ ဆင်ခြင်မှု သာယာမှုကိစ္စကို သာ ဆောင်ရွက်ကြတဲ့ မဟာကုသိုလ်စိတ်ရှစ်ခု၊ မဟာကြိယာဉာဏ သမ္ပယုတ်စိတ်လေးခု၊ လောဘမူစိတ်ရှစ်ခုနဲ့ နိဗ္ဗာန်ကိုအာရုံပြုကြတဲ့ ဝေါကြာဘူ ဝေါဒါနိမဂ်ဖိုလ် များ ဖြစ် ကြ ပါ တယ်။

ကြွင်းတဲ့စိတ်တွေကို ဘာကြောင့်မဟောသလဲဆိုရင် အထက်ကပြောခဲ့တဲ့စကားအရ ဆင်ခြင်မှု သာယာမှုစတဲ့ကိစ္စကို မဆောင်ရွက်နိုင်လို့ဖြစ်ပါတယ်။ မဟာဂ္ဂုတ်ဇောစိတ်များ ဟာ ဈာန်စိတ်ဖြစ်ပေမဲ့ ဆင်ခြင်မှုသာယာမှုကိစ္စကို မဆောင်ရွက်တဲ့အပြင် ဒီဈာန်တွေကိုယ် တိုင်က မွန်မြတ်တဲ့တရားတွေဖြစ်နေလေတော့ မဂ်တရားတွေကိုသော်မှ ဈာန်တွေက အလေး အမြတ်အာရုံမပြုပါဘူး။ အဲဒီလိုအာရုံမပြုကြောင်းကို အဋ္ဌသာလိနီအဋ္ဌကထာမှာ- “အတ္တ နောမဟဂ္ဂတတာယ” ရယ်လို့ အကြောင်းပြပါတယ်။ ကြွင်းကျန်တဲ့ဖိုလ်မှတစ်ပါး ဝိပင်္ဂါ စိတ်တွေ ကာမကြိယာတွေဟာလဲ အထက်ကသဘောအတိုင်းဖြစ်ပါတယ်။

ဒါဖြင့်ရင် ပစ္စယုပ္ပန်မှာ မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ်လေးခုလို့ ပါလာပါ တယ်။ မဟာကြိယာဉာဏဝိပုယုတ်စိတ်လေးခု မပါပါဘူး။ မဟာကြိယာဉာဏဝိပုယုတ် စိတ်လေးခုဟာ ရဟန္တာသန္တာန်မှာလဲဖြစ်တယ်။ ဆင်ခြင်မှုပစ္စဝေက္ခဏာဇောကိစ္စလဲ တတ် နိုင်ပါလျက်နဲ့ ဘာကြောင့် ပစ္စယုပ္ပန်မှာမပါရသလဲဆိုရင် အာရမ္မဏာဓိပတိသရုပ်ခွဲဇယား ကိုကြည့်ရင် ဒီစိတ်မပါပါဘူး။ အကြောင်းကတော့ ရဟန္တာရယ်လို့ ဖြစ်လာရင် လောကီ ကုသိုလ်တရားကို အလေးအမြတ်အာရုံမပြုတော့ဘဲ မိမိတို့ရဲ့ ခဲတဲ့ အင်မတန်မွန်မြတ်တဲ့ အရဟတ္တမဂ် အရဟတ္တဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ကိုသာ အာရုံပြုကြတဲ့အတွက် မဟာကြိယာဉာဏဝိပုယုတ် လေးခုကိုမရဘဲ မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ်လေးခုသာ ရပါတယ်။ အဲဒါကို အဋ္ဌ ကထာက- “အရဟတော ဥတ္တမဓမ္မံ အဓိဂတတ္တာ လောကီယကုသလေသု အဓိကာရော နတ္ထိတိ အဂ္ဂမဂ္ဂေါဝဒဿိတော” လို့ ပြပါတယ်။ “အရဟာမဂ္ဂါဝုဋ္ဌဟိတွာ” ဌ-မဂ္ဂါအရ အရဟတ္တမဂ်ပါ။

မဟာကြိယာဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ်လေးခုဟာ ဝါဠိတော်ကြီးအရ အရဟတ္တမဂ် အရဟတ္တဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ကို အလေးအမြတ်အာရုံပြုတယ်လို့ သရုပ်ခွဲဇယားမှာ သာမညဆိုထားပေမဲ့ မိမိတို့ရဲ့ ဥစ္စာဖြစ်တဲ့ လောကုတ္တရာတရားကိုးပါးကိုသာ အလေးအမြတ်အာရုံပြုကြပါတယ်။ “သေက္ခာမဂ္ဂါဝုဠဟိတ္တာ မဂ္ဂံဂရုံကတွာပစ္စဝေက္ခန္တိ”-အရစသည်တွေမှာ မိမိနဲ့ မဆိုင်တဲ့ မိမိတို့ရဲ့ ဥစ္စာမဟုတ်တဲ့တရားတွေကို အာရုံမပြုကြပါဘူး။ အာရုံပြုပုံကတော့ သောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့ သန္တာန်မှာ ဖြစ်တဲ့ မဟာကုသိုလ်ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ်လေးခုဟာ မိမိတို့ရဲ့ သောတာပတ္တိမဂ် သောတာပတ္တိဖိုလ်နဲ့ နိဗ္ဗာန်ကိုသာ အလေးအမြတ်အာရုံပြုပါဘယ်။ သကဒါဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ် အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်များရဲ့ ဟောကုသိုလ်ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ်များကလဲ မိမိတို့ရဲ့ သကဒါဂါမ်မဂ် သကဒါဂါမ်ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်နဲ့ အနာဂါမ်မဂ် အနာဂါမ်ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်များကို အသီးသီး အလေးအမြတ်အာရုံပြုကြပါတယ်။ ရဟန္တာရဲ့ မဟာကြိယာဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ်လေးခုကတော့ (ခုနစ်ပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း) သူ့ရဲ့ ဥစ္စာဖြစ်တဲ့ အရဟတ္တမဂ် အရဟတ္တဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ကိုသာ အလေးအမြတ် အာရုံပြုကြပါတယ်။ ဒီလိုအာရုံပြုကြောင်းကိုလဲ ဒီအာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စည်း ပစ္စဝေက္ခဏာဝီထိများအတွက် “သေက္ခာမဂ္ဂါဝုဠဟိတ္တာ မဂ္ဂံဂရုံကတွာ ပစ္စဝေက္ခန္တိ” ဟူ၍၎င်း ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်အတွက် “အရဟာမဂ္ဂါဝုဠဟိတ္တာ မဂ္ဂံဂရုံကတွာ ပစ္စဝေက္ခန္တိ” ဟူ၍၎င်း ဟောပါတယ်။ မဂ္ဂဝီထိ ဖလသမာပတ္တိဝီထိတွေကြတော့ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်အတွက် “သေက္ခာ ဖလံ ဂရုံကတွာ ပစ္စဝေက္ခန္တိ၊ နိဗ္ဗာနံ ဂရုံကတွာ ပစ္စဝေက္ခန္တိ၊ နိဗ္ဗာနံ ဝေါတြဘုဿ ဝေါဒါနဿ” ဟူ၍၎င်း၊ ရဟန္တာအတွက် “အရဟာဖလံ ဂရုံကတွာ ပစ္စဝေက္ခန္တိ၊ နိဗ္ဗာနံ ဂရုံကတွာ ပစ္စဝေက္ခန္တိ” ဟူ၍၎င်း ဟောပါတယ်။ ဒါဖြင့် ရင် ဒီစိတ်တွေဟာ သုတပါးရဲ့ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ကိုအာရုံမပြုတော့ဘူးလား? မိမိရဲ့ မဂ်ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်လို အလေးအမြတ်တော့အာရုံမပြုပါဘူး။ သာမညအားဖြင့်တော့ အာရုံပြုကြပါတယ်။ အဲဒီလို သာမညအားဖြင့် အာရုံပြုကြောင်းကိုလဲ အာရမ္မဏပစ္စည်းက ဟောခဲ့ပါတယ်။

ဒီ အာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စည်းမှာ ကုသလော ကုသလဿ စသည်အားဖြင့် (၇) ချက် ဟောထားပါတယ်။ အာရမ္မဏာဓိပတိဆိုတာ အာရမ္မဏရဲ့ အစိတ်အပိုင်းတရားများဖြစ်ပါတယ်။ ခေါင်းဆောင်အာရမ္မဏပစ္စည်းကို သဘောကျမယ်ဆိုရင် ကြွင်းကျန်တဲ့အာရမ္မဏာဓိပတိစသည်တွေကို မကျက်ရဘဲနဲ့ ရနိုင်ပါတယ်။ အာရမ္မဏာဓိပတိဟာ အာရမ္မဏထဲဝင်ကြောင်းကိုလဲ အာရမ္မဏဇယားထဲမှာပင် လက်သဲကွင်းများနဲ့ ပြထားလေတော့ သူ့အတွက် အထူးပြောစရာမလိုတော့ပါဘူး။

ကုသလော ကုသလဿ

ကုသလောကုသလဿမှာ “ဒါနံဒတွာ သီလံသမာဒိယိတွာ ဥပေါသထကမ္ပကတွာ တံဂရုံကတွာပစ္စဝေက္ခန္တိ” လို့ ဆိုတော့ မိမိတို့လူဒါနနဲ့ဒဲတဲ့ ဒါနကုသိုလ်တရားတွေ သီလကုသိုလ်တရားတွေ ဥပေါသထစသည်တွေကို အလေးအမြတ်ပြုပြီးသကာလ ငါသည် ဤအမည်ရှိသော ဒါနစသည်တွေကိုပြုခဲ့လေပြီ၊ သီလဆောက်တည်ခဲ့လေပြီဟု အလေးအမြတ်

အာရမ္မဏာဓိပတိ အဓိပ္ပါယ်

အာရုံပြုပြီး ဆင်ခြင်လိုက်တဲ့အခါ၊ ဈာန်ကထပြီး မိမိတို့ရဲ့တဲ့ ဈာန်အင်္ဂါ စသည်တွေကို အလေးအမြတ်အာရုံပြုပြီး ဆင်ခြင်လိုက်တဲ့အခါ၊ မဂ်ရွှေမှားရှိတဲ့ ဝေဒါကြာဘူဝေဒါနိနဲ့ မဂ္ဂဝိထိဖြစ်ပြီးနောက် မိမိတို့ရဲ့တဲ့ ဝေဒါကြာဘူဝေဒါနိနဲ့ မဂ်တွေကိုအလေးအမြတ်အာရုံပြုပြီး ဆင်ခြင်လိုက်တဲ့အခါ၊ ဆိုင်ရာပစ္စဝေက္ခဏာ ဝိထိအားလျော်စွာ ကာမကုသိုလ်တရားတွေ ဖြစ်မှုတဲထူးပါတယ်။

တဖန် ဒီအာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စည်းမှာဘဲ “ သေက္ခာမဂ္ဂါဝုဠ္လဟိတော မဂ္ဂဝရုံကတွာ ပစ္စဝေက္ခန္တိ” လို့ ဒါဘဲဟောပါတယ်။ “ သေက္ခာဝါပုထုဇ္ဇနာဝါ ကုသလံ အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿန္တိ” လို့ အာရမ္မဏပစ္စည်းတုံးကဟောခဲ့သလို ဒီမှာမဟော ပါဘူး။ ဘာကြောင့်လဲ? အာရမ္မဏပစ္စည်းတုံးကတော့ ဝိပဿနာရှုနေတဲ့ ပုထုဇဉ်ဖြစ်ဖြစ် သေက္ခာဖြစ်ဖြစ် တေဘူမကသင်္ခါရဖြစ်တဲ့ ကုသိုလ် အကုသိုလ် အဗျာကတရုပ်နာမ်တရားတွေ ကို အာရုံပြုပြီး အနိစ္စဒုက္ခ အနတ္တ ရယ်လို့ ဝိပဿနာရှုခဲ့ပါတယ်။ ယခု ဒီအာရမ္မဏာ ဓိပတိ ပစ္စည်းကြံတော့ တေဘူမကတရားတွေကို အလေးအမြတ်ပြုပြီး ဝိပဿနာ မရှုတော့ဘူး။ ဘာကြောင့်လဲ? ဝိပဿနာကုသိုလ်ကြိယာဇောတွေဟာ ဆင်ခြင်ခြင်းဆိုတဲ့ ပစ္စဝေက္ခဏာ ဇောကိစ္စမတတ်ကြဘူး။ အထက်ကပြောခဲ့တဲ့ သာယာမှု ဆင်ခြင်မှု ကိစ္စမရှိလေတော့ အဘိညာဉ်တွေဟာလဲ အာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စည်းရဲ့ ပစ္စယုပ္ပန်မဖြစ်ပါဘူး။ အဲဒါကို သူတို့ရဲ့ ပစ္စယုပ္ပန်တရားကိုကြည့်လိုက်ရင် အင်မတန်ထင်ရှားပါတယ်။

ဒါဖြင့် ယခုပြောနေတဲ့ ကုသလော ကုသလဿက ကာမကုသိုလ်စိတ်၊ ကုသလော အကုသလဿကလောဘမူစိတ်၊ ကုသလော အဗျာကတဿက ကာမကြိယာဉာဏ သမ္ပယုတ် စိတ်တွေဟာ ဆင်ခြင်မှု သာယာမှု ရှိကြလေတော့ အမြဲအလေးအမြတ် အာရုံပြုကြတဲ့ အာရမ္မဏာ ဓိပတိရဲ့ ပစ္စယုပ္ပန်တရားများဖြစ်ကြသလားလို့ မေးရင် မဖြစ်ပါဘူးလို့ ဖြေရ လိမ့်မယ်။ အကြောင်းကတော့ ကာမစိတ်များဟာ အလေးအမြတ် ပြုတဲ့အခါမှာသာ အာရမ္မဏာ ဓိပတိနဲ့ ဆိုင်ပါတယ်။ အလေးအမြတ်မပြုတဲ့အခါမှာ မဆိုင်ပါဘူး။ အာရုံဟာ လဲ သာမညအာရုံဖြစ်ခဲ့လို့ ရှိရင် ယခင်ကပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း အာရမ္မဏာ ဓိပတိနဲ့ မဆိုင်ဘဲ အာရမ္မဏနဲ့ သာဆိုင်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ နိဗ္ဗာန်ရဲ့ အရသာကို ဧကန်သိမြင်ကြတဲ့ အရိယာ တို့ရဲ့ သန္တာန်မှာသာဖြစ်ကြတဲ့ လောကုတ္တရာစိတ်များကြတော့ နိဗ္ဗာန်တရားကြီးကို ဧကန် အလေးအမြတ် အာရုံပြုကြပါတယ်။ ဒါကြောင့် ပဉ္စာဝါရ သင်္ချာခဏ်း အနုလောမ ပစ္စနိက် ကိုဟောတဲ့နေရာမှာ “အာရမ္မဏပစ္စယာ နာဓိပတိယာ နဝ” လို့ ဟောထားပါတယ်။ အဲဒီ နာဓိပတိယာ နဝ - လို့ ဆိုတာ လောကုတ္တရာစိတ်ရှစ်ခုကို ချန်ပြီး ထားခဲ့ရပါတယ်။ ဘာ ကြောင့်? ဧကန်အလေးအမြတ်ပြုတတ်တဲ့စိတ်ဖြစ်ပါတယ်။ လောကုတ္တရာစိတ်ရှစ်ခုချန်ထား ရင် “အလေးအမြတ်မပြုတတ်သော ကာမစိတ် စတုဉာဿ၊ ဝိညာဏဉာယတနစိတ် ၃ခု၊ နေဝသညာ နာသညာ ယတနစိတ် ၃ ခု၊ အဘိညာဉ်ဒွေအားတတ်သော အလေးအမြတ် မပြုအပ်သော စိတ်တခုယုတ်ကိုးဆယ်၊ စေတသိက်ဒွေပညာသ၊ ရုပ်အဋ္ဌဝိသ၊ နိဗ္ဗာန်” လို့ ဒီတရားရပါတယ်။ အဲဒါကြောင့် သင်္ချာဟာလဲ့ - နဝ ဖြစ်ပါတယ်။

ကုသလော အကုသလဿစသည်

ကုသလော အကုသလဿကြတော့ ပစ္စယုပ္ပန်က လောဘမူစိတ် ရှစ်ခုသာရနေတော့ “ဝိစိကိစ္ဆာဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဥဒ္ဓစ္စံဥပ္ပဇ္ဇတိ”နဲ့ မဆိုင်တော့ဘူး။ ကုသလော အများကတဿအတွက် မဟာကြိယာဉာဏဝိပွယုတ် ပစ္စယုပ္ပန်မရကြောင်းပြောခဲ့ပါပြီ။ အကုသလော အကုသလဿ အများကတော့ ကုသလဿတို့မှာလဲ ပြောစရာအထူးမရှိပါဘူး။

အများကတော့ အကုသလဿ

အများကတော့ အကုသလဿ၊ အဲဒီသင်္ချာအတွက် ပဉ္စာဝါရမှာ အာရမ္မဏာ ဓိပတိ ပစ္စည်းအတွက် အဋ္ဌကထာ ဋီကာများ အထူးအထွေမဖွင့်ပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ ပစ္စယုပ္ပန်ဋ္ဌာသမှာ အာရမ္မဏာ ဓိပတိပစ္စည်းအတွက် အဋ္ဌကထာဆရာက “ကာမာဝစရာဒိ ဘေဒတောပန တိဝိဓောပိကြိယာ ရမ္မဏာဓိပတိ လောဘသဟဂတာ ကုသလဿေဝ အာရမ္မဏာဓိပတိ ပစ္စယောဟောတိ” ရယ်လို့ ကာမရူပ အရူပကြိယာသုံးပါးက လောဘမူ ရှစ်ခုအား အာရမ္မဏာ ဓိပတိသတ္တိနဲ့ ကျေးဇူးပြုတယ်လို့ ရာသီစုပြပါတယ်။ ဒါထူးထူးဆန်းဆန်း မဟုတ်ပါဘူး။ အာရမ္မဏာဓိပတိ သရုပ်ခွဲဖွဲ့ယား ပထမအကြောင်းကိုကြည့်ရင် ကြိယာစိတ် ဝိသတ္တေရပါလိမ့်မယ်။ ယခု အများကတော့ အကုသလဿမှာလဲ ဘယ်လိုဟောထားသလဲ။ “ဝိပါကာ ဗျာကတေ ကြိယာ ဗျာကတေခန္ဓေ ဝရုံကတွာ အဿာဒေသိ” စသည်ဖြင့် ဟော ယားတဲ့နေရာမှာ ကြိယာ ဗျာကတေအရ ကြိယာစိတ်ဝိသကို အရကောဏ်ဖွဲ့ယားမှာ ရေး ထားပါတယ်။ အဲဒီကြိယာစိတ် ဝိသဟာ ကာမရူပ အရူပကြိယာသုံးမျိုးဘဲဖြစ်တော့ အဋ္ဌ ကထာပြတဲ့အခိုင်း အင်မတန်ရှင်းနေပါတယ်။

ဒါပေမဲ့ မူလဋီကာဆရာကြီးက ကြိယာဝိသထဲက အားလုံးနဲ့ ဆက်ဆံတဲ့(အားလုံး နဲ့ ဆက်ဆံတယ်လို့ ဆိုတာဟာ ပုတုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်တွေရော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တွေရော ၂ မျိုး လုံးနဲ့ ဆက်ဆံတာဖြစ်တယ်) အာဝဇ္ဇန်းဋ္ဌေကိုယူရင်တော့ ဟုတ်ပါသေးရဲ့။ ယခုတော့ ကြိယာဇော အဋ္ဌာရသလို ဆိုတာ ရဟန္တာသန္တာန်မှာသာ ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီလိုရဟန္တာ သန္တာန်မှာဖြစ်တဲ့ကြိယာဇော(၁၀)ခုကိုပါ အဋ္ဌကထာဆရာက ယူထားပါတယ်။ ဒီလော ဘမူစိတ်က သူတပါးလို့ ဆိုတဲ့ ရဟန္တာရဲ့ သန္တာန်မှာဖြစ်တဲ့ ကြိယာဇောတွေကို အာရုံပြု နိုင်မှာလား? အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိက်ကိုကြည့်ခဲ့လို့ ရှိရင် အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတရားက သူတပါးရဲ့ သန္တာန်မှာဖြစ်တဲ့ ဗဟိဒ္ဓါရမ္မဏတရားအား အာရမ္မဏာဓိပတိသတ္တိနဲ့ ကျေးဇူးပြုတယ်လို့ ဆိုရမှာကလဲ “အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏော ဓမ္မော ဗဟိဒ္ဓါရမ္မဏဿဓမ္မဿ အဓိပတိပတိပစ္စယေန ပစ္စယော” လို့ မဟောဘူး။ ဗဟိဒ္ဓါရမ္မဏက ဗဟိဒ္ဓါရမ္မဏကို ကျေးဇူးပြုတဲ့ နေရာမှာလဲ သဟဇာတာ ဓိပတိကိုသာဟောထားပါတယ်။ အာရမ္မဏာဓိပတိကိုမဟောပါဘူး။ ဒီတော့ သူတပါးသန္တာန်မှာဖြစ်တဲ့ ဘယ်လိုအာရုံမျိုးကိုမှအာရုံပြုပြီး အာရမ္မဏာ ဓိပတိမဖြစ်နိုင်ပါ ဘူးတဲ့။ ဒါပေမဲ့ “ဗဟိဒ္ဓါရမ္မဏေ အဇ္ဈတ္တေခန္ဓေ ဝရုံကတွာ အဿာဒေသိ အဘိနန္ဒတိ၊ တံ ဝရုံကတွာ အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏော ရာဂေါဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဒိဋ္ဌိဥပ္ပဇ္ဇတိ” လို့ ဟောထားတဲ့အတွက်

အာရမ္မဏာဓိပတိ အဓိပ္ပါယ်

ရဟန္တာရဲ့ ကြိယာဇောတွေကို ပုထုဇဉ်သေက္ခာဘို့က အလေးအမြတ်အာရုံပြုပြီး သာယာကြောင်း အဋ္ဌကထာဆရာဆိုဘယ်လို မှတ်ထားပါလို့ အဋ္ဌကထာရဲ့ အာဘော်ကို ထုတ်ပြပါတယ်။

ဒါပေမဲ့ သနိဒဿန သပ္ပဋိဃကိတ်များမှာ “သနိဒဿန သပ္ပဋိဃာခန္ဓာ” လို့ ခန္ဓာ သဒ္ဓါနဲ့ဟောပေမဲ့ ဒီခန္ဓာဟာ နာမက္ခန္ဓာမဟုတ်ပါဘူး။ သနိဒဿန သပ္ပဋိဃာ အရရူပါရုံ ရပါတယ်။ ဒီရူပါရုံတခုထဲကိုပင်လျှင် ခန္ဓာလို့ဟောထားပါတယ်။ ခန္ဓာလို့ဟောထားတော့ အဲဒီခန္ဓာသဒ္ဓါဟာ နာမက္ခန္ဓာမဟုတ်ဘူး။ ရူပက္ခန္ဓာဖြစ်သလို ဒီကုသလတိတ်မှာလဲ ခန္ဓာသဒ္ဓါနဲ့ ဟောထားပေမဲ့ ဘာတွေပါလာသလဲ ? ရုပ်တရားတွေပါလာတယ်။ ရုပ်တရားတွေမှာ သာ ဖြစ်ထိုက်လေတော့ ပညာရှိများ အဋ္ဌကထာရဲ့ စကားကို စိစစ်သင့် ဆင်ခြင်သင့် ပါတယ်တဲ့။ (မူလဋီကာ ဆရာကြီးပြောနေတဲ့ ခန္ဓာသဒ္ဓါဟာ အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိတ်နဲ့ မဆိုင်ပါဘူး။ အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိတ်မှာ ရုပ်မရှိပါဘူး။ ယခုပြောနေတဲ့ ကုသလတိတ်နဲ့ သာဆိုင်ပါတယ်။ ဒီစကားအရ ဋီကာဆရာကြီးက လောဘသာပစ္စယုပ္ပန်ဖြစ်နေမည်ဆိုရင် ပစ္စည်းတရားကို ရုပ်ကိုသာယူလိုတဲ့ ဆန္ဒရှိဟန်တူပါတယ်။)

တနည်းအားဖြင့် အဋ္ဌကထာဆရာကြီးရဲ့ ရည်ရွယ်ချက်ကို ဘယ်လိုပြောပြနိုင်သလဲ ဆိုတော့ ယခု ငါဟာပုထုဇဉ်ဘဲ၊ ဒါပေမဲ့ နောင်အခါ ရဟန္တာ ဖြစ်လာတဲ့အခါ ငါ့ သန္တာန်မှာ ကြိယာဇောတရားတွေ ဖြစ်လာလိမ့်မယ်။ အဲဒီလို နောင်ဖြစ်ပေါ်လတ်ဖြစ်တဲ့ ကြိယာဇောတွေကို အလေးအမြတ်အာရုံပြုပြီး သာယာမယ်ဆိုရင်တော့ ဖြစ်နိုင်ပါတယ်တဲ့။ ဒီလိုဖြစ်နိုင်တာကိုရည်ရွယ်ပြီး အဋ္ဌကထာဆရာကြီး ဆိုပါတယ်တဲ့။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ ဝိပဿနာတိတ် တတိယပဒ “နေဝရိပါက နဝိပါကဓမ္မဓမ္မာ” အရ ကြိယာ ရုပ်နဲ့ နိဗ္ဗာန်ရှိတယ်။ ဒီဝိပဿနာတိတ်မှာ “နေဝရိပါက နဝိပါက ဓမ္မဓမ္မဓန္ဓေ ဝရုံကတွာအသာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ” စသည်ဖြင့် ဟောလေတော့ ကြိယာတရားများဟာ ရာဂဒိဋ္ဌိတို့အား အာရမ္မဏာ ဓိပတိနဲ့ ကျေးဇူးပြုကြပါတယ်တဲ့။ ပြီးတော့ အဘိတာရမ္မဏတိတ်မှာ “အဘိတာရမ္မဏေ အနာဂတေ ခန္ဓေ ဝရုံကတွာ အသာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ” စသည်ကို ဟောလေတော့ အဘိတာရမ္မဏ အနာဂတ တောဘူမကတရားတွေက လောဘမူစိတ်ရှစ်ခုအား အာရမ္မဏာ ဓိပတိသတ္တိနဲ့ ကျေးဇူးပြုနိုင်ကြောင်းကို အဋ္ဌကထာ ဆရာရည်ရွယ်ပြီး ဆိုခြင်းဖြစ်ပါလိမ့်မယ်တဲ့။

ဒီလိုရသင့်ကြောင်းကို ဋီကာဆရာကြီးက ပါဠိတော်ကြီးတွေကိုးကားပြီး အဋ္ဌကထာရဲ့ သန္ဓာယ ဘာသိတတွေကို ရှင်းလင်းပြပေမယ်လို့ သူရဲ့ အာဘော်ကတော့ ယခုကိုးကားပြခဲ့တဲ့ နေဝရိပါက နဝိပါကစတဲ့ ကြိယာတွေထဲမှာ အာဝဇ္ဇာနိုးတွေလဲ ပါနေလေတော့ အာဝဇ္ဇာနိုးဒွေကသာ လောဘမူစိတ်ရှစ်ခုအား အာရမ္မဏာ ဓိပတိသတ္တိနဲ့ ကျေးဇူးပြုမှုကိုသာ လိုလားတယ်။ ဒီလိုလိုလားကြောင်းကိုလဲ အဆုံးကြဲတော့ “အာဝဇ္ဇန ကိရိယသမ္ဘာဝတောပန ဣဒမ္ပိ ဝိစာရေတဗ္ဗ” လို့ မိန့်ဆိုပါတယ်။

အဲဒါနဲ့ ပတ်သက်လို့ အနုဋီကာဆရာကြီးက ဘာပြောသလဲ? မူလဋီကာ ဆရာဟာ မဟောဘူးလို့ပြောတဲ့ နေရာဌာနမျိုးမှာ ယထာဓမ္မ ဒေသနာဖြစ်တဲ့ အဘိဓမ္မာမှာ မရှိတာ

ပါတ်၊ မူလဋီကာဆရာကြီးက ပါဠိတော်မှာ မဟောဘူးလို့ ဆိုရင် ဘယ်မှလိုက်မရှာနဲ့ တော့ မတွေ့တော့ဘူး။ ယထာဓမ္မ သာသနာဖြစ်တဲ့ အဘိဓမ္မာမှာ မရှိတော့ပါဘူးတဲ့။ မရှိတာဆို တာဘာလဲ ? မထုတ်ရဘူး။ မထုတ်ရတာဆိုတာ မဟောတာဘဲလို့ သိပါတ်။ ပြီးတော့ ဒီအကြောင်းနဲ့ ပတ်သက်လို့ အနုဋီကာဆရာကြီးက ဘယ်နဲ့ ပြောသလဲ ? ဒီမူလဋီကာ ဆရာကြီးဟာ ပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်ကြီးနဲ့ ဘယ်မှာမှမဟောဘူး စသည်ဖြင့် ကိုင်ပေါက်နေတာ ပါဘဲတဲ့။ မဟောဘူးဆိုတာဟာ မရလို့ သာမဟုတ်ဘူး။ အချို့နေရာမှာ ဝေနေယျရဲ့ အလို ဖြစ်တဲ့ ဝေနေယျဈာသယ၊ အချို့နေရာ အချို့နေရာဌာနမှာ နယဒဿန နည်းပြလိုက်လို့ မဟောတာသာ ဖြစ်ပါတယ်တဲ့။ အဋ္ဌကထာပြ စကားရပ်မှာ ပါဠိတော်နဲ့ ဆန့်ကျင်တာဟာ ဘာမှမရှိပါဘူးလို့ ဆိုတဲ့ အကြောင်းကို “အဝစနံ ပနကတ္တမိ ဝေနေယျဈာသယေန၊ ကတ္တမိ နယဒဿနေန ဟောတီတိ ကုတောမိ ဝိရောဓာဝသရော” လို့ မိန့်ပါတယ်။

ယခု မူလဋီကာဆရာကြီးပြောသွားတဲ့ စကားရပ်များဟာ အင်မတန် စိတ် ဝင် စား စရာ မှတ်သားစရာကောင်းပါတယ်။ ဋီကာဆရာကြီး ကိုယ်တိုင်ကလဲ အဋ္ဌကထာ ဆရာ ကြီးဟာ ဘယ်လိုရည်ရွယ်ပြီးတော့ ကြိယာသုံးမျိုးက လောဘမူစိတ်အား ကျေးဇူးပြုနိုင် ကြောင်းကိုနှစ်ချက်ပြပြီး ရှင်းလင်းသွားပါတယ်။ အဲဒီတော့ ဋီကာဆရာကြီး ရှင်းလင်းချက် အတိုင်းဘဲ ကြိယာသုံးမျိုးက လောဘမူစိတ်ရှစ်ခုအား ကျေးဇူးပြုနိုင်တယ်လို့ မှတ်သား စရာကောင်းပါတယ်။

သုဒ္ဓသင်္ချာမှာ အာရမ္မဏာ ဓိပတိနဲ့ အာရမ္မဏူပနိဿယ တွဲပြထားပါတယ်။ ဘာ့ ကြောင့်လဲဆိုတော့ အာရမ္မဏာ ဓိပတိနဲ့ အာရမ္မဏူပနိဿယဟာ ပါဠိလဲဘဲတူတယ်။ အရ ကောက်လဲဘဲတူတယ်။ သင်္ချာခဏ်းတွေမှာလဲ အားလုံးတူပါတယ်။ ဒီလိုအားလုံးကုန်တူလို့ တွဲပြထားတာဖြစ်ပါတယ်။ သတ္တိချင်းကတော့ နဲ့နဲ့ထူးပါတယ်။ ဘယ်လိုထူးသလဲ ? အာ ရမ္မဏာ ဓိပတိကပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း မိမိနဲ့ စပ်တဲ့ အာရမ္မဏိက ပစ္စယုပ္ပန် နာမ်တရားတွေကို အာရုံမပြုရင် မနေနိုင်လောက်အောင် ဆွဲဆောင်နိုင်တဲ့သတ္တိ၊ အုပ်စိုးနိုင်၊ လွှမ်းမိုးနိုင်တဲ့သတ္တိ ဟာ အာရမ္မဏာ ဓိပတိရဲ့ သတ္တိဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီလိုဆွဲဆောင်နိုင်မှု အုပ်စိုးနိုင်မှုတွေရဲ့ သတ္တိကို အာပုဓိကြံတော့ ပြောပြပါမယ်။ အာရမ္မဏိက နာမ်တရားတွေဖြစ်ချိရာအတွက် အလွန်တရာ လွန်ကဲတဲ့မှီရာအဖြစ်ဟာ အာရမ္မဏူပနိဿယ သတ္တိဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကို ပစ္စယုဒ္ဓေသ အဋ္ဌကထာမှာ အဋ္ဌကထာဆရာကြီးက “တတ္ထယံ အာရမ္မဏံ ဂရုံကတွာ စိတ္တစေတသိကာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ တံနိယမတော တေသံ အာရမ္မဏေသု ဗလဝါရမ္မဏံဟောတိ၊ ဣတိဂရုကာတဗ္ဗမတ္တဇ္ဇေန အာရမ္မဏာ ဓိပတိ၊ ဗလဝကာရဏဇ္ဇေန အာရမ္မဏူပနိဿ ယော ဟောတီတိ ဧဝမေတံ နာနတ္ထံ ဝေဒိတဗ္ဗံ” လို့ မိန့်ပါတယ်။

အာရမ္မဏာ ဓိပတိနဲ့ကိစ္စ ပြီးကြပါစို့။

သာဓု သာဓု သာဓု ။

၁၃၂၉-ခု၊ ဝါခေါင်လဆုတ် (၁၀) ရက်

၁၉၆၇-ခု၊ သြဂုတ်လ (၃၀) ရက်၊ ဗုဒ္ဓဟူးနေ့

ပဋ္ဌာန်း၊ ကုသလတိက် ပဋ္ဌာဝါရ ဝိဘင်္ဂကို (၉) ကြိမ် မြောက်ပို့ချခြင်း

အာရမ္မဏ ပုရေဇာတ

အရင်အပတ်က အာရမ္မဏာဓိပတိရဲ့ အဓိပ္ပါယ်ပြောခဲ့ပါပြီ။ ယနေ့အာရမ္မဏပုရေဇာတရဲ့ အဓိပ္ပါယ်ပြောပါမယ်။

ပစ္စည်း။ အာရမ္မဏပုရေဇာတဆိုတာ အာရုံတရားလဲဖြစ်ရမယ်။ ပစ္စယုပ္ပန်တရားတွေရဲ့ ရှေးဦးစွာဥပါဒ်ပြီး မချုပ်သေးဘဲ ပစ္စုပ္ပန်အနေအားဖြင့် ဌီအခိုက်မှာတည်နေပြီး တော့ မိမိရဲ့ နောက်မှဖြစ်ပေါ်လာဥပါဒ်လာတဲ့ စိတ်စေတသိက်တရားတွေကို ကျေးဇူးပြုတဲ့ ပစ္စည်းဖြစ်ကြောင်းကို အဋ္ဌအထာက “အာရမ္မဏမေဝပုရေဘရံ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာဝတ္တမာနဘာဝေ နပစ္စယော ဥပကာရကောတိ အာရမ္မဏ ပုရေဇာတ ပစ္စယော” လို့ မိန့်ဆိုပါတယ်။ ဒီကနောက် ပါဠိတွေကိုများစွာထုတ်မပြောဘဲ လိုရင်းကြမှသာထုတ်ပြပါမယ်။ အာရုံလဲဖြစ်ရမယ်။ ပစ္စုပ္ပန်အနေအားဖြင့် ဌီအခိုက်မှာလဲ တည်နေရမယ်ဆိုတော့ ခဏတ္တယမျှသာအသက်ရှိကြတဲ့ နာမ်တရားတွေနဲ့ လုံးဝမဆိုင်တော့ပါဘူး။ နိပ္ပန္နရုပ်များသာ ဖြစ်ရပါလိမ့်မယ်။ ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်ရမယ်ဆိုတော့ ဒီနိပ္ပန္နရုပ်တွေဟာ ပစ္စုပ္ပန်နိပ္ပန္နရုပ်များသာ ဖြစ်ရပါလိမ့်မယ်။ ဒီအာရမ္မဏ ပုရေဇာတပစ္စည်းဟာ ပစ္စုပ္ပန်အနေအားဖြင့်သာ ကျေးဇူးပြုနိုင်ကြောင်းကို အတိတ်တိက်များကြတော့ “ပစ္စုပ္ပန္နောဓမ္မော ပစ္စုပ္ပန္နဿဓမ္မဿ ပုရေဇာတ ပစ္စယေနပစ္စယော။ အာရမ္မဏပုရေဇာတံ၊ စက္ခုအနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿတိ” စသည်ဖြင့် ဟောထားပါတယ်။

ပစ္စယုပ္ပန်။ ပစ္စယုပ္ပန်တရားတွေမှာ ရုပ်ကိုအာရုံပြုရမယ်လို့ ဆိုတော့ မဟဂ္ဂုတ်လောကုတ္တရာတွေနဲ့ လုံးဝမဆိုင်တော့ပါဘူး။ မဟဂ္ဂုတ်လောကုတ္တရာတွေဟာ ရုပ်ကိုအာရုံမပြုကြပါဘူး။ ဒီတော့ ကာမစိတ်စတုပညာသတ်ရပါတယ်။ အဘိညာဉ်ကရုပ်ကိုအာရုံပြုနိုင်တဲ့ အဘိညာဉ်ဟာ ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ် ဒိဗ္ဗသောတအဘိညာဉ် ဣဒ္ဓိဝိဓအဘိညာဉ် ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိအဘိညာဉ် အနာဂတံသ အဘိညာဉ်ရယ်လို့ (၅) မျိုးရှိပါတယ်။ အဲဒီ (၅) မျိုးရှိတဲ့အနက် ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိအဘိညာဉ်နဲ့ အနာဂတံသအဘိညာဉ်တွေက အတိတ်နဲ့ အနာဂတ်ကိုသာ အသီးသီးအာရုံပြုလေတော့ သူတို့နဲ့ လဲမဆိုင်ပြန်ဘူး။ ဒီတော့ ဘယ်လောက်ရမလဲ? သုံးပါးဘဲရပါတယ်။ ဒိဗ္ဗစက္ခု ဒိဗ္ဗသောတ ဣဒ္ဓိဝိဓအဘိညာဉ်ရပါတယ်။ ဣဒ္ဓိဝိဓအဘိညာဉ်ရပေမဲ့ ဒီအာရမ္မဏ ပုရေဇာတပစ္စည်းမှာ ဣဒ္ဓိဝိဓအဘိညာဉ် မဟောကြောင်းကို အာရမ္မဏတုံးကပြောခဲ့ပါပြီ။ ဒီအာရမ္မဏပုရေဇာတဟာ အာရမ္မဏက ခဲ့ထွက်လာတဲ့အစိတ်တရားဖြစ်ပါတယ်။ အာရမ္မဏပုရေဇာတတ္ထိ - အာရမ္မဏ ပုရေဇာတ

အသံဖမ်း ပဋ္ဌာန်းပို့ချစဉ်ကျမ်း

အဝိဂတမှာလဲ နည်းတူဟောထားလေတော့ သုဒ္ဓသင်္ချာသဘာဝပစ္စည်းရေးမှာ(၄)ရယ်လို့ ပြထားပါတယ်။

ဗျာ-ဗျာစသည်။ ။ အာရမ္မဏပုရေဇာတဇံ သုဒ္ဓသင်္ချာကိုသရုပ်ခွဲလိုက်ရင် အရ ကောက်တွေထွက်လာပါလိမ့်မယ်။ အဲဒီအရကောက်အားလျော်စွာ ပါဠိတွေဖြစ်လာတော့ ဒီပါဠိအရကောက်တွေကို အထူးပြောစရာမလိုပါဘူး။ ကရိုဏ်းအတွက်မှာလဲ အာရမ္မဏ ပုရေဇာတကို ဟောနေတဲ့အတွက် အာရမ္မဏပစ္စည်းရေးအရ တပြိုင်နက်(၄)ပစ္စည်းရယ်လို့ လက်ထဲကွင်းကလေးနဲ့ ပြထားပါတယ်။ အဗျာကတော့ကုသလဿမှာ ဝတ္ထာရမ္မဏထဲက ဟဒယဝတ္ထုရတယ်။ ဟဒယဝတ္ထုဟာ ယထာရဟဝင်လာနိုင်ပါတယ်။ အဲဒီလို ဝင်လာနိုင် တော့ ဝတ္ထာရမ္မဏပစ္စည်းရေး (၆) လို့ ပြထားပါတယ်။ အဗျာကတော့ အကုသလဿ ကြံတော့ ပစ္စယုပ္ပန်လောဘမူရှိပါတယ်။ လောဘမူရှိတော့ ဝတ္ထာရမ္မဏာဓိပတိဝင်လာနိုင်ပါ တယ်။ ဒါကြောင့် (၈) ရယ်လို့ တပြိုင်နက် ယထာရဟပြထားပါတယ်။ အရကောက်မှာ တော့ ရသင့်သလိုယူပြီး ယထာရဟလို့ ပြထားပါတယ်။ ဒီကရိုဏ်းကောက်တွေဟာ သူတို့ ရဲ့ သဘောကိုသိရင် လွယ်ကူပါတယ်။ မသိရင်အတော်ခက်ပါတယ်။ အာရမ္မဏပစ္စည်းဘုံ က အဗျာကတသုံးချက်ရှိတဲ့အနက် အဗျာကတော့ အဗျာကတဿနဲ့ အဗျာကတော့အကု သလဿမှာ တပြိုင်နက် ယထာရဟရယ်လို့ အရကောက်ကြီးမှာ မပါပါဘူး။ အဗျာ ကတော့ကုသလဿမှာသာ တပြိုင်နက် ယထာရဟရယ်လို့ အရကောက်ကြီးမှာ ရေးထား ပါတယ်။ အားလုံးကုန်တပြိုင်နက် ယထာရဟဖြစ်ရပါလိမ့်မယ်။ ရတဲ့ပစ္စည်းတွေဟာ ပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို အပြည့်အစုံရလျှင် တပြိုင်နက်ဖြစ်ပါတယ်။ အပြည့်အစုံမရဘဲနဲ့ ရသင့် ရထိုက်တာကလေးသာရခဲ့လို့ ရှိရင် ယထာရဟဖြစ်ပါဘယ်။ ဒီတော့ ဆိုင်ရာပစ္စည်းတွေရဲ့ သုဒ္ဓသင်္ချာနဲ့ တိုက်ဆိုင်ပြီး ယခုကောက်ထားတဲ့အထဲက တပြိုင်နက် ဘယ်လောက်ရတယ်- ယထာရဟ ဘယ်လောက်ရတယ်လို့ ဆိုတာကို စင်းစားနိုင်ပါတယ်။

အာရမ္မဏသဟဇာတ၊

အနုဋီကာ။ ။ ယခုပြောနေတာဟာ အာရမ္မဏပုရေဇာတဖြစ်ပါတယ်။ ပစ္စည်း ကလဲ နိပ္ပန္နရုပ်ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီနိပ္ပန္နရုပ်ဟာ ပုရေဇာတဖြစ်တဲ့ နိပ္ပန္နရုပ်သာမဟုတ်ဘဲနဲ့ သဟ ဇာတနိပ္ပန္နရုပ်လဲဘဲ ဖြစ်နိုင်တော့ အာရမ္မဏပုရေဇာတသာမဟုတ်ဘဲ အာရမ္မဏသဟဇာတ လဲဖြစ်နိုင်ပါတယ်လို့ အနုဋီကာကဆိုတယ်။ ဘယ်လိုလဲဆိုရင် အရာအထောက်စတဲ့ နိမ္မိတ ရုပ်တွေကိုဖန်ဆင်းတဲ့နေရာဌာနမှာ ဣဒ္ဓိဝိအေဘိညာဉ်စိတ်က မိမိဖြစ်စေအပ်တဲ့ မိမိနှင့်အတူ တကွဖြစ်တဲ့ သဟဇာတနိမ္မိတရုပ်ကိုသာ အာရုံပြုနိုင်ပါတယ်။ ဒီအခါမှာ သဟဇာတရုပ်က အာရမ္မဏသတ္တိနဲ့ နာမက္ခန္ဓာတွေကို ကျေးဇူးပြုပါတယ်။ ဒါဖြင့်ရင် အာရမ္မဏသဟဇာတ ကို ပဋ္ဌာန်းမှာဟောပါသလားလို့ ဆိုတော့ ဒီအာရမ္မဏသဟဇာတဟာ အင်မတန်လဲ အဖြစ် နည်းပါတယ်။ ထင်လဲထင်ရှားလို့ ပဋ္ဌာန်းမှာမဟောပါဘူးလို့ အနုဋီကာဆရာက မိန့် ဆိုပါတယ်။

ဝတ္ထာရမ္မဏ အဓိပ္ပါယ်

ပြီးတော့ ပစ္စုပ္ပန် ကမ္မနိမိတ် ဂတိနိမိတ်ကို အာရုံပြုကြတဲ့အခါမှာ ပဋိသန္ဓေစိတ်ဟာ အာရမ္မဏ ပုရေဇာတကိုရနိုင်တယ် မဟုတ်လားဆိုတော့ ဆဝါရပုရေဇာတ ပစ္စုပ္ပန်တရား မှာ ပဋိသန္ဓေစိတ်တွေ အား လုံး ပါနေပါတယ်။ ဒီလိုပဋိသန္ဓေစိတ်တွေပါနေတော့ ဒီပဋိ သန္ဓေစိတ်ဟာ အာရမ္မဏ ပုရေဇာတရဲ့ ပစ္စုပ္ပန်မဖြစ်ထိုက်ပါဘူး။ ဘာကြောင့်လဲ ဆို တော့ ပဋိသန္ဓေစိတ်ဟာ ဝတ္ထုပုရေဇာတ ပစ္စည်းမရပါဘူး။ ဝတ္ထုပုရေဇာတ ပစ္စည်းကို ရမှသာ အာရမ္မဏ ပုရေဇာတပစ္စည်းကို ရနိုင်တာဖြစ်တဲ့အတွက် ဝတ္ထုပုရေဇာတ ကင်း နေတဲ့ ကာမပဋိသန္ဓေစိတ်ဟာ ပစ္စုပ္ပန် ကမ္မနိမိတ်ကို အာရုံပြုပေမဲ့ အာရမ္မဏ ပုရေဇာတ ပစ္စည်းကို မရနိုင်ပါဘူး။ ဒါဖြင့် ကာမပဋိသန္ဓေစိတ်ရဲ့ ပစ္စုပ္ပန်အာရုံကို ဘယ်အာရုံလို့ ဆိုပါ့မလဲဆိုရင် ဘဝတပါးက အာရုံကလဲဖြစ်နေတယ်၊ ဘဝလဲခြားနေလေတော့ ထင်ရှား တဲ့ အာရုံမဟုတ်ဘဲ သာမညအာရုံသာဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီအာရုံဟာ ကာမပဋိသန္ဓေစိတ်အား အာရမ္မဏ ပုရေဇာတသတ္တိနဲ့ ကျေးဇူးမပြုနိုင်ဘဲ အာရမ္မဏ သတ္တိနဲ့သာ ကျေးဇူးပြုနိုင် ပါတယ်။ ဒါက အာရမ္မဏ ပုရေဇာတပစ္စည်းရဲ့ အဓိပ္ပါယ်တွေဖြစ်ပါတယ်။

ဝတ္ထာ ရမ္မဏ

ပြီးတော့ ဝတ္ထာရမ္မဏ။ ဒီဝတ္ထာ ရမ္မဏဟာ အလွန်တရာ ရှုပ်ထွေးခက်ခဲတဲ့ ပစ္စည်း ဖြစ်ပါတယ်။ ဝတ္ထာရမ္မဏလို့ ရေးထားတာဟာ အတိုကောက်ရေးထားတာဖြစ်ပါတယ်။ ဝတ္ထာရမ္မဏ ပုရေဇာတနိဿယ ပစ္စည်းဖြစ်ပါတယ်။ ဒီပစ္စည်းတရားဟာ မှီရာဝတ္ထုရပ်လဲ ဖြစ်ရမယ်၊ ပစ္စုပ္ပန်တရားတွေရဲ့ အာရုံလဲဖြစ်ရမယ်။ ပစ္စုပ္ပန်တရားတွေမဖြစ်ခင် ရှေ့ကဖြစ် နှင့်နေပြီး ဌီအိုက်မှာလဲ တည်နေရမယ် အမှီခံရမှာလဲ ဖြစ်ရမယ်ဆိုတော့ ဟဒယဝတ္ထုသာ ဖြစ်နိုင်ပါတယ်။ ဒီဟဒယဝတ္ထုဟာလဲ သုဒ္ဓသင်္ချာမှာ ရေးထားတဲ့အတိုင်းမရဏာသန္ဓေအခါမှာ ဖြစ်တဲ့ ဟဒယဝတ္ထုဖြစ်ပါတယ်။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ ဒီဟဒယဝတ္ထုကိုပင် အာရမ္မဏိက ပစ္စုပ္ပန်တရားတွေက အာရုံပြုရမဲ့ အပြင် မှီလဲမှီရပါလိမ့်မယ်။ မရဏာသန္ဓေဝိသိ ချလိုက်တဲ့ အခါ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း မရဏာသန္ဓေဇော ငါးကြိမ် တဒါရုံရယ်လို့ ဖြစ်လေတော့ ပစ္စု ပ္ပန်တရားများမှာလဲ ဒီအတိုင်းပင်ဖြစ်နေကြပါတယ်။

ဒီဝတ္ထာရမ္မဏပစ္စည်းကို ပဉ္စာဝါရ ပါဠိတော်ကြီးမှာ အာရမ္မဏပစ္စည်းရဲ့ အစိတ် တရားသာဖြစ်လေတော့ သီးခြားမဟောပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ သဘာဝ ယဋ်နာစတဲ့ သင်္ချာ ခဏ်းများကို ဟောရာမှာ ဒီဝတ္ထာရမ္မဏ ပါလာလေတော့ သူရဲ့ ပစ္စည်း ပစ္စုပ္ပန်များကို သုံးချက်စုစသည်မှာ ဖော်ပြသင့်တဲ့အတိုင်း ဖော် ပြကြပါတယ်။ သဘာဝ ခဏ်း များ မှာ “အာရမ္မဏ ပစ္စယာ နိဿယေ တိဏီ” ဆိုတဲ့နေရာမှာ အဋ္ဌကထာဆရာက “နိဿယေ တိဏီ တိ ဝတ္ထုဝသေန အဗျာကတ မူလာနေဝ” လို့ ဖွင့်ပါတယ်။ “ဝိပ္ပယုတ္တေတိဏီ” ကြောင့် “ဝိပ္ပယုတ္တေ တိဏီတိ ဝတ္ထုဝသေန” လို့ ဖွင့်ပါတယ်။ နိဿယ ပစ္စည်း ကြောင့် “နိဿယ ပစ္စယာ အာရမ္မဏေ တိဏီတိဝတ္ထု အာရမ္မဏိကတွာ ပဝတ္တကုသလာ ဒိဝသေန ဝေဒိတဗျာ” လို့ ဖွင့်ပါတယ်။ ဝိပ္ပယုတ္တ ပစ္စည်းမှာတော့ “သတ္တခေကုသလာ ဗျာကတံနံ ဝိပဿနာ ဝသေန” လို့ ပြထားပါတယ်။ ယဋ်နာများမှာလဲ ဆိုနည်းတူစွာ ပြပါတယ်။

အဋ္ဌကထာပြုချက်များမှာ ဒီဟဒယဝတ္ထုဟာ ပဝတ္ထိအခါမှာဖြစ်ရမယ်။ မရဏာသန္ဓ်အခါမှာဖြစ်ရမယ်လို့ အထူးဝေဘန်ချက်မရှိပါဘူး။ မူလဒီကာအစရှိတဲ့ ဒီကာဆရာကြီးတွေကလဲ ဘာမှမပြောပါဘူး။

ဒါပေ) ဒီဝတ္ထုရမ္မဏကို မရဏာသန္ဓ်အခါမှာသာရသင့်တယ်။ ပဝတ္ထိအခါလဲ ရသင့်တယ်လို့ ယူဆချက်ကတော့ ကွဲနေကြပါတယ်။ မရဏာသန္ဓ်အခါ ရသင့်တဲ့ဝါဒက အဘိဓမ္မာအဋ္ဌကထာများမှာ ဝိထိစိတ်ရယ်လို့ဖြစ်လာရင် အာဝဇ္ဇန်းမကင်းရဘူး။ အာဝဇ္ဇန်း တခုထဲသာရှိတဲ့ ဝိထိမှာလဲ အာရုံဟာ ဓမ္မအားဖြင့်၎င်း ကာလအားဖြင့်၎င်း မကွဲရဘူး။ မရဏာသန္ဓ်မဟုတ်တဲ့ ပကတိအခါမှာဖြစ်တဲ့ စိတ်တွေကတော့ ရှေးရှေးစိတ်နဲ့ အတူ ဥပါဒ် တဲ့ ဟဒယဝတ္ထုကို နောက်နောက်စိတ်တွေက အသီးသီးမှီကြပါတယ်။ အကြင်အခါမှာ ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်တဲ့ အဇ္ဈတ္တဝတ္ထုကိုအာရုံပြုပြီး အနိစ္စစတဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ်စွမ်းနဲ့ ဆင်ခြင်မယ်။ ဒီဟဒယဝတ္ထုဟာ ဝါဉာဏ်တရယ်လို့ သာယာကြမယ်။ ဒီအခါမှာ ဟဒယဝတ္ထုကို အာဝဇ္ဇန်း က ဆင်ခြင်တယ် အာရုံပြုတယ်။ ဒီအာဝဇ္ဇန်းဆင်ခြင်တဲ့ အာရုံပြုတဲ့ ဟဒယဝတ္ထုကိုသာ ဇောစိတ်များကလဲ အာရုံပြုပါတယ်။ ဇောစိတ်ဆိုတာ မိမိတို့ရဲ့ မှီရာဟဒယဝတ္ထုကို အာရုံမပြုနိုင်ကြပါဘူး။ အာဝဇ္ဇန်းအာရုံမပြုတဲ့ မိမိတို့ရဲ့မှီရာဖြစ်တဲ့ ဟဒယဝတ္ထုကိုဖြစ်ဖြစ် အာရုံတပါးပါးကိုဖြစ်ဖြစ် အာရုံပြုကြရင် ဒီဇောတွေဟာ အာဝဇ္ဇန်းကင်းတဲ့ဇောတွေဖြစ် လိမ့်မယ်။ ဘာကြောင့်လဲ? အာဝဇ္ဇန်းက ဆင်ခြင်အပ် အာရုံပြုအပ်တဲ့အာရုံကို မယူဘဲ အာရုံတပါးကို သွားယူလို့ဖြစ်ပါတယ်။ အာဝဇ္ဇန်းကင်းရုံသာမဟုတ်သေးဘဲ အာဝဇ္ဇန်း နဲ့လဲ အာရုံကွဲနေကြပြန်တယ်။ ဘာကြောင့်ဆိုတော့ အာဝဇ္ဇန်း ယူအပ် ဆင်ခြင်အပ်တဲ့ အာရုံမဟုတ်ဘဲ နောက်မှဖြစ်တဲ့ ဟဒယဝတ္ထုကို သို့မဟုတ် အာရုံတပါးကို အာရုံပြုလို့ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီတော့ ပကတိအခါဖြစ်တဲ့ ဟဒယဝတ္ထုဟာ မှီရာအာရုံနှစ်ပါးစုံ တပြိုင်နက် မဖြစ်နိုင်ပါဘူး။ မဖြစ်နိုင်တော့ မရဏာသန္ဓ်အခါကိုသာ ရပါလိမ့်မယ်။ မရဏာ သန္ဓ်အခါ စုတိစိတ်မှ ပြန်ရေလိုက်မည်လို့ ဆိုရင် (၁၇)ချက်မြောက်စိတ်ရဲ့ နောက်ကမ္မဇ ရုပ်မဖြစ်တော့ဘူး။ မရဏာသန္ဓ်ဝိထိမျိုးဟာ မရဏာသန္ဓ်ဝိထိစဉ်အတိုင်းဖြစ်လာတဲ့ ကမ္မဇ ရုပ်တွေဟာ (၁၇) ချက်မြောက်သောစိတ်ရဲ့ နောက်မှာမဖြစ်ဘဲနဲ့ ဒီမှာရပ်တယ်။ ဘာဖြစ် လို့? အင်မတန်အားနဲ့လို့ ဖြစ်တယ်။ ဒီလိုမဖြစ်တော့ အာဝဇ္ဇန်းစတဲ့စိတ်တွေက ဘယ်သူ့ ကိုမှီမလဲ။ ဒီဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကိုဘဲ မှီရမယ်။ မှီရာတပါး တခြားဝတ္ထုမရှိတော့ဘူး။ စိတ် ဆိုတာ မှီရာဝတ္ထုမရှိရင် မဖြစ်နိုင်ပါဘူး။ မှီရာမှာက ဟဒယဝတ္ထုဖြစ်တဲ့အပြင် ဒီဟဒယ ဝတ္ထုကိုဘဲ အာရုံပြုရလိမ့်မယ်။ အဲဒီလိုယူလိုက်တဲ့အခါမှာ မရဏာသန္ဓ်ဇောစိတ်တွေရဲ့ အာဝဇ္ဇန်းကင်းမှု အာရုံကွဲမှုလဲမရှိတော့ ဒီဝတ္ထုရမ္မဏပစ္စည်းဟာ မရဏာသန္ဓ်အခါမှာ သာလျှင် ရနိုင်ပါတယ်လို့ မရဏာသန္ဓ်အခါယူလိုတဲ့ ဆရာစသည်က ပြောကြပါတယ်။

ပကတိပဝတ္ထိအခါ

ဒါပေမဲ့ ပကတိပဝတ္ထိအခါမှာလဲ ရနိုင်တဲ့ ဝါဒ-ပကတိပဝတ္ထိအခါယူလိုတဲ့ ဆရာ များက ဘယ်နဲ့ ပြောသလဲ။ ဇောတွေက အာဝဇ္ဇန်းဆင်ခြင်တဲ့ ဟဒယဝတ္ထုကို အာရုံမပြု

ဘဲ မိမိတို့ရဲ့ မှီရာဝတ္ထုအသီးသီးကိုသာ အာရုံပြုမယ်ဆိုရင် အာဝဇ္ဇန်းကင်းတော့မှာပေါ့
 လို့ ဆိုတာဟာ မသင့်ပါဘူးတဲ့။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ အာဝဇ္ဇန်းက ဟဒယဝတ္ထုကို ဆင်
 ခြင်ပေးတာကိုဘဲ ဇောတွေက ဟဒယဝတ္ထုကို အာရုံပြုပါတယ်တဲ့။ ဒီလိုအာရုံပြုတော့
 ဒီဇောတွေဟာ အာဝဇ္ဇန်းမကင်းကြပါဘူး။ အာဝဇ္ဇန်းမကင်းခဲ့လို့ ရှိရင် အာရုံလဲမကွဲ
 ပါဘူး။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ အာဝဇ္ဇန်းက သေသေချာချာလက်ထောက်ပြုပြီး “ဟေ့
 ပထမဇော၊ ငါက ဒီဟဒယဝတ္ထုကိုအာရုံပြုတယ်။ မင်းတို့ကလဲ ငါအာရုံပြုတဲ့ ဟဒယ
 ဝတ္ထုကိုဘဲ အာရုံပြုကြပါ” လို့ ပြောထားတာမဟုတ်ပါဘူး။ သန္တတိ ယနရဲ့အစွမ်းအား
 ဖြင့် တခုထဲလို့ ထင်ရအောင် ခဏတိုင်း ခဏတိုင်းပရွက်ဆိတ်ကလေးတွေ အစဉ်ဘန်းပြီး
 သွားနေကြသလို အစဉ်ဖြစ်နေကြတဲ့ ရွှေနောက်မပြတ် တသစ်ဖြစ်နေကြတဲ့ ဟဒယဝတ္ထု
 အများမှာ ငါကဒီဟဒယဝတ္ထုကလေးကိုသာ အာရုံပြုမယ်ရယ်လို့ အာဝဇ္ဇန်းကလဲ တခုစီ
 တခုစီသီးသန့်ကွက်ခြားပြီး မဆင်ခြင်နိုင်ပါဘူး။ ဇောတွေကလဲ မစောနိုင်ကြပါဘူး။ ဒီလို
 သီးခြားကွဲပြားအောင် မခွဲစိတ်နိုင်တဲ့နေရာဟူသမျှမှာ အာဝဇ္ဇန်းနဲ့ ဇောများဟာ ဓမ္မအား
 ဖြင့်၎င်း ကာလအားဖြင့်၎င်း မကွဲပြားကြပါဘူး။ ဒီလိုမကွဲပြားကြတော့ပဝတ္တိအခါမှာလဲဘဲ
 ရနိုင်ပါတယ်တဲ့။

ဒီတော့ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်တဲ့ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကိုအာရုံပြုပြီး အနိစ္စသည်ဖြင့်ဆင်ခြင်တဲ့အခါ
 သာယာတပ်မက်တဲ့အခါ ဣဒ္ဓိဝိဓအဘိညာဉ်ဖြင့် ဒီဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကို အာရုံပြု၍အဓိဋ္ဌာန်တဲ့
 အခါ ဒီဟဒယဝတ္ထုဟာဆင်ခြင်တဲ့ ပစ္စဝေက္ခဏဇောစိတ် သာယာတဲ့လောဘမူစတဲ့စိတ်
 အဓိဋ္ဌာန်တဲ့ဇောစိတ်တို့ရဲ့ မှီရာလည်းဖြစ် အာရုံလဲဖြစ်ပါတယ်။ ဒါ့ကြောင့် ပဉ္စာန်းအဇ္ဈတ္တ
 တိုက်မှာ “အဇ္ဈတ္တံ ဝတ္ထု အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿတိ၊ အဿာဒေတိ
 အဘိနန္ဒတိ၊ တံ အာရဗ္ဗရာဂေါဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဒိဋ္ဌိဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဥဒ္ဓစ္စံဥပ္ပဇ္ဇတိ၊
 ဒေါမနသံဥပ္ပဇ္ဇတိ” လို့ ဟောထားပါတယ်။

အဘိညာဉ်

ပြီးတော့ဘခက်ကအဘိညာဉ်ရသလား၊ မရဘူးလား၊ မရဏာသန္ဓ်အခါမှာ ကောရ
 သလား။ ပဝတ္တိပဏတိအခါကာလမှာသာရသလားဆိုတဲ့ အငြင်းအခုံလဲရှိပါတယ်။ ယခု
 ပြောပြတဲ့အယဲမှာ ဣဒ္ဓိဝိဓအဘိညာဉ်ပါနေပါတယ်။ သုဒ္ဓသင်္ချာမှာတော့ မပါပါလားဆို
 ရင် မရဏာသန္ဓ်အခါမှာဖြစ်ဖြစ် ပဝတ္တိအခါမှာဖြစ်ဖြစ် ဒီဣဒ္ဓိဝိဓအဘိညာဉ်ကို ရနိုင်ပါ
 တယ်။ ဣဒ္ဓိဝိဓအဘိညာဉ်က မိမိတို့ကရဇကာယကို အာရုံပြုနိုင်လေတော့ သူအာရုံပြုတဲ့
 ကရဇကာယထဲမှာ ဟဒယဝတ္ထုပါလာပါတယ်။ မထုတ်တာကတော့ အဓရမ္မဏပုရေဇာ
 တက ပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း ဒီဣဒ္ဓိဝိဓအဘိညာဉ်ဟာ ဟဒယဝတ္ထုကလေးကိုသာ အာရုံပြုတာ
 မဟုတ်ပါဘူး။ ပါဒကဖြစ်ခဲ့ရုံပါဝစရာ ပဉ္စမဈာန်ကိုလဲ အာရုံပြုလို့ ဖြစ်ပါတယ်။ တဘီး
 သော အဘိညာဉ်တွေဟာပစ္စုပ္ပန်ဟဒယဝတ္ထုကို အာရုံမပြုနိုင်ကြပါဘူး။

ဒီအဘိညာဉ်ဟာ မဏိဒီပဝေဒနာတိုက်အဖွင့်မှာ ပါပါတယ်။ မဏိမဉ္ဇူကြတော့
 အဘိညာဉ်မပါဘူး။ ကျမ်းပြုဆရာက စစ်ကိုင်းက အရှင်အရိယဝံသဆရာတော် ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီ ၂-အုပ်လုံးကိုလဲ ဆရာတော်ဘဲရေးပါတယ်။ ဒီလိုဆရာတော်တပါးထဲ ဖြစ်ပါလျက်နဲ့ ကျမ်းတစောင်မှာတော့မပါ။ ကျမ်းတစောင်မှာတော့ ပါနေပါကလားလို့ ဆိုရင် မရဏာ သန္ဓေအခါသာနှစ်သက်တော်မူတဲ့ စံကျောင်းဆရာတော်ကြီးက မဏိဒီပကိုရေးတာက ပထမ ဖြစ်တယ်။ မဏိမဇ္ဈကိုရေးတာက ဒုတိယဖြစ်တယ်။ ဒုတိယဖြစ်တော့ ပထမကျမ်းရေးစဉ် အခါက ဒီဆရာတော်ကြီးဟာ ဉာဏ်နုသေးတယ်။ ဒုတိယကျမ်းရေးတော့ ဉာဏ်ကကြီးလာ တယ်။ ဉာဏ်ကြီးလာတော့ ဒုတိယကျမ်းမှာ အဘိညာဉ်မထည့်ဘူးလို့ ကြားဘူးရပါတယ်။ ဒီအဘိညာဉ်နဲ့ ပတ်သက်လို့ မြန်မာပြည်ပဲခူးမြို့ကို ထီးနန်းစိုက်ပြီးအုပ်စိုးစဉ် ဆရာတော် များဟာ ဝတ္ထုရမ္မဏပစ္စည်းမှာ အဘိညာဉ်ပါသင့်သလား မပါသင့်ဘူးလားရယ်လို့ အ ငြင်းအခုံဖြစ်ခဲ့ဘူးပါတယ်။ အတိအကျမဆုံးဖြတ်နိုင်ကြတဲ့အခါ သာသနာတော်စောင့် နတ် ကြီးကို အပူးခိုင်းပြီး ဝတ္ထုရမ္မဏပုရေဇာတနိဿယပစ္စည်းရဲ့ ပစ္စယုပ္ပန်ကို ဘုရားဟောစဉ် က အဘိညာဉ်ပါသလား မပါဘူးလားလို့ မေးတဲ့အခါ သာသနာတော်စောင့် နတ် ကြီးက အဘိညာဉ်ပါပါတယ်လို့ ပြောသွားတယ်လို့ ဆိုကြပါတယ်။

ဒီဝတ္ထုရမ္မဏပစ္စည်းဟာ အာရမ္မဏ ပုရေဇာတ ပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန်ထဲမှာ အကုန်ဝင် ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ အာရမ္မဏပုရေဇာတကထွက်လာတဲ့ပစ္စည်းမဟုတ်ပါဘူး။ ဘာကြောင့်? “အာရမ္မဏပစ္စယာနိဿယေတီဏိ” လို့ဟောထားတော့နိဿယပစ္စည်းမှာသဟဇာတနိဿ ယ-ဝတ္ထုပုရေဇာတ နိဿယပစ္စည်းရှိနေတော့ သဟဇာတနိဿယနဲ့ လုံးဝမဆိုင်ပါဘူး။ ဝတ္ထုပုရေဇာတနိဿယနဲ့သာဆိုင်ပါတယ်။ အဲဒီဝတ္ထုပုရေဇာတနိဿယမှာ ဝတ္ထုရုပ် ၆ ပါးရှိနေတော့- ဝတ္ထုရုပ် ၆ပါးထဲက ဟဒယဝတ္ထုရှိပါတယ်။ ဒါကြောင့်ဒီပစ္စည်းဟာဝတ္ထု ပုရေဇာတ နိဿယကထွက်လာတာဖြစ်ပါတယ်။ ဝိပ္ပယုတ္တရဲ့သဘာဝမှာလဲ ထိုနည်းတူစွာ ဝတ္ထုပုရေဇာတဝိပ္ပယုတ္တကထွက်လာတဲ့ ပစ္စည်းဖြစ်ပါတယ်။ အဘိညာဉ်ရမ္မမရမူကတော့ အတိအကျဆုံးဖြတ်လို့မရပါဘူး။ ဘာကြောင့်လဲလို့ဆိုတော့တပည့်တော်တို့ ပရိတ္တတိက်မှာ “ပရိတ္တာဓမ္မာ၊ ဟောဂ္ဂတာဓမ္မာ၊ အပ္ပမဏောဓမ္မာ” လို့ ဟောတဲ့နေရာမှာ “အာရမ္မဏပစ္စယာ နိဿယေဒဒ္ဒ” ရယ်လို့ဟောခဲ့လို့ရှိရင် အဘိညာဉ်ပါမှာဘဲ။ ဘာကြောင့်? မဟာဂ္ဂတာဓမ္မာ-အရ မဟာဂ္ဂုတ်တရားတွေဖြစ်နေတော့ မဟာဂ္ဂုတ်ထဲမှာ အဘိညာဉ်ပါပါတယ်။ အဲဒီတော့ (ပ-ပ) လို့ဆိုတဲ့ ပရိတ္တဘရားထဲမှာ ဝတ္ထုရမ္မဏပစ္စည်းရဲ့ ပစ္စယုပ္ပန်တွေအကုန်ပါပါတယ်။ ဒီတော့ (ပ-ပ)(ပ-ဒု)လို့ ၂ချက်ရမယ်လို့ဆိုရင် ဒီအဘိညာဉ်ဟာပါမှာဘဲ။ ဒီလိုမှမဟုတ်ဘဲ “အာရမ္မ ဏပစ္စယာနိဿယေဧကံ” လို့ ဟောခဲ့လို့ရှိရင် အဘိညာဉ်မပါဘူး။ အဲဒီလို အတိအကျလက် ညှိုးထိုးပြီးပြန်ချိန်ရဲ့အတွက်ကလဲ ပရိတ္တတိက်မှာ ဒီသဘာဝတရားတွေကိုလုံးဝဟောပါ ဘူး။ အဲဒါကြောင့် လက်ညှိုးထိုးလို့မပြနိုင်ပါဘူး။ ဝတ္ထုရမ္မဏရဲ့ကိစ္စပြီးကြပါပြီ။

အာရမ္မဏပုရေဇာတာဓိပတိ

ပြီးတော့အာရမ္မဏပုရေဇာတာဓိပတိ၊ ဒီအာရမ္မဏပုရေဇာတာဓိပတိပစ္စည်းဟာလဲ ပဉ္စာဝါရဝိဘင်္ဂမှာ သီးခြားပစ္စည်းအနေနဲ့မရှိပါဘူး။ အာရမ္မဏာ ဓိပတိနဲ့ အာရမ္မဏပုရေ ဇာတပစ္စည်းတို့ရဲ့ သဘာဝကိုရှာတဲ့အခါမှာ လွှတ်လာတဲ့ဘရားဖြစ်ပါတယ်။ သင်္ချာခဏ်း

သဘာဝများမှာ “အဓိပတိပစ္စယာ ပုရေဇာတေဇကံ” လို့ ဟောပါတယ်။ သူနာများမှာလဲ “အာရမ္မဏ၊ အဓိပတိ၊ ဥပနိဿယ၊ ပုရေဇာတ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတန္တိဇကံ” လို့ဟောပါတယ်။ ဒီလိုဟောတော့ အာရမ္မဏပုရေဇာတာ ခိပတိရဲ့ သင်္ချာဟာဇကံ-ရကြောင်းသေချာပါတယ်။ သဘာဝရှာတယ်ဆိုတာပစ္စည်းနှစ်ခုရဲ့ ပစ္စည်းပစ္စယုပ္ပန်များကို ကြည့်ပြီးအရတူတာကိုရှာရပါတယ်။ အာရမ္မဏပုရေဇာတမှာ ရှိတဲ့နိပ္ပန္နရုပ်(၁၀)ခုဟာ အာရမ္မဏာဓိပတိမှာရှိလေတော့ နိပ္ပန္နရုပ်(၁၀)ခုရမှုသေချာပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ အာရမ္မဏာဓိပတိက အလေးအမြတ် ပြုအပ်တဲ့ နိပ္ပန္နရုပ်ဖြစ်လေတော့ ဒီနိပ္ပန္နရုပ်ဟာ အလေးအမြတ်ပြုအပ်တဲ့ ဣဋ္ဌဖြစ်တဲ့နိပ္ပန္နရုပ် ဖြစ်ပါတယ်။ အာရမ္မဏာ ခိပတိက ကာလသုံးပါးနဲ့ ဆက်ဆံတယ်။ အာရမ္မဏပုရေဇာတက ပစ္စုပ္ပန်ကာလနဲ့သာ ဆက်ဆံတော့ ဒီနိပ္ပန္နရုပ်ဟာပစ္စုပ္ပန်နိပ္ပန္နရုပ်ဖြစ်ရပါမယ်။ ပစ္စယုပ္ပန်ဘက်ကိုကြည့်လိုက်ရင် အာရမ္မဏပုရေဇာတမှာ ကာမစိတ် ၅၄ ခုရှိပါတယ်။ အာရမ္မဏာ ခိပတိရဲ့ ပစ္စယုပ္ပန်မှာ လောဘမူမဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာဉာဏသမ္ပယုတ်များရှိလေတော့ ဒီတရားတွေဟာ အာရမ္မဏပုရေဇာတပစ္စယုပ္ပန်ကာမစိတ် ၅၄ ခုထဲမှာဝင်ပါတယ်။ ဒီတော့ ပစ္စယုပ္ပန်တရားများဟာ နှစ်ဘက်ရသဘောအတိုင်း လောဘမူမဟာကုသိုလ်နဲ့ မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ်များရသင့်ပါတယ်။ ဒီလိုရသင့်ပါလျက် သုဒ္ဓသင်္ချာမှာ ဘာရေးထားသလဲ? “လောဘမူ စိတ်ရှစ်ခုအားတတ်သော” လို့လောဘမူစိတ်တခုကိုသာ ဘာကြောင့် ရေးထားရသလဲ? စင်းစားစရာဖြစ်လာပါတယ်။ ဒီသဘာဝရဲ့ သဘောအတိုင်းယူရင် “အဓိပတိပစ္စယာပုရေဇာတေဇကံ” ရယ်လို့မဖြစ်တော့ဘဲ “တိဏီ” ရယ်လို့ ဖြစ်ရလိမ့်မယ်။ အများကတော့ အများကတသ၊ အများကတော့ ကုသလသ၊ ကြိယာအတွက် အများကတ၊ ကုသိုလ်အတွက်ကုသလသ၊ လောဘမူအတွက် အကုသလသရယ်လို့ ‘တိဏီ’ ဖြစ်ရလိမ့်မယ်။ ဒီတော့ ‘ဇကံ’ ရယ်လို့ဖြစ်နေတာဟာ ရုပ်တရားကို ကုသိုလ်ကြိယာတွေက ဘယ်ဘော့မှ အလေးအမြတ်အာရုံမပြုကြဘဲ လောဘမူကသာ အလေးအမြတ်အာရုံပြုကြောင်းကို ဟောထားတာ ဖြစ်ပါတယ်။ လွယ်လွယ်စင်းစားရင် အာရမ္မဏာ ခိပတိသရုပ်ခွဲဇယားကိုကြည့်ပါ။ ပစ္စည်း နိပ္ပန္နရုပ်ရှိရာမှာ ပစ္စယုပ္ပန်ဟာ လောဘမူသာရပါတယ်။ အောက်ကိုဆက်ကြည့်ရင် မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာတွေရဲ့ ပစ္စည်းတရားမှာ ရုပ်တရားမရှိပါဘူး။ ဒီတော့ပစ္စည်းရုပ်ရှိနေရင်ပစ္စယုပ္ပန်မှာ လောဘမူသာရှိရမည့်အတွက် “အဓိပတိပစ္စယာ ပုရေဇာတေ ဇကံ” လို့ ဟောထားတာဖြစ်ပါတယ်။

အလေးအမြတ်ပြုအပ်တဲ့ ဒီရုပ်တရားတွေနဲ့ စင်လို သက်သေ ထုတ်ပြရမယ်ဆိုရင် ကုသဇာတ်မှာ ပဘာဝတီရဲ့ ရူပါရုံဟာ အာရမ္မဏပုရေဇာတာဓိပတိ ပစ္စည်း တရားဖြစ်ပါတယ်။ အလောင်းတော် ကုသမင်းရဲ့ သန္တာန်မှာဖြစ်နေတဲ့ လောဘမူ စိတ် ဟာ အာရမ္မဏပုရေဇာတာ ခိပတိရဲ့ ပစ္စယုပ္ပန်တရားဖြစ်ပါတယ်။ ပဘာဝတီရဲ့ ရူပါရုံဆိုတဲ့အဆင်းကသခင် ကုသမင်းရဲ့ လောဘမူစိတ်က အာရမ္မဏ ပုရေဇာတာဓိပတိ သဘောအတိုင်း ကျွန်ုပ်ဖြစ်နေပါတယ်။ ပဘာဝတီရဲ့ ရူပါရုံခိုင်းစေချက်ကြောင့် ကုသမင်းကြီးဟာ ယူဇနာ တရာဝေးတဲ့ခရီးကို နေ့ချင်းပေါက်သွားရတယ်။ ရှင်ဘုရင်ဖြစ်နေပါလျက်နဲ့ အိုးလုပ်ရ၊ ဖျာယက်ရဆိုတဲ့ အလုပ်တွေကိုလုပ်နေရတယ်။ ဒီမြင်-ဥမ္မာဒန္တီဇာတ်များမှာ သိဝိမင်းကြီး

ဟာ မိမိသန္တာန်၌ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ လောဘကို မထိန်းသိမ်းနိုင်ဘဲ အရူးသဖွယ်ဖြစ်ရတာလဲ ဥမ္မာဒန္တိရဲ့ ရူပါရုံကြောင့် ဖြစ်ပါတယ်။

သဒ္ဓါရုံကတော့ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ ညီတော် နန္ဒမင်းသားကို လက်ထပ်မင်္ဂလာပြုလုပ် မှု နေ့မှာ မြတ်စွာဘုရားက နန္ဒမင်းသားကို သပိတ်ထမ်းခေါ်သွားပါတယ်။ အဲဒီလိုခေါ် သွားကြောင်းကို ဇနပဒကလျာဏီမင်းသမီးလေးက သိလေတော့ လေသာပြတင်းတံခါးထဲ နေရပ်ပြီး “တုဝဋ္ဋံ ခေါ် အယျပုတ္တ အာဂစ္ဆေယျာသိ” အရှင့်သား မြန်မြန်ကြီး ပြန်ကြွခဲ့ပါ လို့ မှာလိုက်တဲ့စကားသံသဒ္ဓါရုံ အာရမ္မဏပုရေဇာတာဓိပတိ ပစ္စည်းဟာ နန္ဒမင်းသားရဲ့ လောဘစိတ်အစဉ်မှာ စွဲမြဲပြီး ဒီအသံကလေးကိုဘဲ ကြားယောင်နေပါတယ်။ ထိုနည်းတူစွာ ဂုတ္တိလစောင်းဆရာရဲ့ စောင်းသံဆိုတဲ့ သဒ္ဓါရုံအာရမ္မဏပုရေဇာတာဓိပတိ ပစ္စည်းကြောင့် ပြည့်တန်ဆာမဟာ လောဘရဲ့ အရှိန်သတ္တိကြောင့် ဘာကိုမျှ မဆင်ခြင်နိုင်ဘဲ လေသာပြ တင်းက ခုံဆင်းခဲ့မိပါတယ်။

ရသာရုံကတော့ လူသားဆိုတဲ့ရသာရုံ အာရမ္မဏပုရေဇာတာဓိပတိပစ္စည်းက ပေါ်ရိ သာဒမင်းရဲ့ သန္တာန်မှာဖြစ်တဲ့ လောဘမူစိတ်အား ကျေးဇူးပြုလေတော့ ပေါ်ရိသာဒမင်း ဟာ တိုင်းပြည်ကြီးကို စွန့်ခွာရသည်အထိ ဖြစ်သွားပါတယ်။ မြန်မာပြည်ရာဇဝင်မှာ ပဉ္စပါပီရဲ့ ဖောဠဗ္ဗာရုံအာရမ္မဏပုရေဇာတာဓိပတိ ပစ္စည်းဖြစ်ပုံ၊ အင်္ဂလန်ပြည်ကြီးရဲ့ ရှင် ဘုရင် ဖြစ်မဲ့ ဝေလမင်းသားဟာ မစွပ်ဆင်မဆင်ရဲ့ ရူပါရုံ စသည်ကြောင့် ရှင်ဘုရင် အဖြစ်ကို စွန့်လွှတ်နိုင်တာတွေ၊ နေ့စဉ်သဘင်းစာများမှာ မိမိရဲ့ ရင်သွေး ဖြစ်ကြတဲ့သား သမီးများကို အမွေပြတ် ကြော်ငြာရသည်အထိ ဖြစ်ရပုံများဟာ အာရမ္မဏ ပုရေဇာတာ ဓိပတိပစ္စည်းရဲ့ သာမန်အာရုံများထက် လွန်လွန်ကဲကဲ ဆွဲဆောင်နိုင်တဲ့ သတ္တိထူးရှိကြလို့ ဖြစ်ပါတယ်။

ယခုပြောနေတဲ့ ရူပါရုံစသည်တွေသာ အာရမ္မဏပုရေဇာတာဓိပတိ ပစ္စည်းဖြစ်တာ မဟုတ်သေးပါဘူး။ သုဒ္ဓသင်္ချာမှာဆိုခဲ့တဲ့ အတိုင်း စက္ခုသောတစတဲ့ နိပ္ပန္နရုပ် (၁၈) ခု လုံးလဲ အာရမ္မဏပုရေဇာတာဓိပတိရဲ့ ပစ္စည်းတရားများ ဖြစ်ကြပါတယ်။ ဒီတော့ သမင် မရဲ့ မျက်လုံးလို အလွန်လှပကြည်လင်တဲ့ စက္ခုပသာဒကိုလဲ အလေးအမြတ် အာရုံပြုပြီး ဖြစ်နိုင်ကြပါတယ်။ ဒီနေရာမှာ စင်းစားစရာကသေး တခုက ယခုပြောခဲ့တဲ့ ရူပါရုံကို လူ တယောက်က အလေးအမြတ် အာရုံပြုနေရင် ကျန်တဲ့လူတွေအားလုံးကလဲ အလေးအမြတ် အာရုံပြုကြသလားဆိုတော့ အချို့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေက အလေးအမြတ် အာရုံပြုကြမယ်မဟုတ် ပါဘူး။ လူတယောက်ထဲသော်မှ အမြဲအလေးအမြတ် အာရုံပြုမနေပါဘူး။ “နဝံပိယံ” ဆို တဲ့ အတိုင်း အလေးအမြတ် အာရုံပြုအပ်တဲ့ အာရုံတခုကို ရလာတဲ့အခါ ဒီပုဂ္ဂိုလ်ဟာ ဒီအာရုံကို အာရုံပြုပြီး လောဘနဲ့ ယှဉ်တဲ့ ဝီတိသောမနဿစိတ်တွေ ဖြစ်နေပါတယ်။ ဒါ ပေမဲ့ နေ့စဉ်နေ့တိုင်း မြင်နေရတော့ ရိုးသွားပြီး အလေးအမြတ် အာရုံမပြုတော့ပါဘူး။

နန္ဒမင်းသားရဲ့ ဝတ္ထုကိုကြည့်ရင် ဘုရားကနတ်ပြည်ခေါ်သွားလို့ နတ်သမီးတွေ ရဲ့ ရူပါရုံကို မြင်ရတဲ့ အခါမှာ ဇနပဒကလျာဏီရဲ့ ရူပါရုံဟာ လမ်းပေါ်က သစ်ငုတ်တိုပေါ်

အာပုဗ္ဗိ အဓိပ္ပါယ်

မှာ မြင်ခဲ့ရတဲ့ မျောက်အိုမကြီးနဲ့ တူနေပါတယ်။ နတ်သမီးရဲ့ ရူပါရုံကိုသာ အလေးအမြတ် အာရုံပြုနေပါတယ်။ ထို့ပြင် လူ့ပြည်ကလူတွေက ဒီအာရုံကို ဘယ်လောက် အလေးပြု နေနေ နတ်ပြည်က နတ်များကတော့ အလေးအမြတ်မပြုကြပါဘူး။ ဘောဂ္ဂါပုဂ္ဂိုလ် များဟာ ရှေးရှေးကမမြင်ဘူး မကြားဘူးသေးတဲ့ အာရုံတခုကို အလေးအမြတ်အာရုံပြု ပေမဲ့ မြင်ဘူးကြားဘူးလှပြီဖြစ်တဲ့ မြို့ကပုဂ္ဂိုလ်များကတော့ အလေးအမြတ်အာရုံ မပြု ကြပါဘူး။

ဒီသဘောတရားတွေဟာ လောဘမူပစ္စယုပ္ပန်နေရင် ရုပ်ကိုသာ အလေးအမြတ် အာရုံပြုကြောင်း အာရမ္မဏပုရေဇာတာဓိပတိ ပစ္စည်းပစ္စယုပ္ပန်သဘောအရ ပြောနေတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီအာရမ္မဏ ပုရေဇာတာဓိပတိသဘာနဲ့ ပတ်သက်လို့ စင်းစားစရာတခု ရှိပါတယ်။ မြတ်စွာဘုရားလက်ထက်က ဝတ္တလိမထေရ် ရယ်လို့ရှိပါတယ်။ ဒီမထေရ် ကြီးဟာ ကိုယ်ကျိုးစီးပွား အတွက် တောတောင်ထွက်ပြီး တရားကိုပင် အားမထုတ်နိုင် ရှာဘဲ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ ရူပကာယတော်ကြီးကိုသာ လည်ပင်းတမျှော်မျှော် မော်ပြီးကြည့် နေရှာပါတယ်။ မြတ်စွာဘုရားက ဒဿနာနုတ္တရိယဂုဏ်နဲ့ ပြည့်စုံလေတော့ ကြည့်ရှုဖူးမြင်ရ တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေမှာ အားရတင်းတိမ်ရောင်ရမှုမရှိနိုင်ကြပါဘူး။ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ အဆင်းတော် ဟာ အာရမ္မဏပုရေဇာတာဓိပတိပစ္စည်းအစစ်ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလိုအလေးအမြတ် အာရုံပြု အပ်တဲ့ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ အဆင်းတော်ကို အာရုံပြုနေတဲ့ ဝတ္တလိမထေရ်ကြီးရဲ့ သန္တာန်မှာ ဘာစိတ်တွေဖြစ်နေပမလဲ? မဟာကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်တွေ ဖြစ်နေဘယ်လို့ဆိုရင် ပဋ္ဌာန်းမ သင်ဘူးတဲ့ ယခုပြောနေတဲ့အာရမ္မဏပုရေဇာတာ ဓိပတိကို သဘောမကျတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဟူသမျှ အားလုံးကပင် သဘောကြကျေနပ်ကြပါလိမ့်မယ်။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့မြတ်စွာဘုရားရှင် ရဲ့ ရူပါရုံတော်ကြီးကို အလေးအမြတ်အာရုံပြုနေလို့ ဟု ပြောကြပါလိမ့်မယ်။

ပဋ္ဌာန်းတရားတော်ကတော့ အဆင်းတော်ဆိုတဲ့ရူပါရုံကိုသာ အလေးအမြတ်အာရုံ ပြုတဲ့အခါ ဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့ အဆင်းဖြစ်ဖြစ် မဟာကုသိုလ်မဖြစ်နိုင်ပါဘူး။ အဆင်းတော်ဆိုတဲ့ ရူပါရုံဟာ အဗျာကတတရားဖြစ်ပါတယ်။ အဗျာကတတရားကို အလေးအမြတ်အာရုံပြုပြီး ကုသိုလ် ဖြစ်နိုင်တာကတော့ အာရမ္မဏာဓိပတိက ပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်များ ဟာ မိမိတို့အသီးသီးရခဲ့ကြတဲ့ ဖိုလ်ကိုဖြစ်စေ နိဗ္ဗာန်ကိုဖြစ်စေ အလေးအမြတ်အာရုံပြုတဲ့ အခါ ဖိုလ်က မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ်ကို ကျေ ဇူးပြုမယ်။ နိဗ္ဗာန်က ဝေါကြာဘူဝေါ ဒါန်မဂ်တရားများကို ကျေးဇူးပြုတယ်။ ဒီအခါမှာသာ မဟာကုသိုလ်နဲ့ မဂ်ကုသိုလ်ဖြစ်နိုင် ကြောင်းကို အာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စည်းတုံးက “သေက္ခာဖလံဂရုံကတွာ ပစ္စဝေက္ခန္တိ၊ နိဗ္ဗာနံဂရုံ ကတွာပစ္စဝေက္ခန္တိ၊ နိဗ္ဗာနံဝေါကြာဘူဝေါ ဒါနဿမဂ္ဂဿ အဓိပတိပစ္စယေနပစ္စယော” လို့ ဟောခဲ့ပါတယ်။ ဒါဖြင့် ဒီဝတ္တလိမထေရ်ကြီးရဲ့ သန္တာန်မှာ ဘာစိတ်တွေဖြစ်ပါမလဲ? ပဋ္ဌာန်းဒေသနာတော်ကြီးအရ လောဘမူစိတ်သာဖြစ်ကြောင်းကို ယခုအာရမ္မဏပုရေဇာ တာ ဓိပတိပစ္စည်းမှာ “ရူပေဂရုံကတွာ အဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ၊ တံ ဂရုံကတွာရာဝေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဒိဋ္ဌိဥပ္ပဇ္ဇတိ” လို့ ဆိုခဲ့တယ်မဟုတ်ဘူးလား။

တဖန်မြတ်စွာဘုရား တာဝတိံသာနတ်ပြည်မှာ အဘိဓမ္မာတရားတော်ကို ဟောလိုပြီးဆုံးတဲ့ သီတင်းကျွတ်လပြည့်နေ့မှာ တာဝတိံသာနတ်ပြည်က သက်သေခံရပြည်သို့ စောင်းတန်းသုံးသွယ်နဲ့ ကြွဆင်းလာတော်မူပါတယ်။ အဲဒီအခါမှာ မြတ်စွာဘုရားရှင်ရဲ့ အလွန်တရာထူးကဲတဲ့ ကြက်သရေတော်ကို ရှုမြင်ကြပြီး (၃၆) ယူဇနာအတွင်းမှာ ရှိကြတဲ့ ဘုရားဖူးပရိသတ်တွေဟာ တယောက်မကျန် ဘုရားဆုတောင်းကြတယ်။ ဘုရားဆုမတောင်းတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ရယ်လို့ မရှိကြဘူး။ အဲဒီလိုမရှိကြောင်းကို မြေပဒအဋ္ဌကထာမှာ “တံ ဒိဝသံ ဗုဒ္ဓသိရိံ ဩလောကေတွာ ဆတ္တိံ သယောဇန ပရိမဏ္ဍသာယပရိသာယ ဧကောပိဗုဒ္ဓဘာဝံ အပတ္တယန္တောနာမနတ္ထိ” လို့ မိန့်ဆိုပါတယ်။ အဲဒီလိုမိန့်ဆိုတဲ့နေရာမှာ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ အဆင်းတော် ကြက်သရေတော်တွေကို အလေးအမြတ်အာရုံပြုကြပြီး ဘုရားဖြစ်ချင်တဲ့ လောဘမူစိတ်တွေဖြစ်ကြတာပါ။

ဒီနေရာမှာ စောဒနာစရာကလေးတခုရှိပါတယ်။ ဝတ္ထုလိမ္မာတေရ်ကြီးဟာ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ ရူပါရုံကို အလေးအမြတ်အာရုံမပြုဘဲ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ကြီးကို အလေးအမြတ်အာရုံပြုနေမယ်။ ဘုရားဆုတောင်းကြတဲ့ (၃၆) ယူဇနာအတွင်းမှာ ရှိကြတဲ့ ပရိသတ်တွေကလဲ ကြက်သရေတော်ကြီးလို့ ဆိုတဲ့ ရူပါရုံကို အလေးအမြတ် အာရုံမပြုကြဘဲ နဲ့ သဗ္ဗညုတဉာဏ်ရမှ ဘုရားဖြစ်နိုင်လေတော့ အဲဒီသဗ္ဗညုတဉာဏ်ကိုဘဲ အာရုံပြုရင်ကော လောဘမူစိတ်ဘဲဖြစ်မလားလို့ စင်းစားစရာရှိပါတယ်။ အဲဒီအခါမှာ လောဘမူဘဲဖြစ်ရမယ်။ ဘာကြောင့်? သဗ္ဗညုတဉာဏ်ဆိုတာဟာ ကြိယာအဗျာကတ တရားဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီကြိယာကို အာရမ္မဏာဓိပတိရဲ့ တရားမှာကြည့်စမ်းပါ။ ဒီကြိယာကို ဘယ်တရားကသာ အလေးအမြတ်အာရုံပြုသလဲ။ အာရမ္မဏာဓိပတိရဲ့ သရုပ်ခွဲဇယားကြည့်လိုက်ရင် လောဘမူစိတ်ကသာ အလေးအမြတ်အာရုံပြုလေတော့ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ကြီးကို စောင့်တနေပေမယ်လို့ လောဘမူစိတ်ဘဲဖြစ်ရပါမယ်။ အာရမ္မဏပုရေဇာတာဓိပတိကိစ္စပြီးကြပါစို့။

ဝတ္ထုရမ္မဏာဓိပတိ

ဝတ္ထုရမ္မဏာဓိပတိ ကျန်နေပါသေးတယ်။ ဝတ္ထုရမ္မဏာဓိပတိဆိုတာ “နိဿယပစ္စယာ ဥပနိဿယေဧကံ” လို့ ဟောထားတဲ့ သဘာဝ ဗဒ္ဓနာများကြရင် အလွယ်တကူ သဘာဝထုတ်တတ်တဲ့ ကောက်တတ်တဲ့ ပြထားတာဖြစ်ပါတယ်။ သီးခြားပစ္စည်းမရှိပါဘူး။ မရဏာသန္ဓေအခါမှာ ပကတိပဝတ္တိအခါနှစ်မျိုးလုံးအတွက် ဟဒယဝတ္ထုကို အလေးအမြတ်အာရုံပြုတဲ့အခါ၊ မှီတဲ့အခါမှာဖြစ်ပါတယ်။ ဒီဝတ္ထုရမ္မဏာဓိပတိပစ္စည်းအတွက် အထူးပြောစရာမရှိပါဘူး။ ဒါပေမဲ့သဘာဝတရားဖြစ်လာပုံကို စင်းစားရင်ပစ္စည်းအတွက် ဟဒယဝတ္ထုကိုတော့ စင်းစားစရာမရှိပါဘူး။ ပစ္စယုပ္ပန်ဝတ္ထုရမ္မဏပစ္စည်းမှာ ဘာတွေရှိသလဲ? မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ မရဏာသန္ဓေဇာငါးချက်၊ တဒါရုံလို့ ရှိပါတယ်။ အဲဒီမနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းနဲ့ တဒါရုံဟာ အာရမ္မဏပုနိဿယ ပစ္စယုပ္ပန်မှာမရှိတဲ့အတွက် စင်းစားစရာမရှိပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ မရဏာသန္ဓေဇာငါးချက်ဆိုတာ ကုသိုလ် အကုသိုလ်ကြိယာ မရဏာသန္ဓေဇာများဖြစ်ပါတယ်။ ဒီဇောတွေကို အာရမ္မဏပုနိဿယပစ္စယုပ္ပန်ကလဲရပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ အာရမ္မဏ ပုရေဇာတာဓိပတိကပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း အလေးအမြတ်ပြုအပ်တဲ့ ပစ္စည်းတရားက

ဟဒယဝတ္ထုဆိုတဲ့ ရုပ်တရားသာဖြစ်နေလေတော့ ကုသိုလ်ကြံယာ မရဏာသန္ဓေတော့နဲ့ မဆိုင်တော့တဲ့လောဘမူမရဏာသန္ဓေတော့သာရပါတယ်။ အဲဒါကြောင့် “အလေးအမြတ်ပြု တတ်သောလောဘမူ မရဏာသန္ဓေတော့ငါးချက်အားတတ်သော အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော စုတိစိတ်မှပြန်၍ ရေသည်ရှိသော်(၁၇)ချက်မြောက်သော စိတ်နှင့်အတူဥပါဒ်သော ဟဒယ ဝတ္ထု” လို့ သုဒ္ဓသင်္ချာကဆိုထားပါတယ်။ ယနေ့အာရမ္မဏမျိုးရဲ့ကိုစွအားလုံး ကုန်ပြီးလွှား ပါပြီ။

ဟေတု

ဆက်လက်ပြီးတော့ ဟေတုပစ္စည်းရဲ့ သုဒ္ဓသင်္ချာတခုကို ဆိုလိုက်ကြဦးစို့ စာမျက်နှာ နံပါတ် (၁) မှာရှိပါတယ်။ အာရမ္မဏမျိုးပြီးတော့ သဟဇာတမျိုး ရောက်သာပါပြီ။ အဲဒီ သဟဇာတမှာ (၁၅)မျိုးရှိပါတယ်။ သဟဇာတအကြီး(၄) ပစ္စည်း၊ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ အတ္တိ၊ အဝိဂတ၊ သဟဇာတအလတ် (၄) ပစ္စည်း၊ အညမည၊ ဝိပါက၊ သမ္ပယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ ကျန်တာတွေက သဟဇာတအငယ်ဖြစ်ပါတယ်။ သဟဇာတအငယ်ဆိုတာ တရား ကိုယ်သာ ရသဖြင့် တရားအရနည်းတဲ့ ပစ္စည်းတွေဖြစ်ပါတယ်။ သဟဇာတ အကြီးကတော့ ပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန် အများဆုံးရပါတယ်။ သဟဇာတအကြီးကို ထောက်လိုက်ရင် တရားအရနည်း ပါတယ်။ အငယ်ကိုထောက်လိုက်ရင် တရားအရ များပါတယ်။ အဲ ဒီ လို ဖြစ် ခြင်း ကြောင့် ဒီလေးပစ္စည်းကို သဟဇာတအလတ်လို့ ခေါ်ပါတယ်။ အဲဒီသဟဇာတမှာ ပဌမ ရှေးဦး စွာ အငယ်ကိုဆိုရပါလိမ့်မယ်။ အငယ်ဆိုတော့ ဟေတုပစ္စည်းဖြစ်ပါတယ်။ သင်္ချာလဲ အား လုံးကုန် အတွက်သတ္တ ရပါတယ်။ သဘာဝ ပစ္စည်းရေတွေမှာ သဟဇာတ(၁၅)ပစ္စည်း ကို ရေးထားပါတယ်။ ကြက်ခြေနီကလေး ပြထားတာကတော့ မရတာ ကိုပြောပါတယ်။ ကျန်ဘဲပစ္စည်းတွေ အားလုံးကုန် ရပါတယ်။ ကြက်ခြေ (၃) ခုပြထားသဖြင့် ကျန်တဲ့(၁၂) ပစ္စည်းဟာ ဟေတုပစ္စည်းရဲ့ သဘာဝဖြစ်ပါတယ်။ ဟေတုပါ ယူထားလို့ (၁၂)ဖြစ်တာပါ။ ဟေတုကိုလွှတ်ရင် (၁၁) ဖြစ်ပါတယ်။ ဤသဘောအားလုံးအတွက် ယူဆပါ။ သဘာဝ ဖြစ်ပေတယ်လို့ တပြိုင်နက်ဖြစ်တဲ့ သဘာဝမဟုတ်ပါဘူး။ ယထာရဟဖြစ်တဲ့ သဘာဝဖြစ် ပါတယ်။

သုဒ္ဓသင်္ချာ

ဟေတုပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသင်္ချာဝါရ၌ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ သဟိတ်စိတ္တဇရုပ် သဟိတ် ပဋိ သန္ဓေကမ္မဇရုပ်အားတတ်သော ဟိတ် (၆)ပါး။ ဤတရားတို့သည် ဟေတုပစ္စည်းတတ်သော တရားတို့မည်ကုန်၏။ သင်္ချာသတ္တ၊ ပစ္စည်းရေ (၁၂)ဟူသည်တည်း။ သင်္ချာသတ္တဟူသော် ကား ကုသလော ကုသလဿ၊ ကုသလော အဗျာကတဿ၊ ကုသလော ကုသလာ ဗျာက တဿ၊ အကုသလော အကုသလဿ၊ အကုသလော အဗျာကတဿ၊ အကုသလော အကု သလာ ဗျာကတဿ၊ အဗျာကတော အဗျာကတဿ ဟူသည်တည်း။ (ပစ္စည်းရေကြတော့ ကြက်ခြေနီကလေးတွေမဆိုဘဲ ကွက်လပ်ကလေးတွေဆိုရပါတယ်)၊ ပစ္စည်းရေ (၁၂) ဟူ သော် ကား ဟေတု၊ အဝိပတိ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ ဣန္ဒြိယ၊ မဂ္ဂ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္တိ၊ အဝိဂတ ဟူသည်တည်း။

ပစ္စည်းဘက်က ဟိတ် (၆) ပါးရှိပါတယ်။ ဟိတ် (၆) ပါးဆိုတာလောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟ၊ အလောဘ၊ အဒေါသ၊ အမောဟ ဖြစ်ပါတယ်။ အလောဘ အဒေါသ အမောဟ လို့ဆိုတဲ့ ဟိတ်တွေဟာ ကုသိုလ်ဟိတ်နဲ့လဲ ဆိုင်ပါတယ်။ အများကတော့ ဟိတ်နဲ့လဲ ဆိုင်ပါတယ်။ သဟဇာတ သဘောက အတူတကွဖြစ်ကြတဲ့ ပစ္စယုပ္ပန်တရားတွေကို ကျေးဇူးပြုကြပါတယ်။ အဲဒီသဟဇာတသဘောကို နောက်မှပြောပြပါမယ်။ ဟိတ်(၆) ပါးထဲမှာ ကုသိုလ်ဟိတ်သုံးပါးပါရှိပါတယ်။ အကုသိုလ်ဟိတ် သုံးပါးပါရှိပါတယ်။ အများကတော့ဟိတ် သုံးပါးပါရှိပါတယ်။ ဒီတော့ ကုသလပဒ၊ အကုသလ ပဒ၊ အများကတော့ ပဒရမ္မသေဒြာပါတယ်။ ပစ္စယုပ္ပန်ဘက်ကို ကြည့်လိုက်ရင် “သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ၊ သဟိတ်စိတ္တဇရုပ် သဟိတ်ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်” လို့ရှိပါတယ်။ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာလို့ဆိုတာ ဆဝါရက ပြောခဲ့တဲ့ “သဟိတ်စိတ် ဧကသတ္တတိ၊ မောဟမူဋ္ဌေ၌ မောဟကြဉ်သော စေတသိက်ဒေပညာသ” ဒီတရားဟာ သမ္ပယုတ္တ ခန္ဓာဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီသဟိတ်စိတ် ဧကသတ္တတိထဲမှာ ကုသိုလ်တရားပါပါတယ်။ ကုသိုလ်တရားပါတော့ ကုသိုလ်ဟိတ်သုံးပါးဟာ ကုသိုလ်စိတ် ဧကသိသနဲ့ အတူတကွ ဖြစ်နိုင် ခြင်းကြောင့် ကုသလော ကုသလဿ ရပါတယ်။ ပြီးတော့ သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်ရှိပါတယ်။ ဒီကုသိုလ်ဥပါဒ်တဲအခါမှာ ကုသိုလ်ချည်းသာ ဥပါဒ်တာမဟုတ်ဘဲနဲ့ သတ္တဝါတွေရဲ့ သန္တာန်မှာ ကုသိုလ်လို့ဆိုတဲ့ အရှိန်အစော် အာနုဘော်ကြောင့် စိတ္တဇရုပ်တွေဖြစ်လာပါတယ်။ အဲဒီအခါမှာ ကုသိုလ်ဟိတ်က စိတ္တဇရုပ်ကို ကျေးဇူးပြုရင် ကုသလော အများကတော့ သာ ရပါတယ်။ ကုသလော ကုသလဿကတော့ အသညသတ်ဘုံမှတစ်ပါး ဘုံ(၃၀) နဲ့ ဆိုင်ပါတယ်။ ကုသလော အများကတော့ကြတော့ ပစ္စယုပ္ပန်ရုပ်တရား ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ရုပ်နဲ့ မဆိုင်တဲ့ အရူပလေးဘုံ မရဘဲနဲ့ ပဉ္စဝေါကာရ (၂၆) ဘုံသာ ဆိုင်ပါတယ်။ ကုသိုလ်ဟိတ်သုံးပါးက ကုသိုလ်နဲ့ အများကတော့ စိတ္တဇရုပ်တွေကို ကျေးဇူးပြုတဲ့အခါမှာ ကုသလော ကုသလဿ များကတော့ သာ ရပါတယ်။ အကုသိုလ် သုံးချက်ရမူကလဲ ဒီသဘောအတိုင်းဖြစ်ပါတယ်။ ကုသိုလ်သုံးချက် အကုသိုလ် သုံးချက်ဟာ ပဝတ္တိအခါကာလမှာသာ ဖြစ်ပါတယ်။

အများကတော့ အများကတော့သကြတော့ ပဝတ္တိပဋိ သန္ဓေ ၂ မျိုးလုံး ရှိပါတယ်။ ပဝတ္တိအခါမှာ ဝိပါက်ကြိယာများမှာရှိတဲ့ ဝိပါက် ဘိတ် ၃ ပါး ကြိယာဟိတ် ၃ ပါးတို့က မိမိနဲ့ အတူတကွဖြစ်ပေါ် ဥပါဒ်တဲ့ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာလို့ဆိုတဲ့ သဟိတ်ဝိပါက်တွေ သဟိတ်ကြိယာတွေနဲ့ တကွ သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်တွေကို ကျေးဇူးပြုတဲ့အခါမှာ အများကတော့ အများကတော့သာရပါတယ်။ ပဋိသန္ဓေအခါကာလမှာလဲ အလောဘ အဒေါသ အမောဟလို့ဆိုတဲ့ ဟိတ် ၃ ပါးက မိမိနဲ့ အတူတကွဖြစ်တဲ့ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေနှင့် သဟိတ် ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်တွေကို ကျေးဇူးပြုတဲ့အခါမှာ အများကတော့ အများကတော့သာရပါတယ်။ အဲဒါကြောင့် ဟေတုပစ္စည်းမှာ သင်္ချာဟာ သတ္တ-ဖြစ်ပါတယ်။

ပစ္စည်းရေ (၁၂) ရပ်ကတော့ အကျဉ်းချုပ် ဘယ်လိုမှတ်ထားရမလဲ၊ သဟဇာတ အကြီးဟာ သဟဇာတမျိုးထဲမှာ ခေါင်းဆောင်ဖြစ်ခြင်းကြောင့် အမြဲ ရ ပါ တယ်။ သဟဇာတအလတ်တွေကတော့ ယထာရဟရပါတယ်။ ယထာရဟလို့ဆိုတာ ပစ္စည်း တရား အပြည့်အစုံရပေမဲ့ ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို အပြည့်အစုံမရပါဘူး။ ပစ္စယုပ္ပန်တရား အပြည့်အစုံ

ရပေမဲ့ ပစ္စည်းတရားကို အပြည့်အစုံမရပါဘူး။ လိုရင်းအကျဉ်းချုပ်ကတော့ ဟေတုပစ္စည်း ပစ္စယပ္ပန်ရသလို အပြည့်အစုံမရကြခြင်းကြောင့် ယထာရဟ ဖြစ်ပါတယ်။ မိမိဟေတုတစ် ပစ္စည်းထဲ လိုက်ခဲ့လို ရှိရင် (၉) ပစ္စည်းဖြစ်ပါတယ်။ အလင် (၄) ပစ္စည်း အကြီး (၄) ပစ္စည်းနဲ့ ဟေတုပစ္စည်း (၉) ပစ္စည်း။ အဲဒီ (၉) ပစ္စည်းဖြစ်တော့ ကျန်တဲ့ ပစ္စည်းတွေကို သလျှင် စင်းစားစရာ ရှိပါတော့တယ်။ ကျန်တဲ့ ပစ္စည်းတွေဟာ အငယ်ထဲက ဖြစ်ပါတယ်။ အငယ်ထဲကဖြစ်တော့ ဒီမှာ အဓိပတိရထားတယ်။ အဓိပတိရထားတော့ သဟဇာတာ မိပတိရဲ့ သုဒ္ဓသင်္ချာ ပစ္စည်းတရားကြည့်လိုက်ရင် “အဓိပတိတရားကိုယ် ၃ ပါး ၄ ပါး တို့တွင် တပါးပါး” ၊ အဓိပတိတရားကိုယ် ၄ ပါးဆိုတာ ဆန္ဒ စိတ္တ ဝီရိယ ဝီမံသဖြစ်ပါတယ်။ ဆန္ဒ စိတ္တ ဝီရိယနဲ့ ဟိတ် ၆ ပါးမဆိုင်ပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ ဝီမံသဓိပတိ နဲ့ဆိုင်ပါတယ်။ အဲဒါကြောင့် အဓိပတိရပါတယ်။ ပြီးတော့ ကမ္မကို ကြက်ခြေပြုထားပါတယ်။ ကမ္မဘာကြောင့် မရသလဲ? ကမ္မရဲ့ သုဒ္ဓသင်္ချာကြည့်လိုက်ရင် စေတနာသာရှိပါတယ်။ ဒီစေတနာဟာ ဟိတ် ၆ ပါးနဲ့ သဘာဝမဟုတ်ပါဘူး။ အာဟာရမှာ ကြက်ခြေပြုပြန်တော့ အာဟာရမှာ ဖဿ စေတနာပိညာဉ်ရယ်လို့ရှိပါတယ်။ အဲဒီ ဖဿစေတနာ ပိညာဉ်ဟာ ဟိတ် ၆ ပါးထဲမှာ မပါပါဘူး။ ဣန္ဒြိယ မဂ္ဂရပါတယ်။ တခုကြောင့်လဲဆိုတော့ ဣန္ဒြိယ သုဒ္ဓသင်္ချာကို ကြည့်လိုက်ရင် ပညာဆိုတဲ့တရားကို တွေ့ပါလိမ့်မယ်။ အဲဒီပညာနဲ့ အမောဟဟာ သဘောတူဖြစ်ပါတယ်။ မဂ္ဂမှာလဲ သမ္မာဒိဋ္ဌိရဲ့ တရားကိုယ် ပညာပါပါတယ်။ အဲဒီပညာဟာ အမောဟနဲ့ သိဘာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဈာန်ကြတော့ ဈာန်တရားကိုယ် ၅ ပါးဟာ ဟိတ် ၆ ပါးထဲမှာ မရှိခြင်းကြောင့် ဒီဈာန်နဲ့ လုံးဝမဆိုင်ပါဘူး။ အဲဒါကြောင့် (၁၂) ပစ္စည်းထဲက ကမ္မ အာဟာရ ဈာန်ကြည့် ကျန်တဲ့သဟဇာတ အကြီးကအမြဲ တပြိုင်နက်၊ ကြွင်းကျန်တဲ့ (၇) ပစ္စည်းက ယထာရဟ။ ဒါကြောင့် တပြိုင်နက် ယထာရဟလို့ဆိုတာဟာ သဟဇာတအကြီး (၄) ပစ္စည်း သည်းတပြိုင်နက်၊ ကြွင်းကျန်တဲ့ (၇) ပစ္စည်းက ယထာရဟ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် တပြိုင်နက် ယထာရဟ ပစ္စည်းရေ (၁၂) လို့ ပြထားပါတယ်။ နောက် အပတ်မှ ဆက်ပြပါစို့။

သာဓု သာဓု သာဓု ။

၁၃၂၉ ခု၊ ဝါခေါင်လဆုတ် (၁၄) ရက်
၁၉၆၇-ခု၊ စက်တင်ဘာလ (၃) ရက်၊ တနင်္ဂနွေနေ့
ပဋ္ဌာန်းကုသလတိက်ပဋ္ဌာဝါရဝိဘင်္ဂကို (၁၀) ကြိမ်မြောက်ပို့ချခြင်း

ဟေတု

စာမျက်နှာ(၃) ကိုကြည့်ပါ။ သဟဇာတအငယ် ပါဠိတော် ဇယားရယ်လို့ ရှိပါတယ်။

အရင်အပက်က ဟေတုပစ္စည်းရဲ့ သုဒ္ဓသင်္ချာ-သင်္ချာရပုံ-သဘာဝပစ္စည်းရေရပုံကို ပြောခဲ့ပါပြီ။ ဒီတော့ သင်္ချာ+သတ္တ-အရယနေ့ ပါဠိကိုဆိုရပါမယ်။ ပါဠိဆိုတော့ လက်ဝဲဘက်က ပဒက ကု-လို့ ရှိပါတယ်။ ကုသလောကုသလသံ၊ ပစ္စည်းတရားမှာ ကုသလာရယ်လို့ ရေးထားပါတယ်။ ဟေတုပစ္စည်းဟောချင်ရင် “ဟေတု” လို့ ထည့်ပေးရပါတယ်။ ပစ္စယုပ္ပန်တရားဘက်ကဆိုင်ရာဖြစ်တဲ့ အမှတ်ကလေးကိုဘဲ ဆိုရပါတယ်။ ပစ္စယုပ္ပန်တရားတွေမှာ “သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ၊ စိတ္တဿုပ္ပာနာနံ ရူပါနံ၊ ကဋတ္တာစန္ဒပါနံ” လို့ ရေးထားပါတယ်။ ဒီတော့ ဆိုင်ရာဖြစ်တဲ့ “သမ္ပယုတ္တကာနံခန္ဓာနံ” ကို ဆိုရပါလိမ့်မယ်။

ကုသလော ကုသလဿ

ကုသလောဓမ္မော ကုသလဿဓမ္မဿ ဟေတုပစ္စယေနပစ္စယော။ ကုသလာဟေတု သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ ဟေတုပစ္စယေနပစ္စယော။

ကုသလာဟေတု-အရကကုသိုလ် ဟိတ် ၃ ပါးရှိပါတယ်။ သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ လို့ဆိုတာ ဒီကုသိုလ် ဟိတ် ၃ ပါးနဲ့အတူတကွဖြစ်တဲ့ သူနဲ့ သမ္ပယုတ္တဓမ္မဖြစ်တဲ့ ကုသိုလ်စိတ် ဧကဝီသရပါလိမ့်မယ်။ စာမျက်နှာ(၁)မှာ အရကောက်ရှိပါတယ်။

ကုသလော ကုသလဿန္တိ - ကုသလော ဓမ္မောဟူသော ကတ္တာပုဒ်၏ အရကား (လကျာဘက်က သမ္ပဒါနိအရ ပစ္စယုပ္ပန်ကို ကြည့်ဆိုရပါတယ်) သမ္ပယုတ္တခန္ဓာအား တတ်သောကုသိုလ်စိတ်ဧကဝီသ စေတသိက် အဋ္ဌတိံ သစိတ္တက္ခဏတခုတခုရှိသော(လက်ဝဲဘက်က-ဟေ-အကွက်ကို ကြည့်ရပါလိမ့်မယ်။ ၂ - က ခွံဟိတ်ဖြစ်ပါလား။ ၃ - က တိဟိတ်ဖြစ်ပါတယ်) ခွံဟိတ်ဖြစ်အံ့ အလောဘ, အဒေါသ, တိဟိတ်ဖြစ်အံ့ အလောဘ, အဒေါသ, အမောဟ၊ ဤဟိတ် ၂ ပါး ၃ ပါး ပစ္စည်းတရားရ၏။ ကုသလဿ ဓမ္မဿဟူသော သမ္ပဒါနိ ပုဒ်၏ အရကား ကုသိုလ်စိတ် ဧကဝီသ၊ စေတသိက်အဋ္ဌတိံ သ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။

ခွံဟိတ် လို့ ဆိုတာ ကုသိုလ်စိတ်ဧကဝီသထဲက မဟာကုသိုလ်စိတ်တွေမှာ ဉာဏသမ္ပယုတ်-ဉာဏဝိပွယုတ်လို့ ၂ မျိုးရှိပါတယ်။ ဉာဏဝိပွယုတ္တမှာယှဉ်တဲ့ ဟိတ်ဖြစ်ရင် အလောဘ, အဒေါသလို့ ဟိတ် ၂ ပါးရပါတယ်။ ကျန်တဲ့ မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ်နဲ့ မဟာပုဂ္ဂိုလ်လောကုတ္တရာတွေမှာယှဉ်တဲ့ ကုသိုလ်ဟိတ်ဖြစ်ရင် ဟိတ် ၃ ပါးရပါတယ်။ ဒါ

ကြောင့် ၂-၃ လို ရေးထားပါတယ်။ လက်ျာဘက်က သမ္ပယုတ္တခန္ဓာလို ဆိုတာ ဒီဟိတ် ၂ ပါး ၃ ပါးနဲ့ ယှဉ်တဲ့ ကုသိုလ်စိတ်ကေဝီသ၊ စေတသိက်အဋ္ဌတိ သဘ်ဖြစ်ပါတယ်။ ကရိုဏ်း ကြောင့် (၁၀) လို ရေးထားပါတယ်။ (၁၀) ရေးထားတာက ဟေတုပစ္စည်း သုဒ္ဓသင်္ချာမှာ သဘာဝပစ္စည်းရေ (၁၂) ရှိပါတယ်။ ၁၂-ရှိတော့ ဒီအထဲက သဟဇာတအကြီးလို ဆိုတဲ့ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ အတ္တိ၊ အဝိဂတ-ဒီ (၄) ပစ္စည်းက တပြိုင်နက်လိုက်ပါတယ်။ တပြိုင်နက်လိုက်ဘယ်လို ဆိုတာ ယခု ကုသလောကုသလဿလို ဟောနေတဲ့ ဟိတ် ၂ ပါး ၃ ပါး ကို ပစ္စည်းဘက်ကလဲရပါတယ်။ သမ္ပဒါနိဘက်က ကုသိုလ်စိတ်ကေဝီသစေတသိက်အဋ္ဌတိ သလဲရပါတယ်။ ဒါကြောင့် သဟဇာတအကြီး (၄) ပစ္စည်းက တပြိုင်နက်ရပါတယ်။ ဒါ တင်လားဆိုတော့ မဟုတ်ပါဘူး။ အလတ်ထဲက-အညမည-နာမ်ကုန်ရပါတယ်။ သမ္ပယုတ္တ နာမ်ကုန်ရဘယ်။ နာမ်ကုန်ရသဖြင့် ယခုနာမ်ကိုဟောနေတဲ့ တရားဖြန့်ခြင်းကြောင့် အညမည သမ္ပယုတ္တလဲ တပြိုင်နက်အနေနဲ့ ရပါတယ်။ ဝိပါကရုံ သင်္ချာဟာ အများကတော့ အများ ကတသဖြစ်ပါတယ်။ ဒီမှာ ကုသလောကုသလဿကိုဟောနေသဖြင့် ဝိပါကနဲ့ မဆိုင်ပါ ဘူး။ ပြီးတော့ သဟဇာတဝိပဿယုတ္တရဲ့ သုဒ္ဓသင်္ချာကိုကြည့်ရင် ပစ္စယုပ္ပန်တရားတွေဟာ ရှင် တွေရှိပါတယ်။ ဒီတော့ ရှင်တရားပစ္စယုပ္ပန်နေတဲ့အခါမှာသာ ဝိပဿယုတ္တပစ္စည်းရပါတယ်။ အဲဒီတော့ သဘာဝပစ္စည်းရေ (၁၂) ခုထဲက ဝိပါကနဲ့ ဝိပဿယုတ္တနှုတ်ကျန်တဲ့ (၁၀) ကို ဆိုရ ပါလိမ့်မယ်။ ကျန်တဲ့ (၁၀) ပစ္စည်းမှာလဲဘဲ ဟေတုရယ် အညမည သမ္ပယုတ္တရယ် သဟဇာ တဟာအကြီး ၄၊ အဲဒီ (၇) ပစ္စည်းဟာ တပြိုင်နက်ရပါတယ်။ ကျန်တဲ့အဓိပတိ ဣန္ဒြိယ မဂ္ဂတွေ ဟာ သူတို့ဆိုင်ရာဖြစ်တဲ့ ဝိမံသပညာတွေကိုသာလျှင် ရပါတယ်။ အလောဘ၊ အဒေါသကို မရပါဘူး။ ဝိမံသာဓိပတိရပြန်တော့လဲ အမောဟနဲ့ သဘာဝဖြစ်ပေမယ်လို အမောဟက စိတ် ၄၇ ခုမှာ ယှဉ်ပါတယ်။ ဝိမံသာဓိပတိက-တိဟိတ်ဇော ၃၄ ခုမှာယှဉ်တော့ ယထာရဟ အနေနဲ့ ပါလာတယ်။ ဝိမံသာဓိပတိဟာ အမောဟလို အပြည့်အစုံမရပါဘူး။ လွယ်လွယ် မှတ်မယ်ဆိုရင် အဓိပတိ ဣန္ဒြိယ မဂ္ဂသုံးပစ္စည်းက ယထာရဟ၊ ကြွင်းကျန်တဲ့ (၇) ပစ္စည်းက တပြိုင်နက်ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် (၁၀) ပစ္စည်းကို ဖော်ပြပြီးဆိုရပါမယ်။ ဒီ သဟဇာတ အငယ်တွေမှာ သဟဇာတ (၁၅) မျိုးရဲ့ ပစ္စည်းစဉ်ကလေးကိုတော့ သိထားရပါလိမ့်မယ်။

ဟေတုပစ္စယေနဟူသော ကရိုဏ်းပါဠိ ၏ အရကား တပြိုင်နက် ယထာရဟတတ် ကောင်းသောဟေတု၊ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဣန္ဒြိယ၊ မဂ္ဂ၊ သမ္ပ ယုတ္တ၊ အတ္တိ၊ အဝိဂတ-ဤ (၁၀) ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် ဟေတုသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိ ပိသေသိရ၏။

ကုသလောအများကတသ

ကုသလောကုသလဿ ပြီးသွားပါပြီ။ ကုသလောအများကတသကြံတော့ ခုနက ပြောခဲ့တဲ့ ဟိတ် ၂ ပါး ၃ ပါးက စိတ္တဇရုပ်အား ကျေးဇူးပြုပါလိမ့်မယ်။ ဒီမှာလဲ အမှတ်ရှိ တဲ့အတိုင်း စာမျက်နှာ (၃) မှာ ပါဠိဆိုရပါလိမ့်မယ်။

ကုသလော ဓမ္မော အများကတသ ဓမ္မဿ ဟေတုပစ္စယေန ပစ္စယော။ ကုသလာ ဟေတုပစ္စယေန ပစ္စယော။

အရကောက်ကလဲ စိတ္တဇရုပ်ကို ကျေးဇူးပြုရပါလိမ့်မယ်။ ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ရယ် လို့ ဖြစ်လာတဲ့အခါမှာ ဒီကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်မှာ အတူတကွဖြစ်တဲ့ ဒွိဟိတ် တိဟိတ် ရှိပါတယ်။ အဲဒီဒွိဟိတ် တိဟိတ် ပေါ်လာတဲ့အခါမှာ ဆိုင်ရာဖြစ်တဲ့ စိတ္တဇရုပ်တွေ ပေါ်လာပါတယ်။ ကရိုဏ်းကတော့ ပစ္စယုပ္ပန် စိတ္တဇရုပ်နေသဖြင့် အညမညနဲ့ သမ္ပယုတ္တ မဆိုင်တော့ပါဘူး။ ပိပါကဆိုတာက အများကတော့ အများကတသကြာမှ ရပါတယ်။ စိတ္တဇ ရုပ် ရ ခြင်းကြောင့် ဝိပဿနာရပါတယ်။ သဟဇာတ အကြီးကတော့ အမြဲတပြိုင်နက် ဖြစ်ပါတယ်။ ဟေတုနဲ့ ၅ ပစ္စည်းဟာ တပြိုင်နက်ဖြစ်ပါတယ်။ စိတ္တဇရုပ်ပါလာခြင်းကြောင့် ဝိပဿနာလဲတပြိုင်နက် ဖြစ်ပါတယ်။ ကျန်တဲ့ အဓိပတိ ဣန္ဒြိယ မဂ္ဂတွေဟာ ယထာ ရဟ ဖြစ် ပါ တယ်။ ဒီတော့ အလတ်ထဲက ဝိပဿနာပစ္စည်းတခုတဲ ပါ လာ ပါ တယ်။ ဒါက ကရိုဏ်းအတွက်ပါ။

ကုသလော အများကတသန္တိ ကုသလော ဓမ္မောဟူသော ကတ္တာပုဒ်၏အရကား စိတ္တဇရုပ် အားတတ်သော (ပစ္စယုပ္ပန်ရုပ် ဖြစ်နေရင် အမြဲတုံ့သတ် ရ ပါ တယ်။ အရူ ပတုံ့မှာ ရုပ်မရှိ ပါ ဘူး) ပဉ္စဝေါကာရတုံ့ ဖြစ်သောအခါ ကုသိုလ်စိတ် ဧကဝိသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိ သ စိတ္တက္ခဏ တခုတခုရှိသော (ခုနစ်အတိုင်းပါတဲ) ဒွိဟိတ်ဖြစ်အံ့ အလောဘ၊ အဒေါသ၊ တိဟိတ် ဖြစ် အံ့ အလောဘ၊ အဒေါသ၊ အမောဟ။ ဤဟိတ် ၂ ပါး ၃ ပါး ပစ္စည်းတရားရ၏။ အများကတသ ဓမ္မဿ - ဟူသော သမ္ပဒါန်ပုဒ်၏ ရကား ကုသိုလ် ပြု အပ် သော စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ဟေတုပစ္စယေနဟူသော ကရိုဏ်းပါဠိ၏ အရကား တပြိုင်နက် ယထာရဟတတ်ကောင်းသော ဟေတု၊ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ဣန္ဒြိယ၊ မဂ္ဂ၊ ဝိပဿနာ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ(၉)ပစ္စယ သတ္တိတို့တွင် ဟေတု သတ္တိဟု ဆိုအပ်သော သတ္တိ ပီ သေ သ ရှိ ။

ကုသလော ကုသလဿတုံကတော့ တုံ့မသတ်ပါဘူး။ ဘာကြောင့်? ကုသလော ကုသလဿမှာ အာညသုတ်တုံမှတပါး အရူပ (၄) တုံ့လဲရတယ်။ ပဉ္စဝေါကာရ (၂၆) တုံ့ လဲရတယ်။ တုံ့(၃၀)နဲ့ ဆိုင်ပါတယ်။ ကုသလော အများကတသကြာတော့ အရူပ အုံနဲ့ မဆိုင်ပါဘူး။ ပဉ္စဝေါကာရ(၂၆)တုံ့ဘဲ ဆိုင်ပါတယ်။ ရုပ်ပါလာရင် ပဉ္စဝေါကာရ (၂၆) တုံ့ဘဲရပါလိမ့်မယ်။ ကုသလော ကုသလာ များကတသ အတွက် ပါဠိက-

ကုသလော ကုသလာ များကတသ

ကုသလော ဓမ္မော ကုသလဿစ အများကတသစ ဓမ္မဿ ဟေတုပစ္စယေန ပစ္စယော။ ကုသလာ ဟေတု သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ ဟေတု ပစ္စယေန ပစ္စယော။

ပစ္စည်းကတော့ မထူးပါဘူး။ ပစ္စယုပ္ပန်မှာ စိတ္တဇရုပ်ပါလာရင် ပဉ္စဝေါကာရတုံ့ လို့ ဆိုရပါတယ်။ ပစ္စယုပ္ပန်ကလဲ ကုသလာ များကတသ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ကုသလာအရ ကုသလော ကုသလဿအတိုင်း ဖြစ်ပါတယ်။ ရုပ်ပါလာသဖြင့် စိတ္တဇရုပ်လို့ဆိုရပါတယ်။ ကရိုဏ်းကျတော့ အလတ်နဲ့ လုံးဝမဆိုင်တော့ပါဘူး။ အလတ်ရဲ့ တရားတွေမှာ ကုသိုလ် စိတ္တဇရုပ်အား ကျေးဇူးပြုနိုင်တဲ့ တရားမရှိပါဘူး။ တနည်းအားဖြင့် သဟဇာတ အလတ်

ဖြစ်တဲ့ အညမည ဝိပါက သမ္ပယုတ္တ ဝိပယုတ္တတွေရဲ့ သင်္ချာ ခိုကြည့်ရင် ကုသလော ကုသ
လာ ဗျာကတဿလို ဆိုတဲ့ သင်္ချာမရှိပါဘူး။ ဒါ့ကြောင့် အလတ် (၄) ပစ္စည်းနဲ့ လုံးဝ
မဆိုင်တော့ပါဘူး။ လုံးဝမဆိုင်သဖြင့် ကျန်တဲ့ (၈) ပစ္စည်းကဲရှိပါတယ်။ အဲဒီကျန်တဲ့ (၈)
ပစ္စည်းမှာလဲ ဟေတုနဲ့ သဟဇာတအကြီး (၄) ပစ္စည်းပေါင်း (၅) ပစ္စည်းသည်သာတပြိုင်
နက် ဖြစ်ပါတယ်။ ကြွင်းကျန်တဲ့ ပစ္စည်းတွေက ယထာရဟဖြစ်ပါသည်။

ကုသလော ကုသလာ ဗျာကတဿ၌ ကုသလော ဓမ္မောဟူသော ကတ္တား
ပုဒ်၏ အရကား သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ်အားတတ်သော ပဉ္စဝေါကာရတို့၌ ဖြစ်သော
အခါ ကုသိုလ်စိတ်ဧကဝိသ စေတသိက်အဋ္ဌတိံသ စိတ္တက္ခဏ တခုတခု၌ရှိသော ဒွိဟိတ်
ဖြစ်အံ့ အလောဘ၊ အဒေါသ၊ တိဟိတ်ဖြစ်အံ့ အလောဘ၊ အဒေါသ၊ အမောဟ၊ ဤ
ဟိတ် ၂ ပါး ၃ ပါး ပစ္စည်းတရားရ၏။ ကုသလဿစ အဗျာကတဿစ ဓမ္မဿဟူသော
သမ္ပဒါနံပုဒ်၏ အရကား ကုသိုလ်စိတ် ဧကဝိသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိံသ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ၊
စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ဟေတု ပစ္စယေနဟူသော ကရိုဏ်းပိုင်၏အရကား တပြိုင်
နက် ယထာရဟတတ် ကောင်းသော ဟေတု၊ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ဣန္ဒြိယ၊
မဂ္ဂ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ-ဤ (၈) ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် ဟေတုသတ္တိဟု ဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ
ရ၏။

အကုသလော အကုသလဿ

အကုသလော အကုသလဿစတံ ၃-ချက်မှာလဲ ကုသလောကုသလဿနဲ့ သဘော
အတူတူပါတဲ့။

အကုသလောဓမ္မော အကုသလဿဓမ္မဿ ဟေတုပစ္စယေနပစ္စယော။ အကုသလာ
ဟေတု သမ္ပယုတ္တကာနံခန္ဓာနံ ဟေတုပစ္စယေနပစ္စယော။

အရကောက်ကြတော့ အကုသိုလ်ဒွါဒသံစေတသိက်သတ္တဝိသ ပစ္စယုပ္ပန်ဖြစ်ပါတယ်။
ပစ္စည်း (၁-၂) လို့ဆိုရတာက အကုသိုလ်မှာ လောဘ ဒေါသ မောဟရယ်လို့ဟိတ် ၃-မျိုးရှိပါ
တယ်။ လောဘမူစိတ်ရှစ်ခုသည် ဒွိဟိတ်စိတ်ဖြစ်ပါတယ်။ ဒွိဟိတ်စိတ်ဖြစ်တော့ လောဘ
မောဟရယ်လို့ ဟိတ် ၂-ပါးရှိပါတယ်။ ဒေါသမူစိတ်မှာလဲ ဒေါသ မောဟရယ်လို့ ဟိတ်
၂-ပါးရှိပါတယ်။ မောဟကြတော့ မောဟဟိတ် ၁-ပါးထဲရှိပါတယ်။ သူ့မှာယှဉ်ပေးပြီး ယှဉ်
ဘက်ဖြစ်တဲ့ဟိတ်မရှိပါဘူး။ အဲဒါကြောင့် ၁-၂ အရသည်ဟိတ် ၁ ပါး ၅-ပါးဖြစ်ပါတယ်။
ပစ္စယုပ္ပန် ဘက်ကကုသလော ကုသလဿဘုံးက လိုက် သမ္ပယုတ္တခန္ဓာဟာ အကုသိုလ်
စိတ်ဒွါဒသ၊ စေတသိက်သတ္တဝိသရပါတယ်။ စေတသိက်သတ္တဝိသမှာ မောဟမူဒွေက မော
ဟကြဉ်ပေးရပါလိမ့်မယ်။ ဟေတုပစ္စည်းရဲ့ သဒ္ဓါသင်္ချာ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာအရသည် ဆဝါရပစ္စ
ယုပ္ပန်ကဆိုတဲ့တရားဖြစ်ပါတယ်။ ဆဝါရပစ္စယုပ္ပန်မှာ သဟိတ်စိတ်ဧကသတ္တဝိ၊ မောဟ
မူဒွေ၌ မောဟကြဉ်သော စေတသိက်ဒွေပညာသလို မောဟကို ကြဉ်ပေးရပါတယ်။ ဒါ
ကြောင့် သမ္ပယုတ္တခန္ဓာအရမှာလဲ မောဟကြဉ်ပေးရပါလိမ့်မယ်။

အကုသလော အကုသလဿ၌ - အကုသလော ဓမ္မောဟူသော ကတ္တားပုဒ်၏
အရကား သမ္ပယုတ္တခန္ဓာအားတတ်သော အကုသိုလ်စိတ်ဒွါဒသ၊ စေတသိက်သတ္တဝိသ

စိတ္တက္ခဏာတခုတခုရှိသော လောဘမူဖြစ်အံ့ လောဘ မောဟ၊ ဒေါသမူဖြစ်အံ့ ဒေါသ နမာဟ၊ မောဟမူဖြစ်အံ့ မောဟ၊ ဤဟိတ် ၁-ပါး ၂-ပါး ပစ္စည်းတရားရ၏။ အကုသလဿ ဓမ္မဿဟူသော သမ္ပဒါန် ပုဒ်၏အရကား အကုသိုလ်စိတ်ဒွါဒသ၊ မောဟမူဒွါ မောဟကြဉ် သော စေတသိက်သတ္တဝီသ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။

ကရိုဏ်းကြတော့အဓိပတိ၊ ဣန္ဒြိယ၊ မဂ္ဂ-ဒီ(၃)ပစ္စည်းကို မရတော့ပါဘူး။ ဘာဖြစ် လို့ မရသလဲ? အဓိပတိဟာ ဝိမံသာဓိပတိအတွက် ရပါတယ်။ ဣန္ဒြိယ မဂ္ဂဟာအာမောဟ အ တွက်ရပါတယ်။ အကုသိုလ်တွေမှာ ဒီဝိမံသာဓိပတိ၊ ပညာတွေမရှိပါဘူး။ ပညာမရှိတော့ အကုသိုလ် ၃-ချက်မှာ အဲဒီပစ္စည်းတွေကိုချန်ပြီး ထားရပါလိမ့်မယ်။ အဓိပတိ ဣန္ဒြိယ မဂ္ဂ ၃-ပစ္စည်းချန်ထားရင် (၉)ပစ္စည်းရှိပါတယ်။ အဲဒီ(၉)ပစ္စည်းကို ဆုတ်ကိုင်ပြီး ထားရပါ မယ်။ အဲဒီ(၉)ပစ္စည်းထဲက နှစ်နှစ်ချင်းကျေးဇူးပြုရင် အညမညနဲ့ သမ္ပယုတ္တရပါလိမ့် မယ်။ သဟဇာတအကြီး ၄-ပစ္စည်းနဲ့ ဟေတု ၅-ပစ္စည်းကို အမြဲတပြိုင်နက်ရပါတယ်။ အည မညနဲ့ သမ္ပယုတ္တဝင်လာတော့ သူတို့ကလဲ နှစ်ကုန်ရသဖြင့် ဒီ(၇)ပစ္စည်းဟာတပြိုင်နက်ဖြစ် ပါတယ်။ အဲဒါကြောင့် လက်သဲကွင်းကလေးနဲ့ တပြိုင်နက်ဖြစ်ကြောင်းကို ပြသားပါတယ်။ ဝိပါကနဲ့ ဝိပုယုတ္တမဆိုင်ပါဘူး။ နှစ်နှစ်ချင်းပါ။

ဟေတုပစ္စယေန ဟူသော ကရိုဏ်း ပါဠိ၏ အရကား တပြိုင်နက် တတ်ကောင်း သောဟေတု၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ (၇) ပစ္စယ သတ္တိတို့တွင် ဟေတုသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသရ၏။

အကုသလော အဗျာကတဿ

အကုသလော အဗျာကတဿ မတူပါဘူး။ ပါဠိ၊ အကုသလောဓမ္မော၊ အဗျာက တဿဓမ္မဿ ဟေတုပစ္စယေနပစ္စယော၊ အကုသလာဟေတု စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံဟေတု ပစ္စယေနပစ္စယော။

ဒီမှာလဲ ကုသလောအဗျာကတဿ သဘောအတိုင်းပါဘဲ၊ စိတ္တဇရုပ်ကို ကျေးဇူးပြု မှာပါတဲ။ ကရိုဏ်း(၆)ပစ္စည်းကတော့ ခုနပြောခဲ့တဲ့အညမည သမ္ပယုတ္တ ပြုတ်ပြီး ဝိပုယုတ္တဝင် လာပါတယ်။ ဟေတု-သဟဇာတအကြီး ၄-ဝိပုယုတ္တ တပြိုင်နက်ရပါတယ်။

အကုသလော အဗျာကတဿ၌ အကုသလော ဓမ္မောဟူသော ကတ္တား ပုဒ်၏ အရကား စိတ္တဇရုပ်အားတတ်သော ပဉ္စဝေါကာရတုံဖြစ်သောအခါ အကုသိုလ်စိတ် ဒွါ ဒသ စေတသိက်သတ္တဝီသ စိတ္တက္ခဏ တခုတခုရှိသော လောဘမူဖြစ်အံ့ လောဘ မောဟ၊ ဒေါသမူဖြစ်အံ့ ဒေါသ မောဟ၊ မောဟမူဖြစ်အံ့ မောဟ-ဤဟိတ် ၁-ပါး ၂-ပါး ပစ္စည်း တရားရ၏။ အဗျာကတဿဓမ္မဿဟူသော သမ္ပဒါန် ပုဒ်၏အရကား အကုသိုလ်ပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ဟေတုပစ္စယေနဟူသော ကရိုဏ်း ပါဠိ၏အရကား တပြိုင် နက်တတ်ကောင်းသော ဟေတု၊ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ဝိပုယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ (၆) ပစ္စယ သတ္တိတို့တွင် ဟေတုသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသရ၏။

အကုသလော အကုသလာဗျာကတဿ

အကုသလော အကုသလာဗျာကတဿလံ ပါဠိက ကုသလောကုသလာဗျာကတဿ သဘောအတိုင်းပါဘဲ။

အကုသလောဓမ္မော အကုသလဿစ အဗျာကတဿစ ဓမ္မဿဟေတု ပစ္စယေနပစ္စယော။ အကုသလာဟေတု သမ္ပယုတ္တကာနံခန္ဓာနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနဉ္စရူပါနံဟေတုပစ္စယေန ပစ္စယော။

အရကောက်ကလဲ ဒီသဘောအတိုင်းပါဘဲ။ ဒါပေတဲ့ အကုသလော အကုသလာ ဗျာကတဿလို့ဆိုတဲ့တရား ပစ္စယုပ္ပန်နေတဲ့အခါမှာ အလတ်နဲ့ လုံးဝ မဆိုင်တော့ပါဘူး။ သဟဇာတအကြီးနဲ့ ဟေတု ဒီ(၅)ပစ္စည်းကရိုက်အတွက် တပြိုင်နက်ဖြစ်ပါတယ်။

အကုသလော အကုသလာ ဗျာကတဿ၌ အကုသလောဓမ္မောဟူသော ကတ္တား ပုဒ်၏အရကား သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ်အားတတ်သော ပဉ္စဝေါကာရတုံ၌ဖြစ်သောအခါ အကုသိုလ်စိတ်ဒွါဒသ၊ စေတသိက်သတ္တဝီသ စိတ္တက္ခဏ တခုတခု၌ရှိသော လောဘမူဖြစ်အံ့ လောဘ မောဟ၊ ဒေါသမူဖြစ်အံ့ ဒေါသ မောဟ၊ မောဟမူဖြစ်အံ့ မောဟ ဤဟိတ် ၁-ပါး ၂-ပါး ပစ္စည်းတရားရ၏။ အကုသလဿစ အဗျာကတဿစ ဓမ္မဿဟူသော သမ္ပဒါန် ပုဒ်၏အရကား အကုသိုလ်စိတ် ဒွါဒသ၊ မောဟမူဒွေ၌ မောဟကြဉ်သော စေတသိက်သတ္တ ဝီသ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာစိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ဟေတုပစ္စယေနဟူသော ကရိုက် ပါဠိ ၏အရကား တပြိုင်နက်တတ်ကောင်းသော ဟေတု၊ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ(၅)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် ဟေတုသတ္တိဟုဆိုအပ်သောသတ္တိဝိသေသရ၏။

အဗျာကတော အဗျာကတဿ (ပဝတ္ထိ)

ကုသလောကုသလာဿတုံးက (၃) ချက်ရခဲ့ပါတယ်။ အကုသလော အကုသလာဿ မှာလဲ(၃)ချက်ရပါတယ်။ အဗျာကတော အဗျာကတဿကြတော့ ဘာဖြစ်လို့(၃)ချက်မရ တဲနဲ့ ကချက်ထဲရနေသလဲဆိုတော့ ဒီအဗျာကတဟာ ကုသလောကုသလာဿတုံးကလို နာမ် နာမ်ချင်း ကျေးဇူးမပြုနိုင်ဘူးလား? ပြုနိုင်ပါတယ်။ နာမ်ကကောရုပ်ကို ကျေးဇူးမပြုနိုင်ဘူး လား? ပြုနိုင်ပါတယ်။ ဝိပင်္ဂါကြိယာ အဗျာကဘနာမ်တွေကကော နာမ်ရုပ်ကိုကျေးဇူးမပြုနိုင် ဘူးလား? ပြုနိုင်ပါတယ်။ ဒါပေတဲ့ နာမ်အားကျေးဇူးပြုတဲ့အခါမှာလဲ ပစ္စယုပ္ပန်တရားဟာ အဗျာကတဖြစ်ပါတယ်။ ပဝတ္ထိအခါစိတ္တဇရုပ်အား ကျေးဇူးပြုရင်လဲ အဗျာကတဘဲဖြစ်ပါ တယ်။ ၂-ပါးစုံကျေးဇူးပြုတဲ့အခါမှာလဲ အဗျာကတဘဲဖြစ်ပါတယ်။ ဒါ့ကြောင့်အဗျာက တောအဗျာကတဿအတွက် သင်္ချာဟာတချက်ထဲဖြစ်ပါတယ်။ ထိုနည်းတူစွာပဋိသန္ဓေအခါ ကာလမှာလဲ ပဋိသန္ဓေဆိုင်ရာဖြစ်တဲ့ ဝိပင်္ဂါအဗျာကတမှာရှိတဲ့ဟိတ်တွေက နာမ်ကိုလဲကျေး ဇူးပြုနိုင်ပါတယ်။ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်ကိုလဲ ကျေးဇူးပြုနိုင်ပါတယ်။ ပဋိသန္ဓေနာမ်နဲ့ ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်တွေကိုလဲ ကျေးဇူးပြုနိုင်ပါတယ်။ ဒါပေတဲ့ ဒီပစ္စယုပ္ပန်တရားတွေဟာ အားလုံး အဗျာကတချည်းဖြစ်ခြင်းကြောင့် အဗျာကတော အဗျာကတဿ တချက်ဘဲ ရပါတယ်။ အဲဒီ အဗျာကတောအဗျာကတဿမှာ ပဝတ္ထိပဋိသန္ဓေရယ်လို့ ၂-ကွက်ခွဲပြီးပြထားပါတယ်။ အ ထက်ကအကွက်အတွက် ပဝတ္ထိဖြစ်ပါတယ်။ အောက်အကွက်အတွက် ပဋိသန္ဓေဖြစ်ပါတယ်။

အဗျာကတောဓမ္မော အဗျာကတဿ ဓမ္မဿဟေတုပစ္စယေနပစ္စယော၊ ဝိပါကာဗျာကတာကြိယာဗျာကတာဟေတု သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံစိတ္တသမုဋ္ဌာနာနဉ္စရူပါနံ ဟေတုပစ္စယေနပစ္စယော၊ ပဋိသန္ဓိက္ခန္ဓေ ဝိပါကာဗျာကတာ ဟေတုသမ္ပယုတ္တကာနံခန္ဓာနံ ကဋတ္တာစရူပါနံ ဟေတုပစ္စယေနပစ္စယော။

အရကောကံမှာ ဝိပါကံစိတ်ဆတ္တိံသ၊ ကြိယာစိတ် ဝိသလို၊ ရေး ထား ပါ တယ်။ ဒါက သဟဇာတအငယ် (၇) ပစ္စည်းနဲ့ ဆက်ဆံတို့ရာအတွက် ရေးထားတာဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဟေတုပစ္စည်းဟာ အဟိတ်နဲ့ လုံးဝမဆိုင်ပါဘူး။ အဟိတ်နဲ့ လုံးဝမဆိုင်တော့ အဟိတ် ဝိပါကံတွေ အဟိတ်ကြိယာတွေမရပါဘူး။ ဒီတော့ သဟိတ် ဝိပါကံ ဟာ တယ်လောက်ရှိမလဲ? ဧကဝိသရှိပါတယ်။ သဟိတ်ကြိယာက သတ္တရသ (၁၇) ခု ခဲ့ ပါ တယ်။ ဒီမှာ ဝိပါကံ ၃၆၊ ကြိယာ ၂၀ လို့ ရေးထားပေမဲ့ သဟိတ်ဆိုင်ရာဖြစ်တဲ့ ဟေတုပစ္စည်း အားလျော်စွာ သဟိတ်ဝိပါကံ သဟိတ်ကြိယာကိုသာ ဆိုရပါလိမ့်မယ်။ ပစ္စယုပ္ပန်မှာလဲ ထိုနည်းတူစွာ ခဲ့ ဖြစ်ပါတယ်။ ပစ္စယုပ္ပန်မှာ (၄၆) ကလေးရေးထားပါတယ်။ ဒီ(၄၆)ကဘာတုံး? သမ္ပယုတ္တခန္ဓာအား ၎င်းလို ဆိုတာ ကုသလောကုသလသတုံးက ဟောခဲ့သလို နာမ်အချင်းချင်း ပဉ္စဝေါကာရဘုံမှာရော အရူပလေးဘုံမှာရောဘုံ (၃၀) နဲ့ ဆက်ဆံတယ်လို့ သိစေလိုမှုအတွက် (၄၆) ကလေး ထည့်ထားပါတယ်။ ပြီးတော့ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ်အား၎င်း တတ်သောလို့ အရကောကံမှာ ဆိုပါတယ်။ အဲဒါက အလယ်က တရားကလေးတခုကို မြှုပ်ထားတာဖြစ်ပါတယ်။ စင်စစ်ကုသိုလ်သုံးချက် သဘောအတိုင်းဆိုရမှာထာ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာအား၎င်း၊ သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်အား၎င်း၊ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ သဟိတ် စိတ္တဇရုပ်အား၎င်းတတ်သောလို့ ကုသိုလ် ၃ ချက် အကုသိုလ် ၃ ချက်သဘောအတိုင်း ဆိုရမှာပါ။ ဒါပေမဲ့ စိတ္တဇရုပ်အား၎င်းလို ဆိုတဲ့ စကားကိုမြှုပ်ထားပြီး သမ္ပယုတ္တခန္ဓာအား၎င်း၊ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ သဟိတ် စိတ္တဇရုပ်အား ၎င်းလို ဆိုပါတယ်။ စိတ္တဇရုပ်တွေကို သဟိတ်ဝိပါကံ ကြိယာနဲ့ အတူ ဥပါဒ်တဲ့ စိတ္တဇရုပ်ဖြစ်ခြင်းကြောင့် သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်ရယ်လို့ ဆိုရပါလိမ့်မယ်။

အဗျာကတော အဗျာကတဿန္တံ ပစ္စိအခါ အဗျာကတော ဓမ္မောဟူသော ကတ္တား ပုဒ် ၏ အရကား သမ္ပယုတ္တခန္ဓာအား၎င်း၊ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ သဟိတ် စိတ္တဇရုပ်အား၎င်း တတ်သော သဟိတ်ဝိပါကံ ဧကဝိသ သဟိတ်ကြိယာ သတ္တရသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိံသ စိတ္တက္ခန္ဓာ တခုတခုရှိသော (ဒီဝိပါကံကြိယာတွေမှာလဲ ဒွိဟိတ်တိဟိတ်ရှိပါတယ်။ ဉာဏဝိပယုတ်ဖြစ်ရင် ဒွိဟိတ်ပါ၊ သမ္ပယုတ်ဖြစ်ရင် တိဟိတ်ပါ) ဒွိဟိတ်ဖြစ်အံ့ အလောဘ၊ အဒေါသ၊ တိဟိတ် ဖြစ် အံ့ အလောဘ၊ အဒေါသ၊ အမောဟ၊ ဤဟိတ် ၂ ပါး ၃ ပါး ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။အဗျာကတဿ ဓမ္မဿဟူသော သမ္ပဒါနံ ပုဒ်၏အရကား သဟိတ်ဝိပါကံ ဧကဝိသ၊ သဟိတ်ကြိယာ သတ္တရသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိံသ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ သဟိတ်စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ (ကရိုဏ်းကြတော့ ဟေတုနဲ့ သဘာဝပစ္စည်းအတိုင်း (၁၂) ပစ္စည်းရပါတယ်။ အဲဒီ (၁၂) ခုထဲက ဟေတုနဲ့ သဟဇာတအကြီး (၄) ပေါင်း (၅) ခုသည် သာလျှင် တပြိုင်နက်ဖြစ်ပါတယ်။ ကျန်တဲ့ ပစ္စည်းဟာ ယထာရဟဖြစ်ပါတယ်။ ဘာကြောင့်?

လွယ်လွယ်ပါဘဲ၊ ယခုဆိုနေတဲ့ ပဝတ္တိအခါ အများကတော့ အများကတသဆိုင်ရာ ပစ္စည်း တရား ပစ္စယုပ္ပန်တရားတွေကို (၇) ပစ္စည်းက အပြည့်အစုံမရပါဘူး။) ဟေတုပစ္စယေနဟူ သော ကရိုဏ်း ပါဠိ၏ အရကား တပြိုင်နက် ယထာရဟ တတ်ကောင်းသော ဟေတု၊ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ ဣန္ဒြိယ၊ မဂ္ဂ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ ဝိပုယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ(၁၂) ပစ္စယ သတ္တိတို့တွင် ဟေတုသတ္တိဟု ဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရ၏။

အလတ် (၄) ပစ္စည်းထဲမှာ ယထာရဟ ဝင်ပုံက အညမညနဲ့ သမ္ပယုတ္တဟာ နာမ် ဆိုင်ရာဖြစ်တဲ့ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာကိုသာရပါတယ်။ စိတ္တဇ ရုပ် မ ရ ပါ ဘူး။ ဝိပါ က ကြ တော့ ဝိပါကဆိုင်ရာတွေကို ရပါတယ်။ ကြိယာမရပါဘူး။ ဝိပုယုတ္တကြတော့ ပစ္စယုပ္ပန်စိတ္တဇရုပ် ကိုသာ ရပါတယ်။ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာလို ဆိုတဲ့ နာမ်တရားမရပါဘူး။ အဲဒါကြောင့် အလတ် (၄) ပစ္စည်းဟာ ယထာရဟ ဝင်ပါတယ်။ အငယ်(၃) ပစ္စည်းအတွက် ယထာရဟ က တော့ ပြောစရာမရှိပါဘူး။ သူတို့က တရားကိုယ် ဆိုင်ရာကလေးတွေဘဲ ရပါတယ်။

ပဋိသန္ဓေ

ပဋိသန္ဓေအခါမှာလဲဘဲ သဟိတ်လို့ ဆိုသဖြင့် အဟိတ်ပဋိသန္ဓေ ၂-ခုနဲ့ မဆိုင်ပါဘူး။ ဒီတော့သဟိတ်ပဋိသန္ဓေဟာ သတ္တရသ(၁၇)ခုဘဲရပါလိမ့်မယ်။ ဒီမှာလဲပဝတ္တိအခါကပြော သလို သမ္ပယုတ္တခန္ဓာအား၎င်း ကဋတ္တာရုပ်အား၎င်း သမ္ပယုတ္တခန္ဓာကဋတ္တာရုပ်အား၎င်း တတ်သောလို့ ဒီလိုဆိုရမှာပါဘဲ။ ကရိုဏ်း (၁၁) ပစ္စည်းကတော့ အဓိပတိပြုတ်သွားပါ တယ်။ အဓိပတိဆိုတာသာဓိပတိဇော ၅၂-ခုမှာရှိတဲ့ အဓိပတိတရားကိုယ် ၃-ပါး ၄-ပါးဖြစ် ပါတယ်။ ဇောလို့ဆိုတာ ပဋိသန္ဓေအခါမှာ ဘယ်ဘော့မှမဖြစ်ပါဘူး။ ပဝတ္တိအခါမှာသာ ဖြစ်ပါတယ်။ ပဝတ္တိအခါမှာဖြစ်တဲ့ အဓိပတိကိုချန်ခဲ့၊ ကြွင်းကျန်တဲ့(၁၁)ပစ္စည်းရပါတယ်။ အဲဒီ(၁၁)ပစ္စည်းမှာလဲ တပြိုင်နက်ကခုနကပြောခဲ့တဲ့ဟေကုနဲ့ သဟဇာတအကြီး(၄)ပစ္စည်း ဖြစ်ပါတယ်။ ပြီးတော့ပဋိသန္ဓေဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဝိပါကပစ္စည်းကိုစင်းစားရပါလိမ့်မယ်။ ဝိပါ ကပစ္စည်းရဲ့ သုဒ္ဓသင်္ချာကြည့်ရင် “အချင်းချင်းအား၎င်း၊ အချင်းချင်း နာမက္ခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ် ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်အား၎င်းတတ်သော အလုံးစုံသော ဝိပါက ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာ လေးပါး” လို့ဆိုပါတယ်။ ဒီတော့ “အချင်းချင်း” ဆိုတာသမ္ပယုတ္တခန္ဓာပဋိသန္ဓေစိတ်(၁၉)ခု ဝိပါကရပါတယ်။ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်ကိုလဲ ရပါတယ်။ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေစိတ် (၁၇) ခုကိုလဲ ဝိပါကပစ္စည်းကရပါတယ်။ ဒီတော့ဝိပါကပစ္စည်းဟာ တပြိုင်နက်အနေနဲ့ သာ ဝင်ပါတယ်။ ဟေတု-သဟဇာတအကြီး ၄ ခု-ဝိပါက(၆)ပစ္စည်းတပြိုင်နက်ရပါတယ်။ ကြွင်းကျန်တဲ့(၅) ပစ္စည်းသည် ယထာရဟဖြစ်ပါတယ်။

ပဋိသန္ဓေအခါအများကတော့ဓမ္မောဟူသော ကတ္တား ပုဒ်၏ အရကား သမ္ပယုတ္တ ခန္ဓာအား၎င်း၊ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာကဋတ္တာရုပ်အား၎င်း တတ်သောသဟိတ်ပဋိသန္ဓေသတ္တရသ၊ စေတသိက်ပဉ္စတိံ သ စိတ္တက္ခဏတခုတခု၌ရှိသော ဒွိဟိတ်ဖြစ်အံ့ အလောဘ, အဒေါသ၊ တိဟိတ်ဖြစ်အံ့ အလောဘ, အဒေါသ, အမောဟ-ဤဟိတ် ၂ ပါး ၃ ပါးပစ္စည်းတရားရ၏။

အ ဗျာ က တ သာ ဓမ္မဿဟူသော သမ္ပဒါနိ ပုဒ်၏ အရကား သဟိတ်ပဋိသန္ဓေသတ္တရသ၊ စေတသိက်ပဉ္စတိံသ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ ကဋတ္တာရပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ဟေတုပစ္စယေနဟူသော ကရိုဏ်း ပါဠိ၏အရကား တပြိုင်နက် ယထာရဟတတ်ကောင်းသောဟေတု၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ ဣန္ဒြိယ၊ မဂ္ဂ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတဤ(၁၁)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် ဟေတုသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသရ၏။

ဟေတုပစ္စည်းရဲ့ သုဒ္ဓသင်္ချာနှင့်တကွ ပါဠိအရကောက်တွေပြီးသွားပါပြီ။ အဓိပ္ပာယ်နဲ့နဲ့ပြောပြပါမယ်။ ဟေတုလို ဆိုတာ အမြစ်ကိုဟောပါတယ်။ ပစ္စယလို ဆိုတာကတော့ ကျေးဇူးပြုတတ်တဲ့ သဘောဖြစ်ပါတယ်။ ဒီတော့ ပစ္စယုပ္ပန်တရားတွေအား ရေသောက်မြစ်သဘွယ် ကျေးဇူးပြုပါတယ်။ သစ်ပင်များမှာရှိတဲ့ ရေသောက်မြစ်ဟာ သစ်ပင်တွေကို ကိစ္စအမျိုးမျိုးနဲ့ ကျေးဇူးပြုပါတယ်။ ဘယ်လိုလဲ? ရေသောက်မြစ်များဟာ မြေ အတွင်းမှာ ခိုင်မြဲစွာတည်ရှိနေကြပြီး မြေဩဇာ ရေဩဇာကိုစုတ်ယူပြီး သစ်ပင်များရဲ့ ထိပ်ဖျားအထိရောက်အောင် အမြဲတင်ပို့ကြပါတယ်။ သစ်ပင်တွေဟာ ဒီ မြေဩဇာ ရေဩဇာကြောင့် ကြီးပွားနေကြတယ်။ သစ်မြစ်တွေကလဲ ရေရဲ့ တိုက်ခိုက်မှုဘေးဒါဏ်တွေ လေရဲ့ တိုက်ခိုက်မှုဘေးဒါဏ်တွေ လူတွေ နွားတွေစတဲ့ တိုက်ခိုက်မှုဘေးဒါဏ်တွေကြောင့် ဒီသစ်ပင်ကြီးကို လဲပြုပြီးမသွားရအောင် မြေကြီးထဲကနေပြီးတော့ ဆွဲကိုင်ထားကြပါတယ်။ သစ်မြစ်အသက်ရှည်သမျှ ခိုင်မြဲသမျှကာလပတ်လုံး သစ်ပင်တွေအဆက်ဆက်အားဖြင့် ပေါက်ရောက်ကြီးပွားနေကြပါတယ်။ စိမ်းရှည်စည်ကားနေကြပါတယ်။ ဒီလို ရေသောက်မြစ်က သစ်ပင်တွေအား တည်ရာ မှီရာ ပွားစီးရာအခြေအမြစ်နဲ့ ကျေးဇူးပြုကြသလို ဟိတ် ၆ ပါးတရားတွေကလဲ ဆိုင်ရာအာရုံတွေမှာယဉ်ဘက်ဖြစ်တဲ့ တရားတွေကို စွဲမြဲခိုင်ခံ့ တည်တံ့အောင် ကျေးဇူးပြုကြပါတယ်။

ဒီကမ္ဘာလောကမှာ သတ္တဝါတွေ ပြုလုပ်နေကြတဲ့ အကုသိုလ်မှုတွေ ကုသိုလ်မှုတွေဟာ သစ်ပင်များနဲ့ တူကြပါတယ်။ ဟိတ် ၆ ပါး တရားများက သစ်မြစ်နဲ့ တူကြပါတယ်။ လောကမှာ လှုပ်လှုပ်ရွရွ ပြုလုပ်နေကြတဲ့ ကာယကံမှုတွေ ဝစီကံမှုတွေ မနောကံမှုတွေဟာ ဒီဟိတ် ၆ ပါးက ဖြစ်ပွားလေတာ ဖြစ်ပါတယ်။ လောကမှာ အကုသိုလ် ကုသိုလ်ဟူသမျှတို့ရဲ့ ဖြစ်ရကြောင်း အရင်းအမြစ်ကိုရှာလိုက်ရင် အကုသိုလ်ဘက်က ဟိတ် ၃ ပါးကုသိုလ်ဘက်က ဟိတ် ၃ ပါးရယ်လို့ ဒီဟိတ် ၆ ပါးကိုဘဲ တွေ့ရပါလိမ့်မယ်။

အချို့ အကုသိုလ်များဟာ ခင်တွယ်မှု လောဘကြောင့်ဖြစ်တယ်။ အချို့ ကတော့ မုဒ်မှု ဒေါသကြောင့်ဖြစ်တယ်။ အချို့ အကုသိုလ်တွေကတော့ အကျိုးအပြစ်ကိုမသိတဲ့ မောဟကြောင့်ဖြစ်ပါတယ်။

ကုသိုလ်များမှာလဲ အချို့ ကုသိုလ်စိတ်ဟာ ခင်တွယ်မှုမှ ကျွတ်လွတ်တဲ့ အလောဘကြောင့်ဖြစ်ပါတယ်။ အချို့ ကတော့ မုဒ်မှုမှ ကျွတ်လွတ်တဲ့ အဒေါသကြောင့်ဖြစ်ပါတယ်။ အချို့ ကတော့ မသိမှုမှ ကျွတ်လွတ်တဲ့ အမောဟကြောင့်ဖြစ်ပါတယ်။

အင်္ဂုတ္တိုရ်များမှာ ဘယ်လိုဟောထားသလဲ? ရဟန်းတို့၊ ဝဋ်ဆင်းရဲကို ဖြစ်စေတတ်တဲ့ ကံ၊ ဖြစ်ပေါ်ရန် အကြောင်းတရားတွေဟာ လောဘ ဒေါသ မောဟရယ်လို သုံးပါးရှိတယ်။ လောဘ ဒေါသ မောဟကြောင့် ဖြစ်တဲ့ကံဟာ အကုသိုလ်ကံဖြစ်လေတော့ အပြစ်ရှိတယ်။ ဆင်းရဲတဲ့ အကျိုးလဲဘဲရှိတယ်။ အဲဒီကံတွေဟာ ဝဋ်ဆင်းရဲကို ဖြစ်စေတတ်တဲ့ ကံတပါး ဖြစ်ပေါ်ရန် အကြောင်းလဲ ဖြစ်တယ်။ ဒီကံဟာ ချုပ်ငြိမ်းဖို့ ရန် မဖြစ်နိုင်ဘူး။ ရဟန်းတို့၊ ဝဋ်ကင်းရာနိဗ္ဗာန်ကို ရောက်စေတတ်တဲ့ ကံဖြစ်ပေါ်ရန် အကြောင်းတရားတွေဟာ အလောဘ အဒေါသ အမောဟရယ်လို သုံးပါးရှိတယ်။ ဒီတရားတွေကြောင့် ဖြစ်တဲ့ကံဟာ ကုသိုလ်ဖြစ်လေတော့ အပြစ်လဲမရှိဘူး။ ချမ်းသာတဲ့ အကျိုးလဲရှိတယ်။ ဒီကံတွေဟာ ကံတို့ရဲ့ချုပ်ငြိမ်းရန် ဖြစ်လေတော့ ကံတပါးဖြစ်ပေါ်ရန် အကြောင်းမရှိဘူးလို့ ဟောထားပါတယ်။

ရေသောက်မြစ် ထွားကြိုင်း သန်မာသလောက် သစ်ပင်ကြီးပွားသလို အကုသိုလ် ဟိတ်သုံးပါး ကြီးထွားသလောက် အပါယ်လောကလဲ ကြီးထွားမယ်။ ကုသိုလ်ဟိတ် သုံးပါး ကြီးထွားသလောက် သုဂတိလောကလဲ ကြီးထွားမယ်။ ဒီရေသောက်မြစ်မရှိရင် သစ်ပင် သေရသလို ဒီဟိတ် ၆ ပါး အကြောင်းတရားဟာ သတ္တဝါတွေရဲ့ သန္တာန်မှာ ချုပ်ငြိမ်းခဲ့လို့ ရှိရင် အကျိုးဖြစ်တဲ့ သံသရာမှာ ကျင်လည်မှုလဲ ငြိမ်းအေးနိုင်ပါတယ်။

ထိုမှတစ်ပါး လောဘ ဒေါသ မောဟ နှိပ်စက်အပ်တဲ့ စိတ်ရှိတဲ့သူဟာ မိမိဆင်းရဲရန် လှုံ့ဆော်တယ်။ သူတစ်ပါးဆင်းရဲရန် လှုံ့ဆော်တယ်။ မိမိသူတစ်ပါး နှစ်ဦးသားဆင်းရဲရန်လဲ လှုံ့ဆော်တယ်။ စိတ်ကိုစွဲ၍ဖြစ်တဲ့ ဆင်းရဲမှု နှလုံးမသာမယာမှုတွေကိုလဲဘဲ ခံစားရပါတယ်။ မိမိအကျိုး သူတစ်ပါးအကျိုး မိမိသူတစ်ပါး နှစ်ဦးသားရဲ့ အကျိုးကိုလဲ ဟုတ်မှန်တဲ့ အတိုင်း မသိတော့ပါဘူး။ ဒီသုံးပါးမှာ မောဟဟာ ကန်းအောင်လုပ်တတ်တယ်။ ပညာ မျက်စိမရှိအောင် လုပ်တတ်တယ်။ ပညာကို ချုပ်ကွယ်စေတတ်တယ်။ ပင်ပန်းခြင်းအတိုင်းသာ ရှိပြီး ငြိမ်းစေမှုကိုလဲ မဖြစ်စေတတ်ပါဘူး။

အဘိဓမ္မာ အဋ္ဌကထာများမှာလဲ ဒီဟိတ်တွေရဲ့ သဘောကို ဖွင့်ပြကြပါတယ်။ အလောဘကို ပြောလိုက်ရင် ၎င်းရဲ့ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်တဲ့ လောဘရဲ့ သဘောကိုလဲ သိနိုင်ပါတယ်။ အလောဘဟာ ဝန်တိုမှု အညစ်အကြေးရဲ့ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်တယ်။ အဒေါသဟာ သီလမရှိမှု အညစ်အကြေးရဲ့ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်တယ်။ အမောဟဟာ ကုသိုလ်တရားတွေကို မပွားကြောင်း အကုသိုလ်တရားရဲ့ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်တယ်။ အလောဘဆိုတာ ဒါနရဲ့ အကြောင်းဖြစ်တယ်။ အဒေါသက သီလရဲ့ အကြောင်း အမောဟက ဘာဝနာရဲ့ အကြောင်းဖြစ်တယ်။ အလောဘဟာ ဂုဏ်မရှိတာကို ဂုဏ်ရှိတယ်လို့ မယူဆဘူး။ အဒေါသဟာ ထင်ရှားတဲ့ သူတစ်ပါးရဲ့ ကျေးဇူးကို မချေဖျက်ဘူး။ အမောဟဟာ ဝိပုဏ္ဏာသ ၄ ပါးနဲ့ ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန်မယူဘူး။ အလောဘဟာ ထင်ရှားတဲ့ အပြစ်ကို အပြစ်ရယ်လို့ မှတ်တယ်။ အဒေါသဟာ ထင်ရှားတဲ့ဂုဏ်ကို ဂုဏ်ရယ်လို့ မှတ်တယ်။ အမောဟဟာ ဟုတ်မှန်တဲ့သဘောကို ဟုတ်မှန်တဲ့အတိုင်းမှတ်တယ်။ အလောဘဟာ ပိယဝိပုယောဂ

ကြောင့် မဆင်းရဲဘူး။ အဒေါသဟာ အဂ္ဂိယသမ္ပယောဂကြောင့် မဆင်းရဲဘူး။ အမောဟာ လိုချင်တာ တောင့်တတာမရလို့ မဆင်းရဲဘူး။ အလောဘဟာ တဏှာရဲ့ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်လေတော့ တဏှာအရင်းခံတဲ့ ဇာတိဒုက္ခမဖြစ်ဘူး။ ဒေါသကြီး တဲ့သူများဟာ မြန်မြန်အိုလွယ်တယ်။ မြန်မြန် အိုလွယ်လေတော့ အဒေါသဟာ ဇရာဒုက္ခမဖြစ်ဘူး။ အမောဟာ တွေ့တွေ့ဝေဝေမသေရဘူး။ ဒီဟိတ်ရဲ့ သဘောတရားတွေကို ပြောနေရင် ကုန်မှာ မဟုတ်ဘူး။ များစွာကျန်ပါသေးတယ်။ ဒါတွေကို အကုန်သိချင်ရင် အဋ္ဌသာလိနီ အဋ္ဌကထာမှာကြည့်နိုင်ပါတယ်။

သုဒ္ဓသင်္ချာ။ ဟေတုပစ္စည်းရဲ့ သုဒ္ဓသင်္ချာမှာ ဟိတ်လဲဖြစ်ရမယ် ပစ္စည်းလဲဖြစ်ရမယ်ဆိုတော့ ပစ္စည်းတရားဟာ ဟိတ် ၆ ပါးတရားရပါတယ်။ သဘာဝပစ္စည်းရေမှာ ပြထားတဲ့ အဓိပတိစတဲ့ (၁၁) ပစ္စည်းမှာ ဟိတ်ဆိုင်ရာ တရားတွေပါနေတယ်။ ဒါကဘာကို ဆိုလိုတာလဲဆိုရင် “ဟေတုစသော ပစ္စယောစာတိ ဟေတုပစ္စယော” လို့ ဝိပျိတ်လုပ်လိုက်ရင် သဘာဝပစ္စည်းရေကပြတဲ့ အဓိပတိစတဲ့ ပစ္စည်းရေ (၁၁) ပါး ရပါတယ်။ အဲဒီ (၁၁) ပစ္စည်းဟာ ဟေတုပစ္စည်းဖြစ်နေလိမ့်မယ်။ ဒါပေမဲ့ ဓမ္မသင်္ဂဏီများမှာလို တရားကိုယ်ဓမ္မကို ပခောနမပြုဘဲ ကျေးဇူးပြုနိုင်တဲ့ သတ္တိကိုသာ ပခောနပြု၍ ဟောလေတော့ ပဋ္ဌာန်းရဲ့ ပစ္စည်းတိုင်းမှာ သတ္တိကိုသာ ပခောနကောက်ရမယ်။ သတ္တိဆိုတာ ဖြစ်စွမ်းနိုင် ပြုစွမ်းနိုင်တဲ့ သဘောတရားဖြစ်တယ်။ ဥပမာ ငြုတ်သီးမှာရှိတဲ့ စင်တဲ့သတ္တိဟာ ငြုတ်သီးနဲ့ ကင်းပြီး မဖြစ်နိုင်သလို သကြားမှာရှိတဲ့ ချိုတဲ့သတ္တိဟာ သကြားနဲ့ ကင်းပြီး မဖြစ်နိုင်သလို ဟေတုပစ္စည်းမှာ လောဘစတဲ့ ဟိတ် ၆ ပါးတို့ရဲ့ သတ္တိနဲ့ ဒီသတ္တိရှိနေတဲ့ ဟိတ် ၆ ပါး ပစ္စည်းတရားကို ယူရပါတယ်။

အများကတော့ အများကတသမ္ပာ ပဋိသန္ဓေအခါမှာဖြစ်တဲ့ ကမ္မဇရုပ်ဟာ ဟိတ် ၆ ပါးကြောင့်ဖြစ်တာမဟုတ်ပါဘူး။ အရဟောက်ကောက်လိုက်တဲ့အခါမှာ “ပဋိသန္ဓေ၌ရှိသော ဗ္ဗိဟိတ်ဖြစ်အံ့ အလောဘ အဒေါသ၊ တိဟိတ်ဖြစ်အံ့ အလောဘ အဒေါသ အမောဟ” လို့ ဒီလိုကောက်ထားပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီသဟိတ်ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်ဟာဝိပင်္ဂါဟိတ် ၃ ပါးကြောင့် ဖြစ်တာမဟုတ်ပါဘူး။ ဘာကြောင့်ဖြစ်သလဲ? ကံကြောင့်သာဖြစ်တယ်။ ကံကြောင့်သာ ဖြစ်ပါလျက်နဲ့ဒီဟေတုအစရှိတဲ့ သဟဇာတပစ္စည်းများမှာ ဟိတ် ၆ ပါး စသည် ကပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်ကို ဘာကြောင့် ကျေးဇူးပြုနိုင်ရသလဲဆိုရင် စင်းစားကြည့်။ ပဋိသန္ဓေ အခိုက်လို့ဆိုတာဟာဘဝသစ်၊ အဲဒီပဋိသန္ဓေအခိုက်မှာ ဖြစ်နေကြရတဲ့ နာမ်တွေ ရုပ်တွေဟာ ဘဝသစ်တခုမှာ ရုတ်ခနဲပေါ်လာကြဖြစ်လာကြပါတယ်။ သူတို့ရဲ့အရင်ဖြစ်နှင့် နေတဲ့တရားတွေမရှိဘူး။ မရှိလေတော့ ဥဒါဟရုဏ်အားဖြင့် တိုင်းတပါးရောက်နေတဲ့ ဘုရားဖူးဧည့်သည်များဟာ အင်မတန် အားနဲ့ ကြတယ်။ ဥပမာ-ဣန္ဒြိယပြည် ဘုရားဖူးသွားတဲ့ ဧည့်သည်တယောက်ဟာ ဟိုမှာအသိအကျွမ်းကလဲ တယောက်မှမရှိလေတော့ အားကိုးရာမဲ့လိုဖြစ်နေတယ်။ မြန်မာပြည်ကနောက်ထပ်တယောက်သွားတဲ့အခါ ဒီဘုရားဖူးဧည့်သည်နဲ့ သွားတွေ့တယ်။ ဒီအခါမှာ ဒီလူနှစ်ယောက်ဟာ ရှေးတုံးက သိဘူးကြတာလဲ မဟုတ်၊ ဆွေမျိုးတော်စပ်ကြတာလဲ မဟုတ်ပေမယ့်လို့ အချင်းချင်း အင်မတန်ခင်မင်ကြတယ်။ ဆွေမျိုးရင်း

ချာလို အချင်းချင်း အားကိုးအားထား ပြုကြတယ်။ ဒီလိုဘဲပဋိသန္ဓေအခိုက်မှာ ဒီပဋိသန္ဓေ ဟိတ်သုံးပါးနဲ့ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်တွေဟာ ဘာမှ စပ်လျဉ်းပြီး မသိပေမဲ့ ဟိတ်သုံးပါးကလဲ ဧည့်သည် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်ကလဲ ဧည့်သည်တွေဖြစ်နေလေတော့ အချင်းချင်း အားကိုးရ အားထားရ၊ ကူညီရမှုရှိကြလေတော့ အချင်းချင်း ကျေးဇူးပြုကြသလို ဒီဟိတ် ၃ ပါးဟာ ပဋိသန္ဓေအခါမှာ မိမိကြောင့် ဖြစ်တာမဟုတ်ဘဲ သဟိတ်ကြောင့်ဖြစ်တဲ့ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်ကို ဟေတု သတ္တိနဲ့ ကျေးဇူးပြုကြောင်းကို “ပဋိသန္ဓေကဏ္ဍဝိပါကာ ဗျာကတာ ဟေဘူ သမ္ပယုတ္တ ကာနံ နန္ဒာနံ ကဋတ္တာစရပါနံ ဟေတုပစ္စယေနပစ္စယော” လို့ ဟောပါတယ်။ ဒါဖြင့်ရင်ပဝတ္ထိ အခါကြ တော့ကော သူတို့အချင်းချင်း ဝဲကြသေးသလား ဆိုတော့ ဣန္ဒြိယပြည်က မြန်မာပြည် သို့ပြန်ရောက်လေတဲ့အခါ ဧည့်သည်ရဲ့ ကိစ္စကကျွတ်လွတ်ပြီးသွားကြတယ်။ ကိုယ့်အိမ်ကိုယ် ရောက်ကြတဲ့အခါမှာ အချင်းချင်း မဝဲကြတော့ဘူး။ ကမ္မဇရုပ်ကလဲဘဲ ပဋိသန္ဓေ ဟိတ်သုံး ပါးကို မဝဲဘူး။ မိမိရဲ့အကြောင်းအင်းလျော်စွာ ဖြစ်တဲ့ဟိတ် ၃ ပါးကလဲ ကမ္မဇရုပ်ကိုမဝဲ ဘဲနဲ့ မိမိကြောင့် ဖြစ်တဲ့ စိတ္တဇရုပ်ကိုသာဝဲတယ်။ အကျဉ်းချုပ်ကပဋိသန္ဓေ အခါမှာ ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်များဟာစိတ်နဲ့အဟူတကွဖြစ်ကြလေတော့ အတူတကွဖြစ်တဲ့ဟိတ်သုံးပါးရဲ့ကျေးဇူး ပြုမှုကို ခံရပါတယ်။ ပဝတ္ထိအခါမှာလဲ ပဝတ္ထိကမ္မဇရုပ်များကတော့ ဟိတ်တွေ နာမက္ခန္ဓာ တွေနဲ့ လုံးဝဝဲကွက်မှု ဆက်သွယ်မှု မရှိကြတော့ပါဘူး။

နိရောဓသမာပတ်ဝင်စားနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကြည့်စမ်း၊ ဘယ်လိုဖြစ်နေသလဲ? ဒီပုဂ္ဂိုလ် ဟာသမာပတ်ဝင်စားနေတဲ့အခိုက် သူ့ရဲ့သန္တာန်မှာ စိတ်တွေ စိတ္တဇရုပ်တွေ ချုပ်နေတယ်။ နာမ်ခန္ဓာဆိုလို့ လုံးဝ မရှိတော့ဘူး။ ဒါပေမဲ့ သူ့သန္တာန်မှာ ပဝတ္ထိကမ္မဇရုပ်တွေဖြစ်နေ ပါတယ်။ အဲဒီရုပ်တွေဟာ စိတ်နဲ့ဆက်သွယ်ဘူး။ စိတ်ကိုလဲမဝဲဘူး။ ဘာကြောင့်? စိတ်မှ မဖြစ်တော့ဘဲ။ ဘယ်သူ့ ဝဲသလဲ ဘယ်သူနဲ့ဆက်သွယ်သလဲ? ရှေးကံနဲ့သာ ဆက်သွယ်ပါတယ်။ အဲဒီလိုဟေတုပစ္စည်းရဲ့ အကျဉ်းချုပ်ကလေးကိုမှတ်ထား လိုက်ပါဦးတော့။

ပြီးတော့ဆက်လက်ပြီး သဟဇာတာဓိပတိရဲ့ သုဒ္ဓသင်္ချာဆိုရပါလိမ့်မယ်။ စာမျက်နှာ (ခ) မှာရှိပါတယ်။

သဟဇာတာဓိပတိ

သဟဇာတာဓိပတိ ပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသင်္ချာဝါရန္တံ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ သာဓိပတိစိတ္တဇ ရုပ် အားတတ်သော အဓိပတိတရားကိုယ် ၃ ပါး ၄ ပါးတို့တွင် တပါးပါး။ ဤတရားတို့ သည် သဟဇာတာဓိပတိ ပစ္စည်းတတ်သော တရားတို့မည်ကုန်၏။ သင်္ချာ-သတ္တ။ ပစ္စည်း ရေ(၁၃) ဟူသည်တည်း။ သင်္ချာသတ္တဟူသော်ကား (ဟေတုအတိုင်းပါဘဲ) ကုသလော ကုသလဿ၊ ကုသလော အဗျာကတဿ၊ ကုသလော ကုသလာ ဗျာကတဿ၊ အကုသလော အကုသလဿ၊ အကုသလော အဗျာကတဿ၊ အကုသလော အကုသလာ ဗျာကတဿ၊ အဗျာကတော အဗျာကတဿ ဟူသည်တည်း။ ပစ္စည်းရေ ၁၃-ဟူသော်ကား (ကြက်ခြေမှ တပါး ကျန်တာတွေ အကုန်ဆိုရပါတယ်) ဟေတု၊ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ မဂ္ဂ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတဟူသည်တည်း။

ကရိုဏ်းယူဆပုံ

ဒီမှာသုဒ္ဓသင်္ချာက အဓိပတိတရားကိုယ် ၃-ပါး ၄ ပါးတို့တွင် တပါးပါး။ တပါး ပါးလို့ဆိုတော့ သာဓိပတိဇော ၅၂ ခုမှာရှိတဲ့ ဆိုင်ရာစေတသိက်ယှဉ်အားလျော်စွာရတဲ့ အဓိပတိတရား ကိုယ် ၃ ပါး ၄ ပါးဖြစ်ပါတယ်။ ၃ ပါးလို့ ဆိုတာကတော့ အကုသိုလ်ဆိုင် ရာတွေမှာ ဝိမံသာဓိပတိမရပါဘူး။ ကျန်တဲ့တရားတွေမှာ အဓိပတိတရား ကိုယ် ၄ ပါးရပါ တယ်။ ၄ ပါးလို့ဆိုပေတဲ့ ဉာဏဝိပဿနာတွေမှာ ဝိမံသာဓိပတိမရပြန်ပါဘူး။ သင်္ချာသတ္တ ကတော့ ဟေတုကပြောခဲ့တဲ့အတိုင်းပါဘဲ။ ပစ္စည်းရေကိုမပြောသေးဘဲ ဒီအဓိပတိတရား ကိုယ် ၃ ပါး ၄ ပါးတို့မှာ တပါးက အဓိပတိကိစ္စတတ်လာရင် တပါးဘဲရပါတယ်။ တပါး ဆိုတာက ဆန္ဒဖြစ်ဖြစ် စိတ္တဖြစ်ဖြစ် ဝိရိယဖြစ်ဖြစ် ဝိမံသာဖြစ်ဖြစ် တပါးပါးကိုရပါတယ်။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ အဋ္ဌကထာနှင့်တကွ သင်္ဂြိုဟ်ကျမ်းတွေမှာ “အဓိပတိ ဧကောဝ လန္တတိ” လို့ ပြထားပါတယ်။ ဒီတော့ ပစ္စည်းတရားဟာ တပါးတည်းသာဖြစ်နေရမယ်။ စိတ္တပွားဒါတရားမှာ မိမိတပါးတည်းကသာ အဓိပတိကိစ္စနဲ့ သမ္ပယုတ်တရားတွေကို ကျေးဇူး ပြုရပါမယ်။ မိမိကိုယ်ကိုပြန်ပြီး အဓိပတိကိစ္စနဲ့ ကျေးဇူးပြုတဲ့တရား မရှိပါဘူး။ ဒီတော့ အဓိပတိတရားကိုယ်ဟာ ပစ္စယုပ္ပန်အနေနဲ့ ဖြစ်ခွင့်မရဘူး။ အရကောက်ကြတော့ ပစ္စယုပ္ပန် ဖြစ်ရင် အဓိပတိတရားကိုယ်ကို ကြည့်ရပါလိမ့်မယ်။ ဒီတပါးပါးနဲ့ ပတ်သက်လို့ တပည့် တော်တို့ ကရိုဏ်းအရကောက်တွေမှာ (ဒီမှာတော့ အင်မတန်ရှင်းပါတယ်) သဟဇာတာ ဓိပတိသတ္တိရ၏လို့ဒါဘဲ ကောက်ထားပါတယ်။ ဒါပေတဲ့ တချို့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေက ဒီလိုကောက် မထားပါဘူး။ ဒီပြင်ဟာတွေကိုပြောမနေဘဲနဲ့ သဘာဝကလေးကိုပြောပြပါမယ်။ ကုသိုလ် စတဲ့ သုံးပဒလုံးမှာ ကုသလောကုသလဿ၊ ကုသလောအဗျာကတဿ၊ ကုသလော ကုသလာဗျာကတဿ၊ အဲဒီသုံးပဒလုံးမှာလဲ စိတ်ရဲ့ သဘောအတိုင်း အဓိပတိတရား ကိုယ် ၃ ပါး ၄ ပါးရှိပါတယ်။ ရှိနေတော့ ဘယ်အဓိပတိတရားကိုယ်ကိုမှ အဓိပတိအနေနဲ့ခွဲခြား လို့ မရဘူး။ ခွဲခြားလို့ မရတော့ သတ္တိကောက်တဲ့အခါမှာ သာမညအားဖြင့် သဟဇာတာ ဓိပတိသတ္တိရ၏-လို့ ကောက်ရပါတယ်။ ဟေတု စတဲ့ သဟဇာတအငယ်တွေမှာ ဟိတ် တရားတွေ ဈာန်တွေ မဂ္ဂင်တွေ ဒါတွေကြတော့ ၁ ပါး ၂ ပါး ၃ ပါးစသည်ဖြင့် ယူနိုင် ကြသလို အဓိပတိမှာမယူနိုင်ပါဘူး။ ဟေတုစတဲ့ သဟဇာတအငယ်တွေမှာ ဟိတ် ၁ ပါး ၂ ပါးစသည်ဖြင့် တပြိုင်နက်ရကြသလို အဓိပတိမှာ ၂ ပါး ၃ ပါး တပြိုင်နက်ပစ္စည်းအနေ နဲ့ မနေနိုင်ကြပါဘူး။ အထောက်ပြပါလို ဆိုရင် ဓမ္မအနုလုံဟေတုဒုက္ခမှာ “ဟေတုဓမ္မာ” အရဟိတ် ၆ ပါးထဲက ဝိမံသာဓိပတိရှိပါတယ်။ “နဟေတုဓမ္မာ” အရ ကြွင်းကျန်တဲ့တရားတွေ ထဲမှာ အဓိပတိတရား ကိုယ် ၃ ပါးရှိပါတယ်။ ဒီတော့ ဒီ ၂ ပုဒ်ကိုတုံ့ပြီး (ပ-ဒု)ပဒမှာ သဟဇာတာဓိပတိကို ပဒတွဲ၍ မဟောပါဘူး။ အဲဒီလို အဓိပတိကိုတုံ့ပြီး မဟောတာဟာ ပဋ္ဌာန်းမှာ များစွာဘဲရှိပါတယ်။ အဓိပတိတရား ကိုယ် ၃ ပါး ၄ ပါးလို့ ဆိုတဲ့နေရာမှာ ဆန္ဒာဓိပတိက “ဟေ ငါပစ္စည်းအဖြစ်နဲ့ ဗိုလ်လုပ်မယ်၊ မင်းတို့ ၃ ပါးက ပစ္စယုပ္ပန်အနေနဲ့ နောက်လိုက်ကြ” လို့ဆိုရင် ဘယ်အဓိပတိကမှလက်ခံမှာ မဟုတ်ဘူး။ ဘာကြောင့်? ကုသလာ ဓိပတိအရ အဓိပတိ ၃-ပါး ၄-ပါးနဲ့ ဆိုင်ပါတယ်။ ဒီတော့ ဘယ်အဓိပတိရယ်လို့ ရည်မှန်း

ချက်မထားဘဲနဲ့ ကရိုဏ်းကောက်တဲ့အခါမှာ သာမညအားဖြင့် “သဟဇာတာဓိပတိသတ္တိရ၏” လို့ကောက်ရပါတယ်။ ဒီလိုမကောက်ဘဲနဲ့ ဟေတုတုံးက သဘာဝပစ္စည်းရေအရဆိုင်ရာ ကောက်သလို ဒီမှာလဲသဟဇာတာဓိပတိရဲ့ ပစ္စည်းရေတွေအရ တပြိုင်နက်ယထာရဟတတ် ကောင်းသောဟေတု၊ အဓိပတိ၊ သဟဇာတာ၊ အညမည၊ နိဿယ စသည်ဖြင့် (၁၁) ပစ္စည်း (၁၀) ပစ္စည်းတွေကို သဟဇာတာဓိပတိပစ္စည်းရဲ့ ပိသေသနရယ်လို့ ယောင်ယောင် မှားမှားကောက်တတ်ပါတယ်။ ဒီသဘာဝပစ္စည်းရေက ဟေတုစသည် ပစ္စည်းများလိုအသုံး ချတို့ရာမဟုတ်ပါဘူး။ တပည့်တော်တို့သဟဇာတာဓိပတိပစ္စည်းရေတွေ ရေးထားပါတယ်။ အဲဒါတွေဟာ ဘယ်မှာအသုံးချမလဲ၊ သဘာဝဗုဒ္ဓနာများနဲ့ ပစ္စယနိဒ္ဒေသမှာ အသုံးချတို့ရာ အတွက်ဖြစ်ပါတယ်။ ပစ္စယနိဒ္ဒေသမှာ ဘယ်လိုအသုံးချမလဲ? ပစ္စယနိဒ္ဒေသကြတော့ “ဆန္ဒာ ဓိပတိ ဆန္ဒသမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ တံသမုဠာနာနုဉ္စရူပါနံ အဓိပတိပစ္စယေနပစ္စယော” စ သည်ဖြင့် တပါးစီတပါးစီဟောပါတယ်။ အဲဒီလိုတပါးချင်း အဓိပတိကိစ္စတတ်တဲ့အခါမှာ ဒါတွေကိုသုံးနိုင်ပါတယ်။ ဒီလိုယောင်ယောင်မှားမှား ကောက်တဲ့အခါ ဒီပစ္စည်းတွေထဲက ခေါင်းဆောင်တဲ့ဆန္ဒစတဲ့ အဓိပတိတရားတပါးပါးကို ထုတ်ပြပါလို့ဆိုရင် ကုသလာဓိပတိ အရ ၃-ပါး ၄-ပါးနဲ့ ဆိုင်နေလေတော့ ဘယ်နည်းနဲ့ မှထုတ်ပြလို့မဖြစ်နိုင်ပါဘူး။ ဒါတွင်မက သေးဘူး ခန္ဓာဝါရဖွဲ့တဲ့နေရာမှာလဲ ဒီသဟဇာတာဓိပတိအတွက် ခန္ဓာဝါရကိုသာမညဖြစ် နေတော့ တဝါရသာဖွဲ့ပါတယ်။ ဆန္ဒာဓိပတိအရ ဝီရိယာဓိပတိအရ-စိတ္တာဓိပတိအရ-ဝိမံ သာဓိပတိအရရယ်လို့ မဖွဲ့ပါဘူး။ ဒီလိုသဟဇာတာဓိပတိသတ္တိသာရတယ်လို့ အရကောက် မူဟာ ရှေးရှေးအဘိဓမ္မာပါရဂူဖြစ်တော်မူကြတဲ့ ပဋ္ဌာန်းအရကောက်ကြီးတွေ ရေးသားကြ တဲ့ထန်းတပင်အစရှိတဲ့ဆရာတော်တွေ၊ ဦးဇမ္ဗူအစရှိတဲ့ ဆရာတော်တွေဟာ ဒီအတိုင်းဘဲပြ ပါတယ်။ တပြိုင်နက်ယထာရဟ တတ်ကောင်းသောဆိုတဲ့ အနေမျိုးနဲ့ မပြပါဘူး။ ဘာ ကြောင့်? ခုနကပြောခဲ့တဲ့ယုတ္တိအရ ကုသလာဓိပတိကို စင်းစားကြည့်။ အဓိပတိတရားကိုယ် ၃-ပါး ၄-ပါးနဲ့ ဆိုင်ပါတယ်။ မည်သူမှဗိုလ်လုပ်လို့မရဘူး။ ဆန္ဒကင်္ဂါဗိုလ်မယ်လို့ ဆိုရင် ဝီရိယကဘယ်ခံမလဲ။ စိတ္တကဘယ်ခံမလဲ။ ဝိမံသကဘယ်ခံမလဲ။ ဘာကြောင့်? သူတို့နဲ့လဲ ဆိုင်နေလို့ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒါကြောင့် ကရိုဏ်းကောက်တဲ့အခါမှာ “သဟဇာတာဓိပတိသတ္တိ ရ၏” လို့ တချက်သာ သာမညအားဖြင့်ကောက်ရပါလိမ့်မယ်။

နောက်အပတ်ကြမှ ဆိုင်ရာဖြစ်တဲ့ သဟဇာတာဓိပတိတွေကိုထပ်ပြီးဆိုပါ။ သဘာဝ ပစ္စည်းတွေအကြောင်းကိုလဲ ပြောပြပါမယ်။ သဟဇာတာဓိပတိဆိုင်ရာဖြစ်တဲ့ အဓိပ္ပာယ်တွေ ကိုထပ်မံပြီးပြောပြပါဦးမယ်။

သာဓု သာဓု သာဓု ။

၁၃၂၉-ခု၊ တော်သလင်းလဆန်း (၁) ရက်
၁၉၆၇-ခု၊ စက်တင်ဘာလ (၆) ရက်၊ ဗုဒ္ဓဟူးနေ့
ပဋ္ဌာန်းကုသလတိကပဋ္ဌာဝါရ ဝိဘင်္ဂကို (၁၁) ကြိမ်မြောက် ဝိသုဒ္ဓိ

အဓိပတိတရားကိုယ်

စာမျက်နှာ(၁၂)မှာ အရကောက်ရှိပါတယ်။ အဲဒီအရကောက်ကိုကြည့်လိုက်ပါ။ အရကောက်ကတော့ အကျဉ်းချုပ်ဘဲရေးထားပါတယ်။ အရင်အပတ်ကအဓိပတိဆိုတာ တပါးပါးသာရနိုင်ကြောင်းပြောခဲ့ပါပြီ။ ယနေ့အဓိပတိတရားကိုယ်မှ ပါးအကြောင်းကိုပြောပြပါမယ်။ သာဓိပတိဇော ၅-ခုရှိပါတယ်။ လောဘမူစိတ်ရှစ်ခု၊ ဒေါသမူစိတ် ၂-ခု၊ ကုသိုလ်စိတ် ဧကဝီသ၊ ဟသိတုပ္ပါဒ်ကြည့်သော ကြိယာဇောသတ္တရသ၊ ဖိုလ်စိတ်လေးခု၊ အဲဒါတွေဟာ သာဓိပတိဇော ၅-ခုဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီသာဓိပတိဇော ၅-ခုမှာယှဉ်ကြတဲ့ ဆန္ဒဝီရိယ စေတသိက်များဟာ ဆန္ဒာဓိပတိ ဝီရိယာဓိပတိ ဖြစ်ကြပါတယ်။ သာဓိပတိဇော ၅-ခုကတော့ စိတ္တာဓိပတိဖြစ်ပါတယ်။ တိဟိတ်ဇော (၃၄) ခုမှာယှဉ်တဲ့ ပညာစေတသိက်က ဝိမံသဇာဓိပတိဖြစ်ပါတယ်။ တပည့်တော်တို့ သင်္ဂြိုဟ်မှာလာတဲ့ဇော ၅၅-ခုထဲက အဟိတ်ဇော ဖြစ်တဲ့ ဟသိတုပ္ပါဒ်နဲ့ ဧကဟိတ်ဇောဖြစ်တဲ့ မောဟမူဒွေကိုကြည့်ထားပါတယ်။

ဘုကြောင့်ဒီဇောတွေကို ကြည့်ရသလဲဆိုရင် အဟိတ်ဇောနှင့်တကွ အဟိတ်စိတ်တွေဟာ အမြစ်သဘွယ်ဖြစ်တဲ့ ဟိတ်တရားကင်းနေတော့ အင်မတန်အားနည်းပါတယ်။ ဧကဟိတ်ဇောမှာရှိတဲ့ မောဟဟိတ်ကလဲ မိမိနဲ့ ယှဉ်ဘော်ယှဉ်ဘက်ဖြစ်တဲ့ ဟိတ်တရားတခုရဲ့ ကျေးဇူးပြုမှုမခံရလေတော့ အားနည်းပါတယ်။ အားနည်းတဲ့အပြင် ဒီမောဟကိုယ်ဘိုင်ကလဲ အင်မတန်တွေဝေပါတယ်။ ဒီလိုမစွမ်းမသန်ဘဲ အားနည်းတဲ့ စိတ်တွေရဲ့ အပေါ်မှာ အဓိပတိကိစ္စဖြစ်ရိုးမရှိပါဘူး။

လောကီဝိပဿိတိတွေကြတော့ ဘုကြောင့် အဓိပတိမရသလဲဆိုရင် သဟာဇာတာဓိပတိရဲ့ ကိစ္စဟာ အင်မတန်ကြီးကျယ်တဲ့ ကိစ္စဖြစ်လေတော့ ထက်မြက်သန်စွမ်းတဲ့ဇောစိတ်များမှာသာရနိုင်ပါတယ်။ လောကီဝိပဿိတိတွေဟာ ရေပေါ်မှာပေါက်နေကြတဲ့ မှော်မြွေမှော်ဖျင်းများလို အင်မတန်အားနည်းပါတယ်။ သန်စွမ်းမှုမရှိကြပါဘူး။ ချိန် အားနည်းလေတော့ သဟာဇာတာ ဓိပတိကိစ္စကို ထက်မြက်တဲ့ဇောများမှာသာရနိုင်ပါတယ်။

အဲဒီသာဓိပတိဇောထဲမှာ ဖိုလ်စိတ်ပါနေပါတယ်။ အဲဒီဖိုလ်စိတ်ဟာလဲ ဝိပဿိတိဖြစ်တာတဲ့။ ဝိပဿိတိဖြစ်လျက်သားနဲ့ ဖိုလ်ကြတော့ဘယ်လိုလုပ်ပြီး ဇောကိစ္စတတ်ရသလဲဆိုရင် ဖိုလ်ဆိုတာ တခြားတပါးသော လောကီဝိပဿိတိတွေနဲ့ မတူပါဘူး။ သူတို့မှာ သတ္တိထူးရှိကြပါတယ်။ သတ္တိထူးဆိုတာ တခြားဝိပဿိတိများကြတော့ ကံကြောင့်ဖြစ်ရပေမဲ့ အနန္တရပစ္စည်းရဲ့ ပစ္စယုပ္ပန်မဟုတ်ကြပါဘူး။ ဝိပဿိတိတွေဆိုတာ ကမ္မပစ္စည်းရဲ့ ပစ္စယုပ္ပန်သာဖြစ်ပါတယ်။ အကျိုးပေးပြန်တော့လဲ ဘဝခြားပြီး ကမ္ဘာခြားပြီးမှ အကျိုးပေးပါတယ်။ အဲဒီလို

ကြာမြင့်လှမှ အကျိုးပေးလေတော့ အကြောင်းကံရဲ့ သတ္တိ အကြောင်းကံရဲ့ အမွေအနှစ်တွေကို ဝိပါက်တွေက မရနိုင်ပါဘူး။ အကြောင်းလို ဆိုတာက ဇောစိတ်မှာရှိတဲ့ စေတနာဖြစ်ပါတယ်။ ဒီဇောစေတနာဟာ ကြာမြင့်မှဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ ဝိပါက်စိတ်များအား မိမိရဲ့ အမွေအနှစ်ကိုမပေးနိုင်လေတော့ ဇောကိစ္စမတတ်နိုင်ကြဘဲ အင်မတန်အားနည်းကြပါတယ်။ ဖိုလ်ကတော့ အကြောင်းဖြစ်တဲ့ မဂ်စေတနာနဲ့ ဝီထိတခုထဲမှာ အာရုံတခုထဲမှာဖြစ်လေတော့ မဂ်ဇောစေတနာက ဖိုလ်အားမိမိပိုင်ဆိုင်တဲ့ ဇောသတ္တိကိုပေးနိုင်ပါတယ်။ မဂ်ရဲ့ အခြားမဲ့မှာ ဖြစ်ရတဲ့ဖိုလ်ကလဲ အကြောင်းဖြစ်တဲ့ မဂ်ကပေးသမျှသတ္တိအားလုံးကို သိမ်းပိုက်ခံယူနိုင်တဲ့ သတ္တိထူးရှိလို့ ဖိုလ်ဟာ ဇောကိစ္စဖြစ်ပါတယ်။ စိတ္တက္ခဏတချက်မှမခြားဘဲ မဂ်ကဖိုလ်အား ကျေးဇူးပြုကြောင်းကို အနန္တရပစ္စည်းကြီးတော့ “မဂ္ဂေါဖလဿ” လို့ ဟောပါလိမ့်မယ်။

သဟဇာတာဓိပတိ

အဓိပတိပစ္စည်းမှာ အရကောက်ကြည့်လိုက်မယ်ဆိုရင် ဧကန်အနေကန်တွေခွဲပြီးဆိုရပါလိမ့်မယ်။ အရကောက်ကြမှာဘဲ ထပ်ပြီးပြောပါဦးမယ်။ သဟဇာတာဓိပတိအတွက် ပါဠိက စာမျက်နှာ (၃) မှာရှိပါတယ်။ ဟေတုပစ္စည်းတုံးက ဟေဘူလို ဆိုသလို အဓိပတိပစ္စည်းမှာလဲ အဓိပတိလို ဆိုရရုံဘဲ ထူးပါတယ်။ အဓိပတိပစ္စည်းသည် ဇောကိစ္စတတ်ခြင်းကြောင့် ပဋိသန္ဓေအခါမှာမရပါဘူး။ ပဋိသန္ဓေအခါမှာမရသဖြင့် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်တွေလဲ မရှိပါဘူး။ သူရဲ့ သုဒ္ဓသင်္ချာကိုက “သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ သာဓိပတိစိတ္တဇရုပ် အားတတ်သော” ဒါဘဲရှိပါတယ်။ ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်မပါပါဘူး။ ဒီတော့ “ကဋတ္တာစရူပါနံ” ဆိုတဲ့ အကွက်ကလေးကို မဆိုရပါဘူး။ ပါဠိကိုဆိုလိုက်ကြပါဦးစို့။

ကုသလောကုသလဿ

ကုသလောဓမ္မော ကုသလဓမ္မဿ အဓိပတိပစ္စယေနပစ္စယော။ သဟဇာတာဓိပတိ (အာရမ္မဏာဓိပတိတုံးက အာရမ္မဏာဓိပတိလို ဆိုခဲ့ပါတယ်။ ယခုသဟဇာတာ ဓိပတိကို ဟောခြင်းကြောင့် သဟဇာတာဓိပတိလို ဆိုရပါလိမ့်မယ်) ကုသလောဓိပတိသမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ အဓိပတိပစ္စယေနပစ္စယော။

အရကောက်မှာအရကောက်အားလုံးနဲ့ ဆက်ဆံတို့ရာအတွက် ကုသိုလ်စိတ်ဧကဝီသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိ သလိုရေးထားပါတယ်။ ဒါပေမယ်လို့ အဓိပတိကြံတော့ ကာမကုသိုလ်တွေကအနေကန်ဖြစ်ပါတယ်။ မဟဂ္ဂုတ်လောကုတ္တရာ ကုသိုလ်တွေက ဧကန်ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီတော့ဧကန်အနေကန်ကွဲပြားအောင်ခွဲပြီးဆိုရပါတယ်။ ပစ္စည်းဘက်ကလဲ အဓိပတိတရားကိုယ်ကိုကောက်ထားတော့ ပစ္စယုပ္ပန်ဘက်က အဓိပတိတရားကိုယ်ကိုအမြဲကြည့်ပေးရပါလိမ့်မယ်။

ကုသလောကုသလဿန္တိ ကုသလောဓမ္မောဟူသော ကတ္တား ပုဒ်၏ အရကား သမ္ပယုတ္တခန္ဓာအားတတ်သော အဓိပတိပစ္စည်းကိုရသောအခါ မဟာကုသိုလ်စိတ် ၈ ခု၊ ဧကန်ရသော မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ် ၉ ခု၊ မဂ် ၄ ခု၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိ သ စိတ္တက္ခဏတခုတခု၌

ရှိသော(အဓိပတိအတွက် သူ့အကွက်ကိုကြည့်ပါ။ ၃-၄ ရှိပါတယ်။ ၃-ဆိုတာဘာ မဟာကုသိုလ်စိတ်ရှစ်ခုထဲက ဉာဏဝိပဿနာဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဝိမံသာဓိပတိမရပါဘူး။ ၄-ကတော့ ကြွင်းကျန်တဲ့ ဉာဏသမ္ပယုတ်နဲ့ မဟာဂ္ဂုတ်မဂ်စိတ်တွေအတွက်ဖြစ်ပါတယ်။) အဓိပတိတရားကိုယ် ၃ ပါး ၄ ပါးတို့တွင် တပါးပါးပစ္စည်းတရားရ၏။ ။ကုသလဿဓမ္မဿ ဟူသော သမ္ပဒါန် ပုဒ်၏အရကား အဓိပတိတရားကိုယ်ကြည့်သော အဓိပတိပစ္စည်းကိုရသောအခါ မဟာကုသိုလ်စိတ်ရှစ်ခု၊ ဧကန်ရသော မဟာဂ္ဂုတ်ကုသိုလ် ၉ ခု၊ မဂ်လေးခု၊ စေတသိက်အဋ္ဌတိံသသမ္ပယုတ္တခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ (ကရိုဏ်း မှာအဓိပတိအကွက်ကလေးအတွက်၁- ရှိပါတယ်။ အဲဒါဟာသဟဇာတာ ဓိပတိသတ္တိရ၏လို့ဆိုရပါလိမ့်မယ်။ အားလုံးကုန်ဖြစ်ပါတယ်။) အဓိပတိပစ္စယေနဟူသော ကရိုဏ်း ပါဠိ၏အရကား သဟဇာတာဓိပတိသတ္တိသာရ၏။

ကုသလောအပ္ပာကတဿ။ ကုသလော ကုသလာပ္ပာကဘဿအတွက် အထူးပြောစရာမရှိပါဘူး။

ကုသလောအပ္ပာကတဿ

ကုသလောဓမ္မော အပ္ပာကတဿဓမ္မဿ အဓိပတိပစ္စယေနပစ္စယော။ သဟဇာတာဓိပတိ၊ ကုသလာဓိပတိစိတ္တသမုဋ္ဌာနာနုရူပါနံ အဓိပတိပစ္စယေနပစ္စယော။

ပစ္စယုပ္ပန်ရုပ်ဖြစ်သဖြင့် စိတ္တဇရုပ်ဆိုရပါတယ်။ ဒီမှာစိတ္တဇရုပ်ဟာ သာဓိပတိစိတ္တဇရုပ်ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီစိတ္တဇရုပ်တွေဟာ ဟေတုတုံးကသဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊ သဟိတ်စိတ်နဲ့အတူတကွဖြစ်တဲ့ စိတ္တဇရုပ်ကို သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်လို့ခေါ်ပါတယ်။ အဟိတ်စိတ်နဲ့ အတူတကွဖြစ်တဲ့စိတ္တဇရုပ်ကို အဟိတ်စိတ္တဇရုပ်လို့ခေါ်ပါတယ်။ သာဓိပတိဖြစ်တဲ့နာမ်တရားနဲ့ အတူတကွဖြစ်တဲ့ စိတ္တဇရုပ်ကို သာဓိပတိစိတ္တဇရုပ်လို့ခေါ်ပါတယ်။ နိရာဓိပတိ နာမ်တရားနဲ့ အတူတကွဖြစ်တဲ့ စိတ္တဇရုပ်တွေကို နိရာဓိပတိစိတ္တဇရုပ်လို့ခေါ်ပါတယ်။ ဒီနေရာမှာသာဓိပတိဇောနဲ့ အတူတကွဖြစ်တဲ့ စိတ္တဇရုပ်ဖြစ်ခြင်းကြောင့် သာဓိပတိစိတ္တဇရုပ်လို့ဆိုရပါလိမ့်မယ်။

ကုသလောအပ္ပာကတဿန္တိ-ကုသလောဓမ္မောဟူသော ကတ္တားပုဒ်၏ အရကား သာဓိပတိ စိတ္တဇရုပ်အားတတ်သော ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ အဓိပတိပစ္စည်းကို ရသောအခါ မဟာကုသိုလ်စိတ်ရှစ်ခု၊ ဧကန်ရသော မဟာဂ္ဂုတ်ကုသိုလ် ၉ ခု၊ မဂ်လေးခု၊ စေတသိက်အဋ္ဌတိံသစိတ္တက္ခဏတခု တခုရှိသော အဓိပတိတရားကိုယ် ၃ပါး ၄ပါးတို့တွင် တပါးပါးပစ္စည်းတရားရ၏။ အပ္ပာကတဿဓမ္မဿဟူသော သမ္ပဒါန်ပုဒ်၏ အရကား သာဓိပတိ ကုသိုလ်ပြုအပ်သော သာဓိပတိစိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။အဓိပတိပစ္စယေနဟူသော ကရိုဏ်းပါဠိ၏ အရကား သဟဇာတာဓိပတိသတ္တိသာရ၏။

ကုသလောကုသလာပ္ပာကတဿ

ကုသလောဓမ္မော ကုသလဿစအပ္ပာကတဿစဓမ္မဿအဓိပတိ ပစ္စယေနပစ္စယော။ သဟဇာတာဓိပတိ-ကုသလာဓိပတိ သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနုရူပါနံ အဓိပတိပစ္စယေနပစ္စယော။

ကုသလောကုသလာဗျာတထသန္တိ - ကုသလောဓမ္မောဟူသော ကတ္တာ ပုဒ်၏ အရကား သမ္ပယုတ္တန္တာ သာဓိပတိစိတ္တဇရုပ်အားတတ်သော ပဉ္စဝေါကာရတုံ၌ အဓိပတိ ပစ္စည်းကိုရသောအခါ မဟာကုသိုလ်စိတ်ရှစ်ခု ဧကန်ရသော မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ် ၉-ခု၊ မဂ်လေးခု၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိံသ စိတ္တက္ခဏတခုတခု၌ရှိသော အဓိပတိတရားကိုယ် ၃ပါး ၄ပါးတို့တွင် တပါးပါးပစ္စည်းတရားရ၏။ ကုသလဿစ ဓမ္မဿဟူသော သမ္ပဒါန် ပုဒ်၏အရကား အဓိပတိတရားကိုယ်ကြည့်သော အဓိပတိပစ္စည်းကိုရသောအခါ မဟာကုသိုလ်စိတ်ရှစ်ခု၊ ဧကန်ရသော မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ် ၉ခု၊ မဂ်လေးခု၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိံသသမ္ပယုတ္တန္တာ သာဓိပတိစိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။အဓိပတိပစ္စယေန ဟူသော ကရိုဏ်း ပါဠိ၏အရကား သဟဇာတာဓိပတိသတ္တိသာရ၏။

အကုသိုလ် ၃ ချက်ကြတော့ အကုသိုလ်ဒွါဒသလို၊ ဒီမှာရေးပေတဲ့ ဧကဟိတ်ဇော ဖြစ်တဲ့ မောဟမုဒ္ဒေမရပါဘူး။ လောဘမူစိတ်ရှစ်ခုနဲ့ ဒေါသမူစိတ် ၂ ခု ရပါလိမ့်မယ်။ မောဟမပါခြင်းကြောင့် စေတသိက်ကလဲ ဝိစိကိစ္ဆာကြည့်ရပါတယ်။ အဓိပတိ တရားကိုယ် ကြတော့ အကုသိုလ်ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဝိမံသာဓိပတိနဲ့ လုံးဝမဆိုင်ပါဘူး။ ၃ ပါး တဲ ရှိ ပါ တော့တယ်။ သမ္ပဒါန်ကလဲ ဒီသဘောအတိုင်းပါ။

အကုသလော အကုသလဿ

အကုသလောဓမ္မော အကုသလဿဓမ္မဿ အဓိပတိပစ္စယေန ပစ္စယော။ သဟဇာ တာဓိပတိ-အကုသလာဓိပတိ သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ အဓိပတိပစ္စယေန ပစ္စယော။

အကုသလော အကုသလသန္တိ - အကုသလော ဓမ္မောဟူသော ကတ္တာ ပုဒ်၏ အရကား သမ္ပယုတ္တန္တာအားတတ်သော အဓိပတိပစ္စည်းကိုရသောအခါ လောဘမူစိတ်ရှစ်ခု ဒေါသမုဒ္ဒေ၊ ဝိစိကိစ္ဆာကြည့်သော စေတသိက်ဆဗ္ဗိသ စိတ္တက္ခဏ တခုတခု၌ရှိသော အဓိပတိ တရား ကိုယ်၃ပါးတို့တွင် တပါးပါးပစ္စည်းတရားရ၏။ အကုသလဿဓမ္မဿဟူသော သမ္ပဒါန် ပုဒ်၏အရကား အဓိပတိတရားကိုယ်ကြည့်သော အဓိပတိပစ္စည်းကိုရသောအခါ လောဘမူ စိတ်ရှစ်ခု၊ ဒေါသမုဒ္ဒေ ဝိစိကိစ္ဆာကြည့်သော စေတသိက် ဆဗ္ဗိသသမ္ပယုတ္တန္တာ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ အဓိပတိပစ္စယေန ဟူသော ကရိုဏ်းပါဠိ၏ အရကား- သဟဇာတာဓိပတိ သတ္တိသာရ၏။

အကုသလော အဗျာကတဿ

အကုသလော ဓမ္မော အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ အဓိပတိ ပစ္စယေန ပစ္စယော။ သဟ ဇာတာ ဓိပတိ-အကုသလာ ဓိပတိ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ အဓိပတိပစ္စယေန ပစ္စယော။

အကုသလော အဗျာကတသန္တိ - အကုသလော ဓမ္မောဟူသော ကတ္တာ ပုဒ်၏ အရကား သာဓိပတိစိတ္တဇရုပ်အားတတ်သော ပဉ္စဝေါကာရတုံ၌အဓိပတိပစ္စည်းကိုရသော အခါ လောဘမူစိတ်ရှစ်ခု၊ ဒေါသမုဒ္ဒေ၊ ဝိစိကိစ္ဆာကြည့်သော စေတသိက်ဆဗ္ဗိသစိတ္တက္ခဏ တခုတခု၌ရှိသော အဓိပတိတရားကိုယ် ၃ ပါးတို့တွင် တပါးပါး ပစ္စည်းတရားရ၏။ အဗျာ

အသံပမ်း ပဋ္ဌာန်းပို့ချစဉ်ကျမ်း

ကတဿ ဓမ္မဿဟူသော သမ္ပါနိ ပုဒ်၏အရကား သာဓိပတိ အကုသိုလ်ပြုအပ်သော သာဓိပတိ စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။အဓိပတိပစ္စယေနဟူသော ကရိုဏ်းပါဌ်၏အရကား သဟဇာတာ ဓိပတိ သတ္တိသာရ၏။

အကုသလော အကုသလာ ဗျာကတဿ

အကုသလော ဓမ္မော အကုသလဿစ အဗျာကတဿစ ဓမ္မဿ အဓိပတိ ပစ္စယေန ပစ္စယော။ သဟဇာတာ ဓိပတိ-အကုသလာဓိပတိ သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာ နဉ္စရူပါနံ အဓိပတိ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

အကုသလော အကုသလာ ဗျာကတဿန္တိ- အကုသလော ဓမ္မောဟူသော ကတ္တား ပုဒ်၏အရကား သမ္ပယုတ္တခန္ဓာသာဓိပတိ စိတ္တဇရုပ်အားတတ်သော ပဉ္စဝေါကာရတုံ၌ အဓိပတိ ပစ္စည်းကိုရသောအခါ လောဘမူ စိတ်ရှစ်ခု၊ ဒေါသမူဒွေ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ ကြဉ်သော စေတသိက် ဆဗ္ဗိသ စိတ္တက္ခဏ တခုတခု၌ရှိသော အဓိပတိတရားကိုယ်၎င်းတို့တွင် တပါးပါး ပစ္စည်းတရားရ၏။ အကုသလဿစ အဗျာကတဿစ ဓမ္မဿဟူသော သမ္ပါနိ ပုဒ်၏ အရကား အဓိပတိတရားကိုယ်ကြဉ်သော အဓိပတိပစ္စည်းကိုရသောအခါ လောဘမူ စိတ်ရှစ်ခု၊ ဒေါသမူဒွေ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ ကြဉ်သောစေတသိက် ဆဗ္ဗိသ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ သာဓိပတိ စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။အဓိပတိပစ္စယေနဟူသော ကရိုဏ်း ပါဌ်၏အရကား သဟဇာတာ ဓိပတိ သတ္တိသာရ၏။

အဗျာကတော အဗျာကတဿ

အဗျာကတော အဗျာကတဿကြတော့ ပဒ္ဓိသန္ဓေမရကြောင်းကို (မိ*) မိ - ဆိုပြီး ကြက်ခြေကလေးပြထားပါတယ်။ ဒါ့ကြောင့် အထက်ကွက်ကိုသာဆိုရပါတယ်။ ပါဠိတော်က ဝိပါကာ ဗျာကတာ ကြိယာ ဗျာကတာလို့ဆိုပေတဲ့ ဝိပါကာ ဗျာကတာအရ ဖိုလ်လေးခုနဲ့ ဘဲဆိုင်ပါတယ်။ ကြိယာဗျာကတာအရမှာလဲ ဟသိတုပ္ပါဒ်ကြဉ်တဲ့ ကာမကြိယာ အနေကန် - မဟဂ္ဂုတ်ကြိယာ ဧကန်-ဒါသာဆိုင်ပါတယ်။

အဗျာကတောဓမ္မော အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ အဓိပတိပစ္စယေန ပစ္စယော။ သဟဇာတာ ဓိပတိ - ဝိပါကာ ဗျာကတာ ကြိယာ ဗျာကတာ ဓိပတိ သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနဉ္စရူပါနံ အဓိပတိပစ္စယေန ပစ္စယော။

ဒီမှာအရကောက်က(၎င်း)လို့ပါလာသဖြင့်ပဉ္စဝေါကာရတုံ-အရူပဘုံ ထုံ(၃၀)နဲ့ ဆိုင်ပါတယ်။ ဒါ့ကြောင့် သူ့ အတွက်ဘုံသတ်ပြီးဆို နေစရာမလိုပါဘူး။ ပဝတ္တိ သက်သက် သာဖြစ်ခြင်းကြောင့် ပဝတ္တိအခါလို့ ဝိသေသန-မ-နေစရာမလိုပါဘူး။

အဗျာကတော အဗျာကတဿန္တိ အဗျာကတောဓမ္မောဟူသော ကတ္တား ပုဒ်၏ အရကား သမ္ပယုတ္တခန္ဓာအား၎င်း၊ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာသာဓိပတိစိတ္တဇရုပ် အား၎င်းတတ်သော အဓိပတိပစ္စည်းကိုရသောအခါ မဟာကြိယာစိတ်ရှစ်ခု၊ ဧကန်ရသော မဟဂ္ဂုတ်ကြိယာ ၉-ခု၊ ဖိုလ်လေးခု၊ စေတသိက်အဋ္ဌတိသ စိတ္တက္ခဏတခုတခု၌ရှိသော အဓိပတိတရားကိုယ်

သဟဇာတာဓိပတိ အဓိပ္ပါယ်

၃-ပါး ၄-ပါး တို့တွင်တပါးပါးပစ္စည်းတရားရ၏။ အများကတဿဒမ္မဿဟူသော သမ္မဒါန် ပုဒ်၏အရကား အဓိပတိတရားကိုယ်ကြည့်သော အဓိပတိပစ္စည်းကိုရသောအခါမဟာကြိယာ စိတ်ရှစ်ခု၊ ဧကန်ရသောမဟာဂ္ဂုတ်ကြိယာ ၉-ခု၊ ဖိုလ်လေးခု၊ စေတသိက်အဋ္ဌတိ'သ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ သာဓိပတိ စိတ္တဇ ရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ အဓိပတိပစ္စယေနဟူသော ကရိုဏ်း ပါဠိ၏အရကား သဟဇာတာဓိပတိ သတ္တိသာရ၏။

၃-ပါးဆိုတာ ဒီမှာမဟာကြိယာ ဉာဏဝိပယုတ်အတွက်ဖြစ်ပါတယ်။ ဉာဏသမ္ပယုတ်နဲ့ မဟာဂ္ဂုတ်ကြိယာ ဖိုလ်လေးခုအတွက် ၄-ပါးဖြစ်ပါတယ်။ ပစ္စည်းဘက်ကအဓိပတိဘုရားကိုယ်တွေ့ကောက်ထားတော့ ပစ္စယုပ္ပန်ဘက်မှာကြည့်ပေးရပါတယ်။

အဓိပ္ပါယ်

သဟဇာတာဓိပတိဆိုတာ တကွဖြစ်ဘက်တရားတွေအပေါ်မှာ အပြင်းအထန်လွှမ်းမိုးပြီး တဦးတည်းအနေနဲ့ ပြိုင်ဘက်မရှိအစိုးရတဲ့ ပစ္စည်းဖြစ်ပါတယ်။ ဒီအဓိပတိပစ္စည်းကို လေးကျွန်းလုံးကို အစိုးရတဲ့ စကြာဝတေးမင်းနဲ့ တူတယ်လို့ ဥပမာပြကြပါတယ်။ စကြာဝတေးမင်းဆိုတာ လေးကျွန်းလုံးအတွင်းမှာ မိမိနဲ့ ဩဇာတူအာဏာတူပြိုင်ဘက်မင်းမရှိဘဲ တဦးတည်းကသာအစိုးရပါတယ်။ ဒီစကြာဝတေးမင်းကြီးဟာ သူရဲဘုန်းကံအားလျော်စွာ ပေါ်ပေါက်လာတဲ့ စကြာရတနာကြီးနဲ့ လေးကျွန်းလုံးကို လှည့်လည်တဲ့အခါမှာ အရှေ့အနောက် တောင်မြောက်အရပ်မှာရှိကြတဲ့ မင်းဟူသမျှဟာ စကြာဝတေးမင်းထံချဉ်းကပ်ပြီး “အရှင်မင်းမြတ်ကြွတော်မူပါ၊ အရှင်မင်းမြတ်ရဲ့ ကြွလာတော်မူခြင်းကားကောင်းသော ကြွလာခြင်းဖြစ်ပါတယ်။ အရှင်မင်းမြတ် ဒီနိုင်ငံဟာအရှင်မင်းမြတ်ရဲ့ နိုင်ငံဖြစ်ပါတယ်။ အရှင်မင်းမြတ် ဆုံးမတော်မူပါ” ရယ်လို့ မိမိတို့ပိုင်ဆိုင်တဲ့တိုင်းပြည်များကိုအပ်နှင်းကြရုံမက စကြာဝတေးမင်းကြီးရဲ့ ဩဇာခံမင်းများအဖြစ်ကိုလဲ ခံယူကြတယ်။ ဒီအခါမှာ စကြာဝတေးမင်းကြီးက “အသက်ကို မသတ်ကြနဲ့၊ မပေးတင်ကိုမယူကြနဲ့၊ ကာမဂုဏ်တို့၌ မှားယွင်းစွာ မကျင့်နဲ့၊ မဟုတ်မမှန်တာကိုမပြောနဲ့၊ သေရည်သေရက်ကို မသောက်နဲ့၊ ကောက်မြဲဖြစ်တဲ့ အခွန်အတုတ်ထက် ပိုမိုပြီးကောက်ခံခြင်းမပြုကြနဲ့၊ ကောက်မြဲ အခွန်အတုတ်ကိုသာကောက်ခံသုံးစွဲကြ” ရယ်လို့ ဆုံးမတယ်။

ထိုနည်း ဘူစွာဆန္ဒစတဲ့ အဓိပတိဘုရားကိုယ်လေးပါးတို့တွင် တပါးပါးကလွန်ကဲခါ အကြောင်းပစ္စည်းတရားဖြစ်နေရင် ကျန်တဲ့ဝီရိယစတဲ့သုံးပါးနဲ့တကွ သမ္ပယုတ္တဖြစ်ကြတဲ့နာမ်ခန္ဓာ ရုပ်ခန္ဓာတွေဟာဒီဆန္ဒရဲ့ နောက်လိုက်ဖြစ်ကြပြီး အကျိုးပစ္စယုပ္ပန်တရားများ ဖြစ်ကြရတယ်။

ဆန္ဒစသည်သာ အဓိပတိထိုက်ပုံ။ ။ ဒီနေရာမှာ ဖဿစတဲ့ တပါးသော စေတသိက်တွေက အဓိပတိမထိုက်ဘဲနဲ့ ဆန္ဒစသည်ကသာ ဘာကြောင့် အဓိပတိထိုက်ရသလဲလို့ စင်းစားရင် ဆန္ဒစတဲ့ တရားလေးပါး တို့ကသာ အဓိပတိဖြစ်လောက်အောင် အင်အားကောင်းမှုမူလခါတ်ခံကောင်းမှုရှိကြပါတယ်။ အဲဒါကြောင့် အဓိပတိကိစ္စတတ်စွမ်းနိုင်မှုရှိကြပါတယ်။ ဖဿစသည်တွေက ဒီလိုသဘောမျိုး ဒီလိုသတ္တိမျိုး မရှိကြပါဘူး။ သူတို့ရဲ့ ကိစ္စနဲ့ သူတို့အသီးသီး ဆောင်ရွက်ကြရပါတယ်။

ဒီအဓိပတိလေးပါးထဲက ဆန္ဒကအဓိပတိကိစ္စတတ်လိုက်တဲ့အခါ ကမ္ဘာလောကမှာ သာမညလူတွေမလုပ်စွမ်းနိုင်ကြတဲ့ အင်မတန်ကြီးမားခက်ခဲလှတဲ့ အလုပ်အကိုင်ကြီးတွေ အတက်ပညာကြီးတွေ အကျင့်သိက္ခာကြီးတွေကို တစုံတရာဝန်လေးမှုမရှိဘဲ ထမြောက်ပေါက်ရောက်အောင်လုပ်နိုင်ကြတာဟာ ဆန္ဒစတဲ့တရားများအခြေခံရှိမှ အဓိပတိကိစ္စတတ်မှ ဖြစ်မြောက်နိုင်ကြပါတယ်။ လောကကြောင်းမှာဖြစ်ဖြစ် ဓမ္မကြောင်းမှာဖြစ်ဖြစ် ကုသိုလ် အကုသိုလ်တရားတွေမှာဖြစ်ဖြစ် ဘယ်နေရာဌာနမျိုးမှာမဆို အင်မတန်လိုချင် အင်မတန်ရချင် အင်မတန် တမြောက်အောင်မြင်ချင်တဲ့ ဆန္ဒတရားကြီးတခု ခိုင်မြဲစွာရှိနေမယ်ဆိုရင် ဒီအလို ဆန္ဒဟာပြည့်ဝတတ်ပါတယ်။ မြန်မြန်ပြည့်စုံမှု နှေးနှေးပြည့်စုံမှုသာရှိပါတယ်။

ဝီရိယက အဓိပတိကိစ္စတတ်တဲ့အခါမှာလဲ ဝီရိယထုတ်နိုင်မှ ပြီးစီးနိုင်တဲ့ကုသိုလ် အကုသိုလ်ကိစ္စကြီးတွေမှာ တစုံတရာ ခဲယဉ်းမှုဝန်လေးမှုမရှိတော့ဘဲ ပြီးစီးကြပါတယ်။ ထိုနည်းတူ စိတ်ကသာ အဓိပတိကိစ္စတတ်လိုက်ရင် ဘယ်လောက်ကြီးမားခက်ခဲတဲ့ကုသိုလ် အကုသိုလ်ကိစ္စတွေကိုပြုလုပ်ရပေမဲ့ စိတ်ခိုင်မြဲရင် ပြီးရမှာဖြစ်ပါတယ်။ ဝိမံသာဓိပတိကိစ္စ တတ်တဲ့အခါမှာလဲ အလွန်ကြီးကျယ်ခက်ခဲတဲ့ကိစ္စများကို ကြိဘန်ရာမှာ နေရာတကျပေါက်ရောက်နိုင်ပါတယ်။ လိုရင်းအကျဉ်းချုပ်ကတော့ ဘယ်လောက် ကြီးကျယ်ခက်ခဲတဲ့ကိစ္စဖြစ် ဖြစ် ဆန္ဒစသည်ကို အဓိပတိကိစ္စတတ်ပြီး ပြုလုပ်မယ်ဆိုရင် ဒီကိစ္စတွေဟာ ပြီးစီးရမည် သာဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလိုပြီးရမည်ဖြစ်ကြောင်းကို “ဆန္ဒဝတောက်” နာမကမ္မံ နသမိဇ္ဈတိ” စသည်ဖြင့် ဟောပါတယ်။

ဒီကမ္ဘာလောကကြီးရဲ့ ကောင်းမှု မကောင်းမှု ချမ်းသာမှု ဆင်းရဲမှု သာယာမှု မသာယာမှု စသည်တွေကို စင်းစားလိုက်ရင် ဆန္ဒာဓိပတိစသည်တွေက ကုသိုလ်မှာယှဉ်ခဲ့ လို့ ရှိရင် ဒီကမ္ဘာလောကကြီး ကောင်းမယ် - ချမ်းသာမယ် - သာယာမှုရှိမယ်။ လောဘ ဒေါသဆိုတဲ့ အကုသိုလ်မှာယှဉ်ရင်တော့ ဒီကမ္ဘာကြီးဟာ မကောင်းတော့ဘူးမချမ်းသာ တော့ဘူး သာယာမှုမရှိတော့ဘူး။

အဓိပတိလေးပါးဥဒါဟရုဏ်။ ဒီအဓိပတိလေးပါးရဲ့ ဥဒါဟရုဏ်ကိုပြောရရင် ဆန္ဒာဓိပတိအတွက် အရှင်ရဋ္ဌပါလ၊ ဝိနည်းမှာလာတဲ့ အရှင်သုဒိန်တို့ဟာ မြတ်စွာဘုရား က သင်တို့ရဟန်းပြုချင်ခဲ့လို့ ရှိရင် မိဘထံခွင့်တောင်းရမယ်။ မိဘခွင့်မပြုတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ကို ငါ ဘုရားရဟန်းပြုခွင့်မပေးနိုင်ဘူးလို့ မိန့်တော်မူတဲ့အခါမှာ ဒီပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ မိဘထံချဉ်း ကပ်ပြီး “မိခင်ဖခင်တို့၊ အကျွန်ုပ်သည် မြတ်စွာဘုရားဟောတော်မူတဲ့တရားကို ထိုက်သည့် အားလျော်စွာ သိနားလည်ပါတယ်။ လူ့ဘောင်မှာနေပြီး စင်စစ်စင်ကြယ်၍ ခရသင်းပွတ် သစ်စနဲ့ တူတဲ့ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ တရားတော်ဖြစ်တဲ့ အကျင့်မြတ်ကိုကျင့်ဘို့ရာ မလွယ်ပါဘူး။ ရဟန်းပြုဘို့ရာခွင့်လွှတ်ပါ” လို့ သုံးကြိမ်တိုင်တိုင် တောင်းပန်တဲ့အခါ မိဘတွေက “ငါ သားတို့၊ ငါတို့ဟာ မင်းတို့ကို သေလို့ ခွဲရတာတောင်မှ မလွဲမကင်းသာလို့ ခွဲရမှာ။ အသက် ရှင်ရက်သားနဲ့ တော့ ငါတို့မခွဲနိုင်လို့ ခွင့်မပြုနိုင်ဘူး” လို့ ပြောလိုက်တဲ့အခါ အခင်းမရှိတဲ့ မြေကြီးပေါ်မှာနေပြီး ဒီနေရာမှာဘဲ ငါရဲ့ သေရမှု ရဟန်းပြုရမှုတခုဖြစ်ရမယ်ဆိုပြီး ဘာ

ကိုမှ မစားမသောက်တော့ဘဲ မြေကြီးပေါ်မှာအိပ်နေတယ်။ ဒါဟာ ရဟန်းပြုလိုမှုအတွက် လွန်စွာပြင်းပြလှတဲ့ ဆန္ဒာဓိပတိကိစ္စတစ်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ရှင်သုမေဓာရသေ့ ဟာလဲ ဘယ်လောက် ဘုရားဖြစ်လိုတဲ့ဆန္ဒ ပြင်းပြသလဲဆိုရင် “အချင်းသုမေဓာ၊ ဤစကြဝဠာတောင်ဘက်တံတိုင်းက မြောက်ဘက်တံတိုင်းအထိ ခြေ တဘက်ချလိုက်ရင် ခြေဖဝါးက ခြေဖမိုးတိုင်အောင်ပေါက်၍ထွက်မည့် အလွန်ထက်လှတဲ့ လှံသွားများအပြည့်ချထားတယ်။ အဲဒီလှံသွားတွေနင်းပြီး မြောက်စကြဝဠာတံတိုင်းရောက် အောင်သွားနိုင်ရင် သင်ဘုရားဖြစ်လိမ့်မယ်” လို့ တစုံတယောက်သောသူကဆိုလာပါက ဒီလှံသွားတွေကို တစုံတရာဂရုမစိုက် မကြောက်မရွံ့ဘဲ ရဲဝန်စွာနင်းခါ ချက်ခြင်းသွားပြီး ဘုရားအဖြစ်ကို ရယူလိုမှုဟာ ပြင်းပြထက်သန်လှတဲ့ ဆန္ဒာဓိပတိပင်ဖြစ်ပါတယ်။

ဝီရိယာဓိပတိကိစ္စတစ်ပုံ။ ။ အရှင်သောဏမထေရ်ကတော့ ရဟန်းတရားအား ထုတ်တဲ့အခါမှာ ဘယ်လိုကြံသလဲ၊ ငါမအိပ်တော့ဘူး။ မအိပ်တော့ဘဲ ထိုင်ခြင်း ရပ်ခြင်း ဖြင့်သာ ဘာဝနာတရားကိုပွားများတယ်။ ဒီတော့ ဘာဖြစ်လာသလဲ၊ ရုပ်က အင်မတန်ပင် ပန်းလာတယ်။ ရုပ်ပင်ပန်းလွန်းလှလို့ ထိနမိဒ္ဓဖြစ်လာတဲ့အခါမှာ ထိနမိဒ္ဓကိုပယ်ဖျောက် ဘို့ရာအတွက် စကြံနိသွားတယ်။ စကြံနိသွားပါများတော့ ဖဝါးနှစ်ဘက်ဟာ ဖူးထပြီး ပေါက်ပြဲကွဲအက်ကုန်တယ်။ စကြံနိသွားလာနေတဲ့ မြေတသင်းဟာ သွေးချင်းချင်းနီနေတယ်။ အဲဒါဟာ အင်မတန်ပြင်းပြလှတဲ့ ဝီရိယာဓိပတိဖြစ်ပါတယ်။ ဇနကမင်းသားရဲ့ သမုဒ္ဒရာ ထဲမှာ သင်္ဘောပျက်တဲ့အခါ သမုဒ္ဒရာကိုလက်ပြစ်ကူးတာတွေ။ ထို့ပြင် သမုဒ္ဒရာထဲမှာ မိမိရဲ့ သားရှဉ့်ငယ်ကလေးကျသွားလို့ ရှဉ့်ငယ်ကလေးကိုဆယ်ယူရန်အတွက် ဒီသမုဒ္ဒရာရေတွေ ကုန်အောင်ခပ်ပစ်မှ ငါ့သားကလေးတွေတော့မှာဘဲဆိုတဲ့ မြော်လင့်ချက်နဲ့ ဒီရှဉ့်ကလေး ဟာ အမြီးနဲ့ သမုဒ္ဒရာရေကိုယူလိုက်၊ ယူပြီး ကမ်းပေါ်တက်ပြီး ခါခါပစ်လိုက်၊ အဲဒီရှဉ့် ရဲ့ပြုမှုဟာလဲ ဝီရိယာဓိပတိဘဲဖြစ်ပါတယ်။

စိတ္တာဓိပတိ-ဝိမံသာဓိပတိကိစ္စတစ်ပုံ။ ။ စိတ္တာဓိပတိ ကြံ တော့ ကာ အရှင် သမ္ဘူလမထေရ်ဟာ စိတ်ကို အကြီးအမှူးပြုပြီးအားထုတ်လို့ လောကုတ္တရာတရားကို ရပါ တယ်။ မောဃရာဇမထေရ်ဟာ မြတ်စွာဘုရားကို ပြဿနာမေးလျှောက်ပြီး ဝိမံသာကို အကြီး အမှူးပြုပြီးအားထုတ်လို့ လောကုတ္တရာတရားကိုရပါတယ်။ မဟော သ ဓ ဇာတ် တော် မှာ မဟောသကေ ဝိဒေဟရာဇမင်းကြီးမေးတဲ့ ပြဿနာများကိုဖြေဆိုရာတွေဟာ ဝိမံသာဓိပတိ များဖြစ်ပါတယ်။

မိစ္ဆတ္တနိယတ သဟာဓိကေန။ ။ ဒီတော့ ဒီအဓိပတိတွေဟာ ကေနအနေကန်ရယ် လို့ ကုသိုလ်တွေမှာရော အကုသိုလ်တွေမှာရော အမျှာကတတွေမှာရော ဆိုခဲ့ပါတယ်။ အကုသိုလ်ဆိုင်ရာမှာ အဓိပတိကေနဟာ ဘယ်သူလဲ? ယခုအရကောက်ထဲမှာတော့ အဓိပတိ ကေနိရယ်လို့ မပါပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ မိစ္ဆတ္တနိယတတရားတွေကြတော့ သဟဇာတာဓိပတိ ကေနဖြစ်ပါတယ်။ ခုနကပြောခဲ့တဲ့ သာဓိပတိဇော(၅၂)ခုထဲက သာမညလောတမူ ဒေါသ မှုဆိုတဲ့ အကုသိုလ်ဇော(၁၀)ခုနဲ့ မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာဇော(၁၆)ခုဟာ အဓိပတိ

ကိစ္စတတ်တဲ့အခါတတ်တယ်။ မတတ်တဲ့အခါ မတတ်ကြလေတော့ အနေကန်ဇောများလို့ ဆိုရပါတယ်။ အကုသိုလ်ဇောထဲက မိစ္ဆတ္တနိယတတရားများဟာ ကာမဘုံမှာ အပ္ပနာဇောများလို အင်မတန်အားကောင်းကြပါတယ်။ အားကောင်းကြလို့ အဓိပတိဧကန်ဖြစ်ကြောင်းကို အဋ္ဌကထာက “အယံပနဧကန္တေနောလဗ္ဘတိ၊ နဟိတေဓမ္မာ သဟဇာတာဓိပတိဝိနာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ” လို့ ဆိုပါတယ်။ အဲဒီဇောတွေဟာ ဧကန်အဓိပတိကိစ္စဖြစ်ပါတယ်။ ဒီတရားတွေဟာ သဟဇာတာဓိပတိနဲ့ ကင်းပြီး မဖြစ်နိုင်ကြပါဘူးလို့ ဆိုပါတယ်။ မူလဋီကာက “မိစ္ဆတ္တနိယတာအပ္ပနာသဒိသာ မဟာဗလာဝိနာအဓိပတိနာ နုပ္ပဇ္ဇန္တိတိဧကန္တေနောတိအာဟ” လို့ အဋ္ဌကထာရဲ့ အာဘော်ကို ဖွင့်ဆိုပါတယ်။ မိစ္ဆတ္တနိယတတရားတွေဟာ အပ္ပနာနဲ့ တူတယ်။ အင်မတန်အားကောင်းတယ်။ အဓိပတိနဲ့ ကင်းပြီးမဖြစ်နိုင်လို့ ဧကန်ရယ်လို့ အဋ္ဌကထာဆရာက ဆိုပါတယ်လို့ ဖွင့်ပြပါတယ်။

မိစ္ဆတ္တနိယတတရားဆိုတာ ဘာလဲ? မိဘကိုသတ်တာ၊ ရဟန္တာသတ်တာ၊ ဘုရားကို သွေးစိမ်တည်အောင်ပြုတာ၊ သံဃာသင်းခွဲတာ။ အဲဒီလိုပြုတဲ့ ပဉ္စာနန္ဒရိယကံကြီးများနဲ့ သေရင် အဝိစိဧကန်ကျရောက်မဲ့ နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကြီးများဖြစ်ကြပါတယ်။ ဒီလို အမေကို သတ်မှု အဖေကိုသတ်မှုစတဲ့ကိစ္စတွေကို ဆန္ဒစိတ္တဝီရိယဆိုတဲ့တရားများကို အဓိပတိကိစ္စ မတတ်ဘဲ အကြီးအမှူးမပြုဘဲ မပြုလုပ်နိုင်ကြပါဘူး။ ဧကန်တပါးပါးကို အဓိပတိကိစ္စတတ် ခါ ပြုလုပ်ရပါတယ်။ ပဋ္ဌာန်းပါဠိတော် မိစ္ဆတ္တတိက်ပဋိစ္စစတဲ့ ဆဝါရနာဓိပတိပစ္စည်းမှာ “မိစ္ဆတ္တနိယတေခန္ဓေပဋိစ္စ မိစ္ဆတ္တနိယတာဓိပတိ” စသည်ကို ဟောပါတယ်။ ဧကန်တရား မျိုးအနေနဲ့ သီးသန့်နေတဲ့ပဒများမှာ အထက်ပါအတိုင်း ဟောပါတယ်။ ဒီလိုမဟုတ်ဘဲ ဧကန်နဲ့ အနေကန် ရောပြင်းနေတဲ့ ကုသလတိက်စတဲ့နေရာများမှာတော့ သာမညအားဖြင့် နာဓိပတိပစ္စည်းပင်ဖြစ်ပြားသော်လဲ “ကုသလံဧကံခန္ဓံ ပဋိစ္စတယောခန္ဓာ” စသည်ဖြင့် ဟော ပါတယ်။ ဒါဟာ အကုသိုလ်ဆိုင်ရာမှာ ဧကန်အဓိပတိတရားများဖြစ်ပါတယ်။

မဟဂ္ဂုတ်ဇောကေန အဓိပတိ။ ။ဧကန် ရသော မဟဂ္ဂုတ် ကုသိုလ် (၉)ခု၊ မဟဂ္ဂုတ်ကြိယာ(၉)ခုရယ်လို့ ဆိုခဲ့ပါတယ်။ မဟဂ္ဂုတ်ဇောရဲ့ ဧကန် အဓိပတိက ဘယ် လိုလဲ? ဒီမဟဂ္ဂုတ်ဇောတွေရဲ့ ဧကန် အဓိပတိဖြစ်ကြောင်းကိုလဲ ပရိတ္တတိက် စသည်တွေ မှာ “မဟဂ္ဂတေခန္ဓေ ပဋိစ္စ မဟဂ္ဂတာဓိပတိ” ဟူ၍၎င်း၊ “ရူပါဝစရေ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ရူပါ ဝစရာ ဓိပတိ” ဟူ၍၎င်း၊ “အရူပါဝစရေ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ အရူပါဝစရာ ဓိပတိ” စသည်ဖြင့် ဟောပါတယ်။ ဒီလိုဟောထားတဲ့ ပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်ကြီးအရ ဘာတွေကိုသိရ ဘာတွေကို နားလည်ရသလဲဆိုရင် ရူပအရူပဈာန်ကို လိုချင်ရင်၊ ရချင်ရင် တော်ရုံ ရော်ရုံ ရက် အနည်း ငယ် လအနည်းငယ်နဲ့ အားထုတ်လို့ မရပါဘူး။ လွန်စွာ ပြင်းပြလှတဲ့ ဆန္ဒစသည်တို့တွင် တပါးပါးကိုအဓိပတိ ကိစ္စတတ်ရလိမ့်မယ်။ အကြီးအမှူးပြုရလိမ့်မယ်၊ ပလိမောဓတွေကိုဖြတ် ဆိတ်ငြိမ်ရာအရပ်ချင်းကပ်ပြီး မဖြစ်မနေ ဇွဲကောင်းကောင်းနဲ့ ဘယ်အာရုံမျိုးမှ မဝင်စေဘဲ၊ ရူပဈာန်ရချင်ရင် ပညတ်အာရုံတခုထဲမှာသာ စူးစူးစိုက်စိုက် စိတ်ကိုထား ရူပဈာန်ရဘို့ရာ အတွက် အားထုတ်ရပါတယ်။ ရူပဈာန်အားလုံးဟာ အာရမ္မဏ ပစ္စည်းတရားအကျယ်မှာ ပြထားတဲ့အတိုင်း ပရမတ်ကို အာရုံမပြုပါဘူး။ ပညတ်ကိုသာ အာရုံပြုကြပါတယ်။ အရူပ

ဈာန်ကြတော့ ဇယားမှာ ပြထားတဲ့အတိုင်း ဆိုင်ရာပညတ်နဲ့ ပရမတ်ကို အာရုံပြုပါ တယ်။ ဒီဈာန်တွေရဘို့ရာအတွက် အတော်ကို ကျမ်းမာရေး စသည် ပြည့်စုံရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ယခုအခါ ကျန်းမာရေးချို့တဲ့သူ များနေလေတော့ရဘို့ရာ မလွယ်လှပါဘူး။

ဒါပေမဲ့ ဒီဈာန်တွေဟာ လောကီတရား ဖြစ်လေတော့ အနမတဂ္ဂ သံသရာ ဟ လျှောက်မှာ ဈာန်မရခဲ့ဘူးသူ ဗြဟ္မာဘုံမှာ မဖြစ်ခဲ့ဘူးသူရယ်လို့ မရှိကြပါဘူး။ အနာဂါမ် များသာ ပဋိသန္ဓေနေကြတဲ့ သုဒ္ဓဝါသ(၅) ဘုံကလွဲရင် ကြွင်းကျန်တဲ့ (၂၆)ဘုံမှာ ဖြစ်ခဲ့ ကြဘူး ရောက်ခဲ့ကြဘူးသူများသာ ဖြစ်ကြပါတယ်။ အယုတ်ဆုံးအားဖြင့် ကမ္ဘာတခါပျက် လိုက်ရင် သတ္တဝါတွေဟာ မီး ရေ လေ မဖျက်ဆီးတဲ့ ရူပဘုံများမှာ သွား ပြီး ဖြစ် ကြ ရ ပါ တယ်။

လောကုတ္တရာဇော - ဧကန်အဓိပတိ။ ။လောကုတ္တရာဇောရဲ့ ဧကန်အဓိပတိက မဂ်ဖိုလ်ဆိုတဲ့ လောကုတ္တရာ တရားကိုရဘို့ရာကတော့ လောကီဈာန်များထက်ပိုပြီး ခက်ပါ တယ်။ ဒီလောကုတ္တရာစိတ်ရှစ်ခုကလဲ အဓိပတိ ဧကန်ဖြစ်ကြောင်းကို ပဋ္ဌာန်းပါဠိကော်ကြီး ဥပါဒိဏ္ဍတိကံ သံကိလိဋ္ဌတိကံတတိယ ပဒကေမှာ လောကုတ္တရာစိတ် ရှစ်ခုရှိပါတယ်။ နိဗ္ဗာန် ရှိပါတယ်။ အဲဒီလောကုတ္တရာစိတ် ရှစ်ခုအတွက် နာဓိပတိပစ္စည်းမှာ “အနုပါဒိန္န အနုပါဒါ နိယေခန္ဓေ ပဋိစ္စ အနုပါဒိန္န အနုပါဒါနိယာ ဓိပတိ” ဟူ၍၎င်း၊ “အသံကိလိဋ္ဌ အသံ ကိ လေသိကေ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ အသံကိလိဋ္ဌ အသံကိလေသိကာ ဓိပတိ” ဟူ၍၎င်း၊ ပရိတ္တတိကံ များမှာလဲ “အပ္ပမာဏေ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ အပ္ပမာဏာ ဓိပတိ” ဟူ၍၎င်း၊ လောကုတ္တရာသက် သက်နေတဲ့ ပဒများမှာ ဟောထားပါတယ်။ ဒီတော့ မဂ်ဖိုလ်ရဘို့ဆိုတာ အင်မတန်ပြင်းပြ တဲ့ ဆန္ဒစသည် ရှိရတဲ့အပြင် ပညာဝီရိယစတဲ့ ဣန္ဒြေများကလဲ ရင့်ကျက်မှုရှိရပေလိမ့်မယ်။ မဂ်ဖိုလ်ရတယ်ဆိုတာ သစ္စာလေးပါးကို သိမြင်ပါမှ ရနိုင်ပါတယ်။ သစ္စာ လေး ပါး တို့ တွင် လောကီဖြစ်တဲ့ ဒုက္ခသမုဒယသစ္စာများရဲ့ ဖြစ်မှုဟာ ထင်ရှားပါတယ်။ သစ်ငုတ်တိုက်မိ မယ် ဆူးစူးမယ်ဆိုရင် ဒုက္ခဖြစ်မှု ထင်ရှားပါတယ်။ ခဲဘွယ်စားဘွယ်စသည်ကို ခဲချင် စားချင်တဲ့အခါမှာ ခဲချင်မှု စားချင်မှုဆိုတဲ့ လောဘဖြစ်မှု သမုဒယသစ္စာ ထင်ရှားပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဒီသစ္စာတွေရဲ့ လက္ခဏာကို ထိုးထွင်း၍ သိမှုကတော့ အင်မတန်မှ မြင်နိုင်ခဲ့လို့ နက်နဲပါတယ်။ လောကုတ္တရာဖြစ်တဲ့ မဂ္ဂနဲ့ နိရောဓသစ္စာကို မြင်ဘို့ကတော့ သဘာဝအား ဖြင့်ပင် နက်နဲလှလို့ မြင်နိုင်ခဲ့ပါတယ်။ ဣန္ဒြေရင့်ကျက်မှု ရကြောင်းကို အာရမ္မဏပစ္စည်း တိုးက ပြောခဲ့ပါပြီ။

ဒါကြောင့် ယခုအခါ ဈာန်မဂ်ဖိုလ်ရဘို့ ကိစ္စဆိုတာ လွယ်ကူတဲ့ကိစ္စမဟုတ် တော်ရုံ ရော်ရုံ အားထုတ်လို့ရတဲ့ ကိစ္စမဟုတ်။ ဆန္ဒ စိတ္တ ဝီရိယ ဝိမံသဆိုတဲ့ အဓိပတိလေးပါး ကိုတွင် တပါးပါးကို သဟဇာတာ ဓိပတိ ကိစ္စတတ်ပြီး အားထုတ်မှရနိုင်တဲ့ သဘော တရားကို ဧကန်ရစ်သာ မဟာဂ္ဂုတ်ကုသိုလ်(၉)ခု မဂ်လေးခုစသည်ဖြင့် အရကောက်မှာပြ ထားပါတယ်။ သဟဇာတာ ဓိပတိကိစ္စကုန်ပါပြီ။

သဟဇာတာ ဓိပတိပြီးတော့ သဟဇာတကမ္မကို ဆက်လက် ဆိုလိုက်ကြပါဦးစို့။ ကမ္မဟာ စေတနာဖြစ်ပါတယ်။ စေတနာဖြစ်တော့ စေတနာဆိုတဲ့ အသံနဲ့ ဆိုရပါလိမ့်မယ်။

အဲဒီကမ္မပစ္စည်းရဲ့ သုဒ္ဓသင်္ချာကို မဆိုရသေးပါဘူး။ သဟဇာတာ ဝိပတိပစ္စည်းရဲ့ သုဒ္ဓသင်္ချာကလဲဘဲ ပစ္စည်းရေကို အဓိပ္ပာယ်မပြောခဲ့ရသေးပါဘူး။ ပစ္စည်းရေ(၁၃)ခု ရမှဟာ တခြားတပါးကိုရှာပြီး မနေရပါဘူး။ သဟဇာတ အကြီးဟာ တပြိုင်နက်၊ အလတ်တွေဟာ ယထာရဟ၊ (၈) ပစ္စည်း၊ အဓိပတိ ပစ္စည်းတခုနဲ့ (၉) ပစ္စည်း၊ အဲဒီ (၉) ပစ္စည်း ဆုတ်ကိုင်ပြီး ယခုသဟဇာတ အငယ်မှာ ဟောနေတဲ့ သုဒ္ဓသင်္ချာရဲ့ ပစ္စည်းတရားတွေ ကြည့်ရပါတယ်။ ကြည့်တော့ ဟေတုက အဓိပတိကိုရတော့ အဓိပတိကလဲ ဟေတုကိုရပါတယ်။ သဟဇာတ ကမ္မထဲက စေတနာဟာ အဓိပတိတရား ကိုယ်ထဲမှာ မရှိပါဘူး။ အာဟာရထဲက ဖဿစေတနာမဆိုင်ပါဘူး။ ဝိညာဉ်ဟာ စိတ္တာဓိပတိနဲ့ တူပါတယ်။ ဒါ့ကြောင့် အာဟာရ ရတယ်။ ဣန္ဒြိယကြတော့ အဓိပတိက ဆန္ဒ စိတ္တ ဝီရိယ ဝိမံသလို ဆိုတော့ ဣန္ဒြိယမှာ စိတ်ရှိပါတယ်။ ဝီရိယရှိပါတယ်။ ပညာရှိပါတယ်။ အဲဒီသုံးပါးဟာ အဓိပတိနဲ့ သဘာဝ ဖြစ်ပါတယ်။ ဈာနရဲ့ ဈာနင်တရားကိုယ် ၅ ပါးက အဓိပတိနဲ့ မဆိုင်ပါဘူး။ မဂ္ဂထဲက ပညာနဲ့ ဝီရိယက ဝီရိယာ ဝိပတိ ဝိမံသာ ဝိပတိနဲ့ တူပါတယ်။ ဒါ့ကြောင့် ၎င်း ပစ္စည်းတွေရပါတယ်။ ဒါ့ကြောင့် ပစ္စည်းရေ(၁၃)ခု ဖြစ်ပါတယ်။ သဟဇာတကမ္မရဲ့ သုဒ္ဓသင်္ချာကို စာမျက်နှာ(၁)မှာ ဆိုလိုက်ကြပါဦးစို့။

သဟဇာတကမ္မ

သဟဇာတကမ္မပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသင်္ချာဝါရ၌ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာစိတ္တဇရုပ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အားတတ်သော စိတ်တခုယုတ်ကိုးဆယ်၌ ရှိသောစေတနာ၊ ဤတရားတို့သည် သဟဇာတကမ္မပစ္စည်းတတ်သော တရားတို့မည်ကုန်၏။ သင်္ချာသတ္တ၊ ပစ္စည်းရေ (၁၀) ဟူသည် တည်း။ သင်္ချာသတ္တဟူသော်ကား ကုသလောကုသလဿ၊ ကုသလောအမျာကတဿ၊ ကုသလော ကုသလာမျာကတဿ၊ အကုသလော အကုသလဿ၊ အကုသလောအမျာကတဿ၊ အကုသလော အကုသလာမျာကတဿ၊ အမျာကတော အမျာကတဿ ဟူသည်တည်း။ ပစ္စည်းရေ (၁၀) ဟူ သော်ကား သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ကမ္မ၊ ဝိပါက၊ အာဟာရ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ ဝိပယုတ္တ၊ အတ္တိ၊ အဝိဂတ ဟူသည်တည်း။

သုဒ္ဓသင်္ချာရဲ့သရုပ်ကို နဲ့နဲ့ပြောပြပါမယ်။ ပစ္စည်းတရားကစေတနာဖြစ်ပါတယ်။ စေတနာဆိုတာ သင်္ဂြိုဟ်ကလာခဲ့တဲ့ သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏ စေတသိက် (၇) ခုထဲက တရားဖြစ်ပါတယ်။ သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏ စေတသိက်ဖြစ်ခြင်းကြောင့် စိတ်တခုယုတ်ကိုးဆယ်မှာ ယှဉ်ပါတယ်။ ဒါ့ကြောင့် စိတ်တခုယုတ်ကိုးဆယ်၌ရှိသော စေတနာလို့ ဆိုပါတယ်။ အဲဒီစေတနာနဲ့အတူ တကွဖြစ်နိုင်တဲ့နာမ်တရားတွေက သမ္ပယုတ္တခန္ဓာဖြစ်ပါတယ်။ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာလို့ဆိုတာ စေတနာနဲ့ယှဉ်တဲ့ စိတ် ၈၉ ခုရှိပါတယ်။ စေတသိက်က စေတနာတခုထဲကိုပစ္စည်းယူထားခြင်းကြောင့် ဒီစေတနာကိုကြည့်ပေးရပါလိမ့်မယ်။ စေတသိက်ကစေတနာကြည့်တဲ့ စေတသိက် (၅၁) ခု ရှိပါတယ်။ ၎င်းစေတနာနဲ့အတူတကွဖြစ်တဲ့ စိတ္တဇရုပ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ် (အဟိတ်သဟိတ်ရွေးနေစရာမလိုပါဘူး) ရပါတယ်။ ဒီဘက်က စိတ် ၈၉ ခုမှာ ရှိတဲ့ စေတနာကို ကောက်ပြီးထားခြင်းကြောင့်ဖြစ်ပါတယ်။ သင်္ချာကလဲ ဟေတုတုံးကနဲ့အတိုင်း

ဖြစ်ပါတယ်။ ပစ္စည်းရေကြတော့ (၁၀) ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီ(၁၀) ကိုလွယ်လွယ်မှတ်ခဲ့လို့ရှိရင် သဟဇာတအကြီး အလတ်-၈၊ ကမ္မတခုယူလိုက်၊ ဒီကမ္မနဲ့သဘာဝ ဖြစ်နိုင်တဲ့ တရားဟာ ဘယ်ပစ္စည်းမှာရှိသလဲ? အာဟာရတခုမှာသာရှိပါတယ်။ ဖဿ စေတနာ ဝိညာဉ်ရယ်လို့ စေတနာ ရှိပါတယ်။ အဲဒီတော့ အာဟာရပစ္စည်း တခုသာလျှင် ရပါတယ်။ ဒါ့ကြောင့် ပစ္စည်းရေဟာ (၁၀) ဖြစ်နေပါတယ်။ အရကောက်တွေကြတော့ ကမ္မကစိတ်ကုန် စေတ သိက်ကုန် ယူပြီးထားခြင်းကြောင့် ဘာမှစင်းစားစရာ မရှိတော့ပါဘူး။ ကုသိုလ်လဲ အကုန် ဆိုလိုက်၊ အကုသိုလ်လဲအကုန်ဆိုလိုက်၊ အများကတလဲ အကုန်ဆိုရရုံပါဘဲ။ ၎င်းကမ္မအတွက် ပါဠိကလေးဆိုလိုက်ကြပါဦးစို့၊ စေတနာလို့ ဆိုရပါလိမ့်မယ်။

ကုသလော ကုသလဿ

ကုသလော ဓမ္မော ကုသလဿ ဓမ္မဿ ကမ္မပစ္စယေနပစ္စယော။ ကုသလော စေတနာ သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ ကမ္မပစ္စယေနပစ္စယော။

အရကောက်ကြတော့ ကမ္မမှာစေတနာကောက်ရပါတယ်။ သမ္ပဒါနိကလဲ စင်းစား စရာမလိုပါဘူး၊ စေတနာကြည့်ပေးရပါလိမ့်မယ်။ စေတသိက်တွေရေးထားတဲ့အထဲက တခု တခုလျှော့ပေးရပါလိမ့်မယ်။ ကရိုဏ်းကြတော့ (၈) ပြထားပါတယ်။ ဒီဟော့ သဘာဝ ပစ္စည်းရေက (၁၀) ရှိခဲ့လို့ရှိရင် ၂ ခု ၂ ခု လျှော့ပြီး ယူရပါတယ်။ ခပ်လွယ်လွယ်မှတ်ရင် ဒီသဘာဝပစ္စည်းရေထဲမှာ ဝိပါကပစ္စည်းနဲ့ ဝိပွယုတ္တပစ္စည်းအမြဲပါတယ်။ ဒီဝိပါကဟာ ကုသိုလ်အကုသိုလ်နဲ့ လုံးဝမဆိုင်ပါဘူး။ ဝိပွယုတ္တကပစ္စယုပ္ပန်စိတ္တဖရပ်ကို ကျေးဇူးပြုတဲ့ အခါမှာသာရပါတယ်။ ဒါ့ကြောင့် (၈) ဟာ (၁၀) ပစ္စည်းထဲက ဝိပါကနဲ့ ဝိပွယုတ္တကို ကြည့်ပေး၍ အညမညနဲ့သမ္ပယုတ္တထည့်ပေးရပါတယ်။

ကုသလောကုသလဿန္တိ—ကုသလော ဓမ္မောဟူသော ကတ္တား ပုဒ်၏ အရကား သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ အားတတ်သော ကုသိုလ်လိစိတ်ဧကဝိသ စေတသိက် အဋ္ဌတိံသ စိတ္တက္ခဏတခုတခု၌ ရှိသောစေတနာပစ္စည်းတရားရ၏။ ကုသလဿ ဓမ္မဿဟူသော သမ္ပဒါနိပုဒ်၏ အရကား ကုသိုလ်စိတ် ဧကဝိသ စေတနာကြည့်သော စေတသိက်သတ္တဘိံသ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ကမ္မပစ္စယေနဟူသော ကရိုဏ်းပါဠိ၏အရကား (ဒီမှာကမ္မရယ် သဟဇာတအကြီး ၄ ရယ် အာဟာရကလဲ ဖဿစေတနာ ဝိညာဉ်လို့ ဆိုသဖြင့် တပြိုင်နက် ရတယ်။ အညမညနဲ့သမ္ပယုတ္တကလဲ နာမ်ကုန်ရသဖြင့် တပြိုင်နက်ရပါတယ်။ အဲဒါကြောင့် လက်သဲကွင်းကလေးတွေဟာ တပြိုင်နက်ဖြစ်ပါတယ်။ အာဟာရအညမညသမ္ပယုတ္တ၊ ဒါတွေ အကုန်လုံးယခုဆိုတဲ့ကုသလော ကုသလဿ ပစ္စည်းပစ္စယုပ္ပန်တွေကို အကုန် ရပါတယ်။) တပြိုင်နက် တတ်ကောင်းသော သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ကမ္မ၊ အာဟာရ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ(၈) ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် သဟဇာတ ကမ္မသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသရ၏။

ကုသလောအများကတဿ

ကုသလောအများကတဿကြတော့ ကမ္မမှာ သဟဇာတကမ္မ-အနန္တရကမ္မ-ဗလဝ နာနာက္ခဏိကကမ္မ-ဗလဝဒုပ္ပလနာနာက္ခဏိကကမ္မရယ်လို့ ကမ္မ ၄ မျိုးရှိပါတယ်။ အနန္တရ

ကမ္မဆိုတာ အနန္တရပစ္စည်းနဲ့ ကမ္မပစ္စည်းရဲ့ ၂ ဘက်ရ သဘာဝ ဖြစ်ပါတယ်။ ဗလဝနာနာ ကွဏိကကမ္မက ပကတူပနိဿယ မျိုးဖြစ်ပါတယ်။ ဗလဝဒုဗ္ဗလနာနာကွဏိက ကမ္မက မျိုးသီးခြား ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီအန္တရကမ္မ ဗလဝနာနာကွဏိကကမ္မ ဗလဝဒုဗ္ဗလ နာနာကွဏိကကမ္မ-ဒီ ၃ မျိုးပေါင်းပြီးပါဠိတော်များမှာ “နာနာကွဏိကာ” ရယ်လို့ ဟော ပါတယ်။ သူတို့ရဲ့ သုဒ္ဓသင်္ချာကိုပေါင်းလိုက်ရင် “ဝိပင်္ဂါစိတ် ဆတ္တိံသ နာမက္ခန္ဓာကဋ္ဌာ ရှင်အားတတ်သော ကုသိုလ်စိတ် ဧကဝိသ အကုသိုလ်စိတ်ဒွါဒသဉ္စ ရှိသော စေတနာ” လို့ ရပါတယ်။ ဒီတော့ ဝိပင်္ဂါနဲ့ ကဋ္ဌာရှင်တွေက အများကတ ဖြစ်ပါတယ်။ ပစ္စည်း ဘက်က ကုသိုလ် အကုသိုလ်စေတနာတွေက ကုသိုလ် အကုသိုလ်ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီတော့သူ့ ကို သင်္ချာထုတ်ရင် ကုသလောအများကတဿ၊ အကုသလောအများကတဿလို့ ၂ ချက်ရ ပါတယ်။ ကုသလောအများကတဿ၊ အကုသလောအများကတဿကြရင် နာနာကွဏိက ကမ္မနဲ့ ပါဆိုင်ပါတယ်။ ယခု သဟဇာတကမ္မကို အလိုရှိသဖြင့် “သဟဇာတာ” ရယ်လို့ ဆိုပေးရပါတယ်။ ကြွင်းကျန်တာတွေကတော့ နာနာကွဏိကကမ္မနဲ့ လုံးဝမဆိုင်သဖြင့် သူ တို့အတွက် စင်းစားစရာမလိုပါဘူး။ သဟဇာတချဉ်းဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒါကြောင့် ကုသလော အများကတဿမှာ အဓိပတိတုံးက “အာရမ္မဏာဓိပတိ၊ သဟဇာတာဓိပတိ” ဆိုသလို ဒီမှာ သဟဇာတကမ္မဖြစ်ကြောင်းကို “သဟဇာတာ” လို့ ဆိုပေးရပါလိမ့်မယ်။

ကုသလောဓမ္မော အများကတဿ ဓမ္မဿ ကမ္မ ပစ္စယေနပစ္စယော။ သဟဇာတာ- ကုသလာစေတနာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ ကမ္မပစ္စယေနပစ္စယော။

အရကောက်ကတော့ ကုသိုလ်ပြုအပ်တဲ့ စိတ္တဇရုပ်ပါဘဲ။ သာမညရပါတယ်။ စိတ္တဇ ရုပ်တွေဆိုသဖြင့် ဘုံသတ်ပြီးပေးရပါတယ်။ စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်ဖြစ်သဖြင့် စေတနာလဲကြည့် စရာမရှိပါဘူး။ ကရိုဏ်း (၇) ကတော့ အညမညနဲ့ သမ္ပယုတ္တဖြုတ်လိုက်၊ ဝိပယုတ္တသွင်း ပေးရပါတယ်။ ဝိပယုတ္တသွင်းပေးလိုက်တော့ သဟဇာတာ၊ နိဿယ၊ ကမ္မ၊ အာဟာရ၊ ဝိပယုတ္တ၊ အတ္တိ၊ အဝိဂတဖြစ်ပါလိမ့်မယ်။ အဟာရဟာ တပြိုင်နက်အမြဲလိုက်ပါတယ်။

ကုသလော အများကတဿဉ္စ - ကုသလောဓမ္မောဟူသော ကတ္တား ပုဒ်၏အရကား စိတ္တဇရုပ်အားတတ်သော ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ ကုသိုလ်စိတ် ဧကဝိသ၊ စေ တသိက်အဋ္ဌတိံသ စိတ္တက္ခဏတခုတခု၌ရှိသော စေတနာပစ္စည်းတရားရ၏။ အများကတဿ ဓမ္မဿဟူသော သမ္ပဒါနံ ပုဒ်၏အရကား ကုသိုလ်ပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ ၏။ ကမ္မ ပစ္စယေနဟူသော ကရိုဏ်း ပါဠိ၏အရကား တပြိုင်နက်တတ်ကောင်းသော သဟ ဇာတာ၊ နိဿယ၊ ကမ္မ၊ အာဟာရ၊ ဝိပယုတ္တ၊ အတ္တိ၊ အဝိဂတ-ဤ(၇)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် သဟဇာတကမ္မသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသရ၏။

ကုသလော ကုသလာများကတဿ

ကုသလောဓမ္မော ကုသလာဿစ အများကတဿစ ဓမ္မဿ ကမ္မပစ္စယေနပစ္စယော။ ကုသလာစေတနာ သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနာရူပါနံ ကမ္မပစ္စယေန ပစ္စယော။

ဒီမှာအထူးပြောစရာမရှိပါဘူး။ ကရိုဏ်းအတွက်(၆)ပစ္စည်းက သဟကြီး ၄ ရယ် အာဟာရရယ် သူ့ ပစ္စည်းကမ္မရယ်(၆)ပစ္စည်း တပြိုင်နက် အကုန်ရပါတယ်။

ကုသလော ကုသလာဗျာကတဿန္တိ - ကုသလောဓမ္မောဟူသော ကတ္တား ပုဒ်၏ အရကား သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ်အားတတ်သော ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ ကုသိုလ်စိတ်ကေဝိသ၊ စေတသိက်အဋ္ဌတိံသ စိတ္တက္ခဏတခုတခု၌ရှိသော စေတနာပစ္စည်း တရားရ၏။ ကုသလဿစ ဓမ္မောဟူသော သမ္ပဒါန် ပုဒ်၏အရကား ကုသိုလ်စိတ်ကေဝိသ၊ စေတနာကြဉ်သောစေတသိက် သတ္တတိံသ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ကမ္မပစ္စယေနဟူသော ကရိုဏ်းပါဌ်၏အရကား တပြိုင်နက်တတ်ကောင်း သော သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ကမ္မ၊ အာဟာရ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ(၆)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် သဟဇာတ ကမ္မသတ္တိဟု ဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသရ၏။

အကုသိုလ် ၃ ချက်မှာလဲ ဒီသဘောဘဲဖြစ်ပါတယ်။

အကုသလော အကုသလဿ

အကုသလော ဓမ္မော အကုသလဿ ဓမ္မဿ ကမ္မပစ္စယေန ပစ္စယော။ အကုသလာ စေတနာ သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ ကမ္မပစ္စယေန ပစ္စယော။

ကရိုဏ်းတွေလဲ စိတ်တခုယုတ် ကိုးဆယ်မှာယှဉ်ဘဲ စေတနာဖြစ်နေတော့ ဘာမှ စင်းစားစရာ ကြဉ်စရာမလိုတော့ပါဘူး။

အကုသလော အကုသလဿန္တိ - အကုသလော ဓမ္မောဟူသော ကတ္တား ပုဒ်၏ အရကား သမ္ပယုတ္တခန္ဓာအားတတ်သော အကုသိုလ်စိတ် ဒွါဒေသ၊ စေတသိက် သတ္တဝိသ စိတ္တက္ခဏ တခုတခု၌ရှိသော စေတနာပစ္စည်းတရားရ၏။ အကုသလဿ ဓမ္မဿဟူသော သမ္ပဒါန် ပုဒ်၏ အရကား အကုသိုလ် ဒွါဒေသ၊ စေတနာကြဉ်သော စေတသိက်ဆဗ္ဗိသ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။

ကမ္မပစ္စယေနဟူသော ကရိုဏ်းပါဌ်၏ အရကား တပြိုင်နက် တတ်ကောင်း သော သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ကမ္မ၊ အာဟာရ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ-ဤ (၇) ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် သဟဇာတ ကမ္မသတ္တိဟု ဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသရ၏။

အကုသလော အဗျာကတဿ

အကုသလော ဓမ္မော အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ ကမ္မပစ္စယေနပစ္စယော။ (ခုနက ကုသ လော အဗျာကတဿက ပြောခဲ့သလို “သဟဇာတာ” လို့ ဆိုရပါလိမ့်မယ်။ အကုသလော အဗျာကတဿမှာ နာနာက္ခဏိကာ ရပါတယ်။) သဟဇာတာ-အကုသလာ စေတနာစိတ္တ သမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ ကမ္မပစ္စယေန ပစ္စယော။

အကုသလော အဗျာကတဿန္တိ - အကုသလော ဓမ္မောဟူသော ကတ္တား ပုဒ်၏ အရကား စိတ္တဇရုပ် အားတတ်သော ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်သောအခါ အကုသိုလ် စိတ် ဒွါဒေသ၊ စေတသိက် သတ္တဝိသ စိတ္တက္ခဏ တခုတခု၌ရှိသော စေတနာပစ္စည်းတရားရ၏။ အဗျာကတဿ ဓမ္မဿဟူသော သမ္ပဒါန် ပုဒ်၏ အရကား အကုသိုလ်ပြုအပ်သော စိတ္တဇ ရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ကမ္မပစ္စယေနဟူသော ကရိုဏ်းပါဌ်၏ အရကား တပြိုင်နက် တတ်ကောင်းသော သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ကမ္မ၊ အာဟာရ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ(၇) ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် သဟဇာတကမ္မသတ္တိဟု ဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသရ၏။

အကုသလော အကုသလာ ဗျာကတဿ

အကုသလော ဓမ္မော အကုသလဿစ အဗျာကတဿစ ဓမ္မဿ ကမ္မပစ္စယေန ပစ္စယော။ အကုသလာ စေတနာ သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ ကမ္မ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

အကုသလော အကုသလာ ဗျာကတဿန္တိ-အကုသလော ဓမ္မောဟူသောကတ္တား ပုဒ်၏ အရကား သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ် အားတတ်သော ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်သော အခါ အကုသိုလ်စိတ် ဒွါဒသ၊ စေတသိက် သတ္တဝိသ စိတ္တက္ခဏ တခု တခု၌ ရှိသော စေ တနာပစ္စည်းတရားရ၏။ ။အကုသလဿစ အဗျာကတဿစ ဓမ္မဿဟူသော သမ္ပဒါန် ပုဒ်၏ အရကား အကုသိုလ်ဒွါဒသ၊ စေတနာကြဉ်သော စေတသိက် ဆဗ္ဗိသ သမ္ပယုတ္တ ခန္ဓာစိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ကမ္မပစ္စယေနဟူသော ကရိုဏ်းပါဌ်၏အရကား တပြိုင် နက် တတ်ကောင်းသော သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ကမ္မ၊ အာဟာရ၊ အတ္တိ၊ အဝိဝတ ဤ(၆) ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် သဟဇာတ ကမ္မ သတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသရ၏။

အဗျာကတော အဗျာကတဿ

ကမ္မမှာ ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေ ၂ မျိုးလုံးရပါတယ်။ ၂ မျိုးရတဲ့အပြင် အောက်ဆုံးက “စေတနာ ဝတ္ထုဿ” လို့ ကမ္မအတွက် လက်သဲကွင်းကလေးနဲ့ (ကံ) လို့ ကမ္မအတွက် ဟောဘို့ရာ ပြသားပါတယ်။ အထက်က ပဋိသန္ဓေထဲမှာ စေတနာလဲပါပြီးသားပါ။ စေ တနာက ဝတ္ထုဿလို့ ဆိုတဲ့ ကဋတ္တာရုပ်ကို ကျေးဇူးပြုပြီးသားပါတဲ့ ဒါပေတဲ့ သီးသန့်ဖြစ် တဲ့ စေတနာက ဗာဒယဝတ္ထုကလေးကို သီးခြားကျေးဇူးပြုကြောင်း ပြချင်လို့ “စေတနာ ဝတ္ထုဿ” လို့ ဟောထားပါတယ်လို့ အဋ္ဌကထာ ဋီကာတွေက ပြကြပါတယ်။

အဗျာကတောဓမ္မော အဗျာကတဿဓမ္မဿကမ္မ ပစ္စယေနပစ္စယော။ ဝိပါကာဗျာ ကတာ ကြိယာဗျာကတာ စေတနာ သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ ကမ္မ ပစ္စယေန ပစ္စယော။ ပဋိသန္ဓိက္ခဏေဝိပါကာဗျာကတာ စေတနာသမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ ကဋတ္တာစရူပါနံ ကမ္မပစ္စယေနပစ္စယော။ စေတနာ ဝတ္ထုဿ ကမ္မပစ္စယေနပစ္စယော။

ပဝတ္တိ

အဗျာကတော အဗျာကတဿန္တိ - ပဝတ္တိအခါ အဗျာကတောဓမ္မောဟူသော ကတ္တားပုဒ်၏အရကား သမ္ပယုတ္တခန္ဓာအား၎င်း၊ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာစိတ္တဇရုပ်အား ၎င်းတတ် သောဝိပါက်စိတ်ဆတ္တိံ သကြိယာစိတ်ဝိသ၊ စေတသိက်အဋ္ဌတိံ သစိတ္တက္ခဏတခုတခု၌ရှိသော စေတနာပစ္စည်းတရားရ၏။ ။အဗျာကတဿဓမ္မဿဟူသော သမ္ပဒါန် ပုဒ်၏အရကား ဝိပါက်စိတ်ဆတ္တိံ သကြိယာစိတ်ဝိသ၊ စေတနာကြဉ်သော စေတသိက်သတ္တိတိံ သ သမ္ပ ယုတ္တခန္ဓာစိတ္တဇရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ကမ္မပစ္စယေနဟူသော ကရိုဏ်း ပါဌ်၏အရကား (အဲဒါကြတော့ တပည့်တော်တို့ သဘာဝပစ္စည်းရေကပြထားတဲ့အတိုင်း တပြိုင်နက် ယထာရဟဖြစ်ပါတယ်။ တပြိုင်နက်ဖြစ်တဲ့ပစ္စည်းက သူ့ရဲ့ မူရင်းဖြစ်တဲ့ ကမ္မရယ် အာဟာရ

ရယ် သဟဇာတအကြီး ၄ ရယ် ဒါသာလျှင် တပြိုင်နက်ဖြစ်နိုင်ပါတယ်၊ ကြွင်းကျန်တဲ့ပစ္စည်းတွေက ယထာရဟဖြစ်ပါတယ်) ကမ္မပစ္စယေနဟူသော ကရိုဏ်း ပါဠိအရကား တပြိုင်နက် ယထာရဟတတ်ကောင်းသော သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ကမ္မ၊ ဝိပါက၊ အာဟာရ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ ဝိပွယုတ္တ၊ အတ္တိ၊ အဝိဂတ- ဤ(၁၀)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် သဟဇာတ ကမ္မသတ္တိ ဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသရ၏။

ပဋိသန္ဓေ

ပဋိသန္ဓေအခါမှာလဲ ဒီ (၁၀)ပစ္စည်းဘဲရပါတယ်။ ပဋိသန္ဓေအခါ အဗျာကတော ဓမ္မောဟူသော ကတ္တား ပုဒ်၏အရကား သမ္ပယုတ္တခန္ဓာအား၎င်း၊ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ ကဋတ္တာ ရုပ်အား၎င်း တတ်သော ပဋိသန္ဓေစိတ် ဧကေနာပစ္စည်း စေတသိက်ပဉ္စတိံသ စိတ္တက္ခဏတခု ကခုန်ရှိသော စေတနာပစ္စည်းတရားရ၏။ အဗျာကတဿဓမ္မဿဟူသော ဆမ္ပဒါနံ ပုဒ်၏ အရကား ပဋိသန္ဓေစိတ်ဧကေနာပစ္စည်း၊ စေတနာကြဉ်သော စေတသိက်စတုတိံသ သမ္ပယုတ္တ ခန္ဓာ ကဋတ္တာရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ကမ္မပစ္စယေနဟူသော ကရိုဏ်း ပါဠိ၏အရကား တပြိုင်နက် ယထာရဟတတ်ကောင်းသော သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ကမ္မ၊ ဝိပါက၊ အာဟာရ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ ဝိပွယုတ္တ၊ အတ္တိ၊ အဝိဂတ- ဤ(၁၀)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် သဟဇာတ ကမ္မသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသရ၏။

အဓိပ္ပါယ်

သဟဇာတကမ္မ။ ။ ကမ္မဆိုတာ မိမိကိစ္စ သူတပါးကိစ္စကို ပြီးစီးထမြောက် အောင် ကြောင့်ကြစိုက်ခါ နှိုးဆော်ခြင်းကိစ္စနှင့် ကျေးဇူးပြုတဲ့စေတနာရဲ့ ထူးခြားသော အမူအရာဟာ ကမ္မပစ္စည်းဖြစ်ပါတယ်။ ကိုယ်ရဲ့ထူးခြားတဲ့အမူအရာဟာ ကာယဝိညတ်ဖြစ် သလို နှုတ်ရဲ့ ထူးခြားတဲ့အမူအရာဟာ ဝစီဝိညတ်ဖြစ်သလို စိတ်ရဲ့ ထူးခြားတဲ့အမူအရာဟာ စေတနာဖြစ်တယ်လို့ မူလဒီကာကပြောပါတယ်။ ဒီစိတ်ရဲ့ အမူအရာထူးကို နေ့စဉ် မိမိတို့ ရဲ့ သန္တာန် သူတပါးတို့ရဲ့ သန္တာန်မှာ စေတနာနဲ့ အတူတကွဖြစ်ကြတဲ့ စိတ္တဇရုပ်တွေကို ကြည့်ခြင်းအားဖြင့် သိနိုင်ပါတယ်။ တပည့်ကြီး လက်သမားကြီးတွေဟာ မိမိတို့ပြုလုပ်ရမဲ့ ကိစ္စကိုလဲ ကြောင့်ကြစိုက်ပြီး ပြုလုပ်ကြတယ်။ တပည့်ငယ် လက်သမားငယ်တို့ရဲ့ ကိစ္စကိုလဲ ပြီးစီးအောင် ကြောင့်ကြစိုက်ကြတာနဲ့ တူတယ်လို့ ဥပမာပြပါတယ်။

ကမ္မ ၄ မျိုး။ ။ ဒီကမ္မပစ္စည်းမှာ သဟဇာတကမ္မ၊ အနန္တရကမ္မ၊ ဗလဝနာနာက္ခဏိ ကမ္မ၊ ဗလဝဒုဗ္ဗလနာနာက္ခဏိကမ္မရယ်လို့ ဇယားမှာ မျိုးအားလျော်စွာ (၄)မျိုးပြ ထားပါတယ်။ အနန္တရကမ္မရယ်လို့ သီးသန့်ပစ္စည်းမရှိပါဘူး။ သဘာဝသဋ္ဌနာမှာ အသုံး ချတိုဖြစ်ပါတယ်။ ဒီအနန္တရကမ္မ၊ ဗလဝနာနာက္ခဏိကမ္မ၊ ဗလဝဒုဗ္ဗလ နာနာက္ခဏိကမ္မ သုံးမျိုးကိုပေါင်းပြီး ဝိဘင်္ဂပါဠိတော်များမှာ နာနာက္ခဏိကမ္မရယ်လို့ ခေါ်ပါတယ်။

သဟကမ္မ။ ။ ယခုဆိုင်ရာဖြစ်တဲ့ သဟဇာတကမ္မကိုသာ ပြောပြပါမယ်။ သဟဇာတ ကမ္မပစ္စည်းဆိုတာ ဟေတုပစ္စည်းလို သဟဇာတပစ္စည်းမှ စေတနာတခုကိုခွဲထုတ်ပြီး ဟော

ထားတာဖြစ်ပါတယ်။ ဒီတော့ အဟူတကွဖြစ်တဲ့တရားတွေကို ကျေးဇူးပြုတဲ့စေတနာဟာ သဟဇာတကမ္မပစ္စည်းဖြစ်ပါတယ်။

စေတနာ ၂ ကိစ္စ။ ။ စေတနာရယ်လို့ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့အခါ ဒီစေတနာဟာ ကိစ္စ ၂ မျိုးကိုဆောင်ရွက်လျက်သာဖြစ်လာပါတယ်။ ကိစ္စ ၂ ပါးဆိုတော့ မိမိနဲ့ အဟူတကွဖြစ်တဲ့ သဟဇာတ်တရားတွေကို စီရင်နှိုးဆော်ခြင်း သဟဇာတကမ္မကိစ္စ၊ နောင်အနာဂတ်ကာလမှာ အကျိုးဝိပင်္ဂါနဲ့ ကမ္မဇရပ်များကိုဖြစ်ပေါ်စေဖို့ မျိုးထားခြင်း နာနာက္ခဏိကမ္မကိစ္စ ၂ ပါးကို ဆောင်ရွက်ပါတယ်။ ဒီ ၂ ပါးမှာ မျိုးထားတဲ့ကိစ္စကိုထော့ ကုသိုလ် အကုသိုလ် စေတနာမှာသာရပါတယ်။ ဒီမျိုးထားတဲ့ကိစ္စကိုဆောင်ရွက်တဲ့ စေတနာ (၃၃) ခုကို နာနာက္ခဏိကမ္မလို့ ခေါ်ပါတယ်။ အဲဒီနာနာက္ခဏိကမ္မအကြောင်းကိုထော့ သူ့ဆိုင်ရာရောက်မှ အကျယ်ပြောပြပါမယ်။ သဟဇာတ်တရားတွေကို စီရင်ခြင်း စေ့ဆော်ခြင်းကိစ္စကိုဆောင်ရွက်တဲ့သဟဇာတကမ္မမှာရှိတဲ့စေတနာကိုထော့ စိတ် (၈၉) ခုလုံးမှာဘဲရပါတယ်။ ကုသိုလ် အကုသိုလ်မှာယှဉ်တဲ့စေတနာကသာ အထက်ကပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း ကိစ္စ ၂ ပါးကို ဆောင်ရွက်ပါတယ်။ ဝိပင်္ဂါကြိယာမှာယှဉ်တဲ့စေတနာကထော့ သဟဇာတ်တရားတွေကို စီရင်နှိုးဆော်ခြင်း ကိစ္စကိုသာ ဆောင်ရွက်ပါတယ်။ သဟဇာတကမ္မမှာရှိတဲ့ စေတနာဟာ စိတ် (၈၉) ခုနဲ့ယှဉ်လေတော့ သတ္တဝါတွေ နေ့စဉ် နာရီစဉ် မိနစ်စဉ် စက္ကန့်စဉ်နဲ့ အမျှပြုသမျှ ပြောသမျှ ကြံသမျှတွေဟာ ဒီသဟဇာတကမ္မနဲ့ ကင်းလို့ မဖြစ်နိုင်ပါဘူး။ ယခုလူတွေပြောဆိုရေးသားနေကြတဲ့ စိတ်ကောင်းစေတနာကောင်းဆိုတဲ့အသံ - စေတနာသန့်ရှင်းပါတယ်ဆိုတဲ့ အသံတွေဟာ ဒီသဟဇာတကမ္မကိုပြောတာဘဲဖြစ်ပါတယ်။

အဋ္ဌကထာဆရာကြီးက ပါဠိတော်မှာ “သဟဇာတာ၊ နာနာက္ခဏိကာ” လို့ ဟောထားလေတော့ နာနာက္ခဏိကာကိုထောက်ပြီး သဟဇာတကမ္မကို “ဧကက္ခဏိကာ” ရယ်လို့ အမည်မှည့်လိုက်ပါတယ်။ ဘယ်လိုလဲဆိုရင် “ကမ္မပစ္စယေ ကုသလာကုလေသုဧကက္ခဏိကော ကမ္မပစ္စယော ဝေဒိတဗ္ဗော၊ တထာကိရိယာဗျာကတေ၊ ဝိပင်္ဂါကာဗျာကတေ ပန နာနာက္ခဏိကောပိ” ။ ကမ္မပစ္စည်း ကုသိုလ် အကုသိုလ်မှာ ခဏတူတဲ့ကိစ္စဆိုတာ ကမ္မပစ္စည်းကိုသိပါတဲ့။ ကြိယာဗျာကတကြတော့လဲ ဒီအတိုင်းပါဘဲတဲ့။ ဒီတော့ ကုသိုလ် အကုသိုလ်တွေမှာ ယှဉ်ထားတဲ့ ကမ္မနဲ့ လဲဆိုင်ပါတယ်။ ဝိပင်္ဂါအဗျာကတကြတော့ ခဏ အ ထူး ထူး ရှိ တဲ့ နာနာက္ခဏိကမ္မပစ္စည်းသာရပါတယ်တဲ့။ ဒါတွေဟာ ပဋိစ္စဝါရအတွက် ဖွင့်ပြတာဖြစ်တော့ ပစ္စယုပ္ပန်တရားတွေဖြစ်ပါတယ်။ ပြီးတော့ “စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ပန ဧကက္ခဏိကော ကဋ္ဌတ္တာရူပါနံ နာနာက္ခဏိကောဝံ” ဒီစေတနာက စိတ္တဇရုပ်ကိုကျေးဇူးပြုတဲ့အခါမှာ ခဏတူတဲ့ သဟဇာတကမ္မပစ္စည်းရပါတယ်။ ကဋ္ဌတ္တာရုပ်ကိုကျေးဇူးပြုတဲ့အခါမှာ နာနာက္ခဏိကမ္မကိုသာ သိပါလို့ ဆိုထားတဲ့နေရာမှာ စင်းစားစရာဘယ်လိုဖြစ်လာသလဲ? ကဋ္ဌတ္တာရုပ်လို့ သာမညဆိုပါတယ်နော်။ ပစ္စယုပ္ပန်စိတ္တဇရုပ်ဖြစ်နေရင် ဧကက္ခဏိက သဟဇာတ်ကမ္မအတွက် ဘာမှလင်းပါးစရာမရှိပါဘူး။ ကဋ္ဌတ္တာရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်ဖြစ်နေတဲ့အခါကြတော့ “နာနာက္ခဏိကောဝံ” လို့ ဧဝ - သဒ္ဓါကလေးပါလာနေတော့ စဉ်းစားစရာဖြစ်လာပါတယ်။ ဘာကြောင့်? ယခု ကမ္မဟောသလို “ပဋိသန္ဓိက္ခဏေဝိပင်္ဂါကာဗျာကတာ စေတနာ

သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ ကဋတ္တာရူပါနံ ကမ္မ ပစ္စယေနပစ္စယော” လို့ ဟောခဲ့တယ် မဟုတ်လား။ ဟောခဲ့တော့ ဒီကဋတ္တာရုပ်ဟာ သဟဇာတကမ္မပစ္စည်းရဲ့ ပစ္စယုပ္ပန် ဖြစ်မနေဘူးလား။ အဲဒါကို မူလဋီကာဆရာကြီးက ရှင်းပြပါတယ်။

မူလဋီကာ။ ။မူလဋီကာဆရာကြီးက အဋ္ဌကထာပြစကားကို ရှင်း သွား အောင် “ကဋတ္တာရူပါနန္တိ ပဝတ္တိယံကဋတ္တာရူပါနန္တိ အဓိပ္ပာယ်ယော” လို့ ကဋတ္တာရုပ်ကို အဋ္ဌကထာကသာမညဆိုပေမယ်လို့ သဟဇာတ ကမ္မနဲ့ ဆိုင်တဲ့ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်ကို သွားမယူပါနဲ့ ၊ နာနာက္ခဏိကကမ္မနဲ့ သာဆိုင်တဲ့ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်ကိုယူပါတဲ့။

အနုဋီကာ။ ။တဖန် အနုဋီကာဆရာကြီးက ဘယ်လိုပြောပြန်သလဲ။ မူလဋီကာဆရာကြီးဟာ အဋ္ဌကထာက ကဋတ္တာရူပါနံလို့ သာမညဆိုထားပါလျက်နဲ့ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်ကိုယူရမယ်လို့ ဘာကြောင့်ဆိုနိုင်ရသလဲ? အဲဒါကို အနုဋီကာဆရာကြီးက “ပဝတ္တိယံ ကဋတ္တာ ရူပါနန္တိဝိသေသနံ ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ ကဋတ္တာရူပါနံဧကက္ခဏိကဿပိ ကမ္မပစ္စယဿ ဣစ္ဆိတတ္တာ” လို့ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်ဟာ သဟဇာတကမ္မအတွက်လဲ အလိုရှိအပ်လေတော့ မူလဋီကာက ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်ကိုသာယူပါလို့ ဆိုပါတယ်တဲ့။ ရှင်းရှင်းပြောရရင် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်ဟာ သဟဇာတကမ္မနဲ့ လဲဆိုင်တယ်။ နာနာက္ခဏိကကမ္မနဲ့ လဲဆိုင်ပါတယ်။ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ် အသညသတ် ကမ္မဇရုပ်ကြံတော့ နာနာက္ခဏိကကမ္မနဲ့ ဘဲဆိုင်ပါတယ်။ တပည့်တော်တို့ပဋ္ဌာန်းမှာ “ကဋတ္တာရူပါနံ” လို့ ဟောတဲ့အခါမှာ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်-အသညသတ်ကမ္မရုပ်-ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်-လို့ သုံးမျိုးရနိုင်ပါတယ်။ ဒီလိုရနိုင်တော့ သဟဇာတကမ္မအတွက်ကိုလိုချင်ရင် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်ကိုယူလိုက်၊ နာနာက္ခဏိကကမ္မကိုလိုချင်ရင် သုံးမျိုးလုံးကိုရနိုင်ပါတယ်။ စေတနာဝတ္ထုဿလဲ ပြောပြီးပါပြီ။ ယနေ့ကမ္မကိစ္စပြီးကြပါပြီ။

သာဓု သာဓု သာဓု ။

၁၃၂၉-ခု၊ စေတီသလင်းလဆန်း (၇) ရက်
၁၉၆၇-ခု၊ စက်တင်ဘာလ (၁၀) ရက်၊ တနင်္ဂနွေနေ့
ပဋ္ဌာန်းကုသလတိက် ပဋ္ဌာဝါရဝိဘင်္ဂကို (၁၂) ကြိမ်မြောက်ပို့ချခြင်း

နာမ်အာဟာရ

နာမ်အာဟာရပစ္စည်းရဲ့ သုဒ္ဓသင်္ချာဆိုရပါလိမ့်မယ်။

နာမ်အာဟာရပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသင်္ချာဝါရင့် - သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ် ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်အားတတ်သော ဖဿစေတနာဝိညာဉ်ဟုဆိုအပ်သော နာမ်အာဟာရတရားကိုယ် ၃-ပါး။ ဤတရားတို့သည် နာမ်အာဟာရပစ္စည်းတတ်သောတရားတို့မည်ကုန်၏။ သင်္ချာသတ္တ၊ ပစ္စည်းရေ (၁၂) ဟူသည်တည်း။ သင်္ချာသတ္တဟူသော်ကား ကုသလောကုသလဿ၊ ကုသလောအဗျာကတဿ၊ ကုသလော ကုသလာဗျာကတဿ၊ အကုသလော အကုသလဿ၊ အကုသလောအဗျာကတဿ၊ အကုသလောအကုသလာဗျာကတဿ၊ အဗျာကတောအဗျာကတဿဟူသည်တည်း။ ပစ္စည်းရေ(၁၂)ဟူသော်ကား အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ကမ္မ၊ ဝိပါက၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ-ဟူသည်တည်း။

သမ္ပယုတ္တခန္ဓာဆိုတာ သဟဇာတကမ္မတုံးကလို စေတနာကြင်စရာမရှိပါဘူး။ စိတ် (၈၉) စေတသိက် (၅၂) တဲရပါတယ်။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ ဖဿပစ္စည်းနေတဲ့အခါမှာ စေတနာဝိညာဉ်ဟာ ပစ္စယုပ္ပန်နေနိုင်ပါတယ်။ စေတနာပစ္စည်းနေတဲ့အခါမှာ ဖဿဝိညာဉ်၊ ဝိညာဉ်ပစ္စည်းဖြစ်တဲ့အခါမှာ ဖဿစေတနာရယ်လို့ အပြန်ပြန်အလှန်လှန် ဟေတုပစ္စည်းတုံးကလို ပစ္စယုပ္ပန်နေနိုင်ခြင်းကြောင့် တရားဟာလျော့မသွားပါဘူး။ ကမ္မတုံးကတော့ စေတနာတခုထဲနေသဖြင့် ဒီစေတနာကို ကြင်ပေးရပါတယ်။ သင်္ချာသတ္တကတော့ အရင်ကပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း မထူးပါဘူး။ အကြီး အလတ် (၈) ပစ္စည်းရမှုကပြောခဲ့ပါပြီ။ အငယ်ထဲကအဓိပတိရမှုက နာမ်အာဟာရမှာ ဝိညာဉ်ရှိပါတယ်။ ဝိညာဉ်နဲ့ စိတ္တာဓိပတိဟာ သဘာဝဖြစ်ပါတယ်။ ကမ္မရမှုကတော့ စေတနာအချင်းချင်း သဘာဝဖြစ်နေပါတယ်။ ဣန္ဒြိယရမှုကတော့ ဝိညာဉ်အာဟာရနဲ့ မနိန္ဒြိယာသဘာဝဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဒီပစ္စည်းတွေရလို့ ပစ္စည်းရေ(၁၂) ဖြစ်ပါတယ်။ စာမျက်နှာ (၃) မှာ ပါဠိဆိုရပါလိမ့်မယ်။ နာမ်အာဟာရ ဟောဘို့ရာဖြစ်တော့ “အာဟာရ” လို့ ထည့်ပေးရရုံဖြစ်ပါတယ်။

ကုသလော ကုသလဿ

ကုသလောဓမ္မော ကုသလဿဓမ္မဿ အာဟာရပစ္စယေနပစ္စယော။ ကုသလာ အာဟာရ သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ အာဟာရ ပစ္စယေနပစ္စယော။

အရကောက်ကလဲမထူးပါဘူး။ ပစ္စည်းကဖဿ၊ စေတနာ ဝိညာဉ်က အားလုံးကုန် စိတ်တွေနဲ့ ဆိုင်ပါတယ်။ ဒီတော့နာမ်အာဟာရ တရားကိုယ် ၃-ပါးဟာ ကုသိုလ်မှာ

နာမ်အာဟာရ

ဖြစ်ဖြစ် အကုသိုလ်မှာဖြစ်ဖြစ် အဗျာကတမှာဖြစ်ဖြစ်ရပါတယ်။ သမ္ပယုတ္တကာနံခန္ဓာနံအရ ကလံ ကုသိုလ်အကုသိုလ်အဗျာကတတွေ အပြည့်အစုံရသဖြင့် ကုသိုလ်စိတ် ဧကဝိသစေတ သိက်အဋ္ဌတိ သဘဲရပါတယ်။ ကရိုဏ်းကောက်တဲ့ နေရာဌာနမှာ သဘာဝပစ္စည်းရေ(၁၂)ခု ရှိရင် ၂-ခု ၂-ခု လျှော့ပပါတယ်။ ဒီ ၂-ခု ၂-ခု လျှော့မှုကလဲ ဟေတုစသည်က ပြောခဲ့တဲ့ အတိုင်း ဝိပါကနဲ့ ဝိပ္ပယုတ္တလျှော့တယ်။ ဒီတော့နာမ် နာမ်ချင်းကျေးဇူးပြုခဲ့အခါမှာ ဝိပါကနဲ့ ဝိပ္ပယုတ္တလျှော့ပစ်လိုက်၊ နာမ်က ရုပ်ကို ကျေးဇူးပြုတဲ့အခါမှာ (ဝိပါကကတော့ ကုသိုလ် အကုသိုလ်တွေမှာ အမြဲလျှော့ရပါတယ်) အညမညနဲ့ သမ္ပယုတ္တလျှော့ပေးလိုက်၊ ဝိပ္ပယုတ္တထည့်။ နာမ်က နာမ်ရုပ်ကျေးဇူးပြုတဲ့အခါမှာ အလတ်နဲ့ လုံးဝ မဆိုင်တော့ဘူး၊ ကျန်တဲ့အငယ်ကိုသာရပါတယ်။

ကုသလော ကုသလဿန္တိ - ကုသလောဓမ္မောဟူသော ကတ္တာပုဒ်၏ အရကား သမ္ပယုတ္တခန္ဓာအားတတ်သောကုသိုလ်စိတ်ဧကဝိသ၊ စေတသိတ်အဋ္ဌတိ သ စိတ္တက္ခဏ တခု တခုရှိသော ဖဿစေတနာဝိညာဉ်ဟုဆိုအပ်သော နာမ်အာဟာရတရား ကိုယ် ၃-ပါးပစ္စည်း တရားရ၏။ ကုသလဿဓမ္မဿဟူသော သမ္ပဒါနိပုဒ်၏ အရကား ကုသိုလ်စိတ် ဧကဝိသ စေတသိက်အဋ္ဌတိ သ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ အာဟာရပစ္စယေနဟူသော ကရိုဏ်းပါဌ်၏အရကားတပြိုင်နက် ယထာရဟတတ်ကောင်းသော အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ကမ္မ၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ အတ္တိ၊ အဝိဂတ-ဤ(၁၀) ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် နာမ်အာဟာရသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသရ၏။

ကုသလော အဗျာကတဿ

ကုသလောဓမ္မော အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ အာဟာရပစ္စယေနပစ္စယော။ ကုသလာ အာဟာရ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ အာဟာရပစ္စယေနပစ္စယော။

ကုသလောအဗျာကတဿန္တိ-ကုသလော ဓမ္မောဟူသော ကတ္တာပုဒ်၏ အရကား စိတ္တဇရုပ်အားတတ်သောပဉ္စဝေါကာရာတို့ဖြစ်သောအခါ ကုသိုလ်စိတ်ဧကဝိသစေတသိက် အဋ္ဌတိ သစိတ္တက္ခဏကခုတခုရှိသော ဖဿစေတနာဝိညာဉ်ဟု ဆိုအပ်သောနာမ်အာဟာရ တရား ကိုယ် ၃-ပါးပစ္စည်းတရားရ၏။ အဗျာကတဿဓမ္မဿဟူသော သမ္ပဒါနိပုဒ်၏ အရကား ကုသိုလ်ပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ အာဟာရ ပစ္စယေန ဟူသော ကရိုဏ်းပါဌ်၏အရကားတပြိုင်နက် ယထာရဟတတ်ကောင်းသော အဓိပတိ၊ သဟ ဇာတ၊ နိဿယ၊ ကမ္မ၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္တိ၊ အဝိဂတ-ဤ(၉)ပစ္စယသတ္တိ တို့တွင် နာမ်အာဟာရသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသရ၏။

ကုသလော ကုသလာဗျာကတဿ

ကုသလောဓမ္မော ကုသလဿစ အဗျာကတဿစ ဓမ္မဿ အာဟာရ ပစ္စယေနပစ္စ ယော။ ကုသလာအာဟာရ သမ္ပယုတ္တကာနံခန္ဓာနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနဉ္စရူပါနံ အာဟာရပစ္စ ယေနပစ္စယော။

ကုသလောကုသလာဗျာကတဿန္တိ-ကုသလောဓမ္မောဟူသော ကတ္တားပုဒ်၏အရ
 ကား သမ္ပယုတ္တခန္ဓာစိတ္တဇရုပ်အားတတ်သော ပဉ္စဝေါကာရတုံ၌ဖြစ်သောအခါ ကုသိုလ်
 စိတ် ဧကဝိသစေတသိက်အဋ္ဌတိံသ စိတ္တက္ခဏတခုတခု၌ရှိသော ဖဿစေတနာဝိညာဉ်ဟု
 ဆိုအပ်သော နာမ်အာဟာရ တရားကိုယ် ၃-ပါးပစ္စည်းတရားရ၏။ ။ကုသလဿစမ္မော
 ကတဿစမ္မဿဟူသော သမ္ပဒါန်ပုဒ်၏ အရကား ကုသိုလ်စိတ်ဧကဝိသ စေတသိက်
 အဋ္ဌတိံသ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။အာဟာရပစ္စယေနဟူသော
 ကရိုဏ်းပါဌ်၏အရကား တပြိုင်နက် ယထာရဟတတ်ကောင်းသောအဓိပတိ၊ သဟာဇာတ၊
 နိဿယ၊ ကမ္မ၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ-ဤ(၈)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် နာမ်အာဟာရ
 သတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသရ၏။

အကုသိုလ် ၃ ချက်မှလဲ ကုသိုလ်အစား အကုသိုလ်လို့ဆိုရရုံပါဘဲ။ ကရိုဏ်းတွေ
 မှလဲ အားလုံးကုန် အတူတူပါဘဲ။

အကုသလော အကုသလဿ

အကုသလော ဓမ္မော အကုသလဿ ဓမ္မဿ အာဟာရ ပစ္စယေန ပစ္စယော၊ အကု
 သလာ အာဟာရာ သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ အာဟာရ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

အကုသလော အကုသလဿန္တိ-အကုသလော ဓမ္မောဟူသော ကတ္တားပုဒ်၏ အရ
 ကား သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ အားတတ်သော အကုသိုလ်စိတ် ဒွါဒသ စေတသိက် သတ္တဝိသ
 စိတ္တက္ခဏ တခုတခု၌ရှိသော ဖဿစေတနာ ဝိညာဉ်ဟုဆိုအပ်သော နာမ်အာဟာရ တရား
 ကိုယ် ၃ ပါး ပစ္စည်းတရားရ၏။ အကုသလဿ ဓမ္မဿဟူသော သမ္ပဒါန် ပုဒ်၏ အရ
 ကား အကုသိုလ်စိတ် ဒွါဒသ စေတသိက် သတ္တဝိသ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။
 အာဟာရပစ္စယေနဟူသော ကရိုဏ်းပါဌ်၏ အရကား တပြိုင်နက် ယထာရဟတတ်ကောင်း
 သော အဓိပတိ၊ သဟာဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ကမ္မ၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ သမ္ပယုတ္တ၊
 အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ(၁၀) ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် နာမ်အာဟာရသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိ
 ဝိသေသရ၏။

အကုသလော အဗျာကတဿ

အကုသလော ဓမ္မော အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ အာဟာရ ပစ္စယေန ပစ္စယော၊
 အကုသလာအာဟာရာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ အာဟာရ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

အကုသလော အဗျာကတဿန္တိ-အကုသလော ဓမ္မောဟူသော ကတ္တားပုဒ်၏ အရ
 ကားစိတ္တဇရုပ်အားတတ်သော ပဉ္စဝေါကာရတုံ၌ ဖြစ်သောအခါ အကုသိုလ်စိတ် ဒွါဒသ၊
 စေတသိက် သတ္တဝိသ စိတ္တက္ခဏ တခုတခု၌ရှိသော ဖဿ စေတနာ ဝိညာဉ်ဟုဆိုအပ်သော
 နာမ်အာဟာရတရားကိုယ် ၃ ပါးပစ္စည်းတရားရ၏။ ။အဗျာကတဿ ဓမ္မဿဟူသော
 သမ္ပဒါန်ပုဒ်၏ အရကားအကုသိုလ်ပြုအပ်သောစိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။အာဟာရ
 ပစ္စယေနဟူသော ကရိုဏ်းပါဌ်၏ အရကား တပြိုင်နက် ယထာရဟတတ်ကောင်း အဓိပတိ၊

နာမ်အာဟာရ

သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ကမ္မ၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဝိပွယုတ္တ၊ အတ္တိ၊ အဝိဂတ ဌ်(၉) ပစ္စယ သတ္တိတို့တွင် နာမ်အာဟာရ သတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသရ၏။

အကုသလော အကုသလော ဗျာကတဿ

အကုသလော ဓမ္မော အကုသလဿစ အဗျာကတဿစ ဓမ္မဿ အာဟာရ ပစ္စယေန ပစ္စယော၊ အကုသလော အာဟာရော သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ အာဟာရ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

အကုသလော အကုသလော ဗျာကတဿန္တိ-အကုသလောဓမ္မောဟူသော ကတ္တား ပုဒ်၏ အရကား သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ် အားတတ်သော ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်သော အခါ အကုသိုလ်စိတ် ဒွါဒသ စေတသိက်သတ္တဝီသ စိတ္တက္ခဏ တခုတခု၌ရှိသော ဖဿ စေတနာ ဝိညာဉ်ဟုဆိုအပ်သော နာမ်အာဟာရ တရားကိုယ် ၃ ပါး ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။ အကုသလဿစ အဗျာကတဿစဓမ္မဿ ဟူသော သမ္ပဒါနိ ပုဒ်၏အရကား အကုသိုလ်စိတ် ဒွါဒသ၊ စေတသိက်သတ္တဝီသ သမ္ပယုတ္တ ခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ အာဟာရ ပစ္စယေနဟူသော ကရိုဏ်းပါဌ်၏ အရကား တပြိုင်နက် ယထာရဟ တတ်ကောင်းသော အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ကမ္မ၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ အတ္တိ၊ အဝိဂတ ဌ်(၉)ပစ္စယ သတ္တိတို့တွင် နာမ်အာဟာရ သတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသရ၏။

တပြိုင်နက် ယထာရဟတွေမှာ ကုသလော ကုသလဿ အကုသလော အကုသလဿ တုံးတ အညမည၊ သမ္ပယုတ္တ တပြိုင်နက်ဝင်ပါတယ်။ ကုသလော အဗျာကတဿ၊ အကုသလော အဗျာကတဿတုံးက ဝိပွယုတ္တ တပြိုင်နက် ဝင်ပါတယ်။ ကျန်တာတွေဟာ ယထာရဟ ဖြစ်ပါတယ်။ သဟဇာတအကြီး တပြိုင်နက်ဖြစ်ပုံကတော့ ပြေးစရာမလိုပါဘူး။ အဗျာကတော အဗျာကတဿကြတော့ သူ့ရဲ့သဘာဝပစ္စည်းရေအတိုင်း ပဝတ္တိအခါမှာ (၁၂) ပစ္စည်းရပါတယ်။ ပဋိသန္ဓေအခါမှာ အဓိပတိပါလာခြင်းကြောင့် အဓိပတိကြည့်တဲ့ (၁၁) ပစ္စည်းရပါတယ်။ အဗျာကတောအဗျာကတဿမှာ အညမညတို့ သမ္ပယုတ္တတို့ပါလာတာက သမ္ပယုတ္တခန္ဓာအား၎င်းလို ဆိုတဲ့အတွက် ပါလာပါတယ်။ ဝိပွယုတ္တကစိတ္တဇရုပ်အား၎င်း အတွက်ပါလာပါတယ်။ ဝိပါကကတော့ ၂ ချက်လုံးအတွက်ပါလာတယ်။ ဒါပေမဲ့ကြိယာ ပါလာခြင်းကြောင့် ပဝတ္တိအခါမှာ ဝိပါကက ယထာရဟဖြစ်ပါတယ်။ ပဋိသန္ဓေအခါမှာ ဝိပါကဟာတပြိုင်နက်ဖြစ်ပါတယ်။ ဝိပါကရယ် သဟဇာတအကြီးရယ် အာဟာရရယ် ဒါတွေတပြိုင်နက်ရပါတယ်။ ကျန်တဲ့ပစ္စည်းတွေက ယထာရဟဖြစ်ပါတယ်။ နာမ်ကုန်ရသဖြင့် ဝိပါကကြိယာတွေလဲ စင်းစားနေစရာမလိုပါဘူး။ ရှိတဲ့အတိုင်းဆိုလိုက်ရရုံပါဘဲ။

အဗျာကတော အဗျာကတဿ

အဗျာကတောဓမ္မော အဗျာကတဿဓမ္မဿ အာဟာရပစ္စယေနပစ္စယော၊ ဝိပါကာ ဗျာကတာ ကြိယာဗျာကတာ အာဟာရော သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ အာဟာရပစ္စယေနပစ္စယော။ ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ ဝိပါကာဗျာကတာ အာဟာရော သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ ကဋ္ဌတ္တာစရူပါနံ အာဟာရ ပစ္စယေနပစ္စယော။

ပဝတ္တိ

အဗျာကတော ဣဗျာကတသန္တံ - ပဝတ္တိအခါ အဗျာကတောဓမ္မော ဟူသော ကတ္တား ပုဒ်၏အရကား သမ္ပယုတ္တခန္ဓာအား၎င်း၊ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာစိတ္တဇရုပ်အား၎င်းဟတ် သောဝိပါက်စိတ်ဆတ္တိံသ ကြိယာစိတ်ဝိသ စေတသိက်အဋ္ဌတိံသ စိတ္တက္ခဏတခုတခု၌ရှိ သောဖဿ စေတနာ ဝိညာဉ်ဟုဆိုအပ်သော နာမ်အာဟာရတရားကိုယ် ၃-ပါးပစ္စည်းတရား ရ၏။

အဗျာကတသဓမ္မဿဟူသော သမ္ပဒါနံ ပုဒ်၏အရကား ဝိပါက်စိတ်ဆတ္တိံသ ကြိ ယာစိတ် ဝိသ စေတသိက်အဋ္ဌတိံသ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။အာ ဟာရပစ္စယေနဟူသော ကရိုဏ်း ပါဠိ၏အရကား တပြိုင်နက်ယထာရဟ တတ်ကောင်းသော အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ကမ္မ၊ ဝိပါက၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ ဝိပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ-ဤ(၁၂)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် နာမ်အာဟာရသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသရ၏။

ပဋိသန္ဓေ

ပဋိသန္ဓေအခါ အဗျာကတော ဓမ္မောဟူသော ကတ္တား ပုဒ်၏အရကား၊ သမ္ပယုတ္တ ခန္ဓာအား၎င်း၊ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာကဋ္ဌတ္တာရုပ်အား၎င်းတတ်သော ပဋိသန္ဓေစိတ် ဧကုနဝိသ စေ တသိက်ပဉ္စတိံသ စိတ္တက္ခဏတခုတခု၌ရှိသော ဖဿစေတနာဝိညာဉ်ဟုဆိုအပ်သော နာမ် အာဟာရတရားကိုယ် ၃-ပါးပစ္စည်းတရားရ၏။ ။အဗျာကတသဓမ္မဿဟူသော သမ္ပဒါနံ ပုဒ်၏အရကား ပဋိသန္ဓေစိတ် ဧကုနဝိသ စေတသိက်ပဉ္စတိံသ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာကဋ္ဌတ္တာရုပ် ပစ္စ ယုပ္ပန်တရားရ၏။ အာဟာရပစ္စယေနဟူသော ကရိုဏ်း ပါဠိ၏အရကား တပြိုင်နက်ယထာရ ဟတတ်ကောင်းသောသဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ကမ္မ၊ ဝိပါက၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ ဝိပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ-ဤ(၁၁)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် နာမ်အာဟာရသတ္တိဟု ဆိုအပ်သောသတ္တိဝိသေသရ၏။

အဓိပ္ပာယ်

နာမ်အာဟာရကိစ္စပြီးသွားပါပြီ။ အာဟာရပစ္စည်းလိုဆိုတာ အကျိုးပစ္စယုပ္ပန်တရား တွေကိုအခွင့်ရှည်စွာ ဆက်လက်ပြီးတည်တံ့ဘို့ ကြီးပွားဘို့ စည်ပင်ဘို့ ပြန်ပြောဘို့ရာအတွက် ဆောင်မှုထောက်ပံ့မှုနဲ့ ကျေးဇူးပြုဘဲပစ္စည်းတရားဟာ အာဟာရပစ္စည်းတရားဖြစ်ပါတယ်။ ဥပမာအားဖြင့် အင်မတန်ဟောင်းမြင်းနေတဲ့ အိမ်အိုကြီးတလုံးကို မယ်မ်းမယိုင်ပျက်စီးပြီး မသွားရလေအောင် ထောက်တိုင် ထောက်ထားတာနဲ့တူပါတယ်။ အာဟာရပစ္စည်းဟာ ရုပ် အာဟာရ နာမ်အာဟာရလို ၂-မျိုးရှိပါတယ်။ ယခုသဟဇာတ အငယ်ဆိုတော့ နာမ်အာ ဟာရကိုဘဲပြောပြပါမယ်။

နာမ်အာဟာရ ၃-ပါးဆောင်ပုံ ထောက်ပံ့ပုံ

ဖဿစေတနာ ဝိညာဉ်ရယ်လို့ နာမ်အာဟာရ တရားကိုယ် ၃-ပါး ရှိပါတယ်။ ဖဿာဟာရက ဘယ်လိုဆောင်ရွက်သလဲ၊ ဘယ်လိုထောက်ပံ့သလဲ? ဖဿာဟာရသည်

နာမ်အာဟာရ အဓိပ္ပာယ်

အာရုံကိုခံစားတဲ့နေရာဌာနမှာ ဝေဒနာအမှူးရှိတဲ့ စေတသိက်အပေါင်းကို လွန်စွာထောက်ပံ့ပါတယ်။ သံသရာမှာသတ္တဝါတွေရဲ့ ဘဝအဆက်ဆက်ရှည်လျားပြီးနေမှုဟာ ဒီဖဿာဟာရကြောင့်ဖြစ်ပါတယ်။ ဖဿာဟာရမဖြစ်ခဲ့လို့ရှိရင် ဝေဒနာသုံးပါးဖြစ်တော့မှာမဟုတ်လို့ သံသရာပြတ်ပြီးသွားပါလိမ့်မယ်။ ရူပါရုံနဲ့ စက္ခုပသာဒတို့ ရှေးရှုတဲ့အခါမှာ ဖဿအတွေ့မျိုးဖြစ်လာလို့ “ဖဿပစ္စယာဝေဒနာ”ရဲ့ သဘောအရ ဣဋ္ဌအနိဋ္ဌတွေကို ခံစားမှု ဝေဒနာ-တောင့်တမှုတဏှာစသည်တွေ တိုးပွားပြီးလာကြပါတယ်။ ဒီအရသာမျိုးတွေကို နောက်ထပ်တဖန်ရတို့ရာအတွက် တောင်းတဲ့ကံတွေ ဆိုးတဲ့ကံတွေပြုကြလေတော့ သံသရာဟာအင်မတန်ရှည်လာပါတယ်။ ဒီသံသရာကိုရှည်အောင် ဖဿကဆောင်ထားပါတယ်။ ထောက်ပံ့ထားပါတယ်။

စေတနာဟာရကတော့ကုသိုလ်အကုသိုလ်စေတနာဟာရဆိုတဲ့သင်္ခါရဟာ “သင်္ခါရပစ္စယာဝိညာဏံ”အရ နောက်နောက်ဘဝမှာ ပဋိသန္ဓေဝိပါက်ဝိညာဉ် ဖြစ်တို့ရာအတွက် စီမံလိုက်တော့ဘဝသုံးပါးကိုထောက်ပံ့ပါတယ်။

ဝိညာဏာဟာရကတော့ “ဝိညာဏပစ္စယာနာမရူပံ” အရဝိညာဏာဟာရဟာနာမ်ရုပ်စသည်ကို တိုးပွားစေလေတော့ ခန္ဓာအစဉ်မပျက်အောင် ဆောင်ထားထောက်ပံ့ထားပါတယ်။ ဒီအာဟာရသုံးပါးဟာဘက္ခဖြစ်ဘက်ဘရားများကို ထောက်ပံ့သမှုကျေးဇူးပြုကြပါတယ်။

ဧဿ စသည်တို့၏သဘာဝ။ ဖဿအစရှိတဲ့ အာဟာရသုံးပါးတို့ရဲ့ သဘာဝကတော့ ဖဿာဟာရကအာရုံမှာပါရှိတဲ့ ဣဋ္ဌအနိဋ္ဌရသကိုအရအမိယူတယ်။ စေတနာဟာရကဣဋ္ဌအနိဋ္ဌရသအတွက်နဲ့ သမ္ပယုတ်တရားတွေကို မနေမနားစေ ဆော်တယ်။ ဝိညာဏာဟာရကတော့ အာရုံကိုသိတတ်တယ်။

ဖဿအခွင့်ကြီးကျယ်ပုံ။ ။ သတ္တဝါတွေရဲ့ သန္တာန်မှာ ဖဿမရှိဘဲ ဝိညာဉ်သက်သက်သာရှိနေမယ်ဆိုရင် အဝီစိငရဲမှာကျပြီး ငရဲမီးတွေလောင်နေပေတယ်လို့ ပူတာကို သိရုံသာသိမယ်။ မခံသာတဲ့ဒုက္ခ၊ ဆင်းရဲတဲ့ဒုက္ခတွေ နဲ့နဲ့မှရှိမယ်မဟုတ်။ ဖဿရှိနေမှုကြောင့်သာဆင်းရဲဒုက္ခဖြစ်ရတယ်။ ဖဿသာရှိပြီး စိတ်မရှိခဲ့လို့ရှိရင် အဝီစိငရဲမီးရဲ့ ပူတာကိုပင် သိမယ်မဟုတ်ပါဘူး။ သိတာကဝိညာဏာဟာရပါ။ သစ်တုံးနဲ့ အတူဘူ ဖြစ်နေမှာဘဲ။ ဝိညာဉ်နဲ့ ဖဿသာရှိလို့စေတနာဟာရမရှိခဲ့လို့ရှိရင် ကိုယ်မှာမခံသာတဲ့ ဆင်းရဲခြင်းအပြင်းအထန်ဖြစ်နေပေမဲ့ ပူလိုက်လေခြင်းရယ်လို့ ကာယကံဝစီကံမနောက်လှုပ်ရှားမှုရှိမယ်မဟုတ်ဘူး။ စေတနာရှိလို့ သာဒိလှုပ်ရှားမှုသုံးပါးဖြစ်ပါတယ်။

ဆင်းရဲမှုကိုပြုလိုက်သဖြင့် လူနတ်တွေရဲ့ ချမ်းသာမှုကိုလဲ အပြန်အားဖြင့် သိနိုင်ပါတယ်။ ယခုပြောခဲ့တဲ့စကားရပ်ကို စင်းစားလိုက်ရင် လောကမှာချမ်းသာမှုဆင်းရဲမှုဟူသမျှဟာ ဖဿမှဖြစ်ပါတယ်။ ဖဿမရှိရင်ချမ်းသာမှု ဆင်းရဲမှုမရှိတော့ဘူး။ ချမ်းသာသုခမရှိရင် လောဘဆိုတဲ့တရားလဲမရှိတော့ဘူး။ ဆင်းရဲမှုမရှိရင်ဒေါသလဲမရှိတော့ဘူး။ လောဘ

ဒေါသမရှိရင် မောဟစတဲ့ကိလေသာ(၁၅၀၀)လဲ မရှိဘော့ပါဘူး။ အဲဒါဖဿရဲ့ သဘော ဖြစ်ပါတယ်။

စေတနာ။ ။စေတနာကြတော့ စိတ်နှင့်တကွ သမ္ပယုတ်တရားတွေကို ရပ်တည် ရာမရဘဲနဲ့ ထိုထိုအာရုံတွေကိုပြေးသွားနေအောင် ဆော်ကြည့်နေတာဟာစေတနာဘဲဖြစ်ပါ တယ်။ သတ္တဝါတွေမှာ စိတ်ရပ်တည်ရာမရ တရုတ်ကြွကြွ ဖြစ်နေကြတာကြည့်ပါ။ လောဘအာရုံနဲ့ တွေ့ရင် လောဘကိုအတွင်စေ့ဆော်ပေးတယ်။ လောဘအာရုံရှိရာသို့ ရောက်အောင်အတွင်နှင်တယ်။ အာရုံကိုခံစားမှု၌အတွင် တိုက်တွန်းတယ်။ ဒေါသမောဟ တွေမှာလဲ ဒီအတိုင်းပါဘဲ။

ပကတိပုထုဇဉ်တွေမှာ သဒ္ဓါမူပညာမူဒါနမူ သီလမူဘာဝနာမူတွေဟာ အင်မတန် ပျော့တယ်။ အတွင်မစေ့ဆော်ဘဲနဲ့ နဲ့နဲ့နွေးနွေးသာ စေ့ဆော်တိုက်တွန်းပါတယ်။ ဒီသဒ္ဓါစသည်တွေကိုပြုလုပ်ဘို့ရန်အတွက် အပါယ်ဘေးတွေ သံသရာဘေးတွေကိုဆင်ခြင်ရ ပါတယ်။ ကုသိုလ်အကျိုးကိုမြှော်မြင်ရပါတယ်။ အဲဒီလိုအကူအပံ့တွေအင်မတန်များရတယ်။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ စိတ်ဟာမကောင်းမှုမှာသာ မွေ့လျော်လို့ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီစေတနာနဲ့ စေ့ဆော်မှုဟာသတ္တဝါသေသွားတာတောင်မှ ရပ်မနေဘဲနဲ့ စုတိကမ္မ ဇရုပ်ချုပ်ပြီးတဲ့နောက် ဘဝသစ်ဖြစ်ပေါ်ပြီးလာအောင် တဆက်ထဲအတွင် စေ့ဆော်ပြန်ပါ တယ်။ ဒီစေတနာစေ့ဆော်လို့သာ ဘဝအဆက်ဆက်မှာ ပဋိသန္ဓေနေမှုတွေဖြစ်ရတာပေါ့။ ကိလေသာကုန်လို့ ပရိနိဗ္ဗာန်စံမှဘဲ ရပ်တန့်တော့တယ်။ ကုန်ဆုံးပါတော့တယ်။

ဝိညာဉ်။ ။ဝိညာဉ်ဟာရက စက္ခုဝိညာဉ်-သောတဝိညာဉ်-ဃာနဝိညာဉ်-ဇိဝှါ ဝိညာဉ်-ကာယဝိညာဉ်-မနောဝိညာဉ်ရယ်လို့ ၆-ပါးရှိပါတယ်။ ရူပါရုံနဲ့ ဆုံမိတဲ့အခါ မျက် စိမှာဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ ဝိညာဉ်ဟာ စက္ခုဝိညာဉ်ဖြစ်ပါတယ်။ သဒ္ဓါရုံ ဝန္တာရုံ ရသာရုံ စသည် တွေမှာလဲ အတူတူပါဘဲ။ သဒ္ဓါသီလ သုဘ စာဂ ပညာ လောဘ ဒေါသ စတဲ့ ကောင်း မကောင်း အာရုံနဲ့ ဆုံမိတဲ့အခါ ဟဒယဝတ္ထုမှာဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ ဝိညာဉ်ဟာ မနောဝိညာဉ် ဖြစ်ပါတယ်။

စက္ခုစတဲ့ အာရုံကို လိုက်စားမြူးတူး ပျော်ပါးခံစားဘို့ရာ လောဘနိုင်ငံလိုက်ပြီး သကာလ အပိုအမိုပစ္စည်းဥစ္စာ ဖြစ်ထွန်းဘို့ရာအတွက် သူဌေး သူကြွယ် ဖြစ် ထွန်း ဘို့ ရာ အတွက် မင်းစိုးရာဇာဖြစ်ထွန်းဘို့ရာ အတွက် နောက်ဘဝအတွက် ဒါနစတဲ့ ကုသိုလ်ပြုရန် နဲ့ လောကီစီးပွားကို အားထုတ်လုပ်ဆောင် ရှာကြံဆည်း ပူးမှု စသည်များဟာ ဝိညာဉ် ဟာရမှ ပေါ်တက်လာတဲ့ တရားများဖြစ်ပါတယ်။

တပည့်တော်တို့ နိဒါနသံယုတ် အာဟာရဝဂ်မှာ၊ အာဟာရ လေးပါးအကြောင်း ကို ဟောထားပါတယ်။ မဟာဝဂ္ဂပုတ္တမံသုပမသုတ်မှာတော့ အာဟာရလေးပါးရဲ့ ဥပမာ ကို ပြပါတယ်။ ပါဠိတော်နဲ့ အဋ္ဌကထာများမှာ အတော်ဘဲ စိတ်ဝင်စားစရာ ကျယ်ကျယ် ဝန်းဝန်းဖွင့်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဒီမှာတော့ အကျဉ်းသိသာရုံလောက်ဘဲ ပြောပြ ပါမယ်။

လင်မယား ၂ ယောက် အတော်ကလေး ကူးမြောက်နိုင်ခဲ့တဲ့ ယူဇနာတရာဝေးတဲ့ ခရီးခဲကြီးကို သားငယ်ကလေးနဲ့အတူ သွားကြပါတယ်။ သွားတော့သူတို့မှာ ရိက္ခာနဲ့နဲ့တဲပါတယ်။ ရိက္ခာက နဲ့နဲ့သာပါလာတော့ ထက်ဝက်ခရီးယူဇနာ ၅၀ လောက် သွားမိတဲ့ကာလမှာ ရိက္ခာကုန်ပြီးသွားတယ်။ ဒီခရီးဒဲက မလွန်မြောက်နိုင်သေးဘူး။ ဒီတော့ ယောက်ျားဖြစ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်က မိန်းမကိုတိုင်ပင်တယ်။ တို့ဒီအတိုင်း အစားအစာမစားရဘဲနဲ့ နေမယ်လို့ဆိုရင် ဒို့သုံးယောက်သေလိမ့်မယ်။ အားလုံးသေမှာဘဲ။ ဒီတော့ ဘယ်လိုလုပ်မလဲ? ဒို့နဲ့ပါလာတဲ့ သားကလေးကို သတ်ပြီးသားကလေးရဲ့ အသားကို ရိက္ခာလုပ်ပြီးသွားကြပါစို့။ မင်းနဲ့ ငါနဲ့ အသက်ရှင်နေမယ်လို့ဆိုရင် နောက်ထပ် သားသမီးရဘို့ရာအတွက် မခဲယဉ်းပါဘူးလို့ တိုင်ပင်တယ်။ တိုင်ပင်တော့ မိန်းမလဲစင်းစားတယ်။ သူပြောတဲ့အတိုင်း မှန်တာဘဲ။ ဒါပေမဲ့ ဒီသားကလေးကို ဘယ်လိုလုပ်ပြီး သတ်မလဲ။ ယောက်ျားလုပ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကလဲ ငါအင်မတန် ပင်ပင်ပန်းပန်းဆင်းရဲတဲ့ လယ်ထွန်ခြင်းစတဲ့ ထိုထိုအမှုကိစ္စတွေကိုလုပ်ပြီး လာတာဟာဒီသားကလေးကို ကျွေးမွေးဘို့ရာအတွက် ဖြစ်တယ်။ မိန်းမကလဲ ၉ လလွယ်ပြီး ၁၀ လဖွားရတာကလဲ ဒီသားကလေးအတွက် ဖြစ်တယ်။ ဒီတော့ ဒီသားကလေးကို အမေကလဲ မသတ်ရက်။ အဖေကလဲ မသတ်ရက်ဖြစ်နေဘယ်။ ဖြစ်နေတော့ အင်မတန်ပူလောင်တဲ့ သဲကန္တာရကြီးထဲမှာ သားကလေးကို အဖေကမသတ်ရက်တော့ ဟဲ့နင့်အမေဆီ သွားလိုက်ဆိုတော့ အမေဆီရောက်။ အမေကလဲ ထိုနည်းတူစွာ မသတ်ရက်တော့ အဖေ ဆီ ပြန်လွှတ်တယ်။ ဒီလိုနဲ့ အမေဆီသွားလိုက် အဖေဆီသွားလိုက်နဲ့ ခေါက်ဘုံ ခေါက်ပြန်သွားရဖန်များတော့ ဒီသားကလေးဟာ သေသွားရော။ သေတော့ မိဘများဟာ ငိုကြွေးပြီး အဲဒီသားကလေးရဲ့ အသားတုံးကို ရိက္ခာလုပ်ပြီး သွားရပါတယ်။ အဲဒီလို ကမဠိကာရာဟာရလို့ ဆိုတာဟာ မိမိတို့ရဲ့ အင်မတန်ချစ်လှတဲ့ သားငယ်ကို သတ်စားရတာနဲ့ တူပါတယ်တဲ့။

ဖဿာဟာရကြတော့ နွားမကြီးကို အရေဆုတ်ထားလေတော့ အရေက မရှိဘူး။ ဒီအခါ မှက်တွေကကိုက်လိုက် ခြင်္သေ့ကကိုက်လိုက် အမျိုးမျိုးအဖုံဖုံသတ္တဝါတွေရဲ့အကိုက်အခဲခံရတာနဲ့ ဖဿာဟာရဘူပါတယ်။

အခိုးအလှုံ့ပြင်းပြီး လက်ခုတ်တဖေင်ကျော်ရှိတဲ့ အင်မတန်ပူတဲ့ မီးကျိုးတွင်းထဲကို ဆွဲချတဲ့ အခါကာလမှာ သေရင်သေ မသေရင် သေလုနီးပါးရှိတဲ့ ဆင်းရဲဒုက္ခကို ခံစားရမှာဖြစ်တော့ ဒီမီးကျိုးတွင်းက လွတ်လိုတာနဲ့ မနောသဇ္ဇေတနာဟာရနဲ့ တူပါတယ်။

မင်းပြစ်မင်းဒဏ်သင့်လို့ တနေ့တခန့်ကို မနက်ကို လှုံ့ချက်တရာ နေ့ခင်းကိုလှုံ့ချက်တရာ ညနေကို လှုံ့ချက်တရာ အဲဒီလှုံ့ချက်ပေါင်း သုံးရာနဲ့ အထိုးခံရလို့ အင်မတန်ကြီးကျယ်တဲ့ ဆင်းရဲဒုက္ခ ခံစားရတဲ့ ယောက်ျားနဲ့ ဝိညာဏာဟာရတူပါတယ်တဲ့။ အဲဒီလို ပါဠိတော်အဋ္ဌကထာများမှာ အကျယ်ပြုပြီးထားပါတယ်။ အကျယ်သိချင်ရင်တော့ နိဒါနသံယုတ်မဟာဝဂ္ဂမှာ ကြည့်ရှုနိုင်ပါတယ်။ အာဟာရရဲ့ ကိစ္စပြီးကြပါစို့။

အာဟာရ ကိစ္စ ပြီးတော့ သဟဇာတိဗြိယဆက်ပြီး ဆိုရပါလိမ့်မယ်။ သုဒ္ဓသင်္ချာစာမျက်နှာ(ခ) မှာရှိပါတယ်။

သဟဇာတိန္ဒြိယ

သဟဇာတိန္ဒြိယ ပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသင်္ချာဝါရန္တ-သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ်ပင်္ဂုသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်အားတတ်သော ဇီဝိတ စိတ် ဝေဒနာ သဒ္ဓါ ဝီရိယ သတိ ဧကဂ္ဂတာ ပညာဟု ဆို အပ်သော နာမ် ဣန္ဒြေတရားကိုယ်ရှစ်ပါး။ ဤတရားတို့သည် သဟဇာတိန္ဒြိယ ပစ္စည်း တတ်သော တရားတို့မည်ကုန်၏။ သင်္ချာသတ္တ၊ ပစ္စည်းရေ (၁၄) ဟူသည်တည်း။ သင်္ချာ သတ္တဟူသော်ကား ကုသလော ကုသလဿ၊ ကုသလော အ ဗျာ က တ သာ၊ ကု သ လော ကုသလာ ဗျာကတဿ၊ အကုသလော အကုသလဿ၊ အကုသလော အဗျာကတဿ၊ အကု သလော အကုသလာ ဗျာကတဿ၊ အဗျာကတော အဗျာကတဿ-ဟူသည်တည်း။ ပစ္စည်း ရေ (၁၄) ဟူသော်ကား၊ ဟေတု၊ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊မဂ္ဂ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ - ဟူသည်တည်း။

ဒီဣန္ဒြိယပစ္စည်းမှာ သဘာဝပစ္စည်းရေ (၁၄) ရှိပါတယ်။ ဣန္ဒြိယနဲ့ အကြီးအလတ် ၉ နှုတ်၊ ကျန်တဲ့ ၅ ပစ္စည်းနဲ့ သဘာဝမှာ၊ ဟေတုအဓိပတိနဲ့ သဘာဝဖြစ်ပုံကနောက်က ပြောခဲ့တဲ့အတိုင်းပါတဲ့။ အာဟာရနဲ့ သဘာဝဖြစ်ပုံကလဲ အာဟာရကပိညာဏာဟာရနဲ့ မနိန္ဒြေအတူတူပါတဲ့။ ဈာနကြတော့ နာမ်ဣန္ဒြေတရားကိုယ် ရှစ်ပါးထဲမှာ ဝေဒနာဧကဂ္ဂ တာ ရှိပါတယ်။ အဲဒီဝေဒနာ ဧကဂ္ဂတာဟာ ဈာနမှာ ရှိပါတယ်။ မဂ္ဂကြတော့ ဝီရိယ၊ သတိ၊ ဧကဂ္ဂတာ၊ ပညာရယ်လို့ ဒီ ၄ ပါးဟာ ဣန္ဒြိယမှာလဲရှိပါတယ်။ မဂ္ဂမှာလဲရှိပါတယ်။ ဒါကြောင့် မဂ္ဂပစ္စည်းရပါတယ်။ ဒါကြောင့်ပစ္စည်းရဟာ (၁၄)ဖြစ်ပါတယ်။

သုဒ္ဓသင်္ချာရဲ့ ပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန်တွေကတော့ အာဟာရက ပြောခဲ့တဲ့အတိုင်းပါတဲ့။ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာအရ စိတ် ၈၉၊ စေတသိက် ၅၂ ခုရပါတယ်။ ဒီလိုရတော့ ဒီဇီဝိတ စိတ် ဝေဒနာစသည်တွေကလဲ တပါး ၂ ပါး ၃ ပါးစသည် အချင်းချင်း အပြန်အလှန် ဖြစ်နိုင် လေတော့ စေတသိက်ဟာ လျော့ပြီးမသွားပါဘူး။ အာဟာရရဲ့ သဘောအတိုင်း ပါဠိတွေ ရော အရကောက်တွေရော တူပါလိမ့်မယ်။

ကုသလော ကုသလဿ

ကုသလော ဓမ္မော ကုသလဿ ဓမ္မဿ ဣန္ဒြိယ ပစ္စယေန ပစ္စယော။ ကုသလာ ဣန္ဒြိယာ သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ ဣန္ဒြိယ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

ကုသလောကုသလဿန္တိ ကုသလောဓမ္မောဟူသော ကတ္တား ပုဒ်၏အရကား သမ္ပယုတ္တခန္ဓာအားတတ်သော ကုသိုလ်စိတ်ဧကဝိသ စေတသိက်အဋ္ဌတိံ သ စိတ္တက္ခဏတခုကခု၌ ရှိသော ဇီဝိတ စိတ် ဝေဒနာ သဒ္ဓါ ဝီရိယ သတိ ဧကဂ္ဂတာ ပညာဟုဆိုအပ်သော နာမ်ဣန္ဒြေ တရားကိုယ်ရှစ်ပါး ပစ္စည်းတရားရ၏။ ကုသလဿဓမ္မဿဟူသော သမ္ပဇာန် ပုဒ်၏အရ ကား ကုသိုလ်စိတ်ဧကဝိသ စေတသိက်အဋ္ဌတိံ သ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ (သဘာဝပစ္စည်းရေ ၁၄-ရှိသဖြင့် ၂-ခုနှုတ် ၁၂-ကျန်ပါတယ်။ ၁၂-၁၁-၁၀ ဟာနောက် ကပြောခဲ့တဲ့ ထုံးစံအတိုင်းဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။) ဣန္ဒြိယပစ္စယေနဟူသော ကရိုဏ်း ပါဠိ၏အရ

ကား တပြိုင်နက်ယထာရဟ တတ်ကောင်းသော ဟေတု၊ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ-ဤ(၁၂)ပစ္စယ သတ္တိတို့တွင် သဟဇာတိန္ဒြိယသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသရ၏။

ကုသလော အဗျာကတဿ

ကုသလောဓမ္မော အဗျာကတဿဓမ္မဿ ဣန္ဒြိယပစ္စယေနပစ္စယော။ ကုသလာ ဣန္ဒြိယာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ ဣန္ဒြိယပစ္စယေနပစ္စယော။

ကုသလော အဗျာကတဿန္တိ-ကုသလောဓမ္မောဟူသော ကတ္တား ပုဒ်၏အရကား စိတ္တဇရုပ်အားတတ်သော ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ ကုသိုလ်စိတ်ဧကဝိသ စေတသိက်အဋ္ဌတိံ သစိတ္တက္ခဏတခုတခု၌ရှိသောဇီဝိတ စိတ် ဝေဒနာ သဒ္ဓါဝီရိယ သတိ ဧကဂ္ဂတာ ပညာဟုဆိုအပ်သော နာမ်ဣန္ဒြေတရားကိုယ် ရှစ်ပါးပစ္စည်းတရားရ၏။ ။ အဗျာကတဿဓမ္မဿဟူသော သမ္ပဒါနံ ပုဒ်၏အရကား ကုသိုလ်ပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ဣန္ဒြိယပစ္စယေနဟူသော ကရိုဏ်း ပါဠိ၏အရကား တပြိုင်နက်ယထာရဟ တတ်ကောင်းသော ဟေတု၊ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ ဝိပဿယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ-ဤ(၁၁)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် သဟဇာတိန္ဒြိယ သတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသရ၏။

ကုသလော ကုသလာဗျာကတဿ

ကုသလောဓမ္မော ကုသလာဿစ အဗျာကတဿဓမ္မဿ ဣန္ဒြိယပစ္စယေနပစ္စယော။ ကုသလာဣန္ဒြိယာ သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနဉ္စရူပါနံ ဣန္ဒြိယပစ္စယေနပစ္စယော။

ကုသလော ကုသလာ ဗျာကတဿန္တိ ကုသလော ဓမ္မောဟူသော ကတ္တား ပုဒ်၏ အရကား သမ္ပယုတ္တခန္ဓာစိတ္တဇရုပ်အားတတ်သော ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ ကုသိုလ်စိတ်ဧကဝိသ စေတသိက်အဋ္ဌတိံ သ စိတ္တက္ခဏတခုတခု၌ရှိသော ဇီဝိတ စိတ် ဝေဒနာ သဒ္ဓါဝီရိယ သတိ ဧကဂ္ဂတာ ပညာဟုဆိုအပ်သော နာမ်ဣန္ဒြေတရားကိုယ်ရှစ်ပါး ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။ ကုသလာဿစ အဗျာကတဿစ ဓမ္မဿဟူသော သမ္ပဒါနံ ပုဒ်၏အရကား ကုသိုလ်စိတ်ဧကဝိသ စေတသိက်အဋ္ဌတိံ သ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာစိတ္တဇရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ ဣန္ဒြိယပစ္စယေနဟူသော ကရိုဏ်း ပါဠိ၏အရကား တပြိုင်နက်ယထာရဟ တတ်ကောင်းသော ဟေတု၊ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ-ဤ(၁၀)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် သဟဇာတိန္ဒြိယသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသရ၏။

အကုသလ ၃-ချက်မှာလဲအတူတူပါဘဲ။ ကရိုဏ်းဘဲထူးပါတယ်၊ ကရိုဏ်းက ကုသလောကုသလာထူးကလို (၁၂) ပစ္စည်းမရဘဲနဲ့ (၁၁) ပစ္စည်းရပါတယ်၊ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ဟေတုမရလို့ပါ။ ဣန္ဒြိယကဟေတုရမှုသည် ပညိန္ဒြေအတွက်ရပါတယ်၊ အကုသိုလ်ဆိုင်ရာမှာပညာမရှိပါဘူး။ ပညာမရှိတော့ ဟေတုအဘွက်လုံးဝမရတော့ပါဘူး။ အဓိပတိမှာ ကုသလောကုသလာထူးက စိတ္တာဓိပတိ ဝီရိယာဓိပတိ ဝိမံသာဓိပတိလို့ အဓိပတိသုံးခု

ရခဲ့ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ယခုစိမ့်သာဓိပတိမရတော့ပါဘူး။ စိတ္တနဲ့ ဝီရိယာဓိပတိသာလျှင် အကုသလော အကုသလဿအတွက် ရပါလိမ့်မယ်။ မဂ္ဂကြပြန်တော့ ဝီရိယသတိ ဧကဂ္ဂတာ ပညာရပါတယ်။ သတိနဲ့ ပညာဟာ ယခုမဆိုင်ပါဘူး။ ဝီရိယနဲ့ ဧကဂ္ဂတာဘဲ သဘာဝထဲမှာ ပါလာပါလိမ့်မယ်။ အကုသလော အကုသလဿအတွက် နာမ်ဣန္ဒြေတရားကိုယ်ရှစ်ပါးရှိတဲ့ အနက်က ဇီဝိတ စိတ် ဝေဒနာရပါတယ်။ သဒ္ဓါ-သောဘဏစိတ်မှာသာယှဉ်ပါတယ်။ ဝီရိယ ရပါတယ်။ သတိကသောဘဏစိတ်မှာသာယှဉ်ပါတယ်။ ဧကဂ္ဂတာရပါတယ်။ ပညာဟာဘဲ ဘဲတိဟိတ်စိတ် ၄၇ ခုမှာသာလျှင်ယှဉ်ပါဘယ်။ အဲဒီတော့ နာမ်ဣန္ဒြေတရားကိုယ်ရှစ်ပါးထဲ က ရှစ်ပါးလုံးမရတော့ဘဲ ဇီဝိတ စိတ် ဝေဒနာ ဝီရိယ ဧကဂ္ဂတာလိုဆိုတဲ့ နာမ်ဣန္ဒြေတရား ကိုယ် ၅-ပါးသာလျှင်ရပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဇယားမှာ (၅) ဂဏန်းကလေးရေးထားပါ တယ်။

အကုသလော အကုသလဿ

အကုသလောဓမ္မော အကုသလဿဓမ္မဿ ဣန္ဒြိယပစ္စယေနပစ္စယော။ အကုသလာ ဣန္ဒြိယာ သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ ဣန္ဒြိယပစ္စယေနပစ္စယော။

အကုသလော အကုသလဿ၌ အကုသလောဓမ္မောဟူသော ကတ္တားပုဒ်၏ အရ ကား သမ္ပယုတ္တခန္ဓာအားတတ်သောအကုသိုလ်စိတ်ဒွါဒသ၊ စေတသိက်သတ္တဝီသ စိတ္တက္ခဏ တခုတခုရှိသော ဇီဝိတ စိတ် ဝေဒနာ ဝီရိယ ဧကဂ္ဂတာဟုဆိုအပ်သော နာမ်ဣန္ဒြေတရား ကိုယ် ၅-ပါး ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။ အကုသလဿဓမ္မဿဟူသော သမ္ပဒါနိပုဒ်၏ အရ ကား အကုသိုလ်စိတ်ဒွါဒသ၊ စေတသိက်သတ္တဝီသ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ ဣန္ဒြိယပစ္စယေနဟူသော ကရိုဏ်းပါဌ်၏အရကား တပြိုင်နက်ယထာရဟတတ်ကောင်းသော အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ(၁၁)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် သဟဇာတိန္ဒြိယသတ္တိဟု ဆိုအပ်သော သတ္တိ ဝိသေသရ၏။

အကုသလော အဗျာကတဿ

အကုသလောဓမ္မော အဗျာကတဿဓမ္မဿ ဣန္ဒြိယပစ္စယေနပစ္စယော။ အကုသလာ ဣန္ဒြိယာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံရူပါနံ ဣန္ဒြိယပစ္စယေနပစ္စယော။

အကုသလော အဗျာကတဿ၌-အကုသလောဓမ္မောဟူသော ကတ္တားပုဒ်၏ အရ ကား စိတ္တဇရုပ်အားတတ်သော ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်သောအခါ အကုသိုလ်စိတ်ဒွါဒသ၊ စေတသိက်သတ္တဝီသ စိတ္တက္ခဏတခုတခုရှိသော ဇီဝိတ စိတ် ဝေဒနာ ဝီရိယ ဧကဂ္ဂတာဟု ဆိုအပ်သော နာမ်ဣန္ဒြေတရား ကိုယ် ၅-ပါး ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။ အဗျာကတဿဓမ္မဿ ဟူသော သမ္ပဒါနိပုဒ်၏အရကား အကုသိုလ်ပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ ဣန္ဒြိယပစ္စယေနဟူသော ကရိုဏ်းပါဌ်၏အရကား တပြိုင်နက်ယထာရဟတတ်ကောင်းသော အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ ဝိပုယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ(၁၀)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် သဟဇာတိန္ဒြိယသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသရ၏။

သဟဇာတိန္ဒြိယ

အကုသလော အကုသလာဗျာကတဿ

အကုသလောဓမ္မော အကုသလဿစ အဗျာကတဿစဓမ္မဿ ဣန္ဒြိယပစ္စယေနပစ္စယော၊ အကုသလာဣန္ဒြိယာ သမ္ပယုတ္တကာနံခန္ဓာနံစိတ္တသမုဋ္ဌာနာနဉ္စရူပါနံ ဣန္ဒြိယပစ္စယေနပစ္စယော။

အကုသလောအကုသလာဗျာကတဿန္တိ-အကုသလော ဓမ္မောဟူသော ကတ္တားပုဒ်၏အရကားသမ္ပယုတ္တခန္ဓာစိတ္တဇရုပ်အားတတ်သော ပဉ္စဝေါကာရတုံ၌ ဖြစ်သောအခါ အကုသိုလ်စိတ်ဒွါဒသ၊ စေတသိက်သတ္တဝီသ စိတ္တက္ခဏတခုတခု၌ရှိသော ဇီဝိတ စိတ်ဝေဒနာဝီရိယ ဧကဂ္ဂတာဟုဆိုအပ်သော နာမ်ဣန္ဒြေတရား ကိုယ် ၅ - ပါး ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။ အကုသလဿစ အဗျာကတဿစ ဓမ္မဿဟူသော သမ္ပဒါနိပုဒ်၏ အရကား အကုသိုလ်စိတ်ဒွါဒသ၊ စေတသိက်သတ္တဝီသ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ ဣန္ဒြိယပစ္စယေနဟူသော ကရိုဏ်း ပါဠိ၏ အရကားတပြိုင်နက် ယထာရဟကတ်ကောင်းသောအဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ - ဤ(၉)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် သဟဇာတိန္ဒြိယသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသရ၏။

အဗျာကတော အဗျာကတဿကြတော့ ပဝတ္တိမှာ(၁၄)ပစ္စည်း သဘာဂပစ္စည်းရေ အတိုင်းရပါတယ်။ ပဋိသန္ဓေကြတော့အဓိပတိပါလာ၍ အဓိပတိကိုချန်ပစ်ခဲ့ရပါတယ်။

အဗျာကတော အဗျာကတဿ

အဗျာကတောဓမ္မော အဗျာကတဿဓမ္မဿ ဣန္ဒြိယပစ္စယေနပစ္စယော။ ဝိပါကာဗျာကတာ ကြိယာဗျာကတာဣန္ဒြိယာ သမ္ပယုတ္တကာနံခန္ဓာနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနဉ္စရူပါနံ ဣန္ဒြိယပစ္စယေနပစ္စယော၊ ပဋိသန္ဓေက္ခဏေ ဝိပါကာဗျာကတာ ဣန္ဒြိယာ သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ ကဋတ္တာစရူပါနံ ဣန္ဒြိယပစ္စယေန ပစ္စယော။

၀၀တ္တိ

အဗျာကတော အဗျာကတဿန္တိ- ပဝတ္တိအခါ အဗျာကတော ဓမ္မော ဟူသော ကတ္တားပုဒ်၏အရကား သမ္ပယုတ္တခန္ဓာအား၎င်း၊ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာစိတ္တဇရုပ်အား၎င်း တတ်သောဝိပါကစိတ်ဆတ္တိံသ ကြိယာစိတ်ဝီသ၊ စေတသိက်အဋ္ဌတိံသ စိတ္တက္ခဏတခုတခု၌ရှိသောဇီဝိတ စိတ် ဝေဒနာ သဒ္ဓါ ဝီရိယ သင်္ခါ ဧကဂ္ဂတာ ပညာဟုဆိုအပ်သော နာမ်ဣန္ဒြေတရားကိုယ်၅ပါးပစ္စည်းတရားရ၏။ ။ အဗျာကတဿဓမ္မဿဟူသော သမ္ပဒါနိပုဒ်၏အရကားဝိပါကစိတ်ဆတ္တိံသ ကြိယာစိတ်ဝီသ၊ စေတသိက်အဋ္ဌတိံသ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာစိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ ဣန္ဒြိယပစ္စယေနဟူသော ကရိုဏ်းပါဠိ၏အရကား တပြိုင်နက်ယထာရဟကတ်ကောင်းသောဟေတု၊ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ ဝိပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ - ဤ(၁၄)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် သဟဇာတိန္ဒြိယသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသရ၏။

ပဋိသန္ဓေ

ပဋိသန္ဓေအခါ အဗျာကတော ဓမ္မောဟူသော ကတ္တားပုဒ်၏အရကား သမ္ပယုတ္တခန္ဓာအား၎င်း၊ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ ကဋတ္တာရုပ်အား၎င်း တတ်သော ပဋိသန္ဓေစိတ် ဧကူနဝီသ။

အသံပမ်း ပဋ္ဌာန်းပို့ချစဉ်ကျမ်း

စေတသိက်ပဉ္စတိံသ စိတ္တက္ခဏတခုတခုရှိသော ဇီဝိတ စိတ် ဝေဒနာ သဒ္ဓါ ဝီရိယ သတိ ကောဂ္ဂတာ ပညာဟုဆိုအပ်သော နာမ်ဣန္ဒြေတရားကိုယ် ရှစ်ပါးပစ္စည်းတရားရ၏။ ။ အဗျာ ကတဿဓမ္မဿဟူသော သမ္ပဒါန် ပုဒ်၏အရကား ပဋိသန္ဓေစိတ် ကောနဝိသ စေတသိက် ပဉ္စ တိံသ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ ကဋတ္တာရုပ် ပဗ္ဗယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ ဣန္ဒြိယပစ္စယေနဟူသော ကရိုဏ်း ပါဠိ၏အရကား တပြိုင်နက် ယထာရဟတတ်ကောင်းသော ဟေတု၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ ဝိပုယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ-ဤ(၁၃)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် သဟဇာတိန္ဒြိယသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရ၏။

အဓိပ္ပာယ်

ဣန္ဒြိယပစ္စည်းမှာ သဟဇာတိန္ဒြိယ၊ ဝတ္ထုပုရေဇာတိန္ဒြိယ၊ ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယလို့ သုံး မျိုးရှိပါတယ်။ ယခုသဟဇာတိန္ဒြိယကိုပြောနေတာပါ။ ဣန္ဒြိယသဘောကတော့ မိမိနဲ့ အတူ တကွဖြစ်တဲ့ ရုပ်နာမ်တရားတွေကိုအုပ်စိုးတဲ့ပစ္စည်းဟာ သဟဇာတိန္ဒြိယပစ္စည်းဖြစ်ပါတယ်။ အစိုးရတဲ့သဘောဆိုတာ ပစ္စည်းတရားတွေကသာထင်ပေါ်ပြီး ယှဉ်ဘက်ဖြစ်တဲ့တရားတွေ မှေးမှိန်နေကြတာဖြစ်ပါတယ်။ ဥပမာအားဖြင့် ဒုက္ခဝေဒနာဖြစ်တဲ့နေရာဌာနမှာ နာမုဒုက္ခ သာထင်ရှားတယ်။ ဒီဒုက္ခသာ ထင်ရှားပေါ်ပြီး ယှဉ်ဘက်ဖြစ်တဲ့ စိတ်တွေ ဖဿအစရှိတဲ့ စေတသိက်တရားတွေက မှေးမှိန်တာနဲ့ တူပါတယ်။

ဒီဣန္ဒြေတွေဟာ ဆိုင်ရာဆိုင်ရာတွေမှာ အစိုးရကြပါတယ်။ သဟဇာတိန္ဒြိယမှာ နာမ်ဣန္ဒြေတရားကိုယ်ရှစ်ပါးရှိပါတယ်။ ပထမရှေးဦးစွာဖြစ်တဲ့ နာမ်ဇီဝိတိန္ဒြေက နာမက္ခန္ဓာ လေးပါးတို့ရဲ့ အသက်ရှင်နေမှုကို အစိုးရပါတယ်။ နာမက္ခန္ဓာလေးပါးတို့ရဲ့ အသက်ရှင် နေမှုဆိုတာ ဒီနာမ်တရားတွေရဲ့ အစဉ်မပြတ် ဆက်လက်ပြီး ဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ သဘောတရား ဖြစ်ပါတယ်။ နာမ်ကလာပ်တိုင်း ကလာပ်တိုင်းမှာ ဒီနာမ်ဇီဝိတိန္ဒြေ ပါရှိလေတော့ နာမ် တရားတွေဟာ အရှင်သဖွယ်ဖြစ်နေကြပါတယ်။ နာမ်ဇီဝိတိန္ဒြေရဲ့ အုပ်စိုးမှု ခံနေကြရတဲ့ တရားများက ၎င်းဇီဝိတိန္ဒြေနဲ့ အတူတကွဖြစ်ကြတဲ့ နာမ်ရုပ်တရားများ ဖြစ်ကြပါတယ်။

စိတ်ဆိုတာ မနိန္ဒြေပါ။ မနိန္ဒြေက အာရုံအမျိုးမျိုးကို သိမှုရှာကြံမှုမှာ ယှဉ်ဘက်ဖြစ် တဲ့ စေတသိက်တရားတွေကို အစိုးရပါတယ်။ သုခိန္ဒြေက ကိုယ်ရဲ့ ချမ်းသာကို ခံစားမှုမှာ အစိုးရပါတယ်။ ဒုက္ခိန္ဒြေက ကိုယ်ရဲ့ ဆင်းရဲကို ခံစားမှုမှာ အစိုးရပါတယ်။ သောမနဿိန္ဒြေ က စိတ်ရဲ့ ချမ်းသာမှုကို ခံစားရာမှာ အစိုးရပါတယ်။ ဒေါမနဿိန္ဒြေက စိတ်ရဲ့ ဆင်းရဲမှု ကို ခံစားရာမှာ အစိုးရပါတယ်။ ဥပေက္ခိန္ဒြေက လစ်လျူခံစားမှုမှာ အစိုးရပါတယ်။ ဒေါတွေဟာ ဝေဒနာတရား ကိုယ်တွေဖြစ်ပါတယ်။ သဒ္ဓိန္ဒြေက ရတနာသုံးပါးရဲ့ ဂုဏ် သီလ စသည်တို့ရဲ့ ဂုဏ်ကို ယုံကြည်မှုမှာ အစိုးရပါတယ်။ ဝီရိယိန္ဒြေက အားထုတ်လုပ်ကိုင်ရေး သမ္ပပုဓာန်ကိစ္စမှာ အစိုးရပါတယ်။ သတိန္ဒြေက မမေ့မလျော့ခြင်း သတိပဋ္ဌာန် ကိစ္စမှာ အစိုးရပါတယ်။ သမာဓိန္ဒြေက တည်ကြည်ရေးဌာနဖြစ်တဲ့ ဈာန်သမာပတ်ကိစ္စမှာ အစိုးရ ပါတယ်။ ပညိန္ဒြေက တတ်သိလိမ္မာရေး သစ္စာလေးပါးကို ထိုးထွင်း၍ သိရေးမှာ အစိုးရ ပါတယ်။

သဟဇာတိန္ဒြိယ အဓိပ္ပါယ်

သစ္စာလေးပါး သိတယ်သိတယ်လို့ ဆိုကာ ပညာနဲ့ ကင်းပြီး မဖြစ်ပါဘူး။ ပဋိသန္ဓေကိုက တိဟိတ်ပဋိသန္ဓေ နေခဲ့ရပါတယ်။ တိဟိတ် ပဋိသန္ဓေနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်မှသာလျှင် သစ္စာလေးပါးကို ထိုးထွင်းပြီး သိနိုင်ပါတယ်။ တပါးတခြားသော ဒွိဟိတ်စတဲ့ ပဋိသန္ဓေနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ ဘယ်လောက် အားထုတ် အားထုတ် သေအောင်ပဲ အားထုတ် အားထုတ်၊ ဘယ်တော့မှ သစ္စာလေးပါးကို ထိုးထွင်းပြီး မသိနိုင်ပါဘူး။ ကာယကံ ပစိကံ မနောကံဆိုတဲ့ သုံးပါးကို ပြုလုပ်ဆောင်ရွက်တဲ့ နေရာဌာနမှာ ဒီဇုန္ဒြိယ ၅ ပါးက အစိုးရကြပါတယ်။ သူတို့မအုပ်စိုးထားခဲ့လို့ ရှိရင် ဒီကံသုံးပါးကို ပြုလုပ်လို့ ကို ဖြစ်တော့မှာမဟုတ်ဘူး။ အဲဒီငါးပါးမှာ သဒ္ဓိန္ဒြိယတိန္ဒြိယ ပညိန္ဒြိယတို့က ကောင်းတဲ့ အမှုကိစ္စတွေကို ဆောင်ရွက်တဲ့ နေရာမှာအစိုးရပါတယ်။ ဝိရိယိန္ဒြိယ သမာဓိန္ဒြိယတွေကတော့ ကောင်းမကောင်း ၂ မျိုး လုံးနဲ့ ဆက်ဆံပါတယ်။ ဒါဟာ စေတသိက်ယှဉ်အတိုင်း ဖြစ်ပါတယ်။

အနညာတဉာဏာမိတိန္ဒြိယ သောတာပတ္တိမဂ် အနိက္ခိယာ ဉာဏ် အ မြင် စင်ကြယ်ရေးကို အစိုးရပါတယ်။ အညိန္ဒြိယ အလယ်လောကုတ္တရာ ၆ ပါး အနိက္ခိယာ ဉာဏ်အမြင် စင်ကြယ်ရေးကို အစိုးရပါတယ်။ အညာတာဝိန္ဒြိယ အရဟတ္တဖိုလ်အနိက္ခိယာ ဉာဏ်အမြင် စင်ကြယ်ရေးကို အစိုးရပါတယ်။

ဇုန္ဒြိယ သံယုတ် အဋ္ဌကထာများမှာ သိဒ္ဓါစတဲ့ ဇုန္ဒြိယငါးပါးတို့ရဲ့ မိမိတို့ဆိုင်ရာသာ အစိုးရကြောင်းကို ဥဒါဟရဏ် ထုတ်ပြထားပါတယ်။ ဥဒါဟရဏ်က သူဌေးသား လေးယောက်နဲ့ မင်းရယ်လို့ သူငယ်ချင်း ငါးယောက်ရှိတယ်။ အဲဒီသူငယ်ချင်း ငါးယောက်ဟာ နက္ခတ် ကစားရအောင်ဆိုပြီး ခရီးလမ်းမသို့ ထွက်လာကြပါတယ်။ ဒီလိုထွက်ကြတော့ သူဌေးသားတယောက်ရဲ့ အိမ်ကိုရောက်တဲ့အခါကျန်တဲ့ ၄ ယောက်က ဘာမှ စီမံခန့်ခွဲမှုမရှိဘဲနဲ့ ဆိတ်ဆိတ်နေကြတယ်။ အိမ်ရှင်သူဌေးသားကသာ ဧည့်သည်တွေအတွက် စားစရာ သောက်စရာတွေ ယူခဲ့ကြပါအုံး ပန်းနံ့သာတွေ ယူခဲ့ကြပါအုံး ဝတ်စရာအဝတ်တန်းဆာ စသည်တွေကို ပေးကြပါလို့ စီမံခန့်ခွဲပါတယ်။

ဒုတိယ တတိယ စတုတ္ထ သူဌေးသားများရဲ့ အိမ်ကို ရောက်တဲ့အခါမှာလဲဘဲ ကျန် ၄ ယောက်က ဆိတ်ဆိတ်နေပြီး အိမ်ရှင်သူဌေးသားကသာ ငါ့ဧည့်သည်တွေစားဖို့ သောက်ဖို့ ဝတ်ဖို့စသည်ကို ပေးကြပါရယ်လို့ စီမံခန့်ခွဲပါတယ်။ နောက်ဆုံးမင်းရဲ့ အိမ်ရောက်တဲ့အခါမှာ မင်းဟာ အစိုးရတဲ့ လူဖြစ်ပေမယ့်လို့ ငါမင်းဘဲရယ်လို့ ကြောင့်ကြမဲ့ မနေဘဲနဲ့ သူဌေးသားများပြုလုပ်တဲ့နည်းတူ ငါ့ဧည့်သည်တွေစားဖို့ သောက်ဖို့ ဝတ်ဖို့ပေးကြပါရယ်လို့ စီမံခန့်ခွဲပါတယ်။

ဒီအတိုင်းဘဲ သဒ္ဓါစတဲ့ ဇုန္ဒြိယငါးပါးဟာ သူငယ်ချင်း ငါးယောက် ခရီးလမ်းမကို အတူတကွ ထွက်ကြသလို အာရုံတခုထဲမှာ အတူတကွဖြစ်ကြတာနဲ့ တူပါတယ်။ ပထမ သူဌေးသားအိမ်မှာ ကြွင်း ၄ ယောက်တို့က ဆိတ်ဆိတ်နေပြီး အိမ်ရှင်ကသာ စီမံရသလို ထိုအတူ သောတာပတ္တိ မဂ်ရဲ့အကြောင်းတရား ရောက်လာတဲ့အခါမှာ ယုံကြည်မှု လက္ခဏာ ရှိတဲ့ သဒ္ဓိန္ဒြိယကသာ အကြီးအမှူးရွှေ့သွားဖြစ်တယ်။ ကြွင်းဇုန္ဒြိယ ၄ ပါးက ဒီသဒ္ဓိန္ဒြိယသို့ အစဉ်လိုက်ကြရပါတယ်။ သဒ္ဓိန္ဒြိယဟာ အတော်အရေးပါ အရာရောက်တဲ့ တရား ဖြစ်ပါ

တယ်။ ဒီမှာဘာပြထားသလဲ? သောတာပတ္တိမဂ်၏ အကြောင်းတရားလို ပြထားပါတယ်။ သောတာပတ္တိမဂ်၏ အကြောင်းတရားလိုဆိုတာ သောတာပတ္တိမဂ် ရရာရကြောင်းဖြစ်တဲ့ တရားတွေထဲမှာ သဒ္ဓါတရားပါပါတယ်။ သဒ္ဓါတရားနဲ့ တကယ့်ကို ယုံယုံကြည်ကြည် အားထုတ်မှသာလျှင် မိမိအလိုရှိအပ်တဲ့ သောတာပတ္တိမဂ်ကို ရနိုင်ပါတယ်။ အကယ်၍ တစုံတယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ ဗုဒ္ဓဘာသာအယူဝါဒကိုလုံးဝယုံကြည်နှစ်သက်နေတာ မဟုတ်ဘူး၊ ခရစ်ယာန်ဖြစ်နေမယ်။ ခရစ်ယာန်ဖြစ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ ဒီဘာသာတရားဟာ ဘယ်လိုလဲ ရယ်လို့ စုံစမ်းတဲ့သဘောမျိုးသာရှိပြီး သဒ္ဓါတရား လုံးဝရှိတာမဟုတ်ဘူး ယုံကြည်မှု မရှိဘူး စုံစမ်းတဲ့သဘောမျိုးနဲ့သာ အားထုတ်မယ်လို့ဆိုရင် ဒီပုဂ္ဂိုလ်ဟာ ဘယ်တော့မှ မိမိအလိုရှိအပ်တဲ့ မဂ်ဖိုလ်ကို မရနိုင်ပါဘူး။

ဒုတိယ သူဌေးသားအိမ်မှာ ကြွင်း ၄ ယောက်တို့က ဆိတ်ဆိတ်နေပြီး အိမ်ရှင် သူဌေးသားကသာ စီမံရသလို သမ္မုပ္ပဓာန်ရောက်တဲ့အခါ ချီးမြှောက်ခြင်း လက္ခဏာရှိတဲ့ ဝိရိယိန္ဒြေကသာ အကြီးအမှူးရွှေသွားဖြစ်ပါတယ်။ ကျန်ဆူနေ ၄ ပါးက ဝိရိယိန္ဒြေ သို့ အစဉ်လိုက်ကြရပါတယ်။ တတိယသူဌေးသားအိမ်မှာ ကြွင်း ၄ယောက်က ဆိတ်ဆိတ်နေပြီး အိမ်ရှင်သူဌေးသားက စီမံရသလို သတိပဋ္ဌာန်ရောက်တဲ့အခါမှာ အောက်မေ့ခြင်းလက္ခဏာ ရှိတဲ့ သတိကသာ အကြီးအမှူး ရွှေသွားဖြစ်ပါတယ်။ ကြွင်းဆူနေ ၄ ပါးက သတိန္ဒြေသို့ အစဉ်လိုက်ကြရပါတယ်။

စတုတ္ထသူဌေးသားရဲ့အိမ်မှာကြွင်း ၄-ယောက်တို့က ဆိတ်ဆိတ်နေပြီးအိမ်ရှင်ကသာ စီမံရသလို ဈာန်ဝိမောက္ခရောက်တဲ့အခါ မပျံ့လွင့်ခြင်းလက္ခဏာရှိတဲ့ သမာဓိန္ဒြေကသာ အကြီးအမှူးရွှေသွားဖြစ်ပါတယ်။ ကြွင်းဆူနေ ၄-ပါးက သမာဓိန္ဒြေသို့ အစဉ်လိုက်ကြရပါတယ်။ နောက်ဆုံးမင်းရဲ့အိမ်ရောက်တဲ့အခါကြတော့ ကြွင်း ၄-ယောက်က ဆိတ်ဆိတ်နေပြီး မင်းကသာစီမံရသလို အရိယသစ္စာသို့ရောက်တဲ့အခါ အပြားအားဖြင့် သိခြင်းလက္ခဏာရှိတဲ့ ပညိန္ဒြေကသာအကြီးအမှူးရွှေသွားပြုရပါတယ်။ ကျန်ဆူနေ ၄-ပါးကဒီပညိန္ဒြေသို့အစဉ်လိုက်ကြရပါတယ်။

ဆူနေ ၂၂-ပါးကိုလူနိဗ္ဗိယဝိဘင်းမှာဟောပါတယ်။ နာမ်ဆူနေ ၈-ပါးကို သဟဇာတိန္ဒြေ၊ ပသာဒိန္ဒြေ ၅-ပါးကို ဝတ္ထုပုရေဇာတိန္ဒြေ၊ ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေကို ရူပဇီဝိတိန္ဒြေယရယ်လို့ သုံးမျိုးခွဲပြီးပဋ္ဌာန်းမှာဟောပါတယ်။ အဲဒီဆူနေ ၂၂-ပါးထဲက ဆူထိန္ဒြေ ပုရိသိန္ဒြေလို့ဆိုတဲ့ ဘာဝိန္ဒြေ ၂-ပါးဟာပဋ္ဌာန်းမှာ ပစ္စည်းအနေနဲ့မဟောပါဘူး။ မဟောကြောင်းကို ရုပ်ဆူနေ များကြမှတ် ပြောပြပါမယ်။

အဓိပတိနှင့် လူနိဗ္ဗိယအထူး။ အဓိပတိတုံးက ပြောခဲ့တယ်။ အဓိပတိလဲ အစိုးရတယ်။ ယခုလူနိဗ္ဗိယလဲအစိုးရတယ်လို့ပြောတယ်။ ဘယ်လိုထူးသလဲ? အဓိပတိပစ္စည်းကတော့ ပြိုင်ဘက်မရှိ အင်မတန်ကြီးမားလှလွန်းလို့ စကြာမင်းနဲ့တူတယ်။ လူနိဗ္ဗိယ ပစ္စည်းကတော့ လူနိဗ္ဗိယချင်းပြိုင်ဘက်ရှိလို့ ပဒေသရာဇ်မင်းနဲ့တူတယ်လို့ ဆိုတယ်။ တနည်းအားဖြင့် အဓိပတိ ပစ္စည်းကရှင်ဘုရင်နဲ့တူတယ်။ လူနိဗ္ဗိယက မှူးမတ်အရာရှိအစိုးရများနဲ့တူတယ်။ အဓိပတိပစ္စည်း

မှာ အဓိပတိတရားကိုယ် ၂-ပါးကို တွဲလို့ မရပါဘူး။ ဣန္ဒြိယပစ္စည်းမှာတော့ နာမ်ဣန္ဒြိယ အများဘဲယှဉ်တွဲနိုင်ပါတယ်။ ဣန္ဒြေတခုရဲ့ ကိစ္စမှာတပါးသောဣန္ဒြေများက အကူအညီပေး ကြပါတယ်။ သဟဇာတိန္ဒြိယကိစ္စပြီးသွားပါပြီ။ ဈာန်ရဲ့ သုဒ္ဓသင်္ချာကိုဆက်ပြီး ဆိုလိုက်ကြ ပါဦးစို့။

ဈာန်

ဈာန်ပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသင်္ချာဝါရင့် - သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ် အားတတ်သော ဝိတက်ဝိစာရဗီတိ ဝေဒနာ ဧကဂ္ဂတာဟုဆိုအပ်သော ဈာန်တရားကိုယ် ငါးပါး။ ဤတရားတို့သည် ဈာန်ပစ္စည်းတတ်သောတရားတို့ မည်ကုန်၏။ သင်္ချာသတ္တ၊ ပစ္စည်းရေ (၁၁) ဟူသည်တည်း။ သင်္ချာသတ္တဟူသော်ကား ကုသလော ကုသလဿ၊ ကုသလောအဗျာကတဿ၊ ကုသလောကုသလာဗျာကတဿ၊ အကုသလောအကုသလဿ၊ အကုသလောအဗျာကတဿ၊ အကုသလောအကုသလာဗျာကတဿ၊ အဗျာကတော အဗျာ ကတဿ ဟူသည်တည်း။ ပစ္စည်းရေ (၁၁) ဟူသော်ကား သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန်၊ မဂ္ဂ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ ဝိပွယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဟူသည်တည်း။

ဒီဈာန်ပစ္စည်းမှာ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာလို့ဆိုတာ စိတ် (၈၉) အကုန်မရပါဘူး။ ဒွေပဉ္စ ဝိညာဉ်ဘဆယ်ကြည့်တဲ့စိတ် (၇၉) ခုရပါတယ်။ စေတသိက်ကတော့ ၅၂-ပါးဘဲရပါတယ်။ စိတ္တဇရုပ် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်တွေက ဆိုင်ရာရပါတယ်။ သင်္ချာကအတူတူပါဘဲ။ ပစ္စည်းရေ (၁၁) က အကြီးနဲ့ အလတ်(၈) ဈာန်ထည့်(၉)၊ ဘာတိုးရသလဲဆိုရင် ဣန္ဒြိယနဲ့ မဂ္ဂရပါ တယ်။ ဣန္ဒြိယရမှုကတော့ ဣန္ဒြိယကဈာန်ကိုရတုံးကလိုဘဲ ဝေဒနာဧကဂ္ဂတာကြောင့် ရပါ တယ်။ မဂ္ဂကိုဈာန်နဲ့ သဘောတူတဲ့တရားကိုရှာရင် ဝိတက်တွေပါလိမ့်မယ်။ ဧကဂ္ဂတာတွေ ပါလိမ့်မယ်။ အဲဒီဝိတက်နဲ့ ဧကဂ္ဂတာသဘောဘုခြင်းကြောင့် မဂ္ဂရပါတယ်။ အဲဒါကြောင့် ပစ္စည်းရေဟာ(၁၁) ဖြစ်ပါတယ်။ ဒွေပဉ္စဝိညာဉ်ဘဆယ် ဘာကြောင့်ကြည့်ရတယ်ဆိုတာကို နောက်အပတ်မှာဘဲ ပြောကြပါစို့။

သာဓု သာဓု သာဓု ။

၁၃၂၉-ခု၊ တော်လင်းလဆန်း(၁၀)ရက်
၁၉၆၇-ခု၊ စက်တင်ဘာလ(၁၃)ရက်၊ ဗုဒ္ဓဟူးနေ့
ပဋ္ဌာန်းကုသလတိက် ပဋ္ဌာဝါရဒိဘင်္ဂကို(၁၃)ကြိမ်မြောက်ပို့ချခြင်း

အရင်အပတ်က ဈာန်ပစ္စည်းရဲ့ သုဒ္ဓသင်္ချာဆိုပြီးပါပြီ။ ယခုအပတ် စာမျက်နှာ (၃) မှာဈာန်ရဲ့ ပါဠိကိုဆိုရပါလိမ့်မယ်။ ဈာန်ကတော့ “ဈာန်ဂါနိ” ရယ်လို့ နပုလ္လိင် အသံနဲ့ ဆိုရပါတယ်။

ကုသလော ကုသလဿ

ကုသလောဓမ္မော ကုသလဿဓမ္မဿ ဈာန်ပစ္စယေနပစ္စယော၊ ကုသလာနိဈာန်ဂါနိ သမ္ပယုတ္တကာနံခန္ဓာနံ ဈာန်ပစ္စယေနပစ္စယော။

ဈာန်ပစ္စည်းရဲ့ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာအရ ဒွေပဉ္စဝိညာဉ်တဆယ်ကြည့်ပါတယ်။ ကုသိုလ် အကုသိုလ်တွေအတွက် စင်းစားစရာမရှိပါဘူး။ အများကတပဝတ္ထိအခါကာလမှာသာလျှင် ပိပင်္ဂက်ထဲကဒွေပဉ္စဝိညာဉ်တဆယ်ကြည့်ရရုံပါဘဲ။ ကရိုဏ်းတွေကြတော့ ဈာန်ရဲ့ သဘာဝ ပစ္စည်းရေသည်(၁၁)ခုဖြစ်ခြင်းကြောင့် ၂-ခုနှုတ် ထုံးစံအတိုင်း ၉-၈-၇တွေလာပါလိမ့် မယ်။

ကုသလောကုသလဿန္တိ-ကုသလောဓမ္မောဟူသော ကတ္တားပုဒ်၏အရကား သမ္ပယုတ္တခန္ဓာအားတတ်သောကုသိုလ်စိတ်ကေဝိသ၊ စေတသိက်အဋ္ဌတိံသ စိတ္တက္ခဏတခုတခု၌ ရှိသော ပိတက် ပိစာရ ငါတိ ဝေဒနာ ကေဂ္ဂတာဟုဆိုအပ်သော ဈာန်တရားကိုယ်ငါးပါး ပစ္စည်းတရားရ၏။ ကုသလဿဓမ္မဿဟူသောသမ္ပဒါနိပုဒ်၏ အရကားကုသိုလ်စိတ်ကေဝိသ၊ စေတသိက်အဋ္ဌတိံသ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ဈာန်ပစ္စယေနဟူသော ကရိုဏ်းပါဠိ၏အရကားတပြိုင်နက် ယထာရဟတတ်ကောင်းသော သဘာဝ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန်၊ မဂ္ဂ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ-ဤ(၉)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် ဈာန် သတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသရ၏။

ကုသလော အဗျာကတဿ

ကုသလောဓမ္မော အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ ဈာန်ပစ္စယေန ပစ္စယော၊ ကုသလာနိဈာန်ဂါနိ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနိဈာန်ပစ္စယေနပစ္စယော။

ကုသလောအဗျာကတဿ၊ ကုသလောကုသလာ ဗျာကတဿ၊ အကုသလောအဗျာကတဿ အကုသလော အကုသလာဗျာကတဿတွေရဲ့ ထန်းစာပင်အရကောက်တွေမှာ တချို့-ပဉ္စဝေဝါကာရဘုံ-မပါပါဘူး။ ပါတဲ့နေရာမှာပါတယ်။ မပါတဲ့နေရာမှာမပါပါဘူး။ ပစ္စယုပ္ပန်ရုပ်နေမယ်-ပစ္စယုပ္ပန်နာမ်နဲ့ရုပ် (ဒီနာမ်နဲ့ ရုပ်ဟာတပြိုင်နက်ဖြစ်တဲ့ နာမ်ရုပ်ပါ)နေ မယ်ဆိုရင် ပဉ္စဝေဝါကာရကို အမြဲဘုံသတ်ပြီးပေးရပါတယ်။

ကုသလော အဗျာကတဿန္တိ - ကုသလောဓမ္မောဟူသော ကတ္တား ပုဒ်၏ အရကား စိတ္တဇရုပ်အားတတ်သော ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ ကုသိုလ်စိတ်ဧကဝိသ၊ စေတသိက်အဋ္ဌတိံသ စိတ္တက္ခဏတခုတခု၌ရှိသော ဝိတက် ဝိစာရ ပီတိ ဝေဒနာ ဧကဂ္ဂတာဟုဆိုအပ်သော ဗျာနင်တရားကိုယ်ငါးပါး ပစ္စည်းတရားရ၏။ အဗျာကတဿဓမ္မဿဟူသော သမ္ပဒါန် ပုဒ်၏အရကားကုသိုလ်ပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ဗျာနပစ္စယေနဟူသော ကရိုဏ်း ပါဠိ၏ အရကားတပြိုင်နက် ယထာရဟတတ်ကောင်းသော သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဗျာန၊ မဂ္ဂ၊ ဝိပုယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ-ဤ(၈)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် ဗျာနသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသရ၏။

ကုသလော ကုသလာဗျာကတဿ

ကုသလောဓမ္မော ကုသလာဿစ အဗျာကတဿစဓမ္မဿ ဗျာနပစ္စယေနပစ္စယော။ ကုသလာနိဗျာနဂါနိသမ္ပယုတ္တကာနံခန္ဓာနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနဉ္စရူပါနံ ဗျာနပစ္စယေနပစ္စယော။

ကုသလော ကုသလာ ဗျာကတဿန္တိ - ကုသလောဓမ္မောဟူသော ကတ္တား ပုဒ်၏ အရကား သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ်အားတတ်သော ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်သော အခါ ကုသိုလ်စိတ်ဧကဝိသ စေတသိက်အဋ္ဌတိံသ စိတ္တက္ခဏတခုတခု၌ရှိသော ဝိတက် ဝိစာရ ပီတိ ဝေဒနာ ဧကဂ္ဂတာဟုဆိုအပ်သောဗျာနင်တရားကိုယ် ငါးပါးပစ္စည်းတရားရ၏။ ကုသလာဿစ အဗျာကတဿဓမ္မဿဟူသော သမ္ပဒါန် ပုဒ်၏အရကား ကုသိုလ်စိတ်ဧကဝိသ စေတသိက်အဋ္ဌတိံသ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ဗျာနပစ္စယေနဟူသော ကရိုဏ်း ပါဠိ၏အရကား တပြိုင်နက်ယထာရဟ တတ်ကောင်းသော သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ဣန္ဒြိယ၊ဗျာန၊ မဂ္ဂ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ(၇)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် ဗျာနသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသရ၏။

အကုသိုလ် ၃-ချက်မှလဲ ဗျာနင်တရားကိုယ်ငါးပါးဘဲရပါတယ်။

အကုသလော အကုသလာဿ

အကုသလောဓမ္မော အကုသလာဿဓမ္မဿ ဗျာနပစ္စယေနပစ္စယော။ အကုသလာနိဗျာနဂါနိ သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ ဗျာနပစ္စယေနပစ္စယော။

အကုသလော အကုသလာဿန္တိ - အကုသလောဓမ္မောဟူသော ကတ္တား ပုဒ်၏အရကားသမ္ပယုတ္တခန္ဓာအားတတ်သော အကုသိုလ်စိတ်ဒွါဒသ၊ စေတသိက်သတ္တဝိသ စိတ္တက္ခဏတခုတခု၌ရှိသော ဝိတက် ဝိစာရ ပီတိ ဝေဒနာ ဧကဂ္ဂတာဟု ဆိုအပ်သော ဗျာနင်တရားကိုယ်ငါးပါး ပစ္စည်းတရားရ၏။ အကုသလာဿ ဓမ္မဿဟူသော သမ္ပဒါန် ပုဒ်၏အရကား အကုသိုလ်စိတ်ဒွါဒသ၊ စေတသိက်သတ္တဝိသသမ္ပယုတ္တခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ (ကရိုဏ်းက ကုသိုလ်နဲ့ အတူတူပါဘဲ) ဗျာနပစ္စယေနဟူသော ကရိုဏ်း ပါဠိ၏အရကား တပြိုင်နက် ယထာရဟတတ်ကောင်းသော သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဗျာန၊ မဂ္ဂ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ-ဤ(၉)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် ဗျာနသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသရ၏။

အကုသလော အဗျာကတဿ

အကုသလောဓမ္မော အဗျာကတဿဓမ္မဿ ဈာနပစ္စယေနပစ္စယော။ အကုသလာနိ ဈာနဂါနိ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ ဈာနပစ္စယေနပစ္စယော။

အကုသလော အဗျာကတဿန္တိ-အကုသလောဓမ္မောဟူသော ကတ္တား ပုဒ်၏ ကား စိတ္တဇရုပ်အားတတ်သော ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ အကုသိုလ်စိတ်ဒွါ စေတသိက်သတ္တဝီသ စိတ္တက္ခဏတခုတခု၌ရှိသော ဝိတက် ဝိစာရ ပီတိ ဝေဒနာ ဧက တာဟုဆိုအပ်သော ဈာနင်တရားကိုယ်ငါးပါးပစ္စည်းတရားရ၏။ အဗျာကတဿဓမ္မဿ ဟူသော သမ္ပဒါနိ ပုဒ်၏အရကား အကုသိုလ်ပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ဈာနပစ္စယေနဟူသော ကရိုဏ်း ပါဠိ၏အရကား တပြိုင်နက်ယထာရဟ တတ်ကောင်းသော သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ ဝိပဿန္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ - ဤ(၈)ပစ္စယသတ္တိ တို့တွင် ဈာနသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသရ၏။

အကုသလော အကုသလာ ဈာနကတဿ

အကုသလော ဓမ္မော အကုသလာဿစ အဗျာကတဿစ ဓမ္မဿ ဈာနပစ္စယေန ပစ္စယော။ အကုသလာနိ ဈာနဂါနိ သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ ဈာနပစ္စယေနပစ္စယော။

အကုသလော အကုသလာ ဈာနကတဿန္တိ-အကုသလောဓမ္မောဟူသော ကတ္တား ပုဒ်၏အရကား သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ်အားတတ်သော ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ အကုသိုလ်စိတ်ဒွါဒသ၊ စေတသိက်သတ္တဝီသ စိတ္တက္ခဏတခုတခု၌ရှိသော ဝိတက် ဝိစာရ ပီတိဝေဒနာ ဧကဂ္ဂတာဟုဆိုအပ်သော ဈာနင်တရားကိုယ်ငါးပါး ပစ္စည်းတရားရ၏။ အကုသလာဿစ အဗျာကတဿစဓမ္မဿဟူသော သမ္ပဒါနိ ပုဒ်၏အရကား အကုသိုလ်စိတ် ဒွါဒသ စေတသိက်သတ္တဝီသ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ဈာနပစ္စယေနဟူသော ကရိုဏ်း ပါဠိ၏အရကား တပြိုင်နက်ယထာရဟတတ်ကောင်းသော သဟဇာ တ၊ နိဿယ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ-ဤ(၇)ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် ဈာနသတ္တိဟု ဆိုအပ်သောသတ္တိဝိသေသရ၏။

အဗျာကတော အဗျာကတဿ

အဗျာကတောအဗျာကတဿကြတော့ ဝိပါက်ထဲက ဒွေပဉ္စဝိညာဉ်တဆယ်ကြဉ်ပေး ရပါတယ်။ ကရိုဏ်းကလဲ သူ့ရဲ့သဘာဝပစ္စည်းရေအတိုင်း (၁၁) ပစ္စည်းဖြစ်ပါတယ်။ ပဋိ သန္ဓေမှာလဲ အဓိပတိမပါသဖြင့် (၁၁) ပစ္စည်းဘဲဖြစ်ပါတယ်။

အဗျာကတောဓမ္မော အဗျာကတဿဓမ္မဿ ဈာနပစ္စယေနပစ္စယော။ ဝိပါကာဗျာက တာနိကြိယာဗျာကတာနိ ဈာနဂါနိ သမ္ပယုတ္တကာနံခန္ဓာနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ ဈာန ပစ္စယေနပစ္စယော။ ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ ဝိပါကာဗျာကတာနိ ဈာနဂါနိ သမ္ပယုတ္တကာနံခန္ဓာနံ ကဋတ္တာစရူပါနံ ဈာနပစ္စယေနပစ္စယော။

ဈာန အဓိပ္ပါယ်

ပဝတ္တိ

အဗျာကတော အဗျာကတဿ ဥပဝတ္တိအခါ အဗျာကတောဓမ္မောဟူသော ကတ္တား ပုဒ်၏အရကား သမ္ပယုတ္တန္တောအား၎င်း၊ သမ္ပယုတ္တန္တောစိတ္တဇရုပ်အား၎င်း တတ်သော ဒွေပဉ္စဝိညာဉ်တဆယ်ကြည့်သော ဝိပါက်စိတ်ဆန္ဒိယ ကြိယာစိတ်ဝိသ စေတသိက်အဋ္ဌတိံ သ စိတ္တက္ခဏာတခုတခုရှိသော ဝိတက် ဝိစာရ ဝီတိ ဝေဒနာ ဧကဂ္ဂတာဟုဆိုအပ်သော ဈာနင် တရားကိုယ်ငါးပါးပစ္စည်းတရားရ၏။ အဗျာကတဿ ဓမ္မဿဟူသော သမ္ပဒါနိပုဒ်၏ အရကား ဒွေပဉ္စဝိညာဉ်တဆယ်ကြည့်သော ဝိပါက်စိတ် ဆန္ဒိယ ကြိယာစိတ်ဝိသ၊ စေတ သိက်အဋ္ဌတိံ သ သမ္ပယုတ္တန္တော စိတ္တဇရုပ်ပစ္စယပုန်တရားရ၏။ ဈာနပစ္စယေနဟူသော ကရိုဏ်း ပါဠိ၏အရကား တပြိုင်နက် ယထာရဟတတ်ကောင်းသော သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ ဝိပုယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ(၁၁) ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် ဈာနသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသရ၏။

ပဋိသန္ဓေ

ပဋိသန္ဓေအခါ အဗျာကတော ဓမ္မောဟူသော ကတ္တားပုဒ်၏အရကား သမ္ပယုတ္တန္တော အား၎င်း၊ သမ္ပယုတ္တန္တောကုတ္တာရုပ်အား၎င်း တတ်သော ပဋိသန္ဓေစိတ်ဧကုနဝိသ၊ စေတ သိက်ပဉ္စတိံ သ စိတ္တက္ခဏာတခုတခုရှိသော ဝိတက် ဝိစာရ ဝီတိ ဝေဒနာ ဧကဂ္ဂတာဟုဆို အပ်သော ဈာနင်တရား ကိုယ်ငါးပါးပစ္စည်းတရားရ၏။ အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ ဟူသော သမ္ပဒါနိ ပုဒ်၏အရကား ပဋိသန္ဓေစိတ် ဧကုနဝိသ၊ စေတသိက်ပဉ္စတိံ သ သမ္ပယုတ္တန္တော ကုတ္တာရုပ် ပစ္စယပုန်တရားရ၏။ ဈာနပစ္စယေနဟူသော ကရိုဏ်းပါဠိ၏အရကား တပြိုင် နက် ယထာရဟတတ်ကောင်းသော သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ ဝိပုယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ(၁၁) ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် ဈာနသတ္တိ ဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသရ၏။

အဓိပ္ပါယ်

ဈာနပစ္စည်းဆိုတာကောင်းတဲ့အာရုံမှာဖြစ်ဖြစ် မကောင်းတဲ့အာရုံမှာဖြစ်ဖြစ် (ဒါ တွေကကုသလာနိ ဈာနင်္ဂါနိ၊ အကုသလာနိ ဈာနင်္ဂါနိလို့ဟောတဲ့ အဘိဓာန်ပါ) ဝိတက်စတဲ့ တရားတွေဟာ မိမိတို့ကိုယ်တိုင်ကလဲ စူးစူးစိုက်စိုက်အာရုံကိုယူဘတ်တယ်။ တကွဖြစ်ဘက် တရားတွေကိုလဲ မိမိတို့လိုစူးစူးစိုက်စိုက် ယူစေတဲ့ပစ္စည်းဟာ ဈာနပစ္စည်းဖြစ်ပါတယ်။ တနည်းအားဖြင့် သားမုဆိုး ငှက်မုဆိုးတွေဟာ လေးမြားတွေနဲ့ သားငှက်တွေကိုပစ်ကြတဲ့ အခါ တည့်မတ်စွာချိန်ရွယ်မှု - တည့်မတ်ပြန်လဲ များဦးတည်ငြိမ်စေရန် ထိမ်းချပ်မှုပြုရသလို အာရုံမှာလဲ တည့်မတ်စွာချိန်ရွယ်မှု ထိမ်းချပ်မှုများဟာ ဈာနပစ္စည်းဖြစ်ပါတယ်။ သစ်ပင် ပေါ်တောင်ဆိပ်ပေါ် သို့တက်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ အောက်မြေအပြင်မှာရှိတဲ့ ကောင်းမကောင်းတဲ့ အာရုံတွေကို မိမိ ကိုယ်တိုင်လဲမြင်ရတယ်။ အောက်မှာနေတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေကိုလည်း ပြောပြနိုင် တာနဲ့ တူပါတယ်လို့ ဥပမာပြုကြပါတယ်။

ဈာန်တရားကိုယ် ငါးပါးရှိပါတယ်။ ခမ္မသင်္ဂဟီများမှာ ကုသိုလ်စသည်အတွက် ဟောတဲ့ဈာန်၊ အကုသိုလ်အတွက်ဟောတဲ့ ဈာန်တွေကိုပေါင်းလိုက်ရင် သမ္မာသင်္ဂဟီ မိစ္ဆာသင်္ဂဟီ-ဝိစာရ-ပီတိ-သောမနဿ-ဒေါမနဿ-ဥပေက္ခာ-သမ္မာသမာဓိ-မိစ္ဆာသမာဓိ ရယ်လို့ ဈာန်ကိုးပါးရှိပါတယ်။ သမ္မာသင်္ဂဟီ မိစ္ဆာသင်္ဂဟီ ကပိတက်တရားကိုယ်၊ သော မနဿဒေါမနဿဥပေက္ခာကဝေဒနာတရားကိုယ်၊ သမ္မာသမာဓိနဲ့မိစ္ဆာသမာဓိက ဧကဂ္ဂတာ ဖြစ်တော့ တရားကိုယ်ဟာ ငါးပါးဘဲရပါတယ်။ ဒီငါးပါးမှာ သမ္ပယုတ္တဘုရားတွေကို အာရုံ သို့ရှေးရှူးတင်တတ်တဲ့ ပိတက်ဟာအလိုရှိရာအာရုံသို့ စိတ်ကိုဖြောင့်မတ်စွာ သွားနိုင်ရန်ချိန် ရွယ်မှုမည်ပါတယ်။ အာရုံမှာ တရစ်ဝဲဝဲနေတဲ့ဝိစာရ-အာရုံကို နှစ်သက်တတ်တဲ့ပီတိ-အာရုံရဲ့ အရသာကို ခံစားတတ်တဲ့ဝေဒနာ-တိုက်ဆိုင်ရာကိစ္စကို ဆောင်ရွက်တဲ့အာရုံမှာ စိတ်ကိုတည် ငြိမ်စွာချုပ်ထားတတ်တဲ့ ဧကဂ္ဂတာတို့ဟာ အာရုံမှာ စိတ်ကိုချုပ်ထိမ်းမှုများဖြစ်ကြပါတယ်။ ဒေါသတရားနဲ့ ဖြစ်ပွားရာမှာ ဒေါမနဿဝေဒနာဟာအာရုံမှာမကောင်းတဲ့ ခံစားမှုမျိုးနဲ့ စိတ်ကို ချုပ်ထိန်းထားတာဖြစ်ပါတယ်။

ကိစ္စဟူ သဗ္ဗဈာန်မပါမပြီး။ ။ ဒီဈာန်ပစ္စည်းရှိလို့သာ ကုသိုလ်အကုသိုလ်တရား တွေမှာ တခုတခုသော ကာယကံဝစီကံမနောကံမှုများကို အစအလယ်အဆုံးတိုင်အောင် ပြုလုပ်နိုင်ကြပါတယ်။ ဈာန်ပစ္စည်းသာမရှိရင် အထက်ကပြောခဲ့တဲ့မုဆိုးဟာ သားကောင် ငှက်ကောင်ကိုမှန်အောင်ပစ်နိုင်မယ်မဟုတ်ပါဘူး။ အဆင်းသဏ္ဍာန်တခုကိုသော်မှဘယ်သူလဲ ဘယ်ဟာလဲရယ်လို့ အကောင်အထည်ပေါ်အောင် ကြည့်နိုင်မှာမဟုတ်ဘူး။ ခြေတလှမ်းကို သော်မှတည့်အောင် လှမ်းနိုင်မှာမဟုတ်ပါဘူး။ အစမှာအရှေ့ကိုရွယ်မယ်၊ အလယ်ကြံတော့ တောင်ကိုထိမ်းမယ်-အဆုံးမှာ အနောက်ကျသွားနိုင်ပါတယ်။ ခြေလှမ်းနေရင်းမတ်တတ်နဲ့ ဘဲ အာရုံတပါးကိုစိတ်ပြောင်းပြီးမေ့နေနိုင်ပါတယ်။ စာတလုံးကိုတောင်ချောချောမောမော မရွတ်ဆိုနိုင်ပါဘူး။ စိတ်ဆိုတာဒါလောက်တောင်ပင် လွင့်ပါးရွှေ့ရှားမှုလျှင်မြန်ပါတယ်။ စိတ်ဟာအင်မတန်ရိုင်းတဲ့ နွားသားငယ်နဲ့တူပါတယ်။ ဈာန်ပစ္စည်းက ကြီးလွန်ချည်တိုင် မြက်ရေနဲ့ တူပါတယ်။

ဈာန် ။ ။ ဈာန်ဆိုတာအာရုံ ၆-ပါးမှာ မရပ်မနားလွင့်ပါးနေတဲ့စိတ်ကိုတခုတည်း သောအာရုံမှာ စူးစူးစိုက်စိုက်တည်တန့်စေပြီး စူးစူးစိုက်စိုက် တည်တည်တန့်တန့်ရုတ်သဘော ဖြစ်ပါတယ်။ လောကမှာတဆင့်ထက်တဆင့်မြင့်မြတ်သွားတဲ့ တဆင့်အောက်တဆင့်ယုတ်နိမ့် သွားတဲ့ဖြစ်တဲ့အာရုံဝတ္ထုအမှုကိစ္စတွေ ထင်ရှားရှိကြပါတယ်။ အပြစ်ဒေါသအညစ်အကြေး အဆင့်ဆင့်စင်ကြယ်သွားရန်ဖြစ်တဲ့ အာရုံဝတ္ထုအမှုကိစ္စများဟာ မြင့်မြတ်တဲ့လမ်း ဖြစ်ပါတယ်။ အပြစ်ဒေါသအညစ်အကြေးအဆင့်ဆင့် ထုပြောညစ်ညမ်းသွားရန်ဖြစ်တဲ့ အာရုံဝတ္ထု အမှုကိစ္စတွေတော့ ယုတ်နိမ့်ရာသို့အမြဲကျဆင်းစီးသွားတဲ့ မြစ်ရေနဲ့ တူပါတယ်။

မိစ္ဆာပိတက်ဟာရေကို အောက်ရောက်အောင် အပြင်းတိုက်ပို့တဲ့ လေကြမ်းလေမုန် တိုင်းနဲ့ တူပါတယ်။ စိတ်ဟာလွှဲနဲ့ တူတယ်။ ပညာဟာပဲ သူကြီးနဲ့ တူပါတယ်။ ယောနိ သောမနသိကာရဟာ ပဲ တက်မကြီးနဲ့ တူပါတယ်။ ဝီရိယဟာလျှော်ခတ်တဲ့ယောက်ျားနဲ့ တူ ပါတယ်။ သမ္မာပိတက်များဟာ လျှော်တက်ခတ်တက်နဲ့ တူကြပါတယ်။

ဈာနအဓိပ္ပါယ်

စိတ်တို့မည်သည်သမ္မာဝိတက်စုနဲ့ တက်သုတ်ရိုက်ပြီး အတင်းအပြင်းလှော်နိုင်ခတ်နိုင် ပါမှ အညစ်အကြေးအပြစ်ဒေါသကင်းစင်ဘို့ရာ အာရုံဝတ္ထု အမှုကိစ္စသို့ ဆန်တက်နိုင်ပါ တယ်။ မလှော်မခတ်ရင်မိစ္ဆာဝိတက်လို ဆိုတဲ့ လေဟုန်၊ လှိုင်းဟုန်နဲ့ မျော့ဘို့ရာလမ်းသာ ရှိပါတယ်။ ဒါကြောင့်သမ္မာဝိတက်ဟာ အတင်းလှော်ခတ်တဲ့လှေနဲ့ တူတဲ့စိတ်ကိုမြင့်မြတ်တဲ့ အထက်လမ်းရောက်အောင် တင်ပေးတဲ့တရားဖြစ်ပါတယ်။ ဝိတက်လှော်ခတ်ပေးလိုက်လို့ ကသိုဏ်းစတဲ့အာရုံသို့ ရှေးရှုဆန်တက်တဲ့စိတ်ကို ဒီအာရုံကတဖန်ဆုတ်ခွာလွင့်ပါးပြီးမသွား ရအောင် ဝိစာရကမ္မန္တောင်ချုပ်တည်း ထားပါတယ်။ ဒီလိုမ္မန္တောင်ချုပ်တည်းမှမရှိရင် ဝိတက်ကဘယ်လောက်ဘဲလှော်လှော် လိပ်အိုကြီးများ တောင်တက်သလို အထက်ကို တလှမ်းတက်ရင် အောက်ကိုနှစ်လှမ်း ပြန်ကျလာမှာဖြစ်ပါတယ်။

ဒီအာရုံ ဒီအမှုတွေမှာ စိတ်ကို မငြီးငွေ့အောင် မမုံးအောင် မပျင်းစေဘဲ ပျော်ပျော် ပါးပါးရှိအောင် ဖော်ဖြေတာက ဝီတိဖြစ်ပါတယ်။ ဖော်ဖြေမှုမရှိဘဲ ချောက်ချောက် သွေ့ သွေ့ပြီးငွေ့စရာကြီးဖြစ်နေရင် ဘယ်လောက် မ္မန္တောင်ချုပ်တည်းထားပေမဲ့ မနိုင်ပါဘူး။ အ တင်းဆုတ်ခွာရုန်းကန်ပြီး လွင့်ပါးသွားနိုင်ပါတယ်။

မငြီးမငွေ့ ပျော်မွေ့နေတဲ့စိတ်ကို ဒီအာရုံ ဒီဝတ္ထုတွေမှာ လေးလေးနက်နက် မြန်မြန် ရှက်ရှက် မလွတ်ရက်မခွာရက်နိုင်အောင် အရသာကိုထုတ်ပေးနေတာက သုခဖြစ်ပါတယ်။ အဖျော်အဖြေ ဘယ်လောက်ကောင်းကောင်း ခပ်မင်မြတ်နိုးပြီး မလွတ်ရက်လောက်အောင် လေးနက်တဲ့အရသာကို မခံစားရရင် အသစ်ဖြစ်လို့ခဏသာနှစ်သက်မယ်၊ မကြာခင်ငြီးငွေ့ ပြီးဆုတ်ခွာလိမ့်မယ်။ ဥပမာအားဖြင့် မူလကရွာသူတို့ရဲ့ မစင်နဲ့ကြီးပွားလာခဲ့တဲ့ ခွေးဟာ နောင်အခါ ချမ်းသာသူများကမွေးမြူကြည့်လို သားပြွမ်းထမင်းအရသာကို စိတ်ရှိတိုင်းစားနေ ရပေမဲ့ ဇာတိငယ်ကြိုက်ကိုတော့ မမေ့နိုင်ဘူး။ အနံ့ရရင်သားပြွမ်းထမင်းကိုစွန့်ပြီးငယ် ကြိုက်နောက်လိုက်လိမ့်မယ်။ မလိုက်နိုင်အောင် သံကြီးနဲ့ ချီထားမှဖြစ်မယ်။

ဒီအတိုင်းဘဲ ဘဝအဆက်ဆက်က ကာမဂုဏ်မစင်တော့ကြီးမှာ ကြီးပွားလာခဲ့တဲ့ ဒီစိတ်တွေဟာ ခုမှဘာဝနာအာရုံ ဘာဝနာမှုတွေမှာ အင်မတန်မွန်မြတ်တဲ့သုခရသာကိုခံစား ရပေမဲ့ ဇာတိငယ်ကြိုက်ကိုသာ အမှတ်ရပြီး တကြွကြွ တလှုပ်လှုပ်ရှိနေလိမ့်ဦးမယ်။ ဒါ ကြောင့် မလှုပ်ရမကြွရအောင် ဒီအာရုံဒီအမှုတွေမှာ တည်တည်တန့်တန့်အမြစ်စိုက်ထားတာ ကဧကဂ္ဂတာဖြစ်တယ်။

ဒီတရားငါးပါးကို ဘာဝနာအာရုံမှာစိတ်ကို နှစ်နှစ်ချိုက်ချိုက် အမြစ်စိုက်နေအောင် ဆောင်ရွက်စိမ့်ကြတဲ့တရားများဖြစ်လို့ ဈာန်လို ခေါ်ပါတယ်။ ဒီလိုစူးစူးစိုက်စိုက် မြဲမြံစွာ ရှုနေတဲ့အခါ စိတ်သန္တာန်မှာ အစဉ်ထုံခဲ့တဲ့ အညစ်အကြေး အခိုးအကင်းတွေဟာ တနာရီ ထက်တနာရီ တနေ့ထက်တနေ့ တရွှေရွှေချုပ်ငြိမ်းကြလေတော့ ဒီစိတ်အစဉ်ဟာ ဖြူဖြူစင်စင် ကြည်လင်ထွန်းတောက်လာပါတယ်။ ခုပြောခဲ့တာတွေဟာ “ဈာယတိ ဥပနိဇ္ဈာယတိတိ ဈာနံ” အရဖြစ်ပါတယ်။

ဆန့်ကျင်ဘက်တရားတွေကို သတ်ဖြတ်လောင်မြိုက်စေတတ်လို့လဲ ဈာန်မည်ပါတယ်။ ထိနမိဒ္ဓဟာဝိတက်ရဲ့ဆန့်ကျင်ဘက်ရန်သူကြီးဖြစ်ပါတယ်။ ဘာဝနာအာရုံသို့ စိတ်ကိုအတွင်

ရဟန်းငါးရာတို့ရတံ့ ဈာန်တွေ၊ ဘုရားရဲ့ တရားတော်ကို တကြိမ်နာရရုံနဲ့ ဖော်ဘိက္ခု
ခေါ်ရုံနဲ့ ဆဋ္ဌာဘိည ပဋိသမ္ဘိဒါပတ္တ အရှင်မြတ်တို့ရတံ့ ဈာန်များလို ဝိပဿနာကိုအား
ထုတ်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ မဂ်ရတာနဲ့ တပြိုင်နက် အလိုလိုဒိဗျာနမှု ကိစ္စပြီးစီးတော့ ဒိဗျာန်
ကို “မဂ္ဂသိဒ္ဓိဈာန်” လို့ ခေါ်ပါတယ်။

မဂ္ဂ

ဈာန်ကိစ္စပြီးသွားပါပြီ၊ မဂ္ဂဆက်ပြီး သုဒ္ဓသင်္ချာကို ဆိုလိုက်ကြပါဦးစို့။

မဂ္ဂပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသင်္ချာဝါရဋ္ဌ သမ္ပယုတ္တဒန္တာ သဟိတ် စိတ္တဇရုပ် သဟိတ် ပဋိ
သန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်အားတတ်သော ပညာ ဝိတက် ဝိရတီ ၃ ဝိရိယံ သတိ ဧကဂ္ဂတာ ဒိဋ္ဌိဟု
ဆိုအပ်သော မဂ္ဂင်တရားကိုယ် ၉ ပါး။ ။ ဤတရားတို့သည် မဂ္ဂပစ္စည်းတတ်သော တရား
တို့မည်ကုန်၏။ သင်္ချာသတ္တ၊ ပစ္စည်းရေ (၁၃) ဟူသည်တည်း။ ။ သင်္ချာ သတ္တဟူသော်
ကား ကုသလော ကုသလဿ၊ ကုသလော အဗျာကတဿ၊ ကုသလော ကုသလာဗျာ
ကတဿ၊ အကုသလော အကုသလဿ၊ အကုသလော အဗျာကတဿ၊ အကုသလော
အကုသလာ ဗျာကတဿ၊ အဗျာကတော အဗျာကတဿဟူသည်တည်း။ ။ ပစ္စည်းရေ
(၁၃) ဟူသော်ကား ဟေတု၊ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ ဣန္ဒြိယ၊
ဈာန်၊ မဂ္ဂ၊ သမ္ပယုတ္တ ဝိပဿန္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတဟူသည်တည်း။

မဂ္ဂပစ္စည်းဆိုတာ ဟေတုပစ္စည်းရဲ့ နောက်လိုက်ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဒီမှာလဲ
သမ္ပယုတ္တဒန္တာဆိုတာ သဟိတ်စိတ် ဧကသတ္တတိ၊ စေတသိက်ဒွေညာသရပါတယ်။ မဂ္ဂင်
တရား ကိုယ်တွေကတော့ ၉ ပါးရှိပါသည်။ သဘာဝပစ္စည်းရေ (၁၃) အတွက်က ဟေတု
ရမှုသည် အမောဟကြောင့် ရပါတယ်။ အဓိပတိရမှုကတော့ ဝိရိယ ဝိမံသကြောင့် ရ ပါ
တယ်။ ဣန္ဒြိယ ရမှုကတော့ ဝိရိယ သတိ ဧကဂ္ဂတာ ပညာကြောင့်ရပါတယ်။ ဈာန်ရမှုက
တော့ ဝိတက်ဧကဂ္ဂတာကြောင့် ရပါတယ်။ နောက်ကပြောခဲ့တဲ့အတိုင်းပါတဲ့။ ဒါကြောင့်
သဘာဝပစ္စည်းရေဟာ (၁၃) ခုဖြစ်ပါတယ်။ ကမ္မ အာဟာရ မရပါဘူး။ ကမ္မကစေတနာ၊
အာဟာရက နာမ်အာဟာရတရားကိုယ် ၃ ပါးဟာ ဂ္ဂပစ္စည်းမှာ မရှိပါဘူး။ မဂ္ဂပစ္စည်း
ရဲ့ ပါဠိလဲ ဈာန်ပစ္စည်းရဲ့ ပါဠိနဲ့ အတူတူပါတဲ့။ ဒီတော့ သမ္ပယုတ္တဒန္တာအရ သဟိတ်
လို့ ဆိုသဖြင့် ကုသိုလ် အကုသိုလ်တွေဟာ သဟိတ်တွေ ဖြစ်ပါတယ်။ ဝိပါကကြိယာမှာသာ
သဟိတ်ဝိပါက သဟိတ်ကြိယာလို့ ဆိုရပါတယ်။ ပဋိသန္ဓေအခါကာလမှာလဲ သဟိတ်
ပဋိသန္ဓေရယ်လို့ ဆိုရရုံပါတဲ့။ ကရိုဏ်းတွေမှာလဲ သဘာဝပစ္စည်းရေ (၁၃) ခုရတော့ ၂ ခု
နှုတ်ပြီးတော့ ၁၁-၁၀-၉ ဖြစ်ပါတယ်။ အကုသိုလ်ကြတော့ ၁၀-၉-၈ လို့ ဖြစ်နေပါတယ်။
ဘာကြောင့်လဲလို့ ဆိုတော့ ဟေတုတုံးက ပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း ဂ္ဂမှာ ဟေတုရမှုသည် အမော
ဟကြောင့် ရပါတယ်။ အကုသိုလ်မှာ အမောဟမရှိခြင်းကြောင့် ဟေတုကခု ပြုတ်သွားပါ
တယ်။ အဓိပတိတွေကြတော့ဆိုင်ရာဖြစ်တဲ့ ပညာမှတစ်ပါးသော တရားကိုယ်တွေကျန်ရစ်ခဲ့
ပါတယ်။ အဲဒါကြောင့် အဓိပတိစသည်တွေကို ရပါတယ်။

ကုသလော ကုသလဿ

ကုသလော ဓမ္မော ကုသလဿ ဓမ္မဿ မဂ္ဂပစ္စယေန ပစ္စယော၊ ကုသလာနိ မဂ္ဂင်္ဂါနိ သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ မဂ္ဂပစ္စယေန ပစ္စယော။

သုဒ္ဓသင်္ချာမှာ မဂ္ဂင်တရားကိုယ် ၉ ပါးထဲမှာ ဒိဋ္ဌိပါနေပါတယ်။ ဒိဋ္ဌိပါနေတော့ ကုသိုလ်ဟာ ဒိဋ္ဌိနဲ့ မဆိုင်ပါဘူး။ အဲဒါကြောင့် ကုသိုလ် ၃ ချက် အတွက် မဂ္ဂင်တရား ကိုယ်ရှစ်ပါးဘဲ ရပါတယ်။

ကုသလော ကုသလဿန္တိ-ကုသလော ဓမ္မောဟူသော ကတ္တား ပုဒ်၏အရကား သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ အားတတ်သော ကုသိုလ်စိတ် ဧကဝိသ စေတသိက် အဋ္ဌတိံသ စိတ္တက္ခဏ တခုတခုရှိသော ပညာ ဝိတက် ဝိရတီ ၃ ဝိရိယ သတိ ဧကဂ္ဂတာဟု ဆိုအပ်သော မဂ္ဂင်တရား ကိုယ်ရှစ်ပါး ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။ ကုသလဿ ဓမ္မဿဟူသော သမ္ပဒါနိ ပုဒ်၏ အရကား ကုသိုလ်စိတ် ဧကဝိသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိံသ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ မဂ္ဂပစ္စယေနဟူသော ကရိဏ်း ပါဠိ၏ အရကား တပြိုင်နက် ယထာရဟ တတ်ကောင်းသော ဟေတု၊ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ - ဤ(၁၁) ပစ္စယ သတ္တိတို့တွင် မဂ္ဂသတ္တိဟု ဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသရ၏။

ကုသလော အဗျာကတဿ

ကုသလော ဓမ္မော အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ မဂ္ဂပစ္စယေန ပစ္စယော၊ ကုသလာနိ မဂ္ဂင်္ဂါနိ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ဣပါနံ မဂ္ဂပစ္စယေန ပစ္စယော။

ကုသလော အဗျာကတဿန္တိ - ကုသလော ဓမ္မောဟူသော ကတ္တား ပုဒ်၏အရကား စိတ္တဇရုပ်အားတတ်သော ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်သောအခါ ကုသိုလ်စိတ်ဧကဝိသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိံသ စိတ္တက္ခဏ တခုတခုရှိသော ပညာ ဝိတက် ဝိရတီ ၃ ဝိရိယ သတိ ဧကဂ္ဂတာဟု ဆိုအပ်သော မဂ္ဂင်တရားကိုယ်ရှစ်ပါး ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။ အဗျာကတဿ ဓမ္မဿဟူသော သမ္ပဒါနိ ပုဒ်၏အရကား ကုသိုလ်ပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ။ မဂ္ဂပစ္စယေနဟူသော ကရိဏ်း ပါဠိ၏ အရကား တပြိုင်နက် ယထာရဟ တတ်ကောင်းသော ဟေတု၊ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ ဝိပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ - ဤ(၁၀) ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် မဂ္ဂသတ္တိဟု ဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသရ၏။

ကုသလော ကုသလာ ဗျာကတဿ

ကုသလော ဓမ္မော ကုသလာဿ စ အဗျာကတဿ စ ဓမ္မဿ မဂ္ဂပစ္စယေန ပစ္စယော။ ကုသလာနိ မဂ္ဂင်္ဂါနိ သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနဉ္စူပါနံ မဂ္ဂပစ္စယေန ပစ္စယော။

ကုသလော ကုသလာ ဗျာကတဿန္တိ-ကုသလော ဓမ္မောဟူသော ကတ္တားပုဒ်၏ အရကား သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ် အားတတ်သော ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်သောအခါ ကုသိုလ်စိတ် ဧကဝိသ စေတသိက် အဋ္ဌတိံသ စိတ္တက္ခဏ တခုတခုရှိသော ပညာ ဝိတက် ဝိရတီ ၃ ဝိရိယ သတိ ဧကဂ္ဂတာဟု ဆိုအပ်သော မဂ္ဂင်တရားကိုယ်ရှစ်ပါး ပစ္စည်း တရား ရ

၏။ ။ ကုသလဿစ ဝေဗျာကတဿစ ဓမ္မဿဟူသော သမ္ပဒါန်ပုဒ်၏ အရကား ကုသိုလ် စိတ်ဧကဝိသ စေတသိက် အဋ္ဌတိံသ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ မဂ္ဂပစ္စယေနဟူသော ကရိုဏ်း ပါဠိ၏ အရကား တပြိုင်နက် ယထာရဟ တတ်ကောင်းသော ဟေတု၊ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ (၉) ပစ္စယ သတ္တိတို့တွင် မဂ္ဂသတ္တိဟု ဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသရ၏။

အကုသိုလ်ကြံတော့ မဂ္ဂင်တရားကိုယ် ၄ ပါးဘဲရှိပါတယ်။ ပညာစသည့်နဲ့မဆိုင်ပါဘူး။ ဝိတက်၊ ဝီရိယ၊ ဧကဂ္ဂတာ၊ ဒိဋ္ဌိရယ်လို့ မဂ္ဂင်တရားကိုယ် ၄ ပါးဘဲရပါတယ်။ ကရိုဏ်းမှာ (၁၀)က ဟေတု ချန်ခဲ့ရပါတယ်။

အကုသလော အကုသလဿ

အကုသလော ဓမ္မော အကုသလဿ ဓမ္မဿ မဂ္ဂပစ္စယေန ပစ္စယော။ အကုသလာနိ မဂ္ဂင်္ဂါနိ သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ မဂ္ဂပစ္စယေန ပစ္စယော။

အကုသလော အကုသလဿန္တိ - အကုသလော ဓမ္မောဟူသော ကတ္တား ပုဒ်၏အရကား သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ အားတတ်သော အကုသိုလ်စိတ် ဒွါဒသ၊ စေတသိက် သတ္တဝိသ စိတ္တက္ခဏ တခုတခုရှိသော ဝိတက် ဝီရိယ ဧကဂ္ဂတာ ဒိဋ္ဌိဟုဆိုအပ်သော မဂ္ဂင်တရားကိုယ် ၄ ပါး ပစ္စည်းတရားရ၏။ အကုသလဿ ဓမ္မဿဟူသော သမ္ပဒါန်ပုဒ်၏ အရကား အကုသိုလ်စိတ် ဒွါဒသ၊ စေတသိက် သတ္တဝိသ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ မဂ္ဂပစ္စယေနဟူသော ကရိုဏ်း ပါဠိ၏ အရကား တပြိုင်နက် ယထာရဟ တတ်ကောင်းသော အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ (၁၀) ပစ္စယ သတ္တိတို့တွင် မဂ္ဂသတ္တိဟု ဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသရ၏။

အကုသလော အဗျာကတဿ

အကုသလော ဓမ္မော အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ မဂ္ဂပစ္စယေန ပစ္စယော။ အကုသလာနိ မဂ္ဂင်္ဂါနိ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ မဂ္ဂပစ္စယေန ပစ္စယော။

အကုသလော အဗျာကတဿန္တိ - အကုသလော ဓမ္မောဟူသော ကတ္တား ပုဒ်၏ အရကား စိတ္တဇရုပ် အားတတ်သော ပဉ္စဝေါကာရတို့၌ ဖြစ်သောအခါ အကုသိုလ်စိတ် ဒွါဒသစေတသိက် သတ္တဝိသ စိတ္တက္ခဏ တခုတခုရှိသော ဝိတက် ဝီရိယ ဧကဂ္ဂတာ ဒိဋ္ဌိဟု ဆိုအပ်သော မဂ္ဂင်တရားကိုယ် ၄ ပါးပစ္စည်းတရားရ၏။ အဗျာကတဿ ဓမ္မဿဟူသော သမ္ပဒါန် ပုဒ်၏အရကား အကုသိုလ်ပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန် တရား ရ၏။ ။ မဂ္ဂပစ္စယေနဟူသော ကရိုဏ်းပါဠိ၏အရကား တပြိုင်နက် ယထာရဟ တတ်ကောင်းသော အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ ဝိပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ(၉) ပစ္စယ သတ္တိတို့တွင် မဂ္ဂသတ္တိဟု ဆိုအပ်သော သတ္တိ ဝိသေသရ၏။

အကုသလော အကုသလာ ဗျာကတဿ

အကုသလော ဓမ္မော အကုသလာဿစ အဗျာကတဿစ ဓမ္မဿ မဂ္ဂပစ္စယေန ပစ္စယော၊ အကုသလာနိ မဂ္ဂင်္ဂါနိ သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ မဂ္ဂပစ္စယေန ပစ္စယော။

အကုသလော အကုသလာ ဗျာကတဿန္တိ-အကုသလော ဓမ္မောဟူသောကတ္တား ပုဒ်၏အရကား သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ်အားတတ်သော ပဉ္စဝေါကာရတုံ၌ ဖြစ်သော အခါ အကုသိုလ်စိတ် ဒွါဒသ စေတသိက် သတ္တဝီသ စိတ္တက္ခဏ တခုတခု၌သော ဝိတက် ဝီရိယ ဧကဂ္ဂဘာ ဝိဋ္ဌိဟု ဆိုအပ်သော မဂ္ဂင် တရားကိုယ် ၄ ပါး ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။ အကုသလာဿစ အဗျာကတဿစ ဓမ္မဿဟူသော သမ္ပဒါနိ ပုဒ်၏အရကား အကုသိုလ် စိတ်ဒွါဒသစေတသိက် သတ္တဝီသ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။မဂ္ဂ ပစ္စယေနဟူသော ကရိုဏ်း ပါဠိ၏ အရကား တပြိုင်နက် ယထာရဟ တတ်ကောင်းသော အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ - ဤ(၈) ပစ္စယ သတ္တိ တို့တွင် မဂ္ဂသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသရ၏။

အဗျာကတော အဗျာကတဿ

အဗျာကတော ဓမ္မော အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ မဂ္ဂပစ္စယေန ပစ္စယော၊ ဝိပါကာ ဗျာကတာနိ ကြိယာ ဗျာကတာနိ မဂ္ဂင်္ဂါနိ သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ စိတ္တ သမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ မဂ္ဂပစ္စယေန ပစ္စယော။ ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ ဝိပါကာ ဗျာကတာနိ မဂ္ဂင်္ဂါနိ သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ ကဋတ္တာစ ရူပါနံ မဂ္ဂပစ္စယေန ပစ္စယော။

အရကောက်ကြံတော့ မဂ္ဂင်တရားကိုယ် ရှစ်ပါးရပြန်ပါတယ်၊ ကရိုဏ်းကသာဘဝ ပစ္စည်းအတိုင်း (၁၃) ပစ္စည်းရပါတယ်။

ပဝတ္တိ

အဗျာကတော အဗျာကတဿန္တိ-ပဝတ္တိအခါအဗျာတောဓမ္မောဟူသောကတ္တား ပုဒ်၏ အရကား သမ္ပယုတ္တခန္ဓာအား၎င်း၊ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ သဟိတ် စိတ္တဇရုပ်အား၎င်း တတ်သော သဟိတ် ဝိပါက ဧကဝီသ၊ သဟိတ်ကြိယာ သတ္တရသ၊ စေတသိက်အဋ္ဌတိံသ စိတ္တက္ခဏ တခုတခု၌ရှိသော ပညာ ဝိတက် ဝီရိယ ၃ ဝီရိယသတိ ဧကဂ္ဂဘာဟု ဆိုအပ် သော မဂ္ဂင်တရားကိုယ် ရှစ်ပါးပစ္စည်းတရားရ၏။ ။အဗျာကတဿ ဓမ္မဿဟူသော သမ္ပဒါနိ ပုဒ်၏အရကား သဟိတ်ဝိပါက ဧကဝီသ၊ သဟိတ်ကြိယာ သတ္တရသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိံသ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ သဟိတ် စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။မဂ္ဂပစ္စယေနဟူ သော ကရိုဏ်း ပါဠိ၏ အရကား တပြိုင်နက် ယထာရဟ တတ်ကောင်းသော ဟေတု၊ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ ဝိပုယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ (၁၃) ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် မဂ္ဂသတ္တိဟု ဆိုအပ်သော သတ္တိ ဝိသေသရ၏။

မဂ္ဂအဓိပ္ပါယ်

ပဋိသန္ဓေအခါကြတော့ မဂ္ဂင်တရားကိုယ် ငါးပါးရပါတယ်၊ ဝိရတီနှင့် ဒိဋ္ဌိမရ တော့ပါဘူး၊ ဝိရတီ ၃ နဲ့ ဒိဋ္ဌိနှုတ်ရင် ကျန်တဲ့မဂ္ဂင်တရားကိုယ် ငါးပါးဘဲရှိပါတော့ တယ်၊ ကရိုဏ်းကြတော့ အဓိပတိ ကြည့်ရပါတယ်။

ပဋိသန္ဓေအခါ အဗျာကတော ဓမ္မောဟူသော ကတ္တား ပုဒ်၏ အရကား သမ္ပ ယုတ္တခန္ဓာအား၎င်း၊ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ ကုဋတ္တာရုပ်အား၎င်း တတ်သော သဟိတ်ပဋိသန္ဓေ သတ္တရသ၊ စေတသိက်ပဉ္စတိံသ စိတ္တက္ခဏ တခုတခုရှိသော ပညာ ဝိတက် ဝီရိယ သတိ ဧကဂ္ဂတာဟု ဆိုအပ်သော မဂ္ဂင်တရားကိုယ် ငါးပါးပစ္စည်းတရားရ၏။ ။အဗျာကတသာ ဓမ္မသာဟူသော သမ္ပဒါနိပုဒ်၏ အရကား သဟိတ် ပဋိသန္ဓေ သတ္တရသ၊ စေတသိက် ပဉ္စတိံသ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ ကုဋတ္တာရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။မဂ္ဂပစ္စယောနဟူသော ကရိုဏ်း ပါဠိ၏ အရကား တပြိုင်နက် ယထာရဟ တတ်ကောင်းသော ဟေတု၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဓျာန၊ မဂ္ဂ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ ဝိပုယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤ(၁၂) ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် မဂ္ဂသတ္တိဟု ဆိုအပ်သော သတ္တိပိသေသရ၏။

အဓိပ္ပါယ်

မဂ္ဂပစ္စည်းရဲ့ အဓိပ္ပါယ် နန့်ပြောပြပါမယ်၊ ဒီမဂ္ဂပစ္စည်းရဲ့ အဓိပ္ပါယ်မပြောခင် အဋ္ဌကထာ ဋီကာတွေရဲ့ ယူဆပုံကို ပထမရှေးဦးစွာ ပြောပြပါမယ်၊ အဋ္ဌကထာပစ္စယ နိဒ္ဒေသ မဂ္ဂပစ္စည်းရဲ့ အဖွင့်မှာ “မဂ္ဂပစ္စယ နိဒ္ဒေသေ မဂ္ဂင်္ဂါနီတိ အဟေတုက စိတ္တုပ္ပါဒ ဝဇ္ဇေသု သေသစိတ္တေသု ဥပ္ပန္နာနိ ပညာဝိဘက္ခော သမ္မာဝါစာ ကမ္မန္တာဇီဝါ ဝီရိယံ သတိသမာဓိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ မိစ္ဆာဝါစာ ကမ္မန္တာဇီဝါတိ ဣမာနိ ဒွါဒသင်္ဂါနိ” ရယ်လို့ မဂ္ဂင် (၁၂)ပါးရှိကြောင်းကို ပြပါတယ်၊ အဲဒီတော့ အဋ္ဌကထာရဲ့ အဘော်ကဘာလဲ? သမ္မာ မဂ္ဂင်ဖြစ်တဲ့ ရှစ်ပါးထဲမှာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ မိစ္ဆာဝါစာ မိစ္ဆာကမ္မန္တ မိစ္ဆာအာဇီဝ မိစ္ဆာမဂ္ဂင် ၄ ပါးထည့်လိုက်တော့ မဂ္ဂင် (၁၂) ပါးရှိကြောင်း ပြပါတယ်။

မူလဋီကာဆရာကြီးက ရှင်းလင်းပြောတာကိုတော့ ပါဠိထုတ်မပြတော့ဘဲ ဆိုလို ရင်းအဓိပ္ပါယ်ကိုသာ ပြောပြပါမယ်။ အဋ္ဌကထာပြမဂ္ဂင် (၁၂) ပါးမှာ ဝိတက်အတွက် မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပနဲ့ သမ္မာသင်္ကပ္ပကိုယူထားတယ်၊ ဝီရိယနဲ့ သမာဓိများကိုလဲ မိစ္ဆာဝါယာမ သမ္မာဝါယာမ မိစ္ဆာသမာဓိ သမ္မာသမာဓိ-ဒီ ၂ မျိုးကို ယူထားတာဖြစ်ပါတယ်၊ ဒါတွေ ဟာ သုတ္တန်မှာဟောထားတဲ့စကားများဖြစ်တယ်၊ မိစ္ဆာဝါစာ မိစ္ဆာကမ္မန္တ မိစ္ဆာအာဇီဝ များကိုလဲ မဂ္ဂင်ရယ်လို့ သုတ္တန်မှာခေါ်ပါတယ်။ အဲဒီမိစ္ဆာဝါစာစတဲ့ မဂ္ဂင် ၃ ပါးနဲ့ တကွ မဂ္ဂင်(၁၂)ပါးကို မဂ္ဂပစ္စည်းမှာ ရတာတွေရော မရဘာတွေပါ ပေါင်းယူပြီးပြဆိုထားပါ တယ်။ ဒီလိုပေါင်းယူပြီးပြလိုက်တော့ သုတ္တန်မှာလာတဲ့ မဂ္ဂင်တွေရဲ့ အမည်ကိုပါပြပြီး ဖြစ် သွားပါတယ်၊ ဒါပေမဲ့ ဒီမဂ္ဂပစ္စယနိဒ္ဒေသမှာ သုတ္တန်မှာဟောတဲ့ မဂ္ဂင်တွေကိုပါယူပြီး (၁၂)ပါးလို့ မပြနိုင်ပါဘူး၊ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ “နဟိပါဠိယံ မဂ္ဂင်္ဂသဒ္ဓဿ မိစ္ဆာ ဝါစာ ကမ္မန္တာဇီဝါတိ အတ္ထောဝတ္ထဗျော၊ တေတိသမ္မာဝါစာ ဒီဟိပဋိပက္ခာစေတနာ ဓမ္မာ၊ တပုဋိပက္ခာဘာဝတော ယေဝမိစ္ဆာ မဂ္ဂင်္ဂါနီတိ သုတ္တေဝုတ္တာနိ၊ နပနမဂ္ဂပစ္စယ

ဘာဝေန” ပါဠိတော်မှာ မဂ္ဂင်သဒ္ဓါရုံအနက်ဟာ မိစ္ဆာဝါစာ မိစ္ဆာကမ္မန္တ မိစ္ဆာအာဇီဝတို့ကိုဆိုတာမဟုတ်ပါဘူး။ ဒီမိစ္ဆာဝါစာစသည်တွေဟာ သမ္မာဝါစာစသည်တွေရဲ့ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်ကြတဲ့ စေတနာတရားတွေဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလို သမ္မာဝါစာစသည်နဲ့ ဆန့်ကျင်ကြသောကြောင့်သာ မိစ္ဆာမဂ္ဂင်ရယ်လို့ သုတ္တန်မှာဟောပါတယ်။ မဂ္ဂပစ္စည်းတတ်လို့ ဟောတာမဟုတ်ပါဘူး။ နောက်ဆုံး ယူဆပုံကလေးကတော့ ပါဠိတော်မှာ မဂ္ဂင်သဒ္ဓါဟာ မိစ္ဆာဝါစာစသည်တို့ရဲ့ အနက်အဖြစ် မဖြစ်ပါစေနဲ့လို့ နှလုံးသွင်းပြီး သမ္မာဒိဋ္ဌိ သမ္မာသင်္ကပ္ပ သမ္မာဝါစာ သမ္မာကမ္မန္တ သမ္မာအာဇီဝ သမ္မာဝါယမ သမ္မာသတိ သမ္မာသမာဓိ-မဂ္ဂင်တရားကိုယ်ရှစ်ပါး။ ပြီးတော့ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပ မိစ္ဆာဝါယမ မိစ္ဆာသမာဓိလို့ အဲဒီလို (၁၂) ပါးကိုသာ ထုတ်ပါလို့ မူလဋီကာဆရာကြီးက အင်မတန်ရှင်းအောင် ပြထားပါတယ်။ ဆိုလိုရင်းကဘာလဲ? မိစ္ဆာဝါစာစတဲ့ သုံးပါးဟာ စေတနာတရားဖြစ်လို့ မဂ္ဂင်နဲ့ မဆိုင်ပါဘူးလို့ ဆိုလိုပါတယ်။

ဒီလိုပြထားပါလျက်နဲ့ ဇာချိုပုဂ္ဂိုလ်တွေက မူလဋီကာဆရာကြီးက မိစ္ဆာမဂ္ဂင်တွေကို မဂ္ဂပစ္စည်းအဖြစ် မထုတ်ဘူးရယ်လို့ ကိုယ်လိုချင်တာကလေးကိုဆွဲပြီး “တပုဂ္ဂိုလ်က ဘာဝေနာယေဝ မိစ္ဆာမဂ္ဂင်္ဂါနီတိ သုတ္တဝုတ္တာနိ၊ နပနမဂ္ဂပစ္စယဘာဝေန” သမ္မာမဂ္ဂင်တွေနဲ့ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်လို့ မိစ္ဆာမဂ္ဂင်ရယ်လို့ သုတ်မှာဟောတယ်။ မဂ္ဂပစ္စည်းမှာ မဟောဘူး။ ဒီလိုဆိုရင် “အကုသလာနိ မဂ္ဂင်္ဂါနီ” စသည်ဖြင့် ပဋ္ဌာန်းမှာဟောထားလေတော့ ဒီမူလဋီကာဆရာကြီးရဲ့ ဝါဒဟာ မသင့်ဘူးရယ်လို့ မူလဋီကာပြနေတဲ့စကားရပ်များကို အသေအချာရှင်းလင်းအောင်မကြည့်ဘဲနဲ့ ရဲ့ရဲ့ဝံ့ဝံ့ အရမ်းဘဲစွပ်စွပ်လိုက်ကြပါတယ်။ တပုဂ္ဂိုလ်က ဘာဝေနာယေဝ - ကို ဋီကာက သမ္မာမဂ္ဂင်အားလုံးနဲ့ ဆန့်ကျင်တဲ့ မိစ္ဆာမဂ္ဂင်အားလုံးကိုမဆိုပါဘူး။ သမ္မာဝါစာစတဲ့ သုံးပါးနဲ့ ဆန့်ကျင်တဲ့ မိစ္ဆာဝါစာစတဲ့ သုံးပါးကိုသာ ဆိုတာဖြစ်ပါတယ်။ ဋီကာရဲ့ နောက်ဆုံးစကားမှာလဲ မိစ္ဆာမဂ္ဂင်လေးပါးကိုပါထည့်ပြီး မဂ္ဂင် (၁၂) ပါးကိုထုတ်ပြထားပါတယ်။ ဒီတော့ အင်မတန်အထက်တန်းကြတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဘယောက်ရဲ့ အယူအဆကို အသေအချာမကြည့်ရှုဘဲ မိမိတို့ရဲ့ ဉာဏ်ဘထွာလောက်နဲ့ ပယ်ပစ်လိုက်တာဟာ ကြောက်စရာကောင်းလှပါတယ်။

မူလဋီကာဆရာကြီးက မိစ္ဆာဝါစာစသည်နဲ့ ပတ်သက်လို့ ဒီနေရာမှာသာမဟုတ်ဘူး။ ပကိဏ္ဍကဝိနိစ္ဆယကထာမှာ “မိစ္ဆာဝါစာ ကမ္မန္တာဇီဝါတေဟိ ခေဝကမ္မာဟာရ ပစ္စယေဟိစာတိ ဧကုနဝိသတ်ဝိဓာ” လို့ အဋ္ဌကထာဆိုတဲ့စကားအရ မိစ္ဆာဝါစာစတဲ့ သုံးပါးကို ဧကမ္မေအနေကပစ္စယအရ ရေတွက်ရင် ဟေတု ပုရေဇာတ ဝိပါက ဣန္ဒြိယ ဈာနကြဉ်ကျန်တဲ့ (၁၉) ပစ္စည်းရတယ်လို့ ဆိုပါတယ်။

အဲဒါကို မူလဋီကာဆရာကြီးက ဘယ်နှယ်ပြောသလဲ။ ဒီလို (၁၉) ပစ္စည်းလို့ မဆိုနိုင်ပါဘူးတဲ့။ ဘာကြောင့်လဲ? “နဟိမိစ္ဆာဝါစာဒယော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ဝိယမဂ္ဂပစ္စယာဟောန္တိ၊ စေတနာယ မဂ္ဂပစ္စယတ္တာဘာဝေတော၊ ယဒိစဘဝေယျ၊ ပဉ္စာဝါရေ ကမ္မပစ္စယာမဂ္ဂေတိဏိတိ ဝတ္တဗ္ဗ သိယာ” မိစ္ဆာဝါစာစသည်တွေဟာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိလို့ မဂ္ဂပစ္စည်းမတတ်ပါဘူး။ စေတနာဟာ မဂ္ဂပစ္စည်းမဟုတ်လို့ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီစေတနာဟာ တကယ်လို့ မဂ္ဂပစ္စည်းဖြစ်

မဂ္ဂ စာဓိပ္ပါယ်

နိုင်မယ်ဆိုရင် ပဉ္စာဝါရ သဘာဝခဏ်းမှာ ‘ဏမ္မပစ္စယာမဂ္ဂေဘိဏီ’ လို့ ဟောမှာပေါ့တဲ့၊ မိစ္ဆာဝါစာစတဲ့ သုံးပါးဟာ အကုသိုလ်ဖိတ္တုပ္ပါဒ်မှာရှိတဲ့ စေတနာဖြစ်လေတော့ အကုသလော အကုသလဿ၊ အကုသလော အဗျာကတဿ၊ အကုသလော အကုသလာဗျာကတဿ၊ “အကုသလာစေတနာ သမ္ပယုတ္တာကာနံ ခန္ဓာနံ ဣမ္မပစ္စယေနပစ္စယော၊ မဂ္ဂပစ္စယေနပစ္စယော” အဲဒီလို သင်္ချာသုံးချက်ကိုဟောမှာပေါ့တဲ့၊ ဟောသလားဆိုတော့ မဟောပါဘူးတဲ့၊ ဒီမှာလဲ တချက်ပြမိတယ်၊ မိစ္ဆာဝါစာစသည်တွေဟာ စေတနာသာဖြစ်တယ်၊ မဂ္ဂင်မဟုတ်ဘူးဆိုတဲ့အကြောင်းကိုပြောပါတယ်။

အနုဋီကာဆရာကြီးဟာ အဋ္ဌကထာဆရာဘက်က ထောက်ခံစရာရှိရင် လက်မခန်းဘဲထောက်ခံပါတယ်၊ ယခုပြဆိုခဲ့တဲ့အချက်များကိုတော့ ဘာမှမပြောဘဲ မူလဋီကာရဲ့စကားရပ်များကိုသာ ထင်ရှားအောင်ဖွင့်ပြရုံဘဲရှိပါတယ်။ အဲဒါက အဋ္ဌကထာ ဋီကာတွေရဲ့ စကားရပ်များဖြစ်ပါတယ်။

မဂ္ဂပစ္စည်း။ ။မဂ္ဂပစ္စည်းဆိုတာ သုဂတိ ဒုဂ္ဂတိ ဝိဝေဒ နိဗ္ဗာန်စခမ်းသို့ ရောက်အောင် ခရီးလမ်းကိစ္စနဲ့ ကျေးဇူးပြုတဲ့ ပစ္စည်းဟာမဂ္ဂပစ္စည်းဖြစ်ပါတယ်။ ပကတိသော လူသွားလမ်းခရီး လှည်း လှေ သင်္ဘော လေယာဉ်ပျံ စသည်တွေဟာ ထိုထိုလမ်းဖြောင့်လမ်းကောက်သို့ရောက်စေနိုင် ပို့ဆောင်နိုင်တာနဲ့ တူပါတယ်။

သမ္မာမဂ္ဂင်ရှစ်ပါးနဲ့ မိစ္ဆာမဂ္ဂင်လေးပါးလို့ မဂ္ဂင်(၁၂)ပါးဖြစ်ပါတယ်။ တရားကိုယ်ကသုံးဒွသင်္ချာကပြခဲ့တဲ့အတိုင်း(၉)ပါးဖြစ်ပါတယ်။ ဒီကိုးပါးမှာ သမ္မာသင်္ကပ္ပ မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပဆိုတဲ့ဝိတက်၊ သမ္မာဝါယာမ မိစ္ဆာဝါယာမဆိုတဲ့ ဝီရိယ၊ သမ္မာသမာဓိ မိစ္ဆာသမာဓိဆိုတဲ့ ဧကဂ္ဂတရားများဟာ ကောင်းမကောင်း ၂-မျိုးနဲ့ ဆက်ဆံကြတယ်။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကတော့ အကုသိုလ်သက်သက်သာဖြစ်တယ်။ ကြွင်းမဂ္ဂင်များက သမ္မာမဂ္ဂင်များဖြစ်ကြပါတယ်။

မိစ္ဆာမဂ္ဂင်မဟော။ ။မိစ္ဆာမဂ္ဂင်တွေဟာ ရှစ်ပါးလို့သုတ္တန်မှာ ဟောထားပါတယ်။ ဒီမှာတော့မဟောပါဘူး။ ဘာကြောင့်လဲ ? မိစ္ဆာဝါစာ မိစ္ဆာကမ္မန္တ မိစ္ဆာအာဇီဝ မိစ္ဆာသတိတို့ဟာ မိစ္ဆာမဂ္ဂင်များဖြစ်ကြပြီး အကုသိုလ်စေတနာနဲ့ အကုသိုလ်နာမက္ခန္ဓာများ ဖြစ်ကြလေတော့ မဂ္ဂင်တရားကိုယ် သီးခြားမဟုတ်လို့မဟောပါဘူး။

မဂ္ဂင်။ ။မဂ္ဂဆိုတာလမ်းခရီးရဲ့အမည်ဖြစ်ပါတယ်။ မိမိနေရာဌာနကအနီးအဝေး ဖြစ်တဲ့ အရပ်လေးမျက်နှာ အရပ်ရှစ်မျက်နှာကိုသွားကြရာမှာ ကျယ်တဲ့ လမ်းမကြီးလမ်းငယ်များရဲ့ကျေးဇူးဟာထင်ရှားပါတယ်။ လိုရာသွားသို့ပို့ဆောင်ကြတဲ့ လှည်း လှေ သင်္ဘောမီးရထားလေယာဉ်ပျံများဟာ ဒီလမ်းရဲ့ အင်္ဂါများဖြစ်ကြပါတယ်။ ထိုအတူ မိစ္ဆာမဂ္ဂင် သမ္မာမဂ္ဂင်များကလဲဒုဂ္ဂတိအရပ်မျက်နှာသုဂတိအရပ်မျက်နှာ နိဗ္ဗာန်အရပ်မျက်နှာများကိုပို့ဆောင်တတ်ကြတဲ့တရားများဖြစ်လို့မဂ္ဂင်လို့ခေါ်ရတယ်။

ဒုဂ္ဂတိသုဂတိပို့ပုံ။ ။မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဟာဒုဂ္ဂတိလမ်းမကြီးပါတဲ့၊ မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပ မိစ္ဆာဝါယာမ မိစ္ဆာသမာဓိတို့က ဒီဒုဂ္ဂတိလမ်းမကြီးမှာ အတွင်သွားလာပို့ဆောင်နေကြတဲ့ လှည်း လှေသင်္ဘောရထား လေယာဉ်ပျံတွေဖြစ်ကြပါတယ်။ ဒီမိစ္ဆာမဂ္ဂင် ၄-ပါးဆိုတဲ့လမ်းကောက်

နဲ့ ပါဏာတိပါတစတဲ့ အကုသိုလ်အမှုကို ပြုကျင့်ကြလေတော့ ဒုဂ္ဂတိသို့ ပို့တယ်လို့ဆိုရတယ်။ သမ္မာဒိဋ္ဌိဟာ သုဂတိနဲ့ နိဗ္ဗာန်လမ်းမကြီးဖြစ်ပါတယ်။ ကြွင်းသမ္မာမဂ္ဂင်(၇)ပါးကတော့ ဒီသုဂတိလမ်းမသို့ အတွင်သွားလာပို့ ဆောင်နေကြတဲ့ ဗျည်း လှေ သင်္ဘော မီးရထားလေယာဉ်ပျံများဖြစ်ကြပါတယ်။ ဒီသမ္မာမဂ္ဂင်(၈)ပါးဆိုတဲ့ လမ်းဖြောင့်ဖြင့် ဒါနသီလဘာဝနာစသည်ကို အားထုတ်၍ သုဂတိလမ်းနဲ့ တကွ နိဗ္ဗာန်တိုင်ပို့ ဆောင်ပါတယ်။

အဗျာကတ မဂ္ဂင်များ။ ။ အဗျာကတ မဂ္ဂင်တွေကြတော့ ဒုဂ္ဂတိ သုဂတိသို့ပို့ဆောင်တတ်လို့ မဂ္ဂင်ဆိုရင်ကုသိုလ်အကုသိုလ်မဂ္ဂင်များအတွက်တော့ လျှောက်ပတ်ပါတယ်။ ဝိပင်္ကကြိယာဖြစ်ကြတဲ့ အဗျာကတမဂ္ဂင်များမှာ မပို့ဆောင်နိုင်ကြလို့ မဂ္ဂသတ္တိ မရှိသင့်လို့ဆိုရင် သဟိတ်ဝိပင်္ကမှာရှိတဲ့ မဂ္ဂင်တွေဟာ မိမိတို့ရဲ့ကိုယ်တိုင်က အကျိုးဖြစ်နေလို့ သုဂတိလမ်းသို့ မပို့စွမ်းနိုင်လည်း အကြောင်းရင်းဖြစ်တဲ့ ကုသိုလ်က မဂ္ဂင်ကိစ္စဇာတ်ဘုံနည်းအတိုင်း မဂ္ဂပစ္စည်းကိုရထိုက်ပါတယ်။ သဟိတ်ကြိယာမှာရှိတဲ့ မဂ္ဂင်များက မိမိတို့ကိုယ်တိုင်က သုဂတိသို့ ပို့ဆောင်နိုင်စွမ်းရှိပေမဲ့ ဝင်မြစ်ပြတ်ပြီးဖြစ်တဲ့ ရဟန္တာသန္တာန်မှာဖြစ်ရလို့ သုဂတိသို့ပို့စရာမရှိတော့ပါဘူး။

ဗျာနနှင့်မဂ္ဂအထူး။ ။ ဗျာနဟာ အာရုံ၌ စိတ်ကို ဖြောင့်အောင် မြဲအောင်ပြုပါတယ်။ အပ္ပနာရောက်အောင်လဲပြုပါတယ်။ မဂ်ကသံသရာခရီးလမ်းမှာ စေတနာကံကို၎င်း၊ သံသရာထွက်ခမ်းနိဗ္ဗာန်လမ်းမှာ ဘာဝနာကံကို၎င်း ဖြောင့်အောင် ခိုင်မြဲအောင်ပြုတတ်ပါတယ်။ ကမ္မပထမြောက်အောင် ကြီးပွားစည်ပင်ပြန့်ပြောအောင်နဲ့ ဘုံထူးသို့ ရောက်အောင်လဲ ဒီမဂ္ဂကပြုတတ်ပါတယ်။

ကမ္မပထမြောက်အောင် ဘယ်လိုပြုသလဲ? ပါဏာတိပါတစတဲ့ အကုသိုလ် ကုသိုလ်ကံတွေကို အင်္ဂါပြည့်စုံအောင် ပဋိသန္ဓေအကျိုးပေးနိုင်လောက်အောင်ပြုတဲ့ စေတနာကံဟာ ကမ္မပထမြောက်အောင်ပြုတာဖြစ်ပါတယ်။

ဘုံထူးရောက်အောင်ကတော့ ဘာဝနာအစဉ်အားဖြင့် ကာမဘုံကစပြီး မဟဂ္ဂုတ်လောကုတ္တရာဘုံတိုင်အောင် ဣရိယာပုထ်ဘုထံမှာ ဘုံအဆင့်ဆင့်သို့ ရောက်အောင်ပြုစွမ်းနိုင်တဲ့ ဘာဝနာကံဟာ ဘုံထူးသို့ရောက်အောင်ပြုတဲ့ ဘာဝနာကံမည်ပါတယ်။

မဂ္ဂပစ္စည်းမှာ အဟိတ်ကြံ့တာကတော့ မဂ္ဂပစ္စည်းဟာဟေတုရဲ့ နောက်လိုက်ဖြစ်လို့ ကြံ့ရပါတယ်။ သမ္မာမဂ္ဂင် (၈)ပါးရဲ့ သဘောတရားတွေကိုတော့ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် ပဏ္ဏာသစသည်မှာ အဘော်ဘဲအကျယ်ရေးပြီးထားပါတယ်။ ဒါတွေကို ထုတ်ပြောနေရင်ဆုံးနိုင်တော့မှာမဟုတ်ပါဘူး။ ဒါကြောင့် ဤမျှနှင့်ပင်မဂ္ဂကိစ္စပြီးကြပါစို့။

သာဓု သာဓု သာဓု ။